Henry Dresler
Berlin 1860

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ.

Mit

erklärenden Anmerkungen

zunächst

für den Schulgebrauch der mittleren sowie für die Privatlectüre der oberen Gymnasialklassen

herausgegeben

von

G. Graff,
Oberlehrer am Königl. Gymnasium zu Wetzlar.

Leipzig, 1842.
Bei E. B. Schwickert.

Dem

Herrn Geheimen Ober-Regierungsrathe

Dr. Joh. Schulze

und dem

Herrn Geheimen Regierungsrathe

Dr. Eilers,

in tiefer Achtung

gewidmet.

Vorrede.

Es stimmen wohl alle Schulmänner darin überein, dass die Anabasis vorzüglich zur Lectüre der mittleren Gymnasialklassen geeignet sey; — abgerissene Auszüge, trockene rein geographische Beschreibungen, wie sie in Lesebüchern oft vorkommen, bieten zu wenig Interesse und Anregung dar; auch der Stoff und Inhalt muss nothwendig dazu beitragen, Lust und Liebe für die Erlernung der Sprache zu wecken, zu unterhalten und zu beleben. Diese Vorzüge vereint die Anabasis in ihrer einfachen klaren Darstellung, ihren lebendigen Schilderungen, Charakter-, Länder- und Völker-Zeichnungen und überhaupt in ihrer das jugendliche Gemüth so sehr ansprechenden historischen Handlung in hohem Grade in sich, und darum gewiss können wir die Jugend nicht frühe genug in dieselbe einführen. Aber in den mittleren Classen wird in der Regel das Erlernen der griechischen Sprache erst begonnen; es kann daher nur von Tertia oder Unter-Secunda die Rede seyn, wo etwa die Anabasis gebraucht werden dürfte. Hier sind es nun gewöhnlich Schüler, die oft kaum ein Jahr oder auch ein und ein halb bis zwei Jahre lang mit dem Griechischen sich beschäftigt, die wohl die Formenlehre der Hauptsache nach, sowie auch Einiges von der Syntax erlernt und einige Uebung im Uebersetzen gehabt haben. Ich will nicht in Abrede stellen, dass solche Schüler bei redlichem Fleisse und gehöriger Präparation im Stande seyen, Manches in der Anabasis heraus zu bringen und zu verstehen; allein muss es sie nicht mit dem besten Willen alsbald ermüden, wenn sie bei ihren Präparationen gar keine Unterstützung

und Nachhilfe finden, wenn sie nur den reinen Text vor sich haben und so nicht wissen können, worauf es eigentlich ankomme, wie sie dieses oder jenes Wort aufschlagen, ob sie diese oder jene Bedeutung in dem Lexikon für die geeignete halten sollen, muss es sie nicht abschrecken oder muthlos machen, wenn sie auf diese Weise hin und her schwanken und sich abmühen und nicht vorwärts kommen? Freilich wohl wird sie der Lehrer in der Schule zurecht weisen und ihnen das gehörige Verständniss oft mit Hilfe des Dictirens beizubringen suchen; aber bei den nächsten Präparationen geht es desswegen nicht besser, immer neue Schwierigkeiten bieten sich dar, und so wird im Gegentheile der nicht besonders begabte Schüler alsbald nachlassen in seiner Anstrengung und Sorgfalt, wird entweder zu Uebersetzungen seine Zuflucht nehmen, oder ohne weiteres denken, der Lehrer möge es ihm erklären, er wolle nicht vergebens sich abmühen, und so verliert sich allmälig bei diesem langsamen Voranschreiten alles selbstthätige Streben, aller Fleiss und alle Lust an dem Erlernen der Sprache. Diesem nachtheiligen Uebelstande wo möglich vorzubeugen, entschloss ich mich, eine Ausgabe der Anabasis zu veranstalten, wie mir noch keine bekannt ist*), die in ihren Anmerkungen durch Fragen und Winke aller Art auf alles Wichtige und besonders auf das Grammatische aufmerksam macht, durch stete Hinweisung auf die bekanntesten Grammatiken sowie auf das Lexikon den Schüler zum selbstthätigen Nachforschen auffordert, und ihm schwierige Parthien der Grammatik sowie eigenthümliche Ausdrücke mit kurzen Worten andeutet, — die also keineswegs dem Unfleisse oder der Lässigkeit des Schülers Vorschub zu

---

*) Leider kam mir erst, nachdem mein Manuscript längst vollendet und versendet war, die griechische Chrestomathie von Geist (Mainz 1837) zu Gesichte, und ich konnte mich nur freuen, in ihr eine ähnliche Tendenz, wie ich sie oben ausspreche, wahrzunehmen.

leisten, sondern vielmehr nur seine Lust und Freudigkeit anzuregen, seine Selbstthätigkeit zu unterstützen und richtig zu leiten sucht. Bei ihr sollte der Lehrer voraussetzen dürfen, dass der Schüler bei seiner Präparation das Betreffende, das Angedeutete sorgfältig nachgeschlagen und sich zu eigen gemacht, dass er nicht, wie es leider gewöhnlich geschieht, das worauf es ankommt, gedankenlos übersprungen, sondern mit Klarheit und Bestimmtheit in jeder Hinsicht über sein Pensum sich Aufschluss zu verschaffen im voraus gesucht hat; es sollte auf diese Weise der Unterricht nur im Wiederholen, Berichtigen, Erweitern und festeren Begründen bestehen, und durchaus alles Zeitraubende, doch immer nur mangelhafte Dictiren fern halten, wohl aber den Schüler anregen, sich Collectaneen besonderer Ausdrucksweisen und analoger eigenthümlicher Constructionen selbst anzulegen; und eben so sollte der Schüler der oberen Classen für seine Privatlectüre in den Anmerkungen des Buches hinreichende Weisung finden, um zu merken, was er besonders zu berücksichtigen und in seinem Gedächtnisse wieder aufzufrischen habe. Ich weiss wohl, wie schwierig es ist, hier in dem Mittheilen und Weglassen die rechte Mitte zu finden; doch — es musste versucht werden, und wenn ich auch hier und da dem Einen oder Anderen zu viel gegeben haben sollte, so bleibt doch immer noch für die Selbstthätigkeit im Nachschlagen und Weiterforschen Spielraum genug übrig, und sollte der Lehrer fürchten durch Absehen getäuscht zn werden, so kann er sich ja leicht dadurch helfen, dass er beim Repetiren das Buch bei Seite legen und sich so über das Erörterte genügende Antworten geben lässt. Im Allgemeinen ist in den ersteren Büchern etwas weitläufiger und ausführlicher verfahren worden als in den späteren; da aber nicht vorausgesetzt werden kann, dass die Anabasis gleichmässig in stetigem Gange von den Schülern fortgelesen werde, so war

es unvermeidlich, dass in den Fragen und Winken sowie in den Hinweisungen auf das Frühere oft Wiederholungen vorkommen, und diese müssen schon um desswillen, wenn ich auch nicht berücksichtigen wollte, dass bei der Jugend nie genug Repetitionen statt haben können, Entschuldigung finden. — Die Grammatiken, auf welche hingewiesen worden, sind die von Buttmann in der 14. Ausg. Berlin 1833 (die 15. Ausg. bietet leider in der Syntax zu wenig Neues dar, und weist selbst auf eine nachfolgende bessernde hin), die von Kühner, Hannover 1836, die von Rost in der vierten, und von Lib. II. an in der fünften Ausg., Göttingen 1836, und die von Matthiä in der zweiten Aufl., Leipzig 1824, und wenn auch hier oder da eine derselben übergangen worden, so bleibt es für den Schüler immer eine nützliche Uebung, die betreffende Regel in seiner Grammatik selbst auf zu suchen; — das Lexikon, auf welches wir hinweisen, und in welches die Schüler nicht frühe genug eingeführt werden können, ist das Handwörterbuch von Passow in der vierten Ausgabe. — Citaten von Schriften, die den Schülern nicht nahe liegen, wie z. B. von Aristophanes, Isokrates, Platon, Sophokles, Demosthenes, Thukydides etc., wie ich sie in manchen Ausgaben antreffe, sind absichtlich vermieden worden; denn die Erfahrung lehrt genugsam, wie selten darauf geachtet wird und geachtet werden kann; nur sehr wenige Stellen, die besonders leicht verständlich sind, habe ich aus ähnlichen Schriften zur näheren Veranschaulichung ausgeschrieben.

Was den Text betrifft, so konnte hier von kritischen Untersuchungen und Berichtigungen keine Rede seyn; ich bin im Allgemeinen der Ausgabe von K. W. Krüger, Berlin 1830, gefolgt, ein Buch, das in jeder Beziehung einen trefflichen Forschungsgeist und tiefe Kenntniss der Sprache offenbart, und das bei grösserer Berücksichtigung des Standpunktes der mittleren Gymnasialklassen jede andere Schul-

ausgabe unnütz gemacht haben würde; indessen auch andere Ausgaben, wie namentlich die von Poppo, sind von mir wohl berücksichtigt worden, und ich erkenne mit Dank, dass ich Vieles aus ihnen geschöpft und gelernt habe. Auch in der Interpunction bin ich im Ganzen Krüger gefolgt, und habe alle nähere Bestimmungen, relative, objective, participiale und andere attributive Sätze, als zum Prädikat des Hauptworts gehörig, von diesem nicht durch Commata getrennt; nur wenn die Deutlichkeit offenbar gefährdet war, wie bei den Genit. absol., habe ich dem sonst gewohnten Gebrauche nachgegeben.

Gerne hätte ich ein Register zu den Anmerkungen sowie eine kleine Charte, die das Interesse der Jugend so vielseitig unterstützt, beigefügt; allein um den Preis des Buches nicht noch mehr zu steigern, musste Beides für jetzt unterbleiben*); sollte das Buch so glücklich seyn, eine neue Auflage zu erleben, so hoffe ich mit so manchem Anderen auch diesem Mangel abhelfen zu können.

Wetzlar, im July 1841.

G. Graff.

---

*) Das Register dürfte wohl weniger vermisst werden, wenn der Schüler, wie oben bemerkt worden, angehalten wird, sich selbst Collectaneen besonderer Ausdrucksweisen und analoger eigenthümlicher Constructionen anzulegen.

Uebersicht des Inhalts.

Lib. I. Kyros, von seinem Bruder Artaxerxes beleidigt, rüstet unter mancherlei Vorwand ein Heer. In Sardes sammeln sich vorzüglich griechische Hilfsvölker um ihn, und so rückt er von hier durch Phrygien gegen die kilikischen Engpässe hin. Von Epyaxa, der kilikischen Königin, unterstützt, dringt er in Kilikien ein, sammelt seine Flotte bei Issos, gewinnt die syrischen Engpässe, eröffnet den unzufriedenen Griechen die wahre Absicht seines Feldzugs und nachdem er sie durch glänzende Versprechungen gewonnen, durchzieht er, bei Thapsakos den Euphrat überschreitend, Mesopotamien, beschwichtigt abermals den Unwillen der Griechen und straft den persischen Verräther Orontes mit dem Tode. In Babylonien vorrückend, erfährt er die Annäherung des Königs und trifft seine Anstalten zum Kampfe. Die Schlacht beginnt: Kyros stürmt in blinder Hitze gegen seinen Bruder vorwärts und fällt; aber die Griechen bleiben Sieger auf ihrer Seite. Charakteristik des Kyros. Der König wird von den rückkehrenden Griechen aus ihrem Lager vertrieben.

Lib. II. Die Griechen tragen, nachdem sie den Tod des Kyros erfahren, dem Ariaios, dem Feldherrn desselben, vergeblich die persische Krone an, schlagen nochmals das königliche Heer in die Flucht, unterhandeln während eines Waffenstillstandes mit Tissaphernes wegen ihrer Rückkehr nach Griechenland, ziehen, Verdacht schöpfend, an der medischen Mauer her nach Sittake, setzen über den Tigris, und nachdem Ariaios sie treulos verlassen und zum Könige übergegangen, wird Klearchos, von dem tückischen Tissaphernes getäuscht, mit den übrigen Hauptanführern der Griechen ein Opfer des persischen Verraths. Charakteristik des Klearchos, Proxenos und Menon.

Lib. III. Bei der allgemeinen Muthlosigkeit der Griechen tritt nun Xenophon auf, der seinem Gastfreunde Proxenos in Sardes sich angeschlossen, und seiner umsichtigen Rede gelingt

es, die Verzagenden wieder zu ermuthigen, und nachdem er in die Zahl der neu gewählten Führer aufgenommen worden, finden seine Vorschläge für den ferneren Rückzug allgemeinen Beifall. Unter beständigen Beunruhigungen von Seiten der Perser, namentlich des Mithridates und Tissaphernes, ziehen sie, vorzüglich von Cheirisophos und Xenophon geführt, an der Ostseite des Tigris weiter hinauf.

Lib. IV. Nachdem sie das Land der Karduchen im Kampfe mit den Barbaren mühselig durchwandert, rücken sie in das armenische Gebiet, schlagen den sie täuschenden persischen Satrapen Teribazos in die Flucht und überschreiten, von Kälte, Schnee und Mangel an Lebensmitteln vielfältig bedrängt, die Quellen des Euphrat. Sie setzen über den Phasis (Araxes), schlagen sich durch die Phasianer, Taochen und Chalyber hindurch und bei den Skythinern erblicken sie endlich von dem Berge Theches frohlockend das Meer; sie dringen in das Gebiet der Makronen und Kolcher und erreichen nach mancherlei Kämpfen die griechische Stadt Trapezus am Pontos.

Lib. V. In Trapezus etwa 30 Tage verweilend, zeigen sie sich unentschlossen über ihren ferneren Rückzug, ob zu Lande oder zu Wasser. Cheirisophos segelt ab, um Schiffe herbei zu holen. Xenophon hält das Heer mit Mühe zusammen, und nachdem er mit den Drilern noch einen harten Kampf bestanden und Cheirisophos nicht wiederkehrte, brechen sie zu Lande auf und erreichen an der Küste Kerasus. Wie Xenophon den Beute-Antheil, den er für Apollon und Artemis erhalten, später während seines Aufenthaltes in Skillus verwendete, wird eingeflochten. Von Kerasus aufbrechend, erzwingen sie sich den Durchgang im Gebiete der Mossynöken; sie erreichen Kotyora im Lande der Chalyber, unterhandeln hier mit den anmassenden Sinopeern, und nachdem sich Xenophon wegen seines Planes zur Gründung einer neuen Stadt glücklich gerechtfertigt, gelingt es ihm, die eingerissene Zuchtlosigkeit in die gehörigen Schranken zurück zu weisen.

Lib. VI. Von Kotyora segeln sie, den Paphlagonen befreundet, nach Sinope, wo der zurückkehrende Cheirisophos den Oberbefehl wieder übernimmt; darauf fahren sie nach Herakleia, und in dem unter ihnen hier ausbrechenden Aufstande bilden sich drei Partheien; getrennt ziehen sie weiter; doch in dem

Hafen Kalpe treffen sie, nach harten Verlusten, durch Xenophons umsichtiges Verfahren wieder zusammen. Cheirisophos stirbt, und nachdem sie noch verschiedene Kämpfe mit den Truppen des Pharnabazos bestanden, auch gegen Kleandros, den spartanischen Harmosten von Byzantion, sich gerechtfertigt, ziehen sie zu Lande durch Bithynien nach Chrysopolis hin.

Lib. VII. Von dem spartanischen Flottenführer Anaxibios nach Byzantion gelockt, und wiederholt getäuscht, vermag Xenophon mit Mühe ihren Unwillen zu beschwichtigen. Er trennt sich darauf von ihnen, um in seine Heimath zurück zu kehren, lässt sich aber von dem abziehenden Anaxibios bereden, die sich schon zerstreuenden Griechen nach Asien gegen Pharnabazos über zu führen, und als dieses der neue Harmost von Byzantion, Aristarchos, hintertreibt, nimmt er in seiner Verlegenheit die Anerbietungen des thrakischen Fürsten Seuthes an und geht mit dem ganzen Heere in dessen Sold über. Darauf Kämpfe mit den thrakischen Völkern zu Gunsten des Seuthes. Dieser aber zahlt nicht den versprochenen Sold, und Xenophon muss sich gegen harte Anklagen bei seinem Heere vertheidigen. Mit Hilfe der spartanischen Gesandten, welche die Griechen zu einem Feldzuge in Asien gegen Tissaphernes einladen, gelingt es ihm endlich, den Sold von Seuthes zu erhalten. Er führt darauf das Heer nach Lampsakos über, zieht durch Troas nach Pergamos, und nachdem er von hier noch einen Streifzug glücklich beendigt, übergibt er es an den spartanischen Feldherrn Thibron.

ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ
ΚΥΡΟΥ ΑΝΑΒΑΣΙΣ[1].)
ΛΟΓΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

Α.

I. *Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος παῖδες*[2]) *γίγνονται*[3]) *δύο, πρε-* 1
σβύτερος μὲν[4]) *Ἀρταξέρξης, νεώτερος*[5]) *δὲ Κῦρος. Ἐπεὶ*
δὲ ἠσθένει[6]) *Δαρεῖος καὶ ὑπώπτευε*[7]) *τελευτὴν*[8]) *τοῦ βίου,*
ἐβούλετό[9]) *οἱ τὼ παῖδε*[10]) *ἀμφοτέρω*[11]) *παρεῖναι*[12]). *Ὁ μὲν*
οὖν πρεσβύτερος παρὼν ἐτύγχανε[13])· *Κῦρον δὲ μεταπέμπε-* 2

---

1) Warum ist diese Aufschrift eigentlich nur passend für das erste Buch?

Cap. I. §. 1. 2) Der Accent nicht auf der Casus-Endnng? s. Buttmann §. 43, An. 4, 3). — 3) *γίγνεσθαι*, mit Genit. oder *ἀπό τινος*; über das Praes. hist. s. B. §. 137. An. 7. Matth. §. 374. Rost §. 117. An. 1. b). Kühner §. 379. 2. — 4) *μέν* mit *δέ* korrespondirend, s. B. §. 149. pag. 436. M. §. 622. R. §. 134. 5, a). K. §. 616. u. 617. — 5) Ueber die Verlängerung des ο in der Comparation der Adj. auf *ος* s. B. §. 65, 3. 4. R. §. 52, 2. An. 1. M. §. 121. K. §. 290, 2. — 6) Inwiefern konnte hier das Imperf. stehen? s. B. §. 137, 4. R. §. 116, 8. M. §. 497. K. §. 382, 1 etc. — 7) Ueber die Stellung der Praepos. bei den zusammengesetzten Verb. in den angment. Tempor. s. B. §. 86, 1 etc. R. §. 68, 1). M. §. 169. K. §. 87, 1. — 8) *τελευτή* ohne Artikel wie auch oft *ἀρχή* etc. s. B. §. 124. An. 3. R. §. 98, 6. K. §. 421. — 9) Ueber das Augm. von *βούλομαι*, *δύναμαι* u. *μέλλω* s. B. §. 83, An. 5. M. §. 162. R. §. 66, 2. d). K. §. 76. An. 1. — 10) Warum ist *παῖδε* ein Properisp.? s. B. §. 11, 4. — 11) Dareios II. (Nothos), der von 423 bis 404 v. Ch. G. regierte, hatte eigentlich 13 Kinder, wovon aber 9 frühe starben; Xenophon erwähnt nur diese Kinder als die bekannteren, auf welche es hier am meisten ankam. 12) Ueber den Ton der Inf. auf *ναι* s. B. §. 103. An. 3). p. 193. R. §. 76, 3. d); über den Dat. *οἱ* bei *παρεῖναι*, bei Jemand zugegen seyn, vergl. Anab. III, 1, 46. VI. 4, 20. — 13) Die Verba finit., welche wir beim Part. in der Bedeutung des Adv. ausdrücken, während das Part. den Hauptgedanken enthält, s. B. §. 144.

ται[14]) ἀπὸ τῆς ἀρχῆς*) ἧς αὐτὸν σατράπην ἐποίησε[15]), καὶ στρατηγὸν δὲ[16]) αὐτὸν ἀπέδειξε πάντων[17]) ὅσοι εἰς[18]) Καστωλοῦ πεδίον**) ἀθροίζονται. Ἀναβαίνει οὖν ὁ Κῦρος λαβὼν[19]) Τισσαφέρνην ὡς φίλον, καὶ τῶν Ἑλλήνων δὲ ἔχων ὁπλίτας ἀνέβη[20]) τριακοσίους, ἄρχοντα δὲ αὐτῶν Ξενίαν
3 Παῤῥάσιον. Ἐπειδὴ δὲ ἐτελεύτησε Δαρεῖος καὶ κατέστη[21]) εἰς
τὴν βασιλείαν Ἀρταξέρξης, Τισσαφέρνης διαβάλλει τὸν Κῦρον πρὸς τὸν ἀδελφὸν ὡς ἐπιβουλεύοι αὐτῷ. Ὁ δὲ πείθεταί τε καὶ συλλαμβάνει Κῦρον ὡς ἀποκτενῶν[22])· ἡ δὲ μήτηρ
4 ἐξαιτησαμένη αὐτὸν ἀποπέμπει πάλιν ἐπὶ τὴν ἀρχήν. Ὁ δ'
ὡς ἀπῆλθε κινδυνεύσας καὶ ἀτιμασθείς, βουλεύεται ὅπως[23]) μήποτε ἔτι[24]) ἔσται ἐπὶ[25]) τῷ ἀδελφῷ, ἀλλ', ἢν[26]) δύνηται, βα-

---

An. 8. R. §. 129, 5. M. §. 552. etc. K. §. 574. — 14) Warum hier lieber das Praes. hist., als das in manchen Ausgaben vorkommende Imperf.? — Dass das Prädikat des Medii immer in einer mehr oder weniger entfernten Rückwirkung auf das Subject stehe, s. B. §. 135, 2 etc. R. §. 113. M. §. 491. K. §. 339. — *) Die Satrapie des Kyros bestand aus Lydien, Grossphrygien u. Kappadokien, s. Anab. I. 9, 7. — 15) Inwiefern konnte hier der Aor. statt des Plusqu. gebraucht werden? s. B. §. 137, 3. K. §. 385, 3. — 16) *καὶ δέ* immer getrennt durch das Wort, worauf sich *καί* bezieht, s. B. pag. 436. M. §. 616. K. §. 617, 8. — 17) Die Ausnahmen in Hinsicht des Accents der einsilbigen Wörter der dritten Decl. im Gen. Plur. u. Dual. s. B. §. 43, An. 4, d. — 18) Die Atona oder Procliticae s. B. §. 113, 3. K. §. 58. — **) Ein wenig bekannter Uebungs- u. Sammelplatz in Lydien. — 19) Ueber den Accent des Aor. 2. Part. Act. u. Inf. s. B. §. 103. An. 4 etc. pag. 193. R. §. 76, 3, a). u. über die Bedeutung des Aor. Part. s. B. §. 137, 6. R. §. 117, 3. K. §. 386. — 20) Ueber den synkopirten mit den Verb. auf *μι* übereinstimmenden Aor. s. B. §. 110, 6. Der Aor. wiederholt hier die eben als gegenwärtig ausgedrückte Handlung. — 21) Aor. 2. intransit., mit *εἰς*: eingehen in, gelangen zu Etwas, s. M. §. 578; über die transit. u. intransitive Bedeutung von *ἵστημι* s. B. §. 107, pag. 223, 1. — 22) Die Conjunction *ὡς* (als ob, weil) wird mit dem Part. verbunden, wenn das Prädikat desselben als etwas Vorgestelltes bezeichnet werden soll, es mag in der Wirklichkeit bestehen oder nicht, und mit dem Fut. Part., wie hier, bildet es einen Final-Satz, dessen Absicht, als von einem Andern (also hier von Artax.) gedacht, dargestellt wird: als ob er ihn tödten wolle, nicht: um ihn zu tödten, wo *ὡς* nicht stehen dürfte u. die Absicht als vom Schriftsteller gedacht, erschiene, s. R. §. 130, 7. An. 7 u. 8. M. §. 568. K. §. 581 etc. — 23) *ὅπως* ist hier relat. Adv. in der Bedeutung wie, gewöhnlich mit Conj. Aor. 2. oder Fut. Ind. (s. B. §. 139, 4. R. §. 122. An. 8.), und zwar Letzteres, wie hier, besonders nach den Verb. der Sorge, Ueberlegung, Bemühung etc., um die mögliche Realisirung der Absicht mit mehr Bestimmtheit auszudrücken, vergl. K. §. 648. — 24) *μήποτε ἔτι*, ferner nicht mehr. — 25) *ἐπί* mit Dat. in Jemands Gewalt seyn, s. B. §. 147, An. 4. pag. 421. K. §. 532, 3.) M. §. 585. R. pag. 516. — 26) *ἤν* oder *ἐάν* mit Conj., indem die Bedingung als blose Vorstellung mit dem Nebenbegriff der Realisirung (object. Möglichkeit) ausgedrückt

σιλεύσει ἀντ' ἐκείνου. Παρύσατις μὲν δὴ ἡ μήτηρ ὑπῆρχε
τῷ Κύρῳ, φιλοῦσα[27]) αὐτὸν μᾶλλον ἢ τὸν βασιλεύοντα Ἀρ-
ταξέρξην. Ὅστις*) δ' ἀφικνοῖτο τῶν**) παρὰ βασιλέως[28]) 5
πρὸς αὐτόν, πάντας οὕτω διατιθεὶς ἀπεπέμπετο ὥςθ'[29]) ἑαυ-
τῷ μᾶλλον φίλους εἶναι ἢ βασιλεῖ. Καὶ τῶν παρ' ἑαυτῷ δὲ
βαρβάρων[30]) ἐπεμελεῖτο[31]) ὡς[32]) πολεμεῖν***) τε ἱκανοὶ εἴησαν
καὶ εὐνοϊκῶς ἔχοιεν****) αὐτῷ. Τὴν δὲ Ἑλληνικὴν δύναμιν 6
ἤθροιζεν ὡς[33]) μάλιστα ἐδύνατο ἐπικρυπτόμενος, ὅπως ὅτι
ἀπαρασκευαστότατον λάβοι βασιλέα. Ὧδε οὖν ἐποιεῖτο τὴν
συλλογήν. Ὁπόσας εἶχε[34]) φυλακὰς[35]) ἐν ταῖς πόλεσι παρήγ-
γειλε τοῖς φρουράρχοις ἑκάστοις λαμβάνειν ἄνδρας Πελοπον-
νησίους†) ὅτι πλείστους καὶ βελτίστους, ὡς ἐπιβουλεύοντος[36])

---

wird, s. B. §. 139, 9, 2). K. §. 677, a. u. 680. R. pag. 613. C. — 27) Ueber die Bedeutung u. Construction von φιλεῖν u. ἐρᾶν s. B. §. 132, 3) unten die Anm. — *) Das Pron. rel. ὅςτις im Sing. in Beziehung auf den folgenden Plur. πάντας s. M. §. 475. K. §. 652, β); u. zwar mit Opt., um die unbestimmte Frequenz auszudrücken, s. K. §. 662. R. p. 630, 2). — **) sc. παρὰ βασιλεῖ, bei dem König, eine Attraction, indem die Beziehung wo in die andere woher, παρά mit Gen. (s. B. p. 420), übergegangen ist, s. B. §. 151, 8. M. §. 596, a. K. §. 542. — 28) βασιλεὺς wird als Gattungsname von den Perser-Königen gleichsam wie ein Nom. propr. ohne Artikel gebraucht, s. B. §. 124, 3, An. 3. M. §. 264. R. §. 98, 6. pag. 460. K. §. 420, A. c.) — 29) ὥςτε, so dass, mit Inf., wenn die Folge nur als gedachte u. als aus dem Vorhergehenden nothwendig u. unmittelbar entwickelte dargestellt wird, u. zwar mit Acc. c. Inf., wenn der Folgesatz, wie hier, ein anderes Subject als der Hauptsatz hat, s. K. §. 686, 3. M. §. 544. R. pag. 650. §. 125. 8. — 30) Das Subject des abhängigen Satzes ist durch Attraction Object des Hauptsatzes geworden, s. M. §. 296. B. §. 151, 6. K. §. 712. Dass die Verba mit dem Begriffe der Sorge den Gegenstand ihrer Thätigkeit im Gen. zu sich nehmen, s. B. §. 132, 5, 3). K. §. 461. R. p. 539. M. §. 348. — 31) Warum hier das Imperf.? — 32) Die Final-Conjunctionen nach einem histor. Tempus, wie hier, mit dem Opt. (εἴησαν für das den Attikern sonst gewöhnliche εἶεν) verbunden, drücken die beabsichtigte Wirkung nur als möglich aus, s. K. §. 644, 2. R. p. 623, 9. M. §. 518. — ***) Ueber den Inf. zur Bestimmung eines Adject. s. M. §. 534. K. §. 552, d. R. p. 648, 6. s. B. §. 140, 3. — ****) Die Bedeutung von ἔχειν bei einem Adv. s. B. pag. 452. — 33) ὡς zur Verstärkung der Superl., besonders der Adverb., sowie ὅτι, dem aber nicht, wie bei ὡς, δύνασθαι zugefügt werden kann, s. B. §. 149. p. 432 u. 33. M. §. 461. K. §. 352. 2. c). — 34) die Verba mit dem Augm. temp. ει statt η s. B. §. 84, 2. — 35) Attraction des Relat. für: πασῶν τῶν φυλακῶν ἃς εἶχεν etc., wobei das Subst., das seinen Artikel gewöhnlich verliert, nicht unmittelbar nach dem Relat. steht, s. B. §. 143, 2. M. §. 474. K. §. 657 etc. R. p. 471. An. 7. — †) Die Peloponnesier, u. vorzüglich die Spartaner, hatten den Ruf der grössten Tapferkeit. — 36) ὡς mit dem Part. u. zwar, wenn es mit einem Subst. oder Pronom. verbunden ist, mit dem Genit. oder Acc. absol., s. B. §. 145. An. 5. R. §. 130. An. 8. u. 131, 4. mit An. 3. M.

Τισσαφέρνους ταῖς πόλεσι. Καὶ γὰρ ησαν[37]) *αἱ Ἰωνικαὶ πόλεις Τισσαφέρνους τὸ ἀρχαῖον*[38]) *ἐκ**) *βασιλέως δεδομέναι***),
7 *τότε δ' ἀπέστησαν πρὸς Κῦρον πᾶσαι πλὴν Μιλήτου· ἐν Μιλήτῳ δ' ὁ Τισσαφέρνης προαισθόμενος τὰ αὐτὰ ταῦτα βουλευομένους*[39]), *ἀποστῆναι πρὸς Κῦρον****), *τοὺς μὲν αὐτῶν ἀπέκτεινε, τοὺς δ' ἐξέβαλεν. Ὁ δὲ Κῦρος ὑπολαβὼν τοὺς φεύγοντας συλλέξας*[40]) *στράτευμα ἐπολιόρκει Μίλητον καὶ κατὰ*[41]) *γῆν καὶ κατὰ θάλατταν καὶ ἐπειρᾶτο κατάγειν τοὺς ἐκπεπτωκότας. Καὶ αὕτη αὖ*[42]) *ἄλλη πρόφασις ἦν αὐτῷ τοῦ ἀθροί-*
8 *ζειν*[43]) *στράτευμα. Πρὸς δὲ βασιλέα πέμπων ἠξίου ἀδελφὸς ὢν αὐτοῦ δοθῆναι οἷ ταύτας τὰς πόλεις μᾶλλον ἢ Τισσαφέρνην ἄρχειν αὐτῶν· καὶ ἡ μήτηρ συνέπραττεν αὐτῷ ταῦτα· ὥςτε*[44]) *βασιλεὺς τῆς μὲν πρὸς ἑαυτὸν ἐπιβουλῆς οὐκ ᾐσθάνετο*[45]), *Τισσαφέρνει δὲ ἐνόμιζε πολεμοῦντα αὐτὸν ἀμφὶ τὰ στρατεύματα δαπανᾶν*[46])· *ὥςτε οὐδὲν ἤχθετο αὐτῶν πολεμούντων*[47]). *Καὶ γὰρ ὁ Κῦρος ἀπέπεμπε τοὺς γιγνομένους δασμοὺς*[48]) *βασιλεῖ ἐκ τῶν πόλεων ὧν*****) *ὁ Τισσαφέρνης ἐτύγ-*

---

§. 568 etc. K. §. 581. — 37) gehörten, mit Genit. possessoris, s. K. §. 445. M. §. 315. R. p. 518. — 38) ehemals, in früherer Zeit; über das Neutr. des Artikels s. B. §. 125. An. 5. M. § 283. K. §. 427. 2. — *) *ἐκ* für das sonst beim Pass. gewöhnliche *ὑπό*, s. B. §. 134, 2. K. §. 519. 3). c.) — **) Ueber den im Perf. u. Aor. 1. Pass. verkürzten Stammvokal s. B. §. 106, 9. — 39) Das Part. statt des Inf., vorzüglich nach den Verb. der sinnlichen oder geistigen Wahrnehmung etc., sowie den Unterschied zwischen Part. u. Inf. s. B. §. 144, 4. R. §. 129, 4. K. §. 567. 1. An. M. §. 530. 1 etc. u. §. 549. — ***) erklärender Zusatz (Epexegese) zum Vorhergehenden, den wir mit **nämlich** einleiten. 40) ohne Copula an das vorhergehende Part. sich anschliessend. — 41) *κατά* drückt hier mit dem Acc. das räumliche Erstrecken eigentlich von oben nach unten, **über hin**, aus, s. B. p. 422. K. §. 527. 1), b). — 42) *αὖ*, andrerseits, ferner, s. B. p. 440. — 43) Der Inf. durch den Artikel als Subst. s. B. §. 125, 8. u. 140, 5. — 44) *ὥςτε* mit Ind., weil die Folge oder Wirkung als objectiv reell, faktisch dargestellt wird; die Negation musste bei dem Vorwalten des Objectiven *οὐ* seyn, sowie sie bei dem Inf., dem Vorwalten des Subjectiven, *μή* gewesen seyn würde, s. K. §. 686. 2. R. §. 125. An. 12. — 45) Bei den Verb. der sinnlichen u. geistigen Wahrnehmung steht gewöhnlich der Gen. der Person, d. h. des Gegenstandes, durch welchen das Wahrgenommene erzeugt wird, u. Acc. der Sache, s. K. §. 456. R. p. 527. g) An. 11. M. §. 349. An. 1. — 46) Mühe verwenden auf Etwas, mit *ἀμφί τι*, *εἴς τι*, u. *τινί*. — 47) Die Verba des Zürnens, sowie überhaupt der Empfindungen u. Affekte haben ihr Object in transitiver Beziehung im Acc., intransitiv aber den Gen. oder Dat. oder *ἐπί* mit Dat. bei sich, s. K. §. 479. 463. u. 508. R. p. 490, An. 3. u. 539. — 48) Den Tribut, welcher entstand, erhoben wurde aus etc. — ****) *ὧν*, Attraction des Pron. rel. s. B. §. 143, 3. M. §. 473. R. p. 469, 8. K. §. 655, 2. —

*χανεν ἔχων**). *Ἄλλο δὲ στράτευμα συνελέγετο αὐτῷ ἐν Χεῤῥο-* 9
*νήσῳ***) *τῇ καταντιπέρας*[49] *Ἀβύδου*[50] *τόνδε τὸν τρόπον*[51]. *Κλέαρχος ἦν Λακεδαιμόνιος, φυγάς. Τούτῳ συγγενόμενος ὁ Κῦρος ἠγάσθη*[52] *τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρεικούς*[53]. *Ὁ δὲ λαβὼν τὸ χρυσίον στράτευμα συνέλεξεν ἀπὸ τούτων τῶν χρημάτων καὶ ἐπολέμει ἐκ Χεῤῥονήσου ὁρμώμενος τοῖς Θρᾳξὶ*[54] *τοῖς ὑπὲρ Ἑλλησπόντου οἰκοῦσι καὶ ὠφέλει τοὺς Ἕλληνας*[55]· *ὥστε καὶ χρήματα συνεβάλλοντο αὐτῷ εἰς τὴν τροφὴν τῶν στρατιωτῶν αἱ Ἑλλησποντιακαὶ πό-*
λεις ἑκοῦσαι. Τοῦτο δ' αὖ οὕτω τρεφόμενον ἐλάνθανεν[56] 10
αὐτῷ τὸ στράτευμα. Ἀρίστιππος δὲ ὁ Θετταλὸς ἐτύγχανε ξένος ὢν αὐτῷ, καὶ πιεζόμενος ὑπὸ[57] *τῶν οἴκοι*[58] *ἀντιστασιωτῶν ἔρχεται πρὸς τὸν Κῦρον καὶ αἰτεῖ*[59] *αὐτὸν εἰς*[60] *δισχιλίους ξένους*[61] *καὶ τριῶν μηνῶν μισθόν, ὡς****) *οὕτω περιγενόμενος ἂν τῶν ἀντιστασιωτῶν. Ὁ δὲ Κῦρος δίδωσιν αὐτῷ εἰς τετρακισχιλίους καὶ ἓξ μηνῶν μισθόν, καὶ δεῖται*

Ueber den Accent des attischen Gen. *πόλεων* s. B. §. 51. 2. — *) Ueber die adverbiale Bedeutung des Verb. fin. beim Part. s. oben N. 13). — **) Die thrakische Halbinsel am Hellespont. — 49) Dass Adv., vorzüglich die des Raumes, der Zeit u. des Maasses, durch den vorgesetzten Artikel zu Adj. werden, s. B. §. 125. 6. R. p. 457. 4. M. §. 271. K. §. 411 etc. — 50) Der Gen. abhängig von dem mit Präpositionen zusammengesetzten Adv., s. B. p. 424, 12. u. 423, 9. u. §. 117. 1. — 51) Acc. des Umstands, s. B. § 131, 6, sonst auch der Dat. B. §. 133, 2. K. §. 475. An. 2. §. 510; dort mit dem Begriffe des Strebens nach einem Gegenstande hin, hier gleichsam mit schon erreichtem Ziele. — 52) s. *ἄγαμαι* mit passiv. Aor. B. §. 136, 2; die Construction mit Gen. u. Acc. s. K. §. 459 u. An. M. §. 317. An. — 53) Eine Goldmünze, von Dareios Hystaspis im Werthe von 20 attischen Silber-Drachmen geschlagen. — 54) Ueber den Dat. s. B. §. 133. 2. 1). R. §. 105. 3. M. §. 404. K. §. 498. c). auch oft mit *πρός* oder *ἐπί* u. Acc. — 55) Die Person als näheres Object im Acc., s. B. §. 131. An. 1. M. §. 411, 4. R. §. 104, 2, a). K. §. 476. — 56) adv. heimlich, s. oben N. 13). — 57) *ὑπό* bei Pass., s. B. §. 134, 2. — 58) Ueber den Accent von *οἴκοι* u. die Endung *οι* s. B. §. 11. 7, An. 3. u. §. 116, 3. — 59) Praes. hist., nach welchem im Objectiv- oder Causal-Satze die historischen Formen folgen konnten. — 60) *εἰς* zur Angabe des quantitativen Ziels, s. K. §. 523. 1), b). — 61) Ueber den doppelten Acc. nach *αἰτεῖν* s. B. §. 131. 5. M. §. 417. d. R. §. 104, 4. K. §. 487. — ***) *ὡς*, als ob, weil, mit dem durch *ἄν* verbundenen Part., welches immer stattfinden kann, wenn durch das Uebertragen in das Verb. finit. der Optat. mit *ἄν*, oder der Ind. Fut. mit *ἄν*, oder die historischen Temp. des Ind. mit *ἄν* folgen würden, um auf einen bedingenden Satz hinzuweisen, indem namentlich ein Zustand, eine unmittelbar als Object erkannte Wahrnehmung ausgedrückt werden soll; während zur Bezeichnung des Mittelbaren, des Gewollten, des Subjectiven der Inf. mit *ἄν* stehen würde, vergl. B. §. 139, 14. 144, 4. u. 145. An. 5. R. §. 120. e). pag. 599. *δ*). M.

αὐτοῦ*) μὴ[62]) πρόσθεν καταλῦσαι[63]) πρὸς τοὺς ἀντιστα-
σιώτας πρὶν[64]) ἂν αὐτῷ συμβουλεύσηται. Οὕτω δὲ αὖ τὸ
11 ἐν Θετταλίᾳ ἐλάνθανεν αὐτῷ τρεφόμενον στράτευμα. Πρό-
ξενον δὲ τὸν Βοιώτιον, ξένον ὄντα αὐτῷ, ἐκέλευσε λαβόντα
ἄνδρας ὅτι πλείστους παραγενέσθαι, ὡς[65]) εἰς Πισίδας βου-
λόμενος στρατεύεσθαι, ὡς[66]) πράγματα παρεχόντων[67]) τῶν
Πισιδῶν τῇ ἑαυτοῦ χώρᾳ. Σοφαίνετον δὲ τὸν Στυμφάλιον
καὶ Σωκράτην τὸν Ἀχαιόν, ξένους ὄντας καὶ τούτους, ἐκέ-
λευσεν ἄνδρας λαβόντας ἐλθεῖν ὅτι πλείστους, ὡς[68]) πολεμή-
σων Τισσαφέρνει σὺν τοῖς φυγάσι τῶν Μιλησίων. Καὶ ἐποίουν
οὕτως οὗτοι.

1 II. Ἐπεὶ δ' ἐδόκει[69]) αὐτῷ ἤδη πορεύεσθαι ἄνω[70]), τὴν
μὲν πρόφασιν ἐποιεῖτο ὡς Πισίδας βουλόμενος ἐκβαλεῖν[71])
παντάπασιν ἐκ τῆς χώρας· καὶ ἀθροίζει ὡς ἐπὶ τούτους τό τε
βαρβαρικὸν καὶ τὸ Ἑλληνικὸν ἐνταῦθα[72]) στράτευμα· καὶ πα-
ραγγέλλει τῷ τε Κλεάρχῳ λαβόντι ἥκειν ὅσον[73]) ἦν αὐτῷ
στράτευμα καὶ τῷ Ἀριστίππῳ συναλλαγέντι[74]) πρὸς τοὺς
οἴκοι[75]) ἀποπέμψαι πρὸς ἑαυτὸν ὃ εἶχε στράτευμα· καὶ Ξενίᾳ
τῷ Ἀρκάδι, ὃς αὐτῷ προειστήκει τοῦ ἐν ταῖς πόλεσι ξενικοῦ[76]),
ἥκειν παρήγγειλε λαβόντα[77]) τοὺς ἄνδρας, πλὴν ὁπόσοι ἱκανοὶ

---

§. 598. b. K. 395. 3. u. §. 567. An. — *) Ueber den Genit. bei *δεῖσθαι* s. B. §. 132. 5. 2) Anm. M. §. 354. R. p. 534. 4. K. §. 453. b. — 62) *μή* beim Inf., im abhängigen Satze, zur Bezeichnung des subjectiv Verneinten, s. B. §. 148. 2. g. K. §. 604. R. p. 690. *γ*). M. §. 608. 5. e). — 63) *καταλύειν*, auch im Act. mit der intransit. Bedeutung: sich aussöhnen, *πρός τινα*, mit Jemand. — 64) *πρίν* mit Conj., gewöhnlich verbunden mit *ἄν*, bei einer zukünftigen, nur vorgestellten Handlung, die als Bedingung des Hauptsatzes betrachtet werden kann, dessen Verb. ein Praes., Perf. oder Fut. mit negativem Inhalte ist; liegt aber sein Prädikat in einem histor. Temp., so folgt der Opt., u. so hätte auch hier, nach dem Praes. hist. *δεῖται*, der Opt. folgen sollen, sowie diess überhaupt auch in der orat. obl. der Fall ist; indessen gerade bei diesem Praes. findet sich im lebendigen Vortrage auch die Construction der Haupt-Temp., s. K. §. 674, 2. R. §. 125, An. 7. B. §. 139. 2. An. 1. — 65) *ὡς* mit Part. s. N. 22). — 66) *ὡς* mit Gen. abs. s. N. 36). — 67) zu schaffen machen, beunruhigen. — 68) *ὡς* mit Part. Fut. final. s. N. 22). —

Cap. II. §. 1. 69) *ἐδόκει*, es dünkte ihm gut (*καλόν*). — 70) Warum nach oben? — 71) In wiefern hier der Aor.? — 72) Daselbst, d. h. in Sardes, der Hauptstadt Lydiens. — 73) Ueber diese Contraction oder Objectivirung des Relativsatzes s. oben N. 35). — 74) *συναλλάττεσθαί τινι* oder *πρός τινα*, sich mit Einem ausgleichen. — 75) mit denen zu Hause, d. h. mit den Seinigen, seinen Landsleuten, s. B. §. 125. 5 etc..; über den Accent von *οἴκοι* s. N. 58). — 76) *τὸ ξενικόν* gleich *οἱ ξένοι*, das Söldnerheer, Besatzung. — 77) Sowie dort *συναλλαγέντι*, so war auch hier *λα-*

εἴησαν [78]) τας ἀκροπόλεις φυλάττειν [79]). Ἐκάλεσε [80]) δὲ καὶ 2
τοὺς Μίλητον πολιορκοῦντας, καὶ τοὺς φυγάδας ἐκέλευσε σὺν
αὐτῷ στρατεύεσθαι, ὑποσχόμενος *) αὐτοῖς, εἰ καλῶς κατα-
πράξειεν ἐφ' ἃ [81]) ἐστρατεύετο, μὴ πρόσθεν παύσασθαι πρὶν
αὐτοὺς καταγάγοι **) οἴκαδε [82]). Οἱ δὲ ἡδέως [83]) ἐπείθοντο·
ἐπίστευον γὰρ αὐτῷ· καὶ λαβόντες τὰ ὅπλα παρῆσαν [84]) εἰς
Σάρδεις. Ξενίας μὲν δὴ τοὺς ἐκ τῶν πόλεων [85]) λαβὼν παρε- 3
γένετο εἰς Σάρδεις, ὁπλίτας εἰς τετρακισχιλίους [86]). Πρόξενος δὲ
παρῆν ἔχων ὁπλίτας μὲν εἰς πεντακοσίους καὶ χιλίους, γυ-
μνήτας δὲ πεντακοσίους· Σοφαίνετος δὲ ὁ Στυμφάλιος ὁπλίτας
ἔχων χιλίους· Σωκράτης δὲ ὁ Ἀχαιὸς ὁπλίτας ἔχων ὡς [87])
πεντακοσίους. Πασίων δὲ ὁ Μεγαρεὺς εἰς ἑπτακοσίους ἔχων
ἄνδρας παρεγένετο· ἦν δὲ καὶ οὗτος καὶ ὁ Σωκράτης τῶν
ἀμφὶ Μίλητον στρατευομένων [88]). Οὗτοι μὲν εἰς Σάρδεις αὐτῷ 4
ἀφίκοντο. Τισσαφέρνης δέ, κατανοήσας ταῦτα καὶ μείζονα
ἡγησάμενος εἶναι ἢ ὡς [89]) ἐπὶ Πισίδας τὴν παρασκευήν, πο-

βόντι zu erwarten; allein der Autor geht, besonders da ein Zwischensatz die Bestimmung des Inf. von dem vorhergehenden Objecte trennt, zur gewöhnlichen Construction des Acc. mit Inf. über, u. lässt zu *ἥκειν* das Subj. *αὐτόν* ergänzen, s. B. §. 142, An. 2. M. 536. R. p. 656. An. 2. K. §. 558. — 78) Warum der Opt., u. in wiefern können andere Ausgaben den Ind. vorziehen? s. B. §. 139, 3. M. §. 507. u. 529. R. §. 123, 2. K. §. 706. u. 707. — 79) Den Inf. als nähere Bestimmung eines Adj. s. B. §. 140, 3; vergl. Cap. I. §. 5, *). — 80) Ueber den unveränderten kurzen Vokal s. B. §. 95, 6. An. 3. — *) s. *ἔχω*; mit folgendem Inf. Aor., indem die künftige Thätigkeit nur momentan in ihrer Vollendung aufgefasst wird, s. K. §. 386. An. M. §. 506, 2. — 81) für *ταῦτα ἐφ' ἅ*, das wonach, was zu erreichen, wozu er den Feldzug machte; *ἐπί* mit Acc. drückt auch den Zweck aus, s. B. p. 421. R. p. 504. M. §. 586, c). K. §. 533, a). — **) Die Construction von *πρίν* s. N. 64). — Ueber die Reduplication des Aor. 2. s. B. §. 85, An. 2. — 82) *οἴκαδε* s. B. §. 116. An. 2. — 83) Ueber die Bildung der Adv. auf *ως* s. B. §. 115. 3. — 84) *παρεῖναι* mit *εἰς* u. dem Acc., wie adesse in senatum etc., indem die Handlung noch in ihrem Streben nach dem Ziele gezeigt wird, so dass also das Verb. der Ruhe den Begriff der damit verbundenen, vorausgegangenen Bewegung als Hauptmoment noch in sich trägt, s. Kühner §. 541. — 85) für *τοὺς ἐν ταῖς πόλεσιν ἐκ τῶν* etc., Attraction der Präposition, indem die Präpos. *ἐν* von dem Verbo der Richtung woher angezogen, in *ἐκ* übergegangen ist, welches vorzüglich geschieht, wenn der Artikel, wie hier, in Verbindung mit einer Präposition, entweder allein oder mit einem Substant., einen Substantivbegriff darstellt, s. K. §. 542. M. §. 596, a); vergl. I. 1, 5, *). — 86) Apposition. — 87) *ὡς*, gleich *εἰς*, etwa, ungefähr, s. B. §. 149. 1, 4). — 88) von denen, die um Milet standen, Gen. des Theils, s. B. §. 132. 4, 2). M. §. 322 etc. K. §. 446, 1). R. pag. 530. 3. — 89) *ἢ ὡς ἐπὶ Πισ.* als wie gegen

ῥεύεται ὡς[90]) βασιλέα ᾗ[91]) ἐδύνατο τάχιστα ἱππέας ἔχων ὡς
5 πεντακοσίους. Καὶ βασιλεὺς μὲν δὴ ἐπεὶ ἤκουσε παρὰ[92])
Τισσαφέρνους τὸν Κύρου στόλον, ἀντιπαρεσκευάζετο.

Κῦρος δὲ ἔχων οὓς εἴρηκα[93]) ὡρμᾶτο ἀπὸ Σάρδεων[94])· καὶ
ἐξελαύνει[95]) διὰ τῆς Λυδίας σταθμοὺς[96]) τρεῖς, παρασάγγας[97])
εἴκοσι καὶ δύο[98]), ἐπὶ τὸν Μαίανδρον ποταμόν. Τούτου τὸ
6 εὖρος δύο πλέθρα[99])· γέφυρα δὲ ἐπῆν ἐζευγμένη πλοίοις ἑπτά.
Τοῦτον διαβὰς ἐξελαύνει διὰ Φρυγίας σταθμὸν ἕνα, παρασάγγας
ὀκτώ, εἰς Κολοσσάς, πόλιν οἰκουμένην καὶ εὐδαίμονα καὶ
μεγάλην. Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας ἑπτά· καὶ ἧκε[100]) Μένων
ὁ Θετταλὸς ἔχων ὁπλίτας χιλίους καὶ πελταστὰς πεντακοσίους,
7 Δόλοπας καὶ Αἰνιᾶνας καὶ Ὀλυνθίους. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει
σταθμοὺς τρεῖς, παρασάγγας εἴκοσιν, εἰς Κελαινάς, τῆς Φρυ-
γίας πόλιν οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα[1]). Ἐνταῦθα
Κύρῳ βασίλεια ἦν καὶ παράδεισος μέγας ἀγρίων θηρίων πλή-
ρης, ἃ ἐκεῖνος ἐθήρευεν ἀπὸ ἵππου[2]) ὁπότε γυμνάσαι[3]) βού-
λοιτο ἑαυτόν τε καὶ τοὺς ἵππους. Διὰ μέσου δὲ τοῦ παρα-
δείσου ῥεῖ ὁ Μαίανδρος ποταμός· αἱ δὲ πηγαὶ αὐτοῦ εἰσὶν[4])
8 ἐκ τῶν βασιλείων· ῥεῖ δὲ καὶ διὰ τῆς Κελαινῶν πόλεως. Ἔστι
δὲ καὶ μεγάλου βασιλέως βασίλεια ἐν Κελαιναῖς ἐρυμνὰ ἐπὶ
ταῖς πηγαῖς τοῦ Μαρσύου ποταμοῦ ὑπὸ τῇ ἀκροπόλει· ῥεῖ δὲ

---

die Pis. — 90) *ὡς* als Präpos. der Richtung nur auf Personen sich beziehend, s. B. §. 146, 2, 2). K. §. 624. M. §. 578. (am Ende). R. p. 502, An. 19 (aus *ὡς πρός, ὡς εἰς*). — 91) Correlat.-Partikel mit Iot. subscr. s. B. §. 116, An. 8. — 92) *παρά* in kausaler Beziehung, zur Angabe des Urhebers, mit Genit. bei den Verb. des Erkennens u. Hörens, s. K. §. 535. 1, 2). M. §. 588, 4. B. p. 420. R. p. 548, u. 552. — 93) s. *εἰπεῖν*. — 94) Der Aufbruch von Sardes geschah im Anfang Aprils 401 v. Ch. G., Ol. 94, 3. — 95) *ἐξελαύνειν*, treiben, fortziehen; die Verba, namentlich die der Bewegung, welche in einer u. derselben Form immediative oder intransitive u. kausative Bedeutung haben, s. B. §. 113, 2 etc. R. §. 115. 1 etc. K. §. 338, b. — 96) Tagemärsche. — 97) Die Parasange hatte 30 Stadien, das Stadion 125 Schritte. — 98) Die gewöhnliche Art kleinere Zahlen durch *καί* mit grösseren zu verbinden, s. B. §. 70. p. 107. M. §. 140. R. p. 165. An. 1. — 99) Das Plethron war der sechste Theil des Stadion, 100 griech. oder 104 röm. Fuss. — 100) Ueber die Perfect-Bedeutung von *ἥκω* s. B. §. 137. An. 8. K. §. 380. M. §. 504, 2. R. p. 569; das Imperf. vertritt dann die Stelle des Plusqu., u. dieses steht oft, wie hier, aoristisch. — 1) wohlhabend. — 2) *ἀπὸ ἵππου*, vom Pferde herab, zu Pferde, s. M. §. 596. R. p. 644. — 3) Warum der Aor.? — 4) Warum *εἰσίν*, sowie das folgende *ἔστι*, hier lieber accentuirt, als enklitisch? s. B. §. 108. IV. 3. K. §. 62, 1; über die Be-

καὶ οὗτος διὰ τῆς πόλεως καὶ ἐμβάλλει εἰς τὸν Μαίανδρον·
τοῦ δὲ Μαρσύου τὸ εὖρος εἴκοσι καὶ πέντε ποδῶν. Ἐνταῦθα
λέγεται [5]) Ἀπόλλων ἐκδεῖραι Μαρσύαν, νικήσας ἐρίζοντά οἱ περὶ
σοφίας [6]), καὶ τὸ δέρμα κρεμάσαι [7]) ἐν τῷ ἄντρῳ ὅθεν αἱ
πηγαί· διὰ δὲ τοῦτο ὁ ποταμὸς καλεῖται Μαρσύας. Ἐνταῦθα 9
Ξέρξης, ὅτε ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἡττηθεὶς τῇ μάχῃ [8]) ἀπεχώρει,
λέγεται οἰκοδομῆσαι ταῦτά τε τὰ βασίλεια καὶ τὴν Κελαινῶν
ἀκρόπολιν. Ἐνταῦθα ἔμεινε Κῦρος ἡμέρας τριάκοντα· καὶ
ἧκε Κλέαρχος ὁ Λακεδαιμόνιος, φυγάς, ἔχων ὁπλίτας χιλίους
καὶ πελταστὰς Θρᾷκας ὀκτακοσίους καὶ τοξότας Κρῆτας δια-
κοσίους. Ἅμα δὲ καὶ Σῶσις παρῆν ὁ Συρακούσιος ἔχων ὁπλί-
τας τριακοσίους, καὶ [Σοφαίνετος] [9]) ὁ Ἀρκὰς ἔχων ὁπλίτας
χιλίους. Καὶ ἐνταῦθα Κῦρος ἐξέτασιν καὶ ἀριθμὸν τῶν Ἑλλή-
νων ἐποίησεν ἐν τῷ παραδείσῳ· καὶ ἐγένοντο οἱ σύμπαντες [10])
ὁπλῖται μὲν μύριοι καὶ χίλιοι, πελτασταὶ δὲ ἀμφὶ [11]) τοὺς
δισχιλίους. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο, παρασάγγας 10
δέκα, εἰς Πέλτας, πόλιν οἰκουμένην. Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας
τρεῖς, ἐν αἷς Ξενίας ὁ Ἀρκὰς τὰ Λύκαια ἔθυσε [12]) καὶ ἀγῶνα
ἔθηκε· τὰ δὲ ἆθλα ἦσαν στλεγγίδες [13]) χρυσαῖ· ἐθεώρει δὲ τὸν
ἀγῶνα καὶ Κῦρος. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο, παρα- 11
σάγγας δώδεκα, εἰς Κεραμῶν ἀγοράν, πόλιν οἰκουμένην, ἐσχά-
την πρὸς τῇ Μυσίᾳ χώρᾳ. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς
τρεῖς, παρασάγγας τριάκοντα, εἰς Καΰστρου πεδίον, πόλιν
οἰκουμένην. Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας πέντε· καὶ τοῖς στρα-
τιώταις ὠφείλετο μισθὸς πλέον [14]) ἢ τριῶν μηνῶν [15])· καὶ
πολλάκις ἰόντες ἐπὶ τὰς θύρας [16]) ἀπῄτουν. Ὁ δὲ ἐλπίδας

---

deutung vergl. K. §. 362. 2. — 5) λέγεται, persönlich; über das Factum vergl. Apollod. I. 1, 4. Ovid. Fast. I. 6. 703. Herod. I. 7, 26. — 6) σοφία, jede freie Kunst, hier: Musik. — 7) s. κρεμάννυμι. — 8) in der Schlacht bei Salamis, 490 v. Ch. G.; in dem Artikel liegt der Begriff des Bekannten, s. B. §. 124, An. 2, 2). — 9) Statt Σοφαίνετος, der schon oben §. 3. erwähnt worden, vielleicht Κλεάνωρ. — 10) sie alle zusammen, im Ganzen. — 11) ἀμφί gleich εἰς zur Bezeichnung des quantitativen Ziels, u. zwar mit dem Artikel beim Ausdruck der vollen runden Summe, wie wir auch sagen: an die 2000, d. h. etwa 2000, s. R. §. 98. 2) p. 456. K. §. 426, 1. — 12) feierte durch Opfer die Lykäen, ein Fest dem Arkadischen Zeus zu Ehren, das von dem Berge Lykaion in Arkadien ausging. — 13) στλεγγίς, eine Metallplatte oder Krone, ähnlich dem Kamme, den man beim Bade gebrauchte. — 14) πλέον, sowie μεῖον u. ἔλαττον etc. stehen oft absolut, ausser der Construction, s. M. §. 437. B. §. 129. 6. K. §. 367. R. p. 480, c.) — 15) Gen. der Bestimmung oder Ergänzung. — 16) sc.

λέγων διῆγε[17]) καὶ δῆλος[18]) ἦν ἀνιώμενος· οὐ γὰρ ἦν πρὸς
τοῦ Κύρου τρόπου[19]) ἔχοντα μὴ ἀποδιδόναι. Ἐνταῦθα ἀφι-
12 κνεῖται Ἐπύαξα, ἡ Συεννέσιος[20]) γυνὴ, τοῦ Κιλίκων βασιλέως,
παρὰ Κῦρον· καὶ ἐλέγετο[21]) Κύρῳ δοῦναι χρήματα πολλά.
Τῇ δ' οὖν στρατιᾷ τότε ἀπέδωκε Κῦρος μισθὸν τεττάρων
μηνῶν. Εἶχε δὲ ἡ Κίλισσα καὶ φυλακὴν περὶ αὐτὴν Κίλικας
καὶ Ἀσπενδίους· ἐλέγετο δὲ καὶ συγγενέσθαι[22]) Κῦρον τῇ
13 Κιλίσσῃ. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο, παρασάγγας δέκα,
εἰς Θύμβριον, πόλιν οἰκουμένην. Ἐνταῦθα ἦν παρὰ[23]) τὴν
ὁδὸν κρήνη ἡ Μίδου καλουμένη τοῦ Φρυγῶν βασιλέως, ἐφ'
ᾗ λέγεται[24]) Μίδας τὸν Σάτυρον θηρεῦσαι οἴνῳ κεράσας[25])
14 αὐτήν. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο, παρασάγγας δέκα,
εἰς Τυριαῖον, πόλιν οἰκουμένην. Ἐνταῦθα ἔμεινεν ἡμέρας
τρεῖς. Καὶ λέγεται δεηθῆναι[26]) ἡ Κίλισσα Κύρου ἐπιδεῖξαι τὸ
στράτευμα ἑαυτῇ· βουλόμενος οὖν ἐπιδεῖξαι ἐξέτασιν ποιεῖται
15 ἐν τῷ πεδίῳ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων. Ἐκέλευσε δὲ
τοὺς Ἕλληνας, ὡς νόμος αὐτοῖς εἰς μάχην[27]), οὕτω ταχθῆναι
καὶ στῆναι, συντάξαι δὲ ἕκαστον[28]) τοὺς ἑαυτοῦ. Ἐτάχθησαν
οὖν ἐπὶ τεττάρων[29])· εἶχε δὲ τὸ μὲν δεξιὸν[30]) Μένων καὶ οἱ
σὺν αὐτῷ, τὸ δὲ εὐώνυμον[31]) Κλέαρχος καὶ οἱ ἐκείνου, τὸ

Κύρου, d. h. an sein Zelt. — 17) Er machte ihnen beständig Hoffnungen, hielt sie mit Hoffnungen hin, über die Verb. finit. mit adverb. Bedeutung, während die Part. den Hauptbegriff ausdrücken, s. M. §. 552. B. §. 144. An. 8. R. p. 664, 5. K. §. 574. — 18) *δῆλος* bei *εἶναι* statt des Neutr., mit folgendem Part. persönlich konstruirt, s. B. p. 456. 7. M. §. 549 u. 297. K. §. 568. An. 1. R. §. 129. 3. — 19) nach dem Charakter des Kyros; dem Gen. der Eigenschaft in Verbindung mit *εἶναι* wird oft die Praep. *πρός* zugefügt, um eine besondere Eigenthümlichkeit zu bezeichnen, s. R. p. 531. An. 14. K. §. 445, 2, An. 1. M. §. 316, An. 1. — 20) *Συέννεσις*, der gewöhnliche Name der kilikischen Könige. — 21) Was könnte zu *ἐλέγετο* ergänzt werden? Dass nach den Pass., wenn sie impersonell stehen, wie vorzüglich nach den Verb. dicendi, der Acc. c. Inf., der als grammatisches Subject des Satzes aufzufassen ist, folgen kann, s. M. §. 537. R. p. 654. An. 2. K. §. 559. 2, a. — 22) *συγγίνεσθαι*, vertraut umgehen mit Jemand. 23) *παρά* mit Acc. auf die Frage wo: längshin, entlang, s. B. p. 420. M. §. 588, c). R. p. 505. K. §. 535. III. b). — 24) Von der Quelle des Midas sagt Pausanias (I. 4, 5): *ταύτην οἴνῳ κεράσαι Μίδαν φασὶν ἐπὶ τὴν θήραν τοῦ Σειληνοῦ.* — 25) s. *κεράννυμι.* — 26) *δεῖσθαι*, bitten, mit Gen. aus dem Begriffe des Bedürfens, s. B. §. 132, 2) Anm. R. p. 532. h. M. §. 354. K. §. 453. b. — 27) sc. *τάσσεσθαι* — 28) *στρατηγόν.* — 29) zu vier, d. h. vier Mann hoch, s. M. §. 584 (am Ende). K. §. 531. 1. e). — 30) sc. *κέρας.* — 31) *εὐώνυμον* euphemistisch für *ἀριστερόν*, um das Unglück bedeutende Links nicht auszusprechen; denn der Grieche blickte bei der Vogelschau nach Norden, u. was

δὲ μέσον οἱ ἄλλοι στρατηγοί. Ἐθεώρει οὖν ὁ Κῦρος πρῶτον 16
μὲν τοὺς βαρβάρους· οἱ δὲ παρήλαυνον τεταγμένοι κατ' ἴλας
καὶ κατὰ τάξεις· εἶτα δὲ τοὺς Ἕλληνας, παρελαύνων ἐφ' ἅρ-
ματος καὶ ἡ Κίλισσα ἐφ' ἁρμαμάξης. Εἶχον δὲ πάντες κράνη[32])
χαλκᾶ καὶ χιτῶνας φοινικοῦς καὶ κνημῖδας καὶ τὰς ἀσπίδας[33])
ἐκκεκαθαρμένας[34]). Ἐπειδὴ δὲ πάντας παρήλασε, στήσας[35]) 17
τὸ ἅρμα πρὸ τῆς φάλαγγος μέσης πέμψας[36]) Πίγρητα τὸν
ἑρμηνέα παρὰ τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἑλλήνων ἐκέλευσε προ-
βαλέσθαι τὰ ὅπλα[37]) καὶ ἐπιχωρῆσαι[38]) ὅλην τὴν φάλαγγα.
Οἱ δὲ ταῦτα προεῖπον τοῖς στρατιώταις· καὶ ἐπεὶ ἐσάλπιγξε[39]),
προβαλλόμενοι τὰ ὅπλα ἐπῄεσαν. Ἐκ δὲ τούτου[40]) θᾶττον*)
προϊόντων[41]) σὺν κραυγῇ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου[42]) δρόμος ἐγέ-
νετο[43]) τοῖς στρατιώταις ἐπὶ τὰς σκηνάς. Τῶν δὲ βαρβάρων 18
φόβος[44]) πολὺς καὶ ἄλλοις καὶ ἥ τε Κίλισσα ἔφυγεν ἐκ τῆς
ἁρμαμάξης[45]) καὶ οἱ ἐκ τῆς ἀγορᾶς[46]) καταλιπόντες τὰ ὤνια

---

ihm nun von Morgen, d. h. von der Rechten erschien, war günstig u. das von Abend, d. h. von der Linken sich Zeigende ungünstig; bei dem Römer umgekehrt, indem er beim Beobachten des Vogelflugs nach Süden sich wandte, daher auspicia sinistra die günstigen Zeichen. — 32) s. *κράνος*. — 33) *ἀσπίς* vom *γέῤῥον* u. *πέλτη* unterschieden, s. II., 1, 6. — 34) Wohl zu lesen: *τὰς κνημῖδας ἐκκεκαθαρμένας καὶ τὰς ἀσπίδας ἐκκεκαλυμμένας*, indem die Schilde gewöhnlich mit einer Decke oder einem Futterale (*σάγμα*) überzogen waren. — 35) A. 1. transit. s. B. p. 232. — 36) Part. ohne die Copula und zum Vorhergehenden, s. M. §. 556. — 37) Die Waffen, d. h. Lanze u. Schild, vorzuhalten. — 38) darauf losgehen, wie zum Angriff, = *ἐπιέναι*. — 39) Einige Verba des Betonens werden im Act. impersonell gebraucht, indem gleichsam der Verbalbegriff, als die Hauptsache, das Subject in sich schliesst, wie unser: es läutet, es stürmt, es schiesst! etc., s. B. §. 129, 8. R. §. 100, 3. An. 2. K. §. 361, 1. M. §. 295. — 40) *ἐκ τούτου* drückt aus eine Folge in der Zeit u. der Ursache: darauf, daher, s. B. p. 419. M. §. 574. K. §. 519. R. p. 544. —

*) *ταχύς* s. B. §. 67, 3. — 41) sc. *αὐτῶν*, der Gen. Particip. zuweilen ohne Subjekt, s. B. §. 145, 4. M. §. 563. K. §. 576, An. 2. R. p. 673, An. 2. — 42) aus eigenem Antriebe, von selbst. — 43) es entstand, es erfolgte. — 44) sc. *ἦν*, so dass der Gen. *βαρβάρων* von *φόβος* abhängt u. *ἄλλοις* als dessen nähere Bestimmung oder Apposition zu betrachten wäre; Andere machen den Gen. von *ἄλλοις* abhängig; indessen hier wie dort war eigentlich: *καὶ τῇ Κιλίσσῃ, ἣ ἔφυγεν* etc. zu erwarten; diesem zu entgehen setzen Andere *πολλοῖς τε* für *πολύς*, wo dann *φόβος* nur sehr matt ohne besonderes Prädikat stehen würde. — 45) Einige wollen in der Präpos. *ἐκ* nur die Richtung erkennen, von wo aus sie floh; Andere nehmen wohl mit mehr Recht an, dass *ἐκ* hier seine ursprüngliche Bedeutung habe, nämlich Entfernung aus dem Innern eines Ortes, u. dass die Königin allerdings aus dem Wagen, der mit Stieren oder Maulthieren bespannt war, herausgesprungen sei, um desto schneller zu entfliehen. 46) für *οἱ ἐν τῇ ἀγορᾷ ἔφευγον ἐκ τῆς ἀγ.* etc., eine Attraction der Präposition, wie oben N. 85). — *ἀγορά* ist der offene Platz im Lager, wo Lebensmittel feil geboten

ἔφευγον· οἱ δὲ Ἕλληνες σὺν γέλωτι ἐπὶ τὰς σκηνὰς ἦλθον.
Ἡ δὲ Κίλισσα ἰδοῦσα τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν τάξιν τοῦ
στρατεύματος ἐθαύμαζε. Κῦρος δὲ ἥσθη[47]) τὸν ἐκ τῶν Ἑλ-
19 λήνων εἰς τοὺς βαρβάρους φόβον[48]) ἰδών. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει
σταθμοὺς τρεῖς, παρασάγγας εἴκοσιν, εἰς Ἰκόνιον, τῆς Φρυ-
γίας πόλιν ἐσχάτην. Ἐνταῦθα ἔμεινε τρεῖς ἡμέρας. Ἐντεῦθεν
ἐξελαύνει διὰ τῆς Λυκαονίας σταθμοὺς πέντε, παρασάγγας
τριάκοντα. Ταύτην τὴν χώραν ἐπέτρεψε διαρπάσαι[49]) τοῖς
20 Ἕλλησιν ὡς[50]) πολεμίαν οὖσαν. Ἐντεῦθεν ὁ Κῦρος τὴν Κί-
λισσαν εἰς Κιλικίαν ἀποπέμπει τὴν ταχίστην ὁδόν[51])· καὶ συνέ-
πεμψεν αὐτῇ στρατιώτας οὓς Μένων εἶχε καὶ αὐτὸν Μένωνα
τὸν Θεσσαλόν. Κῦρος δὲ μετὰ τῶν ἄλλων ἐξελαύνει διὰ
Καππαδοκίας σταθμοὺς τέτταρας, παρασάγγας εἴκοσι καὶ πέντε,
πρὸς Δάναν[52]), πόλιν οἰκουμένην, μεγάλην καὶ εὐδαίμονα.
Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς· ἐν ᾧ[53]) Κῦρος ἀπέκτεινεν
ἄνδρα Πέρσην Μεγαφέρνην, φοινικιστὴν[54]) βασίλειον, καὶ
ἕτερόν τινα τῶν ὑπάρχων δυνάστην, αἰτιασάμενος ἐπιβου-
λεύειν[55]) αὐτῷ. Ἐντεῦθεν ἐπειρῶντο εἰςβάλλειν εἰς τὴν Κι-
21 λικίαν· ἡ δὲ εἰςβολὴ[56]) ἦν ὁδὸς ἁμαξιτός, ὀρθία ἰσχυρῶς καὶ
ἀμήχανος[57]) εἰςελθεῖν στρατεύματι, εἴ τις ἐκώλυεν. Ἐλέγετο
δὲ καὶ Συέννεσιν εἶναι[58]) ἐπὶ τῶν ἄκρων φυλάττοντα τὴν
εἰςβολήν· δι' ὃ ἔμεινεν ἡμέραν ἐν τῷ πεδίῳ*). Τῇ δ' ὑστεραίᾳ
ἧκεν ἄγγελος λέγων ὅτι λελοιπὼς εἴη[59]) Συέννεσις τὰ ἄκρα,
ἐπεὶ ᾔσθετο τό τε Μένωνος στράτευμα[60]) ὅτι ἤδη ἐν Κιλικίᾳ

---

wurden. — 47) s. ἥδομαι. — 48) ὁ φόβος ἐκ u. ἀπό τινος, die von Einem ausgehende, εἴς τινα, auf einen Andern übergehende, einem Andern eingeflöste Furcht. — 49) Ueber den Inf. des Zweckes s. B. § 140, 2. R. p. 649, 7. K. §. 552. γ.) — 50) Ueber ὡς bei Part. s. oben I, 3. N. 22). — 51) Adverbialer Acc. auf dem kürzesten (auf dem schnellsten) Wege, s. B. §. 115, 4. — 52) Δάναν wahrscheinlich für Τύανα. — 53) sc. χρόνῳ; Andere lasen, auf Tage bezogen, ἐν αἷς. — 54) φοινικιστής, eigentlich: Purpurfärber; weil aber noch folgt: καὶ ἕτερον δυνάστην etc., so übersetzen Andere wohl mit Recht: ein mit Purpur Bekleideter, ein Statthalter, dessen Kleid ganz aus Purpur bestand, während geringere Beamte nur mit Purpur besetzte Kleider trugen. — 55) nachstellen. — 56) εἰςβολή, die kilikischen Pforten, welche Curtius (III. 4, 2. u. 12.) als arctissimas fauces schildert. — 57) Attraction für: ἀμήχανον ἦν etc. — 58) Ueber den Acc. c. Inf. nach dem impersonellen Pass. s. die vorhergehende N. 21). — *) Daher hiess später dieser Ort Castra Cyri, wie Curtius bemerkt, indem er den Namen unpassend von Cyrus major, dem Besieger des Krösos, ableitet, während Arrian. richtiger unsern jüngeren Kyros nennt (I. 2, 4.). — 59) Ueber die periphrastische Form des Perf. Opt. s. B. §. 137. An. 11. — 60) Das

ἦν [61]) εἴσω *) τῶν ὀρέων καὶ ὅτι τριήρεις ἤκουε [62]) περιπλεούσας ἀπ' Ἰωνίας εἰς Κιλικίαν Ταμὼν [63]) ἔχοντα τὰς Λακεδαιμονίων καὶ αὐτοῦ Κύρου. Κῦρος δ' οὖν ἀνέβη ἐπὶ τὰ ὄρη, 22
οὐδενὸς κωλύοντος, καὶ εἶδε τὰς σκηνὰς οὗ [64]) ἐφύλαττον [65]) οἱ Κίλικες. Ἐντεῦθεν δὲ κατέβαινεν εἰς πεδίον μέγα καὶ καλὸν καὶ ἐπίῤῥυτον καὶ δένδρων παντοδαπῶν σύμπλεων [66]) καὶ ἀμπέλων· πολὺ δὲ καὶ σήσαμον καὶ μελίνην καὶ κέγχρον καὶ πυροὺς καὶ κριθὰς φέρει. Ὄρος [67]) δ' αὐτὸ περιέχει ὀχυρὸν καὶ ὑψηλὸν πάντη [68]) ἐκ θαλάττης εἰς θάλατταν. Καταβὰς 23
δέ, διὰ τούτου τοῦ πεδίου ἤλασε σταθμοὺς τέτταρας, παρασάγγας πέντε καὶ εἴκοσιν, εἰς Ταρσούς [69]), τῆς Κιλικίας πόλιν μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. Ἐνταῦθα ἦσαν [70]) τὰ Συεννέσιος βασίλεια τοῦ Κιλίκων βασιλέως· διὰ μέσης δὲ τῆς πόλεως ῥεῖ ποταμὸς Κύδνος ὄνομα [71]), εὖρος δύο [72]) πλέθρων. Ταύτην 24
τὴν πόλιν ἐξέλιπον οἱ ἐνοικοῦντες μετὰ Συεννέσιος [73]) εἰς χωρίον ὀχυρὸν ἐπὶ τὰ ὄρη, πλὴν [74]) οἱ τὰ καπηλεῖα ἔχοντες·

Subject des abhängigen Satzes durch Attraction Object des Hauptsatzes, s. B. §. 151, 6. M. §. 296. K. §. 712. — 61) Inwiefern hier der Indicat.? — *) εἴσω, innerhalb, mit Gen., vergl. III. 4. 26. — 62) ὅτι ἤκουε wiederholt den in ἐπεὶ ᾔσθετο schon ausgedrückten Gedanken. — 63) Ταμών, Acc. von Ταμώς, ist das nächste Object zu ἤκουε, u. τριήρεις etc. das Object zu ἔχοντα; das Part. nach dem Verbo der Wahrnehmung für den Inf. s. B. §. 144, 4. M. §. 548. K. §. 567, Anm., wo auf die Construction des Part. bei einer unmittelbaren u. auf die des Inf. bei einer mittelbaren Wahrnehmung aufmerksam gemacht wird; vergl. R. p. 661, 4, c). — 64) adverbial: wo, s. B. §. 116, 4 u. s. w. — 65) wachten, d. h. gewacht hatten, das Imperf. oft in der Bedeutung des Plusqu. Andere nehmen an, Syennesis habe sich nur von den Pforten zurückgezogen, wo Kyros herandrang, habe aber weiter oben seine Wachen fortgesetzt, so dass Kyros aus der Ferne sah, wo sie wachten (Imperf.); allein dann würde Syennesis dem Eindringen ruhig haben zusehen wollen, nachdem er vorher hübsch Platz gemacht. — 66) Ueber die Adject.-Endungen des einfachen u. zusammengesetzten πλέως s. B. §. 61. An. — 67) Ueber diesen Gebirgszug des Tauros, der Kilikien umschliesst, s. Curt. III. 4, 6. — 68) Warum πάντη ohne Iot. subscr.? s. B. §. 115. An. 3. u. 116. An. 8. — 69) Nach Andern: Ταρσόν. — 70) ἦσαν für den Sing. ἦν beim Neutr. plur., s. B. §. 129, An. 1. M. §. 300. R. p. 477, 4, An. 5. K. §. 369. Ausn. (vielleicht dürfte auch die Leseart ἦσαν falsch seyn). — 71) ὄνομα, mit Namen, sowie das folgende εὖρος (ohne Artikel) in Ansehung der Breite (denn πλέθρων gehört zu ποταμός), Acc. der näheren Bestimmung, s. M. §. 427. R. p. 498, 7. u. 460, 6. B. §. 131, 6. K. §. 483, An. 2. — 72) δύο bei den Attikern im Gen. u. Dat. oft indeklinabel, s. B. §. 70, 2. — 73) sc. καὶ ἔφυγον, Constructio praegnans, s. M. §. 578. Das Verb. ἐξέλιπον involvirt den Begriff der damit verbundenen Bewegung, s. K. §. 541 etc. — 74) πλήν als Praep. mit Gen., also hier: sc. τούτων, oft wird aber auch der Gen. durch

ἔμειναν δὲ καὶ οἱ παρὰ[75] τὴν θάλατταν οἰκοῦντες ἐν Σόλοις
25 καὶ ἐν Ἰσσοῖς[76]. Ἐπύαξα δὲ ἡ Συεννέσιος γυνὴ προτέρα[77]
Κύρου πέντε ἡμέραις[78] εἰς Ταρσοὺς ἀφίκετο· ἐν δὲ τῇ ὑπερ-
βολῇ τῶν ὀρῶν τῇ*) εἰς τὸ πεδίον δύο λόχοι τοῦ Μένωνος
στρατεύματος ἀπώλοντο[79]. Οἱ μὲν ἔφασαν[80] ἁρπάζοντάς
τι κατακοπῆναι ὑπὸ τῶν Κιλίκων, οἱ δέ, ὑπολειφθέντας καὶ
οὐ δυναμένους εὑρεῖν τὸ ἄλλο στράτευμα οὐδὲ τὰς ὁδοὺς
εἶτα[81] πλανωμένους ἀπολέσθαι· ἦσαν δὲ οὗτοι ἑκατὸν (ἕκα-
26 στος)[82] ὁπλῖται. Οἱ δ' ἄλλοι ἐπειδὴ ἧκον, τήν τε πόλιν
τοὺς Ταρσοὺς διήρπασαν, διὰ τὸν ὄλεθρον τῶν συστρατιω-
τῶν ὀργιζόμενοι, καὶ τὰ βασίλεια τὰ ἐν αὐτῇ. Κῦρος δὲ ἐπεὶ
εἰςήλασεν[83] εἰς τὴν πόλιν, μετεπέμπετο[84] Συέννεσιν πρὸς
ἑαυτόν· ὁ δὲ οὔτε πρότερον οὐδενί πω**) κρείττονι ἑαυτοῦ[85]
εἰς χεῖρας ἐλθεῖν ἔφη οὔτε τότε Κύρῳ[86] ἰέναι ἤθελε, πρὶν
27 ἡ γυνὴ αὐτὸν ἔπεισε[87] καὶ πίστεις ἔλαβε[88]. Μετὰ δὲ ταῦτα
ἐπεὶ συνεγένοντο ἀλλήλοις, Συέννεσις μὲν Κύρῳ ἔδωκε χρή-
ματα πολλὰ εἰς τὴν στρατιάν[89], Κῦρος δὲ ἐκείνῳ δῶρα ἃ
νομίζεται παρὰ βασιλεῖ τίμια, ἵππον χρυσοχάλινον καὶ στρεπτὸν
χρυσοῦν καὶ ψέλια καὶ ἀκινάκην χρυσοῦν καὶ στολὴν Περ-
σικήν, καὶ[90] τὴν χώραν μηκέτι ἁρπάζεσθαι· τὰ δὲ ἡρπασμένα
ἀνδράποδα, ἤν που ἐντυγχάνωσιν[91], ἀπολαμβάνειν.

---

einen Satz umschrieben. — 75) *παρά* mit Acc. längshin, entlang, s. zu I. 2, 13. N. 23). — 76) Sonst auch Sing. *Ἰσσός*. — 77) Compar. von der Partikel *πρό* s. B. §. 69, 2. u. zwar das Adject. der Zeitbestimmung im Fem. auf *Ἐπύαξα* bezogen, für das Adv. s. B. §. 123, An. 3. K. §. 588, An. b. M. §. 446, 7. R. p. 453, An. 8. — 78) Acc. der Zeitdauer, s. B. §. 131, 8. R. p. 500, 9. M. §. 425, 3. K. §. 481. Der Acc. hier wohl geeigneter als der in einigen Ausgaben vorkommende Dat., der doch vorzüglich nur den Zeitpunkt angibt, in welchem, oder w a n n Etwas geschieht, s. R. p. 515. d). B. §. 134, 3, 4). K. §. 493. M. §. 406. — 79) s. *ὄλλυμι*. — 80) sc. *αὐτούς*. — *) *τῇ* eine Conjectur von Kr. für das gewöhnliche *τῶν*, wobei man *καθηκόντων* ergänzt. 81) Ueber das nach dem Participialsatz des Nachdrucks u. der Einschränkung wegen vor dem folgenden Verbo eingeschobene *εἶτα* s. B. §. 144, An. 6. M. §. 566, 3. K. §. 577. c.) — 82) Kr. ergänzt hier das kollectivische *ἕκαστος* als Apposition zu *ἑκατόν*, wo allerdings das Prädikat im Plur. folgen konnte, s. Matth. §. 303. — 83) s. *ἐλαύνω*. — 84) beschickte, berief er. — **) *πώ*, den Verneinungen sich anschliessend: bis jetzt, s. B. p. 440. — 85) einem Mächtigeren als er. — 86) sc. *εἰς χεῖρας*. — 87) s. *πείθω*. — 88) sc. *Συέννεσις*; warum *πρίν* mit Ind.? *πίστεις*, Unterpfänder, Sicherheit. — 89) *εἰς* in kausaler Beziehung zur Angabe des geistigen Ziels, des Zwecks, s. K. §. 523, 3): für das Heer, zur Besoldung desselben. — 90) sc. *ἔδωκε*, er gestattete, versprach. — 91) sc. *αὐτοῖς οἱ Κίλικες*, wenn die Kiliker irgendwo auf sie stiessen; (denn zu *ἐντυγχάνωσι* kann doch

III. Ἐνταῦθα ἔμεινε Κῦρος καὶ ἡ στρατιὰ ἡμέρας εἴκοσιν· 1
οἱ γὰρ στρατιῶται οὐκ ἔφασαν[92] ἰέναι τοῦ πρόσω[93]· ὑπώ-
πτευον γὰρ ἤδη ἐπὶ[94] βασιλέα ἰέναι[95]· μισθωθῆναι δὲ οὐκ
ἐπὶ τούτῳ ἔφασαν. Πρῶτος δὲ Κλέαρχος τοὺς αὑτοῦ στρα-
τιώτας ἐβιάζετο[96] ἰέναι· οἱ δὲ αὐτόν τε ἔβαλλον[97] καὶ τὰ
ὑποζύγια τὰ ἐκείνου, ἐπεὶ ἤρξατο προϊέναι. Κλέαρχος δὲ τότε 2
μὲν μικρὸν[98] ἐξέφυγε τοῦ μὴ[99] καταπετρωθῆναι, ὕστερον
δ', ἐπεὶ ἔγνω[100] ὅτι οὐ[1] δυνήσεται βιάσασθαι[2], συνήγαγεν
ἐκκλησίαν τῶν αὑτοῦ στρατιωτῶν. Καὶ πρῶτον μὲν[3] ἐδάκρυε
πολὺν χρόνον ἑστώς[4]· οἱ δέ, ὁρῶντες ἐθαύμαζον καὶ ἐσιώ-
πων· εἶτα ἔλεξε[5] τοιάδε.

Ἄνδρες στρατιῶται*), μὴ θαυμάζετε[6] ὅτι χαλεπῶς φέρω[7] 3
τοῖς παροῦσι πράγμασιν. Ἐμοὶ γὰρ Κῦρος ξένος ἐγένετο καί
με φεύγοντα ἐκ τῆς πατρίδος τά τε ἄλλα[8] ἐτίμησε καὶ μυρίους
ἔδωκε δαρεικούς· οὓς ἐγὼ λαβὼν οὐκ εἰς τὸ ἴδιον[9] κατεθέ-
μην ἐμοί, ἀλλ' οὐδὲ[10] καθηδυπάθησα, ἀλλ' εἰς[11] ὑμᾶς ἐδα-

---

wohl nicht ἀνδράποδα als Subj. gehören, wie M. §. 300 anzunehmen scheint); warum der Conj.? —

Cap. III. §. 1. 92) weigerten sich, s. B. §. 148, An. 2. M. §. 608, 1. R. p. 688, An. 3. (die Negation gehört zum Verb. fin. u. nicht zum Inf.). — 93) τοῦ πρόσω, vorwärts, einen Theil des weiteren Wegs, s. B. §. 132, 4, c) unten die Note. K. §. 451, 3. R. p. 524. nach Andern für ἐς τὸ πρόσω. — 94) ἐπί mit Acc. drückt die bestimmte Richtung aus u. zwar hier in feindlicher Beziehung, u. deutet die Erreichung des Zieles an; mit Dat., wie im Folgenden ἐπὶ τούτῳ, bezeichnet es Zweck u. Bedingung, s. B. p. 421 u. 445. K. §. 533. M. §. 585. — 95) Praes. Inf. mit der Bedeutung des Fut., s. B. §. 108, 5. K. §. 381, a). — 96) An den Begriff des Imperf. von dem noch Dauernden, Unvollendeten schliesst sich, wie hier, oft der Begriff des Beginnens, Versuchens: er versuchte zu zwingen, s. K. §. 382, 2. R. p. 573. — 97) sc. λίθοις, was gewöhnlich fehlt. — 98) adverb. Acc.: um ein Geringes, kaum, s. B. §. 131, 8, An. 6. u. §. 115, 4. K. §. 482, An. 483, An. 2. — 99) Ein schon negirtes Verbum wird oft überflüssig noch mit einer Negation konstruirt, s. B. §. 148, An. 9. M. §. 533, 3, 4. K. §. 607, 2. (wie im Französ. éviter, peu s'en faut etc.). — 100) s. γιγνώσκω. — 1) Warum hier οὐ, dort μή? — 2) In wiefern der Aor.? — 3) Womit korrespondirt πρῶτον μέν? u. warum konnte es nicht πρῶτος heissen? s. K. §. 588, An. 2 R. p. 453. An. 8. — 4) Die verkürzten Formen im Perf. u. Plusqu. s. B. p. 223. — 5) Warum hier der Aor. u. in den beiden vorhergehenden Verbis das Imperf.? — *) στρατιῶται, adjectivisch, oder als Apposition, s. B. §. 123, An 2. — 6) μή beim Imperat. Praes. s. B. §. 148, 2, c. u. 3. M. §. 511. R. p. 690, δ). K. §. 600. — 7) χαλεπῶς φέρειν, sich betrüben, mit dem Dat. der Ursache oder Veranlassung (sonst auch mit ἐπί), wie bei vielen Pass. u. Neutr., s. B. §. 133, 3, 3). M. §. 399. K. §. 508. — 8) sowie im übrigen — so etc. s. B. §. 150. p. 447. K. §. 483. An. 2. — 9) zu dem Eigenen, zu meinem Eigenthum. — 10) aber auch nicht, neque vero. — 11) εἰς s. oben

4 *πάνων. Καὶ πρῶτον μὲν ἐπὶ*[12] *τοὺς Θρᾷκας ἐπολέμησα καὶ*
ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἐτιμωρούμην[13] *μεθ᾽ ὑμῶν, ἐκ τῆς Χεῤ-*
ῥονήσου αὐτοὺς ἐξελαύνων, βουλομένους ἀφαιρεῖσθαι τοὺς
ἐνοικοῦντας Ἕλληνας τὴν γῆν[14]. *Ἐπειδὴ δὲ Κῦρος ἐκάλει,*
λαβὼν ὑμᾶς ἐπορευόμην, ἵνα[15] *εἴ τι δέοιτο ὠφελοίην αὐτὸν*[16]
5 *ἀνθ᾽ ὧν*[17] *εὖ ἔπαθον ὑπ᾽ ἐκείνου*[18]. *Ἐπεὶ δὲ ὑμεῖς οὐ βού-*
λεσθε συμπορεύεσθαι, ἀνάγκη[19] *δή μοι ἢ ὑμᾶς προδόντα*[20]
τῇ Κύρου φιλίᾳ χρῆσθαι ἢ πρὸς ἐκεῖνον ψευσάμενον μεθ᾽
ὑμῶν ἰέναι[21]. *Εἰ μὲν δὴ δίκαια ποιήσω οὐκ οἶδα, αἱρήσομαι*[22]
δ᾽ οὖν ὑμᾶς καὶ σὺν ὑμῖν ὅ,τι[23] *ἂν δέῃ*[24] *πείσομαι*[25].
Καὶ οὔποτε ἐρεῖ[26] *οὐδεὶς*[27] *ὡς ἐγὼ Ἕλληνας ἀγαγὼν εἰς*[28]
τοὺς βαρβάρους προδοὺς τοὺς Ἕλληνας τὴν τῶν βαρβάρων
φιλίαν εἱλόμην[29]· *ἀλλ᾽ ἐπεὶ ὑμεῖς ἐμοὶ οὐκ ἐθέλετε πείθεσθαι*
6 *οὐδὲ ἕπεσθαι, ἐγὼ σὺν ὑμῖν ἕψομαι*[30] *καὶ ὅ,τι ἂν δέῃ πεί-*
σομαι. Νομίζω γὰρ ὑμᾶς ἐμοὶ εἶναι καὶ πατρίδα καὶ φίλους καὶ
συμμάχους, καὶ σὺν ὑμῖν μὲν ἂν εἶναι[31] *τίμιος*[32] *ὅπου ἂν ὦ*[33]),

---

N. 89). — 12) *πολέμειν* mit *ἐπί* u. *πρός*, sonst gewöhnlich mit Dat., s. K. §. 498. c.) — 13) sc. *αὐτούς*, Med. sich rächen. — 14) Verba, welche beide Objecte, der Person u. Sache, im Acc. bei sich haben, s. B. §. 131, 5. M. §. 417, c). R. §. 104, 4. K. §. 487 etc. — 15) *ἵνα*, die allgemeine Regel über die Construction der Relat. u. Conjunct. s. B. §. 139, 2. Das Nähere über Finalsubstantivsätze s. K. §. 644 etc. M. §. 518 etc. R. §. 122, 9. — 16) Acc. des näheren Obj. bei *ὠφελεῖν*, s. B. §. 131, 1. An. 1. R. §. 104, 2, a). M. §. 411, 4. K. §. 476. — 17) für *ἀντὶ τούτων ἅ*, Attract. des Relat., s. B. §. 143, 5. u. 150 (p. 445). M. §. 473. R. §. 99, 9. K. §. 657 etc. — 18) *εὖ πάσχειν ὑπό τινος*, Gutes erleiden, erfahren von Einem; ohne *ὑπό*; sich wohl befinden. — 19) *ἀνάγκη* ohne Copula, elliptisch, s. B. §. 129, 12, An. 7. M. §. 306. R. §. 100, 3, An. 3. K. §. 363. — 20) Man erwartet hier *προδόντι*; der Autor aber konstruirt es als einen von *ἀνάγκη* abhängigen Satz mit dem Acc. c. Inf., sc. *ἐμέ*, wie oben I. 2, 1. N. 77). — 21) *ἰέναι* wohl passender, als das noch gewöhnliche *εἶναι*. — 22) sich wählen, vorziehen, im Med. — 23) Ueber die Koronis, das Zeichen der Krasis, s. B. §. 15, 3. u. §. 29. — 24) Warum nach *ἄν* mit dem Relat. der Conjunct.? s. B. §. 139, 8. M. §. 518 u. 527. R. §. 123, 2. K. §. 661. — 25) s. *πάσχω*. — 26) s. *εἰπεῖν*. — 27) Beziehungen allgemeiner Art negativ im schon negirten Satze s. B. §. 148, 6. M. §. 609. R. p. 690, 6. K. §. 606. — 28) *εἰς* im feindlichen Sinne: gegen, s. K. §. 523, a). — 29) s. *αἱρέω*, Med. — 30) Die Verba folgen werden oft mit *σύν*, *μετά*, *ἅμα* etc. konstruirt, um den Begriff der Begleitung mehr herauszuheben, s. M. §. 403, An. 1. — 31) Der Inf. mit *ἄν* kann unter denselben Bedingungen den Objectivsatz ausdrücken wie das Part., nur dass er mehr das Mittelbare, das Subjectiv-Gewollte bezeichnet, s. oben zu I. 1, 10, *). — 32) Dass die Bestimmungen des Inf., bei gleichem Subj. wie im Hauptsatze, im Nominat. stehen u. das Subj. als Pron. gewöhnlich fehlt, s. B. §. 142. 2, 1). u. §. 141, 3. R. §. 126, 2. u. 127. M. §. 536. K. §. 555, 2, 3. — 33) Warum der Conjunct.? —

ὑμῶν δ' ἔρημος[34] ὢν οὐκ ἂν ἱκανὸς εἶναι οἶμαι οὔτ' ἂν φίλον
ὠφελῆσαι[35] οὔτ' ἂν ἐχθρὸν ἀλέξασθαι[36]. Ὡς ἐμοῦ οὖν
ἰόντος[37] ὅπῃ ἂν καὶ ὑμεῖς[38], οὕτω τὴν γνώμην ἔχετε.
Ταῦτα εἶπεν· οἱ δὲ στρατιῶται οἵ τε αὐτοῦ ἐκείνου καὶ 7
οἱ ἄλλοι ταῦτα ἀκούσαντες, ὅτι οὐ φαίη[39] παρὰ[40] βασιλέα
πορεύεσθαι[41], ἐπῄνεσαν· παρὰ δὲ Ξενίου καὶ Πασίωνος πλείους
ἢ δισχίλιοι λαβόντες τὰ ὅπλα καὶ τὰ σκευοφόρα ἐστρατοπε-
δεύσαντο παρὰ Κλεάρχῳ. Κῦρος δὲ τούτοις ἀπορῶν[42] τε καὶ 8
λυπούμενος μετεπέμπετο[43] τὸν Κλέαρχον· ὁ δὲ ἰέναι μὲν οὐκ
ἤθελε, λάθρα[44] δὲ τῶν στρατιωτῶν πέμπων αὐτῷ ἄγγελον
ἔλεγε[45] θαῤῥεῖν[46], ὡς καταστησομένων τούτων εἰς τὸ δέον[47]·
μεταπέμπεσθαι δ' ἐκέλευεν[48] αὐτόν· αὐτὸς[49] δ' οὐκ ἔφη 9
ἰέναι[50]. Μετὰ δὲ ταῦτα συναγαγὼν τούς τε μεθ' ἑαυτοῦ[51]
στρατιώτας καὶ τοὺς προσελθόντας αὐτῷ[52] καὶ τῶν ἄλλων
τὸν βουλόμενον[53] ἔλεξε τοιάδε.

Ἄνδρες στρατιῶται, τὰ[54] μὲν δὴ Κύρου δῆλον[55] ὅτι

---

34) Ausdrücke der Trennung, Entfernung, des Beraubens u. Fehlens etc. mit dem Genit. der räumlichen Beziehung, s. B. §. 132, 5, 2). R. p. 532, 4. M. §. 351. K. §. 442, 4. — 35) *ὠφελεῖν* mit Acc. s. N. 16). — 36) s. *ἀλέξω*. — 37) *ὡς* mit Part. im Gen. abs., für *ὅτι* mit dem Verb. fin., oder dem Acc. c. Inf. (als ob ich, oder dass ich etc.), nach den Verb. *εἰδέναι*, *ἔχειν γνώμην* etc. s. M. §. 569, 2. K. §. 582. B. §. 145, An. 5. R. pag. 674, 4, An. 3. Der nachstehende Hauptsatz wird dann gewöhnlich mit *οὕτω* eingeleitet. Das Part. *ἰόντος* ist übrigens als Fut. zu fassen, s. B. p. 233. — 38) Was ist hier zu ergänzen? — 39) *οὐ* beim Opt. im Objectivsatze, wenn die subject. Behauptung objective Gültigkeit hat, vergl. B. §. 148, 2, d. R. §. 135, 5, b). M. §. 608, 3. K. §. 601 u. 604. An. 1 etc. — 40) *παρά* mit Acc. drückt ein Annähern zu jemand, *ἐπί* ein Angreifen gegen jemand aus; die Construction s. B. p. 420. — 41) Praes. Inf. im Sinne des Fut. — 42) Mangel leidend, verlegen, bedenklich seyend, gewöhnlich mit Gen., selten, wie hier, mit Dat., der wohl mehr auf *λυπούμενος* zu beziehen ist. — 43) beschickte, berief zu sich. — 44) *λάθρα*, ohne Vorwissen, sowie *λαθραίως* u. selbst *κρύφα*, gleich den Verb. des Erinnerns u. Vergessens, mit Genit., s. K. §. 457, An. 2. — 45) er liess sagen. — 46) Muth zu haben, unbesorgt zu seyn; der blose Inf. nach den Verb. der Aeusserung, selbst im Sinne der Aufforderung, s. K. §. 548 etc. — 47) *ὡς* mit Gen. abs. Part. Fut. Med. u. zwar *τούτων* als Gen. des Neutr.: da dieses sich wieder zur Ordnung (zum Nöthigen) gestalten werde; über den Gen. abs. s. oben N. 37). — 48) er forderte ihn auf. — 49) Was liegt in dem Nom. *αὐτός* bei dem Inf.? s. B. §. 142, 2, 1) u. An. 1. — 50) *ἰέναι* mit der Bedeutung des Fut. s. B. p. 233, 6. — 51) *μετά* mit Gen. drückt innige Verbindung, auch thätige, helfende Gemeinschaft aus, wie *εἶναι μετά τινος*, ab alicujus partibus stare, s. K. §. 534. 1. — 52) Die zu ihm Uebergegangenen. — 53) Den, d. h. Jeden, der wollte, s. M. §. 270. K. §. 422, 2. — 54) *τά* etc. Acc. was die Verhältnisse des K. anbelangt, s. B. §. 125, 5. M. §. 284. R. p. 458. β). K. §. 411. b. — 55) sc. *ἐστί*.

οὕτως ἔχει[56]) πρὸς ἡμᾶς ὥσπερ τὰ ἡμέτερα πρὸς ἐκεῖνον· οὔτε
γὰρ ἡμεῖς ἔτι ἐκείνου στρατιῶται, ἐπεί γε[57]) οὐ συνεπόμεθα
αὐτῷ, οὔτε ἐκεῖνος ἔτι ἡμῖν μισθοδότης· ὅτι μέντοι ἀδικεῖσθαι
10 νομίζει ὑφ' ἡμῶν οἶδα· ὥστε[58]) καὶ μεταπεμπομένου αὐτοῦ
οὐκ ἐθέλω ἐλθεῖν, τὸ μὲν μέγιστον[59]) αἰσχυνόμενος, ὅτι σύν-
οιδα ἐμαυτῷ[60]) πάντα[61]) ἐψευσμένος αὐτόν, ἔπειτα καὶ[62])
δεδιὼς[63]) μὴ λαβών με δίκην ἐπιθῇ ὧν[64]) νομίζει ὑπ' ἐμοῦ
11 ἠδικῆσθαι. Ἐμοὶ οὖν δοκεῖ οὐχ ὥρα εἶναι ἡμῖν καθεύδειν[65])
οὐδ' ἀμελεῖν ἡμῶν αὐτῶν, ἀλλὰ βουλεύεσθαι ὅ,τι χρὴ ποιεῖν
ἐκ τούτων[66]). Καὶ ἕως[67]) γε μένομεν αὐτοῦ[68]), σκεπτέον
μοι δοκεῖ εἶναι ὅπως[69]) ὡς ἀσφαλέστατα μενοῦμεν· εἴ τε
ἤδη[70]) δοκεῖ ἀπιέναι[71]), ὅπως [ὡς] ἀσφαλέστατα ἄπιμεν[72])
καὶ ὅπως τὰ ἐπιτήδεια ἕξομεν· ἄνευ γὰρ τούτων οὔτε στρα-
12 τηγοῦ οὔτε ἰδιώτου ὄφελος οὐδέν[73]). Ὁ δ' ἀνὴρ[74]) πολλοῦ[75])
μὲν ἄξιος φίλος ᾧ ἂν φίλος ᾖ[76]), χαλεπώτατος δ' ἐχθρὸς ᾧ
ἂν πολέμιος ᾖ. Ἔτι δὲ δύναμιν ἔχει καὶ πεζὴν καὶ ἱππικὴν
καὶ ναυτικήν, ἣν πάντες ὁμοίως ὁρῶμέν τε καὶ ἐπιστάμεθα·
καὶ γὰρ οὐδὲ πόῤῥω δοκοῦμέν μοι αὐτοῦ καθῆσθαι. Ὥστε
ὥρα[77]) λέγειν ὅ,τι τις γιγνώσκει ἄριστον εἶναι.
13 Ταῦτα εἰπὼν ἐπαύσατο. Ἐκ δὲ τούτου ἀνίσταντο οἱ
μὲν ἐκ τοῦ αὐτομάτου[78]), λέξοντες*) ἃ ἐγίγνωσκον, οἱ δὲ

---

56) ἔχειν bei einem Adv. heisst? — 57) ἐπεί γε, quandoquidem, s. B. p. 441. — 58) ὥστε s. oben I. 1, 8, N. 44). — 59) Was das Wichtigste ist, am meisten, ein adverbialer beschränkender Zusatz des Grades im Acc. s. B. §. 125, An. 5 u. 131, An. 6. M. §. 432, 5. R. p. 453, An. 7. K. §. 481, An. 2. u. 482, An. u. 483, An. 2. — 60) ich bin mir bewusst; über die doppelte Construction des Part. bei σύνοιδα mit dem Pron. refl. s. B. §. 144, An. 2. M. §. 548, 2. R. p. 660, An. 2. K. §. 566, 2. — 61) in Allem, gänzlich, adverb. Acc., wie oben N. 59). — 62) Dann auch. — 63) s. δεῖσαι, warum mit folgendem μή, numne? s. I. 8, 24, 53). — 64) Attract. des Relat. für τούτων ἅ, s. oben I. 1, 9, *) — 65) ruhig zu liegen; der Inf. kann als Subj. gefasst werden, oder als Genit., wo dann nach ὥρα u. andern abstracten Subst. der Artikel gerne fehlt, s. K. §. 551, c etc. M. §. 542. R. p. 641, β). — 66) ἐκ τούτων, desswegen, wegen dieser Umstände, s. B. p. 419. K. §. 519, 3), d). — 67) ἕως γε, so lange wenigstens, s. B. §. 146, 3. — 68) αὐτοῦ, adverb. Gen.: hier, daselbst, s. B. §. 116, 9. — 69) ὅπως, relat. Adv. s. oben zu I. 1, 4, N. 23). — 70) ἤδη zum folgenden Inf.: schon jetzt. — 71) sc. σκεπτέον. — 72) Das Praes. in der Bedeutung des Fut., s. B. p. 233, 5. — 73) Ueber die Häufung der Negationen s. oben N. 27). — 74) Kyros. — 75) Gen. des Werthes, s. B. §. 132, 5, 2). R. p. 533, b). K. §. 469, c). — 76) Warum der Conj.? — 77) ohne Copula, s. N. 19). — 78) aus eignem Antriebe. — *) Fut. Part. final

καὶ ὑπ' ἐκείνου ἐγκέλευστοι[79]), ἐπιδεικνύντες οἵα εἴη ἀπο-
ρία[80]) ἄνευ τῆς Κύρου γνώμης καὶ μένειν καὶ ἀπιέναι. Εἷς 14
δὲ δὴ[81]) εἶπε, προςποιούμενος σπεύδειν ὡς τάχιστα πορεύεσθαι
εἰς τὴν Ἑλλάδα, στρατηγοὺς μὲν ἑλέσθαι ἄλλους ὡς τάχιστα,
εἰ μὴ[82]) βούλεται[83]) Κλέαρχος ἀπάγειν· τὰ δ' ἐπιτήδεια ἀγο-
ράζεσθαι· ἡ δ' ἀγορὰ ἦν ἐν τῷ βαρβαρικῷ στρατεύματι[84])·
καὶ συσκευάζεσθαι· ἐλθόντας[85]) δὲ Κῦρον αἰτεῖν[86]) πλοῖα,
ὡς ἀποπλέοιεν[87])· ἐὰν δὲ μὴ διδῷ[88]) ταῦτα, ἡγεμόνα αἰτεῖν
Κῦρον ὅςτις ὡς διὰ φιλίας τῆς χώρας[89]) ἀπάξει. Ἐὰν δὲ
μηδὲ ἡγεμόνα διδῷ, συντάττεσθαι τὴν ταχίστην[90]), πέμψαι
δὲ καὶ[91]) προκαταληψομένους[92]) τὰ ἄκρα, ὅπως μὴ φθά-
σωσι[93]) μήτε ὁ Κῦρος μήτε οἱ Κίλικες καταλαβόντες, ὧν
πολλοὺς καὶ πολλὰ χρήματα ἔχομεν ἡρπακότες[94]).

Οὗτος μὲν δὴ τοιαῦτα εἶπε· μετὰ δὲ τοῦτον Κλέαρχος εἶπε τοσοῦτον[95]).

Ὡς μὲν στρατηγήσοντα[96]) ἐμὲ ταύτην τὴν στρατηγίαν 15

---

s. B. §. 144, 3. — 79) angetrieben, angestiftet; die Adj. verbal. s. B. §. 102 u. 134, 8. — 80) Bedenklichkeit. — 81) Einer aber nun, s. B. p. 442. — 82) μή im Conditionalsatz, als Ausdruck der subject. Vorstellung, s. B. §. 148, 2, b. M. §. 603, 5, b). R. p. 689, c). K. §. 603. — 83) Praes. Ind. in der Orat. obl. bei subject. Behauptung mit objectiver Gültigkeit, s. B. §. 137, An. 7. M. §. 529, 3 etc. K. §. 707. R. §. 123, 2. — 84) ein vom Autor eingeschobener Satz. — 85) sc. τινάς oder ἄνδρας: dass aber Einige gekommen, fordern sollten vom Kyros; für: dass Einige zum K. gehen u. etc. s. M. §. 558, An. 1. — 86) Doppelter Acc., der Person u. Sache, s. B. §. 131, 5. M. §. 417, d). R. p. 495, 4. K. §. 487. — 87) Warum das finale ὡς mit Opt.? — 88) für: εἰ δὲ μὴ διδοίη, was oft geschieht bei vorherrschender Objectivirung des Factums; denn in dem Conj. des hypothetischen Satzes liegt die object. Möglichkeit, s. B. §. 139, 9, 2). R. §. 121. c). K. §. 680. — 89) Construire: ὅςτις διὰ τῆς χώρας ὡς διὰ φιλίας; über das Auslassen der Präpos. s. M. §. 595, 4. — 90) femininischer elliptischer Acc., s. B. §. 115, 4. K. §. 480, An. 1. R p. 500, 10. — 91) sc. ἄνδρας. — 92) Die Bedeutung des Fut. Part.? — 93) Andere ziehen hier das Fut. Ind. dem Conj. Aor. 1. nach der Final-Conjunction ὅπως, wenn von einem Künftigen die Rede ist, vor, den Grund s. B. §. 139, 4. u. unten die zweite Anm. vergl. K. §. 648. R. p. 627, 11. — Die adverbiale Bedeutung des Verbi fin. beim Part., welches bei dem Aor. φθάσωσι ebenfalls in den Aor. treten musste (es sey denn, dass ein dauernder Zustand bezeichnet werden soll), s. oben zu I, 1, 2, N. 13). — 94) ἔχομεν, — die orat. recta unterbricht oft die obliqu. s. die vorhergehende N. 83), u. ἔχειν bildet bei dem Part. praet. eine nachdrucksvolle Umschreibung des Verb. fin., indem es den dauernden Zustand der Thätigkeit mehr hervorhebt, s. B. p. 453. M. §. 559, b). K. §. 573. — 95) um so viel. — 96) ὡς mit dem Fut. Part., u. zwar hier im Acc., von λεγέτω abhängig, s. I. 1, 3, N. 22): als ob ich etc. vergl. M. §. 569, 2: nach den Verb. sagen etc. — Die Verba, welche ein Subst. als abstracten Begriff von ihrem Prä-

μηδεὶς ὑμῶν λεγέτω· πολλὰ γὰρ ἐνορῶ δι' ἃ ἐμοὶ τοῦτο οὐ ποιητέον[97]· ὡς δὲ[98] τῷ ἀνδρὶ ὃν ἂν ἕλησθε[99] πείσομαι[100] ᾗ[1] δυνατὸν μάλιστα, ἵνα εἰδῆτε[2] ὅτι καὶ ἄρχεσθαι[3] ἐπίσταμαι, ὥς τις καὶ ἄλλος[4] μάλιστα ἀνθρώπων.

16 Μετὰ τοῦτον ἄλλος ἀνέστη, ἐπιδεικνὺς μὲν τὴν εὐήθειαν τοῦ τὰ πλοῖα αἰτεῖν κελεύοντος, ὥςπερ[5] πάλιν τὸν στόλον Κύρου μὴ ποιουμένου, ἐπιδεικνὺς δὲ ὡς εὔηθες εἴη ἡγεμόνα αἰτεῖν παρὰ τούτου ᾧ λυμαινόμεθα[6] τὴν πρᾶξιν. Εἰ δέ τι καὶ τῷ ἡγεμόνι πιστεύσομεν ᾧ[7] ἂν Κῦρος δῷ, τί κωλύει

17 καὶ τὰ ἄκρα ἡμῖν κελεύειν Κῦρον προκαταλαμβάνειν[8]; Ἐγὼ [μὲν] γὰρ ὀκνοίην μὲν ἂν[9] εἰς τὰ πλοῖα ἐμβαίνειν[10] ἃ ἡμῖν δοίη, μὴ ἡμᾶς αὐταῖς[11] ταῖς τριήρεσι καταδύσῃ, φοβοίμην δ' ἂν τῷ ἡγεμόνι ᾧ[12] [ἂν] δοίη ἕπεσθαι, μὴ ἡμᾶς ἀγάγῃ ὅθεν*) οὐχ οἷόν[13] τε ἔσται ἐξελθεῖν· βουλοίμην δ' ἂν ἄκον-

---

dikate, meistens von gleichem Stamme mit ihnen, im Acc. zu sich nehmen, s. B. § 131, 3. R. §. 104, 3, b). K. § 473 etc. — 97) Das Neutr. verbal. auf *τέον* im Nomin. ohne *ἐστί*, sowie mehrere andere Nomina s. oben zu I, 3, 5, N. 19)., u. über die Bedeutung u. Construction der Adject. verb. s. B. §. 134, 8 u. 9. R. §. 81. u. pag. 550, 2. K. §. 511. — 98) sc. *ἕκαστος λεγέτω*. — 99) Conj. Aor. nach *ἂν* mit dem Relat., für ein Praeterit. der Zukunft (Fut. exact.) s. B. §. 139, 12. K. §. 390, An. 1. R. p. 630, 2. — 100) für *πεισόμενον*. — 1) *ᾗ*, warum mit Iot. subscr.? s. B. §. 116, An. 8., dass es zur Verstärkung der Superl. diene, gleich den Relat. *ὡς*, *ὅτι*, *οἷος*, s. K. §. 352, 2. — 2) Warum der Conj. im Final-Satze? — 3) *ἄρχω*, Lex. 2), Pass. — 4) wie irgend ein Anderer. 5) *ὥςπερ* mit Gen. absol.: als wenn K. nicht ferner den Feldzug machte (u. somit seine Schiffe nicht selbst brauchte), s. B. §. 145, An. 5. M. §. 569. K. §. 581 u. 584. R. p. 674, 4 u. An. 3. — 6) Uebergang aus der orat. obl. in die orat. recta, wie dieses im Griechischen so sehr gewöhnlich ist, besonders in den relat. Sätzen, die etwas Zukünftiges ausdrücken, s. R. p. 631. unten N. 8); vergl. oben N. 83) zu I. 3, 14. — 7) Attraction des Relat. für *τούτῳ ὅν*, s. B. §. 143, 3. warum der Conj. nach dem Rel. mit *ἂν*? u. welche Bedeutung liegt hier in dem Aor.? s. oben N. 99). — 8) Construire: *Κῦρον κελεύειν καὶ τὰ ἄκρα ἡμῖν* (d. h. zu unserm Nachtheile, vor uns weg) *προκαταλ.* — 9) Ich wenigstens würde mich wohl bedenken, — der Opt. mit *ἂν* als Nachsatz einer Supposition, s. B. §. 139, 13. — 10) *ἐμβαίνειν*, der blose Inf. ohne *μή*, nach dem Verb. des Bedenkentragens, sich Scheuens, um auszudrücken was man aus Besorgniss nicht will; während der Gegenstand der Furcht, oder das was man eigentlich verhüten möchte, gewöhnlich mit *μή* u. dem Verb. fin. oder dem Inf., selten durch den blosen Inf. ausgedrückt wird, s. M. §. 533, An. 4. vergl. B. §. 148, 4. K. §. 607, 2 etc. R. p. 648. — 11) *αὐταῖς*, mitsammt, s. B. p. 447. M. §. 405, An. 3. K. §. 492, 2, b. — 12) *ᾧ* — Attraction des Rel. wie N. 7), hier mit *ἄν*, (wenn dieses nicht verdächtig ist) u. dem Opt., um ein bedingtes Fut. auszudrücken, s. B. §. 139, 8, An. 3. M. §. 528. K. §. 662, 3. R. §. 123, 2. — *) Das demonstr. Adv. der Richtung ist in das relat. *ὅθεν* übergegangen, für: *ἐκεῖσε ὅθεν*, s. K. §. 657, An. M. §. 472, 9. — 13) s. B.

τος ἀπιὼν Κύρου λαθεῖν[14]) αὐτὸν ἀπελθών· ὃ οὐ δυνατόν
ἐστιν. Ἀλλ' ἔγωγέ φημι ταῦτα[15]) μὲν φλυαρίας εἶναι· δοκεῖ 18
δέ μοι ἄνδρας ἐλθόντας πρὸς Κῦρον οἵτινες ἐπιτήδειοι σὺν
Κλεάρχῳ, ἐρωτᾶν ἐκεῖνον τί βούλεται ἡμῖν χρῆσθαι[16])· καὶ
ἐὰν μὲν ἡ πρᾶξις ᾖ[17]) παραπλησία οἵαπερ[18]) καὶ πρότερον[19])
ἐχρῆτο τοῖς ξένοις, ἕπεσθαι καὶ ἡμᾶς[20]) καὶ μὴ κακίους εἶναι
τῶν πρόσθεν τούτῳ[21]) συναναβάντων· ἐὰν δὲ μείζων ἡ πρᾶξις 19
τῆς πρόσθεν[22]) φαίνηται καὶ ἐπιπονωτέρα καὶ ἐπικινδυνοτέρα,
ἀξιοῦν[23]) ἢ πείσαντα[24]) ἡμᾶς[25]) ἄγειν ἢ πεισθέντα[26]) πρὸς
φιλίαν[27]) ἀφιέναι· οὕτω γὰρ καὶ ἑπόμενοι ἂν[28]) φίλοι αὐτῷ
καὶ πρόθυμοι ἑποίμεθα καὶ ἀπιόντες ἀσφαλῶς ἂν ἀπίοιμεν·
ὅ,τι δ' ἂν πρὸς ταῦτα λέγῃ[29]) ἀπαγγεῖλαι[30]) δεῦρο· ἡμᾶς δ'
ἀκούσαντας πρὸς ταῦτα βουλεύεσθαι. Ἔδοξε ταῦτα[31]), καὶ 20
ἄνδρας ἑλόμενοι σὺν Κλεάρχῳ πέμπουσιν, οἳ ἠρώτων Κῦρον
τὰ δόξαντα τῇ στρατιᾷ[32]). Ὁ δ'[33]) ἀπεκρίνατο ὅτι ἀκούοι[34])
Ἀβροκόμαν ἐχθρὸν ἄνδρα ἐπὶ τῷ Εὐφράτῃ ποταμῷ εἶναι,
ἀπέχοντα δώδεκα σταθμούς· πρὸς τοῦτον οὖν ἔφη βούλε-

---

pag. 446. M. §. 479, 2. R. p. 648, 6. K. §. 656. An. 1. — 14) λαθεῖν mit Part. adverbial, heimlich, ohne sein Wissen; die Person im Acc. s. B. §. 131, An. 1. R. p. 489, b. M. §. 413, 5. — 15) Das Pron. demonstr. u. rel. als Subject mit einem substantivischen Prädikate richtet sich eigentlich nach diesem in seinem Genus; doch zuweilen steht es auch im Neutr. s. M. §. 480, 8. K. §. 367. An. 1. — 16) χρῆσθαί τινί τι, Etwas zu Etwas gebrauchen; doch nur, wenn das Object im Acc. ein Pron. ist, während bei Substant. die Praep. ἐπί, πρός, εἰς hinzutreten, s. K. §. 475, b. B. §. 131, 7. M. §. 419. R. pag. 494, An. 7. — Ueber den Ind. Praes. βούλεται s. N. 6) u. 83). — 17) Warum ἐάν mit Conj.? — 18) für ἐκείνῃ οἵανπερ, Attraction des Rel., indem das Nomen im Dat., von welchem es angezogen worden, ganz weggefallen, s. B. §. 143, 5. vergl. oben I. 3, 5, N. 17). — 19) Nach Andern: πρόσθεν. — 20) abhängig von δοκεῖ μοι. — 21) τούτῳ auf den Kyros weisend: als die früher mit ihm hinaufgezogen sind. — 22) sc. πράξεως. — 23) sc. δοκεῖ μοι. — 24) sc. αὐτόν. — 25) nachdem er uns grosse Versprechungen gemacht. — 26) d. h. durch unsere Vorstellungen. — 27) in Freundschaft; denn πρός dient in kausaler Beziehung zur Angabe der Gemässheit (zufolge, nach) u. der Rücksicht überhaupt, s. K. §. 536, III, 3). M. §. 591, am Ende: für das Adv. φιλικῶς, während Andere übersetzen: in terram pacatam. — 28) ἄν zu ἑποίμεθα, als Nachsatz der in ἑπόμενοι liegenden Supposition, s. B. §. 139, 13. M. §. 514. K. §. 406. — 29) Warum der Conj.? — 30) sc. αὐτούς, abhängig von δοκεῖ. — 31) Dieses (dieser Vorschlag) gefiel. — 32) Das was dem Heere gefallen, was es beschlossen. — 33) Der Artikel als Pron. demonstr., der aber, für: dieser, s. B. §. 126, 1. — 34) In wiefern kann hier auch der Ind. stehen? Dass ἀκούω u. andere Verba der Wahrnehmung, sowie auch ἥκω u. οἴχομαι, in der Praesens-Form die Bedeutung des Perf. haben, s. K. §. 380. B. §. 137, An. 8. M. §. 504, 2. R. p. 569,

σθαι[35]) ἐλθεῖν· κἂν μὲν ᾖ ἐκεῖ, τὴν δίκην ἔφη χρῄζειν ἐπιθεῖναι
21 αὐτῷ, ἢν δὲ φεύγῃ, ἡμεῖς ἐκεῖ πρὸς ταῦτα βουλευσόμεθα[36]).
Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ αἱρετοὶ ἀναγγέλλουσι τοῖς στρατιώ-
ταις· τοῖς δὲ ὑποψία μὲν ἦν ὅτι ἄγει[37]) πρὸς βασιλέα, ὅμως
δὲ ἐδόκει ἕπεσθαι. Προςαιτοῦσι[38]) δὲ μισθὸν ὁ Κῦρος ὑπι-
σχνεῖταί ἡμιόλιον πᾶσι δώσειν οὗ[39]) πρότερον ἔφερον, ἀντὶ
δαρεικοῦ τρία ἡμιδαρεικὰ τοῦ μηνὸς[40]) τῷ στρατιώτῃ· ὅτι
δὲ ἐπὶ βασιλέα ἄγει οὐδὲ ἐνταῦθα ἤκουεν[41]) οὐδεὶς ἔν γε τῷ
φανερῷ[42]).

1 IV. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς δύο, παρασάγγας δέκα,
ἐπὶ τὸν Ψάρον ποταμόν, οὗ ἦν τὸ εὖρος τρία πλέθρα. Ἐν-
τεῦθεν ἐξελαύνει σταθμὸν ἕνα, παρασάγγας πέντε, ἐπὶ τὸν
Πύραμον ποταμόν, οὗ τὸ εὖρος στάδιον. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει
σταθμοὺς δύο, παρασάγγας πεντεκαίδεκα, εἰς Ἰσσοὺς[43]), τῆς
Κιλικίας ἐσχάτην πόλιν, ἐπὶ[44]) τῇ θαλάττῃ οἰκουμένην[45]),
2 μεγάλην καὶ εὐδαίμονα. Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς[46])·
καὶ Κύρῳ παρῆσαν αἱ ἐκ Πελοποννήσου νῆες[47]), τριάκοντα
καὶ πέντε, καὶ ἐπ' αὐταῖς ναύαρχος Πυθαγόρας Λακεδαιμό-
νιος. Ἡγεῖτο[48]) δ' αὐτῶν Ταμὼς Αἰγύπτιος ἐξ Ἐφέσου, ἔχων
ναῦς ἑτέρας Κύρου πέντε καὶ εἴκοσιν, αἷς ἐπολιόρκει Μίλητον,
ὅτι Τισσαφέρνει φίλη ἦν, καὶ συνεπολέμει *) Κύρῳ[49]) πρὸς[50])

An. 2. — 35) Warum fehlt das Subj. zum Inf.? — 36) Uebergang in die orat. rect. — 37) Der Ind., wie so oft, wo wir den Opt. erwarten; die Worte ihres Verdachtes werden nämlich direct angeführt, u. ὅτι hat nur auf sie hinweisende Kraft. — 38) sie fordern dazu, d. h. zu dem was sie schon erhielten. — 39) Attract. für τούτου ὅν. — 40) monatlich; durch den Artikel wird hier wie auch beim folgenden die distributive Beziehung ausgedrückt, wie wir auch sagen: des Monats, s. K. §. 420. a. (singulis mensibus singulis militibus). — 41) Warum Andere auch ἤκουσεν? — 42) öffentlich wenigstens, — Umschreibung des Adv. der Ortsbestimmung, s. M. §. 577. K. §. 520, a).

Cap. IV. §. 1. 43) Sonst auch im Sing.: Ἰσσός. — 44) ἐπί mit Dat. drückt in räumlicher Beziehung nicht nur das Verweilen, wie beim Gen. (auf), sondern in erweiterter Bedeutung auch die Nähe: bei, an u. auf Etwas, aus, u. steht besonders zur Bezeichnung der Lage am Meere oder an Flüssen, s. K. §. 532. B. p. 421. M. §. 586. — 45) bewohnt, d. h. liegend, κειμένην. — 46) Acc. der Zeitdauer, s. B. §. 131, 8. — 47) νῆες s. B. §. 58, pag. 91. — 48) ἡγεῖσθαι, mit Gen. führen als Anführer (u. zwar hier: der ganzen Flotte), mit Dat.: vorangehen. — *) sc. damals, d. h. in der schon angegebenen Zeit (I. 1, 7); denn die Imperf. drücken das Factum als noch dauernd aus. — 49) mit Kyros, in Verbindung mit ihm. — 50) πρός mit Acc. in räumlicher Beziehung zur Angabe des Ziels, sehr oft in feindlicher Bedeutung: gegen, s. K. §. 536. —

αὐτόν[51]). Παρῆν δὲ καὶ Χειρίσοφος Λακεδαιμόνιος ἐπὶ τῶν 3
νεῶν, μετάπεμπτος ὑπὸ Κύρου, ἑπτακοσίους ἔχων ὁπλίτας,
ὧν ἐστρατήγει παρὰ[52]) Κύρῳ. Αἱ δὲ νῆες ὥρμουν κατὰ[53])
τὴν Κύρου σκηνήν. Ἐνταῦθα καὶ οἱ παρ' Ἀβροκόμα[54]) μι- 4
σθοφόροι Ἕλληνες ἀποστάντες ἦλθον παρὰ Κῦρον, τετρακό-
σιοι ὁπλῖται, καὶ συνεστρατεύοντο ἐπὶ βασιλέα. Ἐντεῦθεν
ἐξελαύνει σταθμὸν ἕνα, παρασάγγας πέντε, ἐπὶ πύλας τῆς
Κιλικίας καὶ τῆς Συρίας. Ἦσαν[55]) δὲ ταῦτα δύο τείχη, καὶ
τὸ μὲν ἔσωθεν τὸ[56]) πρὸ[57]) τῆς Κιλικίας Συέννεσις εἶχε καὶ
Κιλίκων φυλακή, τὸ δὲ ἔξω τὸ πρὸ τῆς Συρίας βασιλέως
ἐλέγετο φυλακὴ φυλάττειν. Διὰ μέσου δὲ ῥεῖ τούτων ποτα-
μὸς Κέρσος ὄνομα[58]), εὖρος πλέθρου. Ἅπαν[59]) δὲ τὸ μέσον[60])
τῶν τειχῶν ἦσαν[61]) στάδιοι τρεῖς· καὶ παρελθεῖν οὐκ ἦν[62])
βίᾳ· ἦν γὰρ ἡ πάροδος στενὴ καὶ τὰ τείχη εἰς τὴν θάλατταν
καθήκοντα, ὕπερθεν[63]) δ' ἦσαν πέτραι ἠλίβατοι· ἐπὶ δὲ τοῖς
τείχεσιν ἀμφοτέροις ἐφειστήκεσαν πύλαι. Ταύτης οὖν ἕνεκα 5
τῆς παρόδου Κῦρος τὰς ναῦς μετεπέμψατο, ὅπως ὁπλίτας
ἀποβιβάσειεν[64]) εἴσω καὶ ἔξω τῶν πυλῶν, καὶ βιασάμενοι[65])
τοὺς πολεμίους παρέλθοιεν, εἰ φυλάττοιεν[66]) ἐπὶ ταῖς Συρίαις
πύλαις, ὅπερ ᾤετο ποιήσειν τὸν Ἀβροκόμαν ὁ Κῦρος, ἔχοντα
πολὺ στράτευμα. Ἀβροκόμας δὲ οὐ τοῦτ' ἐποίησεν, ἀλλ'

---

51) d. h. *Τισσαφ.* — 52) *παρά* mit Dat. in räumlicher Beziehung zur Angabe eines ruhigen Verweilens in der Nähe eines Gegenstandes; bei, s. K. §. 535. B. p. 420. — 53) fuhren gegen das Zelt hin, landeten bei etc. *κατά* drückt in räumlicher Beziehung die Richtung einer Thätigkeit nach einem tiefer liegenden Gegenstand aus; es hat aber auch bei Historikern oft die Bedeutung von e regione, gegenüber, s. K. §. 527, 1). — 54) Dorischer Genit. s. B. §. 34, IV, 4. Ueber die herkömmlichen Auslassungen bei dem Artikel s. B. §. 125, 5. Es ist hier dieselbe Attraction der Praepos. wie oben I. 1, 5, N. **), für *οἱ παρ' Ἀβροκόμα παρ' Ἀβροκόμα*, d. h. die bei dem Abrok. gewesenen, von dem Abrok. abgefallenen etc.; über die Construct. von *παρά* s. B. p. 420. K. §. 535. — 55) *ἦσαν* beim Neutr. Plur. wie oben I., 2, 23, N. 70). — 56) Ueber den hier wiederholten Artikel s. B. §. 125, 3. M. §. 277. R. §. 98, 2. — 57) *πρό*, zum Schutze, immer mit Gen., um das darin liegende Verhältniss des Thätigen zu bezeichnen, s. K. §. 517. — 58) mit Namen, u. *εὖρος*, in der Breite; über diese Acc. der näheren Bestimmung s. oben I. 2, 23, N. 71). — 59) Ueber die Quantität von *ἅπαν* s. B. §. 62, An. 2. — 60) der mittlere Raum. — 61) Dass gewisse Verb. sich zuweilen nach dem Prädikats-Substant. in ihrem Numerus richten, s. M. §. 305. K. §. 373; freilich dürfen wir dieses dann selbst auch als Subject betrachten. — 62) es war nicht möglich, s. B. p. 449. K. §. 549. — 63) von oben her. — 64) Warum der Opt.? — 65) gewaltsam verdrängend, sc. *οἱ ὁπλῖται*. — 66) sc. *οἱ πολέμιοι*. —

ἐπεὶ ἤκουε Κῦρον ἐν Κιλικίᾳ ὄντα[67]), ἀναστρέψας ἐκ Φοι-
νίκης παρὰ βασιλέα ἀπήλαυνεν, ἔχων, ὡς ἐλέγετο[68]), τριά-
6 κοντα μυριάδας στρατιᾶς[69]). Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ Συρίας
σταθμὸν ἕνα, παρασάγγας πέντε, εἰς Μυρίανδρον, πόλιν οἰ-
κουμένην ὑπὸ Φοινίκων ἐπὶ[70]) τῇ θαλάττῃ· ἐμπόριον δ' ἦν
7 τὸ χωρίον καὶ ὥρμουν αὐτόθι ὁλκάδες πολλαί. Ἐνταῦθ'
ἔμειναν ἡμέρας ἑπτά· καὶ Ξενίας ὁ Ἀρκάς, στρατηγός, καὶ
Πασίων ὁ Μεγαρεὺς ἐμβάντες εἰς πλοῖον καὶ τὰ πλείστου
ἄξια ἐνθέμενοι[71]) ἀπέπλευσαν, ὡς μὲν τοῖς πλείστοις ἐδό-
κουν[72]), φιλοτιμηθέντες ὅτι[73]) τοὺς στρατιώτας αὐτῶν τοὺς
παρὰ Κλέαρχον ἀπελθόντας ὡς ἀπιόντας[74]) εἰς τὴν Ἑλλάδα
πάλιν καὶ οὐ πρὸς βασιλέα εἴα[75]) Κῦρος τὸν Κλέαρχον ἔχειν.
Ἐπεὶ δ' οὖν ἦσαν ἀφανεῖς, διῆλθε λόγος[76]) ὅτι διώκοι αὐτοὺς
Κῦρος τριήρεσι· καὶ οἱ μὲν εὔχοντο[77]) ὡς[78]) δολίους[79])
ὄντας αὐτοὺς ληφθῆναι, οἱ δ' ᾤκτειρον εἰ ἁλώσοιντο[80]).
8 Κῦρος δὲ συγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς εἶπεν· Ἀπολελοίπασιν
ἡμᾶς Ξενίας καὶ Πασίων· ἀλλ' εὖ γε μέντοι ἐπιστάσθωσαν[81])
ὅτι οὔτε ἀποδεδράκασιν[82])· οἶδα γὰρ ὅπῃ οἴχονται· οὔτε ἀπο-
πεφεύγασιν· ἔχω γὰρ τριήρεις ὥςτε ἑλεῖν[83]) τὸ ἐκείνων πλοῖον·
ἀλλὰ μὰ[84]) τοὺς θεοὺς οὐκ ἔγωγε αὐτοὺς διώξω, οὐδ' ἐρεῖ[85])
οὐδεὶς ὡς ἐγὼ ἕως μὲν ἂν παρῇ[86]) τις, χρῶμαι[87]), ἐπειδὰν
δὲ ἀπιέναι βούληται, συλλαβὼν καὶ αὐτοὺς[88]) κακῶς ποιῶ

---

67) *ἀκούω*, sowie andere Verba der Wahrnehmung, mit dem Part. im Objectiv-Satze, s. oben I. 2, 21, N. 63). — 68) *ἐλέγετο* personell, er wurde, d. h. es wurde von ihm gesagt. — 69) Gen. des Ganzen, s. B. §. 132, 4, 2). R. §. 108, 2. — 70) *ἐπί* für das wohl hier unpassende *ἐν*. — 71) Das Werthvollste einladen. — 72) Warum lieber *ἐδόκουν* als das gewöhnliche impersonelle *ἐδόκει*? — 73) Construire: *ὅτι ὁ Κῦρος εἴα τὸν Κλέαρχον ἔχειν τοὺς στρατ.* etc. — 74) als ob sie weggehen würden, die Bedeutung von *εἶμι* s. B. §. 108. V. 5. K. §. 381. a); über *ὡς* beim Part. s. oben I. 1, 3, N. 22). — 75) Ueber das Augm. s. B. §. 84, 2. — 76) es verbreitete sich das Gerücht. — 77) Dass der Sprachgebrauch in dem Augm. bei den mit *ευ* anfangenden Verbis schwanke, s. B. §. 84, 5. An. 2. — 78) *ὡς* relat. Adv. — 79) Andere: *δήλους*. — 80) s. *ἁλίσκομαι*. — 81) aber Das wenigstens sollen sie doch wohl erfahren, vergl. den Imperat. Pass. von *ἵστημι*. — 82) s. *διδράσκω*. — 83) *ἑλεῖν*, einholen, s. *αἱρέω*; warum der Inf. nach *ὥςτε*? s. oben I. 1, 8, N. 44). — 84) Die Construction u. den Unterschied von *μά* u. *νή* s. B. pag. 441; vergl. M. §. 605 u. 606. K. §. 594, IV. u. 478, 7. — 85) s. *εἰπεῖν*. — 86) Warum der Conj. nach *ἕως ἄν*? s. B. §. 139, 8. M. 518 u. 527. R. §. 123, 2. K. §. 661. — 87) Was ist zu ergänzen bei *χρῶμαι*? — 88) *αὐτούς* auf das kollectivische *τίς* bezogen. R. p. 479, b). M. §. 434 am Ende. — u. zwar der Acc. der Person nach *ποιεῖν*, s. B.

καὶ τὰ χρήματα ἀποσυλῶ. Ἀλλὰ ἰόντων[89]*, εἰδότες ὅτι κα-*
κίους εἰσὶ περὶ[90] *ἡμᾶς ἢ ἡμεῖς περὶ ἐκείνους. Καίτοι ἔχω*
γε αὐτῶν καὶ τέκνα καὶ γυναῖκας[91] *ἐν Τράλλεσι φρουρού-*
μενα· ἀλλ' οὐδὲ τούτων στερήσονται, ἀλλ' ἀπολήψονται τῆς
πρόσθεν ἕνεκα περὶ ἐμὲ ἀρετῆς[92]*. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα εἶπεν·* 9
οἱ δὲ Ἕλληνες, εἴ τις καὶ ἀθυμότερος ἦν πρὸς τὴν ἀνάβασιν,
ἀκούοντες τὴν Κύρου ἀρετὴν ἥδιον καὶ προθυμότερον συνε-
πορεύοντο[93]*.*

Μετὰ ταῦτα Κῦρος ἐξελαύνει σταθμοὺς τέτταρας, παρα-
σάγγας εἴκοσιν, ἐπὶ τὸν Χάλον ποταμόν, ὄντα τὸ εὖρος[94]
πλέθρου, πλήρη δ' ἰχθύων μεγάλων καὶ πραέων, οὓς οἱ Σύ-
ροι θεοὺς ἐνόμιζον[95] *καὶ ἀδικεῖν οὐκ εἴων*[96]*, οὐδὲ τὰς*
περιστεράς. Αἱ δὲ κῶμαι ἐν αἷς ἐσκήνουν Παρυσάτιδος[97]
ἦσαν εἰς ζώνην[98] *δεδομέναι. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς* 10
πέντε, παρασάγγας τριάκοντα, ἐπὶ τὰς πηγὰς τοῦ Δαράδακος
ποταμοῦ[99]*, οὗ τὸ εὖρος πλέθρου*[100]*. Ἐνταῦθα ἦσαν*[1]
τὰ Βελέσυος βασίλεια τοῦ Συρίας[2] *ἄρξαντος, καὶ παράδεισος*
πάνυ μέγας καὶ καλός, ἔχων πάντα ὅσα ὧραι φύουσι. Κῦ-
ρος δ' αὐτὸν ἐξέκοψε καὶ τὰ βασίλεια κατέκαυσεν[3]*. Ἐν-* 11
τεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς τρεῖς, παρασάγγας πεντεκαίδεκα,

---

§. 131, 5. M. §. 415, 1 etc. R. §. 104, 2. a). — 89) Das hier beim Imperat. gewöhnlich noch vorkommende *ἄν* ist wohl mit Recht weggelassen, s. R. §. 120, 6, d) pag. 597. — 90) *περί* mit Acc. in kausaler Beziehung zur Angabe einer Rücksicht auf Etwas, s. K. §. 530, III, 3). — 91) ohne Artikel als zwei zu einer Gesammtheit verbundene Substantive, s. K. §. 420, An. R. §. 98, 6, b). — 92) *ἀρετή*, Verdienste, u. im Folgenden: Edelmuth. — 93) Warum das Imperf.? — 94) Acc. der näheren Bestimmung, wie oben N. 58). — 95) Das Imperf. für das Praes. mit bestimmter Rücksicht auf den Zeitmoment, in welchem das Urtheil sich bildete, s. R. §. 116, 8. An. 6. K. §. 382, 4. — 96) s. *ἐάω*, B. §. 84, 2. — 97) Gen. des Besitzers bei *εἶναι* u. *γενέσθαι*, s. R. §. 108, 3. b). K. §. 445, 1. B. §. 133, An. 8. M. §. 315. — 98) für den Gürtel, d. h. zum Unterhalt; nach der Sitte der Perser-Könige, ihren Frauen Ländereien unter dem Titel besonderer Bedürfnisse zu schenken, so wie es auch von Themistokles heisst (Athen. *δειπν.* III. 23): *ὑπὸ βασιλέως ἔλαβε δωρεὰν τὴν Λάμψακον εἰς οἶνον, Μαγνησίαν δ' εἰς ἄρτον, Μυοῦντα δ' εἰς ὄψον, Περικώπην δὲ καὶ τὴν Παλαισκῆψιν εἰς στρωμνὴν καὶ ἱματισμόν* (von welchen beiden letzteren jedoch Thukydides u. Diodoros nichts erwähnen). Vergl. Corn. Nep. Themist. 10. — 99) Dass der Artikel zu *ποταμοῦ* gehöre, s. B. §. 124, 3. — 100) Gen. der Eigenschaft, des Maases, sc. *ἐστὶ τὸ εὖρος*, während I, 4, 1, unmittelbar der Prädikats-Nom. stand. — 1) Ueber den Plur. *ἦσαν* s. I. 2, 23. N. 70). — 2) Gen. zu *ἄρχειν*, s. B. §. 132, 3). M. §. 359. R. p. 521, b). K. §. 466. — 3) s. *καίω*. —

ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ποταμόν, ὄντα τὸ εὖρος τεττάρων σταδίων·
καὶ πόλις αὐτόθι ᾠκεῖτο μεγάλη καὶ εὐδαίμων, Θάψακος
ὀνόματι [4]). Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας πέντε· καὶ Κῦρος μετα-
πεμψάμενος τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἑλλήνων ἔλεγεν ὅτι ἡ ὁδὸς
ἔσοιτο πρὸς βασιλέα μέγαν εἰς Βαβυλῶνα· καὶ κελεύει αὐτοὺς
12 λέγειν ταῦτα τοῖς στρατιώταις καὶ ἀναπείθειν ἕπεσθαι. Οἱ δὲ
ποιήσαντες ἐκκλησίαν ἀπήγγελλον ταῦτα· οἱ δὲ στρατιῶται
ἐχαλέπαινον τοῖς στρατηγοῖς, καὶ ἔφασαν αὐτοὺς πάλαι ταῦτ'
εἰδότας κρύπτειν [5]), καὶ οὐκ ἔφασαν [6]) ἰέναι, ἐὰν μή τις [7])
αὐτοῖς χρήματα διδῷ [8]), ὥσπερ καὶ τοῖς προτέροις μετὰ Κύ-
ρου ἀναβᾶσι παρὰ [9]) τὸν πατέρα τοῦ Κύρου, καὶ ταῦτα [10])
οὐκ ἐπὶ μάχην ἰόντων [11]), ἀλλὰ καλοῦντος τοῦ πατρὸς Κύ-
13 ρου. Ταῦτα οἱ στρατηγοὶ Κύρῳ ἀπήγγελλον· ὁ δ' ὑπέσχετο
ἀνδρὶ ἑκάστῳ δώσειν [12]) πέντε ἀργυρίου μνᾶς, ἐπὰν εἰς Βα-
βυλῶνα ἥκωσι [13]), καὶ τὸν μισθὸν ἐντελῆ, μέχρις ἂν κατα-
στήσῃ [14]) τοὺς Ἕλληνας εἰς Ἰωνίαν πάλιν. Τὸ μὲν δὴ πολὺ [15])
τοῦ Ἑλληνικοῦ [16]) οὕτως ἐπείσθη. Μένων δὲ πρὶν [17]) δῆλον
εἶναι τί [18]) ποιήσουσιν οἱ ἄλλοι στρατιῶται, πότερον [19]) ἕψονται
Κύρῳ ἢ οὔ, συνέλεξε τὸ αὑτοῦ στράτευμα χωρὶς [20]) τῶν
ἄλλων καὶ ἔλεξε τάδε.

---

4) Vergl. oben N. 58). — 5) Welche Bedeutung liegt hier im Praes. Inf.? s. B. §. 137, 5. M. §. 499. K. §. 386, Anm. — 6) leugneten, weigerten sich, s. B. §. 148, An. 2. M. §. 608, 1. R. p. 688, An. 2. K. §. 604, An. 2. — 7) man, s. B. §. 128, 4. M. §. 487, 2. — 8) Was liegt in dem Conj.? — 9) παρά mit Acc.: zu, vorzüglich nur bei Personen, s. B. p. 420. — 10) und zwar; bei dem Part. der Einschränkung, s. B. p. 447. M. §. 467, 13. K. §. 577, c). — 11) Der Gen. abs. ohne eigenes Subject, da man ἰοῦσιν zu dem vorhergehenden ἀναβᾶσι erwarten durfte, s. M. §. 561 u. 563. B. §. 145, 4. R. §. 131, 2, An. 2. K. §. 576. An. 2. — 12) Warum der Inf. ohne Subject? s. B. §. 141, 3. u. §. 142, An. 1. M. §. 536. R. §. 126, 2. K. §. 555, 2. — 13) Der Conj. nach ἐπάν für das in der orat. obliqu. hier zu erwartende einfache ἐπεί mit dem Opt. ἥκοιεν; denn der Conj. mit ἐπάν dürfte nur nach einem Haupttempus des Hauptsatzes folgen, s. B. §. 139, 8. K. §. 661, 1. M. §. 518 u. 527. R. §. 123, 2; wir müssen also hier einen Uebergang in die orat. recta annehmen. — Die Bedeutung von ἥκω s. B. §. 137, An. 8. R. §. 116, 7, An. 2. M. §. 504, 2. K. §. 380. — 14) καθίστημι, s. Lex. 1); die Bedeutung des Conj. Aor. nach einer Partikel mit ἄν s. oben I, 3, 15, N. 99). — 15) τὸ πολύ, der grösste Theil. — 16) sc. στρατεύματος. — 17) Ueber πρίν mit Inf. s. R. p. 645, An. 7. K. §. 674, 3. B. p. 440. M. §. 522 am Ende. — 18) τί indirekt fragend, s. B. §. 127, 4. K. §. 698, An. 1. M. §. 488, 1. — 19) πότερον oder πότερα — ἤ, in Doppelfragen disjunctiv, indem ein Fall den andern ausschliesst, mit dem Ind. Fut. auch in orat. obliqu. s. R. §. 121, An. 15. K. §. 699. — 20) χωρίς, getrennt von, sowie alle

Ἄνδρες, ἐὰν ἐμοὶ πεισθῆτε[21]), οὔτε κινδυνεύσαντες οὔτε[22]) 14
πονήσαντες τῶν ἄλλων πλέον προτιμήσεσθε[23]) στρατιωτῶν
ὑπὸ Κύρου. Τί οὖν κελεύω[24]) ποιῆσαι; Νῦν δεῖται Κῦρος
ἕπεσθαι τοὺς Ἕλληνας ἐπὶ βασιλέα· ἐγὼ οὖν φημὶ ὑμᾶς χρῆ-
ναι[25]) διαβῆναι τὸν Εὐφράτην ποταμὸν πρὶν δῆλον[26]) εἶναι
ὅ,τι οἱ ἄλλοι Ἕλληνες ἀποκρινοῦνται[27]) Κύρῳ. Ἢν μὲν γὰρ 15
ψηφίσωνται[28]) ἕπεσθαι, ὑμεῖς δόξετε αἴτιοι εἶναι ἄρξαντες
τοῦ διαβαίνειν[29]), καὶ ὡς προθυμοτάτοις[30]) οὖσιν ὑμῖν χάριν
εἴσεται[31]) Κῦρος καὶ ἀποδώσει· ἐπίσταται δ' εἴ τις[32]) καὶ
ἄλλος· ἢν δ' ἀποψηφίσωνται[33]) οἱ ἄλλοι, ἄπιμεν[34]) ἅπαντες
[εἰς] τοὔμπαλιν[35]), ὑμῖν δὲ ὡς μόνοις πειθομένοις πιστο-
τάτοις χρήσεται[36]) καὶ εἰς φρούρια καὶ εἰς λοχαγίας, καὶ ἄλλου
οὗτινος ἂν δέησθε[37]) οἶδα ὅτι ὡς φίλου τεύξεσθε[38]) Κύρου.
Ἀκούσαντες ταῦτα ἐπείθοντο καὶ διέβησαν πρὶν[39]) τοὺς 16

Adv. der Absonderung, mit Gen., s. K. §. 442, 5. R. p. 536, An. 19. M. §. 353, γ.) p. 336. — 21) s. *πείθω;* warum hier *ἐάν* mit Conj.? — 22) *οὔτε—οὔτε,* weder—noch, zur Verbindung negativer Glieder unter einem gemeinsamen Hauptbegriffe; aber *οὐδέ — οὐδέ,* auch nicht — und nicht, zur Anreihung eines neu hinzutretenden Satzes, s. B. p. 438. K. §. 620 u. 21. — 23) *πλέον* mit folgendem *προτιμ.*, ein Pleonasmus, den die Griechen lieben: ihr werdet mehr geehrt, mehr bevorzugt werden. — 24) Praes. für Fut., indem die nächste Zukunft gleichsam in die Gegenwart hineingezogen wird, wie wir sagen: was ist nun zu thun? s. K. §. 381 etc. — 25) s. *χρή.* — 26) s. N. 17). — 27) Fut. Med. s. B. §. 101, 2. — 28) Der Conj. Aor. als Fut. exact. immer in hypothetischen, temporalen u. relativen Sätzen, wenn nämlich ein Praes. oder Fut. vorhergeht, während auf ein historisches Temp. der Opt. Aor. in demselben Sinne folgt, s. B. §. 137, 5, unten die Anm., u. 139, 12. Vergl. K. §. 390. An. 1. R. p. 630, 2 etc. — 29) Die Verba des Anfangens mit dem Genit. der räumlichen Beziehung, s. B. §. 132, 4, c). M. §. 335. K. §. 441, 2. R. p. 523, d). Der Inf. als Subst. neutr. s. B. §. 140, 5. M. §. 539. R. §. 125, 1. K. §. 561. — 30) Die Bestimmungen zu dem Part. von *εἶναι* etc. werden, da sie im Nominat. stehen sollten, von dem Casu des Part. angezogen, s. B. §. 144, An. 4. — 31) s. *οἶδα.* — 32) wenn irgend ein Anderer (es versteht), wie oben I. 3, 15: *ὥς τις* etc. wie irgend ein etc. — 33) Vergl. N. 28). — 34) *ἄπιμεν* in der Bedeutung des Fut. s. B. §. 108, 5. K. §. 381, a). — 35) adverbialisch: wieder, s. B. §. 115, 4. An. 5; über die Krasis u. ihr Zeichen, die Koronis s. B. §. 29, 2 etc. u. §. 15, 3. R. §. 22, 1). u. An. 2. M. §. 53. K. §. 13, u. An. 1. — 36) Vergl. oben I. 3, 18, N. 16). — 37) Der Conj. nach dem Relat. mit *ἄν*, s. B. §. 139, 8. M. §. 518 u. 527. R. §. 123, 2. K. §. 661; — über den Gen. bei *δεῖσθαι* s. B. §. 132, 5, 2). K. §. 453, b. M. §. 352. R. p. 532, 4, a). — Das Relat. hat das vorhergehende Nomen *ἄλλο* in seinen Casus herübergezogen (was ihr auch Anderes oder sonst sagt etc.), s. B. §. 151, 1, 4. M. §. 474. K. §. 657 (Attractio inversa). — 38) *τυγχάνειν* mit Gen., wozu *φίλου* als Appos. gehört (nach Andern *φίλοι* auf das Subj. bezogen), s. K. §. 449. M. § 328. R. p. 522, c). — 39) *πρίν* mit Inf.

ἄλλους ἀποκρίνασθαι. Κῦρος δ' ἐπεὶ ᾔσθετο διαβεβηκότας [40]), ἥσθη [41]) τε καὶ τῷ στρατεύματι πέμψας Γλοῦν εἶπεν· Ἐγὼ μέν, ὦ ἄνδρες, ἤδη ὑμᾶς ἐπαινῶ· ὅπως [42]) δὲ καὶ ὑμεῖς ἐμὲ
17 ἐπαινέσετε [43]) ἐμοὶ μελήσει, ἢ μηκέτι με Κῦρον νομίζετε. Οἱ μὲν δὴ στρατιῶται ἐν ἐλπίσι μεγάλαις ὄντες εὔχοντο αὐτὸν εὐτυχῆσαι· Μένωνι δὲ καὶ δῶρα ἐλέγετο [44]) πέμψαι μεγαλοπρεπῶς [45]). Ταῦτα δὲ ποιήσας διέβαινε· συνείπετο δὲ καὶ τὸ ἄλλο στράτευμα αὐτῷ ἅπαν. Καὶ τῶν διαβαινόντων τὸν ποταμὸν οὐδεὶς ἐβρέχθη ἀνωτέρω [46]) τῶν μασθῶν ὑπὸ τοῦ
18 ποταμοῦ. Οἱ δὲ Θαψακηνοὶ ἔλεγον ὅτι οὐπώποθ' οὗτος ὁ ποταμὸς διαβατὸς [47]) γένοιτο πεζῇ [48]) εἰ μὴ τότε, ἀλλὰ πλοίοις, ἃ τότε Ἀβροκόμας προϊὼν κατέκαυσεν, ἵνα μὴ Κῦρος διαβῇ [49]). Ἐδόκει δὴ θεῖον [50]) εἶναι καὶ σαφῶς [51]) ὑποχωρῆσαι τὸν πο-
19 ταμὸν Κύρῳ ὡς βασιλεύσοντι [52]). Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ τῆς Συρίας σταθμοὺς ἐννέα, παρασάγγας πεντήκοντα· καὶ ἀφικνοῦνται πρὸς τὸν Ἀράξην ποταμόν. Ἐνταῦθα ἦσαν κῶμαι πολλαί, μεσταὶ σίτου καὶ οἴνου [53]). Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἐπεσιτίσαντο.

1 V. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ τῆς Ἀραβίας τὸν Εὐφράτην ποταμὸν ἐν δεξιᾷ ἔχων σταθμοὺς ἐρήμους πέντε, παρασάγγας τριάκοντα καὶ πέντε. Ἐν τούτῳ δὲ τῷ τόπῳ ἦν μὲν ἡ γῆ πεδίον ἅπαν ὁμαλὸν ὥσπερ θάλαττα, ἀψινθίου δὲ πλῆρες·

---

s. I. 4, 13, N. 17). — 40) Ueber das Part. nach den Verb. der Wahrnehmung etc. sowie über den Unterschied zwischen Part. u. Inf. s. B. §. 144, 4. R. §. 129, 4. K. §. 567. An. M. §. 530, 1 etc. u. §. 549. — 41) s. ἥδεσθαι. — 42) ὅπως nach den Verb. der Sorge, Ueberlegung, Bemühung u der Aufforderung gewöhnlich mit dem Ind. Fut., s. K. §. 648. B. §. 139, 4. M. §. 623, 2. R. pag. 628, An. 8, wo ὅπως nach den genannten Verb. für ein relat. Adv. erklärt u. seine Construction näher bestimmt wird. — 43) Andere ziehen den Conj. Aor. ἐπαινέσητε vor; über den kurzen Vokal des Fut. s. B. §. 95, An. 3 — 44) ἐλέγετο, personell. — 45) auf eine glänzende Weise, Andere: μεγαλοπρεπῆ. — 46) Ueber die Adv. auf ω u. ihre Comparation s. B. §. 115, 6. — 47) Die Bedeutung der Adj. verb. s B. §. 134, 8. u. §. 102. K. §. 72, 2. R. §. 81. — 48) adverbialer femininischer Dat. s. B. §. 115, 4. — 49) Der Conj. im Finalsatze, wenngleich ein historisches Temp. vorausging, indem der Aor. die Bedeutung des Perf. hat, u. auf diese Weise das Zeitverhältniss des Prädikats im Hauptsatze wie im Nebensatze auf die Gegenwart des Sprechenden bezogen u. in seinen Folgen als fortdauernd gedacht wird, s. K. §. 645, a). M. §. 518, 1. R. §. 122, 9, An. 4. — 50) ein göttliches Zeichen. — 51) Ueber den Circumfl. auf ως s. B. §. 115, 3. — 52) wie seinem künftigen Herrscher. — 53) Ueber den Gen. materiae s. B. §. 132, 5, 2). K. §. 453, bb. R. p. 532, 4, a). —

εἰ δέ τι καὶ ἄλλο ἐνῆν ὕλης ἢ καλάμου, ἅπαντα ἦσαν [54]) εὐώδη ὥςπερ ἀρώματα· δένδρον δ' οὐδὲν ἐνῆν. Θηρία δὲ 2
παντοῖα, πλεῖστοι μὲν ὄνοι ἄγριοι, οὐκ ὀλίγαι δὲ στρουθοὶ αἱ μεγάλαι· ἐνῆσαν δὲ καὶ ὠτίδες καὶ δορκάδες· ταῦτα δὲ τὰ θηρία οἱ ἱππεῖς ἐδίωκον ἐνίοτε. Καὶ οἱ μὲν ὄνοι, ἐπεί τις διώκοι [55]), προδραμόντες [56]) ἂν ἕστασαν [57])· πολὺ [58]) γὰρ τῶν ἵππων ἔτρεχον θᾶττον [59])· καὶ πάλιν ἐπεὶ πλησιάζοιεν οἱ ἵπποι ταὐτὸν [60]) ἐποίουν· καὶ οὐκ ἦν [61]) λαβεῖν [62]), εἰ μὴ διαστάντες [63]) οἱ ἱππεῖς θηρῷεν διαδεχόμενοι [64]) τοῖς ἵπποις. Τὰ δὲ κρέα τῶν ἁλισκομένων ἦν παραπλήσια τοῖς ἐλαφείοις [65]), ἁπαλώτερα δέ. Στρουθὸν δὲ οὐδεὶς ἔλαβεν· οἱ δὲ διώξαντες τῶν 3
ἱππέων ταχὺ ἐπαύοντο· πολὺ γὰρ ἀπέσπα [66]) φεύγουσα, τοῖς μὲν ποσὶ δρόμῳ [67]), ταῖς δὲ πτέρυξιν ἄρασα [68]) ὥςπερ ἱστίῳ χρωμένη. Τὰς δὲ ὠτίδας, ἄν τις ταχὺ ἀνιστῇ [69]), ἔστι *) λαμβάνειν· πέτονται γὰρ βραχὺ [70]) ὥςπερ πέρδικες καὶ ταχὺ ἀπαγορεύουσι [71]). Τὰ δὲ κρέα αὐτῶν ἥδιστα ἦν. Πορευό- 4
μενοι δὲ διὰ ταύτης τῆς χώρας ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸν Μασκαν ποταμόν, τὸ εὖρος πλεθριαῖον. Ἐνταῦθα ἦν πόλις ἐρήμη, μεγάλη, ὄνομα δ' αὐτῇ Κορσωτή [72])· περιεῤῥεῖτο [73]) δ' αὕτη

Cap. V. §. 1. 54) ἦσαν bei einem Subj. Plur. neutr. s. zu I. 2, 23, N. 70). — 55) Der Opt. drückt in den temporellen Sätzen das Verhältniss einer unbestimmten Frequenz aus, d. h. eine oft wiederholte Handlung, indem der Hauptsatz ein historisches Temp. enthält; s. K. §. 671, 2. M. §. 522. R. p. 630, 2. — 56) s. τρέχω. — 57) Die abgekürzte Form des Plusqu. für die volle: εἱστήκεσαν, s. B. p. 223, 3. — Das historische Temp. des Ind., als Bezeichnung der Objectivität, wird durch ἄν dem Subjectiven genähert, u. drückt so die Frequenz oder Wiederholung einer Thätigkeit in der Vergangenheit aus, d. h. eine solche, die sich nur unter gewissen Fällen u. Umständen wiederholte, wo wir unser pflegen gebrauchen; das Plusqu. steht indessen nur dann, wenn es die Bedeutung des Imperf. hat, s. K. §. 394, β). u. 671, 2, An. B. §. 139, 7, u. 14, An. 5. M. §. 599, 1. R. pag. 592, c). aa). — 58) Das Maas für den Compar., oder seine nähere Bestimmung steht entweder im Dat. oder Acc. s. M. §. 455, An. 5. K. §. 352, 1. — 59) s. ταχύς, B. §. 67, 3. — 60) Bemerke die Koronis u. die neutrale Endung ον, s. B. §. 74, 2, vergl. N. 35). — 61) s. B. p. 449. K. §. 549. — 62) sc. αὐτούς. — 63) getrennt in Zwischenräumen aufgestellt. — 64) sich ablösend. — 65) sc. κρέασιν. — 66) von ἀποσπάω, sich entfernen, mag wohl mit Recht dem noch oft hier vorkommenden ἀπέπτα von πέτομαι, fliegen, vorgezogen werden. — 67) zum Laufe s. M. §. 396. K. §. 509, 2. — 68) s. αἴρω, B. pag. 265 u. §. 101, An. 2; die Bedeutung ist transitiv; daher ist zu ergänzen: τὰς πτέρυγας. — 69) Was liegt in dem Conj.? — *) Ueber den Accent von ἔστι s. B. p. 231, 3. — 70) einen kurzen Raum, nicht weit. — 71) ermüden. — 72) Ueber den Nom. s. M. §. 308. — 73) Ueber περί in der

ὑπὸ τοῦ Μασκᾶ κύκλῳ. Ἐνταῦθ' ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς καὶ
5 ἐπεσιτίσαντο. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει σταθμοὺς ἐρήμους τρεῖς καὶ
δέκα[74]), παρασάγγας ἐνενήκοντα, τὸν Εὐφράτην ποταμὸν
ἐν δεξιᾷ ἔχων, καὶ ἀφικνεῖται ἐπὶ Πύλας[75]). Ἐν τούτοις
τοῖς σταθμοῖς πολλὰ τῶν ὑποζυγίων ἀπώλετο ὑπὸ[76]) τοῦ
λιμοῦ· οὐ γὰρ ἦν χόρτος οὐδὲ ἄλλο[77]) δένδρον οὐδέν, ἀλλὰ
ψιλὴ ἦν ἅπασα ἡ χώρα· οἱ δὲ ἐνοικοῦντες ὄνους ἀλέτας[78])
παρὰ[79]) τὸν ποταμὸν ὀρύττοντες καὶ ποιοῦντες εἰς Βαβυλῶνα
6 ἦγον καὶ ἐπώλουν καὶ ἀνταγοράζοντες σῖτον ἔζων[80]). Τὸ δὲ
στράτευμα ὁ σῖτος ἐπέλιπε, καὶ πρίασθαι οὐκ ἦν, εἰ μὴ[81])
ἐν τῇ Λυδίᾳ ἀγορᾷ[82]) ἐν τῷ Κύρου βαρβαρικῷ[83]), τὴν κα-
πίθην ἀλεύρων ἢ ἀλφίτων τεττάρων σίγλων[84]). Ὁ δὲ σίγλος
δύναται[85]) ἑπτὰ ὀβολοὺς καὶ ἡμιοβόλιον Ἀττικούς· ἡ δὲ κα-
πίθη δύο χοίνικας Ἀττικὰς ἐχώρει[86]). Κρέα οὖν ἐσθίοντες
7 οἱ στρατιῶται διεγίγνοντο. Ἦν[87]) δὲ τούτων τῶν σταθμῶν[88])
οὓς πάνυ μακροὺς ἤλαυνεν, ὁπότε ἢ πρὸς ὕδωρ βούλοιτο[89])
διατελέσαι[90]) ἢ πρὸς χιλόν[91]). Καὶ δή ποτε[92]) στενοχωρίας
καὶ πηλοῦ φανέντος ταῖς ἁμάξαις δυσπορεύτου ἐπέστη[93]) ὁ
Κῦρος σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν ἀρίστοις καὶ εὐδαιμονεστάτοις καὶ
ἔταξε Γλοῦν καὶ Πίγρητα λαβόντας τοῦ βαρβαρικοῦ στρατοῦ[94])
8 συνεκβιβάζειν[95]) τὰς ἁμάξας. Ἐπεὶ δ' ἐδόκουν αὐτῷ σχο-

Zusammensetzung s. B. §. 120, An. 8. u. §. 30, 2; über das Augm. der mit ρ anfangenden Verba s. B. §. 83, 2. — 74) sonst gewöhnlich ungetrennt, s. B. §. 70, 4. — 75) Die *Πύλαι* sind die babylonischen Pforten, die aus Arabien nach Babylonien einführten. — 76) *ὑπό* mit Gen. in kausaler Beziehung bei Passiv. u. Intransit., zur Angabe der Ursache: von, aus, vor s. B. p. 421. K. §. 537, 1, 2); sonst auch der blose Dat. s. B. §. 134. 4. — 77) *ἄλλο* kann adverbialisch gefasst werden für unser **sonst**, s. K. §. 588, An. 1; oder, wie Andere wollen, substantivisch: **irgend etwas Anderes**, u. *δένδρον* als Apposition. — 78) Mühlsteine. — 79) längshin, entlang, s. B. p. 420. — 80) Was drücken diese Imperf. aus? s. B. §. 137, 4. — 81) *εἰ μή*, ausser, s. K. §. 684, 7. — 82) Die Lyder mussten nämlich, seitdem der ältere Kyros den Krösos bezwungen, *καπηλεύειν*, feil halten als Krämer u. Weinschenke im persischen Lager. — 83) sc. *στρατεύματι*. — 84) Ueber den Gen. des Werthes s. B. §. 132, 6, 2). R. §. 108, 4, d). M. §. 364. K. §. 469. — 85) *δύναμαι*, gelten. — 86) *χωρέω* s. Lex. 4). — 87) *ἦν* selbst beim Plur. imperson., s. B. pag. 449 oben. M. §. 482. K. §. 651, 5. — 88) Der Gen. des Ganzen, wobei man *τινες* ergänzen kann, s. B. §. 132, 4, 2) c). K. §. 448. — 89) Ueber den Opt. im temporellen Satze, s. N. 55). — 90) sc. *τὴν ὁδόν*. — 91) zum Futter, Weideplatz. 92) Und als da nun einst etc. Gen. absol. — 93) s. *ἐφίστημι*. — 94) Gen. des Ganzen s. M. §. 323, vergl. N. 88). — 95) herausziehen helfen.

λαίως ποιεῖν, ὥςπερ ὀργῇ ἐκέλευσε τοὺς περὶ αὐτὸν Πέρσας
τοὺς κρατίστους συνεπισπεῦσαι[96] τὰς ἁμάξας. Ἔνθα δὴ μέρος
τι τῆς εὐταξίας ἦν θεάσασθαι. Ῥίψαντες γὰρ τοὺς πορφυροῦς
κάνδυς ὅπου ἔτυχεν ἕκαστος ἑστηκώς, ἵεντο[97] ὥςπερ ἂν
δράμοι[98] τις περὶ[99] νίκης καὶ[100] μάλα κατὰ[1] πρανοῦς
γηλόφου, ἔχοντες τούτους[2] τε τοὺς πολυτελεῖς χιτῶνας καὶ
τὰς ποικίλας ἀναξυρίδας, ἔνιοι δὲ καὶ στρεπτοὺς περὶ τοῖς
τραχήλοις καὶ ψέλια[3] περὶ ταῖς χερσίν· εὐθὺς δὲ σὺν τού-
τοις εἰςπηδήσαντες εἰς τὸν πηλὸν θᾶττον ἢ ὥς τις ἂν ᾤετο[4]
μετεώρους[5] ἐξεκόμισαν τὰς ἁμάξας. Τὸ δὲ σύμπαν[6] δῆλος[7]
ἦν Κῦρος [ὡς] σπεύδων πᾶσαν τὴν ὁδὸν καὶ οὐ διατρίβων
ὅπου μὴ[8] ἐπισιτισμοῦ ἕνεκα ἢ τινος ἄλλου ἀναγκαίου[9])
ἐκαθέξετο[10], νομίζων, ὅσῳ[11] μὲν ἂν θᾶττον ἔλθοι[12], 9
τοσούτῳ ἀπαρασκευαστοτέρῳ βασιλεῖ μαχεῖσθαι[13], ὅσῳ δὲ
σχολαιότερον, τοσούτῳ πλέον συναγείρεσθαι βασιλεῖ στράτευμα.
Καὶ συνιδεῖν δ᾽ ἦν τῷ προςέχοντι τὸν νοῦν ἡ βασιλέως
ἀρχὴ[14] πλήθει μὲν χώρας καὶ ἀνθρώπων ἰσχυρὰ οὖσα,
τοῖς δὲ μήκεσι τῶν ὁδῶν καὶ τῷ διεσπάσθαι τὰς δυνά-
μεις[15] ἀσθενής, εἴ τις διὰ[16] ταχέων τὸν πόλεμον ποιοῖτο.

---

96) den Wagen beizuspringen. — 97) Die Bedeutung des Med. von εἶμι s. B. p. 232. — 98) s. τρέχω, der Opt. mit ἄν als Nachsatz einer Supposition, s. B. §. 139, 13. — 99) περί mit Gen. in kausaler Beziehung: von, wegen, für, s. K. §. 530, 1. — 100) καί vor μάλα mit besonderem Nachdruck: u. zwar, s. B. p. 435. — 1) κατά in räumlicher Beziehung mit Gen.: von oben herab, s. B. p. 422 oben. K. §. 526, 1. — 2) solche, die bekannten (mit Hinweisung). — 3) nach Andern: ψέλλια, Spangen. — 4) als wie man wohl glauben mochte; über das historische Temp. mit ἄν vergleiche oben z. I, 5, 2. N. 57). — 5) in die Höhe gehoben. — 6) τὸ σύμπαν, adverbialischer Acc., s. K. §. 481, An. 2. u. 482 An. u. 483, An. 2. B. §. 125, An. 5. u. 131, An. 6. M. §. 432, 5. R. p. 453, An. 7. — 7) δῆλος, mit folgendem Part., s. B. §. 151, 7. K. §. 568, An. 1. M. §. 549, 5. — Das dem Part. vorangehende ὡς ist als ungewöhnliche Construction wohl verdächtig. — 8) μή im relativischen Conditional-Satz: wo er nicht, wenn er nicht etc. s. B. §. 148, b. u. e. — 9) ἀναγκαῖον, nothwendiges Bedürfniss. — 10) sich setzte, verweilte. — 11) ὅσῳ, adverbialer Dat. zur nähern Bezeichnung des in dem Compar. liegenden Grades, s. B. §. 79, 2 u. 4. M. §. 455, An. 6. K. §. 352, 1. R. p. 514, An. 4. — 12) Was liegt in dem Opt. nach ἄν mit dem Relat.? s. B. §. 139, 8, An. 3. K. §. 662. R. §. 123, 2. M. §. 528. — 13) s. B. §. 95. An. 16. u. p. 292. — 14) Das Subj. des abhängigen Satzes, der eigentlich Acc. c. Inf. seyn sollte (ἀρχήν etc.), ist durch Attraction Subject des vorher impersonellen Hauptsatzes geworden, s. B. §. 151, 7. — 15) u. dadurch dass die Macht (die Hilfskräfte) getheilt, zerrissen war; über den substant. Inf. s. B. §. 141, 5. — 16) διά in kausaler Beziehung zur Angabe der

10 Πέραν[17]) δὲ τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ κατὰ τοὺς ἐρήμους σταθ-
μοὺς ἦν πόλις εὐδαίμων καὶ μεγάλη, ὄνομα[18]) δὲ Χαρμάνδη· ἐκ
ταύτης οἱ στρατιῶται ἠγόραζον τὰ ἐπιτήδεια, σχεδίαις διαβαίνον-
τες ὧδε[19]). Διφθέρας ἃς εἶχον στεγάσματα[20]) ἐπίμπλασαν[21])
χόρτου κούφου, εἶτα συνῆγον καὶ συνέσπων[22]), ὡς μὴ ἅπτεσθαι
τῆς κάρφης[23]) τὸ ὕδωρ· ἐπὶ τούτων διέβαινον καὶ ἐλάμβανον τὰ
ἐπιτήδεια, οἶνόν τε ἐκ τῆς βαλάνου πεποιημένον τῆς ἀπὸ τοῦ
φοίνικος[24]) καὶ σῖτον μελίνης· τοῦτο[25]) γὰρ ἦν ἐν τῇ χώρᾳ
11 πλεῖστον. Ἀμφιλεξάντων δέ τι[26]) ἐνταῦθα τῶν τε τοῦ Μέ-
νωνος στρατιωτῶν καὶ τῶν τοῦ Κλεάρχου ὁ Κλέαρχος κρίνας
ἀδικεῖν τὸν[27]) τοῦ Μένωνος πληγὰς ἐνέβαλεν[28])· ὁ δὲ ἐλθὼν
πρὸς τὸ ἑαυτοῦ στράτευμα ἔλεγεν[29])· ἀκούσαντες δ' οἱ στρα-
12 τιῶται ἐχαλέπαινον καὶ ὠργίζοντο ἰσχυρῶς τῷ Κλεάρχῳ. Τῇ
δὲ αὐτῇ ἡμέρᾳ[30]) Κλέαρχος ἐλθὼν ἐπὶ τὴν διάβασιν τοῦ πο-
ταμοῦ καὶ ἐκεῖ κατασκεψάμενος τὴν ἀγορὰν ἀφιππεύει ἐπὶ τὴν
ἑαυτοῦ σκηνὴν διὰ τοῦ Μένωνος στρατεύματος σὺν ὀλίγοις
τοῖς περὶ αὐτόν[31])· Κῦρος δὲ οὔπω[32]) ἧκεν[33]), ἀλλ' ἔτι προσ-
ήλαυνε[34])· τῶν δὲ Μένωνος στρατιωτῶν ξύλα σχίζων τις ὡς

Art u. Weise mit Gen.: mit Schnelligkeit, adverbialisch: schnell, wie *διὰ σπουδῆς*, s. K. §. 525, 1, 3). — 17) Adv. der Trennung mit Gen. s. K. §. 442, 5. R. p. 545, An. 1. u. den Unterschied zwischen *πέραν* u. *πέρα* s. B. §. 117, 1. — 18) *ὄνομα*, Acc. der näheren Bestimmung, s. M. §. 427. R. p. 498, 7, u. 460, 6. B. §. 131, 6. K. §. 483, An. 2. — 19) *ὧδε* aus der Adverbialform *ω* für *ως* gebildet, s. B. §. 116, An. 7. — 20) Decken, Zelte. — 21) s. *πίμπλημι*, mit Gen. s. B. §. 132, 5, 2). M. §. 351. K. §. 453, b. R. p. 532, 4, a). — 22) s. *συσπάω*, sc. *αὐτάς*. — 23) Der Objects-Gen. nach einem transitiven Verbo ist eigentlich Gen. partit., d. h. die Handlung erstreckt sich nicht auf den ganzen Gegenstand, sondern nur auf einen Theil desselben, s. R. p. 523, d). M. §. 330. B. §. 132, 4, 2) c). K. §. 448. — 24) *φοῖνιξ*, Palme. — 25) Das Pron. demonstr. im Neutro, auf ein Subst. von einem andern Genus sich beziehend, fasst entweder den Begriff dieses Subst. als Abstract, auf, oder weist auf den ganzen Satz desselben zurück, s. M. §. 439. R. p. 480, An. 9. K. §. 367, An. 1. u. §. 368, An. — 26) *τί*, in irgend Etwas, s. B. pag. 445. — 27) *τόν*, auf den ihm zunächst stehenden Soldaten, oder den Urheber des Streites zu beziehen. — 28) *πληγὰς ἐμβάλλειν*, Schläge aufwerfen, schlagen; zu ergänzen ist? — 29) erzählte, sc. was geschehen. — 30) Dat. der bestimmten Zeit, in welcher die Thätigkeit statt findet, nur bei wenigen Subst., sonst immer mit *ἐν*, während der Zeit-Gen. als partit., den unbestimmten Theil eines Zeit-Ganzen ausdrückend, u. der Zeit-Acc. als die von einer Handlung durchmessene Zeitdauer zu fassen ist, s. B. §. 133, 3, 4). §. 132, 6, 4) u. §. 131, 8. K. §. 493. 452 u. 481. R. p. 515, d). p. 530, 1). u. 500, 9. M. §. 377, 2 etc. — 31) *οἱ περί* u. *ἀμφί* mit folgendem Acc. s. B. pag. 449 u. §. 125, 5. K. §. 411, d. R. p. 459, An. 10. — 32) *οὔπω* s. B. p. 440. — 33) Die Bedeutung von *ἥκω* s. oben I. 4, 13, 13). — 34) er zog noch heran, war noch

εἶδε τὸν Κλέαρχον διελαύνοντα, ἵησι τῇ ἀξίνῃ· καὶ οὗτος μὲν
αὐτοῦ[35]) ἥμαρτεν· ἄλλος δὲ λίθῳ καὶ ἄλλος*), εἶτα πολλοί,
κραυγῆς γενομένης. Ὁ δὲ καταφεύγει εἰς τὸ ἑαυτοῦ στρά- 13
τευμα, καὶ εὐθὺς παραγγέλλει εἰς τὰ ὅπλα[36])· καὶ τοὺς μὲν
ὁπλίτας ἐκέλευσεν αὐτοῦ[37]) μεῖναι τὰς ἀσπίδας πρὸς τὰ γό-
νατα θέντας[38]), αὐτὸς δὲ λαβὼν τοὺς Θρᾷκας καὶ τοὺς ἱππέας
οἳ ἦσαν αὐτῷ ἐν τῷ στρατεύματι πλείους ἢ τετταράκοντα,
τούτων δὲ οἱ πλεῖστοι Θρᾷκες, ἤλαυνεν ἐπὶ τοὺς Μένωνος,
ὥστ' ἐκείνους ἐκπεπλῆχθαι[39]) καὶ αὐτὸν Μένωνα καὶ τρέχειν
ἐπὶ τὰ ὅπλα· οἱ δὲ καὶ[40]) ἕστασαν[41]) ἀποροῦντες τῷ πράγ-
ματι. Ὁ δὲ Πρόξενος, ἔτυχε[42]) γὰρ ὕστερος[43]) προσιὼν καὶ 14
τάξις αὐτῷ ἑπομένη τῶν ὁπλιτῶν, εὐθὺς οὖν**) εἰς τὸ μέσον
ἀμφοτέρων ἄγων ἔθετο[44]) τὰ ὅπλα καὶ ἐδεῖτο τοῦ Κλεάρχου[45])
μὴ ποιεῖν ταῦτα. Ὁ δ' ἐχαλέπαινεν ὅτι αὐτοῦ ὀλίγου δεή-
σαντος[46]) καταλευσθῆναι πρᾴως λέγοι τὸ αὐτοῦ πάθος[47]),
ἐκέλευέ τε[48]) αὐτὸν ἐκ τοῦ μέσου ἐξίστασθαι. Ἐν τούτῳ δὲ ἐπεὶ 15
ἧκε Κῦρος καὶ ἐπύθετο τὸ πρᾶγμα, εὐθὺς ἔλαβε τὰ παλτὰ εἰς
τὰς χεῖρας καὶ σὺν τοῖς παροῦσι τῶν πιστῶν[49]) ἧκεν ἐλαύνων[50])

---

im Anzuge. — 35) Der Gen. des Objects bei ἁμαρτάνειν, s. M. §. 332. R. p. 536. K. §. 442, 3; vergl. N. 23). — *) ein Anderer aber u. noch ein Anderer. — 36) er ruft zu den Waffen. — 37) Den adverbialen Orts-Genit. s. B. §. 116, 9, An. 5. R. pag. 347. K. §. 451, An. — 38) nachdem sie gestellt. — 39) s. ἐκπλήττεσθαι; warum der Acc. c. Inf. nach ὥστε? s. K. §. 686, 2. R. §. 125, An. 12. — 40) Manche aber auch. — 41) abgekürzte Form des Plusqu. mit der Bedeutung des Imperf. s. B. p. 223, An. 3. — 42) Welcher Begriff liegt in ἔτυχε u. welcher in dem Part.? s. oben I. 1, 2, 13). — 43) ὕστερος statt des hier noch gewöhnlichen ὕστερον; denn auch Adject. werden, u. nicht nur bei εἶναι, sondern auch bei andern Verb. oft statt Adv. der Zeit gebraucht u. treten in das Genus des Subjectes, besonders wenn ein Verhältniss der Person zu einer Person, nicht aber zur Handlung bezeichnet werden soll; s. K. §. 588, An. 1, b. B. §. 123, An. 3. R. §. 98, An. 8. M. §. 446, 7. — **) οὖν, nach Zwischensätzen, um die unterbrochene Rede wieder anzuknüpfen, s. M. §. 625. B. p. 439. — 44) stellte er sich mit den Waffen (Acc. der näheren Bestimmung), d.h. so dass die Waffen, Schild u. Lanze, bei Seite gestellt waren; s. Lex. τίθημι 9), B. — 45) Ueber den Gen. s. B. §. 132, 5, 2). M. §. 354. — 46) Ueber ὀλίγου δεήσαντος s. B. pag. 448. M. §. 354 u. 297. R. §. 108, 4, a). K. §. 453, b. — 47) Dass er mild reden, oder beilegen mochte das von ihm Erlittene; die Construction von λέγειν mit einem Adv. s. B. §. 131, 4. M. §. 416. R. p. 488, 2, a). K. §. 477, 2). — 48) Das τέ, ohne vorausgehendes τέ oder nachfolgendes καί, knüpft einen blos zufälligen, nicht nothwendigen Zusatz an (und befahl überdiess) s. K. §. 611, 2. — 49) πιστοί, Getreue, wurden vorzugsweise die συντράπεζοι genannt. — 50) Ueber die immediative u. causative Bedeutung

16 εἰς τὸ μέσον καὶ λέγει ὧδε. Κλέαρχε καὶ Πρόξενε καὶ οἱ ἄλλοι οἱ παρόντες Ἕλληνες, οὐκ ἴστε ὅ,τι ποιεῖτε. Εἰ γάρ τινα ἀλλήλοις μάχην συνάψετε, νομίζετε ἐν τῇδε τῇ ἡμέρᾳ ἐμέ τε κατακεκόψεσθαι [51]) καὶ ὑμᾶς οὐ πολὺ ἐμοῦ ὕστερον· κακῶς γὰρ τῶν ἡμετέρων ἐχόντων [52]) πάντες οὗτοι οὓς ὁρᾶτε βάρβαροι πολεμιώτεροι ἡμῖν ἔσονται τῶν παρὰ βασιλεῖ ὄντων.
17 Ἀκούσας ταῦτα ὁ Κλέαρχος ἐν ἑαυτῷ ἐγένετο [53])· καὶ παυσάμενοι ἀμφότεροι κατὰ χώραν ἔθεντο τὰ ὅπλα [54]).

1 VI. Ἐντεῦθεν προϊόντων [55]) ἐφαίνετο ἴχνη ἵππων καὶ κόπρος· εἰκάζετο [56]) δ' εἶναι ὁ στίβος ὡς δισχιλίων ἵππων. Οὗτοι προϊόντες ἔκαιον καὶ χιλὸν καὶ εἴ τι ἄλλο [57]) χρήσιμον ἦν. Ὀρόντης δέ, Πέρσης ἀνήρ [58]), γένει τε προσήκων βασιλεῖ καὶ τὰ πολέμια [59]) λεγόμενος [60]) ἐν τοῖς ἀρίστοις Περσῶν, ἐπιβουλεύει Κύρῳ καὶ πρόσθεν [61]) πολεμήσας, καταλλαγεὶς [62])
2 δέ. Οὗτος Κύρῳ εἶπεν, εἰ αὐτῷ δοίη ἱππέας χιλίους, ὅτι τοὺς προκατακαίοντας ἱππέας ἢ κατακάνοι ἂν [63]) ἐνεδρεύσας ἢ ζῶντας πολλοὺς αὐτῶν ἕλοι [64]) καὶ κωλύσειε τοῦ καίειν [65]) ἐπιόντας [66]) καὶ ποιήσειεν ὥςτε [67]) μήποτε δύνασθαι αὐτοὺς ἰδόντας τὸ Κύρου στράτευμα βασιλεῖ διαγγεῖλαι. Τῷ δὲ

---

von ἐλαύνειν s. B. §. 113, 2. K. §. 338, b. — 51) Das Fut. 3. Pass. in der Lebendigkeit der Rede für das einfache Fut., s. B. §. 138, 3. M. §. 494. K. §. 390. An. 2. R. p. 576, 11, An. 9. — 52) Die Bedeutung von ἔχειν mit einem Adv. s. B. p. 452. M. §. 612. — 53) ἐν ἑαυτῷ ἐγένετο, er ging in sich, wie: ἐν ἑαυτῷ εἶναι, sui compotem esse, s. M. §. 577. K. §. 520, 1) a). — 54) stellten sie sich mit den Waffen nach der Ordnung, oder: sie stellten die Waffen nach der Ordnung bei Seite.

Cap. VI. §. 1. 55) sc. αὐτῶν, der Gen. abs. Part. zuweilen ohne Subj., s. oben I. 4, 12, 11). — 56) Ueber das fehlende Augm. s. B. §. 84, 5, An. 2. — 57) u. was sonst noch. — 58) ein Mann, der Herkunft nach ein Perser; über diese Umschreibung durch Subst. statt eines Adject. in attributiver Beziehung, s. M. §. 430, 7). K. §. 413. — 59) Nach Andern: πολεμικά, im Kriegswesen; über den Acc. s. B. §. 131, 6. M. §. 424, 4. K. §. 483, b. — 60) λεγόμενος ἐν τοῖς etc. genannt, gezählt zu etc. — 61) auch früherhin. — 62) s. καταλλάττεσθαι. — 63) s. κατακαίνω gleich κατακτείνω; der Aor. ist wohl hier geeigneter als das Praes., da noch mehrere Aor. in derselben Zeitbedeutung folgen. Das ἄν mit Opt. im Nachsatze der als bedingte Voraussetzung (subjective Möglichkeit) ausgedrückten Supposition steht in der Orat. obl. auch nach den Conjunctionen ὅτι u. ὡς, welche nur Zeichen der Objectivität sind, s. K. §. 642, 1. B. §. 139, 9, 3). M. §. 523, 2. R. p. 611, B). u. p. 620, 5. — Bei den folgenden Opt. ist ἄν zu ergänzen. — 64) s. αἱρέω. — 65) Ueber den Gen. s. B. §. 132, 4), 1). R. pag. 535, c). M. §. 353, γ). K. §. 442, 3. Ueber den substant. Inf. s. B. §. 140, 5. — 66) herandringend, wenn sie herankämen. — 67) sonst nach ποιεῖν gewöhnlich der blose Inf.; warum ὥςτε mit

Κύρῳ ἀκούσαντι ταῦτα ἐδόκει ὠφέλιμα εἶναι καὶ ἐκέλευσεν
αὐτὸν λαμβάνειν μέρος παρ' ἑκάστου[68] τῶν ἡγεμόνων. Ὁ
δ' Ὀρόντης, νομίσας ἑτοίμους εἶναι[69] αὐτῷ τοὺς ἱππέας, 3
γράφει ἐπιστολὴν παρὰ[70] βασιλέα ὅτι ἥξοι ἔχων ἱππέας ὡς
ἂν δύνηται πλείστους[71]· ἀλλὰ φράσαι τοῖς ἑαυτοῦ ἱππεῦσιν
ἐκέλευεν[72] ὡς φίλιον αὐτὸν ὑποδέχεσθαι[73]. Ἐνῆν δὲ ἐν τῇ
ἐπιστολῇ καὶ τῆς πρόσθεν[74] φιλίας ὑπομνήματα[75] καὶ πί-
στεως. Ταύτην τὴν ἐπιστολὴν δίδωσι πιστῷ ἀνδρί, ὡς ᾤετο[76]·
ὁ δὲ λαβὼν Κύρῳ δείκνυσιν[77]. Ἀναγνοὺς[78] δὲ αὐτὴν ὁ 4
Κῦρος συλλαμβάνει Ὀρόντην, καὶ συγκαλεῖ εἰς τὴν ἑαυτοῦ
σκηνὴν Περσῶν τοὺς ἀρίστους τῶν περὶ αὐτὸν ἑπτά[79]· καὶ
τοὺς τῶν Ἑλλήνων στρατηγοὺς ἐκέλευεν ὁπλίτας ἀγαγεῖν, τού-
τους δὲ θέσθαι τὰ ὅπλα[80] περὶ τὴν αὐτοῦ σκηνήν. Οἱ δὲ
ταῦτα ἐποίησαν, ἀγαγόντες ὡς τρισχιλίους ὁπλίτας. Κλέαρχον 5
δὲ καὶ εἴσω παρεκάλεσε σύμβουλον, ὅς γε[81] καὶ αὐτῷ καὶ
τοῖς ἄλλοις ἐδόκει προτιμηθῆναι μάλιστα τῶν Ἑλλήνων. Ἐπεὶ
δ' ἐξῆλθεν, ἐξήγγειλε τοῖς φίλοις τὴν κρίσιν[82] τοῦ Ὀρόντου
ὡς ἐγένετο· οὐ γὰρ ἀπόρρητον ἦν. Ἔφη δὲ Κῦρον ἄρχειν
τοῦ λόγου[83] ὧδε.

Acc. c. Inf.? — 68) παρά mit Gen. in räumlicher Beziehung: von, s. B. p. 420. K. §. 535, 1. — 69) für ihn bereit seyen. — 70) παρά mit Acc. in räumlicher Beziehung bei Personen: zu, an, s. B. p. 420. K. §. 535, III. 1). — 71) so viele, wie er nur könnte, so viele als möglich, ὡς zur Verstärkung des Superl., s. oben I. 1, 6, 33). — Auf diese Weise bildet ὡς (sowie auch ὅπως, ᾗ u. ὅσον) mit seinem Verbo eigentlich einen, den Superl. verstärkenden oder bestimmenden, adverbialen Comparativsatz, in welchem zugleich durch ἄν u. den Conj. die bedingte objective Möglichkeit ausgedrückt wird; gewöhnlich wird jedoch bei diesen Relativpartikeln das Verb. weggelassen, wo dann eine Ellipse entsteht, s. K. §. 352, 2. u. 692, An. 2. B. §. 139, 8. M. §. 461. — 72) sc. βασιλέα; er trug ihm auf. — 73) sc. αὐτούς. — 74) Vorzüglich Adv. der Zeit, des Raumes u. Maases erhalten durch den Artikel die Bedeutung der Adject. s. B. §. 125, 6. K. §. 427, 2. R. p. 457, An. 9. M. §. 271, a). — 75) Erwähnung. — 76) s. οἴομαι. — 77) Nach Andern: δίδωσιν. Zu ergänzen ist? — 78) lesen, s. γιγνώσκω. — 79) ἑπτά mit ἀρίστους zu verbinden. — 80) s. oben zu I. 5, 14, N. 44). — 81) γέ gibt dem ὅς mehr Nachdruck oder Steigerung: der wenigstens, s. B. p. 441. K. §. 596. — 82) das Subj. des abhängigen Satzes als Object des Hauptsatzes, s. K. §. 712. B. §. 151, 6, p. 456. M. §. 296. — 83) Ueber den Gen., s. oben I. 5, 10, N. 23), vergl. M. §. 335, 9. K. §. 441, 2. In dem Act. ἄρχειν liegt übrigens der Begriff des Vorangehens, so dass Andere noch folgen, hier also mit λόγου: als der Erste anfangen zu reden; während das Med. ein Anfangen im Allgemeinen ohne Rücksicht auf einen Nachfolgenden ausdrückt. — Ueber die Bedeutung der abhängigen Modi im Praes. u. Aor. s. B. §. 137, 5, 2). K. §. 378, 3, An.

6 *Παρεκάλεσα* [84]) *ὑμᾶς, ἄνδρες φίλοι, ὅπως σὺν ὑμῖν βου-*
λευόμενος ὅ,τι δίκαιόν ἐστι [85]) *καὶ πρὸς* [86]) *θεῶν καὶ πρὸς*
ἀνθρώπων, τοῦτο πράξω [87]) *περὶ* [88]) *Ὀρόντου τουτουί* [89]).
Τοῦτον γὰρ πρῶτον μὲν ὁ ἐμὸς [90]) *πατὴρ ἔδωκεν ὑπήκοον*
εἶναι ἐμοί· ἐπεὶ δὲ ταχθείς [91]), *ὡς ἔφη αὐτός, ὑπὸ τοῦ ἐμοῦ*
ἀδελφοῦ οὗτος ἐπολέμησεν ἐμοὶ ἔχων τὴν ἐν Σάρδεσιν ἀκρό-
πολιν καὶ ἐγὼ αὐτὸν [92]) *προςπολεμῶν ἐποίησα* [93]) *ὥςτε δόξαι* [94])
τούτῳ τοῦ πρὸς ἐμὲ πολέμου παύσασθαι [95]) *καὶ δεξιὰν ἔλαβον*
καὶ ἔδωκα, μετὰ ταῦτα [96]), *ἔφη, ὦ* [97]) *Ὀρόντα, ἔστιν* [98]) *ὅ,τι*
7 *σε ἠδίκησα* [99]); *Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο ὅτι οὔ* [100]). *Πάλιν ὁ Κῦρος*
ἠρώτα· Οὐκοῦν [1]) *ὕστερον, ὡς αὐτὸς σὺ ὁμολογεῖς, οὐδὲν*
ὑπ' ἐμοῦ ἀδικούμενος [2]) *ἀποστὰς* [3]) *εἰς Μυσοὺς κακῶς ἐποίεις*
τὴν ἐμὴν χώραν [4]) *ὅ,τι ἐδύνω* [5]); *Ἔφη* *) *ὁ Ὀρόντης. Οὐκοῦν,*
ἔφη ὁ Κῦρος, ὁπότ' αὖ ἔγνως τὴν σεαυτοῦ [6]) *δύναμιν* [7]),
ἐλθὼν ἐπὶ τὸν τῆς Ἀρτέμιδος βωμὸν [8]) *μεταμέλειν τέ σοι*

---

n. 386. — 84) Der Aor. in der Bedeutung des Perf., indem die Beziehung zur Gegenwart hinreichend aus dem Zusammenhang erhellet, s. B. §. 137, 3. M. §. 498, An. K. §. 385, 3. — 85) Nach Andern ohne *ἐστί*, wo dann der ganze Relativsatz die Stelle des näheren Objectes vertritt, s. M. §. 306. — 86) *πρός* beim Schwören mit Gen. s. B. p. 420. M. §. 590. R. p. 548. K. §. 536, 2) d): (eigentlich: vor den Göttern). — 87) Der Conj. im Finalsatze nach einem Aor. im Hauptsatze mit Perfect-Bedeutung, s. K. §. 645, a). M. §. 518, 1. R. §. 122, 9, An. 4. — 88) *περί* mit Gen. in kausaler Beziehung: in Rücksicht auf, gegen, s. K. §. 530, I. 2), b). — 89) Das Iota demonstr. s. B. §. 80, 2. — 90) Der Artikel vor den Pron. poss. s. B. §. 124, 3, An. 1. K. § 423, β). R. p. 451, γ). — 91) s. *τάσσειν*, s. Lex. 1), b). — 92) Ueber den Acc. zu *προςπολεμεῖν* s. M. § 404, An. 1 u. 2. K. §. 498, c), An. 3, — 93) ich brachte es dahin, bewirkte. — 94) *ὥςτε* mit Inf., wenn die Folge als blos gedacht, aus dem Vorhergehenden sich nothwendig u. unmittelbar entwickelnd bezeichnet wird, s. K. §. 686, 3. R. p. 650, 8, An. 12. — 95) *παύεσθαι*, mit Gen. des Objects, s. Lex. 2), b); vergl. K. §. 442, 3. M. §. 353, δ). R. p. 535, c). — 96) mit *μετὰ ταῦτα* beginnt der Nachsatz, der in die Frage übergeht. — 97) Ueber den Accent der Interjection *ὦ* s. B. §. 117, An. 4. — 98) Das impersonale *ἔστιν* s. B. p. 448, u. über seinen Accent pag. 231, 3. — 99) der Aor. mit Perfect-Bedeutung s. N. 84); u. über den doppelten Acc. bei *ἀδικεῖν* s. B. §. 131, 5. R. p. 495, 4. K. § 484, b). — 100) sc. *ἐστι*. Ueber die verschiedenen Ausdrucks-Arten der Antworten s. K. §. 701. — 1) Andere lesen: *οὔκουν*, s. das Nähere II. 5, 24, 16). — 2) Construire: *οὐδ. ὑπ' ἐμ. ἀδικ., ὡς αὐτ. συ ὁμολ.* — 3) abgefallen, sc. *καὶ ἐλθών*, Constr. praegnans; der Name des Volks für den des Landes. — 4) Den Acc. des leidenden Objects s. K. §. 485, b. B. §. 131, 4. R. p. 488, 2, a). M. §. 415, a). — 5) s. das Imperf. von *ἵσταμαι*. — *) gleich *ὡμολόγει*. — 6) Der Gen. des Pron. reflex. bei stärkerem Nachdruck für das possess. s. B. §. 128, 7. — 7) Macht, hier: Lage. — 8) zu Ephesos, indem der Tempel der Ephesischen Artemis allgemeine

ἔφησθα καὶ πείσας ἐμὲ πιστὰ[9]) πάλιν ἔδωκάς μοι καὶ ἔλαβες
παρ' ἐμοῦ; Καὶ ταῦθ' ὡμολόγει ὁ Ὀρόντης. Τί οὖν, ἔφη 8
ὁ Κῦρος, ἀδικηθεὶς ὑπ' ἐμοῦ νῦν τὸ τρίτον[10]) ἐπιβουλεύων
μοι φανερὸς[11]) γέγονας; Εἰπόντος δὲ τοῦ Ὀρόντου ὅτι[12])
οὐδὲν ἀδικηθείς, ἠρώτησεν ὁ Κῦρος αὐτόν· Ὁμολογεῖς οὖν
περὶ ἐμὲ ἄδικος γεγενῆσθαι[13]); Ἦ[14]) γὰρ ἀνάγκη[15]), ἔφη ὁ
Ὀρόντης. Ἐκ τούτου[16]) πάλιν ἠρώτησεν ὁ Κῦρος· Ἔτι οὖν
ἂν γένοιο[17]) τῷ ἐμῷ ἀδελφῷ πολέμιος, ἐμοὶ δὲ καὶ φίλος καὶ
πιστός; Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο ὅτι[18]) οὐδ'[19]) εἰ γενοίμην, ὦ Κῦρε,
σοί γ' ἂν ἔτι ποτὲ δόξαιμι. Πρὸς ταῦτα[20]) ὁ Κῦρος εἶπε 9
τοῖς παροῦσιν· Ὁ μὲν ἀνὴρ τοιαῦτα μὲν πεποίηκε, τοιαῦτα
δὲ λέγει· ὑμῶν δὲ σὺ πρῶτος[21]), ὦ Κλέαρχε, ἀπόφηναι[22])
γνώμην[23]) ὅ,τι σοι δοκεῖ. Κλέαρχος δὲ εἶπε τάδε[24])· Συμ-
βουλεύω ἐγὼ τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐκποδὼν[25]) ποιεῖσθαι ὡς τά-
χιστα, ὡς μηκέτι δέῃ[26]) τοῦτον φυλάττεσθαι, ἀλλὰ σχολὴ ᾖ
ἡμῖν τὸ κατὰ τοῦτον εἶναι[27]) τοὺς ἐθέλοντας φίλους, τούτους[28])

Berühmtheit hatte. — 9) feierliches Versprechen (der Treue). — 10) *τὸ τρίτον*, adverbialer Zeit-Acc. der Dauer, s. K. §. 481, An. 2. B. §. 125, An. 5. u. 131, 8. R. p. 500, 9. u. 453, An. 8. M. §. 425, 3. — 11) *φανερός*, persönlich mit folgendem Part. konstruirt, s. B. p. 456, 7. M. §. 549 u. 297. K. §. 568, An. 1. R. §. 129, 3. — 12) *ὅτι* drückt nur das Objective von *εἰπόντος* aus, u. steht oft bei den wörtlich angeführten Antworten, wo wir sagen: in keiner Hinsicht verletzt, oder: dass er in k. Hins. verletzt worden sey, s. K. §. 641, An. M. §. 624, c. R. p. 621, An. 1. — 13) für das gewöhnliche *εἶναι*, u. warum mit dem Nominat. *ἄδικος*? — 14) *ἦ* Partikel der Bekräftigung u. Versicherung, s. B. p. 434. K. §. 594. II. M. §. 604. — 15) sc. *ἐστί*, s. B. §. 129, An. 7. K. §. 363, b. R. p. 476, An. 3. M. §. 306. — 16) *ἐκ τούτου*, kausal: daher, deswegen; temporell: darauf etc. s. B. p. 419. K. §. 519. — 17) möchtest du nun ferner wohl seyn etc. *ἄν* mit Opt. als Nachsatz einer Supposition, als Ausdruck einer unentschiedenen Möglichkeit, s. B. §. 139, 13. K. §. 406. R. p. 588, 6, a). — 18) s. die vorhergehende N. 12). — 19) Die Negation gehört zum Nachsatz: *δόξαιμι* u. das darin liegende *καί* zum Vordersatze; was für eine Möglichkeit ist darin ausgesprochen? — 20) *πρός* in kausaler Beziehung zur Angabe der Gemässheit: demgemäss, desshalb, s. K. §. 536, III, 3) b). M. §. 591, *β*). — 21) Warum das Adj. *πρῶτος*, u. nicht das Adv.? s. oben I. 5, 14, N. 43). — 22) Imp. Aor. 1. M. s. *ἀποφαίνεσθαι*. — 23) Die Appellativa ohne Artikel, obgleich der Begriff als ein individualisirter hervortritt, besonders wenn sie als Prädikat oder als Apposition gefasst werden können, s. K. §. 420, An. R. p. 452, B). — 24) Das Pron. demonstr. s. B. §. 76. — 25) unschädlich. — 26) Warum lieber *δέῃ*, als das noch hier vorkommende *δέοι*, u. *ᾖ* statt *εἴη*? — 27) Das gegen ihn Seyn, oder: das auf ihn Kommende; d. h. das was wir für ihn thun (verwenden,), denjenigen wohl zu thun (auf die überzutragen) etc. s. M. §. 283, 1). B. 140, 5. K. §. 428, 2. u. §. 562, 2. — 28) Ueber den

10 εὖ ποιεῖν. Ταύτῃ δὲ τῇ γνώμῃ ἔφη[29]) καὶ τοὺς ἄλλους προςθέσθαι. Μετὰ ταῦτα κελεύοντος Κύρου ἐλάβοντο τῆς ζώνης[30]) τὸν Ὀρόντην ἐπὶ[31]) θανάτῳ ἅπαντες ἀναστάντες καὶ οἱ[32]) συγγενεῖς· εἶτα δὲ ἐξῆγον αὐτὸν οἷς προςετάχθη. Ἐπεὶ δὲ εἶδον αὐτὸν οἵπερ πρόσθεν προςεκύνουν[33]), καὶ τότε προςεκύνησαν, καίπερ εἰδότες ὅτι ἐπὶ θάνατον[34]) ἄγοιτο.
11 Ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν Ἀρταπάτα[35]) σκηνὴν εἰςήχθη[36]) τοῦ πιστοτάτου τῶν Κύρου σκηπτούχων, μετὰ ταῦτα οὔτε ζῶντα Ὀρόντην οὔτε τεθνεῶτα[37]) οὐδεὶς εἶδε πώποτε οὐδὲ ὅπως ἀπέθανεν οὐδεὶς εἰδὼς ἔλεγεν[38])· εἴκαζον δὲ ἄλλοι ἄλλως· τάφος δὲ οὐδεὶς πώποτε αὐτοῦ ἐφάνη.

1 VII. Ἐντεῦθεν ἐξελαύνει διὰ τῆς Βαβυλωνίας σταθμοὺς τρεῖς, παρασάγγας δώδεκα. Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ σταθμῷ Κῦρος ἐξέτασιν ποιεῖται[39]) τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων ἐν τῷ πεδίῳ περὶ[40]) μέσας νύκτας· ἐδόκει γὰρ εἰς[41]) τὴν ἐπιοῦσαν ἕω[42]) ἥξειν βασιλέα σὺν τῷ στρατεύματι μαχούμενον[43])· καὶ ἐκέλευε Κλέαρχον μὲν τοῦ δεξιοῦ κέρως[44]) ἡγεῖσθαι, Μένωνα δὲ τὸν Θετταλὸν τοῦ εὐωνύμου[45]), αὐτὸς δὲ τοὺς ἑαυτοῦ[46])
2 διέταξε. Μετὰ δὲ τὴν ἐξέτασιν ἅμα τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ αὐτό-

Acc. s. oben N. 4). — 29) sc. *Κλέαρχος*. — 30) *λαβέσθαι* mit dem Gen. des Theils, bei dem man fasst, während das Ganze im Acc. steht, s. M. §. 331. B §. 132, 6, 3). R. p. 523, d), K. §. 448, b). Das Fassen an dem Gürtel, eine persische Sitte gegen die zur Todesstrafe Verurtheilten: s. Diod. XVII. 30: *κατὰ τὸν τῶν Περσῶν νόμον* etc. — 31) *ἐπί* mit Dat. den Zweck, die Bestimmung, das Zeichen einer Handlung ausdrückend, s. B. p. 421. K. §. 532. M. §. 585, β). R. p. 516. — 32) selbst auch seine. — 33) sc. *αὐτόν*. — 34) *ἐπί* mit Acc. der Richtung. — 35) Den Dorischen Gen. s. B. pag. 59, IV. 4. — 36) s. *εἰςάγω*. — 37) s. *θνήσκω* mit seinen verkürzten Perfect-Formen. — 38) Vielleicht ist er lebendig begraben worden, eine bei den Persern gewöhnliche Todesstrafe, s. Herod. VII, 114: *Περσικὸν δὲ τὸ ζῶντας κατορύσσειν*. In dem Aor. *εἶδε* liegt die Perfect-Bedeutung, indem die Beziehung zur Gegenwart nicht hervorgehoben wird, u. in dem Imperf. *ἔλεγεν* wird das Erzählen des Factums in seiner Entwickelung ausgedrückt.

Cap. VII. §. 1. 39) Was liegt in dem Med.? — 40) *περί* mit Acc. in temporeller Beziehung zur Angabe einer ungefähren Bestimmung: um, gegen, s. B. p. 420. K. §. 530, III. 2). M. §. 589, c). — 41) *εἰς*, gegen, zur Angabe des temporellen Ziels, s. K. §. 523, 2) a). — 42) Den Acc. der attischen zweiten Declin. auf ω s. B. §. 37, An. 2. — 43) Ueber dieses Fut. secund. s. B. §. 95, 11. An. 16; u. die finale Bedeutung des Part. Fut. s. B. §. 144, 3. R. §. 130, 7. M. §. 566, 6. K. §. 571, An. 2. — 44) *κέρως*, ionisch zusammengezogen aus *κέρατος*, s. B. §. 54, 1 etc. Ueber den Gen. des Ganzen oder partitivus s. K. §. 446. 2). M. §. 359. R. pag. 521, b). u. An. 4. — 45) Ueber das euphemistische *εὐώνυμος* s. oben I. 2, 15, N. 31). — 46) die

μολοι παρὰ[47]) μεγάλου βασιλέως ἥκοντες ἀπήγγελλον Κύρῳ
περὶ τῆς βασιλέως στρατιᾶς. Κῦρος δὲ συγκαλέσας τοὺς στρα-
τηγοὺς καὶ λοχαγοὺς τῶν Ἑλλήνων συνεβουλεύετό τε πῶς ἂν
τὴν μάχην ποιοῖτο[48]) καὶ αὐτοὺς[49]) παρῄνει θαῤῥύνων τοιάδε.
Ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, οὐκ ἀνθρώπων ἀπορῶν[50]) βαρβάρων 3
συμμάχους ὑμᾶς ἄγω, ἀλλὰ νομίζων ἀμείνονας καὶ κρείττους*)
πολλῶν βαρβάρων ὑμᾶς εἶναι, διὰ τοῦτο προςέλαβον[51]). Ὅπως
οὖν ἔσεσθε[52]) ἄνδρες ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας ἧς[53]) κέκτησθε[54])
καὶ ὑπὲρ ἧς ὑμᾶς ἐγὼ εὐδαιμονίζω[55]). Εὖ γὰρ ἴστε ὅτι τὴν
ἐλευθερίαν ἑλοίμην ἂν[56]) ἀντὶ ὧν[57]) ἔχω πάντων καὶ ἄλλων
πολλαπλασίων. Ὅπως δὲ καὶ εἰδῆτε[58]) εἰς οἷον ἔρχεσθε ἀγῶνα, 4
ἐγὼ ὑμᾶς εἰδὼς διδάξω. Τὸ μὲν γὰρ πλῆθος πολὺ καὶ πολλῇ
κραυγῇ ἐπίασιν[59])· ἂν δὲ ταῦτα ἀνάσχησθε[60]), τἄλλα[61]) καὶ
αἰσχύνεσθαί μοι δοκῶ[62]) οἵους ἡμῖν γνώσεσθε τοὺς ἐν τῇ
χώρᾳ ὄντας ἀνθρώπους. Ὑμῶν δὲ ἀνδρῶν[63]) ὄντων καὶ
εὐτόλμων γενομένων[64]) ἐγὼ ὑμῶν[65]) τὸν μὲν οἴκαδε[66]) βου-

---

Seinigen, s. B. §. 128, 7. — 47) *παρά* mit Gen. zur Angabe des Urhebers in kausaler Beziehung: von, s. B. p. 420. K. §. 535, 1. 2). — 48) Ueber den Opt. nach *ἄν* mit einem Relat. (*πῶς* für *ὅπως*), s. oben I. 5, 9. N. 12). — 49) *αὐτούς* wohl passender, als das noch gewöhnliche *αὐτός*, da es hier eines Hervorhebens seiner Person nicht bedurfte; am natürlichsten als Object von *θαῤῥύνων*. — 50) Die Verba des Mangels sowie der Fülle mit Gen. materiae, s. K. §. 453, b. M. §. 352. B. §. 132, 5, 2). R. p. 532, 4, a.). — *) Beide sonst wohl gleichbedeutende Adj. zur Verstärkung ihres Begriffes mit einander verbunden; vergl. V. 10, 15, 21), u. VII. 6, 44, 30). — 51) Aor. für Perf. s. oben zu I. 6, 6, N. 84). — 52) *ὅπως* mit Fut. als nachdrucksvoller Imperat., wo man gewöhnlich *σκοπεῖτε*, *ἐπιμελεῖτε* oder *ὁρᾶτε* ergänzt, s. B. §. 139, 4 u. pag. 433. K. §. 648, An. 2. R. §. 122, 11, An. 7. M. §. 623, 2. — 53) Attraction des Relat., s. B. §. 143, 3. K. §. 655, 2. R. pag. 469, 8. M. §. 473. — 54) *κτάομαι*, s. Lex. 1) Perf. — 55) *ὑπέρ* ist wohl später eingeschoben, da sonst *εὐδαιμονίζειν* mit dem blosen Gen. konstruirt wird, s. M. §. 368, a. K. §. 463, f. R. pag. 538, 4, a). — 56) *αἱρέομαι, τι ἀντί τινος*, s. Lex. 2); über den Opt. mit *ἄν* s. oben N. 17). — 57) Attract. des Relat. wie N. 53). — 58) Warum der Finalsatz mit *ὅπως* im Conj.? — 59) s. *ἔπειμι*. — 60) s. *ἀνέχω*, über den Conj. Aor. mit *ἄν* in hypoth. Sätzen s. oben zu I. 4, 15, N. 28). — 61) *τἄλλα* s. B. p. 447. — 62) ich dünke mir, mich zu schämen, d. h. ich möchte mich wohl schämen, sc. *ἐνθυμούμενος*, bedenkend, welche in dem Lande uns seyende Menschen ihr kennen lernen werdet; Andere nehmen *ἡμῖν* als Dat. ethic. s. B. §. 133, An. 2. M. §. 389. K. §. 506, e. — Nach Andern liegt in dem Relat.: *ὅτι τοιούτους* s. M. §. 480, An. 3. B. §. 143, 1. K. §. 643, 5. — 63) *ἀνδρῶν* mit besonderem Nachdruck dem vorhergehenden *ἀνθρώπους* gegenüber gestellt. — 64) in dem Part. absol. des Aor. liegt hier ein hypoth. Satz mit der Bedeutung des Fut. exact. s. oben N. 60). — 65) Gen. part. von dem folgenden *τόν* abhängig. — 66) Ueber *οἴκαδε* u. *οἴκοι* s. B. §. 116, 2 u. 3.

λόμενον ἀπιέναι τοῖς[67] οἴκοι ζηλωτὸν ποιήσω ἀπελθεῖν, πολλοὺς δὲ οἶμαι ποιήσειν[68] τὰ παρ' ἐμοὶ ἑλέσθαι[69] ἀντὶ τῶν
5 οἴκοι. Ἐνταῦθα Γαυλίτης παρών, φυγὰς Σάμιος, πιστὸς δὲ Κύρῳ, εἶπε· Καὶ μήν[70], ὦ Κῦρε, λέγουσί τινες ὅτι πολλὰ ὑπισχνῇ[71] νῦν διὰ[72] τὸ ἐν τοιούτῳ[73] εἶναι τοῦ κινδύνου τοῦ προσιόντος· ἂν δὲ εὖ γένηταί[74] τι, οὐ[75] μεμνῆσθαί σέ φασιν· ἔνιοι δέ[76], οὐδ' εἰ μεμνῷό[77] τε καὶ βούλοιο, δύνασθαι[78] ἂν ἀποδοῦναι ὅσα ὑπισχνῇ. Ἀκούσας ταῦτα ἔλεξεν ὁ
6 Κῦρος· Ἀλλ'*) ἔστι μὲν ἡμῖν[79], ὦ ἄνδρες, ἡ ἀρχὴ ἡ πατρῴα πρὸς μὲν μεσημβρίαν μέχρις οὗ[80] διὰ καῦμα οὐ δύνανται οἰκεῖν ἄνθρωποι, πρὸς δὲ ἄρκτον μέχρις ὅπου[81] διὰ χειμῶνα· τὰ δ' ἐν μέσῳ τούτων[82] ἅπαντα σατραπεύουσιν οἱ τοῦ ἐμοῦ
7 ἀδελφοῦ φίλοι. Ἢν δ' ἡμεῖς νικήσωμεν[83], ἡμᾶς[84] δεῖ τοὺς ἡμετέρους φίλους τούτων ἐγκρατεῖς[85] ποιῆσαι· ὥςτε[86] οὐ

— 67) Ueber den Dat. bei den Adj. verbal. s. B. §. 134, 9; u. die herkömmlichen Auslassungen bei dem Artikel s. B. §. 125, 5. R. pag. 457, 5, b). M. §. 282 u. 284. K. §. 427 etc. — 68) Ueber das fehlende Subj. des Inf. s. B. §. 141, 3. u. 142, An. 1. u. 2. K. §. 555, 2. R. pag. 654, 2. M. §. 536. — 69) s. oben N. 56). — 70) καὶ μήν, ja aber, ja wahrlich, s. B. p. 442. K. §. 594, I. c. R. (5te Ausg.) p. 688, β). — 71) Praes. Ind. Med. in der orat. obl. bei subject. Behauptung mit object. Gültigkeit, s. oben zu I. 3, 14, N. 83). — 72) Ueber die Präpos. beim Inf. s. B. §. 140, 5. K. §. 561, 2, d. R. p. 640, 2. M. §. 539. — 73) Das Neutr. demonstr. steht oft mit Präpos. substantivisch mit folgendem Gen. part. (auf dem Punkte der herankommenden Gefahr), s. M. §. 341. — 74) ἄν mit Conj. Aor. im hypoth. Satze s. oben N. 60). — 75) οὐ beim Inf. im serm. obl. mit dem Charakter der graden Rede, s. B. §. 148, 2, d. u. g. K. §. 604, An. 1. R. p. 688, An. 2. M. §. 608, 3. — 76) sc. λέγουσι. — 77) Warum hier εἰ mit Opt.? s. μιμνήσκω. — 78) sc. σέ, der Inf. mit ἄν, weil im selbstständigen Satze der Opt. mit ἄν hätte folgen müssen, s. oben zu I. 1, 10, *), wo auf den Unterschied zwischen dem Part. u. Inf. mit ἄν hingewiesen worden. — *) ἀλλά zu Anfang der Rede, die einen Gegensatz zum Vorhergehenden bildet, mit dem durch ein anderes betontes Wort von ihm getrennten μέν, das dann mit μήν verwandt scheint. — 79) ἡμῖν auf ihn (Kyros) u. seinen Bruder bezogen: unsere väterliche Herrschaft, ἔστι, erstreckt sich, mit Acut. auf der Penult. — 80) οὗ adverb. korrelat. Partikel der Ortsbeziehung s. B. §. 116, 4. K. §. 667 u. 451, 3; für μέχρις τούτου οὗ s. M. §. 480, b).; die Construction von μέχρις s. B. §. 146, 3. — 81) ὅπου wegen des vorhergehenden Relat. den hier vorkommenden ὅτου wohl vorzuziehen. — 82) τούτων, dieser Entfernungen, Gränzen. — 83) Aor. Conj. im hypothet. Satze s. oben I. 4, 15, 28. — 84) Plur. für ἐμέ als Ausdruck der Würde, auch sonst oft für den Sing. — 85) Adject. sowie Verba des Herrschens u. Unterwerfens mit dem Genit., s. R. p. 521, b). K. §. 466, a). — 86) ὥςτε mit Ind., um eine faktische Folge in einem selbstständigen Satze ausdrücklich zu bezeichnen, s. K. §. 686, 2. R. p. 650, An. 12; vergl. I. 1, 8, 44). —

τοῦτο δέδοικα[87]) μὴ οὐκ[88]) ἔχω ὅ,τι δῶ[89]) ἑκάστῳ τῶν φί-
λων, ἂν εὖ γένηται[90]), ἀλλὰ μὴ οὐκ ἔχω ἱκανοὺς οἷς δῶ.
Ὑμῶν δὲ τῶν Ἑλλήνων[91]) καὶ στέφανον ἑκάστῳ χρυσοῦν δώσω.
Οἱ δὲ ταῦτα ἀκούσαντες αὐτοί τε ἦσαν πολὺ προθυμότεροι 8
καὶ τοῖς ἄλλοις ἐξήγγελλον. Εἰςῄεσαν δὲ παρ' αὐτὸν οἵ τε
στρατηγοὶ καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τινές, ἀξιοῦντες εἰδέναι
τί σφισιν ἔσται, ἐὰν κρατήσωσιν[92]). Ὁ δὲ ἐμπιπλὰς[93]) ἁπάν-
των τὴν γνώμην[94]) ἀπέπεμπε. Παρεκελεύοντο δὲ αὐτῷ πάντες 9
ὅσοιπερ διελέγοντο μὴ μάχεσθαι, ἀλλ' ὄπισθεν[95]) ἑαυτῶν τάτ-
τεσθαι. Ἐν δὲ τῷ καιρῷ τούτῳ Κλέαρχος ὧδέ πως ἤρετο τὸν
Κῦρον· Οἴει[96]) γάρ[97]) σοι[98]), ὦ Κῦρε, μαχεῖσθαι τὸν ἀδελ-
φόν; Νὴ*) Δί', ἔφη ὁ Κῦρος, εἴπερ γε[99]) Δαρείου καὶ
Παρυσάτιδός ἐστι παῖς, ἐμὸς δὲ ἀδελφός, οὐκ ἀμαχεὶ[100])
ταῦτα[1]) ἐγὼ λήψομαι. Ἐνταῦθα δὴ ἐν τῇ ἐξοπλισίᾳ ἀριθμὸς 10
ἐγένετο, τῶν μὲν Ἑλλήνων ἀσπὶς[2]) μυρία καὶ τετρακοσία**),
πελτασταὶ δὲ διςχίλιοι καὶ πεντακόσιοι, τῶν δὲ μετὰ Κύρου
βαρβάρων δέκα μυριάδες καὶ ἅρματα δρεπανηφόρα ἀμφὶ τὰ[3])
εἴκοσι. Τῶν δὲ πολεμίων ἐλέγοντο εἶναι ἑκατὸν καὶ εἴκοσι 11
μυριάδες καὶ ἅρματα δρεπανηφόρα διακόσια. Ἄλλοι[4]) δὲ ἦσαν
ἑξακιςχίλιοι ἱππεῖς, ὧν Ἀρταγέρσης ἦρχεν[5])· οὗτοι δὲ πρὸ

---

87) s. δεῖσαι. — 88) μὴ οὐκ mit folgendem Ind., Opt. u. Conj. (je nachdem das Factum als Erscheinung aus der Wirklichkeit, oder als blose Vorstellung nach einem histor. oder Haupt-Temp. ausgedrückt wird) nach den Verb. der Furcht, um anzuzeigen, dass das Object der Furcht **nicht** eintreten werde, d. h. μή verliert seine negative Bedeutung, wie immer nach den Verb. der Furcht, während οὐ dieselbe behält, s. K. §. 608, 1. R. p. 691, 7, b). B. §. 148, An. 7, a). — 89) Der Conj. (ohne u. mit ἄν) nach dem Relat., mit Praes. etc. im Hauptsatze s. B. §. 139, 2, u. 8. M. §. 515, 2, u. 518, 527. K. §. 661, 1. R. p. 630, §. 123, 2, u. An. 1. — 90) Aor. Conj. wie oben N. 83). — 91) Das Nomen, zu seinem personal-Pronom. als Apposition hinzugefügt, hat immer den Artikel, s. B. §. 129, 7, An. 5. K. §. 434, 2. R. p. 483, 2. — 92) Was liegt in dem Conj. Aor.? — 93) s. πίμπλημι. — 94) Erwartung (mit Versprechungen). — 95) ὄπισθεν als Adv. der Nähe mit Gen. s. K. §. 450, An. 3. — 96) Ueber die Form οἴει s. B. p. 196, 3. — 97) γάρ s. M. §. 615. B. p. 438. — 98) σοί gehört zu μαχεῖσθαι. — *) νή s. B. pag. 441. — 99) wenn anders. — 100) Besondere Endungen der Adverb. s. B. p. 336. — 1) Dieses, d. h. die Herrschaft, den Sieg. — 2) ἀσπίς für ἀσπιδόφοροι, ὁπλῖται. — **) Dass die grösseren Zahlen auch im Sing. stehen, s. B. §. 70. p. 107. — 3) Der Artikel bei Zahlwörtern, um eine runde, volle Summe auszudrücken, wie wir sagen: an die zwanzig, s. R. p. 456, e). K. §. 426; besonders nach den Präpos. ἀμφί, περί, εἰς, ὑπέρ. — 4) ἄλλοι kann, wie manche andere Adjectivpronomina, hier adverbialisch gefasst werden, als: andrerseits, überdiess, s. K. §. 588. An. 1. — 5) anführte, befehligte. —

12 αὐτοῦ βασιλέως τεταγμένοι ἦσαν. Τοῦ δὲ βασιλέως στρα-
τεύματος ἦσαν ἄρχοντες [καὶ στρατηγοὶ καὶ ἡγεμόνες] τέττα-
ρες, τριάκοντα μυριάδων ἕκαστος[6]), Ἀβροκόμας, Τισσαφέρνης,
Γωβρύας, Ἀρβάκης. Τούτων δὲ παρεγένοντο ἐν τῇ μάχῃ
ἐνενήκοντα μυριάδες καὶ ἅρματα δρεπανηφόρα ἑκατὸν καὶ
πεντήκοντα· Ἀβροκόμας γὰρ ὑστέρησε τῆς μάχης[7]) ἡμέρας
13 πέντε, ἐκ Φοινίκης ἐλαύνων. Ταῦτα δὲ ἤγγελλον πρὸς Κῦ-
ρον οἱ αὐτομολήσαντες ἐκ τῶν πολεμίων παρὰ[8]) μεγάλου
βασιλέως πρὸ τῆς μάχης, καὶ μετὰ τὴν μάχην οἳ ὕστερον
14 ἐλήφθησαν τῶν πολεμίων[9]) ταὐτὰ[10]) ἤγγελλον. Ἐντεῦθεν
δὲ Κῦρος ἐξελαύνει σταθμὸν ἕνα, παρασάγγας τρεῖς, συντε-
ταγμένῳ τῷ στρατεύματι[11]) παντὶ καὶ τῷ Ἑλληνικῷ καὶ τῷ
βαρβαρικῷ· ᾤετο γὰρ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ[12]) μαχεῖσθαι[13]) βασι-
λέα· κατὰ γὰρ μέσον τὸν σταθμὸν τοῦτον τάφρος ἦν ὀρυκτὴ
15 βαθεῖα[14]), τὸ μὲν εὖρος ὀργυιαὶ πέντε[15]), τὸ δὲ βάθος ὀρ-
γυιαὶ τρεῖς. Παρετέτατο[16]) δὲ ἡ τάφρος ἄνω διὰ τοῦ πεδίου
ἐπὶ[17]) δώδεκα παρασάγγας μέχρι τοῦ Μηδείας τείχους. (Ἔνθα
δή εἰσιν αἱ διώρυχες, ἀπὸ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ ῥέουσαι·
εἰσὶ δὲ τέτταρες, τὸ μὲν εὖρος πλεθριαῖαι, βαθεῖαι δὲ ἰσχυ-
ρῶς, καὶ πλοῖα πλεῖ ἐν αὐταῖς σιταγωγά· εἰςβάλλουσι δὲ εἰς
τὸν Εὐφράτην, διαλείπουσι δ᾽ ἑκάστη παρασάγγην, γέφυραι
16 δ᾽ ἔπεισιν.) Ἦν δὲ παρ᾽ αὐτὸν τὸν Εὐφράτην πάροδος στενὴ
μεταξὺ τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς τάφρου ὡς[18]) εἴκοσι ποδῶν τὸ
εὖρος· ταύτην δὲ τὴν τάφρον βασιλεὺς μέγας ποιεῖ[19]) ἀντὶ

---

6) sc. ἄρχων. — 7) kam nach der Schlacht; ὑστερεῖν, wie alle Verba des Nachstehens, Erliegens, mit Gen. s. K. §. 467, γ). M. §. 357. R. p. 536. — 8) παρά, mit Gen. von, s. oben N. 47). — 9) Der Gen. gehört als nähere Bestimmung zu dem vorhergehenden οἱ. — 10) ταὐτὰ wohl zu unterscheiden von ταῦτα, s. B. §. 74, 2, u. 29, An. 2. — 11) Der Dat. ohne Präpos. bei Angabe der Verbindung u. Gemeinschaft, besonders nach den Verb. der Bewegung bei Sammelnamen, die einen Gegenstand bezeichnen, der nicht selbstständig, sondern gleichsam als Mittel eines Andern erscheint, s. R. p. 513, An. 1. K. §. 492, 3. M. §. 405, An. 2. — 12) Ueber die Casus der Zeitbestimmungen s. oben zu I. 5, 12, N. 30). — 13) Ueber das Fut. secund. von μάχομαι s. B. §. 95, 10, An. 16. — 14) tief ausgeworfen, s. ὀρύττω. — 15) fünf Klafter in Ansehung der Breite, so dass ὀργυιαί als Apposition zu τάφρος gehört, u. τὸ εὖρος als Acc. der näheren Bestimmung erscheint, über welchen s. oben I. 5, 10, 18). — 16) s. παρατείνω. — 17) ἐπί zur Angabe der Quantität oder des Maases mit Acc.: bis auf, gegen; s. K. §. 533, 2). — 18) ὡς bei Zahlwörtern: ungefähr, etwa, s. B. §. 149, 1, 4). — 19) Das Praes. hist., um der Darstellung des vergangenen Ereignisses mehr Leben-

ἐρύματος, ἐπειδὴ πυνθάνεται Κῦρον προσελαύνοντα[20]). Ταύ- 17
την δὴ τὴν πάροδον Κῦρός τε καὶ ἡ στρατιὰ παρῆλθε καὶ
ἐγένοντο εἴσω τῆς τάφρου. Ταύτῃ μὲν οὖν τῇ ἡμέρᾳ οὐκ
ἐμαχέσατο βασιλεύς, ἀλλ' ὑποχωρούντων φανερὰ ἦσαν[21]) καὶ
ἵππων καὶ ἀνθρώπων ἴχνη πολλά. Ἐνταῦθα Κῦρος Σιλανὸν 18
καλέσας τὸν Ἀμπρακιώτην, μάντιν, ἔδωκεν αὐτῷ δαρεικοὺς
τρισχιλίους, ὅτι τῇ ἑνδεκάτῃ ἀπ'[22]) ἐκείνης τῆς ἡμέρας πρό-
τερον θυόμενος εἶπεν[23]) αὐτῷ ὅτι βασιλεὺς οὐ μαχεῖται[24])
δέκα ἡμερῶν[25])· Κῦρος δ' εἶπεν· Οὐκ ἄρα ἔτι μαχεῖται, εἰ
μὴ[26]) ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις μαχεῖται· ἐὰν δ' ἀληθεύσῃς[27]),
ὑπισχνοῦμαί σοι δέκα τάλαντα. Τοῦτο τὸ χρυσίον τότε ἀπέ-
δωκεν, ἐπεὶ παρῆλθον[28]) αἱ δέκα ἡμέραι. Ἐπεὶ δ' ἐπὶ τῇ 19
τάφρῳ οὐκ ἐκώλυε βασιλεὺς τὸ Κύρου στράτευμα διαβαίνειν,
ἔδοξε καὶ Κύρῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀπεγνωκέναι[29]) τοῦ μαχεῖ-
σθαι[30])· ὥστε[31]) τῇ ὑστεραίᾳ Κῦρος ἐπορεύετο ἠμελημένως
μᾶλλον. Τῇ δὲ τρίτῃ[32]) ἐπί τε τοῦ ἅρματος καθήμενος τὴν 20
πορείαν ἐποιεῖτο καὶ ὀλίγους ἐν τάξει ἔχων πρὸ αὐτοῦ, τὸ
δὲ πολὺ[33]) αὐτῷ[34]) ἀνατεταραγμένον ἐπορεύετο καὶ τῶν

---

digkeit zu verleihen, statt des Aor., der hier wieder an der Stelle des Plusqu. gestanden haben würde, s. K. §. 379, 2, u. 385, 3. R. p. 580, b). B. §. 137, 3, u. An. 7. — 20) Das Part. im Objectiv-Satze nach dem Verbo der Wahrnehmung, besonders wenn das Object als ein in einem schon eingetretenen Zustand Begriffenes u. darin Wahrgenommenes gedacht wird, s. B. §. 144, 4, wo auf die mehr objective Bedeutung des Part. u. auf die subjective des Inf. hingewiesen wird; u. K. §. 567, An., wornach das Part. bei einer unmittelbaren, der Inf. bei einer mittelbaren Wahrnehmung stehen soll, vergl. M. §. 548. u. 530, 2. R. p. 661, 4, c). — 21) Das Verb. im Plur. beim Subj. im Neutr. Plur., indem der Begriff der Mehrheit hervorgehoben werden soll, s. K. §. 369, b. R. p. 477, An. 5. B. §. 129, An. 1. M. §. 300. — 22) ἀπό bezeichnet in temporeller Beziehung das Ausgehen von einem Zeitpunkte: von — an; daher auch: nach. — 23) Aor. für Plusqu. s. B. §. 137, 3. K. §. 385, 3. M. §. 498, An. p. 465. — 24) Fut. secund. s. B. §. 95, 10. An. 16. — 25) innerhalb zehn Tagen, s. M. §. 377, 3; vergl. oben I. 5, 12, N. 30). — 26) μή, wie gewöhnlich in den hypothetischen Conditionalsätzen, um das Subjective zu bezeichnen; indessen kann auch hier οὐ bei μαχεῖται stehen, wie andere Ausgaben annehmen, indem die Negation nur auf das einzelne Wort sich bezieht, also: wenn er ohne Kampf, kampflos bleiben wird, s. K. §. 603, Anm. R. p. 689. An. 4. — 27) Welche Bedeutung hat der Aor. Conj. im hypothet. Satze? s. oben I. 7, 7, N. 83). — 28) Was liegt hier in dem Aor.? s. oben N. 23). — 29) sc. αὐτόν, dass er es aufgegeben habe, mit Gen. s. M. §. 353, γ). K. §. 442, 3. — 30) Ueber das Fut. Inf. s. K. §. 386, Anm., nach den Verbis, deren Object als ein Zukünftiges aufgefasst werden kann. — 31) ὥστε mit Ind. s. I. 7, 7. N. 86). — 32) Ueber die Casus der Zeitbestimmungen s. I. 5, 12, N. 30). — 33) Der Mehrtheil. — 34) Dat.

ὅπλων τοῖς στρατιώταις πολλὰ ἐπὶ ἁμαξῶν ἤγοντο[35]) *καὶ*
ὑποζυγίων.

1 VIII. *Καὶ ἤδη τε ἦν ἀμφὶ*[36]) *ἀγορὰν πλήθουσαν*[37]) *καὶ*
πλησίον[38]) *ἦν ὁ σταθμὸς ἔνθα ἔμελλε καταλύσειν*[39]), *ἡνίκα*
Παταγύας, ἀνὴρ Πέρσης[40]), *τῶν ἀμφὶ Κῦρον πιστῶν*[41])
προφαίνεται ἐλαύνων ἀνὰ[42]) *κράτος ἱδροῦντι τῷ ἵππῳ, καὶ*
εὐθὺς πᾶσιν οἷς ἐνετύγχανεν ἐβόα καὶ βαρβαρικῶς καὶ Ἑλλη-
νικῶς ὅτι βασιλεὺς στρατεύματι πολλῷ[43]) *προσέρχεται*[44]) *ὡς*
2 *εἰς μάχην παρεσκευασμένος. Ἔνθα δὴ πολὺς τάραχος ἐγέ-*
νετο· αὐτίκα γὰρ ἐδόκουν οἱ Ἕλληνες καὶ πάντες δὲ ἀτάκτοις
3 *σφίσιν ἐπιπεσεῖσθαι*[45]). *Καὶ Κῦρός τε*[46]) *καταπηδήσας ἀπὸ*
τοῦ ἅρματος τὸν θώρακα ἐνέδυ[47]) *καὶ ἀναβὰς ἐπὶ τὸν ἵππον*
τὰ παλτὰ εἰς τὰς χεῖρας ἔλαβε, τοῖς τε ἄλλοις πᾶσι παρήγ-
γελλεν ἐξοπλίζεσθαι[48]) *καὶ καθίστασθαι εἰς τὴν ἑαυτοῦ τάξιν*
4 *ἕκαστον. Ἔνθα δὴ σὺν πολλῇ σπουδῇ καθίσταντο, Κλέαρχος*
μὲν τὰ δεξιὰ τοῦ κέρατος ἔχων πρὸς τῷ Εὐφράτῃ ποταμῷ, Πρό-
ξενος δὲ ἐχόμενος[49]), *οἱ δ' ἄλλοι μετὰ τοῦτον, Μένων δὲ καὶ τὸ*
5 *στράτευμα*[50]) *τὸ εὐώνυμον*[51]) *κέρας εἶχε τοῦ Ἑλληνικοῦ. Τοῦ*
δὲ βαρβαρικοῦ[52]) *ἱππεῖς μὲν Παφλαγόνες εἰς*[53]) *χιλίους παρὰ*[54])

---

der Begleitung, s. K. §. 492, b, u. 3. R. p. 513, An. 1. — 35) Ueber das Verb. im Plur. s. oben N. 21). — 36) *ἀμφί* in temporeller Beziehung zur Angabe einer ungefähren Zeitbestimmung, mit Acc. s. K. §. 529, III. 2). —

Cap. VIII. §. 1. 37) um den vollen Markt, d. h. gegen Mittag, wo der Artikel fehlen kann, indem der Gattungsname eine abstrakte Bedeutung hat, s. K. §. 420, a. Anm. Suidas erklärt *ἀμφὶ ἀγορὰν πληθ.* also: *περὶ ὥραν τετάρτην ἢ πέμπτην καὶ ἕκτην. τότε γὰρ μάλιστα πλήθει ἡ ἀγορά* (der Tag war nämlich in 12 Stunden getheilt). — 38) Adverbia des Orts u. des Grades statt des Prädikats-Adject. s. B. §. 146, 4. R. p. 474, Anm. od. §. 100, 2. — 39) Ueber das Fut. Inf. s. oben N. 30), vergl. B. p. 451. M. §. 502. — 40) Wie ist *Πέρσης* zu fassen? — 41) Gen. part., wo man *τίς* ergänzen kann. — 42) *ἀνά* in kausaler Beziehung zur Angabe der Art u. Weise: nach Kräften, mit Anstrengung, K. §. 522, 3); sonst auch: *κατά*, s. K. §. 527, d). Vergl. *διά* mit Gen. I. 5, 9. N. 16). — 43) Ueber diesen Dat. ohne *σύν* s. oben N. 34). — 44) In wiefern hier der Ind.? — 45) s. *πίπτω*, sc. *βασιλέα*. — 46) *τε* korrespondirt mit dem folgenden *τε*: nicht nur, sondern auch. — 47) s. *δύω*. — 48) sich vollständig zu rüsten, wie es vor der Schlacht geschah. — 49) *ἐχόμενος*, sich daran schliessend, proximus. — 50) Wenn *καὶ τὸ στράτευμα* nicht verdächtig ist, so wäre *αὐτοῦ* zu ergänzen: und sein Heer, d. h. seine Heeresabtheilung. — 51) Ueber das euphemistische *εὐώνυμος* s. oben I. 2, 15, N. 31). — 52) Gen. partit. von dem Heere der Barbaren. — 53) *εἰς* zur Angabe des quantitativen Ziels, s. K. §. 523, b). — 54) *παρά* mit Acc. drückt die Richtung oder Bewegung vorzüglich in die Nähe einer Person aus,

*Κλέαρχον ἕστασαν[55]) ἐν τῷ δεξιῷ καὶ τὸ Ἑλληνικὸν πελ-
ταστικόν[56]), ἐν δὲ τῷ εὐωνύμῳ Ἀριαῖός τε ὁ Κύρου ὕπαρ-
χος καὶ τὸ ἄλλο βαρβαρικόν· Κῦρος δὲ καὶ ἱππεῖς μετ'* 6
*αὐτοῦ ὅσον[57]) ἑξακόσιοι[58]) ὡπλισμένοι θώραξι μεγάλοις καὶ
παραμηριδίοις[59]) καὶ κράνεσι πάντες πλὴν Κύρου· Κῦρος δὲ
ψιλὴν[60]) ἔχων τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν μάχην καθίστατο· λέγεται
δὲ καὶ τοὺς ἄλλους Πέρσας[61]) ψιλαῖς ταῖς κεφαλαῖς ἐν τῷ
πολέμῳ διακινδυνεύειν. Οἱ δ' ἵπποι ἅπαντες οἱ μετὰ Κύρου* 7
*εἶχον καὶ προμετωπίδια καὶ προστερνίδια[62])· εἶχον δὲ καὶ
μαχαίρας[63]) οἱ ἱππεῖς Ἑλληνικάς.*

Καὶ ἤδη τε ἦν μέσον ἡμέρας καὶ οὔπω[64]) καταφανεῖς 8
*ἦσαν οἱ πολέμιοι· ἡνίκα δὲ δείλη[65]) ἐγίγνετο, ἐφάνη κονιορ-
τὸς ὥσπερ νεφέλη λευκή, χρόνῳ δὲ συχνῷ[66]) ὕστερον ὥσπερ
μελανία τις ἐν τῷ πεδίῳ ἐπὶ πολύ[67]). Ὅτε δὲ ἐγγύτερον* 9
*ἐγίγνοντο, τάχα δὴ καὶ χαλκός τις ἤστραπτε καὶ αἱ λόγχαι
καὶ αἱ τάξεις καταφανεῖς ἐγίγνοντο. Καὶ ἦσαν ἱππεῖς μὲν
λευκοθώρακες ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου τῶν πολεμίων· Τισσαφέρνης
ἐλέγετο τούτων ἄρχειν· ἐχόμενοι[68]) δὲ τούτων γεῤῥοφόροι[69]),
ἐχόμενοι δὲ ὁπλῖται σὺν ποδήρεσι ξυλίναις ἀσπίσιν[70])· Αἰγύ-
πτιοι οὗτοι ἐλέγοντο εἶναι· ἄλλοι[71]) δ' ἱππεῖς, ἄλλοι τοξόται.*

---

s. B. p. 420. K. §. 535, III. a). — 55) Abgekürzte Form des Plusqu. in der Bedeutung des Imperf. s. B. p. 223, 2 u. 3. — 56) sc. *στράτευμα*. — 57) *ὅσον* adverb. zur Angabe des quantitativen Verhältnisses des Raumes u. der Zahl: etwa, ungefähr. — 58) Ergänze das Verb. *ἕστασαν* aus dem Vorhergehenden u. füge hinzu, wie auch Andere annehmen u. wie aus Diod. deutlich erhellt: *κατὰ τὸ μέσον*. — 59) *παραμηρίδια*, Hüftpanzer der Reiter (aber nicht der Pferde, wie Einige annehmen; denn diese konnten unmöglich die Hüften u. Schenkel der Reiter schirmen). — 60) *ψιλός*, der vorhergehenden Helm-Bewaffnung entgegen: ohne Helm; denn er trug eine Tiara. — 61) Nach impersonellen Verb. pass., vorzüglich nach den Verb. dicendi, steht oft der Acc. c. Inf., der als grammat. Subject des Satzes aufgefasst werden kann, s. K. §. 559, 2, a. M. §. 537. R. p. 654, An. 2. — 62) Stirn- u. Brust-Panzer. — 63) *μάχαιρα*, gebogener Säbel, verschieden von dem *ξίφος*, dem graden Degen. — 64) *οὔπω* s. B. p. 440. — 65) *δείλη* sc. *ὥρα*, Nachmittag, der wieder zerfiel in *δείλη πρωΐα*, früherer, (*ἡ μετ' ἄριστον ὥρα*) u. in *δείλη ὀψία*, späterer Nachmittag (*ἡ περὶ δύσιν ἡλίου*), s. das Lexikon; hier war es der frühere Nachmittag. — 66) Andere ergänzen vor *συχνῷ* wohl mit Recht die Negation *οὐ*; denn „geraume Zeit nachher“ möchte für die folgende Schlacht nicht passen. — 67) *ἐπί* zur Bezeichnung des Ziels der Quantität oder des Maasses, mit Acc.: weithin, s. K. §. 533, 2). — 68) s. oben N. 49). — 69) *γέῤῥα* sind viereckige, von Ruthen geflochtene, mit rohem Rindsfell überzogene Schilde. — 70) Die *ἀσπίδες* waren länglich runde Schilde, gewöhnlich auch mit Rindsfellen überdeckt. — 71) *ἄλλοι* adverb.: ausserdem, s. oben

Πάντες οὗτοι κατὰ ἔθνη [72]) *ἐν πλαισίῳ πλήρει ἀνθρώπων*
10 *ἕκαστον* [73]) *τὸ ἔθνος ἐπορεύετο· πρὸ δ' αὐτῶν ἅρματα δια-*
λείποντα συχνὸν [74]) *ἀπ' ἀλλήλων τὰ δρεπανηφόρα καλούμενα·*
εἶχον δὲ τὰ δρέπανα ἐκ τῶν ἀξόνων εἰς πλάγιον [75]) *ἀπο-*
τεταμένα [76]) *καὶ ὑπὸ τοῖς δίφροις εἰς γῆν βλέποντα, ὡς δια-*
κόπτοιεν [77]) *ὅτῳ* [78]) *ἐντυγχάνοιεν. Ἡ δὲ γνώμη* [79]) *ἦν ὡς εἰς*
11 *τὰς τάξεις τῶν Ἑλλήνων ἐλώντων* [80]) *καὶ διακοψόντων. Ὃ* [81])
μέντοι Κῦρος εἶπεν ὅτε καλέσας [82]) *παρεκελεύετο τοῖς Ἕλλησι*
τὴν κραυγὴν τῶν βαρβάρων ἀνασχέσθαι, ἐψεύσθη τοῦτο [83])*·*
οὐ γὰρ κραυγῇ, ἀλλὰ σιγῇ, ὡς ἀνυστόν [84])*, καὶ ἡσυχῇ ἐν*
12 *ἴσῳ* [85]) *καὶ βραδέως προσῄεσαν. Καὶ ἐν τούτῳ Κῦρος παρε-*
λαύνων αὐτὸς σὺν Πίγρητι τῷ ἑρμηνεῖ καὶ ἄλλοις τρισὶν ἢ
τέτταρσι τῷ Κλεάρχῳ ἐβόα [86]) *ἄγειν τὸ στράτευμα* [87]) *κατὰ*
μέσον τὸ τῶν πολεμίων, ὅτι ἐκεῖ βασιλεὺς εἴη· κἂν [88]) *τοῦτ',*
13 *ἔφη, νικῶμεν, πάνθ' ἡμῖν* [89]) *πεποίηται. Ὁρῶν δὲ ὁ Κλέαρ-*

I. 7, 11, N. 4). — 72) *κατά* in kausaler Beziehung, zur Angabe der Art u. Weise u. im Besondern hier zur Angabe einer Abtheilung: nach Völkerschaften, s. K. §. 527, 3), d). B. p. 422. M. §. 581, am Ende. — 73) Dass oft *ἕκαστος* mit einem Subst. im Sing. wie hier, aber auch allein, als Apposition oder nähere Bestimmung zu einem allgemeinen Subj. Plur. num. gesetzt u. so mit dem Verbo im Sing. konstruirt wird, s. M. §. 302. Anm. K. §. 439. — 74) weithin. — 75) nach der Seite hin. — 76) s. *τείνω*. — 77) Der Opt., in sofern *ὡς* als final gefasst wird; drückt es aber eine Folge oder ein attributives Verhältniss aus, gleich *ὥστε*, so konnte, indem das Factum nur in der Vorstellung als nothwendig aus dem Vorhergehenden sich entwickelnd, dargestellt wird, auch der Inf. stehen, wie manche Ausgaben annehmen; s. K. 686, 3. R. p. 650, 8. An. 12. — 78) Ueber die Nebenform *ὅτῳ* s. B. §. 77, 3. — 79) die Absicht. — 80) s. *ἐλαύνω* mit seinem attischen Fut.; die Gen. absol. des Part. fut. mit *ὡς*, für den Acc. c. Inf., besonders nach den Verb. wissen, urtheilen etc. drücken das Prädikat als etwas Vorgestelltes, Gewolltes aus: als ob (dass) sie treiben sollten etc. s. K. §. 581 u. 582. B. §. 145, An. 5. M. §. 568. R. §. 131, 4, An. 3. — 81) Neutr. rel. Pron. — 82) Das Part. dient hier als adverb. Bestimmung des im Verbo finit. liegenden Begriffs; daher das Obj. nur von dem letzteren abhängig erscheint. — 83) Das Pron. neutr. im Acc., wenngleich ein von *ψεύδεσται* abhängiges Subst. im Gen. gestanden haben würde, s. R. p. 500, 8; vergl. K. §. 475. b. u. An. 1. — 84) soweit es erreichbar war, gleich: *ὡς δυνατόν*, quantum fieri poterat. — 85) *ἐν ἴσῳ*, gleichmässig, sc. *βήματι*. — 86) mit dem Begriffe von *κελεύειν*, daher mit folgendem Inf. — 87) sc. *τῶν Ἑλλήνων*. — 88) für *καὶ ἐάν*; in dem folgenden Praes. Conj. liegt der Begriff des Fut. exact. (wenngleich sonst diese Zeit nur durch den Aor. Conj. etc. im hypothet. Satze ausgedrückt wird), indem die als Vorstellung ausgesprochene Bedingung den Nebenbegriff der Realisirung hervorhebt, wie wir auch sagen: wenn wir dort siegen etc. s. K. §. 680, 1. u. 401, a. — 89) Ueber den Dat. bei Pass. s. B. §. 134, 4. K. §. 506. u. 511, 4.

χος τὸ μέσον στῖφος[90]) καὶ ἀκούων[91]) Κῦρον ἔξω ὄντα τοῦ
Ἑλληνικοῦ εὐωνύμου[92]) βασιλέα· τοσοῦτον γὰρ πλήθει πε-
ριῆν[93]) βασιλεὺς ὥστε[94]) μέσον τῶν ἑαυτοῦ ἔχων τοῦ Κύρου
εὐωνύμου ἔξω ἦν· ἀλλ'[95]) ὅμως ὁ Κλέαρχος οὐκ ἤθελεν ἀπο-
σπάσαι ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τὸ δεξιὸν κέρας, φοβούμενος μὴ
κυκλωθείη ἑκατέρωθεν, τῷ δὲ Κύρῳ ἀπεκρίνατο ὅτι αὐτῷ
μέλει[96]) ὅπως[97]) καλῶς ἔχοι[98]). 14
Καὶ ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ τὸ μὲν βαρβαρικὸν στράτευμα
ὁμαλῶς[99]) προῄει, τὸ δὲ Ἑλληνικὸν ἔτι ἐν τῷ αὐτῷ μένον[100])
συνετάττετο ἐκ τῶν ἔτι προσιόντων. Καὶ ὁ Κῦρος παρελαύ-
νων οὐ πάνυ[1]) πρὸς αὐτῷ τῷ στρατεύματι κατεθεᾶτο ἑκα-
τέρωσε ἀποβλέπων εἴς τε τοὺς πολεμίους καὶ τοὺς φίλους.
Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος ὑπε- 15
λάσας[2]) ὡς συναντῆσαι[3]) ἤρετο εἴ[4]) τι παραγγέλλοι· ὁ δ'
ἐπιστήσας[5]) εἶπε καὶ λέγειν ἐκέλευε πᾶσιν ὅτι τὰ ἱερὰ καὶ
τὰ σφάγια[6]) καλὰ εἴη. Ταῦτα δὲ λέγων θορύβου[7]) ἤκουσε 16
διὰ τῶν τάξεων ἰόντος, καὶ ἤρετο τίς ὁ θόρυβος εἴη. Ὁ δὲ
Ξενοφῶν εἶπεν ὅτι τὸ σύνθημα[8]) παρέρχεται[9]) δεύτερον ἤδη.

— 90) die dicht gedrängte Schaar, nämlich der Sechstausend des Königs. — 91) ἀκούειν mit Gen. dessen, der den Ton hervorbringt, s. B. p. 371, unten die Anm. M. §. 373. K. §. 456, u. An. 3. R. p. 527, g) u. An. 11. — Ueber das folgende Part. im Objectivsatze s. oben I. 7, 17, N. 20). — 92) sc. κέρατος. — 93) war überlegen. — 94) Ueber ὥστε mit Ind. s. oben I. 1, 8, N. 44). — 95) ἀλλά, wegen des vorausgehenden Zwischensatzes, vor den adversativen Nachsatz vorgeschoben, s. B. p. 438. K. §. 619, 5. — 96) s. μέλω; in wiefern können andere Ausgaben hier den Opt. annehmen? s. oben I. 3, 14, N. 83). — 97) ὅπως im substantivischen Finalsatze mit Opt. nach einem Haupt-Temp., wie nach der Optativform mit Praes.-Bedeutung, indem die Aussage den Charakter der obliquen Rede an sich trägt, s. K. §. 645, II. β). — 98) ἔχειν mit Adv. s. oben I. 5, 16, 52). — 99) ὁμαλῶς, gleich dem obigen ἐν ἴσῳ: über die Bildung u. Betonung der Adv. auf ως s. B. §. 115, 3. — 100) in derselben Stellung bleibend. — 1) οὐ πάνυ — πρός, keineswegs bei, d. h. durchaus nicht nahe bei, s. B. §. 148. An. 2. p. 429. — 2) s. ἐλαύνω. — 3) Der Inf. im Folge- oder Wirkungssatze nach ὡς, für das gewöhnliche ὥστε, schliesst hier zugleich die Beziehung des Zwecks oder der Absicht in sich, s. K. §. 686, 3, b).; nachdem er herangeritten, so dass er ihm begegnete, d. h. mit der Absicht, ihm zu begegnen. — 4) εἰ, ob, s. B. §. 139, 6; warum hier mit Opt.? — 5) sc. τὸν ἵππον, haltend; welche Bedeutung liegt nämlich im Aor. 1.? — 6) τὰ ἱερὰ καὶ τὰ σφάγια, die Deutung aus den Eingeweiden der Opferthiere, Eingeweideschau; die ἱερά betreffen im Besondern die Eingeweide selbst, u. die σφάγια die Zuckungen u. Bewegungen des Opferthiers. — 7) ein Murmeln. — 8) Das Feldgeschrei, welches von den Führern mitgetheilt, alle Reihen hin u. zurück von Mund zu Mund durchlief. — 9) In wiefern hier

Καὶ ὃς[*]) *ἐθαύμασε τίς*[10]) *παραγγέλλει καὶ ἤρετο ὅ,τι*[11]) *καὶ*
εἴη τὸ σύνθημα. Ὁ δ' ἀπεκρίνατο ὅτι Ζεὺς σωτὴρ καὶ
17 *νίκη*[12]). *Ὁ δὲ Κῦρος ἀκούσας, Ἀλλὰ*[13]) *δέχομαί*[14]) *τε, ἔφη,*
καὶ[15]) *τοῦτο ἔστω. Ταῦτα δ' εἰπὼν εἰς τὴν ἑαυτοῦ χώραν*[16])
ἀπήλαυνε· καὶ οὐκέτι τρία ἢ τέτταρα στάδια διειχέτην τὼ
φάλαγγε[17]) *ἀπ' ἀλλήλων, ἡνίκα ἐπαιάνιζόν*[18]) *τε οἱ Ἕλληνες*
18 *καὶ ἤρχοντο ἀντίοι ἰέναι τοῖς πολεμίοις. Ὡς δὲ πορευομέ-*
νων[19]) *ἐξεκύμαινέ*[20]) *τι*[21]) *τῆς φάλαγγος, τὸ ἐπιλειπόμενον*[22])
ἤρξατο δρόμῳ[23]) *θεῖν· καὶ ἅμα ἐφθέγξαντο*[24]) *πάντες οἷόν*
περ[25]) *τῷ Ἐνυαλίῳ*[26]) *ἐλελίζουσι*[27]), *καὶ πάντες δὲ ἔθεον.*
Λέγουσι[28]) *δέ τινες ὡς καὶ ταῖς ἀσπίσι πρὸς τὰ δόρατα ἐδού-*
19 *πησαν φόβον ποιοῦντες τοῖς ἵπποις. Πρὶν*[29]) *δὲ τόξευμα*
ἐξικνεῖσθαι[30]) *ἐκκλίνουσιν οἱ βάρβαροι καὶ φεύγουσι. Καὶ*
ἐνταῦθα δὴ ἐδίωκον μὲν κατὰ κράτος[31]) *οἱ Ἕλληνες, ἐβόων*
20 *δὲ ἀλλήλοις μὴ θεῖν δρόμῳ, ἀλλ' ἐν τάξει ἕπεσθαι. Τὰ δ'*
ἅρματα ἐφέροντο[32]) *τὰ μὲν δι' αὐτῶν τῶν πολεμίων, τὰ*
δὲ καὶ διὰ τῶν Ἑλλήνων, κενὰ ἡνιόχων. Οἱ δ' ἐπεὶ προΐ-

---

der Ind.? — *) Ueber *καὶ ὅς* für *οὗτος*, wenn das Subj. eine Person ist, s. B. §. 126, 5. M. §. 286. K. §. 650, 2. An. — 10) Das interrogat. *τίς* auch in der indirecten Frage, s. B. §. 127, 4. — 11) Die Diastole s. B. §. 15, 2. K. §. 65, b. R. p. 58, 2. — 12) Entweder kann *εἴη* ergänzt werden, oder *ὅτι* ist nur Zeichen des Objects. — 13) *ἀλλά*, zu Anfang der Rede, bei Ausrufungen u. raschem Uebergange, s. B. p. 438. K. §. 619, 5. — 14) sc. *τὸ σύνθημα*. — 15) *τέ* — *καί*, eine innige Verbindung der Satzglieder ausdrückend, s. B. p. 434. K. §. 613, 3. — 16) Stellung. — 17) Die beiden Schlachtreihen. — 18) Den Kriegsgesang anstimmen, den sie vor der Schlacht an den Ares u. nach der Schlacht gewöhnlich an den Apollon richteten. — 19) sc. *αὐτῶν*, der Gen. abs. Part. zuweilen ohne Subj., s. B. §. 145, 4. M. §. 563. K. §. 576, An. 2. R. p. 663, An. 2. — 20) herauswogte. — 21) *τι* substantivisch mit Gen. — 22) Das Neutr. Part. oft kollectivisch: Die Zurückbleibenden, s. M. §. 270, An. 2. — 23) Dat. des Mittels oder der Art u. Weise, s. K. §. 509 u. 510. B. §. 133, 3. — 24) s. *φθέγγομαι*. — 25) *περ* zur Verstärkung der Relat. s. B. §. 116, 4. — 26) *Ἐνυάλιος*, Beiname des Ares, der Kriegerische. — 27) Das Schlachtgeschrei erheben, indem sie nach dem Päan, beim Anrücken gegen den Feind, den Ruf *ἐλελεῦ* wechselnd mit *ἀλαλά* ertönen liessen. — 28) Xenophon erzählt immer, als berichte ein Anderer die Sache, der nicht zugegen gewesen. — 29) *πρίν* mit dem Inf., wenn das Prädikat des Nebensatzes in Beziehung zum Hauptsatze als eine zeitliche Folge dargestellt wird, als eine beiläufige Angabe des Zeitpunktes, als eine Handlung, die nur als Begriff erscheint, über deren Eintreten aber nichts ausgesagt werden soll, s. K. §. 674, 3. R. p. 645, An. 7. B. p. 440. M. §. 522. — 30) ehe die Geschosse reichten, od. treffen konnten. — 31) Vergl. oben I. 8, 1, N. 42), *ἀνὰ κράτος*. — 32) Ueber den Plur. des Verb. beim Subj. im Neutr. Plur. s. oben I. 7, 17, N. 21). —

δοιεν[33]), διίσταντο· ἔστι δ᾽ ὅςτις[34]) καὶ κατελήφθη ὥςπερ ἐν
ἱπποδρόμῳ ἐκπλαγείς[35])· καὶ οὐδὲν μέντοι οὐδὲ τοῦτον παθεῖν
ἔφασαν, οὐδ᾽ ἄλλος δὲ τῶν Ἑλλήνων ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ ἔπα-
θεν οὐδεὶς οὐδέν[36]), πλὴν ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ τοξευθῆναί τις
ἐλέγετο[37]).

Κῦρος δ᾽ ὁρῶν τοὺς Ἕλληνας νικῶντας τὸ καθ᾽ αὐτοὺς[38]) 21
καὶ διώκοντας, ἡδόμενος καὶ προςκυνούμενος[39]) ἤδη ὡς βα-
σιλεὺς ὑπὸ τῶν ἀμφ᾽ αὐτόν, οὐδ᾽ ὣς[40]) ἐξήχθη[41]) διώκειν,
ἀλλὰ συνεσπειραμένην[42]) ἔχων τὴν τῶν σὺν ἑαυτῷ ἑξακοσίων
ἱππέων τάξιν ἐπεμελεῖτο ὅ,τι ποιήσει[43]) βασιλεύς. Καὶ γὰρ
ᾔδει αὐτὸν[44]) ὅτι μέσον[45]) ἔχοι τοῦ Περσικοῦ στρατεύματος.
Καὶ πάντες δ᾽ οἱ τῶν βαρβάρων ἄρχοντες μέσον ἔχοντες τὸ 22
αὐτῶν ἡγοῦντο[46]), νομίζοντες οὕτω καὶ ἐν ἀσφαλεστάτῳ
εἶναι[47]), ἢν ἡ ἰσχὺς αὐτῶν ἑκατέρωθεν ᾖ[48]), καὶ εἴ τι παραγ-
γεῖλαι χρήζοιεν, ἡμίσει ἂν χρόνῳ αἰσθάνεσθαι[49]) τὸ στράτευμα.
Καὶ βασιλεὺς δὴ τότε μέσον ἔχων τῆς ἑαυτοῦ στρατιᾶς ὅμως[50]) 23
ἔξω ἐγένετο τοῦ Κύρου εὐωνύμου κέρατος. Ἐπεὶ δὲ οὐδεὶς αὐτῷ
ἐμάχετο ἐκ τοῦ ἐναντίου[51]) οὐδὲ τοῖς αὐτοῦ τεταγμένοις ἔμπρο-
σθεν, ἐπέκαμπτεν[52]) ὡς εἰς κύκλωσιν. Ἔνθα δὴ Κῦρος δείσας[53]) 24

---

33) sc. αὐτά. — 34) ἔστι vor Relat. s. B. p. 448. R. p. 472, An. 2. K. §. 651, 5 etc. M. §. 482. wurde auch Einer etc. Ueber den Accent von ἔστι s. B. p. 231, 3. — 35) s. πλήσσω. — 36) Ueber die Häufung der Negationen s. B. §. 148, 6. M. §. 609. R. p. 690, 6. K. §. 606. — 37) personell oder impersonell? — 38) κατά drückt eigentlich die Richtung einer Thätigkeit nach einem tiefer liegenden Gegenstande aus; daher auch das räumliche Erstrecken von oben nach unten hin, u. bei Historikern heisst es oft, wie hier: e regione, also: das ihnen gegenüber Seyende, die ihnen entgegen stehenden Feinde, s. K. §. 527, 1. R. p. 503. — 39) Durch Niederwerfen verehrt (nach persischer Sitte). — 40) οὐδέ verknüpft hier nicht Sätze mit einander; sondern entspricht negativ dem in einem positiven Satze eine Steigerung ausdrückenden καί, auch, u. heisst: auch nicht, ne — quidem, u. mit ὥς verbunden, das accentuirt für οὕτως steht, heisst es: auch so nicht, ne sic quidem, s. K. §. 621, 2. B. p. 433. — 41) s. ἄγω. — 42) συσπειράω s. Lex. — 43) Warum das Fut. Ind. statt des Opt.? — 44) Das Subj. des abhängigen Satzes durch Attraction Object des Hauptsatzes, s. B. §. 151, 6. M. §. 296; s. I. 6, 5, 82). — 45) Ueber das Weglassen des Artikels s. K. §. 420, Anm. R. §. 98, 6. — 46) ἡγέομαι, Lex. 2). — 47) Warum der Inf. ohne Subj.? — 48) Warum hier ἤν mit Conj. u. darauf εἰ mit Opt.? — 49) Der Inf. mit ἄν, um das Prädikat als bedingt, subjectiv gewollt zu bezeichnen, indem das Verb. fin. im Opt. mit ἄν gestanden haben würde, s. oben I. 1, 10, *). — 50) ὅμως, gleichwol; verneint die Folge des vorhergehenden Concessivsatzes, s. M. §. 566. K. §. 618, 4. — 51) von der Gegenseite, ex adverso, von den Feinden. — 52) ἐπικάμπτω, Lex. 2). — 53) δείσας hat hier in der Leben-

μὴ ὄπισθεν γενόμενος κατακόψῃ [54]) τὸ Ἑλληνικὸν ἐλαύνει ἀν-
τίος· καὶ ἐμβαλὼν σὺν τοῖς ἑξακοσίοις νικᾷ τοὺς πρὸ βασιλέως
τεταγμένους καὶ εἰς φυγὴν ἔτρεψε τοὺς ἑξακισχιλίους· καὶ
ἀποκτεῖναι λέγεται αὐτὸς τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ Ἀρταγέρσην τὸν
25 ἄρχοντα αὐτῶν. Ὡς δ' ἡ τροπὴ ἐγένετο [55]) διασπείρονται
καὶ οἱ Κύρου ἑξακόσιοι εἰς τὸ διώκειν ὁρμήσαντες, πλὴν [56])
πάνυ ὀλίγοι ἀμφ' αὐτὸν κατελείφθησαν, σχεδὸν οἱ ὁμοτρά-
26 πεζοι καλούμενοι. Σὺν τούτοις δὲ ὢν καθορᾷ βασιλέα καὶ
τὸ ἀμφ' ἐκεῖνον στῖφος· καὶ εὐθὺς οὐκ ἠνέσχετο [57]), ἀλλ'
εἰπών, Ὁρῶ τὸν ἄνδρα, ἵετο [58]) ἐπ' αὐτὸν καὶ παίει [59]) κατὰ
τὸ στέρνον καὶ τιτρώσκει διὰ τοῦ θώρακος, ὥς φησι Κτησίας
27 ὁ ἰατρός, καὶ ἰᾶσθαι αὐτὸς τὸ τραῦμά φησι. Παίοντα δ'
αὐτὸν ἀκοντίζει τις παλτῷ ὑπὸ τὸν ὀφθαλμὸν βιαίως· καὶ
ἐνταῦθα μαχόμενοι [60]) καὶ βασιλεὺς καὶ Κῦρος καὶ οἱ ἀμφ'
αὐτοὺς ὑπὲρ [61]) ἑκατέρου, ὁπόσοι μὲν τῶν ἀμφὶ βασιλέα ἀπέ-
θνησκον Κτησίας [62]) λέγει· παρ' ἐκείνῳ γὰρ ἦν· Κῦρος δὲ
αὐτός τε ἀπέθανε καὶ ὀκτὼ οἱ ἄριστοι τῶν περὶ αὐτὸν ἔκειντο
28 ἐπ' αὐτῷ. Ἀρταπάτης δ' ὁ πιστότατος αὐτῷ τῶν σκηπτούχων

---

digkeit des Vortrags *μή* mit dem Conj. *κατακόψῃ* nach sich, da man nach der histor. Zeit den Opt. erwarten durfte; allein das Prädikat des abhängigen Satzes wird oft, besonders nach den Verb. der Furcht, ohne alle Rücksicht auf den Hauptsatz, unmittelbar als objectiv möglich (d. h. das Object der Furcht als noch bevorstehend) auf die Gegenwart bezogen, so dass auf eine histor. Zeitform im Hauptsatze dieselben Tempora folgen, welche die Hauptzeiten begleiten, s. B. §. 139, 2, An. 1. K. §. 638, c. R. p. 625. — Dass die Negation *μή* nach den Verb. finit. der Furcht eigentlich als Fragwort: numne, ob doch nicht, aufzufassen sey, s. K. §. 607, 3. R. p. 629. — 54) sc. *βασιλεύς*. — 55) Als aber die Wendung (Entscheidung) erfolgt war. — 56) *πλήν* als Präposition der Trennung mit Gen. s. K. §. 442, 5. B. §. 146, An. 1. R. p. 545, An. 1; aber als eigentliches Adv., wie hier, in der Bedeutung: nur, regiert es nichts. — 57) *ἀνέχω*, s. Lex. Med. — 58) Die Bedeutung des Med. von *εἶμι* s. B. p. 232. — 59) *παίειν*, mit dem Wurfspeer treffen, sc. *αὐτόν*. — 60) *μαχόμενοι*, eine Anakoluthie oder Nom. abs., indem bei der lebendigen, gedrängten Ausdrucksweise nur der Sinn u. die Bedeutung der Wortverbindung, nicht aber ihre grammatische Struktur im Auge gehalten wurde, s. B. §. 145, 6, An. 1. R. §. 131, 6. p. 676. M. §. 562. K. §. 586. — 61) *ὑπέρ* mit Gen.: für, s. B. p. 420. — 62) Ktesias war von Knidos, aus der Familie der Asklepiaden, auf welche die Heilkunde forterbte; von seinen 23 Büchern assyrischer u. persischer Geschichten besitzen wir nur noch Fragm. Dass er nicht, wie gewöhnlich angenommen wird, in der Schlacht bei Kunaxa in die Gefangenschaft des Artax. gerathen, beweist die obige Stelle, sowie auch Plut. Artax. 11. 12; er muss vielmehr früher schon, entweder aus eigener Bewegung, oder

θεράπων λέγεται, ἐπειδὴ πεπτωκότα[63]) εἶδε Κῦρον, καταπηδήσας ἀπὸ τοῦ ἵππου περιπεσεῖν αὐτῷ. Καὶ οἱ μέν φασι 29
βασιλέα κελεῦσαί τινα ἐπισφάξαι[64]) αὐτὸν Κύρῳ, οἱ δ' ἑαυτὸν[65]) ἐπισφάξασθαι σπασάμενον[66]) τὸν ἀκινάκην· εἶχε γὰρ χρυσοῦν· καὶ στρεπτὸν δὲ ἐφόρει καὶ ψέλια καὶ τἄλλα ὥςπερ οἱ ἄριστοι Περσῶν· ἐτετίμητο γὰρ ὑπὸ Κύρου δι' εὔνοιάν τε καὶ πιστότητα.

IX. Κῦρος μὲν οὖν οὕτως ἐτελεύτησεν, ἀνὴρ ὢν Περ- 1
σῶν[92]) τῶν μετὰ[93]) Κῦρον τὸν ἀρχαῖον[94]) γενομένων[95]) βασιλικώτατός τε καὶ ἄρχειν ἀξιώτατος, ὡς παρὰ[96]) πάντων ὁμολογεῖται τῶν Κύρου δοκούντων ἐν πείρᾳ γενέσθαι*). Πρῶτον 2
μὲν[97]) γὰρ ἔτι παῖς ὤν, ὅτε ἐπαιδεύετο καὶ σὺν τῷ ἀδελφῷ καὶ σὺν τοῖς ἄλλοις παισί[98]), πάντων πάντα[99]) κράτιστος ἐνομίζετο. Πάντες γὰρ οἱ τῶν ἀρίστων Περσῶν παῖδες ἐπὶ 3
ταῖς βασιλέως θύραις[100]) παιδεύονται· ἔνθα πολλὴν μὲν σωφροσύνην καταμάθοι[1]) ἄν τις, αἰσχρὸν δ' οὐδὲν οὔτ' ἀκοῦσαι οὔτ' ἰδεῖν ἔστι[2]). Θεῶνται δ' οἱ παῖδες καὶ τοὺς τιμωμένους 4
ὑπὸ βασιλέως καὶ ἀκούουσι, καὶ ἄλλους ἀτιμαζομένους· ὥςτε εὐθὺς[3]) παῖδες ὄντες μανθάνουσιν[4]) ἄρχειν τε καὶ ἄρχεσθαι. Ἔνθα Κῦρος αἰδημονέστατος[5]) μὲν πρῶτον τῶν ἡλικιωτῶν 5

---

auch berufen, an den königlichen Hof gekommen seyn. — 63) s. πίπτω. — 64) s. ἐπισφάζω, über Einem her tödten. — 65) Das Pron. refl. bei dem Med. s. B. §. 135, An. 6. K. §. 343, 1. — 66) s. σπάω. — NB. Durch ein eignes Versehen bleibt hier eine Lücke in den Zahlen der Anmerkungen. — Cap. IX. §. 1. 92) Gen. part. abhängig von dem folgenden Superl. — 93) μετά mit Acc.: nach, s. B. p. 420. — 94) Der ältere Kyros, der Gründer des persischen Reichs. — 95) s. γίγνεσθαι, im Aor. u. Perf. (in der activen Form) als Praet. von εἶναι, für: leben, s. B. p. 272. — 96) παρά, oft bei Passivis u. Intransit. statt ὑπό, besonders bei den Verb. der Aeusserung etc., wo es ein unmittelbares Ausgehen von Jemand bezeichnet, s. B. §. 154, 2. u. 3. K. §. 535. I. 1), δ). M. §. 588, 4. R. p. 552, d). — *) Bekanntschaft, Umgang mit Einem haben. — 97) πρῶτον μέν korrespondirt mit dem späteren ἐπεὶ δέ §. 6. Warum hier nicht πρῶτος? 98) Ueber den Accent von παισί u. dem folgenden πάντων s. B. §. 43, An. 4 etc. — 99) Acc. des entfernteren Objekts oder der näheren Bestimmung: in Allem, s. B. §. 131, 7, An. 4. K. §. 483, An. 2. R. p. 498, 7. — Die in dem πάντων πάντα liegende Paronomasie (auf der Aehnlichkeit des Klangs beruhendes Wortspiel) ist sehr gewöhnlich. — 100) An dem königlichen Hofe (Pforte). — 1) Der Opt. mit ἄν als Nachsatz einer Supposition, s. I. 6, 8, 17). — 2) Ueber ἔστι s. B. p. 449. K. §. 549. — 3) εὐθύς bei Part. in Zeitbestimmungen: sogleich als Knaben, d. h. von Kindheit an, s. M. §. 557, 3. K. §. 576, An. 4. — 4) Warum der Ind. nach ὥςτε u. nicht der Inf.? s. I. 7, 7, N. 86). — 5) Nach Anderen: εὐμαθέστατος. —

ἐδόκει εἶναι, τοῖς τε πρεσβυτέροις καὶ τῶν ἑαυτοῦ ὑποδεεστέρων*) μᾶλλον πείθεσθαι, ἔπειτα δὲ φιλιππότατος καὶ τοῖς ἵπποις ἄριστα[6]) χρῆσθαι· ἔκρινον δ' αὐτὸν καὶ τῶν εἰς τὸν πόλεμον ἔργων, τοξικῆς τε καὶ ἀκοντίσεως[7]), φιλομαθέστατον
6 εἶναι καὶ μελετηρότατον. Ἐπεὶ δὲ τῇ ἡλικίᾳ ἔπρεπε, καὶ φιλοθηρότατος ἦν, καὶ πρὸς τὰ θηρία μέντοι φιλοκινδυνότατος. Καὶ ἄρκτον ποτὲ ἐπιφερομένην οὐκ ἔτρεσεν, ἀλλὰ συμπεσὼν κατεσπάσθη ἀπὸ τοῦ ἵππου, καὶ τὰ μὲν ἔπαθεν, ὧν καὶ τὰς ὠτειλὰς φανερὰς εἶχε, τέλος[8]) δὲ κατέκανε[9])· καὶ τὸν πρῶτον μέντοι βοηθήσαντα πολλοῖς μακαριστὸν[10]) ἐποίησεν.

7 Ἐπεὶ δὲ κατεπέμφθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς σατράπης Λυδίας τε καὶ Φρυγίας τῆς μεγάλης καὶ Καππαδοκίας, στρατηγὸς δὲ καὶ πάντων ἀπεδείχθη οἷς καθήκει εἰς Καστωλοῦ πεδίον[11]) ἀθροίζεσθαι, πρῶτον μὲν ἐπέδειξεν αὐτὸν ὅτι περὶ πλείστου ποιοῖτο[12]), εἴ τῳ[13]) σπείσαιτο[14]) καὶ εἴ τῳ σύνθοιτο[15]) καὶ
8 εἴ τῳ ὑπόσχοιτό[16]) τι, μηδὲν ψεύδεσθαι. Καὶ γὰρ οὖν[17]) ἐπίστευον μὲν αὐτῷ αἱ πόλεις ἐπιτρεπόμεναι[18]), ἐπίστευον δ' οἱ ἄνδρες[19])· καὶ εἴ τις πολέμιος ἐγένετο, σπεισαμένου Κύρου
9 ἐπίστευε μηδὲν ἂν[20]) παρὰ[21]) τὰς σπονδὰς παθεῖν. Τοιγαροῦν[22]) ἐπεὶ Τισσαφέρνει ἐπολέμησε, πᾶσαι αἱ πόλεις ἑκοῦσαι

---

*) als die ihm Nachstehenden, Geringeren; der Gen. abhängig von? — 6) Das Neutr. Plur. des Superl. als Adv. s. B. §. 115, 5. — 7) im Bogenschiessen u. Wurfspiesswerfen, ohne Artikel als zwei zu einer Gesammtheit verbundenen Substant., s. K. §. 420, An. — 8) *τέλος*, adverbialer Acc. vergl. oben N. 99). — 9) für das gewöhnliche *κατέκτανε*, sc. *αὐτήν*. — 10) Andere: *μακαριστατον*, machte er glücklich durch Vieles, beschenkte er mit vielen Gütern. — 11) s. oben I. 1, 2. — 12) dass ihm sehr viel darauf ankam, *περί* zur Angabe des Werthes u. Vorzugs, s. B. p. 448. K. §. 530, I. e). M. §. 589, 5. In wiefern hier der Opt.? — 13) Ueber *τῳ* s. B. §. 77, 2. — 14) s. *σπένδω*, welche Bedeutung im Opt. Aor. des hypoth. Satzes? — 15) Ueber die den Attikern eigene Form des Opt. s. B. pag. 225, 4. M. §. 213, 2. — 16) s. *ἔχω*. — 17) Daher denn auch, — die Folge aus dem Vorhergehenden einleitend. — 18) die sich ihm anvertraut, ergeben. — 19) die einzelnen Menschen, im Gegensatz zu der Gesammtheit der Städte. — 20) Der Inf. nimmt *ἄν* an, wenn durch das Uebertragen in das Verb. fin. der Opt. mit *ἄν*, oder der Ind. Fut. mit *ἄν*, oder die histor. Temp. des Ind. mit *ἄν* etwas Bedingtes dargestellt haben würden, s. K. §. 395, 3. B. §. 139, 14. M. §. 598, a. R. §. 120, e). — 21) *παρά* mit Acc. zunächst zur Angabe eines räumlichen Ziels, einer Richtung oder Bewegung an einem Orte vorbei, neben hin; daher auch in ethischer Hinsicht, wie hier: gegen, drüber hinaus, dem *κατά* entgegengesetzt, s. K. §. 535, III. *β*). B. p. 420. M. §. 588, *γ*). — 22) *τοιγαροῦν*, ja drum auch, s. B. p. 442. K.

Κῦρον εἵλοντο[23]) *ἀντὶ Τισσαφέρνους πλὴν**) *Μιλησίων· οὗτοι
δὲ ὅτι οὐκ ἤθελε τοὺς φεύγοντας προέσθαι*[24]) *ἐφοβοῦντο αὐτόν.
Καὶ γὰρ ἔργῳ ἐπεδείκνυτο καὶ ἔλεγεν ὅτι οὐκ ἄν ποτε προ-* 10
οῖτο[25]), *ἐπεὶ ἅπαξ φίλος αὐτοῖς ἐγένετο, οὐδ᾽ εἰ ἔτι μὲν μείους
γένοιντο, ἔτι δὲ κάκιον πράξειαν***). *Φανερὸς*[26]) *δ᾽ ἦν καὶ* 11
εἴ τίς τι ἀγαθὸν ἢ κακὸν ποιήσειεν αὐτόν[27]), *νικᾶν πειρώ-
μενος· καὶ εὐχὴν δέ τινες αὐτοῦ ἐξέφερον*[28]) *ὡς εὔχοιτο το-
σοῦτον χρόνον ζῆν*[29]) *ἔστε*[30]) *νικῴη καὶ τοὺς εὖ καὶ τοὺς
κακῶς ποιοῦντας ἀλεξόμενος. Καὶ γὰρ οὖν πλεῖστοι δὴ*[31]) 12
αὐτῷ ἑνί γε ἀνδρὶ[32]) *τῶν ἐφ᾽ ἡμῶν*[33]) *ἐπεθύμησαν καὶ χρή-
ματα καὶ πόλεις καὶ τὰ ἑαυτῶν σώματα προέσθαι. Οὐ μὲν* 13
δὴ[34]) *οὐδὲ τοῦτ᾽ ἄν τις εἴποι ὡς τοὺς κακούργους καὶ ἀδί-
κους εἴα*[35]) *καταγελᾶν*[36]), *ἀλλ᾽ ἀφειδέστατα πάντων ἐτιμω-
ρεῖτο*[37]). *Πολλάκις δ᾽ ἦν*[38]) *ἰδεῖν παρὰ*[39]) *τὰς στειβομένας
ὁδοὺς καὶ ποδῶν καὶ χειρῶν καὶ ὀφθαλμῶν στερομένους*[40])
ἀνθρώπους· ὥστ᾽ ἐν τῇ Κύρου ἀρχῇ ἐγένετο[41]) *καὶ Ἕλληνι
καὶ βαρβάρῳ μηδὲν ἀδικοῦντι ἀδεῶς*[42]) *πορεύεσθαι ὅποι*[43])
τις ἤθελεν, ἔχοντι ὅ,τι προχωροίη[44]). *Τούς γε μέντοι ἀγα-* 14

§. 632, 2 u. 4. — 23) s. *αἱρέω*, im Med. sich wählen, vorziehen. — *) s. oben N. 56). — 24) s. *ἵημι*. — 25) sc. *αὐτούς*; über den attischen Opt. s. B. p. 228, 2 etc. — **) Die äolische Optativ-Form des Aor. 1. Act. s. B. p. 195, 4. — 26) *φανερός* bei *εἶναι*, mit folgendem Part. persönlich konstruirt, s. B. p. 456, 7. M. §. 549 u. 297. K. §. 568, An. 1. R. §. 129, 3. — 27) Beide Objecte im Acc. s. B. §. 131, 5. K. §. 485, b. M. §. 415. R. p. 495, 4. — 28) s. *ἐκφέρειν*. — 29) *ζῆν* s. B. §. 105, An. 5. — 30) *ἔστε* mit dem Opt. nach einer histor. Zeitform, s. B. §, 146, 3. K. §. 668, c. u. §. 671 etc. — 31) *δή*, zur Verstärkung des Superl.: die meisten wohl, s. B. p. 442. K. §. 591. C. b. — 32) dem gewiss einzigen Manne; über *γε* s. B. p. 441. K. §. 596. — 33) *ἐπί* mit Gen. in temporeller Beziehung, daher: *ἐφ᾽ ἡμῶν*, nostra memoria, zu unserer Zeit; s. B. p. 421. K. §. 531, 1, 2). R. p. 547. — 34) *οὐ μὲν δή*, jedoch fürwahr nicht, s. B. p. 443. K. §. 594, An. c. u. §. 616; vergl. das Lex. unter *οὐ*. — 35) Ueber das Augm. von *ἐάω* s. B. 84, 2. — 36) *καταγελᾶν* steht absolut, ohne bestimmtes Object. — 37) sich rächen; mit dem Gen. der Sache u. Acc. der Person, s. K. §. 464, a. R. p. 541, An. 4; vergl. p. 488 u. 498. Warum hier das Imperf.? — 38) *ἦν*, Impers. s. B. p. 449. K. §. 549. — 39) *παρά* mit Acc. zur Angabe einer räumlichen Verbreitung in der Nähe eines Gegenstandes: längshin, entlang, s. K. §. 535, III. b). B. p. 420. M. §. 588, c). R. p. 505. — 40) *στερεῖν* mit dem Gen. der räumlichen Beziehung, im Pass. die Nebenform *στέρομαι*, s. R. p. 536. K. §. 442, 3. — 41) *ἐγένετο*, es geschah, es war vergönnt. — 42) *ἀδεῶς*, secure. — 43) *ὅποι*, das Adv. der Richtung wohl hier geeigneter als das Adv. der Ruhe: *ὅπῃ*. — 44) *προχωρεῖν*: wenn er hatte, was er zum Fortkommen bedurfte; nach Andern: was ihm beliebte; nach Kr.: wenn er gehörigen Grund zur Reise hatte (wie schon Schneider erklärte). —

θοὺς εἰς πόλεμον ὡμολόγητο διαφερόντως τιμᾶν[45]. *Καὶ πρῶ-*
τον μὲν ἦν αὐτῷ πόλεμος πρὸς Πισίδας καὶ Μυσούς· στρα-
τευόμενος οὖν καὶ αὐτὸς εἰς ταύτας τὰς χώρας οὓς ἑώρα
ἐθέλοντας κινδυνεύειν, τούτους καὶ ἄρχοντας ἐποίει ἧς[46]
κατεστρέφετο[47] *χώρας, ἔπειτα δὲ καὶ ἄλλῃ*[48] *δώροις ἐτίμα·*
ὥστε[49] *φαίνεσθαι τοὺς μὲν ἀγαθοὺς εὐδαιμονεστάτους, τοὺς*
15 *δὲ κακοὺς δούλους τούτων ἀξιοῦν*[50] *εἶναι. Τοιγαροῦν*[*]
πολλὴ ἦν ἀφθονία αὐτῷ τῶν ἐθελόντων κινδυνεύειν, ὅπου
16 *τις οἴοιτο Κῦρον αἰσθήσεσθαι. Εἴς*[51] *γε μὴν*[52] *δικαιοσύνην*
εἴ τις αὐτῷ φανερὸς[53] *γένοιτο ἐπιδείκνυσθαι*[54] *βουλόμενος,*
περὶ παντὸς ἐποιεῖτο[55] *τούτους*[56] *πλουσιωτέρους ποιεῖν τῶν*
17 *ἐκ τοῦ ἀδίκου*[57] *φιλοκερδούντων*[58]. *Καὶ γὰρ οὖν ἄλλα τε*
πολλὰ δικαίως αὐτῷ[59] *διεχειρίζετο καὶ στρατεύματι ἀληθινῷ*[60]
ἐχρήσατο. Καὶ γὰρ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ οὐ χρημάτων ἕνεκα
πρὸς ἐκεῖνον ἔπλευσαν[61], *ἀλλ' ἐπεὶ*[62] *ἔγνωσαν*[**] *κερδαλεώ-*
τερον εἶναι Κύρῳ καλῶς πειθαρχεῖν ἢ τὸ κατὰ μῆνα[63] *κέρδος.*
18 *Ἀλλὰ μὴν*[64] *εἴ τίς γέ τι αὐτῷ προστάξαντι καλῶς ὑπηρετή-*

---

45) sc. *αὐτόν*, u. wie ist dann *ὡμολόγητο* zu fassen? u. wie ohne Object? — 46) *ἧς*, Attract. des Relat., welches im Acc. stehen sollte, s. B. §. 143, 3. K. §. 655, 2. R. p. 469, 8. M. §. 473. — 47) *καταστρέφω*, Lex. 4). — 48) *ἄλλῃ*, adverb. Dat. der Art u. Weise, wofür Andere: *ἄλλοις*, s. K. §. 510, c. B. §. 115, 4. R. p. 515, An. 5. — 49) *ὥστε* mit Inf. s. oben I. 6, 6, N. 94). — 50) *ἀξιοῦν*, sc. *αὐτόν*, ist wohl dem noch gewöhnlichen *ἀξιοῦσθαι* vorzuziehen: so dass es schien, dass er die Tapferen werth achtete etc. — *) s. oben N. 22). — 51) *εἰς*, zur Angabe der Rücksicht auf einen Gegenstand, in Ansehung, s. K. §. 523, 3), c). M. §. 578: quod attinet ad etc. B. p. 419. R. p. 501. — 52) *γε μήν*, ein kraftvolleres *δέ*: fürwahr, s. B. pag. 442. K. §. 596 u. 594: *γέ* bezeichnet Intension, Festigkeit etc., *μήν* Bekräftigung etc. R. p. 678. — 53) *φανερός* zum Part. *βουλόμενος*, s. oben N. 26). — 54) sich zeigen. — 55) *περὶ παντὸς ἐποιεῖτο*, es lag ihm sehr viel daran, er wünschte über Alles, s. B. p. 448. K. §. 530, 1, e). M. §. 589. R. p. 547. — 56) *τούτους*, Plur. auf das kollective *τις* bezogen, wie oben *αὐτούς* I. 4, 8; Constructio *κατὰ σύνεσιν*, s. K. §. 365. M. §. 434, 2. B. §. 129, 3. — 57) *ἐκ τοῦ ἀδίκου*, *ἐκ* drückt hier die kausale Beziehung des Handelns aus: durch Unrecht, *ἀδίκως*, s. K. §. 519, 3). B. p. 419. M. §. 574. R. p. 544. — 58) Der Genit. steht nach dem Comparat. auch bei Gegenständen, auf welche sich die Vergleichung nicht unmittelbar bezieht: als die Gewinn Suchenden (reich waren), s. B. §. 132, An. 5. K. §. 626: Comparatio compendiaria. M. §. 454. — 59) *αὐτῷ*, Dat. commodi. — 60) zuverlässig. — 61) s. *πλέω*. — 62) *ἐπεί*, kausal. — **) s. *γιγνώσκω*, hier: urtheilen; über die Construction mit dem Inf. u. Part. s. I. 7, 17. N. 20). — 63) *κατά* in temporeller Beziehung zur Angabe der Ausdehnung in der Zeit: auf einen Monat, s. K. §. 527, 2). B. p. 422. M. §. 581, b). — 64) *ἀλλά* bezeichnet hier mit *μήν* keinen absoluten Gegensatz, sondern den Uebergang zu einer

σειεν, οὐδενὶ πώποτε ἀχάριστον εἴασε[65]) τὴν προθυμίαν. Τοι-
γαροῦν[66]) κράτιστοι δὴ ὑπηρέται παντὸς ἔργου[67]) Κύρῳ
ἐλέχθησαν[68]) γενέσθαι*). Εἰ δέ τινα ὁρῴη δεινὸν ὄντα οἰκο- 19
νόμον ἐκ τοῦ δικαίου[69]) καὶ κατασκευάζοντά[70]) τε ἧς ἄρχοι
χώρας[71]) καὶ προσόδους ποιοῦντα, οὐδένα ἂν πώποτε ἀφεί-
λετο[72]), ἀλλ' ἀεὶ πλείω προσεδίδου[73])· ὥστε καὶ ἡδέως ἐπό-
νουν καὶ θαῤῥαλέως ἐκτῶντο[74]) καὶ ὃ ἐπέπατο[75]) αὖ[76]) τις
ἥκιστα Κῦρον ἔκρυπτεν[77])· οὐ γὰρ φθονῶν τοῖς φανερῶς
πλουτοῦσιν ἐφαίνετο, ἀλλὰ πειρώμενος χρῆσθαι τοῖς τῶν ὑπο-
κρυπτομένων χρήμασι. Φίλους γε μὴν**) ὅσους ποιήσαιτο***) 20
καὶ εὔνους γνοίη ὄντας καὶ ἱκανοὺς κρίνειε συνεργοὺς[78]) εἶναι
ὅτι τυγχάνοι βουλόμενος κατεργάζεσθαι, ὁμολογεῖται πρὸς[79])
πάντων κράτιστος****) δὴ γενέσθαι θεραπεύειν. Καὶ γὰρ αὐτὸ 21
τοῦτο[80]) οὗπερ αὐτὸς ἕνεκα φίλων ᾤετο δεῖσθαι[81]), ὡς[82])
συνεργοὺς ἔχοι, καὶ αὐτὸς ἐπειρᾶτο συνεργὸς τοῖς φίλοις κρά-
τιστος εἶναι τούτου ὅτου[83]) ἕκαστον αἰσθάνοιτο ἐπιθυμοῦντα. 22

---

den vorhergehenden Gedanken steigernden Bestätigung: und wahrlich! s. K. §. 633, c), u. 619, 5. 594, 1, d. — 65) s. ἐάω, über das Augm. B. §. 84, 2. — 66) s. oben N. 22). — 67) Objects-Genit.: zu jeglichem Unternehmen. — 68) s. λέγω. — *) gewesen zu seyn, s. γίγνομαι. — 69) auf rechtliche Weise, s. oben N. 57). — 70) ausrüsten, bebauen. — 71) Attract. des Relat., indem dasselbe das als Obj. zum vorhergehenden Verbo gehörende Nomen in seinem vom folgenden Verbo abhängigen Casus herüberzieht, so dass es jedoch nicht unmittelbar nach ihm folgt, s. B. §. 143, 4. M. §. 474. K. §. 657. R. p. 471, An. 7. — 72) s. ἀφαιρεῖσθαι, sc. τί, mit doppeltem Acc. s. K. §. 487, g. B. §. 131, 5. M. §. 418, e. R. p. 495, 4. Ueber das histor. Temp. des Ind. mit ἄν s. oben I. 5, 2, N. 57). — 73) Ueber die Endung s. B. p. 219, An. I. 6. Die Bedeutung des Imperf. s B. §. 137, 4 am Ende. — 74) s. κτάομαι; warum der Ind. nach ὥστε? — 75) s. πάομαι. — 76) αὖ, dann auch, s. B. p. 440. — 77) κρύπτειν mit doppeltem Acc., vergl. N. 72). — **) Ueber γε μήν s. oben N. 52). — ***) Der Relativsatz mit Opt. lässt sich immer durch den hypothet. Vordersatz εἰ mit Opt. auflösen, u. drückt eine mögliche Voraussetzung oder die unbestimmte Frequenz einer Thätigkeit aus, wird aber immer auf eine histor. Zeitform bezogen, welche hier in dem ὁμολογεῖται γενέσθαι liegt, während in Beziehung auf Gegenwart oder Zukunft der Conj. stehen würde, s. K. §. 404, 1. R. §. 123, 2. — 78) sc. τούτου, darin, in dem (was er grade unternehmen wollte). — 79) πρός bei Pass. für das gewöhnliche ὑπό, s. B. §. 134, 3. — ****) Der bereitwilligste; über den Nom. als Bestimmung des Inf., auf das Subj. des Hauptsatzes sich zurückbeziehend, s. B. §. 142, 2, 1), u. An. 1. K. §. 555, 3. R. p. 655, §. 127. M. §. 536. — 80) αὐτὸ τοῦτο, ganz eben so, s. B. §. 131, An. 6. K. §. 483, An. 2. — 81) s. δέω mit seinem Pass., mit Gen. des Objects. — 82) ὡς final; warum mit Opt.? — 83) τούτου zu συνεργός, u. ὅτου zu ἐπιθυμοῦντα: in dem, was wünschend er jeden erkannt haben mochte. —

Δῶρα δὲ πλεῖστα μὲν οἶμαι εἷς γε ὢν ἀνὴρ[84]) ἐλάμβανε
διὰ πολλά[85])· ταῦτα δὲ πάντων[86]) δὴ μάλιστα τοῖς φίλοις
διεδίδου, πρὸς τοὺς τρόπους[87]) ἑκάστου σκοπῶν καὶ ὅτου[88])
23 μάλιστα ὁρῴη ἕκαστον δεόμενον. Καὶ ὅσα τῷ σώματι αὐτοῦ
κόσμον πέμποι τις ἢ ὡς εἰς πόλεμον ἢ ὡς εἰς καλλωπισμόν,
καὶ περὶ[89]) τούτων λέγειν αὐτὸν ἔφασαν ὅτι τὸ μὲν ἑαυτοῦ
σῶμα οὐκ ἂν δύναιτο[90]) τούτοις πᾶσι κοσμηθῆναι, φίλους
24 δὲ καλῶς κεκοσμημένους μέγιστον κόσμον ἀνδρὶ νομίζοι. Καὶ
τὸ μὲν τὰ μεγάλα[91]) νικᾶν τοὺς φίλους εὖ ποιοῦντα οὐδὲν
θαυμαστόν, ἐπειδή γε καὶ δυνατώτερος ἦν· τὸ δὲ τῇ ἐπιμε-
λείᾳ περιεῖναι[92]) τῶν φίλων καὶ τῷ προθυμεῖσθαι χαρίζε-
25 σθαι[93]), ταῦτα ἔμοιγε μᾶλλον δοκεῖ ἀγαστὰ εἶναι. Κῦρος γὰρ
ἔπεμπε[94]) βίκους οἴνου ἡμιδεεῖς πολλάκις, ὁπότε πάνυ ἡδὺν
λάβοι*), λέγων ὅτι οὔπω[95]) δὴ πολλοῦ χρόνου τούτου[96])
ἡδίονι οἴνῳ ἐπιτύχοι· τοῦτον οὖν σοὶ ἔπεμψε[97]) καὶ δεῖταί[98])
26 σου τοῦτον ἐκπιεῖν τήμερον σὺν οἷς[99]) μάλιστα φιλεῖς. Πολ-
λάκις δὲ χῆνας ἡμιβρώτους ἔπεμπε καὶ ἄρτων ἡμίσεα καὶ ἄλλα
τοιαῦτα, ἐπιλέγειν κελεύων τὸν φέροντα, τούτοις ἥσθη[100])
27 Κῦρος· βούλεται οὖν καὶ σὲ τούτων γεύσασθαι. Ὅπου δὲ
χιλὸς σπάνιος πάνυ εἴη, αὐτὸς δ' ἐδύνατο[1]) παρασκευάσα-
σθαι διὰ τὸ πολλοὺς ἔχειν ὑπηρέτας καὶ διὰ τὴν ἐπιμέλειαν,
διαπέμπων ἐκέλευε τοὺς φίλους τοῖς τὰ ἑαυτῶν σώματα ἄγου-
σιν ἵπποις ἐμβάλλειν τοῦτον τὸν χιλόν, ὡς[2]) μὴ πεινῶντες

---

84) Gewiss ein einziger Mann seyend. — 85) aus vielen Veranlassungen oder Gründen. — 86) *πάντων* abhängig von dem subst. *ταῦτα*, für das gewöhnliche *πάντα*. — 87) Lebensweise, Charakter. — 88) *ὅτου* von *δεόμενον* abhängig. — 89) *περί* in kausaler Beziehung, mit Gen.: von, s. B. p. 420. K. 530, 1. — 90) *ἄν* mit Opt. als Nachsatz einer Supposition; in welcher Bedeutung? — 91) *τὰ μεγάλα*, adverb. Acc.: gar sehr, bei weitem, s. K. §. 473, An. 2. u. 482, An. B. §. 125, An. 5. u. 131, An. 6. u. 128, An. 4. M. §. 432, 5, R. p. 453, An. 8 etc. u. p. 500, 10. — 92) übertreffen. — 93) sie sich zu verbinden, sich um sie verdient zu machen. — 94) Inwiefern das Imperf.? —

*) Ueber den Opt. im Relativsatz s. §. 20. — 95) *οὔπω* s. B. p. 440. — 96) *τούτου* abhängig vom folgenden Compar. — 97) Worte, die er dem Freunde sagen liess, — directe Rede. — 98) *δεῖσθαι* mit Gen. s. B. §. 132. 5, 2), An. — 99) Attraction des Relat., welches vom Casu des ausgelassenen Demonstr. angezogen wurde, vergl. I. 9, 14. N. 46). — 100) s. *ἥδομαι*. — 1) Andere nehmen hier den Opt. *δύναιτο* an, und machen ihn von dem Relat. abhängig; allein der ganze Satz kann auch mit dem Ind. als unabhängig zwischen den bedingten eingeschoben aufgefasst werden, so dass das Können sich nicht auf einen einzelnen Fall bezieht. — 2) *ὡς* final, u. zwar hier nach einer histor.

τοὺς ἑαυτοῦ φίλους ἄγωσιν. Εἰ δὲ δή ποτε πορεύοιτο καὶ 28
πλεῖστοι μέλλοιεν ὄψεσθαι [3]), προςκαλῶν τοὺς φίλους ἐσπου-
δαιολογεῖτο, ὡς δηλοίη οὓς τιμᾷ [4]). Ὥςτε ἔγωγε ἐξ ὧν [5])
ἀκούω [6]) οὐδένα κρίνω ὑπὸ πλειόνων πεφιλῆσθαι οὔτε Ἑλ-
λήνων [7]) οὔτε [8]) βαρβάρων. Τεκμήριον δὲ τούτου καὶ τόδε, 29
παρὰ [9]) μὲν Κύρου δούλου [10]) ὄντος οὐδεὶς ἀπῄει πρὸς βασι-
λέα, πλὴν Ὀρόντας ἐπεχείρησε [11])· καὶ οὗτος δὴ ὃν ᾤετο
πιστόν οἱ εἶναι ταχὺ αὐτὸν [12]) εὗρε Κύρῳ φιλαίτερον [13]) ἢ
ἑαυτῷ· παρὰ δὲ βασιλέως πολλοὶ πρὸς Κῦρον ἀπῆλθον, ἐπειδὴ
πολέμιοι ἀλλήλοις ἐγένοντο, καὶ οὗτοι μέντοι οἱ μάλιστα ὑπ'
αὐτοῦ [14]) ἀγαπώμενοι, νομίζοντες παρὰ Κύρῳ ὄντες ἀγαθοὶ [15])
ἀξιωτέρας ἂν [16]) τιμῆς τυγχάνειν ἢ παρὰ βασιλεῖ. Μέγα δὲ 30
τεκμήριον καὶ τὸ ἐν τῇ τελευτῇ τοῦ βίου αὐτῷ γενόμενον [17])
ὅτι καὶ αὐτὸς ἦν ἀγαθὸς καὶ κρίνειν ὀρθῶς ἐδύνατο τοὺς
πιστοὺς καὶ εὔνους καὶ βεβαίους. Ἀποθνήσκοντος γὰρ αὐ- 31
τοῦ πάντες οἱ παρ' *) αὐτὸν φίλοι καὶ συντράπεζοι μαχόμενοι
ἀπέθανον ὑπὲρ Κύρου πλὴν Ἀριαίου· οὗτος δὲ τεταγμένος [18])
ἐτύγχανεν [19]) ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ [20]), τοῦ ἱππικοῦ [21]) ἄρχων· ὡς

Zeit mit dem Conj., indem in der object. Darstellung des Ereignisses die Vergangenheit von dem Sprechenden als Gegenwart aufgefasst u. so in die directe Rede übergegangen wird, s. K. §. 645, 1, 6). R. p. 624. An. 4. — 3) u. sehr Viele es sehen mochten, d. h. u. er voraussetzen konnte, dass sehr Viele es sehen würden: über *μέλλειν* s. B. p. 451. M. §. 502. K. §. 547, I. R. p. 575; über *ὄψεσθαι* s. *ὁράω*. — 4) Das Praes. Ind. selbst in der Orat. obl., indem der Erzählende durch diese Ausdrucksweise das was er als Wirklichkeit, als Thatsache anschaut, von dem was er als blosse Vorstellung oder Möglichkeit auffasst, zu unterscheiden sucht, s. K. §. 707. B. §. 137, An. 7. R. p. 631. M. §. 529. — 5) Attract. des Relat. für: *ἐκ τούτων ἃ ἀκούω*, nach dem (zu urtheilen) was etc. — 6) *ἀκούω* mit Perf. Bedeutung, wie, ausser *ἥκω*, *οἴχομαι*, besonders mehrere Verba der Wahrnehmung, s. K. §. 380. B. §. 137, An. 8. R. p. 569, An. 2. M. §. 504, 2. — 7) gehört zu *οὐδένα*. — 8) den Unterschied zwischen *οὔτε* oder *μήτε* u. *οὐδέ* oder *μηδέ* s. B. p. 437, u. 38. K. §. 620 u. 621. — 9) *παρά* mit Gen. s. oben I. 9, 1. N. 96); vergl. noch B. p. 420. — 10) *δοῦλος*, Vasall, Unterthan. — 11) versuchte es, s. oben I. 6, 3. — 12) *αὐτόν* auf das vorhergehende Relat. bezogen, welches ein Demonstr. in sich aufgenommen; es ist jener zuverlässige Mann, der ihm den Brief besorgen sollte. — 13) den Compar. von *φίλος* s. B. §. 65, An. 4. — 14) d. h. *βασιλέως*. — 15) tüchtig, tapfer. — 16) *ἄν* mit Inf. s. oben I. 9, 8, N. 20). — 17) was ihm geschah. — *) Andere ziehen hier wohl ohne Noth *περί* vor; denn *παρά* mit Acc. drückt ja auch eine unbestimmte Nähe aus, s. B. p. 420. K. §. 535, III. b). — 18) s. *τάσσω*. — 19) war grade gestellt, stand grade; über die adverbiale Bedeutung einiger Verba finita beim Part. s. oben I. 1, 2, N. 13). — 20) sc. *κέρατι*; über *εὐώνυμος* s. I. 2, 15, N. 31). — 21) sc.

δ' ᾔσθετο[22]) Κῦρον πεπτωκότα[23]) ἔφυγεν ἔχων καὶ τὸ στράτευμα πᾶν οὗ ἡγεῖτο[24]).

1 X. Ἐνταῦθα δὴ Κύρου ἀποτέμνεται ἡ κεφαλὴ καὶ χεὶρ ἡ δεξιά. Βασιλεὺς δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ διώκων εἰςπίπτει[25]) εἰς τὸ Κύρειον στρατόπεδον· καὶ οἱ μὲν μετὰ Ἀριαίου οὐκέτι ἵστανται, ἀλλὰ φεύγουσι διὰ τοῦ αὐτῶν στρατοπέδου εἰς τὸν σταθμὸν[26]) ἔνθεν ὥρμηντο[27])· τέτταρες δ' ἐλέγοντο παρασάγ-
2 γαι εἶναι τῆς ὁδοῦ. Βασιλεὺς δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τά τε ἄλλα πολλὰ διαρπάζουσι καὶ τὴν Φωκαΐδα τὴν Κύρου παλλακίδα[28])
3 τὴν σοφὴν καὶ καλὴν λεγομένην εἶναι λαμβάνει. Ἡ δὲ Μιλησία [ἡ νεωτέρα] ληφθεῖσα ὑπὸ τῶν ἀμφὶ βασιλέα ἐκφεύγει γυμνὴ[29]) πρὸς τῶν Ἑλλήνων[30]) οἳ ἔτυχον[31]) ἐν τοῖς σκευοφόροις ὅπλα ἔχοντες, καὶ ἀντιταχθέντες[32]) πολλοὺς μὲν τῶν ἁρπαζόντων ἀπέκτειναν, οἱ δὲ καὶ[33]) αὐτῶν ἀπέθανον· οὐ μὴν ἔφυγόν γε[34]), ἀλλὰ καὶ ταύτην ἔσωσαν καὶ ἄλλα ὁπόσα ἐντὸς αὐτῶν καὶ χρήματα καὶ ἄνθρωποι ἐγένοντο*) πάντα
4 ἔσωσαν. Ἐνταῦθα διέσχον ἀλλήλων[35]) βασιλεύς τε καὶ οἱ Ἕλληνες ὡς τριάκοντα στάδια, οἱ μὲν[36]) διώκοντες τοὺς καθ' ἑαυτοὺς[37]) ὡς πάντας νικῶντες, οἱ δ'[38]) ἁρπάζοντες ὡς ἤδη
5 πάντες[39]) νικῶντες. Ὡς δὲ ᾔσθοντο οἱ μὲν Ἕλληνες ὅτι βασιλεὺς σὺν τῷ στρατεύματι ἐν τοῖς σκευοφόροις εἴη, βασιλεὺς

στρατεύματος, Reiterei. — 22) s. αἰσθάνομαι mit Part., s. oben I. 7, 17, N. 20). — 23) s. πίπτω. — 24) ἡγεῖσθαι u. ἡγεμονεύειν, anführen, gebieten, haben, sowie alle Verba mit dem Begriffe des Hervorragens (Superlativs), ihr Object im Gen., liegt aber der Begriff des Vorangehens darin, so folgt der Dat., sowie κρατεῖν in der Bedeutung überwältigen, bezwingen, gewöhnlich den Acc. nach sich hat, s. R. p. 521, b) u. An. 4. M. §. 359. — K. §. 466. An. —

Cap. X. §. 1, 25) Das Prädikat im Sing. auf das Hauptsubject βασιλεύς bezogen, s. R. p. 482, 5. An. 11. K. §. 377, 5. M. §. 304. — 26) Lagerplatz. — 27) aufbrechen. — 28) Geliebte, sie hiess früher Milto und wurde von Kyros Aspasia genannt, s. Plut. Artax. 26. u. Aelian. V. H. XII, 1. — 29) d. h. ohne Obergewand, in der blossen Tunika. — 30) der Genit. hängt von dem durch das folgende Relat. verdrängten τούτους ab. — 31) grade, eben, s. N. 19). — 32) sich widersetzend. — 33) Manche aber auch etc. — 34) Doch sie flohen wenigstens nicht, s. B. p. 443 u. 41. — *) was in ihre Mitte kam, sowohl etc.; das Verb. im Plur. auf das Hauptsubst. in der Apposition bezogen. — 35) waren von einander entfernt. — 36) οἱ μέν, diese, auf das Nähere sich beziehend, s. B. §. 126, 2. — 37) ihre Gegner, s. oben I. 8, 21, N. 38). — 38) οἱ δέ auf den König und οἱ σὺν αὐτῷ bezogen. — 39) alle Perser, selbst die, welche den Griechen gegenüber gestanden; — wegen der Bedeutung des Part.

δ' αὖ ἤκουσε Τισσαφέρνους[40]) ὅτι οἱ Ἕλληνες νικῷεν τὸ
καθ' ἑαυτοὺς καὶ εἰς τὸ πρόσθεν οἴχονται[41]) διώκοντες, ἐν-
ταῦθα[42]) δὴ βασιλεὺς μὲν ἀθροίζει τε τοὺς ἑαυτοῦ καὶ συν-
τάττεται· ὁ δὲ Κλέαρχος ἐβουλεύετο Πρόξενον καλέσας, πλη-
σιαίτατος[43]) γὰρ ἦν, εἰ πέμποιέν[44]) τινας ἢ πάντες ἴοιεν ἐπὶ
τὸ στρατόπεδον ἀρήξοντες[45]). Ἐν τούτῳ[46]) καὶ βασιλεὺς δῆ- 6
λος[47]) ἦν προσιὼν πάλιν, ὡς ἐδόκει, ὄπισθεν. Καὶ οἱ μὲν
Ἕλληνες [συ]στραφέντες παρασκευάζονται, ὡς ταύτῃ[48]) προς-
ιόντος[49]) καὶ[50]) δεξόμενοι, ὁ δὲ βασιλεὺς ταύτῃ μὲν οὐκ
ἦγεν, ᾗ δὲ παρῆλθεν[51]) ἔξω τοῦ εὐωνύμου κέρατος, ταύτῃ
καὶ ἀπήγαγεν, ἀναλαβὼν καὶ τοὺς ἐν τῇ μάχῃ πρὸς τοὺς
Ἕλληνας αὐτομολήσαντας καὶ Τισσαφέρνην καὶ τοὺς σὺν
αὐτῷ. Ὁ γὰρ Τισσαφέρνης ἐν τῇ πρώτῃ συνόδῳ[52]) οὐκ ἔφυ- 7
γεν, ἀλλὰ διήλασε[53]) παρὰ*) τὸν ποταμὸν κατὰ τοὺς Ἕλληνας
πελταστάς· διελαύνων δὲ κατέκανε[54]) μὲν οὐδένα, διαστάν-
τες[55]) δ' οἱ Ἕλληνες ἔπαιον καὶ ἠκόντιζον αὐτούς[56])· Ἐπισθέ-
νης δὲ Ἀμφιπολίτης ἦρχε τῶν πελταστῶν καὶ ἐλέγετο φρόνιμος
γενέσθαι[57]). Ὁ δ' οὖν Τισσαφέρνης ὡς μεῖον ἔχων[58]) ἀπηλ- 8
λάγη[59]), πάλιν μὲν οὐκ ἀναστρέφει, εἰς δὲ τὸ στρατόπεδον ἀφι-
κόμενος τὸ τῶν Ἑλλήνων ἐκεῖ συντυγχάνει βασιλεῖ, καὶ ὁμοῦ δὴ
πάλιν συνταξάμενοι ἐπορεύοντο. Ἐπεὶ δ' ἦσαν κατὰ τὸ εὐώνυ- 9
μον τῶν Ἑλλήνων κέρας, ἔδεισαν οἱ Ἕλληνες μὴ προσάγοιεν[60])

---

s. B. §. 137, 5. — 40) Der Gen. dessen, der den Ton hervorbringt, s. B. p. 371, unten die An. M. §. 456, u. An. 3. R. p. 527, g) u. An. 11. — 41) die directe Rede zwischen der obliquen, s. oben N. 4). — 42) *ἐνταῦθα δή* beginnt den Nachsatz nach Zeitpartikeln mit besonderm Nachdruck: da nun etc. s. K. §. 576, An. 5. B. §. 144, An. 6. — 43) Ueber den Superl. s. B. §. 69. — 44) Warum der Opt.? — 45) Was liegt in dem Part. Fut.? s. I. 7, 1, 43), — 46) sc. *χρόνῳ*. — 47) *δῆλος* s. oben I, 9, 11. N. 26). — 48) adverbialer Dat.: auf diesem Wege, daher. — 49) sc. *βασιλέως*; über *ὡς* mit Gen. absol. s. B. §. 145, An. 5. R. p. 130. An. 8. u. 131, 4, mit An. 3. M. §. 568 etc. K. §. 581; u. über die Bedeutung von *εἰμι* im Praes. Ind., sowie in den übrigen Modis s. B. p. 233, 6. K. §. 381, a). — 50) *καί* verbindet oft verschiedene Casus der Part. mit einander; sc. *αὐτόν*. — 51) auf welchem Wege er herangekommen war, Aor. für Plusqu., s. B. §. 137, 3. K. §. 385, 3. M. §. 498, An. p. 465. — 52) Zusammentreffen. — 53) *διελαύνω*, einbrechen. — *) *παρά* s. I. 9, 13, N. 39). — 54) s. *κτείνω*. — 55) Die Bedeutung von *ἵστημι* im Aor. 2. s. B. p. 223. — 56) d. h. *Τισσαφέρνην καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ*. — 57) dass er sich verständig umsichtig gezeigt habe; warum der Nom. beim Inf.? — 58) *μεῖον ἔχειν*, sich geringer verhalten, den Kürzeren gezogen haben, s. B. p. 452. — 59) s. *ἀπαλλάττεσθαι*. — 60) sie möchten gegen den Flügel heranführen, sich wenden; über *μή* nach den Verb. der Furcht s.

πρὸς τὸ κέρας καὶ περιπτύξαντες ἀμφοτέρωθεν αὐτοὺς κατα-
κόψειαν· καὶ ἐδόκει αὐτοῖς ἀναπτύσσειν[61]) τὸ κέρας καὶ
10 ποιήσασθαι ὄπισθεν τὸν ποταμόν[62]). Ἐν ᾧ[63]) δὲ ταῦτα
ἐβουλεύοντο καὶ δὴ*) βασιλεὺς παραμειψάμενος εἰς τὸ αὐτὸ
σχῆμα[64]) κατέστησεν[65]) ἀντίαν τὴν φάλαγγα[66]) ὥσπερ τὸ
πρῶτον[67]) μαχούμενος**) συνῄει. Ὡς δὲ εἶδον οἱ Ἕλληνες
ἐγγύς τε ὄντας καὶ παρατεταγμένους, αὖθις παιανίσαντες
11 ἐπῄεσαν πολὺ ἔτι προθυμότερον ἢ τὸ πρόσθεν. Οἱ δ' αὖ
βάρβαροι οὐκ ἐδέχοντο, ἀλλ' ἐκ πλείονος[68]) ἢ τὸ πρόσθεν
12 ἔφευγον· οἱ δ' ἐπεδίωκον μέχρι κώμης τινός. Ἐνταῦθα δ'
ἔστησαν οἱ Ἕλληνες· ὑπὲρ γὰρ τῆς κώμης γήλοφος ἦν, ἐφ'
οὗ ἀνεστράφησαν[69]) οἱ ἀμφὶ βασιλέα, πεζοὶ μὲν οὐκέτι***),
τῶν δὲ ἱππέων ὁ λόφος ἐνεπλήσθη[70]), ὥστε τὸ ποιούμενον
μὴ γιγνώσκειν[71]). Καὶ τὸ βασίλειον σημεῖον ὁρᾶν ἔφασαν,
ἀετόν τινα χρυσοῦν ἐπὶ πέλτης [ἐπὶ ξύλου] ἀνατεταμένον[72]).
13 Ἐπεὶ δὲ καὶ ἐνταῦθ'[73]) ἐχώρουν οἱ Ἕλληνες, λείπουσι δὴ
καὶ τὸν λόφον οἱ ἱππεῖς· οὐ μέντοι ἔτι ἀθρόοι, ἀλλ' ἄλ-
λοι ἄλλοθεν[74])· ἐψιλοῦτο δ' ὁ λόφος τῶν ἱππέων[75])· τέ-

---

oben I. 9, 24, N. 53). — 61) ἀναπτύσσειν; Artax. war nämlich an dem linken Flügel der vorstürmenden Hellenen vorbei herangedrungen, u. auf demselben Wege kehrte er aus dem geplünderten griech. Lager zurück, so dass er nun den äussersten rechten Flügel der umgewendeten Griechen, welchen Xenoph. noch immer εὐώνυμον nennt, weil er es vorher gewesen, berühren musste u. sie so von dem Flusse abschneiden konnte; um diesem vorzubeugen, beabsichtigten die Hellenen, ihren Flügel auszubreiten u. so sich mehr mit dem Rücken an den Fluss anzulehnen. — 62) sich den Fluss von hintenher zu machen, d. h. so dass sie ihn im Rücken hätten. — 63) während. — *) auch nun. — 64) sich wenden in dieselbe Stellung, Ordnung. — 65) Aor. 1. transit. — 66) die Schlachtreihe gegenüber. — 67) adverb. Acc. mit Artikel, s. B. §. 125, An. 5. u. 131, 8. K. §. 481, An. 2. R. p. 500, 9, u. 453, An. 8. M. §. 425, 3. — **) Part. Fut. final. s. B. §. 144, 3. — 68) der Compar. von ἐκ πολλοῦ, von weitem; die Praepos. mit dem Nomen umschreibt das Adv., also: weit mehr, oder: aus grösserer Entfernung. — 69) sie wandten sich, verweilten. — ***) waren nicht mehr da (s. B. p. 441); denn diese (Fusstruppen) waren schon weiter geflohen; die Reiter bedurften einer solchen Eile nicht, da die Hellenen selbst nur Fusstruppen waren. — 70) s. πίμπλημι, mit Gen. s. B. §. 132, 5, 2). K. §. 453, b. M. §. 352. R. p. 532, 4, a). — 71) Das Subj. würden die Hellenen seyn; warum der Inf. nach ὥστε u. μή? — 72) s. τείνω: auf einem Speere ausgebreitet. — 73) ἐνταῦθα, dort, daselbst, wie wir auch sagen: dort anrücken, für: dahin, indem wir uns in Gedanken schon an das Ziel hin versetzen. — 74) Andere anderwärtsher, d. h. der Eine von da, der Andere von dort; indem wir dahin u. dorthin (ἄλλοσε) von dem Standpunkte der Hellenen aus erwarten dürften. — 75) der Hügel

λος [76]) δὲ καὶ πάντες ἀπεχώρησαν. Ὁ οὖν Κλέαρχος οὐκ ἀνεβί- 14
βαζεν ἐπὶ τὸν λόφον, ἀλλ' ὑπὸ αὐτὸν στήσας τὸ στράτευμα
πέμπει Λύκιον τὸν Συρακούσιον καὶ ἄλλον ἐπὶ τὸν λόφον καὶ
κελεύει [77]) κατιδόντας τὰ ὑπὲρ [78]) τοῦ λόφου τί ἐστιν *) ἀπαγ-
γεῖλαι. Καὶ ὁ Λύκιος ἤλασέ [79]) τε καὶ ἰδὼν ἀπαγγέλλει ὅτι 15
φεύγουσιν ἀνὰ κράτος [80]). Σχεδὸν δ' ὅτε ταῦτα ἦν καὶ ἥλιος
ἐδύετο [81]). Ἐνταῦθα δ' ἔστησαν οἱ Ἕλληνες καὶ θέμενοι τὰ 16
ὅπλα [82]) ἀνεπαύοντο· καὶ ἅμα μὲν ἐθαύμαζον ὅτι οὐδαμοῦ
Κῦρος φαίνοιτο οὐδ' ἄλλος ἀπ' αὐτοῦ οὐδεὶς παρείη [83])· οὐ
γὰρ ᾔδεσαν [84]) αὐτὸν τεθνηκότα, ἀλλ' εἴκαζον ἢ διώκοντα
οἴχεσθαι ἢ καταληψόμενόν τι [85]) προεληλακέναι· καὶ αὐτοὶ ἐβου- 17
λεύοντο εἰ αὐτοῦ [86]) μείναντες τὰ σκευοφόρα ἐνταῦθα ἄγοιντο
ἢ ἀπίοιεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. Ἔδοξεν οὖν αὐτοὺς [87]) ἀπιέναι·
καὶ ἀφικνοῦνται ἀμφὶ δορπηστὸν [88]) ἐπὶ τὰς σκηνάς. Ταύτης μὲν
τῆς ἡμέρας τοῦτο τὸ τέλος ἐγένετο. Καταλαμβάνουσι δὲ τῶν τε ἄλ- 18
λων χρημάτων τὰ πλεῖστα διηρπασμένα καὶ εἴ τι [89]) σιτίον ἢ ποτὸν
ἦν· καὶ τὰς ἁμάξας μεστὰς [90]) ἀλεύρων καὶ οἴνου, ἃς παρεσκευά-
σατο Κῦρος, ἵνα εἴ ποτε σφοδρὰ [91]) λάβοι τὸ στρατόπεδον ἔνδεια,
διαδοίη [92]) τοῖς Ἕλλησιν, ἦσαν δ' αὗται, ὡς ἐλέγοντο, τετρακό-
σιαι ἅμαξαι [93]), καὶ ταύτας τότε οἱ σὺν βασιλεῖ διήρπασαν· ὥστε 19
ἄδειπνοι [94]) ἦσαν οἱ πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων· ἦσαν δὲ καὶ ἀνά-
ριστοι· πρὶν γὰρ δὴ καταλῦσαι *) τὸ στράτευμα πρὸς ἄριστον [95])
βασιλεὺς ἐφάνη. Ταύτην μὲν οὖν τὴν νύκτα οὕτω διεγένοντο.

---

wurde entblösst von den Reitern, d. h. ihre Zahl nahm immer mehr ab. — 76) τέλος, adverb. Acc. der Zeitbestimmung, s. K. §. 481, An. 2. M. §. 430, 5. R. p. 500, 10. — 77) sc. αὐτούς. — 78) über, drüberhin, jenseits. — *) In wie fern hier der Ind.? — 79) s. ἐλαύνω. — 80) mit Anstrengung, aus allen Kräften, ἀνά in kausaler Beziehung zur Angabe der Art u. Weise, s. oben I. 8, 1, N. 42). — 81) s. δύω, im Med. intrans. — 82) nachdem sie sich mit den Waffen aufgestellt; daher auch: unter den Waffen; vergl. oben I. 5, 14, N. 44). — 83) Praes. Opt. von παρεῖναι für das gewöhnliche παρήει von παριέναι. — 84) s. οἶδα, mit folgendem Part. im Objectivsatz, s. I. 7, 17. N. 20). — 85) um Etwas zu erreichen, d. h. aus irgend einem Grunde; das Part. Fut. final. — 86) adv. daselbst. — 87) αὐτούς für das gewöhnliche αὐτοῖς: selbst wegzugehen, u. nicht das Gepäck kommen zu lassen. — 88) gegen Abend. — 89) gleich dem Relat. ὅ,τι, s. B. p. 434. — 90) sc. οὔσας. — 91) σφοδρός, heftig, gross. — 92) sc. αὐτάς; warum der Opt.? — 93) von ἦσαν bis ἅμαξαι eingeschobener Zwischensatz. — 94) ohne Abendessen — *) καταλύειν, s. Lex. 2). Andere lassen ihm auch hier seine transit. Bedeutung u. ergänzen ὁδόν, oder πορείαν, den Weg beenden; über πρίν mit dem Inf. s. oben I. 8, 19, N. 29). — 95) zum Frühstücken, das gewöhnlich gegen Mittag geschah.

ΛΟΓΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

B.

1 I. Ὡς μὲν [οὖν] ἠθροίσθη[1]) Κύρῳ τὸ Ἑλληνικόν[2]), ὁπότε
ἐπὶ τὸν ἀδελφὸν Ἀρταξέρξην ἐστρατεύετο[3]), καὶ ὅσα ἐν
τῇ ἀνόδῳ ἐπράχθη καὶ ὡς ἡ μάχη ἐγένετο[4]) καὶ ὡς Κῦρος
ἐτελεύτησε καὶ ὡς ἐπὶ τὸ στρατόπεδον ἐλθόντες οἱ Ἕλληνες
ἐκοιμήθησαν[5]), οἰόμενοι τὰ πάντα[6]) νικᾶν καὶ Κῦρον ζῆν,
2 ἐν τῷ ἔμπροσθεν[7]) λόγῳ δεδήλωται. Ἅμα[8]) δὲ τῇ ἡμέρᾳ
συνελθόντες οἱ στρατηγοὶ ἐθαύμαζον ὅτι Κῦρος οὔτε ἄλλον
πέμποι[9]) σημανοῦντα[10]) ὅ,τι χρὴ ποιεῖν οὔτε αὐτὸς φαίνοιτο.
Ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς συσκευασαμένοις ἃ εἶχον καὶ ἐξοπλισαμέ-
νοις[11]) προϊέναι εἰς τὸ πρόσθεν[12]) ἕως Κύρῳ συμμίξειαν[13]).
3 Ἤδη δὲ ἐν ὁρμῇ[14]) ὄντων[15]) ἅμα ἡλίῳ ἀνίσχοντι[16]) ἦλθε Προ-
κλῆς ὁ Τευθρανίας[17]) ἄρχων, γεγονὼς[18]) ἀπὸ Δημαράτου[19])

Lib. II. Cap. I. §. 1, 1.) s. ἀθροίζω. — 2) sc. στράτευμα. — 3) Warum hier das Imperf.? — 4) als Praeter. von εἶναι, s. γίγνομαι. — 5) Aor. mit passiver Form von dem Med. κοιμάομαι, s. B. §. 113, 3. — 6) Adverb. Acc. mit Artikel, s. I. 10, 10, N. 67), vergl. M. §. 409, 3: in Allgm, d. h. überall, auf allen Punkten; oder nach Kr.: das ganze Heer, auch die Asiaten des Kyros. — 7) Adv. mit der Bedeutung des Adj. s. I. 6, 3, N. 74). — 8) ἅμα, una cum, uneigentliche Praepos. mit dem Dat., s. K. §. 521, An. — 9) Inwiefern können Andere hier den Ind. annehmen? — 10) Part. Fut. von σημαίνω. — 11) Diese Dat. sind eigentlich von dem persönl. Obj. des Hauptsatzes angezogen worden, da sie als nähere Bestimmungen zu dem ausgelassenen, mit einem Obj. übereinstimmenden Subj. des folgenden Inf. gehörten; daher die Annahme eines Dat. c. Inf. s. K. §. 555, 3. B. §. 142, 2, 2). R. p. 661. — 12) vorwärts. — 13) Aor. Opt. nach einer hist. Zeit im relat. Satze für das Fut. exact. vergl. oben I. 7, 7, N. 83. — 14) im Aufbruch. — 15) der Gen. absol. ohne Subj. s. oben I. 8, 18, N. 19). — 16) gleich: ἀνέχοντι, vom Aufgehen der Sonne nur im Praes. u. Imperf. gebräuchlich. — 17) Teuthrania, eine Stadt in Mysien an dem Flusse Kaikos. — 18) stammend. — 19) Demaratos war jener spart. König, der durch die Umtriebe seines Mitkönigs Kleomenes aus Sparta verdrängt, nach Persien zum König Dareios Hyst. geflohen u. von diesem mit Gütern beschenkt worden war, s. Herod.

τοῦ Λάκωνος, καὶ Γλοῦς ὁ Ταμώ[20]). Οὗτοι ἔλεγον ὅτι
Κῦρος μὲν τέθνηκεν[21]), Ἀριαῖος δὲ πεφευγὼς ἐν τῷ σταθμῷ
εἴη μετὰ τῶν ἄλλων βαρβάρων ὅθεν τῇ προτεραίᾳ ὡρμῶντο[22]),
καὶ λέγοι ὅτι ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν[23]) περιμείνειεν ἂν[24])
αὐτούς, εἰ μέλλοιεν ἥκειν, τῇ δὲ ἄλλῃ ἀπιέναι[25]) φαίη ἐπὶ
Ἰωνίας[26]), ὅθενπερ ἦλθε. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ στρατηγοὶ 4
καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες πυνθανόμενοι[27]) βαρέως ἔφερον[28]).
Κλέαρχος δὲ τάδε εἶπεν· Ἀλλ' ὤφελε[29]) μὲν Κῦρος ζῆν·
ἐπεὶ δὲ τετελεύτηκεν, ἀπαγγέλλετε Ἀριαίῳ ὅτι ἡμεῖς γε[30]) νι-
κῶμεν[31]) βασιλέα καί, ὡς ὁρᾶτε, οὐδεὶς ἡμῖν ἔτι μάχεται,
καὶ εἰ μὴ ὑμεῖς ἤλθετε, ἐπορευόμεθα ἂν[32]) ἐπὶ βασιλέα. Ἐπαγ-
γελλόμεθα δὲ Ἀριαίῳ, ἐὰν ἐνθάδε ἔλθῃ[33]), εἰς τὸν θρόνον
τὸν βασίλειον καθιεῖν[34]) αὐτόν· τῶν[35]) γὰρ τὴν μάχην[36])
νικώντων καὶ τὸ ἄρχειν ἐστί. Ταῦτ' εἰπὼν ἀποστέλλει τοὺς 5
ἀγγέλους καὶ σὺν αὐτοῖς Χειρίσοφον τὸν Λάκωνα καὶ Μέ-

VI. 66 etc. — 20) Gen. der attischen 2. Declin.; über die herkömmlichen Auslassungen beim Artikel s. B. §. 125, 5. — 21) Ueber den Ind. in der Orat. obl. s. oben I, 9, 28, N. 4). — 22) Nach Anderen: ὥρμηντό. — 23) Die Casus der Zeitbestimmungen s. oben I. 5, 12, N. 30). — 24) ἄν mit Opt. als Nachsatz der folgenden Supposition; die Möglichkeit rein subject. aufgefasst; s. I. 9, 3, N. 1). — 25) Ueber die Bedeutung von εἶμι im Praes. Ind. u. den andern Modis s. B. p. 233, 6; statt ἀπιέναι φαίη durfte man hier eigentlich ἀπίοι erwarten. — 26) ἐπί mit Gen. mehr zur blosen Bezeichnung der Richtung, nach den Verb. der Bewegung, während der Acc. die Erreichung des Ziels berücksichtigt, s. B. p. 421. K. §. 531, I. b). — 27) erkundigend, als Veranschaulichung des in ἀκούσαντες liegenden verwandten Begriffs. — 28) βαρέως φέρειν, graviter ferre, s. Lex. 3); die Bildung der Adv. auf ως s. B. §. 115, 3. — 29) Möchte doch Kyros leben! über die Wunschformel: ὤφελον, gewöhnlich mit εἰ γάρ oder εἴθ' oder ὡς verbunden, mit nachfolgendem Inf., s. K. §. 682, An. 2. B. p. 448. M. §. 513, An. 3. Rost (von nun an nach der fünften Ausg. 1836) p. 577, b), An. 2; u. über ἀλλὰ μέν s. I. 7, 6, *). — 30) wir wenigstens. — 31) das Praes. histor. zuweilen auch in Nebensätzen, s. K. §. 379, 2. — 32) hypothetischer Satz der verneinten Wirklichkeit: εἰ mit dem Ind. einer histor. Zeit im Vordersatze, u. im Nachsatze der Ind. einer histor. Zeit mit ἄν, wie wir auch sagen: wenn ihr nicht kämet (sie kamen aber), so zogen wir etc. Durch das zugefügte ἄν wird der Ind. dem Opt. genähert, s. K. §. 677, III. u. 678, c), u. 682. B. §. 139, 9, 4). M. §. 508, b). R. p. 603, b). — 33) wenn er hierher käme (kommen sollte, — eigentlich Fut. exact. mit object. Möglichkeit, s. I. 4, 14, 28). — 34) Fut. attic. Inf. von καθίζω: καθίσειν, wie Andere annehmen, würde wenigstens nicht attisch seyn, s. B. §. 95, 7 u. 9; warum das Subj. beim Inf. fehlt, s. B. §. 141, 3. — 35) Genit. posses. u. im Besondern qualit. bei εἶναι. s. K. §. 445. M. §. 316. R. p. 524, 3. — 36) Ueber νικᾶν mit dem Acc. des erzeugten Obj. s. K. §. 473, 2. R. p. 485, b). M.

νωνα τὸν Θετταλόν· καὶ γὰρ αὐτὸς Μένων ἐβούλετο[37])· *ἦν γὰρ φίλος καὶ ξένος Ἀριαίου. Οἱ μὲν ᾤχοντο, Κλέαρχος δὲ*
6 *περιέμενε*[38]). *Τὸ δὲ στράτευμα ἐπορίζετο*[39]) *σῖτον ὅπως*[40]) *ἐδύνατο ἐκ τῶν ὑποζυγίων, κόπτοντες*[41]) *τοὺς βοῦς καὶ ὄνους· ξύλοις*[42]) *δ' ἐχρῶντο, μικρὸν προϊόντες ἀπὸ τῆς φάλαγγος*[43]) *οὗ*[44]) *ἡ μάχη ἐγένετο, τοῖς τε οἰστοῖς, πολλοῖς οὖσιν, οὓς ἠνάγκαζον*[45]) *οἱ Ἕλληνες ἐκβάλλειν τοὺς αὐτομολοῦντας παρὰ βασιλέως, καὶ τοῖς γέῤῥοις καὶ ταῖς ξυλίναις ἀσπίσι*[46]) *ταῖς Αἰγυπτίαις· πολλαὶ δὲ καὶ πέλται καὶ ἅμαξαι ἦσαν φέρεσθαι ἔρημοι*[47])· *οἷς πᾶσι χρώμενοι κρέα ἕψοντες ἤσθιον ἐκείνην τὴν ἡμέραν.*
7 *Καὶ ἤδη τε ἦν περὶ πλήθουσαν ἀγορὰν*[48]) *καὶ ἔρχονται παρὰ βασιλέως καὶ Τισσαφέρνους κήρυκες, οἱ μὲν ἄλλοι βάρβαροι, ἦν δ' αὐτῶν Φαλῖνος εἷς Ἕλλην, ὃς ἐτύγχανε παρὰ Τισσαφέρνει ὢν καὶ ἐντίμως ἔχων*[49])· *καὶ γὰρ προςεποιεῖτο ἐπιστήμων εἶναι τῶν*[50]) *περὶ*[51]) *τὰς τάξεις*[52]) *τε καὶ ὁπλο-*
8 *μαχίαν*[53]). *Οὗτοι δὲ προςελθόντες καὶ καλέσαντες τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἄρχοντας λέγουσιν ὅτι βασιλεὺς κελεύει*[54]) *τοὺς Ἑλ-*

---

§. 409, 3. — 37) sc. *ἀποστέλλεσθαι*. — 38) *περιμένω*, intrans. s. Lex. — 39) Med. s. Lex. — 40) relat. Adv. sowie. — 41) Der Plur. auf das Collect. *στράτευμα* bezogen, s. B. §. 129, 3. M. §. 302. R. p. 470, b). K. §. 364, I. — 42) als (oder zum) Holz; der Gegenstand des Zweckes, wozu man sich einer Sache bedient, wird, wenn er ein Pron. ist, durch den Acc., als Subst. aber mittelst der Attraction durch den Dat. ausgedrückt, s. K. §. 509, 2, u. §. 475, 6. M. §. 396. — 43) von der Phalanx weg, d. h. von da wo sie standen. — 44) für *ἐκεῖσε οὗ*. — 45) Das Imperf. der histor. Schilderung, indem sich der Erzählende in die Vergangenheit versetzt, u. das was hier geschah, gleichsam in seiner Entwickelung anschaut, s. K. §. 385, 4. — 46) Ueber die *γέῤῥα* u. *ἀσπίδες* s. oben I. 8, 9, N. 69) u. 70). — 47) leer, d. h. ihrer Geräthschaften oder Zugthiere beraubt, um (zum Verbrennen) herbeigeschafft zu werden; über den Inf. der näheren Bestimmung bei Adj. s. B. §. 140, 3. — 48) um den sich füllenden Markt, d. h. gegen Mittag, etwa von 10 Uhr Vormittags; *περί* wie *ἀμφί* in temporeller Beziehung zur Angabe einer ungefähren Zeitbestimmung, mit Acc. s. K. §. 530, III. 2). — 49) *ἔχειν* mit einem Adv. s. B. p. 452; über das Part. mit dem Hauptgedanken bei dem Verb. fin. mit dem Begriffe des Adv. s. oben I. 1, 2, N. 13). — 50) *τῶν* sc. *πραγμάτων*, s. B. §. 125, 5; vergl. I. 7, 4. N. 67). — 51) *περί* mit Acc. drückt hier die Rücksicht auf etwas aus, s. K. §. 530, III. 3): kundig zu seyn in den Dingen, welche betreffen etc. — 52) Die Stellungen u. Bewegungen der Truppen, d. h. die Taktik. — 53) Die Kunst, in vollständiger Rüstung zu kämpfen, *ὁπλομαχίαν* ohne Artikel, da es mit *τάξεις* zu einer Gesammtheit verbunden ist, s. K. §. 420, An. 6). — 54) Ueber den Ind. in der Orat. obl. s. I. 9, 28, N. 4). —

λῆνας, ἐπεὶ νικῶν τυγχάνει καὶ Κῦρον ἀπέκτονε[55]), παρα-
δόντας τὰ ὅπλα ἰόντας ἐπὶ τὰς βασιλέως θύρας[56]) εὑρίσκε-
σθαι[57]) ἄν τι δύνωνται ἀγαθόν. Ταῦτα μὲν εἶπον οἱ βασι-
λέως κήρυκες· οἱ δὲ Ἕλληνες βαρέως[58]) μὲν ἤκουσαν, ὅμως 9
δὲ Κλέαρχος τοσοῦτον[59]) εἶπεν ὅτι οὐ τῶν νικώντων[60]) εἴη
τὰ ὅπλα παραδιδόναι· ἀλλ', ἔφη, ὑμεῖς μέν, ὦ ἄνδρες στρα-
τηγοί, τούτοις ἀποκρίνασθε ὅ,τι κάλλιστόν τε καὶ ἄριστον
ἔχετε[61])· ἐγὼ δὲ αὐτίκα ἥξω. Ἐκάλεσε γάρ τις αὐτὸν τῶν
ὑπηρετῶν, ὅπως ἴδοι[62]) τὰ ἱερὰ ἐξῃρημένα[63])· ἔτυχε γὰρ θυό-
μενος. Ἔνθα δὴ ἀπεκρίνατο Κλεάνωρ μὲν ὁ Ἀρκάς, πρεσβύ- 10
τατος ὤν, ὅτι πρόσθεν ἂν ἀποθάνοιεν[64]) ἢ τὰ ὅπλα παρα-
δοίησαν[65])· Πρόξενος δὲ ὁ Θηβαῖος, Ἀλλ'[66]) ἐγώ, ἔφη, ὦ
Φαλῖνε, θαυμάζω πότερα[67]) ὡς κρατῶν[68]) βασιλεὺς αἰτεῖ τὰ
ὅπλα ἢ ὡς διὰ φιλίαν καὶ δῶρα[69]). Εἰ μὲν γὰρ ὡς κρατῶν,
τί δεῖ αὐτὸν αἰτεῖν, ἀλλ' οὐ[70]) λαβεῖν ἐλθόντα; εἰ δὲ πεί-
σας[71]) βούλεται λαβεῖν[72]), λεγέτω τί ἔσται τοῖς στρατιώταις[73]),
ἐὰν αὐτῷ ταῦτα χαρίσωνται[74]). Πρὸς ταῦτα Φαλῖνος εἶπε· 11
Βασιλεὺς νικᾶν[75]) ἡγεῖται, ἐπεὶ Κῦρον ἀπέκτονε. Τίς γὰρ
αὐτῷ ἐστιν ὅςτις τῆς ἀρχῆς ἀντιποιεῖται[76]); Νομίζει δὲ καὶ
ὑμᾶς ἑαυτοῦ[77]) εἶναι, ἔχων[78]) ἐν μέσῃ τῇ ἑαυτοῦ χώρᾳ καὶ
ποταμῶν ἐντὸς ἀδιαβάτων καὶ πλῆθος ἀνθρώπων ἐφ' ὑμᾶς
δυνάμενος ἀγαγεῖν ὅσον οὐδ' εἰ παρέχοι[79]) ὑμῖν δύναισθε
ἂν ἀποκτεῖναι. Μετὰ τοῦτον Ξενοφῶν Ἀθηναῖος εἶπεν· Ὦ 12

55) s. κτείνω. — 56) Pforten, Hof, Lager. — 57) Med.: zu seinem Gebrauche finden, erlangen, s. B. §. 135, 7. — 58) mit Unwillen, wie oben βαρέως φέρειν, N. 28). — 59) Ueber die Endung ον im Neutr. des verstärkten Demonstr. s. B. §. 79, 4. — 60) Ueber diesen Genit. s. oben N. 35). — 61) was ihr innehabt, wisset, versteht, sc. ἀποκρίνασθαι. — 62) Warum der Opt. im Finalsatze? — 63) die ausgenommenen Opferthiere, s. ἐξαιρέω. — 64) Was liegt in ἄν mit Opt.? s. oben I. 9, 3, N. 1). — 65) Andere lesen: παραδοῖεν, welches allerdings die gewöhnliche Form für den Plur. Opt. ist, s. B. p. 218, An. 4. — 66) ἀλλά zu Anfang der Rede s. B. p. 438: vergl. I. 7, 6, *). — 67) πότερα, Neutr. Plur. attisch für das Neutr. Sing.: utrum. — 68) als Sieger, gebietend. — 69) und als Geschenke; Andere lassen καί weg. — 70) ἀλλ' οὐ, u. nicht vielmehr, besser als das blose καὶ οὐ, da ein offenbarer Gegensatz zum Vorhergehenden ausgedrückt wird. — 71) πείθω, s. Lex. 1). — 72) sc. αὐτά. — 73) Was die Soldaten erhalten werden. — 74) χαρίζομαι mit Acc. der Sache u. Dat. der Person, s. Lex. 2); über die in dem Conj. Aor. des hypoth. Satzes liegende Bedeutung s. I. 4, 14, N. 28). — 75) Sieger zu seyn. — 76) ἀντιποιεῖσθαι τινί τινος. — 77) Genit. poss. s. oben N. 35): in seiner Gewalt. — 78) sc. ὑμᾶς. — 79) sc. ἀποκτείνειν: wenn er sie euch darreichte zu tödten, d. h.

*Φαλῖνε, νῦν, ὡς σὺ ὁρᾷς, ἡμῖν οὐδὲν ἔστιν[80]) ἀγαθὸν ἄλλο
εἰ μὴ ὅπλα καὶ ἀρετή. Καὶ ὅπλα μὲν οὖν ἔχοντες οἰόμεθα
ἂν[81]) καὶ τῇ ἀρετῇ χρῆσθαι, παραδόντες δ' ἂν ταῦτα καὶ
τῶν σωμάτων στερηθῆναι[82]). Μὴ οὖν οἴου τὰ μόνα ἡμῖν
ἀγαθὰ ὄντα ὑμῖν παραδώσειν[83]), ἀλλὰ σὺν τούτοις καὶ περὶ*
13 *τῶν ὑμετέρων ἀγαθῶν μαχούμεθα[84]). Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ
Φαλῖνος ἐγέλασε[85]) καὶ εἶπεν· Ἀλλὰ φιλοσόφῳ μὲν ἔοικας[86]),
ὦ νεανίσκε, καὶ λέγεις οὐκ ἀχάριστα· ἴσθι[87]) μέντοι ἀνόητος
ὤν[88]), εἰ οἴει[89]) ἂν τὴν ὑμετέραν ἀρετὴν περιγενέσθαι[90])*
14 *τῆς βασιλέως δυνάμεως. Ἄλλους δέ τινας ἔφασαν[91]) λέγειν
ὑπομαλακιζομένους ὡς[92]) καὶ Κύρῳ πιστοὶ ἐγένοντο καὶ βα-
σιλεῖ γ' ἂν πολλοῦ[93]) ἄξιοι γένοιντο, εἰ βούλοιτο[94]) φίλος
γενέσθαι· καὶ εἴτε ἄλλο τι[95]) βούλεται[96]) χρῆσθαι, εἴτ' ἐπ'
Αἴγυπτον στρατεύειν, συγκαταστρέψαιντ'[97]) ἂν αὐτῷ.*
15 *Ἐν τούτῳ καὶ Κλέαρχος ἧκε καὶ ἠρώτησεν εἰ ἤδη ἀπο-
κεκριμένοι εἶεν. Φαλῖνος δὲ ὑπολαβὼν[98]) εἶπεν· Οὗτοι[99])
μέν, ὦ Κλέαρχε, ἄλλος ἄλλα λέγει· σὺ δ' ἡμῖν εἰπὲ τί[100])*
16 *λέγεις. Ὁ δ' εἶπεν· Ἐγώ σε, ὦ Φαλῖνε, ἄσμενος ἑώρακα, οἶμαι
δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες οὗτοι· σύ τε γὰρ Ἕλλην εἶ καὶ ἡμεῖς[1])
τοσοῦτοι ὄντες ὅσους σὺ ὁρᾷς· ἐν τοιούτοις δὲ ὄντες πράγμασι[2])*

---

euch erlaubte etc. (subjective Möglichkeit). — 80) Ueber den Accent von *ἔστιν* s. B. p. 231, 3. — 81) *ἄν* mit dem Inf. s. oben I. 9, 8, N. 20). — 82) Construire: *παραδόντες δὲ ταῦτα οἰόμεθα ἂν καὶ τῶν σωμάτ. στερηθ.*, so dass *ἄν* zum folgenden Inf. gehört. — 83) sc. *ἡμᾶς*. — 84) Ueber das Fut. secund. s. B. §. 95, 10, An. 16. — 85) Ueber das kurze *α* in *ἐγέλασε* s. B. §. 95, 6, An. 3. — 86) s. *εἴκω*. — 87) s. *οἶδα*. — 88) Ueber das Part. im Objectivsatze s. oben I. 7, 17, N. 20), u. warum im Nom. mit seiner Bestimmung? — 89) Ueber die Endung *ει* in der zweiten Person statt des gewöhnlichen *ῃ* s. B. p. 196, III. 3. — 90) *περιγίγνεσθαι*, mit Gen., wie alle Verba des Hervorragens, s. K. §. 467. R. p. 515, b). M. §. 358, 1. — Was liegt in *ἄν* mit dem Inf.? — 91) sie sagten, d. h. die welche es ihm, dem Xenophon, erzählten. — 92) wie sie etc., so würden sie auch etc. — 93) Gen. pretii bei den Adj. u. Verb. des Schätzens, s. K. § 469, c). B. §. 132, 5, 2). R. p. 526, b). M. §. 363, 4. — 94) Was liegt in dem hypoth. Satze: *εἰ* mit Opt. u. im Nachsatze der Opt. mit *ἄν*? — 95) Ueber *χρῆσθαι* mit dem Gegenstande des Zweckes als Pron. im Acc. s. oben II. 1, 6, N. 42); ergänze die Person *αὐτοῖς*. — 96) Nach Andern: *θέλοι*; in wiefern können wir den Ind. annehmen? — 97) s. *συγκαταστρέφω* im Med. s. Lex. — 98) sc. *τὸν λόγον*, das Wort nehmen. — 99) Der Nom. Plur. des Ganzen (statt des Gen.), indem die besonderen Subj. (*ἄλλος* etc.) gleichsam als Appos. sich anreihen, vergl. oben I. 8, 9, N. 73). — 100) Das Pron. inter. *τίς, τί* auch in der indirecten Frage, s. B. §. 127, 4. — 1) sc. *ἐσμέν*, — 2) in diesen Verhältnissen, dieser bedrängten

συμβουλευόμεθά σοι τί χρὴ ποιεῖν περὶ ὧν[3]) λέγεις. Σὺ 17
οὖν πρὸς[4]) θεῶν συμβούλευσον ἡμῖν ὅ,τι σοι δοκεῖ κάλλι-
στον καὶ ἄριστον εἶναι καὶ ὅ σοι τιμὴν οἴσει[5]) εἰς τὸν
ἔπειτα[6]) χρόνον ἀναλεγόμενον[7]), ὅτι Φαλῖνός ποτε πεμφθεὶς
παρὰ βασιλέως κελεύσων[8]) τοὺς Ἕλληνας τὰ ὅπλα παραδοῦναι
συμβουλευομένοις συνεβούλευσεν αὐτοῖς τάδε. Οἶσθα δὲ ὅτι
ἀνάγκη[9]) λέγεσθαι ἐν τῇ Ἑλλάδι ἃ ἂν συμβουλεύσῃς[10]). Ὁ 18
δὲ Κλέαρχος ταῦτα ὑπήγετο[11]) βουλόμενος καὶ αὐτὸν τὸν παρὰ
βασιλέως πρεσβεύοντα συμβουλεῦσαι μὴ παραδοῦναι τὰ ὅπλα,
ὅπως εὐέλπιδες μᾶλλον εἶεν[12]) οἱ Ἕλληνες. Φαλῖνός δὲ ὑπο-
στρέψας[13]) παρὰ[14]) τὴν δόξαν αὐτοῦ εἶπεν ὧδε· Ἐγώ, εἰ 19
μὲν τῶν μυρίων ἐλπίδων μία τις ὑμῖν ἐστι σωθῆναι[15]) πολε-
μοῦντας[16]) βασιλεῖ, συμβουλεύω μὴ παραδιδόναι τὰ ὅπλα·
εἰ μέντοι μηδεμία σωτηρίας ἐστὶν ἐλπὶς ἄκοντος[17]) βασιλέως,
συμβουλεύω σώζεσθαι ὑμῖν ὅπῃ δυνατόν[18]). Κλέαρχος δὲ
πρὸς ταῦτα εἶπεν· Ἀλλὰ[19]) ταῦτα μὲν δὴ σὺ λέγεις· παρ' 20
ἡμῶν δὲ ἀπάγγελλε τάδε[20]), ὅτι ἡμεῖς οἰόμεθα, εἰ μὲν δέοι[21])
βασιλεῖ φίλους εἶναι, πλείονος[22]) ἂν ἄξιοι εἶναι[23]) φίλοι

Lage. — 3) Attract. des Relat. für *περὶ τούτων ἃ* etc. s. oben I. 9, 14, N. 46). — 4) Formel der Beschwörung, s. M. §. 590. R. p. 540. B. p. 420. K. §. 536, I. d). — 5) s. *φέρω*. — 6) Adv. durch den Artikel zum Adj. erhoben, s. oben I. 1, 9, N. 49). — 7) überliefert, für: *ἀναγινωσκόμενον*; nach Andern ein absolutes Part.: repetitum commemoratione; Andere erklären es durch *πάντα λεγόμενον*, u. *ἀεὶ λεγόμενον*. — 8) Part. Fut. final. — 9) *ἀνάγκη* ohne Copula, s. I. 3, 5, N. 19). — 10) Ueber die Bedeutung des Aor. Conj. in relat. Sätzen s. I. 4, 14, N. 28); durch das zugefügte *ἂν* wird das bedingt Mögliche hervorgehoben. — 11) *ὑπάγειν* im Med.: heimlich zu seinem Vortheile leiten, d. h. er fragte ihn dieses mit List. — 12) Warum der Opt.? — 13) *ὑποστρέφειν*, intrans. s. Lex. 2). — 14) *παρά* drückt mit Acc. in räumlicher Beziehung die Richtung an einem Orte vorbei aus u. hier, im uneigentlichen Sinne: gegen, praeter opinionem, s. K. §. 535, III. *β*). B. p. 420. — 15) s. *σώζω*. — 16) eigentlich durfte hier, auf *ὑμῖν* bezogen, der Dat. erwartet werden; allein der Autor geht in die gewöhnliche Construction des Acc. c. Inf. über, u. lässt *ὑμᾶς* ergänzen, vergl. oben I. 2, 1, N. 77). — 17) s. *ἄκων*, aus *ἀέκων*, wider Willen; indem der König widerstrebt; über das *α* privat. vor dem Vokal s. B. §. 120. An. 10. — 18) Ueber das Auslassen der Copula bei Verbal-Adj. vergl. I. 3, 5, N. 19). — 19) *ἀλλά* zu Anfang der Rede, oft den adversativen Sinn nur leise ausdrückend, selbst auffordernd, bekräftigend: wolan! s. B. p. 438. R. p. 704, *γ*). M. §. 613. K. §. 619, 5; vergl. I. 7, 6, *). — 20) *τάδε*, Folgendes, während *ταῦτα* auf Vorhergegangenes hinweist, s. K. §. 355, 4. — 21) sc. *ἡμᾶς*; Opt. der subject. Möglichkeit. — 22) Ueber den Gen. pretii s. oben N. 93). — 23) Warum die Bestimmungen des Inf. im Nom.? s. oben I. 9, 20,

ἔχοντες τὰ ὅπλα ἢ παραδόντες ἄλλῳ· εἰ δὲ δέοι πολεμεῖν,
ἄμεινον ἂν πολεμεῖν ἔχοντες τὰ ὅπλα ἢ ἄλλῳ παραδόντες.
21 Ὁ δὲ Φαλῖνος εἶπε· Ταῦτα μὲν δὴ ἀπαγγελοῦμεν[24])· ἀλλὰ
καὶ τάδε ὑμῖν ἐκέλευσεν εἰπεῖν βασιλεύς, ὅτι μένουσι[25]) μὲν
ὑμῖν αὐτοῦ[26]) σπονδαὶ[27]) εἴησαν, προϊοῦσι δὲ καὶ ἀπιοῦσι
πόλεμος. Εἴπατε[28]) οὖν καὶ περὶ τούτου πότερα μενεῖτε καὶ
σπονδαί εἰσιν ἢ[29]) ὡς πολέμου ὄντος[30]) παρ' ὑμῶν ἀπαγ-
22 γελῶ. Κλέαρχος δ' ἔλεξεν· Ἀπάγγελλε τοίνυν καὶ περὶ τού-
των ὅτι καὶ ἡμῖν ταὐτὰ δοκεῖ ἅπερ καὶ βασιλεῖ. Τί οὖν
ταῦτά ἐστιν; ἔφη ὁ Φαλῖνος. Ἀπεκρίνατο ὁ Κλέαρχος· Ἢν
μὲν μένωμεν[31]), σπονδαί, ἀπιοῦσι δὲ καὶ προϊοῦσι πόλεμος.
23 Ὁ δὲ πάλιν ἠρώτησε· Σπονδὰς ἢ πόλεμον ἀπαγγελῶ[32]); Κλέ-
αρχος δὲ ταὐτὰ πάλιν ἀπεκρίνατο· Σπονδαὶ μὲν μένουσιν,
ἀπιοῦσι δὲ ἢ προϊοῦσι πόλεμος. Ὅ,τι δὲ ποιήσοι οὐ διεσή-
μηνε[33]).

1 II. Φαλῖνος μὲν δὴ ᾤχετο καὶ οἱ σὺν αὐτῷ. Οἱ δὲ παρὰ
Ἀριαίου[34]) ἧκον Προκλῆς καὶ Χειρίσοφος· Μένων δὲ αὐτοῦ
ἔμεινε παρὰ Ἀριαίῳ· οὗτοι δὲ ἔλεγον ὅτι πολλοὺς φαίη Ἀριαῖος
εἶναι Πέρσας ἑαυτοῦ βελτίους[35]), οὓς[36]) οὐκ ἂν ἀνασχέσθαι[37])
αὐτοῦ βασιλεύοντος· ἀλλ' εἰ βούλεσθε συναπιέναι, ἥκειν ἤδη
κελεύει τῆς νυκτός[38])· εἰ δὲ μή, αὐτὸς πρωὶ ἀπιέναι[39]) φησίν.

N. *); u. über ἂν beim Inf. s. I. 9, 8, N. 20). — 24) Das Fut. secund. s. B. p. 152, 10. — 25) Dat. Part. zu ὑμῖν. — 26) adverbialisch: daselbst. — 27) Verträge, Waffenstillstand. — 28) Ueber das von den Attikern vorzugsweise gebrauchte εἴπατε s. unter εἰπεῖν. — 29) sc. πότερα, oder ob ich melden werde von euch; Andere ergänzen nicht πότερα u. nehmen ἀπαγγελῶ als fragenden Aor. Conj.: soll ich melden? s. B. §. 139, An. 7. M. §. 515, 2. K. §. 402. — 30) als ob Krieg sey; über den Gen. abs. s. I. 10, 6, N. 49). — 31) Warum der Conj.? — 32) hier ist es offenbar der fragende Aor. Conj. — 33) Nach Andern: διεσήμανε, Aor. von σημαίνω; doch s. B. §. 101, An. 2. K. §. 144, An. 1. R. p. 201, An. 5.

Cap. II. §. 1. 34) Attraction der Präposition, indem die Präposition der Ruhe, παρά mit Dat., von der Präpos. der Richtung, παρά mit Genit., angezogen worden, für: οἱ δὲ παρὰ Ἀριαίῳ ἧκον παρὰ Ἀριαίου etc. s. B. §. 151, 8. M. §. 596; vergl. K. §. 542. — 35) vornehmere. — 36) Ueber den Acc. c. Inf. in der Orat. obl. in jeder Art von Nebensätzen s. K. §. 709. M. §. 538. — 37) ἀνέχω im Med. mit Gen. des Obj., u. zwar in Verbindung mit Part., s. R. p. 522, oben. K. §. 570. M. §. 550. Ueber die Negation οὐκ selbst bei Inf. in der Orat. obl. mit dem Charakter der graden Rede, s. B. §. 148, 2, d. u. g. K. §. 604, An. 1. M. §. 608, 3. R. p. 715, An. 4. — 38) Die Casus der Zeitbestimmungen s. I. 5, 12, N. 30). — 39) Ueber die Bedeutung des Fut. vom Praes. εἶμι im Ind. wie in den übrigen Modis s. B. p. 233, 5. K. §. 381, a); vergl.

Ὁ δὲ Κλέαρχος εἶπεν· Ἀλλ' οὕτω χρὴ ποιεῖν[40])· ἐὰν μὲν 2
ἥκωμεν[41]), ὥσπερ λέγετε· εἰ δὲ μή, πράττετε ὁποῖον ἄν[42])
τι[43]) ὑμῖν[44]) οἴησθε μάλιστα συμφέρειν. Ὅ,τι δὲ ποιήσοι
οὐδὲ τούτοις εἶπε. Μετὰ δὲ ταῦτα ἤδη ἡλίου δύνοντος συγ- 3
καλέσας τοὺς στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς ἔλεξε τοιάδε· Ἐμοί,
ὦ ἄνδρες, θυομένῳ ἰέναι[45]) ἐπὶ βασιλέα οὐκ ἐγίγνετο τὰ
ἱερά. Καὶ εἰκότως ἄρα[46]) οὐκ ἐγίγνετο· ὡς γὰρ ἐγὼ νῦν
πυνθάνομαι, ἐν μέσῳ ἡμῶν καὶ βασιλέως ὁ Τίγρης ποταμός
ἐστι ναυσίπορος, ὃν οὐκ ἂν δυναίμεθα[47]) ἄνευ πλοίων δια-
βῆναι· πλοῖα δὲ ἡμεῖς οὐκ ἔχομεν. Οὐ μὲν δὴ αὐτοῦ γε μέ-
νειν οἷόν[48]) τε· τὰ γὰρ ἐπιτήδεια οὐκ ἔστιν[49]) ἔχειν· ἰέναι
δὲ παρὰ[50]) τοὺς Κύρου φίλους πάνυ καλὰ ἡμῖν τὰ ἱερὰ ἦν.
Ὧδε οὖν χρὴ ποιεῖν· ἀπιόντας δειπνεῖν ὅ,τι τις[51]) ἔχει· ἐπει- 4
δὰν δὲ σημήνῃ[52]) τῷ κέρατι ὡς ἀναπαύεσθαι[53]), συσκευά-
ζεσθε· ἐπειδὰν δὲ τὸ δεύτερον[54]), ἀνατίθεσθε ἐπὶ τὰ ὑπο-
ζύγια· ἐπὶ δὲ τῷ τρίτῳ[55]) ἕπεσθε τῷ ἡγουμένῳ[56]), τὰ μὲν

I. 10, 6, 49); u. über den Nom. *αὐτός* als Bestimmung des Inf., auf das in *φησίν* liegende Subj. sich zurück beziehend, s. B. §. 142, 2, 1) u. An. 1; vergl. oben I. 9, 20, N. *). — 40) Ja, also muss man verfahren; d. h. es soll also geschehen, wie ihr saget. — 41) Was liegt in dem Conj.? — 42) *ἄν* im relat. Satze mit Conj. s. oben I. 7, 7, N. 89). — 43) *τι* limitirend: in irgend einer Beziehung, s. B. p. 445. — 44) *ὑμῖν* zum folgenden Inf. — 45) Der Inf. hängt von *ἐγίγνετο τὰ ἱερά* ab, u. man ergänzt *καλά*, welches aber bei Xenoph. in dieser Verbindung gewöhnlich fehlt: bei meinem Opfer waren mir die Zeichen nicht günstig, gegen den König etc. s. B. §. 140, 2, mit der beigefügten berichtigenden Parenthese. — 46) *ἄρα*, grade, eben, s. K. §. 630. B. p. 441. — 47) Ueber den Opt. (potentialis) nach *ἄν* mit dem Relat., s. oben I. 5, 9, N. 12); u. die Negation *οὐ* konnte hier in dem relat. Satze stehen, weil der ausgesprochene Gedanke schlechtweg, ohne alle Beziehung zum Hauptsatze negirt wird, s. K. §. 602, I, a). R. p. 714, An. 3. — 48) *οἷόν τε* s. B. p. 446. — 49) Ueber *ἔστιν* s. B. p. 449. — 50) *παρά* zur Angabe der Richtung oder Bewegung in die Nähe einer Person, mit Acc. s. B. p. 420. K. §. 535, III. *α*). — 51) *τις* kollectivisch: ein Jeder, s. B. §. 127, 4. K. §. 358. R. p. 470, b); daher der Plur. *ἀπιόντας*, sc. *χρή*. — 52) Wenn (der Trompeter) das Zeichen wird gegeben haben, oder: wenn das Zeichen wird gegeben worden seyn; — dass einige Verba des Betonens im Act. impersonell gebraucht werden, indem die Handlung die Hauptsache ist, s. oben I. 2, 17, N. 39); über die Form des Aor. von *σημαίνω* s. N. 33); die Bedeutung des Conj. Aor. im temporalen Satze s. I. 4, 14, N. 28); u. warum hier der Conj. s. I. 7, 7, N. 89). — 53) wie euch zur Ruhe zu begeben, d. h. als ob ihr euch etc.; denn es sollte nur zum Scheine geschehen. — 54) über den adverb. Acc. mit Artikel s. I. 10, 10, N. 67). — 55) *ἐπί* in temporeller Beziehung mit Dat. sc. *σημείῳ*, nach dem dritten Zeichen, s. K. §. 532, 2). — 56) Dat. des Neutr. Part. im kollectiven Sinne: dem vorangehen-

ὑποζύγια ἔχοντες πρὸς[57] τοῦ ποταμοῦ, τὰ δὲ ὅπλα[58] ἔξω[59].
5 Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ λοχαγοὶ ἀπῆλθον καὶ
ἐποίουν οὕτω. Καὶ τὸ λοιπὸν[60] ὁ μὲν ἦρχεν[61], οἱ δὲ
ἐπείθοντο, οὐχ ἑλόμενοι[62], ἀλλὰ ὁρῶντες ὅτι μόνος ἐφρόνει
6 οἷα δεῖ τὸν ἄρχοντα, οἱ δ' ἄλλοι ἄπειροι ἦσαν. Ἀριθμὸς[63]
δὲ τῆς ὁδοῦ ἣν ἦλθον ἐξ Ἐφέσου τῆς Ἰωνίας[64] μέχρι τῆς
μάχης[65] σταθμοὶ τρεῖς καὶ ἐνενήκοντα, παρασάγγαι πέντε καὶ
τριάκοντα καὶ πεντακόσιοι, στάδιοι πεντήκοντα καὶ ἑξακις-
χίλιοι καὶ μύριοι· ἀπὸ δὲ τῆς μάχης ἐλέγοντο εἶναι εἰς Βαβυ-
λῶνα στάδιοι ἑξήκοντα καὶ τριακόσιοι.
7 Ἐντεῦθεν δή, ἐπεὶ σκότος ἐγένετο, Μιλτοκύθης μὲν ὁ
Θρᾷξ ἔχων τούς τε ἱππέας τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τετταράκοντα
καὶ τῶν πεζῶν Θρᾳκῶν ὡς τριακοσίους ηὐτομόλησε πρὸς βα-
8 σιλέα. Κλέαρχος δὲ τοῖς ἄλλοις ἡγεῖτο[66] κατὰ τὰ παρηγγελ-
μένα[67], οἱ δ' εἵποντο· καὶ ἀφικνοῦνται εἰς τὸν πρῶτον
σταθμὸν παρὰ Ἀριαῖον καὶ τὴν ἐκείνου στρατιὰν ἀμφὶ μέσας
νύκτας[68]· καὶ ἐν τάξει θέμενοι τὰ ὅπλα[69] συνῆλθον οἱ
στρατηγοὶ καὶ [οἱ] λοχαγοὶ[70] τῶν Ἑλλήνων παρὰ Ἀριαῖον·
καὶ ὤμοσαν οἵ τε Ἕλληνες καὶ Ἀριαῖος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ
οἱ κράτιστοι μήτε προδώσειν ἀλλήλους σύμμαχοί τε[71] ἔσεσθαι·
9 οἱ δὲ βάρβαροι προςώμοσαν καὶ ἡγήσεσθαι ἀδόλως[72]. Ταῦτα
δ' ὤμοσαν, σφάξαντες κάπρον καὶ ταῦρον καὶ λύκον καὶ κριὸν

---

den (Heertheile), s. M. §. 270, An. 2. — 57) πρός mit Genit. zur Angabe der Richtung von einem Gegenstande her, u. der Annäherung an einen Gegenstand hin: nahe daran, s. K. §. 536, I. a). — 58) für τοὺς ὁπλίτας, vergl. oben ἀσπίς, I. 7, 10, N. 2). — 59) ἔξω, nach aussen hin, d. h. an den Fluss sich nicht anlehnend. — 60) Die übrige Zeit; über diesen adverb. Acc. mit Artikel s. I. 10, 10, N. 67). — 61) kommandirte, d. h. als Feldherr. — 62) weil sie ihn gewählt, s. αἱρέω. — 63) Die Zahl, d. h. der Betrag, auf die folgenden Zahlen bezogen, oder für μῆκος, Länge, Entfernung. — 64) Der Gen. des Ganzen als Landschaft steht sonst gerne voran, hier aber wird die Stadt besonders hervorgehoben, s. M. §. 321, b. R. p. 513. An. 1. — 65) bis zur Schlacht, d. h. dem Schlachtorte, Kunaxa. — 66) ἡγεῖσθαι, in der Bedeutung anführen, geleiten, mit Dat., s. R. p. 515, b), u. An. 4. K. §. 446, 2) u. §. 466, An. Vergl. I. 9, 31, 24). — 67) nach dem Befohlenen, nach den getroffenen Anordnungen. — 68) Ueber das Weglassen des Artikels s. K. §. 420, An. d), u. über den Plur. der Abstrakten s. K. §. 350, c). R. p. 431, ββ). — 69) nachdem sie sich mit den Waffen in Ordnung aufgestellt. — 70) Das letzte von zwei Subst. bildet, wenn es keinen Artikel hat, mit dem ersten einen Gesammtbegriff. — 71) τε korrespondirt mit μήτε u. verbindet den negativen Satz mit einem positiven, wie neque — et, indem es etwas Adversatives anknüpft: sondern, s. K. §. 620, 3. R. p. 695, d). 72) dass sie ohne Trug führen,

εἰς ἀσπίδα[73]), βάπτοντες οἱ μὲν Ἕλληνες ξίφος, οἱ δὲ βάρβαροι λόγχην. Ἐπεὶ δὲ τὰ πιστὰ[74]) ἐγένετο, εἶπεν ὁ Κλέαρ- 10
χος· Ἄγε δή, ὦ Ἀριαῖε, ἐπείπερ ὁ αὐτὸς ὑμῖν στόλος ἐστὶ καὶ ἡμῖν, εἰπὲ τίνα γνώμην ἔχεις περὶ τῆς πορείας, πότερον ἄπιμεν[75]) ἥνπερ ἤλθομεν ἢ ἄλλην τινὰ ἐννενοηκέναι δοκεῖς ὁδὸν κρείττω[76]). Ὁ δ' εἶπεν· Ἣν μὲν ἤλθομεν ἀπιόντες 11
πάντες ἂν ὑπὸ λιμοῦ[77]) ἀπολοίμεθα[78])· ὑπάρχει γὰρ νῦν ἡμῖν οὐδὲν τῶν ἐπιτηδείων. Ἑπτακαίδεκα γὰρ σταθμῶν[79]) τῶν ἐγγυτάτω οὐδὲ δεῦρο ἰόντες ἐκ τῆς χώρας οὐδὲν εἴχομεν λαμβάνειν· ἔνθα δ' εἴτι ἦν[80]), ἡμεῖς διαπορευόμενοι κατεδαπανήσαμεν. Νῦν δ' ἐπινοοῦμεν[81]) πορεύεσθαι μακροτέραν[82]) μέν, τῶν δ' ἐπιτηδείων οὐκ ἀπορήσομεν. Πορευτέον δ' ἡμῖν[83]) τοὺς πρώτους σταθμοὺς ὡς[84]) ἂν δυνώμεθα μα- 12
κροτάτους, ἵνα ὡς πλεῖστον ἀποσπασθῶμεν τοῦ βασιλικοῦ στρατεύματος· ἢν γὰρ ἅπαξ δύο[85]) ἢ τριῶν ἡμερῶν ὁδὸν ἀπόσχωμεν, οὐκέτι μὴ δύνηται[86]) βασιλεὺς ἡμᾶς καταλαβεῖν. Ὀλίγῳ μὲν γὰρ στρατεύματι οὐ τολμήσει ἐφέπεσθαι· πολὺν δ' ἔχων στόλον οὐ δυνήσεται ταχὺ πορεύεσθαι· ἴσως δὲ καὶ τῶν ἐπιτηδείων σπανιεῖ[87]). Ταύτην, ἔφη, γνώμην[88]) ἔχω ἔγωγε.

---

den Weg zeigen würden. — 73) in einem Schild, so dass er das Blut aufnahm. — 74) Als der Bund geschlossen, die Verabredung getroffen war. — 75) sc. ὁδόν. — 76) oder ob du glaubst, einen andern besseren ersonnen zu haben, d. h. ob du einen anderen, den du ersonnen, für besser hältst. — 77) ὑπό in kausaler Beziehung: durch, wegen, vor. — 78) Welche Möglichkeit liegt in dem Opt. mit ἄν u. wie ist die dazu gehörende Bedingung ausgedrückt? — 79) auf den nächsten, d. h. letzten Tagemärschen; Genit. der Zeitbestimmung als partit. von einem Zeitganzen. — 80) Andere: ἔνθα δέ τι ἦν. — 81) gedenken wir. — 82) sc. ὁδόν. — 83) Ueber den Dat. bei den Adject. verbal. s. B. §. 134, 8 u. 9. R. p. 254 u. 543. K. §. 511, 4. — 84) ὡς zur Verstärkung des Superl. s. B. p. 432. M. §. 461. K. §. 352, 2, e); was liegt in dem zugefügten ἄν mit Conj.? — 85) δύο bei den Attikern oft indeklinabel im Gen. u. Dat. B. §. 70, 2. — 86) Der Conj. nach οὐ μή bei Versicherungen, die auf die Zukunft gehen, u. zwar der Conj. Aor. 2., ist die gewöhnliche Construction, fehlt dieser, so ist das Fut. Ind. geläufiger als der Aor. 1. Conj. s. B. p. 431, An. 6. u. §. 139, 4, mit der unteren Anm. M. §. 516; aber von K. §. 607, u. R. p. 721, 7, a) wird die Construction als elliptisch erklärt, indem zu οὐ ein Verb. der Besorgniss zu suppliren sey, von welchem das folgende μή abhange, also hier: so fürchte ich nicht, oder so ist nicht zu besorgen, dass der König kann oder können werde etc. — 87) s. σπανίζω u. über das Fut. attic. s. B. §. 95, 7 u. 9. — 88) Andere nehmen zu γνώμην den Artikel an; aber es kann auch ohne denselben als Prädikat gefasst werden: dieses als Meinung. —

13 Ἦν δὲ αὕτη ἡ στρατηγία οὐδὲν ἄλλο δυναμένη[89]) ἢ ἀπο-
δρᾶναι[90]) ἢ ἀποφυγεῖν· ἡ δὲ τύχη ἐστρατήγησε κάλλιον. Ἐπεὶ
γὰρ ἡμέρα ἐγένετο ἐπορεύοντο ἐν δεξιᾷ ἔχοντες τὸν ἥλιον,
λογιζόμενοι ἥξειν ἅμα ἡλίῳ δύνοντι[91]) εἰς κώμας τῆς Βαβυ-
14 λωνίας χώρας· καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἐψεύσθησαν[92]). Ἔτι δὲ
ἀμφὶ δείλην[93]) ἔδοξαν πολεμίους ὁρᾶν ἱππέας· καὶ τῶν τε
Ἑλλήνων οἳ μὴ[94]) ἔτυχον[95]) ἐν ταῖς τάξεσιν ὄντες εἰς τὰς
τάξεις ἔθεον, καὶ Ἀριαῖος, ἐτύγχανε γὰρ ἐφ' ἁμάξης πορευό-
μενος διότι ἐτέτρωτο[96]), καταβὰς ἐθωρακίζετο καὶ οἱ σὺν
15 αὐτῷ. Ἐν ᾧ[97]) δὲ ὡπλίζοντο ἧκον λέγοντες οἱ προπεμ-
φθέντες σκοποὶ ὅτι οὐχ ἱππεῖς εἰσὶν ἀλλ' ὑποζύγια νέμοιντο[98]).
Καὶ εὐθὺς ἔγνωσαν πάντες ὅτι ἐγγύς που ἐστρατοπεδεύετο
βασιλεύς· καὶ γὰρ [καὶ] καπνὸς ἐφαίνετο ἐν κώμαις οὐ πρόσω.
16 Κλέαρχος δὲ ἐπὶ μὲν τοὺς πολεμίους οὐκ ἦγεν· ᾔδει γὰρ καὶ
ἀπειρηκότας τοὺς στρατιώτας καὶ ἀσίτους ὄντας[99])· ἤδη δὲ
καὶ ὀψὲ ἦν· οὐ μέντοι οὐδὲ ἀπέκλινε, φυλαττόμενος μὴ[100])
δοκοίη φεύγειν, ἀλλ' εὐθύωρον[1]) ἄγων ἅμα τῷ ἡλίῳ δυο-
μένῳ εἰς τὰς ἐγγυτάτω κώμας τοὺς πρώτους ἔχων[2]) κατεσκή-
νωσεν, ἐξ ὧν διήρπαστο[3]) ὑπὸ τοῦ βασιλικοῦ στρατεύματος
17 καὶ αὐτὰ τὰ ἀπὸ[4]) τῶν οἰκιῶν ξύλα. Οἱ μὲν οὖν πρῶτοι

---

89) bezweckend, das Part. mit ἦν für das einfache ἐδύνατο, um den Begriff mit mehr Nachdruck hervorzuheben, s. M. §. 559. K. §. 362, 3. R. p. 569, 12. — 90) s. διδράσκω. — 91) s. δύω mit der im Stamme verstärkten Form δύνω. — 92) s. ψεύδω; darin wurden sie nicht getäuscht. — 93) sc. πρωΐαν, indem noch ὀψέ u. dann σκότος erwähnt wird; vergl. oben I. 8, 8, N. 65). — 94) μή im relat. Satze, um die innere Beziehung zum Hauptsatze, die unmittelbare Verbindung beider auszudrücken, s. K. §. 602, 2. B. §. 148, 2. R. p. 713, 9, b). — 95) Welche Bedeutung liegt in ἔτυχον? — 96) s. τιτρώσκω. — 97) in welcher Zeit, d. h. während. — 98) Andere lesen νέμοιτο; indessen über den Plur. des Verbi beim Neutr. Plur. s. I. 7, 17, N. 21); der Opt. in der orat. obl. wechselnd mit dem Praes. Ind., je nachdem der Erzählende die Thatsache als Erscheinung aus der Wirklichkeit oder als blose Vorstellung ausdrückt, s. I. 9, 28, N. 4). — 99) Ueber das Part. im Object-Satze s. oben I. 7, 17, N. 20). — 100) μή nach den Verb. der Furcht u. Ungewissheit, des Verbietens u. Verhütens etc. mit dem Verb. finito, u. zwar mit dem Opt. bei einer blos subjectiven Vermuthung, ist als indirecte negat. Frage zu fassen: ob nicht, während es nach denselben Verb., mit dem Inf. konstruirt, die Wiederholung des in dem regierenden Verbo liegenden Negativen ausdrückt, s. K. §. 607, 2 u. 3. R. p. 623, An. 5 u. a). — 1) grade aus; Andere lesen: εὐθυμότερον. — 2) Nach Andern: πρωταγοὺς ἄγων. — 3) s. διαρπάζω. — 4) Attract. der Präposit., indem die Präpos. der Ruhe: ἐπὶ τῶν οἰκιῶν, von der Präpos. der Richtung ἀπό verdrängt worden, s. oben II. 2, 1,

ὅμως[5]) τρόπῳ τινὶ[6]) ἐστρατοπεδεύσαντο, οἱ δὲ ὕστεροι σκοταῖοι[7]) προσιόντες ὡς ἐτύγχανον ἕκαστοι[8]) ηὐλίζοντο, καὶ κραυγὴν πολλὴν ἐποίουν[9]) καλοῦντες ἀλλήλους, ὥςτε καὶ τοὺς πολεμίους ἀκούειν[10])· ὥςτε οἱ μὲν ἐγγύτατα τῶν πολεμίων καὶ ἔφυγον[11]) ἐκ τῶν σκηνωμάτων. Δῆλον δὲ τοῦτο τῇ 18
ὑστεραίᾳ ἐγένετο· οὔτε γὰρ ὑποζύγιον ἔτ' οὐδὲν ἐφάνη, οὔτε στρατόπεδον, οὔτε καπνὸς οὐδαμοῦ πλησίον. Ἐξεπλάγη[12]) δέ, ὡς ἔοικε[13]), καὶ βασιλεὺς τῇ ἐφόδῳ τοῦ στρατεύματος. Ἐδήλωσε δὲ τοῦτο οἷς[14]) τῇ ὑστεραίᾳ ἔπραττε. Προϊούσης 19
μέντοι τῆς νυκτὸς ταύτης καὶ τοῖς Ἕλλησι φόβος ἐμπίπτει[15]), καὶ θόρυβος καὶ δοῦπος ἦν οἷον εἰκὸς φόβου ἐμπεσόντος γίγνεσθαι[16]). Κλέαρχος δὲ Τολμίδην Ἠλεῖον, ὃν ἐτύγχανεν 20
ἔχων παρ' ἑαυτῷ κήρυκα ἄριστον τῶν τότε[17]), τοῦτον[18]) ἀνειπεῖν ἐκέλευσε σιγὴν κατακηρύξαντα ὅτι προαγορεύουσιν[19]) οἱ ἄρχοντες, ὃς ἂν τὸν ἀφέντα[20]) τὸν ὄνον εἰς τὰ ὅπλα μηνύσῃ[21]), ὅτι λήψεται μισθὸν τάλαντον ἀργυρίου. Ἐπεὶ δὲ 21
ταῦτα ἐκηρύχθη, ἔγνωσαν οἱ στρατιῶται ὅτι κενὸς ὁ φόβος εἴη καὶ οἱ ἄρχοντες σῶοι. Ἅμα δὲ ὄρθρῳ παρήγγειλεν ὁ Κλέαρχος εἰς τάξιν τὰ ὅπλα τίθεσθαι[22]) τοὺς Ἕλληνας ᾗπερ εἶχον[23]) ὅτε ἦν ἡ μάχη.

N. 34). — 5) gleichwohl, d. h. wenngleich Alles verwüstet war. — 6) in einer gewissen Ordnung. — 7) in der Dunkelheit, das Adject. der Zeit für das Adv., um das Verhältniss der Personen hervorzuheben, s. K. §. 588, An. 1, b. M. §. 446, 7. R. p. 441, An. 8. B. §. 123, 3, An. 3; vergl. I. 5, 14, 43). — 8) sc. αὐλιζόμενοι, übernachteten, wie ein Jeder grade übernachtete, d. h. die Einen so, die Andern anders. — 9) Das Act. u. nicht das Med., weil keine Beziehung zum Subj. statt findet. — 10) ὥςτε mit Inf. s. I. 6, 6, N. 94), u. warum der Acc. c. Inf.? — 11) ὥςτε mit Ind. s. I. 7, 7, N. 86). — 12) Der Aor. 2. Pass. im einfachen Verbo behält sein η, aber in den Compos., die einen Schrecken bedeuten, geht es in α über, s. πλήσσω. — 13) wie es schien. — 14) Attract. des Relat. für τούτοις ἅ, s. oben I. 9, 14, N. 46). — 15) überfällt auch die Hellenen ein Schrecken, wie πανικὸς φόβος. — 16) οἷον εἰκὸς γίγνεσθαι, wie natürlich ist, dass geschieht, d. h. wie zu geschehen pflegt, s. B. p. 446. — 17) Das Adv. mit Artikel zum Substant. erhoben, s. B. §. 125, 7. K. §. 427, 2. R. p. 444, An. 9. M. §. 271, a). — 18) Das Pron. weist auf das schon genannte Nomen nach einem Zwischensatze mit Nachdruck zurück. — 19) versprechen. — 20) den, der losgelassen. Die Erscheinung des Esels war nämlich eine Erdichtung des Klearchos zur Beruhigung der Soldaten. — 21) Was drückt der Conj. Aor. im relat. Satze mit ἄν aus? s. oben I. 4, 14, N. 28). — 22) sich mit den Waffen in Ordnung zu stellen; vergl. I. 5, 14, N. 44). — 23) wie sie sich verhielten; Andere lesen ἥνπερ auf τάξιν bezogen: welche sie hatten.

1 III. Ὁ δὲ δὴ ἔγραψα ὅτι βασιλεὺς ἐξεπλάγη τῇ ἐφόδῳ,
τῇδε[24]) δῆλον ἦν. Τῇ μὲν γὰρ πρόσθεν ἡμέρᾳ[25]) πέμπων
τὰ ὅπλα παραδιδόναι ἐκέλευε, τότε δὲ[26]) ἅμα[27]) ἡλίῳ ἀνα-
2 τέλλοντι κήρυκας ἔπεμψε περὶ σπονδῶν[28]). Οἱ δ' ἐπεὶ ἦλθον
πρὸς τοὺς προφύλακας[29]), ἐζήτουν τοὺς ἄρχοντας. Ἐπειδὴ
δὲ ἀπήγγειλαν οἱ προφύλακες, Κλέαρχος, τυχὼν τότε τὰς
τάξεις ἐπισκοπῶν[30]), εἶπε τοῖς προφύλαξι κελεύειν τοὺς κή-
3 ρυκας περιμένειν ἄχρις ἂν σχολάσῃ[31]). Ἐπεὶ δὲ κατέστησε[32])
τὸ στράτευμα ὥστε[33]) καλῶς ἔχειν[34]) ὁρᾶσθαι πάντῃ φάλαγγα
πυκνήν, τῶν δὲ ἀόπλων μηδένα καταφανῆ[35]) εἶναι, ἐκάλεσε
τοὺς ἀγγέλους, καὶ αὐτός τε προῆλθε, τούς τε εὐοπλοτάτους
ἔχων καὶ εὐειδεστάτους[36]) τῶν αὑτοῦ στρατιωτῶν, καὶ τοῖς
4 ἄλλοις στρατηγοῖς ταῦτα[37]) ἔφρασεν. Ἐπεὶ δὲ ἦν πρὸς τοῖς
ἀγγέλοις, ἀνηρώτα τί βούλοιντο. Οἱ δ' ἔλεγον[38]) ὅτι περὶ
σπονδῶν ἥκοιεν[39]) ἄνδρες οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται[40]) τά τε
παρὰ[41]) βασιλέως τοῖς Ἕλλησιν ἀπαγγεῖλαι καὶ τὰ παρὰ τῶν
5 Ἑλλήνων βασιλεῖ. Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο· Ἀπαγγέλλετε τοίνυν
αὐτῷ ὅτι μάχης δεῖ πρῶτον· ἄριστον γὰρ οὐκ ἔστιν[42]) οὐδ'
ὁ τολμήσων[43]) περὶ σπονδῶν λέγειν τοῖς Ἕλλησι μὴ[44]) πο-
6 ρίσας ἄριστον. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἄγγελοι ἀπήλαυνον, καὶ
ἧκον ταχύ· ᾧ[45]) καὶ δῆλον ἦν ὅτι ἐγγύς που ἦν βασιλεὺς

Cap. III. §. 1. 24) Andere ziehen τῇδε zu ἐφόδῳ, oder sie lesen τῷδε; über die verstärkte Form der demonstrat. Correlativ-Partikeln s. B. §. 116, 7, u. §. 79, 4; über das Iota subscr. s. B. §. 116, An. 8. — 25) an dem vorhergehenden Tage, s. oben I. 6, 3, N. 74). — 26) jetzt aber. — 27) ἅμα mit Dat. s. K. §. 521, An. — 28) περί mit Gen. kausal: wegen, s. K. §. 530, 2). R. p. 539; über das Weglassen des Artikels s. K. §. 421. — 29) Vorposten. — 30) der damals grade musterte, s. I. 1, 2, 13). — 31) Dass durch den Conj. mit ἄν in den relat. Adverbialsätzen der Zeitbeziehung nach den Conjunctionen, welche bis bedeuten, ein erwartetes u. beabsichtigtes Ziel ausgedrückt werde, s. K. §. 670, 2; — u. über die Zeitbedeutung des Aor. Conj. s. oben I. 7, 7, N. 83). — 32) transitiv oder intransitiv? Der Aor. mit Bedeutung des Plusqu. s. I. 10, 6, N. 51). — 33) ὥστε mit Inf. s. I. 6, 6, N. 94). — 34) ἔχειν mit Adv. s. B. p. 452. — 35) kontrahirter Acc. von ής. — 36) ohne Artikel wie oben II. 2, 8, N. 70). — 37) Nach Andern: ταὐτά. — 38) Warum das Imperf.? — 39) die Bedeutung von ἥκω s. oben I. 4, 13, N. 13). — 40) Das Fut. Ind. im relat. Satze der obliquen Rede, um das als zukünftig Gedachte u. Beabsichtigte mit mehr Bestimmtheit auszudrücken. — 41) Die Aufträge, Vorschläge des Königs; über die kausale Beziehung von παρά s. K. §. 535, I. 2). — 42) sc. ἡμῖν. — 43) Ueber den Artikel beim Part. s. M. §. 268: qui audeat, u. nicht soll es Einer wagen. — 44) μή bei Part. im konditionalen Sinne: wenn er nicht, ohne etc. s. B. p. 428, f. — 45) wo-

ἢ ἄλλος τις ᾧ ἐπετέτακτο[46]) ταῦτα πράττειν· ἔλεγον δὲ ὅτι εἰκότα δοκοῖεν λέγειν βασιλεῖ καὶ ἥκοιεν ἡγεμόνας ἔχοντες, οἳ αὐτούς, ἐὰν σπονδαὶ γένωνται[47]), ἄξουσιν ἔνθεν[48]) ἕξουσι τὰ ἐπιτήδεια. Ὁ δὲ ἠρώτα εἰ αὐτοῖς τοῖς ἀνδράσι σπένδοιτο 7
τοῖς ἰοῦσι καὶ ἀπιοῦσιν[49]) ἢ καὶ τοῖς ἄλλοις ἔσοιντο σπονδαί. Οἱ δέ, Ἅπασιν, ἔφασαν, μέχρις ἂν βασιλεῖ τὰ παρ᾽ ὑμῶν διαγγελθῇ[50]). Ἐπεὶ δὲ ταῦτα εἶπον[51]), μεταστησάμενος[52]) 8
αὐτοὺς ὁ Κλέαρχος ἐβουλεύετο· καὶ ἐδόκει ταχὺ τὰς σπονδὰς ποιεῖσθαι καὶ καθ᾽ ἡσυχίαν[53]) ἐλθεῖν τε ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια καὶ λαβεῖν[54]). Ὁ δὲ Κλέαρχος εἶπε· Δοκεῖ μὲν καὶ ἐμοὶ ταῦτα· 9
οὐ μέντοι ταχύ γε ἀπαγγελῶ, ἀλλὰ διατρίψω ἔςτ᾽ ἂν ὀκνήσωσιν[55]) οἱ ἄγγελοι μὴ[56]) ἀποδόξῃ[57]) ἡμῖν τὰς σπονδὰς ποιήσασθαι· οἶμαί γε μέντοι, ἔφη, καὶ τοῖς ἡμετέροις στρατιώταις τὸν αὐτὸν φόβον παρέσεσθαι. Ἐπεὶ δὲ ἐδόκει καιρὸς εἶναι, ἀπήγγελλεν ὅτι σπένδοιτο καὶ εὐθὺς ἡγεῖσθαι ἐκέλευε πρὸς τὰ ἐπιτήδεια.

Καὶ οἱ μὲν ἡγοῦντο, Κλέαρχος μέντοι ἐπορεύετο τὰς 10
μὲν σπονδὰς ποιησάμενος, τὸ δὲ στράτευμα ἔχων ἐν τάξει, καὶ αὐτὸς ὠπισθοφυλάκει. Καὶ ἐνετύγχανον τάφροις καὶ αὐλῶσιν[58]) πλήρεσιν ὕδατος[59]), ὡς μὴ δύνασθαι[60]) διαβαίνειν ἄνευ γεφυρῶν· ἀλλ᾽ ἐποιοῦντο διαβάσεις[61]) ἐκ τῶν φοινίκων οἳ ἦσαν ἐκπεπτωκότες[62]), τοὺς δὲ καὶ ἐξέκοπτον. Καὶ ἐν- 11
ταῦθα ἦν[63]) Κλέαρχον[64]) καταμαθεῖν[65]) ὡς ἐπεστάτει, ἐν

---

durch. — 46) welchem es aufgetragen worden. — 47) Was liegt in dem Conj. Aor. des hypoth. Conditionalsatzes? — 48) Die Partikel der Richtung ἐκεῖσε ist durch die relative ἔνθεν verdrängt, wie oben I. 3, 17, *). — 49) für die Männer selbst, d. h. für sie allein, die Zu- u. Abgehenden; Letzteres als Apposition, darum auch mit Artikel, der von Andern weggelassen wird; es sind zunächst die persischen Unterhändler zu verstehen. — 50) Vergl. oben N. 31). — 51) Aor. mit Bedeutung des Plusqu. s. oben I. 10, 6, N. 51). — 52) s. μεθίστημι, welches im Aor. 1. Med. die transit. Bedeutung behält, s. B. p. 223, 1. — 53) κατά drückt hier die Art u. Weise aus: mit Ruhe, ruhig, s. K. §. 527, 3), d). — 54) sc. αὐτά. — 55) fürchten, über den Conj. mit ἄν vergl. oben N. 31). — 56) μή nach den Verb. der Furcht s. oben II. 2, 16, N. 100). — 57) s. ἀποδοκεῖ. — 58) s. αὐλών. — 59) Ueber den Genit. nach den Ausdrücken der Fülle etc. s. I. 10, 12, N. 70). — 60) ὡς im Folgesatz für ὥςτε mit Inf., um die Folge als blos gedacht, als unmittelbar aus dem Vorhergehenden sich entwickelnd aus zu drücken, s. oben I. 6, 6, N. 94); warum also hier μή u. nicht οὐ? — 61) Uebergänge, im Gegensatze zu den eigentlichen Brüdern. — 62) s. ἐκπίπτω; über das Part. mit εἶναι s. II. 2, 13, N. 89). — 63) es war, man konnte, s. B. p. 452. — 64) Das Subj. des abhängigen Satzes als Obj. des Hauptsatzes s. I. 8, 21, N. 44). — 65) kennen

μὲν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ τὸ δόρυ ἔχων, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ βακτηρίαν· καὶ εἴ τις αὐτῷ δοκοίη τῶν πρὸς τοῦτο τεταγμένων [66]) βλακεύειν, ἐκλεγόμενος τὸν ἐπιτήδειον [67]) ἔπαισεν ἄν [68]), καὶ ἅμα αὐτὸς προςελάμβανεν εἰς τὸν πηλὸν ἐμβαίνων· ὥςτε πᾶσιν
12 αἰσχύνην εἶναι μὴ οὐ [69]) συσπουδάζειν. Καὶ ἐτάχθησαν μὲν πρὸς αὐτὸ *) οἱ τριάκοντα ἔτη γεγονότες [70])· ἐπεὶ δὲ καὶ Κλέαρχον ἑώρων [71]) σπουδάζοντα [72]), προςελάμβανον [73]) καὶ οἱ
13 πρεσβύτεροι. Πολὺ δὲ μᾶλλον ὁ Κλέαρχος ἔσπευδεν, ὑποπτεύων μὴ ἀεὶ οὕτω πλήρεις εἶναι τὰς τάφρους ὕδατος· οὐ γὰρ ἦν ὥρα οἵα [74]) τὸ πεδίον ἄρδειν· ἀλλ' ἵνα ἤδη πολλὰ τὰ ἄπορα [75]) φαίνοιτο [76]) τοῖς Ἕλλησιν εἶναι εἰς τὴν πορείαν, τούτου ἕνεκα βασιλέα ὑπώπτευεν [77]) ἐπὶ τὸ πεδίον τὸ ὕδωρ
14 ἀφεικέναι. Πορευόμενοι δὲ ἀφίκοντο εἰς κώμας ὅθεν ἀπέδειξαν οἱ ἡγεμόνες λαμβάνειν τὰ ἐπιτήδεια. Ἐνῆν δὲ σῖτος πολὺς καὶ οἶνος φοινίκων καὶ ὄξος [78]) ἑψητὸν ἀπὸ τῶν αὐ-
15 τῶν. Αὐταὶ δὲ αἱ βάλανοι [79]) τῶν φοινίκων οἵας μὲν ἐν τοῖς Ἕλλησιν ἔστιν [80]) ἰδεῖν τοῖς οἰκέταις ἀπέκειντο [81]), αἱ δὲ τοῖς δεσπόταις ἀποκείμεναι ἦσαν ἀπόλεκτοι, θαυμάσιαι τὸ κάλλος [82])

---

lernen, erfahren. — 66) s. *τάσσω.* — 67) den, der (wegen der Uebrigen) geeignet, passend war, sc. *παίεσθαι.* — 68) Andere lesen *ἔπαιεν ἄν*; der Aor. Ind. wie das Imperf. (u. das Plusqu. in der Bedeutung des Imperf.) mit *ἄν* drücken hier die Frequenz oder Wiederholung der Thätigkeit in der Vergangenheit aus: so schlug er wohl, pflegte er zu schlagen, s. K. §. 394, b, *β*). M. §. 599. B. §. 139, An. 5. R. p. 586, *γ*) *αα*). — 69) *μὴ οὐ*, quominus, quin, beim Inf. nach negativen Verbis u. Ausdrücken, sowie nach *δεινόν*, *αἰσχρὸν εἶναι* etc. s. K. §. 608, 2. R. p. 723, *β*). M. §. 609. B. §. 148, 6, An. 6, 2). — *) *αὐτό* wohl passender, als das noch vorkommende *αὐτόν*. — 70) die dreissig Jahre (alt) Gewordenen. — 71) s. *ὁράω.* — 72) Warum das Part. u. zwar im Acc., u. nicht der Inf. s. oben I. 7, 17, N. 20). — 73) Warum hier das Imperf.? — 74) Das Relat. *οἵα* wird durch Attraction mit dem Inf. konstruirt, indem es für *τοιαύτη ὥςτε* steht (es war nicht eine solche Zeit, dass das Feld bewässert wurde) s. R. p. 620, 1) u. p. 656, 6. M. §. 479, An. 2. K. §. 656, An. 1. B. p. 445; u. dass der Inf. Act. statt des Pass. nach Adject. der Eigenschaft, der Fähigkeit, Tauglichkeit etc. steht, s. R. p. 657, An. 9. M. §. 535, An. 1. K. §. 549 u. 550, An. 3. B. §. 140, 3. — 75) Andere lesen: *πολλὰ προφαίνοιτο δεινά*, da doch hier von den Schwierigkeiten des Weges u. nicht von schrecklichen Dingen die Rede ist. — 76) *φαίνεσθαι* in der Bedeutung scheinen, videri, mit Inf., aber in der Bedeutung: erscheinen, offenbar seyn, apparere, mit Part. s. M. §. 549, 5. R. p. 669, c). K. §. 548 u. 568, An. 2, c. — 77) *ὑπώπτευεν* wiederholt den schon vorher im Part. ausgesprochenen Begriff. — 78) *ὄξος*, ein saueres, essigartiges Getränk. — 79) Datteln. — 80) man kann, s. B. p. 449. — 81) aufbewahren. — 82) Acc. der Beschaffenheit: an,

καὶ τὸ μέγεθος, ἡ δὲ ὄψις ἠλέκτρου οὐδὲν διέφερε[83])· τὰς
δέ τινας ξηραίνοντες τραγήματα[84]) ἀπετίθεσαν[85]). Καὶ ἦν
καὶ παρὰ[86]) πότον ἡδὺ[87]) μέν, κεφαλαλγὲς δέ. Ἐνταῦθα 16
καὶ τὸν ἐγκέφαλον τοῦ φοίνικος[88]) πρῶτον ἔφαγον οἱ στρα-
τιῶται, καὶ οἱ πολλοὶ ἐθαύμασαν τό τε εἶδος καὶ τὴν ἰδιό-
τητα τῆς ἡδονῆς[89]). Ἦν δὲ σφόδρα καὶ τοῦτο κεφαλαλγές.
Ὁ δὲ φοῖνιξ ὅθεν ἐξαιρεθείη[90]) ὁ ἐγκέφαλος[91]) ὅλος αὐαίνετο.

Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς· καὶ παρὰ[92]) μεγάλου 17
βασιλέως ἧκε[93]) Τισσαφέρνης καὶ ὁ τῆς βασιλέως γυναικὸς
ἀδελφὸς καὶ ἄλλοι Πέρσαι τρεῖς· δοῦλοι δὲ πολλοὶ εἵποντο.
Ἐπεὶ δὲ ἀπήντησαν αὐτοῖς οἱ τῶν Ἑλλήνων στρατηγοί, ἔλεγε[94])
πρῶτον[95]) Τισσαφέρνης δι' ἑρμηνέως τοιάδε.

Ἐγώ, ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, γείτων οἰκῶ τῇ Ἑλλάδι, καὶ 18
ἐπεὶ ὑμᾶς εἶδον εἰς πολλὰ [κακὰ] καὶ ἀμήχανα[96]) ἐμπεπτω-
κότας, εὕρημα ἐποιησάμην[97]) εἴ πως δυναίμην παρὰ βασι-
λέως αἰτήσασθαι[98]) δοῦναί[99]) μοι ἀποσῶσαι[100]) ὑμᾶς εἰς τὴν
Ἑλλάδα. Οἶμαι γὰρ ἂν οὐκ ἀχαρίστως μοι ἕξειν[1]) οὔτε
πρὸς ὑμῶν[2]) οὔτε πρὸς τῆς Ἑλλάδος ἁπάσης. Ταῦτα δὲ 19

---

in Ansehung; eben so das folgende *οὐδέν*: in Nichts. — 83) *διαφέρειν*, mit Gen. separat. sc. *ὄψεως*, s. R. p. 528, c). K. §. 442. M. §. 358, 1. — 84) als Nachessen. — 85) Was liegt in dem Imperf.? s. B. §. 137, 4, a. Ende. — 86) *παρά* drückt mit Acc. in temporeller Beziehung die Ausdehnung in der Zeit aus; während, bei: inter potandum, s. M. §. 588, *β*). K. §. 535, III. 2). R. p. 498, b). — 87) es war etwas Süsses. — 88) Mark der Palme, welches aus den Keimen zu den Blättern besteht, indem sie noch mit der Blüthe gleich Rollen in die Stengel der Blätter eingehüllt sind; beim Entfalten der Blätter bieten sie einen wundervollen Anblick dar. — 89) Wohlgeschmack. — 90) weggenommen seyn mochte; über den Opt. im relat. Nebensatze s. oben I. 9, 20, ***). — 91) Der Blätterkeim, das Mark. — 92) *παρά* mit Gen. drückt in räumlicher Beziehung die Entfernung aus der Nähe eines Gegenstandes aus: von, s. K. §. 535, 1. B. p. 420. R. p. 540. — 93) Das Verb. im Sing. als Prädikat zu mehreren Subj. richtet sich, gewöhnlich an der Spitze des Satzes stehend, nach dem Num. des ihm zunächst folgenden Subj., s. K. §. 377, 1. B. §. 129, 2. R. p. 477, 5. — 94) *ἔλεγε*, vergl. I. 3, 8, N. 45). — 95) Warum nicht *πρῶτος*? — 96) unabwendbares. — 97) *εὕρημα ποιεῖσθαι*, für Gewinn oder Glück achten. — 98) Die Verba bitten, fordern, lehren etc. haben gewöhnlich einen doppelten Acc. bei sich; doch wird zu *αἰτεῖν* u. *αἰτεῖσθαι* oft das Obj. der Person mit *παρά* u. Gen. verbunden: sich ausbitten von, s. R. p. 488, 4. u. 489, 2). — 99) gewähren, gestatten. — 100) zurückretten, glücklich hinführen. — 1) Dass es mir wohl nicht unbelohnt, unvergolten seyn (bleiben) werde; über die Bedeutung von *ἔχειν* mit Adv. s. B. p. 452. M. §. 612. R. p. 500, 2); u. über das *ἄν* mit Inf. s. oben I. 9, 8, N. 20); sowie über die Negat. *οὐ* beim Inf. in der orat. obl. mit dem Charakter der graden Rede, s. oben II. 2, 1, N. 37). — 2) *πρός* in

γνοὺς[3]) ᾐτούμην βασιλέα, λέγων αὐτῷ ὅτι δικαίως[4]) ἄν μοι χαρίζοιτο[5]), ὅτι αὐτῷ Κῦρόν τε ἐπιστρατεύοντα πρῶτος[6]) ἤγγειλα[7]) καὶ βοήθειαν ἔχων ἅμα τῇ ἀγγελίᾳ ἀφικόμην, καὶ μόνος τῶν κατὰ τοὺς Ἕλληνας τεταγμένων οὐκ ἔφυγον, ἀλλὰ διήλασα[8]) καὶ συνέμιξα[9]) βασιλεῖ ἐν τῷ ὑμετέρῳ στρατοπέδῳ, ἔνθα βασιλεὺς ἀφίκετο, ἐπεὶ Κῦρον ἀπέκτεινε[10]), καὶ τοὺς σὺν Κύρῳ βαρβάρους ἐδίωξα σὺν τοῖςδε τοῖς παροῦσι νῦν
20 μετ' ἐμοῦ, οἵπερ αὐτῷ[11]) εἰσὶ πιστότατοι. Καὶ περὶ μὲν τούτων ὑπέσχετό μοι βουλεύσασθαι[12])· ἐρέσθαι δέ με ὑμᾶς ἐκέλευσεν ἐλθόντα τίνος ἕνεκεν ἐστρατεύσατε[13]) ἐπ' αὐτόν. Καὶ συμβουλεύω ὑμῖν μετρίως[14]) ἀποκρίνασθαι, ἵνα μοι εὐπρακτότερον ᾖ[15]) ἐάν τι δύνωμαι[16]) ἀγαθὸν ὑμῖν παρ' αὐτοῦ διαπράξασθαι[17]).

21 Πρὸς ταῦτα μεταστάντες οἱ Ἕλληνες ἐβουλεύοντο· καὶ ἀπεκρίναντο, Κλέαρχος δ' ἔλεγεν· Ἡμεῖς οὔτε συνήλθομεν ὡς[18]) βασιλεῖ πολεμήσοντες οὔτ' ἐπορευόμεθα ἐπὶ βασιλέα, ἀλλὰ πολλὰς προφάσεις Κῦρος εὕρισκεν[19]), ὡς καὶ σὺ εὖ οἶσθα, ἵνα ὑμᾶς τε ἀπαρασκευάστους λάβοι καὶ ἡμᾶς ἐνθάδε
22 ἀναγάγοι[20]). Ἐπεὶ μέντοι ἤδη ἑωρῶμεν[21]) αὐτὸν ἐν δεινῷ[22]) ὄντα[23]), ᾐσχύνθημεν[24]) καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους προδοῦναι αὐτόν, ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ παρέχοντες ἡμᾶς αὐτοὺς εὖ

---

kausaler Beziehung mit Gen.: von euerer Seite. — 3) s. *γιγνώσκω*. — 4) billiger Weise. — 5) eine Gunst gewähren; warum der Opt. mit *ἄν* s. I. 9, 3, N. 1). — 6) In wiefern *πρῶτος* u. nicht *πρῶτον*? s. II. 2, 17, N. 7). — 7) Welches Temp. liegt hier im Aor. u. in wiefern kann dieses geschehen? vergl. I. 10, 6, N. 51); über das folgende Part. im Object-Satze s. I. 7, 17, N. 20). — 8) *διελαύνω*, intrans.: s. Lex. 2); über die transit. u. immediative Bedeutung mancher Verba s. I. 5, 15, N. 50). — 9) *συμμίγνυμι*, intransit.: sich vereinigen. — 10) Der Aor. für welches Temp.? — 11) sc. *βασιλεῖ*. — 12) Der Inf. Aor. für das Fut. wie oben I. 2, 2; *παύσασθαι* für *παύσεσθαι*, um die Handlung ohne allen Nebenbegriff der Dauer oder Entwickelung nur als Moment auszudrücken, s. M. §. 506, 2. B. §. 137, 5. K. §. 386, Anm. — 13) Der Ind. in der indirecten Frage im Sinne der graden Rede, s. K. §. 700 etc. — 14) mit Bedacht; mit Ueberlegung. — 15) Warum der Conj.? — 16) Was liegt in dem Conj. des hypothet. Satzes mit *ἄν*? — 17) auswirken. — 18) Ueber die Bedeutung von *ὡς* beim Part. Fut. s. oben I., 1, 3, N. 22). — 19) Welche Bedeutung liegt hier in dem Imperf.? — 20) Warum der Optat.? — 21) s. *ὁράω* u. B. §. 84, An. 8. — 22) in Bedrängniss. — 23) Warum das Part. im Object-Satze? s. I. 7, 17, N. 20). — 24) *αἰσχύνεσθαι*, nimmt als Verb. der Empfindung den Gegenstand, auf welches dieselbe gerichtet ist, im Acc. zu sich, s. K. §. 479. M. §. 414. R. p. 484, b); über das Deponens

ποιεῖν[25]). Ἐπεὶ δὲ Κῦρος τέθνηκεν, οὔτε ἀντιποιούμεθα[26]) 23
βασιλεῖ τῆς ἀρχῆς οὔτ' ἔστιν[27]) ὅτου ἕνεκ' ἂν βουλοίμεθα[28]) τὴν βασιλέως χώραν κακῶς ποιεῖν[29]), οὐδ'[30]) αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἂν ἐθέλοιμεν, πορευοίμεθα δ' ἂν οἴκαδε[31]), εἴ τις[32]) ἡμᾶς μὴ λυποίη[33])· ἀδικοῦντα[34]) μέντοι πειρασόμεθα σὺν τοῖς θεοῖς ἀμύνασθαι[35])· ἐὰν μέντοι τις ἡμᾶς εὖ ποιῶν ὑπάρχῃ[36]), καὶ τούτου εἴς γε δύναμιν[37]) οὐχ ἡττησόμεθα[38]) εὖ ποιοῦντες.

Ὁ μὲν οὕτως εἶπεν· ἀκούσας δὲ ὁ Τισσαφέρνης ἔφη· 24
Ταῦτα ἐγὼ ἀπαγγελῶ βασιλεῖ καὶ ὑμῖν πάλιν τὰ[39]) παρ' ἐκείνου· μέχρι δ' ἂν ἐγὼ ἥκω[40]) αἱ σπονδαὶ μενόντων[41])· ἀγορὰν δὲ ἡμεῖς παρέξομεν. Καὶ εἰς μὲν τὴν ὑστεραίαν[42]) οὐχ 25
ἧκεν· ὥσθ' οἱ Ἕλληνες ἐφρόντιζον[43])· τῇ δὲ τρίτῃ ἥκων ἔλεγεν ὅτι διαπεπραγμένος ἥκοι παρὰ[44]) βασιλέως δοθῆναι αὐτῷ[45]) σώζειν[46]) τοὺς Ἕλληνας, καίπερ πάνυ πολλῶν ἀντιλεγόντων ὡς οὐκ ἄξιον[47]) εἴη βασιλεῖ ἀφεῖναι τοὺς ἐφ' ἑαυτὸν[48]) στρατευσαμένους. Τέλος[49]) δ' εἶπε· Καὶ νῦν ἔξεστιν ὑμῖν πιστὰ[50]) 26

---

passiv. s. B. §. 113, 3, u. 136, 2. — 25) zum wohlthun, d. h. dass er uns wohlthat, oder passivisch: dass uns wohlgethan wurde; über den Inf. des Zweckes s. B. §. 140, 2. K. §. 552, γ). R. p. 657, 7. M. §. 535, a). — 26) ἀντιποιεῖσθαι τινί τινος. — 27) noch ist ein Grund vorhanden. — 28) Der Opt. mit ἄν nach Relat. für das bedingte Fut. s. I. 5, 9, N. 12). — 29) übel zurichten, verwüsten. — 30) und nicht, zum Anknüpfen eines neuen Satzes. — 31) Ueber οἴκαδε s. B. §. 116, 2. An. 2. — 32) τίς, man, B. §. 127, 4. — 33) Was liegt in dem Opt. des hypothet. Satzes? — 34) sc. ἡμᾶς. — 35) ἀμύνω im Med. τινά, s. Lex. a. Ende. — 36) ὑπάρχειν, sowie überhaupt die Verba des Anfangens u. Aufhörens mit Part., wenn das Subj. schon im Anfange der Thätigkeit begriffen ist, s. M. §. 551, f). K. §. 570, VI. B. §. 144, An. 4. Was liegt in dem Conj.? — 37) εἰς in kausaler Beziehung zur Angabe der Art u. Weise: εἰς δύναμιν, nach Kräften, s. K. §. 523, 3), b). — 38) ἡττᾶσθαι, ἥττω εἶναι, mit Gen. s. M. §. 357. K. §. 467, γ). R. p. 515, b). — 39) τὰ παρ' ἐκείνου, die Aufträge, Vorschläge von ihm, s. oben II. 3, 4, N. 41). — 40) μέχρις ἄν mit Conj. s. II. 3. 2, N. 31), u. über die Perfect-Bedeutung von ἥκω, die hier im Conj. als Fut. exact. zu fassen ist: venerim, s. I. 4, 13, N. 13); vergl. I. 8, 12, N. 88). — 41) Imperat.: soll fortbestehen. — 42) sc. ἡμέραν. — 43) bedenklich, besorgt werden; warum der Ind. nach ὥστε s. I. 1, 8, N. 44). — 44) παρά mit Gen.: von, s. II. 3, 17, N. 92). — 45) Dass ihm gestattet worden sey. — 46) wie oben ἀποσῶσαι, glücklich zurück zu führen. — 47) geziemend; dass das Neutr. Adj. für's Adv. eigentlich substantivisch zu fassen sey, s. II. 3, 1, N. 25). — 48) ἑαυτόν, auf βασιλεύς als Hauptbegriff bezogen. — 49) τέλος, adverb. Acc. der Zeitbestimmung, s. I. 10, 13, N. 76). — 50) πιστά, jede feierliche Handlung zur Beglaubigung eines Ver-

λαβεῖν παρ' ἡμῶν ἦ μὴν[51]) *φιλίαν παρέξειν*[52]) *ὑμῖν τὴν χώραν καὶ ἀδόλως ἀπάξειν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀγορὰν παρέχοντας· ὅπου δ' ἂν μὴ παρέχωμεν*[53]) *ἀγοράν, λαμβάνειν ὑμᾶς ἐκ*
27 *τῆς χώρας ἐάσομεν*[54]) *τὰ ἐπιτήδεια. Ὑμᾶς δ' αὖ ἡμῖν δεήσει*[55]) *ὀμόσαι*[56]) *ἦ μὴν πορεύεσθαι**) *ὡς διὰ φιλίας*[57]) *ἀσινῶς*[58]) *σῖτα καὶ ποτὰ λαμβάνοντας ὁπόταν μὴ ἀγορὰν παρέχωμεν· ἐὰν δὲ παρέχωμεν ἀγοράν, ὠνουμένους*[59]) *ἕξειν τὰ ἐπιτήδεια.*
28 *Ταῦτα ἔδοξε, καὶ ὤμοσαν καὶ δεξιὰς ἔδοσαν Τισσαφέρνης καὶ ὁ τῆς βασιλέως γυναικὸς ἀδελφὸς τοῖς τῶν Ἑλλήνων*
29 *στρατηγοῖς καὶ λοχαγοῖς καὶ ἔλαβον παρὰ τῶν Ἑλλήνων. Μετὰ δὲ ταῦτα Τισσαφέρνης εἶπε· Νῦν μὲν δὴ ἄπειμι ὡς*[60]) *βασιλέα· ἐπειδὰν δὲ διαπράξωμαι ἃ δέομαι*[61]), *ἥξω συσκευασάμενος ὡς ἀπάξων*[62]) *ὑμᾶς εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ αὐτὸς ἀπιὼν*[63]) *ἐπὶ τὴν ἐμαυτοῦ ἀρχήν.*

1 IV. *Μετὰ ταῦτα περιέμενον Τισσαφέρνην οἵ τε Ἕλληνες καὶ Ἀριαῖος ἐγγὺς*[64]) *ἀλλήλων ἐστρατοπεδευμένοι ἡμέρας πλείους ἢ εἴκοσιν. Ἐν δὲ ταύταις ἀφικνοῦνται πρὸς Ἀριαῖον καὶ οἱ ἀδελφοὶ καὶ οἱ ἄλλοι ἀναγκαῖοι καὶ πρὸς τοὺς σὺν ἐκείνῳ Περσῶν τινες, παραθαῤῥύνοντες καὶ δεξιὰς ἔνιοι παρὰ βασιλέως φέροντες*[65]) *μὴ μνησικακήσειν*[66]) *βασιλέα αὐτοῖς τῆς σὺν Κύρῳ ἐπιστρατείας μηδὲ ἄλλου μηδενὸς τῶν παροι-*

---

sprechens, ein Eid, vergl. I. 6, 7, N. 9). — 51) *ἦ* drückt eine Bekräftigung u. Versicherung aus, oft zur Verstärkung mit *μήν* verbunden; wahrlich! s. K. §. 594, I. u. II. B. p. 442. R. p. 687, 4. — 52) sc. *ἡμᾶς*. — 53) Warum *ἄν* nach dem Relat. mit Conj.? — 54) s. *ἐάω*. — 55) s. *δεῖ*, impersonal von *δέω*. — 56) *ὄμνυμι*. — *) Das Praes. Inf. für's Fut., indem die Zukunft nicht besonders hervorgehoben wird, wie auch wir sagen: zu ziehen, für: dass ihr ziehen werdet, s. K. §. 381. — 57) sc. *χώρας*. — 58) nicht verletzend, friedlich. — 59) s. *ὠνέομαι*. — 60) *ὡς*, als Präpos. nur mit dem Begriffe der Richtung: wohin, u. zwar nur in Beziehung auf Personen oder persönlich gedachte Objecte: zu, s. K. §. 524. B. §. 146, 2, 2). R. p. 495, An. 19. — 61) was ich nöthig habe, sc. *διαπράττεσθαι*; denn *δέομαι* hat sein Object gewöhnlich im Gen. u. kann eigentlich nur *οὐδέν* u. *μηδέν*, sowie das Neutr. eines Pronominaladject. im Acc. bei sich haben, selten wohl *ἅ*. — 62) *ὡς* mit Part. Fut. s. I. 1, 3, N. 22). — 63) Das Praes. Part. von *εἶμι* in der Bedeutung des Fut. s. B. p. 233, 6. u. unten die dritte Anm.

Cap. IV. §. 1. 64) *ἐγγύς* hat als Adv. der Nähe, sowie die Verba der Annäherung u. des Begegnens mit dem Begriffe des Strebens u. der Absicht den Gen. nach sich; bei dem einfachen Begriffe der Annäherung aber den Dat. s. K. §. 450, An. 3, u. ddd), u. §. 498, An. 1. R. p. 518, An. 7. u. 503, An. 5. — 65) die rechte im Namen des Königs (als Unterpfand seiner Treue) reichend (mit der Versicherung). — 66) *μνησικακέω*, mit Dat. der Person u. Gen.

χομένων[67]). Τούτων δὲ γιγνομένων[68]) ἔνδηλοι[69]) ἦσαν οἱ 2
περὶ[70]) τὸν Ἀριαῖον ἧττον προσέχοντες τοῖς Ἕλλησι τὸν
νοῦν[71])· ὥστε καὶ τοῦτο[72]) τοῖς μὲν[73]) πολλοῖς τῶν Ἑλλήνων
οὐκ ἤρεσκεν[74]), ἀλλὰ προσιόντες τῷ Κλεάρχῳ ἔλεγον καὶ τοῖς
ἄλλοις στρατηγοῖς· Τί μένομεν; ἢ οὐκ ἐπιστάμεθα ὅτι βα-
σιλεὺς ἡμᾶς ἀπολέσαι ἂν περὶ παντὸς ποιήσαιτο[75]), ἵνα καὶ 3
τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι φόβος ᾖ[76]) ἐπὶ βασιλέα μέγαν στρατεύειν;
Καὶ νῦν μὲν ἡμᾶς ὑπάγεται[77]) μένειν διὰ τὸ διεσπάρθαι[78])
αὐτῷ τὸ στράτευμα· ἐπειδὰν δὲ πάλιν ἁλισθῇ[79]) αὐτῷ ἡ στρα-
τιά, οὐκ ἔστιν[80]) ὅπως οὐκ ἐπιθήσεται[81]) ἡμῖν. Ἴσως[82]) 4
δέ που ἢ ἀποσκάπτει τι ἢ ἀποτειχίζει[83]), ὡς[84]) ἄπορος ᾖ ἡ
ὁδός. Οὐ γάρ ποτε ἑκών γε[85]) βουλήσεται ἡμᾶς ἐλθόντας
εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπαγγεῖλαι[86]) ὡς ἡμεῖς[87]), τοσοίδε[88]) ὄντες,

---

der Sache, s. Lex. — 67) *παροίχεσθαι*, s. Lex. c); sowie beim einfachen *οἴχομαι*, so hat auch hier das Compos. im Praes. die Bedeutung des Praeter.: Fehltritt, Vergehen, s. B. §. 137, An. 8. M. §. 504, 2. R. p. 562, An. 2. K. §. 380; Andere lesen dessenungeachtet: *παρῳχημένων*. — 68) Indem dieses geschah. — 69) Das Adj. mit *εἶναι* u. dem Part. in der persönlichen Redeweise auf das bestimmt hervortretende Subj. sich beziehend, statt der impersonellen Rede: *δῆλόν ἐστι* etc. s. K. §. 568, An. 1. B. §. 151, An. 7. M. §. 549, 5; vergl. I. 9, 11, 26). — 70) *οἱ περί* u. *οἱ ἀμφί* mit Acc. heisst selten blos: die, welche um Jemand sind, seine Gefährten, Anhänger; sondern gewöhnlich die Person selbst mit ihrem Anhange, ja oft die Person nur allein, s. B. p. 449, unten; M. §. 272, 2). K. §. 411, d, a). R. p. 446, An. 10. — 71) *προςέχειν τὸν νοῦν* mit Dat., seine Aufmerksamkeit auf Jemand richten, sich um Jemand bekümmern. — 72) auch dieses, d. h. nicht blos das lange Ausbleiben des Tissaphernes. — 73) *τοῖς μέν* korrespondirt mit dem §. 5. folgenden *Κλέαρχος δέ*. — 74) *ὥστε* mit Ind. s. I. 7, 7, N. 86). — 75) *περί* mit Gen. zur Angabe des Werthes: dass es der König über Alles schätze, wünsche, d. h. dass es ihm ganz besonders darauf ankomme, s. B. p. 448. K. §. 530, I. e). R. p. 539; vergl. I. 9, 16, N. 55). Was liegt in dem Opt. mit *ἄν*? s. I. 9, 3, N. 74). — 76) Warum der Conj.? — 77) *ὑπάγειν* im Med.: verlocken zu seinem Vortheile. — 78) s. *διασπείρω*; über den Inf. mit Artikel u. Präpos. s. B. §. 140, 5. K. §. 561, 2, d. R. p. 650, 2. — 79) *ἁλίζω*; welche Bedeutung liegt im Conj. Aor. des hypoth. Satzes? s. I. 4, 14, N. 28). — 80) *οὐκ ἔστιν* mit dem relat. Adv. *ὅπως* u. der Negation *οὐ*: es ist kein Grund vorhanden, wie oder warum er nicht etc. d. h. er wird ohne Zweifel etc. s. K. §. 651, An. 2. B. p. 449. M. §. 482, An. 2. — 81) *ἐπιτίθημι* im Med. mit Dat. der Person, im feindlichen Sinne, s. Lex. 7), b). — 82) *ἴσως*, vielleicht, wahrscheinlich. — 83) einen Graben oder eine Mauer ziehen. — 84) *ὡς* final, warum mit Conj.? — 85) *γε* s. B. p. 441. — 86) Ueber den Inf. Aor. nach den Verb. wollen, meinen etc. s. K. §. 386. An. — 87) *ἡμεῖς* mit Nachdruck hervorgehoben wegen der folgenden Apposit. — 88) *τοσοίδε*, solche, so wenige; denn *τόσος* kann, eine bekannte Grösse voraussetzend, nach dem Zusammenhange sowohl von einer grossen, als auch von einer geringen Anzahl gebraucht werden; über die durch das en-

ἐνικῶμεν[89]) τὴν βασιλέως δύναμιν ἐπὶ ταῖς θύραις αὐτοῦ[90])
5 καὶ καταγελάσαντες[91]) ἀπήλθομεν. Κλέαρχος δὲ ἀπεκρίνατο
τοῖς ταῦτα λέγουσιν· Ἐγὼ ἐνθυμοῦμαι[92]) μὲν καὶ ταῦτα
πάντα· ἐννοῶ[93]) δ' ὅτι, εἰ νῦν ἄπιμεν, δόξομεν ἐπὶ[94]) πο-
λέμῳ ἀπιέναι καὶ παρὰ[95]) τὰς σπονδὰς ποιεῖν. Ἔπειτα πρῶ-
τον[96]) μὲν ἀγορὰν οὐδεὶς ἡμῖν παρέξει οὐδὲ ὁπόθεν[97]) ἐπι-
σιτιούμεθα[98])· αὖθις δὲ ὁ ἡγησόμενος[99]) οὐδεὶς ἔσται· καὶ
ἅμα[100]) ταῦτα ποιούντων ἡμῶν εὐθὺς Ἀριαῖος ἀφεστήξει[1])·
ὥστε φίλος ἡμῖν οὐδεὶς λελείψεται[2]), ἀλλὰ καὶ οἱ πρόσθεν
6 ὄντες[3]) πολέμιοι ἡμῖν ἔσονται. Ποταμὸς δ' εἰ μέν τις καὶ
ἄλλος ἄρα[4]) ἡμῖν ἐστι διαβατέος[5]) οὐκ οἶδα· τὸν δ' οὖν
Εὐφράτην οἴδαμεν[6]) ὅτι ἀδύνατον[7]) διαβῆναι κωλυόντων
πολεμίων[8]). Οὐ μὲν δή, ἂν μάχεσθαι δέῃ[9]), ἱππεῖς εἰσὶν
ἡμῖν σύμμαχοι, τῶν δὲ πολεμίων ἱππεῖς εἰσὶν οἱ πλεῖστοι καὶ

---

klitische *δε* verstärkte Form des Demonstr. s. B. §. 79, 4. — 89) Das Imperf. drückt hier Veranschaulichung, histor. Schilderung, der folgende Aor. einfache Relation aus. — 90) an den Pforten desselben, d. h. so nahe seinem Throne, seinem Königssitze, eine Hyperbel. — 91) hohnlachend, ohne Beziehung auf eine bestimmte Person, wie oben I. 9, 13, N. 36). — 92) bedenken. — 93) s. Lex. 2). — 94) *ἐπί* drückt hier mit Dat. in kausaler Beziehung den Zweck, die Absicht aus: zum Kriege, d. h. um Krieg zu haben, s. K. §. 532, 3), c). M. §. 585. B. p. 421. R. p. 510. — 95) *παρά* mit Acc. hier eigentlich zur Angabe einer Richtung bei einem Gegenstande vorbei: an dem Waffenstillstande vorbei, d. h.: gegen den Waffenst. s. K. §. 535, III. 1), *β*). B. p. 420. R. p. 498, 2), *α*). — 96) Das Neutr. Adj. als Adv. eigentlich substant. Acc. für's Erste. — 97) und nicht Orte, woher etc., das Nomen ist vom folgenden Relat. verschlungen worden, s. M. §. 482. — 98) *ἐπισιτίζω*, im Med.: s. Lex.; über das Fut. secund. s. B. §. 95, 10, u. An. 16. — 99) Keiner der uns führen werde; vergl. oben II. 3, 5, N. 43). — 100) *ἅμα* beim Part. als nähere Bestimmung des Zeitverhältnisses, sowie auch *αὐτίκα*, *μεταξύ*, *εὐθύς*: sobald als, s. M. §. 557, 3. K. §. 576, An. 4. R. p. 674, An. 3. B. p. 450. — 1) *ἀφεστήκω*, gleich *ἀφίσταμαι* s. Lex. 2). vom Perf. Act. *ἕστηκα* gebildet, s. B. p. 224, 4. — 2) Das Fut. III. Pass. für das Vollendete in der Zukunft, mit dem Nebenbegriffe der Fortdauer der vollendeten Thätigkeit in ihren Folgen u. Wirkungen; daher vorzüglich von solchen Perf. gebildet, deren Bedeutung sich als Praes. fassen lässt: *λέλειπται*, es ist übrig, *λελείψεται*, es wird übrig seyn, übrig bleiben, s. B. §. 138, 2. M. §. 498. K. §. 390. R. p. 569, II. An. 9. Warum *ὥςτε* mit Ind.? s. I. 7, 7, N. 86). — 3) sc. *φίλοι*. — 4) *ἄρα* nach *εἰ* (ob) in der indirecten Frage: etwa, Zweifel der Unentschiedenheit ausdrückend, s. K. §. 630 u. 694, 2, b. B. p. 441, unten 3). R. p. 707, b) u. p. 641, *α*). M. §. 614. — 5) Ueber die Bedeutung der Adj. verbal. s. I. 4, 18, N. 47), u. ihre Construction mit Dat. s. II. 2, 11, N. 83). — 6) seltene Form für *ἴσμεν*, s. B. p. 238, 2. M. §. 231, 2. K. §. 216. R. p. 296, An. 1. — 7) Ueber das Auslassen der Copula nach den Adj. verb. etc. s. I. 3, 5, N. 19). — 8) wenn Feinde es verhindern. — 9) Was

πλείστου ἄξιοι [10])· ὥςτε νικῶντες μὲν τίνα ἂν ἀποκτείναιμεν [11]);
Ἡττωμένων [12]) δὲ [μὴν] [13]) οὐδένα οἷόν [14]) τε σωθῆναι. Ἐγὼ 7
μὲν οὖν βασιλέα [15]), ᾧ πολλὰ οὕτως ἐστὶ τὰ σύμμαχα, εἴπερ
προθυμεῖται ἡμᾶς ἀπολέσαι, οὐκ οἶδα ὅ,τι δεῖ αὐτὸν ὀμόσαι
καὶ δεξιὰν δοῦναι καὶ θεοὺς ἐπιορκῆσαι*) καὶ τὰ ἑαυτοῦ
πιστὰ [16]) ἄπιστα ποιῆσαι Ἕλλησί τε καὶ βαρβάροις. Τοιαῦτα
ἔλεγε πολλά.

Ἐν δὲ τούτῳ Τισσαφέρνης ἧκεν, ἔχων τὴν ἑαυτοῦ δύ- 8
ναμιν, ὡς εἰς οἶκον ἀπιὼν [17]), καὶ Ὀρόντας τὴν ἑαυτοῦ δύ-
ναμιν· ἦγε δὲ καὶ τὴν θυγατέρα τὴν βασιλέως ἐπὶ γάμῳ [18]).
Ἐντεῦθεν δὲ ἤδη Τισσαφέρνους ἡγουμένου καὶ ἀγορὰν παρέ- 9
χοντος ἐπορεύοντο [19])· ἐπορεύετο δὲ καὶ Ἀριαῖος, τὸ Κύρου
βαρβαρικὸν ἔχων στράτευμα, ἅμα [20]) Τισσαφέρνει καὶ Ὀρόντᾳ
καὶ συνεστρατοπεδεύετο σὺν ἐκείνοις. Οἱ δὲ Ἕλληνες ὑφο- 10
ρῶντες [21]) τούτους αὐτοὶ ἐφ' ἑαυτῶν [22]) ἐχώρουν ἡγεμόνας
ἔχοντες. Ἐστρατοπεδεύοντο δὲ ἑκάστοτε ἀπέχοντες ἀλλήλων
παρασάγγην καὶ μεῖον· ἐφυλάττοντο δὲ ἀμφότεροι ὥςπερ πο-
λεμίους ἀλλήλους, καὶ εὐθὺς τοῦτο ὑποψίαν παρεῖχεν. Ἐνίοτε 11
δὲ καὶ ξυλιζόμενοι ἐκ τοῦ αὐτοῦ [23]) καὶ χόρτον καὶ ἄλλα

---

liegt in dem hypoth. Satze ἄν mit Conj.? — 10) sehr viel werth, vorzüglich; den Gen. des Werthes s. II. 1, 14, N. 93). — 11) Worin liegt die Supposition zu ἄν mit Opt.? vergl. I. 9, 3, N. 1). — 12) Gen. abs. Part. ohne Subj., da es aus dem Zusammenhange zu ergänzen ist, s. I. 8, 18, N. 19). — 13) δέ wird wohl nie mit μήν verbunden; daher Kr. mit Recht γε μήν vermuthet. — 14) Ueber die Attract., die in οἷόν τε mit Inf. liegt, indem es für (ὥςτε οὐδένα) τοιοῦτον εἶναι, οἷος (oder ὥςτε) steht: so dass keiner ein solcher (vermögend) ist, der etc. d. h. so dass es nicht möglich ist, dass Einer etc. s. K. §. 656, An. 1. B. p. 446 R. p. 620, 1 u. 656, 6. M. §. 479; An. 2 u. § 535; vergl. II. 3, 13, N. 74). — 15) βασιλέα, der Acc. zu dem folgenden δεῖ, welcher, da er von seinem Verbo durch einen Zwischensatz getrennt ist, der Deutlichkeit oder des Nachdrucks wegen durch das Pron. αὐτόν wiederholt wird, s. M. §. 468. K. §. 357, 3. R. p. 458, f). — *) Durch Eidbruch beleidigen. — 16) πιστά s. oben II. 3, 26, N. 50). — 17) wie oben II. 4, 29: ἀπιὼν ἐπὶ τὴν ἐμαυτοῦ ἀρχήν; ἀπιών wie dort im Sinne des Fut. s. N. 63), u. über ὡς N. 62). — 18) ἐπί in kausaler Beziehung zur Angabe der Bedingung oder Bestimmung: unter der Bedingung der Ehe, oder zur Ehe, d. h. als Gemalin, s. K. §. 532, 3) b) u. c). B. p. 421. R. p. 510. — 19) Warum das Imperf.? — 20) ἅμα als uneigentliche Praepos. mit Dat.: una cum, s. K. §. 521, An. vergl. II. 3, 1, 27). — 21) von unten, d. h. argwöhnisch ansehen. — 22) ἐπί mit Gen. in kausaler Beziehung zur Angabe der Abhängigkeit: für sich besonders, eigentlich: von sich abhangend, s. K. §. 531, I. 3) e). M. p. 549, §. 584. — 23) aus demselben Orte. —

τοιαῦτα συλλέγοντες πληγὰς ἐνέτεινον[24]) ἀλλήλοις· ὥςτε καὶ
12 τοῦτο ἔχθραν παρεῖχε[25]). Διελθόντες δὲ τρεῖς σταθμοὺς ἀφί-
κοντο πρὸς τὸ Μηδίας καλούμενον[26]) τεῖχος, καὶ παρῆλθον
αὐτοῦ εἴσω[27]). Ἦν δὲ ᾠκοδομημένον πλίνθοις ὀπταῖς[28]) ἐν
ἀσφάλτῳ κειμέναις[29]), εὖρος[30]) εἴκοσι ποδῶν, ὕψος δὲ ἑκα-
τόν· μῆκος δ' ἐλέγετο εἶναι εἴκοσι παρασαγγῶν· ἀπεῖχε[31]) δὲ
13 Βαβυλῶνος οὐ πολύ. Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμοὺς
δύο, παρασάγγας ὀκτώ· καὶ διέβησαν διώρυχας[32]) δύο, τὴν
μὲν ἐπὶ γεφύρας, τὴν δ' ἐζευγμένην[33]) πλοίοις ἑπτά· αὗται
δ' ἦσαν ἀπὸ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ[34])· κατετέτμηντο[35]) δὲ
ἐξ αὐτῶν καὶ τάφροι ἐπὶ τὴν χώραν, αἱ μὲν πρῶται μεγάλαι,
ἔπειτα δ' ἐλάττους· τέλος[36]) δὲ καὶ μικροὶ ὀχετοί, ὥςπερ ἐν
τῇ Ἑλλάδι ἐπὶ τὰς μελίνας[37])· καὶ ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸν Τί-
γρητα ποταμόν· πρὸς ᾧ πόλις ἦν μεγάλη καὶ πολυάνθρωπος,
ᾗ ὄνομα Σιτάκη, ἀπέχουσα τοῦ ποταμοῦ σταδίους πεντεκαί-
14 δεκα. Οἱ μὲν οὖν Ἕλληνες παρ' αὐτὴν ἐσκήνησαν ἐγγὺς
παραδείσου μεγάλου καὶ καλοῦ καὶ δασέος[38]) παντοίων δέν-
δρων· οἱ δὲ βάρβαροι[39]) διαβεβηκότες τὸν Τίγρητα· οὐ μέντοι
γε καταφανεῖς ἦσαν.

15 Μετὰ δὲ τὸ δεῖπνον ἔτυχον[40]) ἐν περιπάτῳ ὄντες πρὸ
τῶν ὅπλων[41]) Πρόξενος καὶ Ξενοφῶν· καὶ προςελθὼν ἠρώ-
τησεν ἄνθρωπός τις τοὺς προφύλακας ποῦ ἂν ἴδοι[42]) Πρό-
ξενον ἢ Κλέαρχον· Μένωνα δὲ οὐκ ἐζήτει, καὶ ταῦτα[43])

---

24) plagas intendere, d. h. mit ausgestreckter Hand Hiebe ziehen. — 25) Warum der Ind. nach ὥςτε? — 26) so genannt, durch die Part. λεγόμενος u. καλούμενος, K. §. 412, An. B. §. 131, An. 6. — 27) innerhalb derselben, d. h. auf der nach Kunaxa u. Babylon hingerichteten Seite. — 28) Backsteine. — 29) gelegen, verkittet. — 30) Acc. der Bestimmung, s. I. 7, 15, N. 15). — 31) ἀπέχειν τινός, intransit. Lex. 3). — 32) διώρυξ sc. γῆ. — 33) verbunden durch etc. — 34) Die Namen der Flüsse werden gewöhnlich in adject. Stellung dem Worte ποταμός beigeordnet (s. R. p. 436, An. 2, unten); denn der Artikel gehört eigentlich zu ποταμός, s. B. §. 124, 3. — 35) s. κατατέμνω. — 36) τέλος, adverb. Acc. s. I. 10, 13, N. 76). — 37) sc. κατατέτμηνται. — 38) δασύς, als Adj. der Fülle mit Gen. s. K. §. 453, bb. R. p. 525, 4, a). B. §. 132, 5, 2). — 39) sc. ἐσκήνησαν. — 40) Das Part. dient hier wie bei ähnlichen Verb. finit. zur Ergänzung, die wir jedoch als Hauptmoment u. das Verb. finit. als adverb. Nebenbestimmung ausdrücken, s. I. 1, 2, N. 13). — 41) Vor den Waffen, d. h. vor dem Lager, wo die Waffen standen. — 42) wo er etwa sehen, d. h. sprechen könne; ἂν in der indirecten Frage nach Relat. mit Opt. für das bedingte Fut. s. I. 5, 9, N. 12). — 43) καὶ ταῦτα, einschränkende Partikel beim Part. u. zwar, wenngleich, s. K. §. 577, c).

παρ'[44]) Ἀριαίου ὢν τοῦ Μένωνος ξένου. Ἐπεὶ δὲ Πρόξενος 16
εἶπεν ὅτι[45]) αὐτός εἰμι ὃν ζητεῖς, εἶπεν ὁ ἄνθρωπος τάδε[46])·
Ἔπεμψέ[47]) με Ἀριαῖος καὶ Ἀρτάοζος, πιστοὶ ὄντες Κύρῳ καὶ
ὑμῖν εὖνοι, καὶ κελεύουσι[48]) φυλάττεσθαι μὴ ὑμῖν ἐπιθῶνται[49])
τῆς νυκτὸς[50]) οἱ βάρβαροι· ἔστι δὲ στράτευμα πολὺ ἐν τῷ
πλησίον[51]) παραδείσῳ. Καὶ ἐπὶ[52]) τὴν γέφυραν τοῦ Τίγρη- 17
τος ποταμοῦ πέμψαι κελεύουσι φυλακήν, ὡς[53]) διανοεῖται
λῦσαι αὐτὴν Τισσαφέρνης τῆς νυκτός, ἤνπερ δύνηται[54]),
ὡς[55]) μὴ διαβῆτε, ἀλλ' ἐν μέσῳ ἀποληφθῆτε[56]) τοῦ ποτα-
μοῦ καὶ τῆς διώρυχος. Ἀκούσαντες ταῦτα ἄγουσιν αὐτὸν 18
παρὰ τὸν Κλέαρχον καὶ φράζουσιν ἃ λέγει. Ὁ δὲ Κλέαρχος
ἀκούσας ἐταράχθη[57]) σφόδρα καὶ ἐφοβεῖτο. Νεανίσκος[58]) 19
δέ τις τῶν παρόντων ἐννοήσας[59]) εἶπεν ὡς οὐκ ἀκόλουθα[60])
εἴη τό τε ἐπιθήσεσθαι καὶ λύσειν τὴν γέφυραν. Δῆλον[61])
γὰρ ὅτι ἐπιτιθεμένους ἢ νικᾶν δεήσει ἢ ἡττᾶσθαι. Ἐὰν μὲν
οὖν νικῶσι[62]), τί δεῖ αὐτοὺς λύειν τὴν γέφυραν. Οὐδὲ γάρ,
ἂν πολλαὶ γέφυραι ὦσιν, ἔχοιμεν[63]) ἂν ὅποι φυγόντες ἡμεῖς
σωθῶμεν[64]). Ἂν δ' αὖ ἡμεῖς νικῶμεν, λελυμένης τῆς γεφύρας, 20
οὐχ ἕξουσιν ἐκεῖνοι ὅποι φύγωσιν· οὐδὲ μὴν[65]) βοηθῆσαι
πολλῶν ὄντων πέραν οὐδεὶς αὐτοῖς δυνήσεται, λελυμένης τῆς

B. p. 447. M. §. 467, 13. — 44) παρά, von, mit Genit. in räumlicher Beziehung, s. II. 3, 17, N. 92). — 45) ὅτι ist nur Zeichen des Objectiven von εἶπεν: als er aber das sagte, ich bin etc. s. oben I. 6, 8, N. 12) u. 18). — 46) Folgendes, s. II. 1, 20, N. 20). — 47) Das Verb. im Sing. bei mehreren Subj. auf das nächste sich beziehend, s. II. 3, 17, N. 93). — 48) sie lassen euch sagen. — 49) ἐπιτίθημι im Med. s. II. 4, 3, N. 81): warum der Conj.? — 50) Die Casus der Zeitbestimmungen s. I. 5, 12, N. 30). — 51) Adv. mit Artikel als Adj. s. I. 1, 9, N. 49). — 52) ἐπί wohl passender als das hier noch vorkommende παρά, welches eigentlich nur bei Personen gebraucht wird. — 53) da, weil Tissaph. beabsichtigt. — 54) Warum der Conj.? — 55) ὡς, final; warum mit μή u. dem Conj.? — 56) s. ἀπολαμβάνω. — 57) ταράσσω, beunruhigen. — 58) wahrscheinlich Xenophon selbst. — 59) nachdem er darüber nachgedacht. — 60) übereinstimmend, folgerecht. — 61) Das Adj. im Neutr. als adverb. Acc. s. II. 3, 1, N. 25). — 62) Was liegt im Conj. des hypoth. Satzes mit ἐάν? — 63) Der Opt. mit ἄν im Nachsatze, um die Folge als ungewiss, als unentschieden Mögliches darzustellen, s. K. §. 680, 2, b. u. 679, b. R. p. 607, C). vergl. I. 6, 8, 17). — 64) Der Conj. ohne u. mit ἄν nach dem Relat., wenn der Hauptsatz ein Praes. oder Fut. enthält, welches hier durch οὐκ ἂν ἔχοιμεν vertreten wird, s. I. 7, 7, N. 89): so mögen (werden) wir wohl nicht haben, wohin wir fliehend gerettet werden; Andere ziehen den Opt. σωθεῖμεν vor, der doch wohl bei vorausgehendem Fut. nicht geeignet erscheinen dürfte. — 65) neque vero, und

21 γεφύρας. Ἀκούσας δὲ ὁ Κλέαρχος ταῦτα ἤρετο τὸν ἄγγελον
πόση τις εἴη χώρα ἡ ἐν μέσῳ τοῦ Τίγρητος καὶ τῆς διώρυχος.
Ὁ δὲ εἶπεν ὅτι πολλὴ[66]), καὶ κῶμαι ἔνεισι καὶ πόλεις πολλαὶ
22 καὶ μεγάλαι. Τότε δὴ καὶ ἐγνώσθη ὅτι οἱ βάρβαροι τὸν ἄν-
θρωπον ὑποπέμψαιεν[67]), ὀκνοῦντες[68]) μὴ οἱ Ἕλληνες διελόν-
τες[69]) τὴν γέφυραν μένοιεν ἐν τῇ νήσῳ ἐρύματα ἔχοντες
ἔνθεν μὲν τὸν Τίγρητα ποταμόν, ἔνθεν δὲ τὴν διώρυχα· τὰ
δ' ἐπιτήδεια ἔχοιεν ἐκ τῆς ἐν μέσῳ χώρας, πολλῆς καὶ ἀγαθῆς
οὔσης, καὶ[70]) τῶν ἐργασομένων[71]) ἐνόντων· εἶτα δὲ καὶ ἀπο-
στροφὴ[72]) γένοιτο, εἴ τις βούλοιτο βασιλέα κακῶς ποιεῖν[73]).
23 Μετὰ ταῦτα ἀνεπαύοντο· ἐπὶ μέντοι τὴν γέφυραν ὅμως[74])
φυλακὴν ἔπεμψαν· καὶ οὔτε ἐπέθετο[75]) οὐδεὶς οὐδαμόθεν
οὔτε πρὸς τὴν γέφυραν οὐδεὶς ἦλθε τῶν πολεμίων, ὡς[76]) οἱ
24 φυλάττοντες ἀπήγγελλον. Ἐπειδὴ δ' ἕως[77]) ἐγένετο, διέβαινον
τὴν γέφυραν, ἐζευγμένην πλοίοις τριάκοντα καὶ ἑπτά, ὡς
οἷόν τε μάλιστα πεφυλαγμένως[78])· ἐξήγγελλον γάρ τινες τῶν
παρὰ Τισσαφέρνους[79]) Ἑλλήνων ὡς[80]) διαβαινόντων[81]) μέλ-
λοιεν ἐπιθήσεσθαι. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ψευδῆ ἦν· διαβαινόντων
μέντοι ὁ Γλοῦς αὐτοῖς ἐπεφάνη μετ' ἄλλων, ὃς σκοπῶν εἰ
διαβαίνοιεν τὸν ποταμόν, ἐπεὶ δὲ εἶδεν, ᾤχετο ἀπελαύνων[82]).

25 Ἀπὸ δὲ τοῦ Τίγρητος ἐπορεύθησαν σταθμοὺς τέτταρας,
παρασάγγας εἴκοσιν, ἐπὶ τὸν Φύσκον ποταμόν[83]), τὸ εὖρος[84])
πλέθρου· ἐπῆν δὲ γέφυρα. Καὶ ἐνταῦθα ᾠκεῖτο πόλις με-
γάλη, ᾗ ὄνομα Ὦπις· πρὸς ἣν ἀπήντησε τοῖς Ἕλλησιν ὁ Κύρου

(dann) auch nicht. — 66) sc. *εἴη* oder *ἐστί*. — 67) d. h. mit geheimer Absicht. — 68) fürchtend; über *μή* s. II. 2, 16, N. 100). — 69) s. *διελαύνω* in seiner intransit. Bedeutung. — 70) *καί* verbindet die verschiedenen Part. absol. — 71) Arbeitende, Bebauer. — 72) refugium. — 73) s. Lex. 2), c), mit Acc. der Person, s. I. 9, 11, N. 27). — 74) gleichwol, d. h. obschon sie überzeugt waren, dass die Nachricht Trug sey. — 75) sc. *αὐτοῖς*, s. oben N. 49). — 76) relat. Adv.: wie. — 77) Morgen. — 78) so vorsichtig wie nur möglich, *ὡς οἷόν τε* verstärkt doppelt den Superl., s. K. §. 352, 2, e). B. p. 446. M. §. 479, An. 2. — 79) Attract. der Präposition für: *τῶν παρὰ Τισσαφέρνει παρὰ Τισσαφέρνους*, wie oben I. 1, 5, N. **), u. II. 2, 1, N. 34). — 80) *ὡς*, dass, zu *μέλλοιεν*; über den folgenden Inf. vergl. I. 9, 28, 3). — 81) Gen. absol. Part. ohne Subj.: wie oben I. 4, 12, N. 11). u. I. 8, 18, N. 19); denn eigentlich sollte das Obj. zu *ἐπιθήσεσθαι* im Dat. stehen, s. II. 4, 3, N. 81); sowie auch das folgende *διαβαινόντων* absolute zu fassen ist, da wir zu *αὐτοῖς* den Dat. erwarten durften. — 82) er ritt eilends weg, s. oben N. 40). — 83) s. oben N. 34). — 84) Acc. der näheren Bestimmung,

καὶ Ἀρταξέρξου νόθος[85]) *ἀδελφός, ἀπὸ Σούσων καὶ Ἐκβα-*
τάνων στρατιὰν πολλὴν ἄγων ὡς βοηθήσων[86]) *βασιλεῖ· καὶ*
ἐπιστήσας[87]) *τὸ ἑαυτοῦ στράτευμα παρερχομένους ἐθεώρει τοὺς*
Ἕλληνας. Ὁ δὲ Κλέαρχος ἡγεῖτο[88]) *μὲν εἰς δύο*[89]), *ἐπορεύετο* 26
δὲ ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε[90]) *ἐφιστάμενος. Ὅσον δ' ἂν χρόνον*
τὸ ἡγούμενον[91]) *τοῦ στρατεύματος ἐπιστῇ*[92]), *τοσοῦτον ἀνάγκη*
χρόνον δι' ὅλου τοῦ στρατεύματος γίγνεσθαι τὴν ἐπίστασιν·
ὥςτε τὸ στράτευμα καὶ αὐτοῖς τοῖς Ἕλλησι δόξαι[93]) *πάμπολυ*
εἶναι καὶ τὸν Πέρσην ἐκπεπλῆχθαι[94]) *θεωροῦντα. Ἐντεῦθεν* 27
δὲ ἐπορεύθησαν διὰ τῆς Μηδίας σταθμοὺς ἐρήμους ἕξ, παρα-
σάγγας τριάκοντα, εἰς τὰς Παρυσάτιδος κώμας τῆς Κύρου
καὶ βασιλέως μητρός. Ταύτας Τισσαφέρνης Κύρῳ ἐπεγγελῶν[95])
διαρπάσαι[96]) *τοῖς Ἕλλησιν ἐπέτρεψε*[97]) *πλὴν ἀνδραπόδων*[98]).
Ἐνῆν δὲ σῖτος πολὺς καὶ πρόβατα καὶ ἄλλα χρήματα. Ἐν- 28
τεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμοὺς ἐρήμους τέτταρας, παρα-
σάγγας εἴκοσι, τὸν Τίγρητα ποταμὸν ἐν ἀριστερᾷ ἔχοντες.
Ἐν δὲ τῷ πρώτῳ σταθμῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ πόλις ᾤκεῖτο
μεγάλη καὶ εὐδαίμων, ὄνομα[99]) *Καιναί, ἐξ ἧς οἱ βάρβαροι*
διῆγον[100]) *ἐπὶ σχεδίαις διφθερῶν*[1]) *ἄρτους, τυρούς, οἶνον.*

V. *Μετὰ ταῦτα ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸν Ζάβατον*[2]) *ποτα-* 1
μόν, τὸ εὖρος τεττάρων πλέθρων. Καὶ ἐνταῦθα ἔμειναν

---

s. I. 7, 15, N. 15). — 85) Nebenbruder (unächter Bruder). — 86) *ὡς* mit Part. Fut. s. I. 1, 3, N. 22). — 87) Aor. 1. transit. s. B. p. 223. — 88) führte sein Heer. — 89) *εἰς* in räumlicher Beziehung hier zur Angabe des quantitativen Ziels, *εἰς δύο*, bini, je zwei, s. K. §. 523, 1), b). M. §. 578, p. 542. — 90) dann u. wann, von Zeit zu Zeit. — 91) Die Führung, d. h. die Spitze. — 92) Aor. 2. Conj. intransit.; der Conj. musste hier nach dem Relat. mit *ἄν* stehen, um eine unbestimmte Frequenz der Handlung auszudrücken, weil in dem Prädikat des Hauptsatzes ein Haupttempus liegt: Es ist aber nöthig gewesen (es war nöthig), dass eben so lange Zeit etc. der Stillstand dauere, als die Spitze des Heeres einhalten mochte, s. I. 7, 7, N. 89); Andere ziehen den Opt. *ἐπιστήσειε* vor, wobei *Κλέαρχος* zu ergänzen u. *ἄν* zu streichen wäre (s. K. §. 662); daher lieber (nach Kr.): *ὅσον δὲ χρόνον ἐπισταίη*. — 93) Warum der Inf. nach *ὥςτε*? s. I. 6, 6, N. 94). — 94) s. *ἐκπλήσσω*, in Staunen versetzen. — 95) *ἐπεγγελᾶν*, mit Dat. — 96) Inf. des Zweckes, s. II. 3, 22, N. 25). — 97) *ἐπιτρέπω*. — 98) *πλήν* als Adv. der Trennung mit Gen. (s. K. §. 442, 5. B. §. 146, An. 1. R. p. 537, An. 1.): ausgenommen die Sklaven, d. h. sie sollten die Menschen nicht zu Sklaven machen. — 99) adverb. Acc. der Bestimmung, s. I. 7, 15, N. 15). — 100) Warum das Imperf.? s. B. §. 137, 4. — 1) Gen. materiae, s. K. §. 453. M. §. 374, 2. B. §. 132, 4, 4). R. §. 529, 6. —
Cap. V. §. 1. 2) Derselbe Fluss wird später (III. 3, 6.) Zates, u.

ἡμέρας τρεῖς· ἐν δὲ ταύταις[3]) ὑποψίαι μὲν ἦσαν, φανερὰ
2 δὲ οὐδεμία ἐφαίνετο ἐπιβουλή[4]). Ἔδοξεν οὖν τῷ Κλεάρχῳ
συγγενέσθαι Τισσαφέρνει καί, εἴ πως δύναιτο[5]), παῦσαι[6])
τὰς ὑποψίας πρὶν ἐξ αὐτῶν πόλεμον γενέσθαι[7])· καὶ ἔπεμψέ
τινα ἐροῦντα[8]) ὅτι ξυγγενέσθαι αὐτῷ χρῄζοι[9]). Ὁ δὲ[10])
3 ἑτοίμως ἐκέλευσεν ἥκειν. Ἐπειδὴ δὲ συνῆλθον, λέγει ὁ Κλέ-
αρχος τάδε· Ἐγώ, ὦ Τισσαφέρνη*), οἶδα μὲν ἡμῖν ὅρκους
γεγενημένους[11]) καὶ δεξιὰς δεδομένας μὴ ἀδικήσειν[12]) ἀλλή-
λους· φυλαττόμενον δέ σε ὁρῶ ὡς πολεμίους ἡμᾶς· καὶ ἡμεῖς
4 ὁρῶντες ταῦτα ἀντιφυλαττόμεθα. Ἐπεὶ δὲ σκοπῶν οὐδὲν[13])
δύναμαι οὔτε σὲ[14]) αἴσθεσθαι πειρώμενον ἡμᾶς[15]) κακοποιεῖν,
ἐγώ τε σαφῶς οἶδα ὅτι ἡμεῖς γε οὐδ' ἐπινοοῦμεν οὐδὲν τοιοῦ-
τον, ἔδοξέ μοι εἰς λόγους σοι ἐλθεῖν[16]), ὅπως, εἰ δυναίμεθα,
5 ἐξέλοιμεν[17]) ἀλλήλων τὴν ἀπιστίαν. Καὶ γὰρ οἶδα ἀνθρώ-
πους ἤδη τοὺς μὲν ἐκ διαβολῆς, τοὺς δὲ καὶ ἐξ ὑποψίας
οἳ φοβηθέντες[18]) ἀλλήλους, φθάσαι βουλόμενοι πρὶν πα-

---

von andern alten Geographien Lykos genannt. — 3) Dass die Präposition ἐν in Prosa gewöhnlich zu den durch den Dat. ausgedrückten Zeitbestimmungen hinzutritt, wenige oft vorkommende Nomina, wie ἡμέρα, νύξ, ὥρα, μήν, ἔτος etc. ausgenommen, s. R. p. 508, d). K. §. 493, An. M. §. 406, a). — 4) Nachstellung, Verrath. — 5) Welche Möglichkeit liegt in dem Opt. mit εἰ? — 6) aufhören machen, beseitigen; der Aor. Inf. fasst die Thätigkeit in ihrer Vollendung als Moment auf, ohne das Verhältniss der Entwickelung in der Zeit zu berücksichtigen, s. II. 4, 4, N. 86). — 7) πρίν mit Inf. s. I. 8, 19, N. 29). — 8) Ueber das Fut. von εἴρω s. εἰπεῖν, u. über die finale Bedeutung des Part. Fut. s. I. 10, 6, N. 45). — 9) χρῄζειν, s. Lex. b); in wiefern können Andere χρήζει lesen? — 10) Ueber ὁ δέ s. B. §. 126, 4. — *) Der Vocat. auf η nach der ersten Decl. gebildet (s. B. §. 34, 5.), da doch in den übrigen Casus Τισσαφ. nach der dritten formirt wird. — 11) Ueber das Part. im Object-Satze s. I. 7, 17, N. 20). — 12) Der Inf. Fut., indem neben dem Begriffe der Dauer zugleich das Verhältniss der Zeit, nämlich der Zukunft, berücksichtigt wird, s. II. 4, 4, N. 86). — 13) in keiner Hinsicht, zur Verstärkung der Negation οὔτε, welche mit dem folgenden τέ korrespondirt: neque — que, woran sich οὐδέ im neu hinzutretenden Satze in der Bedeutung von: auch nicht, anreiht, s. K. §. 620, 3. u. 621, 1. — 14) s. I, 7, 17, 20). — 15) s. V, 5, 14. — 16) εἰς λόγους ἐλθεῖν, in Unterredung kommen, τινί, mit Einem; der Dat. nach den Verbis des gemeinsamen Verkehrs, der Mittheilung etc. drückt das Ziel in der Richtung für die Thätigkeit des Subjectes aus, d. h. es wird erstrebt u. betheiligt, aber nicht erreicht (wie beim Acc.), s. K. §. 496, a). R. p. 502, 3. — 17) s. ἐξαιρέω, mit Gen.; warum der Opt. im Finalsatze? — 18) Der Autor bricht die angefangene Construction mit dem Acc. des Objects ab, u. knüpft einen relat. Satz mit Nomin. an, da wir φοβηθέντας, βουλομένους etc. erwarten durften; aber auch die relat. Construction erscheint als Anakoluth, da es heissen müsste:

θεῖν[19]), ἐποίησαν, ἀνήκεστα κακὰ[20]) τοὺς οὔτε μέλλοντας[21]) οὔτε βουλομένους τοιοῦτον οὐδέν[22]). Τὰς οὖν τοιαύτας 6
ἀγνωμοσύνας νομίζων συνουσίαις μάλιστα ἂν[23]) παύεσθαι ἥκω καὶ διδάσκειν σε βούλομαι ὡς σὺ ἡμῖν οὐκ ὀρθῶς ἀπιστεῖς. Πρῶτον μὲν γὰρ καὶ μέγιστον[24]) οἱ θεῶν[25]) ἡμᾶς 7
ὅρκοι κωλύουσι πολεμίους εἶναι ἀλλήλοις· ὅστις δὲ τούτων σύνοιδεν αὐτῷ[26]) παρημεληκώς[27]), τοῦτον ἐγὼ οὔποτ' ἂν εὐδαιμονίσαιμι[28]). Τὸν γὰρ θεῶν πόλεμον[29]) οὐκ οἶδα οὔτ' ἀπὸ[30]) ποίου ἂν τάχους φεύγων τις ἀποφύγοι[31]) οὔτ' εἰς ποῖον ἂν σκότος ἀποδραίη[32]) οὔθ' ὅπως ἂν εἰς ἐχυρὸν χωρίον ἀποσταίη[33]). Πάντῃ γὰρ πάντα τοῖς θεοῖς ὕποχα καὶ πανταχῇ πάντων ἴσον[34]) οἱ θεοὶ κρατοῦσι[35]). Περὶ μὲν δὴ 8
τῶν θεῶν τε καὶ τῶν ὅρκων οὕτω γιγνώσκω, παρ' οὓς ἡμεῖς τὴν φιλίαν συνθέμενοι κατεθέμεθα[36])· τῶν δ' ἀνθρωπίνων[37]) σὲ ἔγωγε ἐν τῷ παρόντι[38]) νομίζω μέγιστον εἶναι ἡμῖν ἀγαθόν. Σὺν μὲν γὰρ σοὶ πᾶσα [μὲν] ἡμῖν ὁδὸς εὔπορος, πᾶς 9
δὲ ποταμὸς διαβατός, τῶν δ' ἐπιτηδείων οὐκ ἀπορία· ἄνευ δὲ σοῦ πᾶσα μὲν διὰ σκότους ἡ ὁδός· οὐδὲν γὰρ αὐτῆς ἐπιστάμεθα· πᾶς δὲ ποταμὸς δύσπορος, πᾶς δὲ ὄχλος φοβερός, φοβερώτατον[39]) δ' ἐρημία· μεστὴ γὰρ πολλῆς ἀπορίας ἐστίν.

ὧν οἱ μέν — οἱ δέ — ἐποίησαν; desswegen möchten wir statt *οἱ φοβηθέντες* vorschlagen: *ὅτι* etc. wo dann, wie gewöhnlich, das Subj. des abhängigen Satzes als Object in den Hauptsatz heraufgezogen worden wäre (s. I. 6, 5. N. 82), u. Alles bleiben könnte wie es ist; über den passivischen Aor. in der Bedeutung des Med. s. B. §. 113, 3. — 19) sc. *αὐτούς*, ehe sie selbst Schaden litten. — 20) heilloses Uebel. — 21) *μέλλω*, s. Lex. 1); den doppelten Acc. s. I. 9, 11, N. 27). — 22) irgend etwas dieser Art. — 23) *ἄν* mit Inf. s. I. 9, 8, N. 20). — 24) adverb. Acc. s. I. 10, 10, N. 67). — 25) Gen. des Obj., weil *ὀμνύναι*, das Obj., bei welchem man schwört, im Acc. zu sich nimmt, s. K. §. 478, 7). R. p. 492, An. 14. M. §. 367. — 26) sibi conscius est. — 27) s. *παραμελεῖν* mit Gen. — 28) *ἄν* mit Opt. als Nachsatz einer Supposition, s. II. 4, 19, N. 63). — 29) Kampf, Rache. — 30) *ἀπό* mit Gen. in kausaler Beziehung von Mittel u. Werkzeug: mit, durch, s. K. §. 518, a, f). M. §. 573. R. p. 536. — 31) *ἄν* mit Relat. u. Opt. s. I. 5, 9, N. 12). — 32) s. *διδράσκω*. — 33) s. *ἀφίστημι*, im Aor. 2, Act. intransit.: wie er wohl an einen sicheren Ort sich entfernen möge, d. h. wie er wohl einen sicheren Ort finden könne; denn *ὅπως* zu *ἐχυρόν* zu ziehen: in einen wie befestigten Platz etc. möchte doch gezwungen erscheinen. — 34) Das Neutr. als adverb. Acc.: auf gleiche Weise. — 35) *κρατεῖν* mit Gen. s. I. 9, 31, N. 24). — 36) bei welchen wir die Freundschaft, die wir geschlossen, niedergelegt haben, d. h. um über ihre Unverletzlichkeit zu wachen, s. *κατατίθημι*. — 37) res humanae, Unglücksfälle. — 38) sc. *χρόνῳ*. — 39) Das prädikat. Adj. im Neutr. Sing. substantivisch, auf

10 Εἰ δὲ δὴ καὶ μανέντες σε κατακτείναιμεν, ἄλλο τι ἂν[40]) ἢ
τὸν εὐεργέτην κατακτείναντες πρὸς βασιλέα τὸν μέγιστον ἔφε-
δρον[41]) ἀγωνιζοίμεθα[42]); Ὅσων δὲ δὴ καὶ οἵων ἂν ἐλπίδων
ἐμαυτὸν στερήσαιμι[43]), εἰ σέ τι κακὸν ἐπιχειρήσαιμι ποιεῖν[44]),
11 ταῦτα λέξω. Ἐγὼ γὰρ Κῦρον ἐπεθύμησά μοι φίλον γενέ-
σθαι[45]), νομίζων τῶν τότε[46]) ἱκανώτατον[47]) εἶναι εὖ ποιεῖν
ὃν ἂν βούλοιτο[48])· σὲ δὲ νῦν ὁρῶ τήν τε Κύρου δύναμιν
καὶ χώραν[49]) ἔχοντα[50]) καὶ τὴν σεαυτοῦ ἀρχὴν σώζοντα[51]),
τὴν δὲ βασιλέως δύναμιν, ᾗ Κῦρος πολεμίᾳ ἐχρῆτο[52]), σοὶ
12 ταύτην[53]) σύμμαχον οὖσαν. Τούτων δὲ τοιούτων ὄντων, τίς
13 οὕτω μαίνεται ὅςτις[54]) οὐ σοὶ βούλεται φίλος εἶναι; Ἀλλὰ
μὴν[55]), ἐρῶ[56]) γὰρ καὶ ταῦτα ἐξ ὧν[57]) ἔχω ἐλπίδας καὶ σὲ
βουλήσεσθαι φίλον ἡμῖν εἶναι, οἶδα μὲν γὰρ[58]) ὑμῖν Μυσοὺς
λυπηροὺς ὄντας, οὓς νομίζω ἂν σὺν τῇ παρούσῃ δυνά-
μει ταπεινους ὑμῖν παρασχεῖν[59])· οἶδα δὲ καὶ Πισίδας[60])·
ἀκούω δὲ καὶ ἄλλα ἔθνη πολλὰ τοιαῦτα εἶναι[61]), ἃ οἶμαι ἂν

---

ein Subj. von allgemeinem Begriffe sich beziehend, s. R. p. 471, c). B. §. 129, 6. M. §. 437, 4. K. §. 367. — 40) ἄλλο τι ἂν ἤ, elliptische Frageformel: würden wir dann wohl etwas Anderes (thun), als etc. d. h. würden wir denn nicht wohl, nachdem wir unsern Wohlthäter getödtet etc. s. B. p. 446. K. §. 710, 3. M. §. 635. R. p. 641, ζ). — 41) ἔφεδρος, der Fechter in den Kampfspielen, der bei der Verlosung der Paare, weil die Zahl ungerade war, keinen Gegner erhalten, u. nun warten musste, bis er für einen Ueberwundenen den Kampf fortsetzen konnte: daher ein gefürchteter Gegner. — 42) Andere lesen πολεμήσομεν, da doch die Folge nur als bedingt möglich ausgedrückt werden soll. — 43) Was liegt in ἂν nach Relat. mit folgendem Opt.? s. I. 5, 9, N. 12). — 44) ποιεῖν mit doppeltem Acc. s. I. 9, 11, N. 27). — 45) Ueber den Inf. Aor. s. II. 5, 2, N. 6). — 46) Das Adv. mit Artikel zum Substant. erhoben, s. II. 2, 20, N. 17). — 47) sc. αὐτόν. — 48) wem er auch, oder: so oft er Einem wohlthun wollte; der Opt. nach dem Relat. mit ἄν, indem die Wiederholung einer Thätigkeit, die sich in der Vergangenheit äusserte, bedingt ausgesprochen wird; daher lassen Andere ohne Noth das ἄν weg, s. K. §. 662, 1, u. 404, 1. B. §. 139, 8. An. 3, 1). M. §, 521. R. p. 630, 2). — 49) Gebiet, d. h. Satrapie. — 50) Ueber das Part. s. I. 7, 17, N. 20). — 51) deine eigene Herrschaft erhalten. — 52) welche Kyros als eine feindliche gebrauchte, d. h. welche den Kyros bekriegte. — 53) das Demonstr. hebt das schon vorhergehende Nomen mehr noch hervor. — 54) ὅςτις für ὥςτε nach οὕτω, s. M. §. 479, An. 1. — 55) aber wahrlich, s. K. §. 594, d. R. p. 688, d). B. p. 442. — 56) s. εἰπεῖν. — 57) wesswegen. — 58) Man erwartet hier nach dem eingeschobenen Zwischensatze einen an ἀλλὰ μὴν sich anschliessenden Satz; aber der Autor fährt so fort, als sey der Zwischensatz Hauptsatz gewesen u. bildet somit ein Anakoluth, s. B. p. 457, 2. — 59) s. παρέχειν, über den Inf. Aor. s. II. 4, 4, N. 86). — 60) Was ist zu ergänzen? — 61) solche sind, d. h. euch schwierig, aufsätzig; der Inf. wechselt mit dem

παῦσαι [62]) ἐνοχλοῦντα [63]) ἀεὶ τῇ ὑμετέρᾳ εὐδαιμονίᾳ [64]). Αἰ-
γυπτίους [65]) δέ, οἷς μάλιστα ὑμᾶς νῦν γιγνώσκω τεθυμωμέ-
νους, οὐχ ὁρῶ ποίᾳ δυνάμει συμμάχῳ χρησάμενοι μᾶλλον ἂν
κολάσεσθε [66]) τῆς νῦν σὺν ἐμοὶ οὔσης [67]). Ἀλλὰ μὴν ἔν γε 14
τοῖς πέριξ οἰκοῦσι σύ, εἰ μὲν βούλοιό τῳ [68]) φίλος εἶναι,
ὡς [69]) μέγιστος ἂν εἴης, εἰ δέ τίς σε λυποίη, ὡς δεσπότης
ἀναστρέφοιο [70]) ἔχων ἡμᾶς ὑπηρέτας, οἵ σοι οὐκ ἂν τοῦ μι-
σθοῦ ἕνεκα μόνον ὑπηρετοῖμεν [71]), ἀλλὰ καὶ τῆς χάριτος, ἣν
σωθέντες ὑπὸ σοῦ σοὶ ἂν ἔχοιμεν δικαίως. Ἐμοὶ μὲν ταῦτα 15
πάντα ἐνθυμουμένῳ οὕτω δοκεῖ θαυμαστὸν εἶναι τὸ σὲ ἡμῖν
ἀπιστεῖν ὥςτε καὶ ἥδιστ᾽ ἂν ἀκούσαιμι [72]) τὸ ὄνομα [73]) τίς
ἐστιν οὕτω δεινὸς λέγειν [74]) ὥςτε σε πεῖσαι λέγων ὡς ἡμεῖς
σοι ἐπιβουλεύομεν. Κλέαρχος μὲν οὖν τοσαῦτα εἶπε· Τισσα-
φέρνης δὲ ὧδε *) ἀπημείφθη [75]).

Ἀλλ᾽ [76]) ἥδομαι μέν, ὦ Κλέαρχε, ἀκούων σου [77]) φρονί- 16
μους λόγους· ταῦτα γὰρ γιγνώσκων, εἴ τι ἐμοὶ κακὸν βου-
λεύοις, ἅμα ἄν μοι δοκεῖς [78]) καὶ σεαυτῷ κακόνους [79]) εἶναι.

---

vorhergehenden Part. s. I. 7, 17, N. 20). — 62) ἄν mit Inf. s. I. 9, 8, N. 20). — 63) zu beunruhigen, das Part. nach den Verb. des Aufhörens etc. s. II. 3, 23, N. 36). — 64) Wohlstand. — 65) Das Obj. zu κολάσεσθε ist an die Spize des Satzes gestellt, um mehr Gewicht darauf zu legen. — 66) ἄν mit Ind. Fut., um den Begriff des Bedingten u. von Umständen abhängigen mehr noch hervorzuheben; s. K. §. 794, a. R. p. 585, β). — 67) Gen. nach Compar. sc. δυνάμεως, für: ἢ τῇ οὔσῃ; indem es eigentlich von χρησάμενοι abhängt, s. I. 9, 16, N. 58). — 68) τῳ enklit. s. B. §. 77, 2. — 69) ὡς zur Verstärkung des Superl. s. II. 2, 12, N. 84). — 70) so sollst du wohl als Herrscher dich zeigen; das schon im vorhergehenden bedingten Satze ausgesprochene ἄν ist hier zu wiederholen. — 71) ἄν mit Relat. u. folgendem Opt. für das bedingte Fut. s. I. 5, 9, N. 12). — 72) Der Folgesatz zu ὥςτε mit ἄν u. Opt., indem die Folge als eine bedingte Annahme oder Möglichkeit bezeichnet werden soll, s. K. §. 688, 1. R. p. 618, c). — 73) für τοῦτον ὅςτις; Andere lesen mit der Krasis: τοὔνομα, s. B. §. 29, 2. — 74) Der Inf. als Bestimmung des Adj. s. B. §. 140, 3. — *) Dass in ὧδε das ω Adverbialform für ως ist, durch das enklitische δε verstärkt, s. B. §. 116, An. 7. u. §. 79, 4. — 75) ἀπαμείβομαι, erwiedern, poetisch; aber bei Homer immer mit einem näher bestimmenden Verbo verbunden. — 76) ἀλλά zu Anfang der Rede, bekräftigend; s. II. 1, 20, N. 19). — 77) Der Gen. der zweiten Person des Personal-Pron. statt des Possess., aber im Sing. nur enklitisch, s. B. §. 127, 7. — 78) Bei dem Ind. δοκεῖς muss ἄν zum Inf. gezogen werden: so scheint es, dass du zugleich mir u. auch dir übel gesinnt seyn würdest (s. I. 9, 8, N. 20); Andere ziehen ἂν δοκοῖς vor, wo es dann heisst: so würdest du wohl scheinen, sowohl mir etc.; aber der Conj. δοκῇς, wie noch Manche lesen, lässt sich in dem hypoth. Satze auf keine Weise vertheidigen. — 79) s. κακόνοος; warum der Nom. s. I. 9, 20,

Ὡς δ' ἂν μάθης[80]) ὅτι οὐδ' ἂν ὑμεῖς δικαίως οὔτε βασιλεῖ
17 οὔτ' ἐμοὶ ἀπιστοίητε[81]), ἀντάκουσον. Εἰ γὰρ ὑμᾶς ἐβουλό-
μεθα[82]) ἀπολέσαι, πότερά σοι δοκοῦμεν ἱππέων πλήθους
ἀπορεῖν[83]) ἢ πεζῶν ἢ ὁπλίσεως, ἐν ᾗ ὑμᾶς μὲν βλάπτειν
18 ἱκανοὶ εἴημεν ἂν[84]), ἀντιπάσχειν δὲ οὐδεὶς κίνδυνος; Ἀλλὰ
χωρίων ἐπιτηδείων ὑμῖν ἐπιτίθεσθαι[85]) ἀπορεῖν ἄν[86]) σοι δο-
κοῦμεν; Οὐ τοσαῦτα μὲν πεδία ἡμῖν φίλια ὄντα σὺν πολλῷ
πόνῳ διαπορεύεσθε[87]), τοσαῦτα δὲ ὄρη ὑμῖν ὁρᾶτε ὄντα πο-
ρευτέα[88]), ἃ ἡμῖν ἔξεστι προκαταλαβοῦσιν[89]) ἄπορα ὑμῖν
παρέχειν, τοσοῦτοι δ' εἰσὶ ποταμοί, ἐφ' ὧν ἔξεστιν ἡμῖν τα-
μιεύεσθαι[90]) ὁπόσοις ἂν ὑμῶν βουλώμεθα μάχεσθαι[91]); Εἰσὶ
δ' αὐτῶν οὓς οὐδ' ἂν παντάπασι διαβαίητε[92]), εἰ μὴ ἡμεῖς
19 ὑμᾶς διαπορεύοιμεν. Εἰ δ' ἐν πᾶσι τούτοις ἡττώμεθα[93]),
ἀλλὰ τό γέ τοι[94]) πῦρ κρεῖττον τοῦ καρποῦ ἐστίν· ὃν ἡμεῖς
δυναίμεθ' ἂν[95]) κατακαύσαντες λιμὸν ὑμῖν ἀντιτάξαι, ᾧ
20 ὑμεῖς οὐδ' εἰ πάνυ ἀγαθοὶ εἴητε μάχεσθαι ἂν δύναισθε. Πῶς
οὖν ἄν, ἔχοντες[96]) τοσούτους πόρους πρὸς τὸ ὑμῖν πολεμεῖν[97]),

---

N. *). — 80) ἂν nach ὡς u. ὅπως im Finalsatze, auf einen bedingenden Satz hinweisend, s. K. §. 647. M. §. 519, An. 1. R. p. 628, 12. — 81) ἂν mit Opt. im transit. Satze als Nachsatz einer Supposition, s. II. 4, 19, N. 63). — 82) εἰ mit Ind. der histor. Zeitform, s. K. §. 682. R. p. 603, b), vergl. II. 1, 4, 33). — 83) Der Folgesatz liegt eigentlich in der Frage verborgen, u. ohne diese würde er heissen: so könnten wir es, oder: so hätten wir nicht Mangel etc. (Opt. mit ἄν, s. K. §. 682, b), u. so wäre die Wirklichkeit der Folge als möglich bezeichnet; die directe Frage aber drückt die Thatsache als eine bestimmte in der Gegenwart liegende Erscheinung aus (οὐκ ἀποροῦμεν), u. bedarf desswegen nicht der Partikel ἄν: glaubst du, dass wir Mangel haben etc. Andere indessen nehmen ἄν hinter ἱππέων an. — 84) ἄν mit Opt. im relat. Satze, s. I. 5, 9, N. 12). — 85) s. II. 4, 3, N. 81); über den Inf. des Zweckes s. II. 3, 22, N. 25). — 86) ἄν mit Inf., s. I. 9, 8, N. 20). — 87) Das Praes. für's Fut., weil sie schon auf dem Rückzuge begriffen waren. — 88) Adj. verb. mit Dat. der Person s. II. 2, 11, N. 83). — 89) nachdem wir sie vorher eingenommen. — 90) im Med.: zu Rathe halten, ermässigen, abmessen. — 91) ἄν mit Relat. u. folgendem Conj. s. I. 7, 7, N. 89). — 92) Warum ἄν nach dem Relat. mit Opt.? — 93) Andere ziehen den Opt. ἡττῴμεθα vor, der grade nicht nothwendig ist; der Folgesatz kann indessen in beiden Fällen als gewisse, bestimmte Behauptung den Ind. haben, s. K. §. 681, b. R. p. 601, B). — 94) τοι s. B. p. 442. — 95) Der Nachsatz der in dem Part. liegenden Supposition (εἰ mit Opt.) — 96) Das Part. drückt die Voraussetzung oder Bedingung aus. — 97) Inf. mit Praep. u. Artikel s. II. 4, 3, N. 78); die Verba des Streitens etc. haben ihr Object gewöhnlich im Dat., zuweilen aber auch πρός u. ἐπί mit Acc., oder in der Bedeutung bekriegen, bela-

καὶ τούτων μηδένα ἡμῖν ἐπικίνδυνον, ἔπειτα[98]) ἐκ τούτων
πάντων τοῦτον ἂν[99]) τὸν τρόπον ἐξελοίμεθα[100]) ὃς μόνος
μὲν πρὸς[1]) θεῶν ἀσεβής, μόνος δὲ πρὸς ἀνθρώπων αἰσχρός;
Παντάπασι δὲ ἀπόρων[2]) ἐστὶ καὶ ἀμηχάνων καὶ ἀνάγκῃ ἐχο- 21
μένων[3]), καὶ τούτων πονηρῶν, οἵτινες ἐθέλουσι δι' ἐπιορκίας
τε πρὸς θεοὺς καὶ ἀπιστίας πρὸς ἀνθρώπους πράττειν τι.
Οὐχ οὕτως ἡμεῖς, ὦ Κλέαρχε, οὔτε ἠλίθιοι οὔτε ἀλόγιστοί
ἐσμεν. Ἀλλὰ τί δὴ ὑμᾶς ἐξὸν[4]) ἀπολέσαι οὐκ ἐπὶ τοῦτο ἤλ- 22
θομεν[5]); Εὖ ἴσθι ὅτι ὁ ἐμὸς ἔρως[6]) τούτου αἴτιος[7]) τοῦ
τοῖς Ἕλλησιν ἐμὲ πιστὸν γενέσθαι, καὶ ᾧ Κῦρος ἀνέβη ξενικῷ[8])
διὰ μισθοδοσίαν πιστεύων τούτῳ ἐμὲ καταβῆναι δι' εὐεργεσίας
ἰσχυρόν. Ὅσα[9]) δέ μοι ὑμεῖς χρήσιμοί ἐστε[10]) τὰ μὲν καὶ 23
σὺ εἶπας[11]), τὸ δὲ μέγιστον ἐγὼ οἶδα· τὴν μὲν γὰρ ἐπὶ τῇ
κεφαλῇ τιάραν βασιλεῖ μόνῳ ἔξεστιν ὀρθὴν ἔχειν[12]), τὴν δ'[13])
ἐπὶ τῇ καρδίᾳ ἴσως ἂν ὑμῶν παρόντων καὶ ἕτερος εὐπε-
τῶς ἔχοι.

Ταῦτα εἰπὼν ἔδοξε[14]) τῷ Κλεάρχῳ ἀληθῆ[15]) λέγειν· καὶ 24
εἶπεν, Οὐκοῦν[16]), ἔφη, οἵτινες, τοιούτων ἡμῖν εἰς φιλίαν

---

gern etc. den blosen Acc. s. K. §. 498, c). — 98) über ἔπειτα s. I. 2, 25, N. 81). — 99) Das ἂν ist hier wegen der Unterbrechung wiederholt, s. B. p. 397, An. 4. K. §. 397. R. p. 592, An. 4. M. §. 600. — 100) s. ἐξαιρέω. — 1) πρός, s. II. 1, 17, N. 4). — 2) Gen. possess. u. zwar qualitat. s. K. §. 445, 2: die Sache der Rath- u. Hilflosen. — 3) u. der in Noth sich Befindenden. — 4) ἐξόν, s. ἔξεστι, Acc. absol. nach B. p. 446, An. 7, 2). K. §. 580; aber Nom. absol. nach R. p. 682, 5. M. §. 564. — 5) warum sind wir nicht dazu geschritten. — 6) mein Streben; worauf der substant. Inf. (zu erscheinen, oder: zu zeigen) als nähere Bestimmung im Gen. folgt. — 7) αἴτιος mit dem Gen. τούτου, daran. — 8) Der relat. Satz ist vor den demonstrat. gestellt, um den Gegensatz mehr hervor zu heben. — 9) Acc. Plur. im Neutr. adverbialisch: worin, in wiefern. — 10) Praes. für's Fut., weil sie in der Gegenwart gleichsam schon den Anfang dazu gemacht, vergl. oben N. 87). — 11) Der seltene mehr ionische Aor. 1.; daher Andere: εἶπες. — 12) aufrecht sich verhalte oder stehe; nur bei der königlichen Tiara (thurmförmige Kopfbedeckung) durfte ihre sonst vorn überhangende Spitze aufrecht stehen. — 13) τὴν δέ korrespondirt mit jenem τὴν μέν, die eine — eine andere aber möchte gleichwol ein Anderer mit euerer Hilfe (wenn ihr zugegen seyd) leicht im Herzen aufrecht tragen; ἔχοι sc. ὀρθήν; — die täuschende Absicht des Tissaph., als ob er sie zum Abfalle von dem Könige benutzen wolle, ist offenbar. — 14) ἔδοξε personell intransit.: er dünkte, schien, u. zu dem folgenden εἶπεν ist Κλέαρχος zu ergänzen; εἶπεν drückt hier im Allgemeinen die Erwiederung des Klearchos aus, u. das folgende ἔφη, als eigentliches Imperf., bezeichnet das Einzelne der Antwort in seiner Entwickelung. — 15) kontrahirt für ἀληθέα. — 16) οὐκοῦν drückt als Frage die verneinte Sache in der

ὑπαρχόντων[17]*), πειρῶνται διαβάλλοντες*[18]*) πολεμίους ποιῆσαι*
25 *ἡμᾶς ἄξιοί εἰσι τὰ ἔσχατα παθεῖν*[19]*); Καὶ ἐγὼ μέν, ἔφη ὁ*
*Τισσαφέρνης, εἰ βούλεσθέ μοι οἵ τε στρατηγοὶ**) *καὶ οἱ λοχαγοὶ*
ἐλθεῖν[20]*), ἐν τῷ ἐμφανεῖ*[21]*) λέξω τοὺς πρὸς ἐμὲ λέγοντας*
26 *ὡς σὺ ἐπιβουλεύεις ἐμοί τε καὶ τῇ σὺν ἐμοὶ στρατιᾷ. Ἐγὼ*
δέ[22]*), ἔφη ὁ Κλέαρχος, ἄξω*[23]*) πάντας, καὶ σοὶ αὖ ἐγὼ*[24]*)*
27 *δηλώσω ὅθεν*[25]*) ἐγὼ περὶ σοῦ ἀκούω*[26]*). Ἐκ*[27]*) τούτων δὴ*
τῶν λόγων ὁ Τισσαφέρνης φιλοφρονούμενος τότε μὲν μένειν
τε αὐτὸν ἐκέλευσε καὶ σύνδειπνον ἐποιήσατο[28]*). Τῇ δὲ ὑστε-*
ραίᾳ ὁ Κλέαρχος ἐλθὼν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον δῆλός[29]*) τ' ἦν*
πάνυ φιλικῶς οἰόμενος διακεῖσθαι[30]*) τῷ Τισσαφέρνει καὶ ἃ*
ἔλεγεν ἐκεῖνος ἀπήγγελλεν· ἔφη τε χρῆναι ἰέναι παρὰ Τισσα-
φέρνην[31]*) οὓς ἐκέλευσε*[32]*), καὶ οἳ ἂν ἐξελεγχθῶσι*[33]*) διαβάλ-*
λοντες τῶν Ἑλλήνων[34]*), ὡς προδότας αὐτοὺς καὶ κακόνους*
28 *τοῖς Ἕλλησιν ὄντας τιμωρηθῆναι. Ὑπώπτευε δὲ εἶναι τὸν*
διαβάλλοντα Μένωνα, εἰδὼς αὐτὸν καὶ συγγεγενημένον[35]*)*
Τισσαφέρνει μετ' Ἀριαίου καὶ στασιάζοντα αὐτῷ καὶ ἐπιβουλεύ-
οντα, ὅπως τὸ στράτευμα ἅπαν πρὸς ἑαυτὸν λαβὼν φίλος ᾖ[36]*)*

Meinung des Sprechenden bejahend aus, s. B. p. 439, 1). R. p. 709, An. 7; vergl. K. §. 632, An., wo aufmerksam gemacht wird, dass wenn die Negation deutlich hervortritt, *οὐκ οὖν* getrennt, u. wenn die Negation überflüssig zu seyn scheint, *οὐκ οὖν* zusammengeschrieben u. als Fragwort genommen werden müsse: etwa nicht, also nicht? u. ironisch: doch wohl, scilicet. — 17) Gen. abs.: da solche Gründe vorhanden sind. — 18) verleumden, entzweien. — 19) s. *πάσχω*. — *) Das Nomen zu dem vorausgegangenen Pron. person. immer mit Artikel, s. oben I. 7, 7, 91). — 20) wohl *εἰς λόγους* zu ergänzen, wie oben §. 4, N. 16). — 21) offen, wie I. 3, 21, N. 42). — 22) Womit korrespondirt hier *δέ*? — 23) s. *ἄγω*. — 24) Warum musste hier das Pronom. ausgedrückt werden? — 25) woher, nicht unmittelbar auf Personen bezogen. — 26) Ueber die Perfect-Bedeutung von *ἀκούω* s. I. 9, 28, N. 6); was ist zu ergänzen? — 27) *ἐκ* mit Gen. hier in temporeller Beziehung, die unmittelbare Aufeinanderfolge bezeichnend: nach, s. K. §. 519, 2. R. p. 537, b). — 28) er machte ihn sich zum etc. oder: er machte ihn zu seinem etc. — 29) Ueber *δῆλος* mit *εἶναι* u. Part. s. I. 9, 11, N. 26). — 30) sehr befreundet zu seyn, u. zwar hier so, dass Tissaph. freundliche Gesinnungen gegen ihn hege; daher Andere *τὸν Τισσαφέρνην* lesen zu müssen glauben. — 31) Andere ziehen den Dat. vor, da doch hier zunächst von der Bewegung zu ihm hin (Acc.) u. noch nicht vom Verweilen bei ihm (Dat.) die Rede seyn kann, s. K. §. 535. — 32) welche er verlangte, bezeichnete, d. h. der Tissaph. — 33) Ueber die Bedeutung des Conj. Aor. im relat. Satze mit *ἄν* s. I. 4, 15, N. 28). — 34) Gen. zu dem vorhergehenden *οἵ*, wozu zu ergänzen *τούτους*. — 35) Ueber das Part. s. I. 7, 17, N. 20). — 36) *ᾖ*, der Conj. im Finalsatze nach *ὅπως* selbst nach einer histor. Zeitform, in der objectiven Darstellung vergangener

Τισσαφέρνει. Ἐβούλετο δὲ καὶ ὁ Κλέαρχος ἅπαν τὸ στρά- 29
τευμα πρὸς ἑαυτὸν ἔχειν τὴν γνώμην [37]) καὶ τοὺς παραλυ-
ποῦντας ἐκποδὼν εἶναι [38]). Τῶν δὲ στρατιωτῶν ἀντέλεγόν [39])
τινες αὐτῷ μὴ ἰέναι πάντας τοὺς λοχαγοὺς καὶ στρατηγοὺς
μηδὲ πιστεύειν Τισσαφέρνει. Ὁ δὲ Κλέαρχος ἰσχυρῶς κατέ- 30
τεινεν [40]), ἔστε διεπράξατο πέντε μὲν στρατηγοὺς ἰέναι, εἴκοσι
δὲ λοχαγούς· συνηκολούθησαν δὲ ὡς εἰς ἀγορὰν [41]) καὶ τῶν
ἄλλων στρατιωτῶν ὡς διακόσιοι.

Ἐπεὶ δὲ ἦσαν ἐπὶ ταῖς θύραις [42]) Τισσαφέρνους, οἱ μὲν 31
στρατηγοὶ παρεκλήθησαν [43]) εἴσω, Πρόξενος Βοιώτιος, Μένων
Θετταλός, Ἀγίας Ἀρκάς, Κλέαρχος Λάκων, Σωκράτης Ἀχαιός·
οἱ δὲ λοχαγοὶ ἐπὶ θύραις [44]) ἔμενον. Οὐ πολλῷ [45]) δὲ ὕστε- 32
ρον ἀπὸ [46]) τοῦ αὐτοῦ σημείου οἵ τ' ἔνδον συνελαμβάνοντο
καὶ οἱ ἔξω κατεκόπησαν [47]). Μετὰ δὲ ταῦτα τῶν βαρβάρων
τινὲς ἱππέων διὰ τοῦ πεδίου ἐλαύνοντες ᾧ τινι ἐντυγχάνοιεν [48])
Ἕλληνι ἢ δούλῳ ἢ ἐλευθέρῳ πάντας ἔκτεινον. Οἱ δὲ Ἕλλη- 33
νες τήν τε ἱππασίαν αὐτῶν ἐθαύμαζον ἐκ τοῦ στρατοπέδου
ὁρῶντες καὶ ὅ,τι ἐποίουν ἠμφιγνόουν [49]), πρὶν [50]) Νίκαρχος
Ἀρκὰς ἧκε φεύγων τετρωμένος [51]) εἰς τὴν γαστέρα καὶ τὰ
ἔντερα ἐν ταῖς χερσὶν ἔχων, καὶ εἶπε πάντα τὰ γεγενημένα.
Ἐκ [52]) τούτου δὴ οἱ Ἕλληνες ἔθεον ἐπὶ τὰ ὅπλα πάντες ἐκ- 34
πεπληγμένοι [53]) καὶ νομίζοντες αὐτίκα ἥξειν [54]) αὐτοὺς ἐπὶ

Ereignisse, d. h. die Vergangenheit wird von dem Sprechenden als Gegenwart aufgefasst, u. die beabsichtigte Wirkung als in der Gegenwart noch fortdauernd dargestellt, s. K. §. 645, b). R. p. 626, An. 6. — 37) guten Willen haben, geneigt seyn. — 38) aus dem Wege, entfernt seyn. — 39) widersprachen ihm, d. h. sie verboten oder suchten zu verhindern, mit folgendem *μή* vor dem Inf. (wie im Französ. empêcher que mit ne), indem der in dem Verb. finit. liegende negative Begriff dadurch noch mehr in seiner Negation hervorgehoben wird, s. K. §. 607, 2. B. §. 148, An. 9. R. p. 720, α). M. §. 533, An. 5, 1. vergl. oben I. 3, 2, N. 99). — 40) fest, beharrlich darauf bestehen. — 41) wie zum Markte, um Lebensmittel zu holen, mithin unbewaffnet. — 42) an den Pforten, d. h. dem Zelte. — 43) *παρακαλέω*. — 44) *ἐπὶ θύραις*, gewöhnlich ohne Artikel, wenn es ohne nähere Bestimmung steht. — 45) Steigerung des Compar. durch Dat. s. K. §. 352, 1. R. p. 507, An. 4. M. §. 400. — 46) *ἀπό* in temporeller oder kausaler Beziehung mit Gen.: auf ein u. dasselbe Zeichen, s. K. §. 518. R. p. 536. — 47) *κατακόπτω*; warum hier der Aor., da doch das Imperf. voran ging? — 48) Der Opt. im relat. Satze ohne *ἄν* bei unbestimmten Angaben, nach einer histor. Zeit, s. K. §. 662. R. p. 630, 2). — 49) *ἀμφιγνοέω*. — 50) Ueber *πρίν* s. I. 8, 19, N. 29). — 51) *τιτρώσκω*. — 52) *ἐκ* s. oben N. 27, §. 27. — 53) s. *ἐκπλήσσω*. — 54) über *ἥκω*

35 τὸ στρατόπεδον. Οἱ δὲ πάντες μὲν οὐκ ἦλθον, Ἀριαῖος δὲ
καὶ Ἀρτάοζος καὶ Μιθριδάτης, οἳ ἦσαν Κύρῳ πιστότατοι·
ὁ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἑρμηνεὺς ἔφη καὶ τὸν Τισσαφέρνους ἀδελ-
φὸν σὺν αὐτοῖς ὁρᾶν[55] καὶ γιγνώσκειν· συνηκολούθουν δὲ
36 καὶ ἄλλοι Περσῶν τεθωρακισμένοι[56] εἰς τριακοσίους. Οὗτοι
ἐπεὶ ἐγγὺς ἦσαν, προςελθεῖν ἐκέλευον εἴ τις εἴη τῶν Ἑλλήνων
ἢ στρατηγὸς ἢ λοχαγός, ἵνα ἀπαγγείλωσι[57] τὰ[58] παρὰ βα-
37 σιλέως. Μετὰ ταῦτα ἐξῆλθον τῶν Ἑλλήνων φυλαττόμενοι
στρατηγοὶ μὲν Κλεάνωρ Ὀρχομένιος καὶ Σοφαίνετος Στυμ-
φάλιος, σὺν αὐτοῖς δὲ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὅπως μάθοι[59]
τὰ περὶ[60] Προξένου· Χειρίσοφος δ' ἐτύγχανεν[61] ἀπὼν ἐν
38 κώμῃ τινὶ σὺν ἄλλοις ἐπισιτιζόμενος. Ἐπεὶ δὲ ἔστησαν εἰς
ἐπήκοον[62], λέγει Ἀριαῖος· Κλέαρχος μέν, ὦ ἄνδρες Ἕλλη-
νες, ἐπεὶ ἐπιορκῶν τε ἐφάνη καὶ τὰς σπονδὰς λύων, ἔχει τὴν
δίκην[63] καὶ τέθνηκε, Πρόξενος δὲ καὶ Μένων ὅτι κατήγγει-
λαν αὐτοῦ τὴν ἐπιβουλὴν[64] ἐν μεγάλῃ τιμῇ εἰσίν. Ὑμᾶς[65]
δὲ βασιλεὺς τὰ ὅπλα ἀπαιτεῖ· ἑαυτοῦ[66] γάρ εἶναί φησιν,
39 ἐπείπερ Κύρου ἦσαν τοῦ ἐκείνου δούλου[67]. Πρὸς ταῦτα
ἀπεκρίναντο οἱ Ἕλληνες, ἔλεγε δὲ Κλεάνωρ ὁ Ὀρχομένιος·
Ὦ κάκιστε ἀνθρώπων Ἀριαῖε καὶ οἱ ἄλλοι ὅσοι ἦτε Κύρου
φίλοι, οὐκ αἰσχύνεσθε οὔτε θεοὺς[68] οὔτ' ἀνθρώπους, οἵτινες
ὀμόσαντες[69] ἡμῖν[70] τοὺς αὐτοὺς φίλους καὶ ἐχθροὺς νομι-
εῖν[71], προδόντες[72] ἡμᾶς σὺν Τισσαφέρνει τῷ ἀθεωτάτῳ
τε καὶ πανουργοτάτῳ, τούς τε ἄνδρας αὐτοὺς οἷς ὤμνυτε
ὡς[73] ἀπολωλέκατε καὶ τοὺς ἄλλους ἡμᾶς προδεδωκότες σὺν

s. I. 4, 13, N. 13). — 55) Warum fehlt das Subj. zum Inf.? s. B. §. 141, 3, u. 142, An. 2. K. §. 555, 2. R. p. 659, 2 etc. — 56) θωρακίζω. — 57) über den Conj. im Finalsatze nach einer histor. Zeit s. oben N. 36) §. 28). — 58) Die Aufträge, s. I. 7, 4, N. 67). — 59) Warum der Opt. im Finalsatze? — 60) περί mit Gen. in kausaler Beziehung zur Angabe des Verhältnisses eines Thätigen zu dem was ihm gehört, ihn umgibt: τὰ περί τινος, Jemands Verhältnisse, Schicksale, s. K. §. 530, 1, d). R. p. 539. M. §. 589. — 61) adverbiale Bedeutung des verbi fin. bei Part. s. II. 4, 15, N. 40). — 62) εἰς ἐπήκοον, an einem Orte, soweit man hören konnte was sie sagten. — 63) hat die gebührende Strafe. — 64) Verrath. — 65) doppelter Acc. bei den Verb. verlangen etc. s. K. §. 487. R. p. 488, 4. — 66) Gen. posses. s. oben N. 2), §. 21. — 67) Unterthan, Vasall. — 68) über den Acc. s. II. 3, 22, N. 24). — 69) s. ὄμνυμι. — 70) ἡμῖν wird besser zum vorhergehenden Verbo, als zu τοὺς αὐτούς gezogen, da es im letzteren Falle nicht wohl voran gestanden haben würde. — 71) Das Fut. attic. s. B. §. 95, 7, etc. — 72) s. Lex. 2); mit σύν, an Jemand. — 73) ὡς unterbricht den mit οἵτινες angefangenen relat. Satz,

τοῖς πολεμίοις ἔρχεσθε ἐφ' ἡμᾶς. Ὁ δὲ Ἀριαῖος εἶπε· Κλέ- 40
αρχος γὰρ[74]) πρόσθεν ἐπιβουλεύων φανερὸς[75]) ἐγένετο Τισσα-
φέρνει τε καὶ Ὀρόντα καὶ πᾶσιν ἡμῖν τοῖς σὺν τούτοις. Ἐπὶ 41
τούτοις[76]) Ξενοφῶν τάδε εἶπε· Κλέαρχος μὲν τοίνυν εἰ παρὰ[77])
τοὺς ὅρκους ἔλυε τὰς σπονδάς, τὴν δίκην ἔχει· δίκαιον γὰρ[78])
ἀπόλλυσθαι τοὺς ἐπιορκοῦντας· Πρόξενος δὲ καὶ Μένων
ἐπείπερ εἰσὶν ὑμέτεροί τε εὐεργέται, ἡμέτεροί τε στρατηγοί,
πέμψατε αὐτοὺς δεῦρο· δῆλον γὰρ ὅτι φίλοι γε ὄντες ἀμφο-
τέροις πειράσονται καὶ ὑμῖν καὶ ἡμῖν τὰ βέλτιστα συμβου-
λεύειν. Πρὸς ταῦτα[79]) οἱ βάρβαροι πολὺν χρόνον διαλε- 42
χθέντες ἀλλήλοις ἀπῆλθον οὐδὲν ἀποκρινάμενοι.

VI. Οἱ μὲν δὴ στρατηγοὶ οὕτω ληφθέντες ἀνήχθησαν[80]) 1
ὡς[81]) βασιλέα, καὶ ἀποτμηθέντες[82]) τὰς κεφαλὰς ἐτελεύτησαν,
εἷς[83]) μὲν αὐτῶν Κλέαρχος ὁμολογουμένως ἐκ[84]) πάντων τῶν
ἐμπείρως[85]) αὐτοῦ ἐχόντων[86]) δόξας γενέσθαι ἀνὴρ καὶ πολε-
μικὸς καὶ φιλοπόλεμος ἐσχάτως. Καὶ γὰρ δὴ ἕως μὲν πόλε- 2
μος[86]) ἦν τοῖς Λακεδαιμονίοις πρὸς τοὺς Ἀθηναίους παρέμει-
νεν[87]), ἐπεὶ δὲ εἰρήνη ἐγένετο, πείσας τὴν αὐτοῦ πόλιν ὡς
οἱ Θρᾷκες ἀδικοῦσι[88]) τοὺς Ἕλληνας[89]) καὶ διαπραξάμενος[90])
ὡς ἐδύνατο[91]) παρὰ τῶν ἐφόρων ἐξέπλει[92]) ὡς πολεμήσων[93])
τοῖς ὑπὲρ Χεῤῥονήσου καὶ Περίνθου[94]) Θρᾳξίν. Ἐπεὶ δὲ 3

u. bildet so in der gereizten Rede ein Anakoluthon, sowie auch das folgende προδεδωκότες zu dem schon vorhergegangenen προδόντες nicht geeignet erscheint. — 74) γάρ in der Antwort zur Bekräftigung, eigentlich elliptisch, s. K. §. 701, c. R. p. 707, bb). — 75) φανερός mit Part. s. I. 9, 11, N. 26). — 76) darauf. — 77) παρά mit Acc.: neben vorbei, gegen, s. II. 1, 18, N. 14), u. II. 4, 5, N. 95). — 78) sc. ἐστί. — 79) πρός mit Acc. in kausaler Beziehung, zur Angabe der Gemässheit: desshalb, zufolge dessen, darüber, s. K. §. 536, III. 3). R. p. 498. —

Cap. VI. §. 1. 80) ἀνάγω, d. h. hinauf nach Babylon. — 81) ὡς drückt als Präpos. die Richtung wohin u. zwar nur in Beziehung auf Personen aus: zu, s. K. §. 524. B. §. 146, 2. R. p. 495, An. 19. M. §. 578, a. E. — 82) s. ἀποτέμνω, das Pass. behält den Objects-Acc. des Activs bei, wenngleich der Dat. der Person Subjects-Nom. geworden, s. B. §. 134, 6 u. 7. M. §. 490. K. §. 490, 2. R. p. 547, 6. — 83) εἷς — δόξας, u. zwar Einer von ihnen, welcher schien etc. das Ganze ist als Apposition zu στρατηγοί zu fassen; dem μέν korrespondirt eigentlich das §. 16 folgende πρὸς δέ. — 84) ἐκ mit Gen. kausal, die Gemässheit ausdrückend: zufolge, nach, s. K. §. 519, 3), g). — 85) kundig, erfahren, mit Gen. — 86) ἔχειν mit Adv. s. II. 3, 18, N. 1). — 87) er blieb, d. h. bei den Lakedämoniern. — 88) ἀδικεῖν, mit Acc. s. K. §. 476. R. p. 480. — 89) die Hellenen auf der thrakischen Chersonnes. — 90) διαπράσσω, s. Lex. d). Med. — 91) sowie, soweit er es konnte, vermochte. — 92) ἐκπλέω. — 93) ὡς mit Part. Fut. final, s. I. 1, 3, N. 22). — 94) Perinthos an der

μεταγνόντες πῶς[95]) οἱ ἔφοροι, ἤδη ἔξω ὄντος αὐτοῦ, ἀπο-
στρέφειν αὐτὸν ἐπειρῶντο ἐξ Ἰσθμοῦ[96]), ἐνταῦθα οὐκέτι
4 πείθεται, ἀλλ' ᾤχετο πλέων[97]) εἰς Ἑλλήσποντον. Ἐκ τούτου[98])
καὶ ἐθανατώθη[99]) ὑπὸ τῶν ἐν τῇ Σπάρτῃ τελῶν[100]) ὡς ἀπει-
θῶν. Ἤδη δὲ φυγὰς ὢν ἔρχεται πρὸς Κῦρον, καὶ ὁποίοις
μὲν λόγοις ἔπεισε Κῦρον ἄλλῃ[1]) γέγραπται[2]), δίδωσι δὲ αὐτῷ
5 Κῦρος μυρίους δαρεικούς· ὁ δὲ λαβὼν οὐκ ἐπὶ ῥαθυμίαν
ἐτράπετο[3]), ἀλλ' ἀπὸ[4]) τούτων τῶν χρημάτων συλλέξας στρά-
τευμα ἐπολέμει[5]) τοῖς Θραξί, καὶ μάχῃ τε ἐνίκησε καὶ ἀπὸ[6])
τούτου δὴ ἔφερε καὶ ἦγεν[7]) αὐτούς, καὶ πολεμῶν διεγένετο[8])
μέχρις οὗ[9]) Κῦρος ἐδεήθη[10]) τοῦ στρατεύματος· τότε δὲ
6 ἀπῆλθεν ὡς σὺν ἐκείνῳ αὖ πολεμήσων[11]). Ταῦτα οὖν φι-
λοπολέμου δοκεῖ ἀνδρὸς ἔργα εἶναι, ὅστις ἐξὸν[12]) μὲν εἰρή-
νην ἔχειν ἄνευ αἰσχύνης καὶ βλάβης αἱρεῖται πολεμεῖν, ἐξὸν
δὲ ῥαθυμεῖν βούλεται πονεῖν ὥστε πολεμεῖν[13]), ἐξὸν δὲ χρή-
ματα ἔχειν ἀκινδύνως αἱρεῖται πολεμῶν μείονα ταῦτα ποιεῖν·
ἐκεῖνος δὲ ὥσπερ[14]) εἰς παιδικὰ[15]) ἢ εἰς ἄλλην τινα ἡδονὴν
7 ἤθελε δαπανᾶν[16]) εἰς πόλεμον. Οὕτω μὲν φιλοπόλεμος ἦν·
πολεμικὸς δ' αὖ ταύτῃ[17]) ἐδόκει εἶναι, ὅτι φιλοκίνδυνός τε
ἦν, καὶ ἡμέρας[18]) καὶ νυκτὸς ἄγων ἐπὶ τοὺς πολεμίους, καὶ

Nordküste der Propontis. — 95) πώς, irgend wie. — 96) von dem korinth. Isthmos. — 97) schiffte eilends, s. II. 4, 15, N. 40). — 98) s. I. 2, 17, N. 40). — 99) θανατόω, s. Lex. 2). — 100) τέλος s. Lex. 3). 1) ἄλλῃ, adverb. Dat.: s. B. §. 115, 4; u. 116, An. 7, u. über das Iota subscr. s. An. 8, vergl. K. §. 510, a. 322, b. η). R. p. 341, b). u. An. 6. u. p. 508, c). — 2) s. oben I. 1, 9, wo jedoch das Nähere der Unterredung nicht mitgetheilt wird. 3) s. τρέπω, im Med. mit ἐπί τι, zu Etwas hin; über das α im Aor. 2. s. B. §. 96, An. 6. — 4) ἀπό ist hier kausal u. drückt das Mittel aus: von, mit, s. K. §. 518. R. p. 536. — 5) πολεμεῖν mit Dat. s. II. 5, 20, N. 97); warum hier das Imperf.? — 6) ἀπό temporell, das Ausgehen von einem Zeitpunkte ausdrückend: nach diesem, darauf, sc. τοῦ χρόνου, s. N. 4). — 7) φέρειν καὶ ἄγειν, wegtragen (plündern) u. wegführen, ferre et agere, indem φέρειν eigentlich auf das Leblose, ἄγειν auf Menschen u. Vieh sich bezieht. — 8) διαγίγνεσθαι mit Part. adverb.: beständig, s. II. 4, 15, N. 40). — 9) μέχρις οὗ (sc. χρόνου), bis wenn, solange bis, Adv. der Zeitbeziehung bei der Angabe des Nachfolgenden, s. K. §. 668, c. u. 450, cc). R. p. 537, An. 1. M. §. 480. — 10) δέω im Pass. immer personal, mit Gen. — 11) ὡς mit Part. Fut. final, so dass die Absicht, als von einem Andern gedacht, dargestellt wird, s. I. 1, 3, N. 22). — 12) ἐξόν s. II. 5, 22, N. 4). — 13) ὥστε πολεμεῖν wird in manchen Ausgaben vielleicht mit Recht ausgelassen; oder man muss ὥστε: unter der Bedingung dass, oder: wenn nur, übersetzen, vergl. M. §. 629, u. oben I. 6, 6, N. 94). — 14) ὥσπερ, sowie, gleichsam wie. — 15) ein Liebling. — 16) sc. αὐτά. — 17) ταύτῃ, adverb. Dat.: darin, s. oben N. 1). — 18) Die Casus

ἐν τοῖς δεινοῖς[19]) *φρόνιμος, ὡς οἱ παρόντες πανταχοῦ πάντες*
ὡμολόγουν. Καὶ ἀρχικὸς[20]) *δ' ἐλέγετο εἶναι ὡς δυνατὸν*[21]) 8
ἐκ[22]) *τοῦ τοιούτου τρόπου*[23]) *οἷον*[24]) *καὶ ἐκεῖνος εἶχεν.*
Ἱκανὸς μὲν γὰρ ὥς τις καὶ ἄλλος φροντίζειν ἦν ὅπως ἕξει[25])
ἡ στρατιὰ αὐτῷ[26]) *τὰ ἐπιτήδεια καὶ παρασκευάζειν ταῦτα,*
ἱκανὸς δὲ καὶ ἐμποιῆσαι[27]) *τοῖς παροῦσιν ὡς πειστέον*[28]) *εἴη*
Κλεάρχῳ. Τοῦτο δ' ἐποίει ἐκ τοῦ χαλεπὸς εἶναι[29])· *καὶ γὰρ* 9
ὁρᾶν στυγνὸς[30]) *ἦν καὶ τῇ φωνῇ τραχύς· ἐκόλαζέ τε ἀεὶ*
ἰσχυρῶς καὶ ὀργῇ ἐνίοτε, ὥστε καὶ αὐτῷ μεταμέλειν[31]) *ἔσθ'*
ὅτε[32]). *Καὶ γνώμῃ*[33]) *δ' ἐκόλαζεν· ἀκολάστου*[34]) *γὰρ στρα-*
τεύματος οὐδὲν ἡγεῖτο[35]) *ὄφελος εἶναι. Ἀλλὰ καὶ λέγειν* 10
αὐτὸν ἔφασαν ὡς δέοι[36]) *τὸν στρατιώτην φοβεῖσθαι μᾶλλον*
τὸν ἄρχοντα ἢ τοὺς πολεμίους, εἰ μέλλοι[37]) *ἢ φυλακὰς φυ-*
λάξειν[38]) *ἢ φίλων ἀφέξεσθαι*[39]) *ἢ ἀπροφασίστως*[40]) *ἰέναι*
πρὸς τοὺς πολεμίους. Ἐν μὲν οὖν τοῖς δεινοῖς ἤθελον αὐτοῦ[41]) 11
ἀκούειν σφόδρα καὶ οὐκ ἄλλον ᾑροῦντο[42]) *οἱ στρατιῶται·*
καὶ γὰρ τὸ στυγνὸν τότε φαιδρὸν αὐτοῦ ἐν τοῖς προσώποις[43])
ἔφασαν φαίνεσθαι καὶ τὸ χαλεπὸν ἐῤῥωμένον[44]) *πρὸς τοὺς*
πολεμίους ἐδόκει εἶναι, ὥστε σωτήριον καὶ οὐκέτι χαλεπὸν
ἐφαίνετο· ὅτε δ' ἔξω τοῦ δεινοῦ γένοιντο[45]) *καὶ ἐξείη*[46]) *πρὸς* 12

---

der Zeitbestimmungen s. I. 5, 12, N. 30). — 19) Gefahr. — 20) Warum der Nomin.? — 21) soweit es möglich war, ohne Copula s. I. 3, 5, N. 19). — 22) *ἐκ* kausal: zufolge, bei, nach, s. II, 6, 1, N. 84). — 23) Charakter. — 24) welchen eben, wie ihn eben. — 25) statt des Fut. lesen Andere: *ἔχοι*; über *ὅπως* mit Fut. etc. nach den Verb. der Sorge etc. s. I. 4, 16, N. 42). — 26) *αὐτῷ*, der leisere Dat. Commod., oder Dat. ethic.: dass ihm sein Heer; Andere lesen: *αὐτοῦ*; über den Dat. ethic. s. I. 7, 4, N. 62). — 27) einflössen (die Ueberzeugung). — 28) Adj. verb. zu *πείθω*. — 29) dadurch dass er rauh war; über den Inf. mit Artikel u. Praep. s. II. 4, 3, N. 78); warum der Nomin. s. I. 9, 20, N. *). — 30) s. Lex. 2); über den Inf. bei Adj. s. B. §. 140, 3, u. oben II. 3, 13, N. 74). — 31) *μεταμέλει μοί τινος*, s. K. §. 461. R. p. 532, b). — 32) *ἔστιν ὅτε*, bisweilen, s. B. p. 448, unten. K. §. 651, An. 2. R. p. 462. An. 9. M. §. 482, An. 2. — 33) aus Grundsatz. — 34) zuchtlos. — 35) er hielt dafür, dass der Nutzen etc. — 36) *δεῖ* mit folgendem Acc. c. Inf. s. K. §. 557. R. p. 505, An. 9. — 37) wenn er im Begriff sey, solle. — 38) Ueber den Inf. Fut. nach *μέλλω* s. I. 9, 28, N. 3); über das Subst. gleichen Stammes mit dem Verbo fin. s. B. §. 131, 3. — 39) s. *ἀπέχω*, im Med. *τινός*, Gen. separat., s. K. §. 442. R. p. 528, c). — 40) bereitwillig. — 41) *ἀκούειν* mit Gen. s. I. 8, 13, N. 91). — 42) *αἱρέω* im Med. s. Lex. 2). — 43) Andere lesen: *ἐν τοῖς ἄλλοις*, da doch *πρόςωπα* auch von der einzelnen Person gesagt wird. — 44) s. *ῥώννυμι*, im Med. das Perf. mit Praesens-Bedeutung: sich kräftig anstrengen. — 45) Opt. zur Angabe der unbestimmten Frequenz, s. II. 5, 32, N. 48). — 46) *ἔξεστι*, s. B. p. 449.

ἄλλους ἀρχομένους[47]) ἀπιέναι, πολλοὶ αὐτὸν ἀπέλειπον· τὸ
γὰρ ἐπίχαρι οὐκ εἶχεν, ἀλλ' ἀεὶ χαλεπὸς ἦν καὶ ὠμός· ὥστε
διέκειντο[48]) πρὸς αὐτὸν οἱ στρατιῶται ὥσπερ παῖδες πρὸς
13 διδάσκαλον. Καὶ γὰρ οὖν φιλίᾳ μὲν καὶ εὐνοίᾳ ἑπομένους
οὐδέποτε εἶχεν· οἵτινες δὲ ἢ ὑπὸ πόλεως τεταγμένοι ἢ ὑπὸ
τοῦ δεῖσθαι[49]) ἢ ἄλλῃ τινὶ ἀνάγκῃ κατεχόμενοι[50]) παρείησαν[51])
14 αὐτῷ, σφόδρα πειθομένοις ἐχρῆτο[52]). Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἤρ-
ξαντο[53]) νικᾶν[54]) σὺν αὐτῷ τοὺς πολεμίους, μεγάλα ἤδη
ἦν[55]) τὰ χρησίμους ποιοῦντα εἶναι τοὺς σὺν αὐτῷ στρατιώ-
τας· τό τε γὰρ πρὸς τοὺς πολεμίους θαῤῥαλέως ἔχειν[56]) πα-
ρῆν καὶ τὸ τὴν παρ' ἐκείνου τιμωρίαν φοβεῖσθαι[57]) αὐτοὺς
15 εὐτάκτους ἐποίει. Τοιοῦτος μὲν δὴ ἄρχων ἦν· ἄρχεσθαι δὲ
ὑπὸ ἄλλων οὐ μάλα ἐθέλειν ἐλέγετο. Ἦν δὲ ὅτε ἐτελεύτα
ἀμφὶ[58]) τὰ πεντήκοντα ἔτη[59]).

16 Πρόξενος δὲ ὁ Βοιώτιος εὐθὺς μὲν μειράκιον ὢν[60]) ἐπε-
θύμει γενέσθαι ἀνὴρ τὰ μεγάλα πράττειν ἱκανός· καὶ διὰ
ταύτην τὴν ἐπιθυμίαν ἔδωκε Γοργίᾳ ἀργύριον[61]) τῷ Λεον-
17 τίνῳ. Ἐπεὶ δὲ συνεγένετο ἐκείνῳ, ἱκανὸς[62]) ἤδη νομίσας
εἶναι καὶ ἄρχειν καὶ φίλος ὢν τοῖς πρώτοις μὴ ἡττᾶσθαι εὐερ-
γετῶν, ἦλθεν εἰς ταύτας τὰς σὺν Κύρῳ πράξεις· καὶ ᾤετο
κτήσεσθαι ἐκ τούτων ὄνομα μέγα καὶ δύναμιν μεγάλην καὶ

K. §. 549 u. 557. R. p. 663, oben; dass ἔξεστι vielmehr eine subjective, ἔνεστιν eine objective Möglichkeit, ἔστιν u. πάρεστιν eine absolute Erreichbarkeit ausdrücken, behauptet Kr. zu VII. 6, 16. — 47) zu anderen Befehligten, d. h. Soldaten; Andere wollen ἄλλους auf Feldherrn beziehen u. erklären ἀρχομένους: als Untergebene, was aber gezwungen erscheint; wieder Andere lesen im letzteren Falle ἀρχομένοις, allein ἔξεστι kann auch den Acc. c. Inf. haben, s. oben N. 36). — 48) διάκειμαι, gesinnt seyn, πρός τινα. — 49) aus Bedürfniss, durch Mangel. — 50) gezwungen. — 51) Opt. wie oben N. 45). — 52) gebrauchte sie streng gehorchend, hielt sie in strengem Gehorsam. — 53) ἄρχομαι, in sofern das Subj. selbst als Fortsetzendes gedacht wird, s. I. 4, 15, N. 29). — 54) νικᾶν, transit. s. Lex. 2). — 55) es war gross, bedeutend das was bewirkte, dass etc. — 56) ἔχειν mit Adv. s. II. 3, 18, N. 1). — 57) über den substant. durch Obj. mit näherer Bestimmung von seinem Artikel getrennten Inf. s. B. §. 140, 6. — 58) ἀμφί drückt in temporeller Beziehung eine ungefähre Zeitbestimmung aus: gegen, um, s. K. §. 529, III. 2). — 59) Der Artikel gibt der Kardinalzahl den Begriff der Gesammtheit, einer vollen runden Summe: an die 50 Jahre, etwa 50 Jahre zusammen genommen, s. K. §. 426. R. p. 443, e). — 60) gleich von Jugend an, inde a prima juventute, s. I. 9, 4, N. 3). — 61) gab Geld, d. h. besuchte den Unterricht des Sophisten Gorgias. — 62) Warum der Nomin. bei dem Inf. s. I. 9, 20, N. *). —

χρήματα πολλά· τοσούτων [63]) δ' ἐπιθυμῶν σφόδρα ἔνδηλον 18
αὖ καὶ τοῦτο εἶχεν [64]) ὅτι τούτων οὐδὲν ἂν θέλοι [65]) κτᾶσθαι
μετὰ ἀδικίας, ἀλλὰ σὺν τῷ δικαίῳ καὶ καλῷ ᾤετο δεῖν τούτων
τυγχάνειν, ἄνευ δὲ τούτων μή [66]). Ἄρχειν δὲ καλῶν μὲν καὶ 19
ἀγαθῶν ἱκανὸς ἦν· οὐ μέντοι οὔτ' αἰδῶ τοῖς στρατιώταις
ἑαυτοῦ οὔτε φόβον ἱκανὸς ἐμποιῆσαι [67]), ἀλλὰ καὶ ᾐσχύνετο [68])
μᾶλλον τοὺς στρατιώτας ἢ οἱ ἀρχόμενοι [69]) ἐκεῖνον· καὶ φο-
βούμενος μᾶλλον ἦν φανερὸς [70]) τὸ ἀπεχθάνεσθαι [71]) τοῖς στρα-
τιώταις ἢ οἱ στρατιῶται τὸ ἀπιστεῖν ἐκείνῳ. Ὤιετο δὲ ἀρκεῖν [72]) 20
πρὸς τὸ ἀρχικὸν εἶναι καὶ δοκεῖν τὸν μὲν καλῶς ποιοῦντα
ἐπαινεῖν, τὸν δὲ ἀδικοῦντα μὴ ἐπαινεῖν. Τοιγαροῦν αὐτῷ
οἱ μὲν καλοί τε κἀγαθοὶ τῶν συνόντων εὖνοι ἦσαν, οἱ δὲ
ἄδικοι ἐπεβούλευον [73]) ὡς εὐμεταχειρίστῳ [74]) ὄντι. Ὅτε δὲ
ἀπέθνησκεν ἦν ἐτῶν [75]) ὡς τριάκοντα.

Μένων δὲ ὁ Θετταλὸς δῆλος [76]) ἦν ἐπιθυμῶν [77]) μὲν 21
πλούτου ἰσχυρῶς, ἐπιθυμῶν δὲ ἄρχειν, ὅπως πλείω λαμβά-
νοι [78]), ἐπιθυμῶν δὲ τιμᾶσθαι, ἵνα πλείω κερδαίνοι· φίλος
τε ἐβούλετο εἶναι τοῖς μέγιστον δυναμένοις, ἵνα ἀδικῶν μὴ
διδοίη δίκην [79]). Ἐπὶ δὲ τὸ κατεργάζεσθαι ὧν ἐπιθυμοίη [80]) 22
συντομωτάτην ᾤετο ὁδὸν εἶναι διὰ [81]) τοῦ ἐπιορκεῖν τε καὶ
ψεύδεσθαι καὶ ἐξαπατᾶν· τὸ δὲ ἁπλοῦν τε καὶ ἀληθὲς ἐνό-
μιζε τὸ αὐτὸ τῷ ἠλιθίῳ [82]) εἶναι. Στέργων δὲ φανερὸς [83]) 23
μὲν ἦν οὐδένα, ὅτῳ [84]) δὲ φαίη φίλος εἶναι, τούτῳ ἔνδη-

---

63) Gen. caussae bei den Verb. desiderandi s. K. §. 460. R. p. 532, c). — 64) hatte er wiederum auch dieses sehr offenbar, d. h. offenbarte sehr deutlich. — 65) ἄν mit Opt. als Nachsatz einer Supposition s. II. 4, 19, N. 63). — 66) Warum μή? s. B. §. 148, g. — 67) s. oben N. 27), §. 8. — 68) αἰσχύνω im Med. mit Acc.: Ehrfurcht vor jemand haben, Einen scheuen. — 69) s. oben N. 47), §. 12. — 70) φανερός, mit Part. s. I. 9, 11, N. 26). — 71) ἀπεχθάνομαι mit Dat. — 72) ἀρκεῖν s. Lex. 4). — 73) ἐπιβουλ. mit Dat., nachstellen. — 74) als Einem, dem leicht beizukommen. — 75) Gen. qualit. s. K. §. 445, 2. — 76) Ueber δῆλος s. oben N. 70. — 77) ἐπιθυμεῖν mit Gen. caussae, sowie überhaupt nach den Verb. affectuum u. desiderandi, s. K. §. 460, 1, a. R. p. 532, c). M. §. 350. B. §. 132, 5, 3); aber auch mit Inf. s. K. §. 547. R. p. 655, 5. — 78) Warum im Finalsatze der Opt.? — 79) Strafe erleiden, poenam dare. — 80) Opt. im relat. Satze, s. oben N. 45). — 81) διά in kausaler Beziehung mit Gen. zur Angabe des Mittels u. der Art u. Weise, s. K. §. 525, I. 3). — 82) Dat. aequalit. oder congruentiae s. K. §. 500. R. p. 504, 5, An. 8. B. §. 133, 2, 2). M. §. 385. — 83) s. oben über δῆλος N. 76). — 84) für ᾧτινι s. B.

λος ἐγίγνετο ἐπιβουλεύων. Καὶ πολεμίου[85]) μὲν οὐδενὸς κα-
τεγέλα*), τῶν δὲ συνόντων[86]) πάντων ὡς καταγελῶν ἀεὶ διε-
24 λέγετο. Καὶ τοῖς μὲν τῶν πολεμίων κτήμασιν οὐκ ἐπεβούλευε·
χαλεπὸν γὰρ ᾤετο εἶναι τὰ τῶν φυλαττομένων λαμβάνειν·
τὰ[87]) δὲ τῶν φίλων μόνος[88]) ᾤετο εἰδέναι ῥᾷστον[89]) ὂν[90])
25 ἀφύλακτα λαμβάνειν. Καὶ ὅσους μὲν [ἂν] αἰσθάνοιτο[91])
ἐπιόρκους καὶ ἀδίκους ὡς εὖ ὡπλισμένους ἐφοβεῖτο, τοῖς δ’
ὁσίοις[92]) καὶ ἀλήθειαν ἀσκοῦσιν ὡς ἀνάνδροις ἐπειρᾶτο χρῆ-
26 σθαι. Ὥςπερ δέ τις ἀγάλλεται ἐπὶ θεοσεβείᾳ καὶ ἀληθείᾳ καὶ
δικαιότητι, οὕτω Μένων ἠγάλλετο τῷ ἐξαπατᾶν δύνασθαι,
τῷ πλάσασθαι[93]) ψευδῆ, τῷ φίλους διαγελᾶν· τὸν δὲ μὴ
πανοῦργον[94]) τῶν ἀπαιδεύτων[95]) [ἀεὶ] ἐνόμιζεν εἶναι. Καὶ
παρ’ οἷς μὲν ἐπεχείρει πρωτεύειν φιλίᾳ, διαβάλλων τοὺς πρώ-
27 τους[96]), τούτους ᾤετο δεῖν κτήσασθαι[97]). Τὸ δὲ πειθομέ-
νους τοὺς στρατιώτας παρέχεσθαι[98]) ἐκ τοῦ συναδικεῖν αὐ-
τοῖς[99]) ἐμηχανᾶτο[100]). Τιμᾶσθαι δὲ καὶ θεραπεύεσθαι ἠξίου[1])
ἐπιδεικνύμενος ὅτι πλεῖστα δύναιτο καὶ ἐθέλοι ἂν[2]) ἀδικεῖν.
Εὐεργεσίαν δὲ κατέλεγεν, ὁπότε τις αὐτοῦ ἀφίσταιτο[3]), ὅτι
28 χρώμενος αὐτῷ οὐκ ἀπώλεσεν αὐτόν. Καὶ τὰ μὲν δὴ ἀφανῆ[4])
ἔξεστι περὶ αὐτοῦ ψεύδεσθαι[5]), ἃ δὲ πάντες ἴσασι, τάδ’ ἐστί.
Παρὰ Ἀριστίππῳ[6]) μὲν ἔτι ὡραῖος ὢν[7]) στρατηγεῖν διεπρά-
ξατο τῶν ξένων, Ἀριαίῳ δὲ βαρβάρῳ ὄντι, ὅτι μειρακίοις

---

§. 77, 3. — 85) Gen. caussae s. N. 77). — *) Warum das Imperf.? — 86) Der Gen. abhängig von *καταγελῶν*. — 87) Was aber das Eigenthum der Freunde anbelangt, griech. Acc. — 88) Warum der Nomin.? — 89) Andere lesen vor *ῥᾷστον* noch *ὅτι*, was denn als Verstärkung des Superl. oder als Zeichen der Objectivität betrachtet werden müsste. — 90) Das Part. nach den Verb. der Wahrnehmung s. I. 7, 17, N. 20). — 91) Der Opt. im relat. Satze kann *ἂν* zu sich nehmen, wenn er eine Voraussetzung umfasst, die unter irgend eine Bedingung gestellt ist, s. K. §. 662, 3, vergl. die oben I. 5, 9, N. 12) angeführten Stellen. — 92) redlich. — 93) *πλάσσω*, s. Lex. 3). — 94) verschlagen, ränkevoll, u. zwar mit *μή*, weil eine Abkürzung des Relat. darin liegt, s. B. §. 148, f. K. §. 605, 2. u. 602, 2. R. p. 717, 5. u. An. 7. u. p. 713, b). — 95) Gen. totius oder partit. bei *εἶναι* etc. s. K. §. 446, 1). — 96) die Ersten, d. h. welche den Vorzug in der Freundschaft hatten. — 97) gewinnen. — 98) im Med.: sich machen, sich zu Stande bringen. — 99) dadurch dass er mit ihnen frevelte. — 100) bewirken. — 1) *ἀξιόω*, s. Lex. 3). — 2) Was liegt in dem *ἂν* beim Opt.? s. oben II. 4, 19, N. 63); Andere wollen *ἂν* hier nicht gestatten. — 3) Wenn Einer von ihm abfallen mochte; über den Opt. s. N. 80), §. 22; Andere lesen *ἀφίστατο*. — 4) das Unbekannte. — 5) lügen, unzuverlässig scheinen. — 6) s. I. 1, 10, u. 2, 6. — 7) noch als Jüngling. —

καλοῖς ἥδετο, οἰκειότατος [8]) ἔτι ὡραῖος ὢν ἐγένετο, αὐτὸς δὲ
παιδικὰ [9]) εἶχε Θαρύπαν ἀγένειος ὢν γενειῶντα. Ἀποθνη- 29
σκόντων δὲ τῶν συστρατηγῶν ὅτι ἐστράτευσαν [10]) ἐπὶ βασιλέα σὺν Κύρῳ, τὰ αὐτὰ πεποιηκὼς οὐκ ἀπέθανε, μετὰ δὲ τὸν τῶν ἄλλων θάνατον στρατηγῶν τιμωρηθεὶς [11]) ὑπὸ βασιλέως ἀπέθανεν, οὐχ ὥσπερ Κλέαρχος καὶ οἱ ἄλλοι στρατηγοὶ ἀποτμηθέντες [12]) τὰς κεφαλάς, ὅσπερ τάχιστος θάνατος δοκεῖ εἶναι, ἀλλὰ ζῶν αἰκισθεὶς [13]) ἐνιαυτὸν ὡς πονηρὸς λέγεται τελευτῆς [14]) τυχεῖν.

Ἀγίας δὲ ὁ Ἀρκὰς καὶ Σωκράτης ὁ Ἀχαιὸς καὶ τούτω [15]) 30
ἀπεθανέτην. Τούτων δὲ οὔθ' ὡς ἐν πολέμῳ κακῶν [16]) οὐδεὶς κατεγέλα οὔτ' εἰς φιλίαν [17]) αὐτοὺς ἐμέμφετο. Ἤστην δὲ ἄμφω ἀμφὶ τὰ [18]) πέντε καὶ τριάκοντα ἔτη ἀπὸ γενεᾶς.

---

8) sehr vertraut. — 9) Liebling. — 10) Aor. für Plusqu. s. I. 10, 6, N. 51). — 11) *τιμωρέω*, züchtigen. — 12) s. oben II. 6, 1, N. 82). — 13) s. *αἰκίζω*. — 14) ohne Artikel, wie oben I. 1, N. 8); über den Gen., der als partitiv zu fassen ist, s. K. §. 449, c. R. p. 516, c). — 15) *καὶ τούτω*, auch diese, diese ebenfalls, Dual. — 16) feige. — 17) *εἰς* hier kausal, zur Angabe der Rücksicht auf einen Gegenstand: in Ansehung, s. M. §. 578. K. §. 523, 3) c). — 18) Ueber *ἀμφί* sowie den Artikel bei der Kardinalzahl s. oben §. 15, N. 58) u. 59).

ΛΟΓΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

Γ.

1 I. Ὅσα μὲν δὴ ἐν τῇ ἀναβάσει τῇ μετὰ Κύρου οἱ Ἕλληνες
ἔπραξαν [1]) μέχρι [2]) τῆς μάχης, καὶ ὅσα ἐπεὶ Κῦρος ἐτελεύ-
τησεν [3]) ἐγένετο, ἀπιόντων τῶν Ἑλλήνων σὺν Τισσαφέρνει,
2 ἐν [4]) ταῖς σπονδαῖς, ἐν τῷ πρόσθεν [5]) λόγῳ δεδήλωται. Ἐπεὶ
δὲ οἵ τε στρατηγοὶ συνειλημμένοι ἦσαν καὶ τῶν λοχαγῶν καὶ
τῶν στρατιωτῶν οἱ συνεπόμενοι ἀπολώλεσαν [6]), ἐν πολλῇ δὴ
ἀπορίᾳ ἦσαν οἱ Ἕλληνες, ἐνθυμούμενοι ὅτι ἐπὶ ταῖς βασιλέως
θύραις *) ἦσαν, κύκλῳ δὲ αὐτοῖς πάντη [7]) πολλὰ καὶ ἔθνη [8])
καὶ πόλεις πολέμιαι ἦσαν, ἀγορὰν δὲ οὐδεὶς ἔτι παρέξειν
ἔμελλεν [9]), ἀπεῖχον δὲ τῆς Ἑλλάδος [10]) οὐ μεῖον [11]) ἢ μύρια
στάδια [12]), ἡγεμὼν δ' οὐδεὶς τῆς ὁδοῦ ἦν, ποταμοὶ δὲ διεῖρ-
γον [13]) ἀδιάβατοι ἐν μέσῳ τῆς οἴκαδε [14]) ὁδοῦ, προὐδεδώκε-
σαν [15]) δὲ αὐτοὺς καὶ οἱ σὺν Κύρῳ ἀναβάντες βάρβαροι,
μόνοι δὲ καταλελειμμένοι ἦσαν οὐδὲ ἱππέα οὐδένα σύμμαχον

Lib. III. Cap. I. §. 1. 1) Aor. in der Bedeutung des Perf. s. I. 6, 6, N. 84). — 2) *μέχρις*, sowie alle Ausdrücke der physischen u. geistigen Berührung, des Erreichens u. Fassens, mit Gen. partit. s. K. §. 450, cc). R. p. 537, An. 1. M. §. 480. — 3) Aor. für Plusqu. s. I. 10, 6, N. 51). — 4) *ἐν* temporell: während des Waffenstillstands, d. h. so lange er noch nicht gebrochen war, s. K. §. 520, 2). R. p. 509, 2, a). — 5) Adv. mit Artikel als Adject. s. I. 1, 9, N. 49). — 6) s. *ὄλλυμι*, Plusqu. 2. s. Lex. 3); u. zwar mit weggelassenem Augm. s. B. §. 83, An. 6. — *) *ἐπὶ ταῖς θύραις*, hyperbolisch, s. II. 4, 4, N. 90). — 7) *πάντη*, adverb. Dat., warum kein Iota subscr. s. oben II. 6, 4, N. 1). — 8) sc. *πολέμια*. — 9) *μέλλω* mit Fut. Inf. s. R. p. 567, An. 7, vergl. I. 9, 28, N. 3). — 10) Gen. der räumlichen Beziehung bei den Verb. der Entfernung etc. s. K. §. 441. R. p. 528, c). M. §. 353, γ) An. — 11) *οὐ μεῖον* für *πλέον*. — 12) Wenn 8 Stadien etwas über eine röm. Meile u. 45 Stadien eine deutsche oder geogr. Meile ausmachen, so betragen 10000 Stadien? — Die Entfernung ist in gerader Richtung angenommen, etwa von Ephesos aus; sie selbst legten sie auf ihren vielfältigen Umwegen in einem Marsche von 16000 Stadien zurück. — 13) sc. *αὐτούς*. — 14) über *οἴκαδε* s. B. §. 116, 2. An. 2. — 15) *προδίδωμι*, s. Lex. 2); über die Krasis s. B. §. 86, An. 1. Andere lesen *προδεδώκασι*, gegen

ἔχοντες, ὥστε[16] εὔδηλον ἦν ὅτι νικῶντες μὲν οὐδ' ἂν*) ἕνα
κατακάνοιεν[17], ἡττηθέντων[18] δὲ αὐτῶν οὐδεὶς ἂν λειφθείη[19].
Ταῦτα ἐννοούμενοι καὶ ἀθύμως ἔχοντες[20] ὀλίγοι μὲν αὐτῶν 3
εἰς[21] τὴν ἑσπέραν σίτου ἐγεύσαντο[22], ὀλίγοι δὲ πῦρ ἀνέ-
καυσαν[23], ἐπὶ δὲ τὰ ὅπλα πολλοὶ οὐκ ἦλθον ταύτην τὴν
νύκτα[24], ἀνεπαύοντο δὲ ὅπου ἐτύγχανεν[25] ἕκαστος, οὐ δυ-
νάμενοι καθεύδειν ὑπὸ[26] λύπης καὶ πόθου πατρίδων, γονέων,
γυναικῶν, παίδων, οὓς οὔποτ' ἐνόμιζον ἔτι ὄψεσθαι. Οὕτω
μὲν διακείμενοι πάντες ἀνεπαύοντο.

Ἦν δέ τις ἐν τῇ στρατιᾷ Ξενοφῶν Ἀθηναῖος, ὃς οὔτε 4
στρατηγὸς οὔτε λοχαγὸς οὔτε στρατιώτης ὢν συνηκολούθει,
ἀλλὰ Πρόξενος αὐτὸν μετεπέμψατο[27] οἴκοθεν[28] ξένος ὢν
ἀρχαῖος· ὑπισχνεῖτο δὲ αὐτῷ, εἰ ἔλθοι[29], φίλον Κύρῳ ποιή-
σειν, ὃν αὐτὸς ἔφη κρείττω[30] ἑαυτῷ νομίζειν τῆς πατρίδος.
Ὁ μέντοι Ξενοφῶν ἀναγνοὺς[31] τὴν ἐπιστολὴν ἀνακοινοῦται[32] 5
Σωκράτει τῷ Ἀθηναίῳ περὶ τῆς πορείας. Καὶ ὁ Σωκράτης
ὑποπτεύσας[33] μή τι πρὸς τῆς πόλεώς οἱ[34] ὑπαίτιον[35] εἴη
Κύρῳ φίλον γενέσθαι, ὅτι[36] ἐδόκει ὁ Κῦρος προθύμως τοῖς
Λακεδαιμονίοις ἐπὶ[37] τὰς Ἀθήνας συμπολεμῆσαι, συμβουλεύει

---

die Zeitfolge. — 16) Ueber ὥστε mit Ind. s. I. 7, 7, N. 86). — *) οὐδ' ἂν ἕνα stärker als οὐδένα ἄν; ἄν mit Opt. als Nachsatz der in dem Part. liegenden Supposition, s. II. 4, 19, N. 63). — 17) Andere schieben vor κατακάνοιεν noch φεύγοντα ein u. lesen κατακαίνοιεν, s. κατακαίνω, die bei Xenophon sehr gebräuchliche Form statt κατακτείνω. — 18) s. ἡττάομαι. — 19) λείπω, Lex. 2); was liegt im Opt. Aor. des hypoth. Satzes? s. I. 4, 14, N. 28). — 20) ἔχειν mit Adv. s. II. 3, 18, N. 1). — 21) εἰς zur Angabe des temporellen Ziels: auf den Abend, zum Abend, s. K. §. 523, 2). R. p. 495. — 22) s. γεύω im Med. mit Gen. materiae, s. K. §. 454. R. p. 519, e). — 23) καίω. — 24) Casus der Zeitbestimmungen s. I. 5, 12, N. 30). — 25) sc. ὤν. — 26) ὑπό mit Gen. kausal, zur Angabe der Ursache oder Einwirkung: wegen, aus, s. K. §. 537, I. 2). R. p. 542, oben. — 27) μεταπέμπω im Med. s. Lex.; Aor. für Plusqu. s. I. 10, 6, N. 51). — 28) Ueber den Accent von οἴκοθεν s. B. §. 116, 1. An. 1. — 29) Welche Bedeutung liegt im Opt. Aor. des hypoth. Satzes? — 30) κρείττω, nützlicher s. B. §. 68, u. 55. — 31) γιγνώσκω. — 32) ἀνακοινόω, im Med. — 33) argwöhnend, besorgend, mit folgendem μή beim Verbo finit., wo es als indirectes Fragewort: numne, ob doch nicht, zu fassen ist, s. R. p. 623, An. 5. K. §. 607, 3, s. I. 9, 24, N. 53). — 34) οἱ ohne allen Nachdruck für αὐτῷ, s. B. §. 127, 3, An. 3. — 35) ob ihm nicht eine Verschuldung seyn möge von Seiten des Staates, dem Kyros befreundet zu seyn, d. h. ob er sich nicht eine Verschuldung gegen den Staat zuziehen würde dadurch dass er etc., über πρός mit Gen. kausal s. B. §. 134, 3. K. §. 536, I. 2). R. p. 540. — 36) ὅτι, weil. — 37) πολεμεῖν mit ἐπί, gewöhnlich aber mit Dat. s. I. 3, 4, N. 12), u.

τῷ Ξενοφῶντι ἐλθόντα[38]) εἰς Δελφοὺς ἀνακοινῶσαι[39]) τῷ
6 θεῷ περὶ τῆς πορείας. Ἐλθὼν δὲ ὁ Ξενοφῶν ἐπήρετο τὸν
Ἀπόλλω[40]) τίνι[41]) ἂν θεῶν θύων καὶ εὐχόμενος[42]) κάλλιστ'
ἂν καὶ ἄριστα[43]) ἔλθοι[44]) τὴν ὁδὸν ἣν ἐπινοεῖ[45]) καὶ καλῶς
πράξας σωθείη[46]). Καὶ ἀνεῖλεν[47]) αὐτῷ ὁ Ἀπόλλων θεοῖς
οἷς[48]) ἔδει θύειν. Ἐπεὶ δὲ πάλιν ἦλθε, λέγει τὴν μαντείαν
7 τῷ Σωκράτει. Ὁ δ' ἀκούσας ᾐτιᾶτο[49]) αὐτὸν ὅτι οὐ τοῦτο
πρῶτον ἠρώτα, πότερον λῷον εἴη αὐτῷ πορεύεσθαι ἢ μένειν,
ἀλλ' αὐτὸς κρίνας ἰτέον εἶναι τοῦτ' ἐπυνθάνετο ὅπως ἂν
κάλλιστα πορευθείη[50]). Ἐπεὶ μέντοι οὕτως ἤρου[51]), ταῦτ',
8 ἔφη, χρὴ ποιεῖν ὅσα ὁ θεὸς ἐκέλευσεν. Ὁ μὲν δὴ Ξενοφῶν
οὕτω, θυσάμενος οἷς ἀνεῖλεν[52]) ὁ θεός, ἐξέπλει καὶ κατα-
λαμβάνει ἐν Σάρδεσι Πρόξενον καὶ Κῦρον μέλλοντας[53]) ἤδη
9 ὁρμᾶν[54]) τὴν ἄνω ὁδόν, καὶ συνεστάθη[55]) Κύρῳ. Προθυ-
μουμένου δὲ τοῦ Προξένου καὶ ὁ Κῦρος συμπρουθυμεῖτο
μεῖναι αὐτόν· εἶπε δὲ ὅτι, ἐπειδὰν τάχιστα[56]) ἡ στρατεία
λήξῃ[57]), εὐθὺς ἀποπέμψει[58]) αὐτόν. Ἐλέγετο[59]) δὲ ὁ στόλος
εἶναι εἰς Πισίδας.

10 Ἐστρατεύετο μὲν δὴ οὕτως, ἐξαπατηθείς, οὐχ ὑπὸ τοῦ

II. 5, 20, N. 97). — 38) Der Acc. statt des Dat., indem ihn der Autor in die Construction des folgenden Inf. heran zieht, wie oben I. 2, 1. N. 77). — 39) ἀνακοινόω, τινί τι, u. περί τινος. — 40) Ueber den zusammengezogenen Acc. s. B. §. 55, 2. — 41) τίς, τί auch in der indirecten Frage s. B. §. 127, 4. M. §. 488, 1. — 42) εὔχομαι, mit Dat. — 43) das Neutr. Plur. des Superl. für Adv., s. B. §. 115, 5. — 44) Der Opt. im relat. Satze mit ἄν s. I. 5, 9, N. 12); dass ἄν oft wiederholt vorkomme s. II. 5, 20, N. 99). — 45) der Ind. Praes. in der orat. obliqu. s. I. 9, 28, N. 4). — 46) s. σώζω: gerettet werden möge, d. h. das Unternehmen glücklich ausgeführt werden möge. — 47) ἀναιρεῖν sc. φωνήν, seine Stimme aus der Tiefe erheben, Orakel ertheilen, verkünden. — 48) eine Attractio inversa des Relat., indem dieses das Subst. des Hauptsatzes in seine Flexion herüberzieht, s. K. §. 657. M. § 474. R. p. 462, An. 7. Andere lesen indessen θεούς. — 49) αἰτιάομαι, tadeln. — 50) Opt. mit ἄν im relat. Satze, wie oben N. 44). — 51) ἔρομαι hat in Prosa nur den Aor. u. ergänzt seine Tempora durch ἐρωτάω; der Aor. für Perf. s. I. 6, 6, N. 84). — 52) Aor. für Plusqu. s. I. 10, 6, N. 51). — 53) μέλλω mit Inf. s. I. 9, 28, N. 3). — 54) ὁρμᾶν, eigentlich intransit.: sich hastig bewegen; aber auch mit dem Acc. des Ziels, dem man entgegen eilt, mit ὁδόν, den Weg betreten, s. M. §. 409, 4. — 55) συνίσθημι, s. Lex. 1), b). — 56) ἐπειδὰν τάχιστα, nachdem aufs Schnellste, d. h. sobald als. — 57) λήγειν, Lex. 2); warum ἄν mit Conj. u. was liegt im Conj. Aor. des hypoth. Satzes? s. I. 4, 14, N. 28). — 58) der Ind. statt des Opt., um das Versprochene als wirkliche Thatsache auszudrücken, s. I. 9, 28, N. 4). — 59) ἐλέγετο, personell oder impersonell? über das Factum s. I. 1, 11. —

Προξένου· οὐ γὰρ ᾔδει[60]) τὴν ἐπὶ βασιλέα ὁρμήν[61]), οὐδὲ
ἄλλος οὐδεὶς[62]) τῶν Ἑλλήνων πλὴν Κλεάρχου· ἐπεὶ μέντοι
εἰς Κιλικίαν ἦλθον, σαφὲς πᾶσιν ἤδη ἐδόκει εἶναι ὅτι ὁ στό-
λος εἴη ἐπὶ βασιλέα. Φοβούμενοι δὲ τὴν ὁδὸν καὶ ἄκοντες
ὅμως[63]) οἱ πολλοὶ δι' αἰσχύνην καὶ ἀλλήλων καὶ Κύρου[64])
συνηκολούθησαν· ὧν εἷς καὶ Ξενοφῶν ἦν. Ἐπεὶ δὲ ἀπορία 11
ἦν, ἐλυπεῖτο μὲν σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ οὐκ ἐδύνατο καθεύδειν·
μικρὸν δ' ὕπνου λαχὼν[65]) εἶδεν ὄναρ. Ἔδοξεν αὐτῷ βροντῆς
γενομένης σκηπτὸς πεσεῖν εἰς τὴν πατρῴαν οἰκίαν καὶ ἐκ τού-
του[66]) λάμπεσθαι πᾶσαν. Περίφοβος δ' εὐθὺς ἀνηγέρθη[67]), 12
καὶ τὸ ὄναρ πῇ μὲν ἔκρινεν ἀγαθόν, ὅτι ἐν πόνοις ὢν καὶ
κινδύνοις φῶς μέγα ἐκ Διὸς ἰδεῖν ἔδοξε· πῇ δὲ καὶ ἐφοβεῖτο,
ὅτι ἀπὸ Διὸς μὲν βασιλέως[68]) τὸ ὄναρ ἐδόκει αὐτῷ εἶναι,
κύκλῳ δ' ἐδόκει λάμπεσθαι τὸ πῦρ, μὴ οὐ[69]) δύναιτο ἐκ
τῆς χώρας ἐξελθεῖν τῆς βασιλέως, ἀλλ' εἴργοιτο πάντοθεν ὑπό
τινων ἀποριῶν.

Ὁποῖόν τι μὲν δή ἐστι[70]) τὸ τοιοῦτον ὄναρ ἰδεῖν[71]) 13
ἔξεστι σκοπεῖν ἐκ τῶν συμβάντων[72]) μετὰ τὸ ὄναρ. Γίγνεται
γὰρ τάδε. Εὐθὺς[73]) ἐπειδὴ ἀνηγέρθη πρῶτον μὲν ἔννοια
αὐτῷ ἐμπίπτει· Τί κατάκειμαι; ἡ δὲ νὺξ προβαίνει· ἅμα[74]) δὲ
τῇ ἡμέρᾳ εἰκὸς[75]) τοὺς πολεμίους ἥξειν. Εἰ δὲ γενησόμεθα ἐπὶ[76])

---

60) sc. Πρόξενος. — 61) sc. οὖσαν; in wiefern das Part.? — 62) Häufung der Negationen, s. I. 8, 20, N. 35. — 63) ὅμως, gleichwol. — 64) aus Scham sowol zu einander als auch gegen Kyros. — 65) λαγχάνω gewöhnlich mit Acc.; daher der Gen. ὕπνου wol von dem substant. μικρόν abhängig. — 66) ἐκ mit Gen. temporell u. kausal, s. K. §. 519. — 67) s. ἐγείρω, der Aor. Pass. als Med. mit intransitiver Bedeutung, s. Lex. 2); B. §. 136, 2. K. §. 339, aa). M. §. 493, e). R. p. 293. — 68) von Zeus, dem Gebieter, dem Beschützer der Könige. — 69) μὴ οὐ nach den Verb. der Furcht mit Opt. (δύναιτο), wenn ein histor. Temp. vorausgeht, drückt das Object der Furcht negativ aus, d. h. μή verliert seine negative Bedeutung u. heisst, wie immer nach den Verb. der Furcht, dass, oder: ob nicht (s. II. 2, 16, N. 100)), während οὐ die seinige behält u. den abhängigen Satz verneint, also eigentlich: er fürchtete, ob es nicht unmöglich sey, d. h. ob es wol möglich sey, oder: dass er nicht könne; s. K. §. 608. R. p. 722, b). — 70) von welcher Art es ist, d. h. was es zu bedeuten hat. — 71) Der Inf. der näheren Bestimmung nach Ausdrücken der Beschaffenheit etc. s. M. §. 534. B. §. 140, 3. K. §. 552, d. R. p. 656, 6; indessen hier kann der Inf. auch als Subj. gefasst werden. — 72) aus dem was sich ereignet hat, s. συμβαίνει. — 73) Andere ziehen εὐθύς zum Vorhergehenden. — 74) ἅμα mit Dat. s. II. 4, 9, N. 20). — 75) sc. ἐστί, M. §. 306, s. oben I. 3, 5, N. 19). — 76) ἐπί mit Dat. kausal, zur Angabe der Abhängigkeit: in der Gewalt des Königs, s. K. §. 532, 3), a). B.

βασιλεῖ, τί ἐμποδὼν μὴ οὐχὶ[77] πάντα μὲν τὰ χαλεπώτατα
ἐπιδόντας[78], πάντα δὲ τὰ δεινότατα παθόντας ὑβριζομένους
14 ἀποθανεῖν; Ὅπως[79] δ' ἀμυνούμεθα[80] οὐδεὶς παρασκευάζεται
οὐδ' ἐπιμελεῖται, ἀλλὰ κατακείμεθα ὥςπερ ἐξὸν[81] ἡσυχίαν
ἄγειν. Ἐγὼ οὖν τὸν ἐκ ποίας πόλεως στρατηγὸν προςδοκῶ
ταῦτα πράξειν[82]; ποίαν δ' ἡλικίαν ἐμαυτῷ ἐλθεῖν ἀναμένω[83];
Οὐ γὰρ ἔγωγ' ἔτι πρεσβύτερος ἔσομαι, ἐὰν τήμερον προδῶ[84]
15 ἐμαυτὸν τοῖς πολεμίοις. Ἐκ[85] τούτου ἀνίσταται καὶ συγκαλεῖ
τοὺς Προξένου πρῶτον λοχαγούς. Ἐπεὶ δὲ συνῆλθον, ἔλεξεν·
Ἐγώ, ὦ ἄνδρες λοχαγοί, οὔτε καθεύδειν δύναμαι, ὥςπερ,
οἶμαι, οὐδ'[86] ὑμεῖς, οὔτε κατακεῖσθαι ἔτι, ὁρῶν ἐν οἵοις[87]
16 ἐσμέν. Οἱ μὲν γὰρ δὴ πολέμιοι[88] δῆλον ὅτι οὐ πρότερον
πρὸς ἡμᾶς τὸν πόλεμον ἐξέφηναν[89] πρὶν ἐνόμισαν[90] καλῶς
τὰ ἑαυτῶν[91] παρεσκευάσθαι, ἡμῶν δ' οὐδεὶς οὐδὲν ἀντεπι-
17 μελεῖται ὅπως[92] ὡς κάλλιστα ἀγωνιούμεθα. Καὶ μὴν[93]
εἰ ὑφησόμεθα[94] καὶ ἐπὶ[95] βασιλεῖ γενησόμηθα, τί οἰόμεθα
πείσεσθαι[96]; ὃς καὶ τοῦ ὁμομητρίου καὶ ὁμοπατρίου ἀδελφοῦ
καὶ τεθνηκότος ἤδη[97] ἀποτεμὼν τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν χεῖρα
ἀνεσταύρωσεν[98]· ἡμᾶς δέ, οἷς κηδεμὼν μὲν οὐδεὶς πάρεστιν,
ἐστρατεύσαμεν δ' ἐπ' αὐτὸν ὡς[99] δοῦλον ἀντὶ βασιλέως ποιή-

---

p. 421. R. p. 510. — 77) *μὴ οὐ*, mit Inf.: quominus, quin, nach den Ausdrücken der Verhinderung etc. wenn sie negativ oder fragend stehen, s. oben II. 3, 11, N. 69); eigentlich: was ist hinderlich, dass wir nicht nicht sterben, d. h. dass wir nicht am Leben bleiben, oder: dass wir sterben. — 78) nachdem wir mit angesehen, erlebt haben. — 79) *ὅπως* nach den Verb. der Sorge etc. mit Fut. Ind. s. I. 4, 16, N. 42). — 80) *ἀμύνω* s. Lex. Med. — 81) Ueber *ἐξόν* s II. 5, 22, N. 4). 82) aus welcher Stadt her glaube ich, dass der Feldherr dieses thun werde, d. h. aus welcher Stadt soll der Feldherr seyn, von dem ich glaube etc. — 83) Welches Alter erwarte ich, dass mir kommen werde, d. h. welches Alter soll ich für mich erwarten? Der Aor. Inf. für Fut. s. II. 3, 20, N. 12). — 84) Aor. Conj. im hypoth. Satze, s. I. 4, 14, N. 28). — 85) *ἐκ* kausal u. temporell, s. II. 5, 27, N. 27). — 86) *οὐδέ* zum Anreihen eines neuen Satzes: und nicht. — 87) in welchen Umständen, d. h. Gefahren. — 88) Das Subj. des Nachdrucks wegen vorangestellt: denn die Feinde, es ist offenbar, dass sie etc. — 89) *ἐκφαίνω*, Aor. für Perf. s. I. 6, 6, N. 84). — 90) *πρίν* mit Ind. Praet., wenn von einem vergangenen wirklich eingetretenen Ereignisse die Rede ist, s. K. § 674. 1. R. p. 596, 4. u. 597, 5. M. §. 522 unten. — 91) das Ihrige, d. h. ihre Anstalten. — 92) *ὅπως* mit Fut. s. oben N. 29). — 93) *καὶ μήν;* ja wahrlich, s. B. p. 442. K. §. 594. R. p. 687, 4, *β*). — 94) *ὑφίημι*, im Med. s. Lex. 3). — 95) *ἐπί* s. oben N. 76). — 96) s. *πάσχω*, warum kein Subj. beim Inf.? s. II. 5, 33, N. 55). — 97) selbst des schon todten. — 98) sc. *αὐτόν*. — 99) *ὡς* mit Part. Fut. s. I. 1, 3,

σοντες καὶ ἀποκτενοῦντες, εἰ δυναίμεθα, τί ἂν οἰόμεθα πα-
θεῖν[100]; Ἆρ' οὐκ ἂν ἐπὶ πᾶν ἔλθοι[1], ὡς ἡμᾶς τὰ ἔσχατα[2] 18
αἰκισάμενος πᾶσιν ἀνθρώποις φόβον παράσχοι[3] τοῦ στρα-
τεῦσαι[4] ποτε ἐφ' ἑαυτόν; Ἀλλ' ὅπως[5] τοι μὴ ἐπ'[6] ἐκείνῳ
γενησόμεθα πάντα ποιητέον[7]. Ἐγὼ μὲν οὖν, ἔςτε[8] μὲν αἱ 19
σπονδαὶ ἦσαν, οὔποτε ἐπαυόμην ἡμᾶς μὲν οἰκτείρων[9], βα-
σιλέα δὲ καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ μακαρίζων, διαθεώμενος αὐτῶν[10]
ὅσην μὲν χώραν καὶ οἵαν ἔχοιεν, ὡς δὲ ἄφθονα τὰ ἐπιτήδεια,
ὅσους δὲ θεράποντας, ὅσα δὲ κτήνη, χρυσὸν δέ, ἐσθῆτα
δέ· τὰ δ' αὖ τῶν στρατιωτῶν[11] ὁπότε ἐνθυμοίμην, ὅτι τῶν 20
μὲν ἀγαθῶν πάντων οὐδενὸς ἡμῖν μετείη[12], εἰ μὴ πριαί-
μεθα[13], ὅτου[14] δ' ὠνησόμεθα[15] ᾔδειν[16] ἔτι ὀλίγους ἔχον-
τας, ἄλλως δέ πως[17] πορίζεσθαι τὰ ἐπιτήδεια ἢ ὠνουμένους,
ὅρκους ἤδη κατέχοντας ἡμᾶς· ταῦτ' οὖν[18] λογιζόμενος ἐνίοτε
τὰς σπονδὰς μᾶλλον ἐφοβούμην ἢ νῦν τὸν πόλεμον. Ἐπεὶ 21

N. 22). — 100) ἄν mit dem Inf. παθεῖν, s. I. 9, 8, N. 20), wozu gegen die Regel, dass das mit dem Subj. des Hauptsatzes übereinstimmende Subj. des Inf. als Pron. wegbleibt (s. B. §. 141, 3. K. §. 555, 2. R. p. 659, 2. M. §. 536), das voranstehende ἡμᾶς als Subj. herangezogen werden kann, indem allerdings vorzüglich bei Gegensätzen zur nachdrücklichen Hervorhebung des Subj. das persönl. Pron. stehen konnte, s. B. §. 142, 4, An. 2. M. §. 536. K. §. 556, 1. R. p. 660, An. 3; indessen diese Construction ist nur selten, u. so nehmen Andere lieber ein Anakoluth an, u. lassen den Autor statt παθεῖν etwa ποιῆσαι αὐτόν im Sinne haben. Ueber den Aor. Inf. statt des Fut. s. II. 3, 20, N. 12). — 1) zu Allem schreiten, Alles versuchen; warum ἄν mit Opt.? s. II. 4, 19, N. 63). — 2) adverb. Acc.: aufs Aeusserste, s. I. 9, 24, N. 91). — 3) s. παρέχω; der Opt. im Finalsatze nach einem Opt. im Hauptsatze, um die Absicht der Vorstellung ohne Nebenbegriff der Realisirung auszudrücken, s. K. §. 645, III. R. p. 625, 11. — 4) substant. Inf. abhängig von φόβον. — 5) ὅπως mit Fut. s. I. 4, 16, N. 42). — 6) ἐπί s. oben N. 76) §. 13. — 7) ohne Copula s. I. 3, 5, N. 19). — 8) ἔςτε mit Ind., indem die Thatsache unbedingt als Erscheinung aus der Wirklichkeit aufgefasst wird, s. B. §. 146, 3. K. §. 668, c. u. 669, 1. R. p. 597, 5, a). — 9) Die Verba des Aufhörens u. Anfangens mit folgendem Part. s. II. 3, 23, N. 36). — 10) αὐτῶν, an ihnen, Gen. materiae, den man nach den Verb. der Wahrnehmung durch ein ausgelassenes Demonstr. oder durch den folgenden Objectivsatz erklärt, s. B. §. 132, An. 7. M. §. 317. K. §. 456, An. 1. R. p. 520, An. 11. — 11) Gegensatz zum Vorhergehenden: den Zustand unserer Soldaten. — 12) μέτεστί μοί τινος, s. Lex. 2); über den Gen. part. nach den Verb. der Theilnahme etc. s. K. §. 447, a). R. p. 516, c). — 13) πρίασθαι als Aor. zu ὠνεῖσθαι. — 14) ὅτου, wofür, Gen. pretii, s. K. §. 469, a). M. §. 363. R. p. 527, d). — 15) Fut. Ind., Uebergang in die directe Rede; die erste Person auf πριαίμεθα bezogen, da man zu ἔχοντας die dritte erwarten durfte. — 16) s. οἶδα, mit folgendem Part. im Object-Satze, s. I. 7, 17, N. 20). — 17) anders wie, d. h. auf eine andere Weise. — 18) an das Vorhergehende wieder anknüpfend. —

*μέντοι ἐκεῖνοι ἔλυσαν τὰς σπονδάς, λελύσθαι μοι δοκεῖ καὶ
ἡ ἐκείνων ὕβρις καὶ ἡ ἡμετέρα ὑποψία. Ἐν μέσῳ*[19]) *γὰρ
ἤδη κεῖται ταῦτα τὰ ἀγαθὰ ἆθλα*[20]) *ὁπότεροι ἂν ἡμῶν ἄν-
δρες ἀμείνονες ὦσιν*[21]), *ἀγωνοθέται δ' οἱ θεοί εἰσιν, οἳ σὺν*
22 *ἡμῖν, ὡς τὸ εἰκός, ἔσονται. Οὗτοι μὲν γὰρ αὐτοὺς ἐπιωρ-
κήκασιν*[22])· *ἡμεῖς δὲ πολλὰ ὁρῶντες ἀγαθὰ στεῤῥῶς αὐτῶν
ἀπειχόμεθα διὰ τοὺς τῶν θεῶν*[23]) *ὅρκους· ὥςτε ἐξεῖναί*[24])
μοι δοκεῖ ἰέναι ἐπὶ τὸν ἀγῶνα πολὺ[25]) *σὺν φρονήματι μείζονι*
23 *ἢ τούτοις*[26]). *Ἔτι δ' ἔχομεν σώματα ἱκανώτερα τούτων καὶ
ψύχη*[27]) *καὶ θάλπη καὶ πόνους φέρειν*[28])· *ἔχομεν δὲ καὶ ψυχὰς
σὺν τοῖς θεοῖς*[29]) *ἀμείνονας· οἱ δὲ ἄνδρες*[30]) *καὶ τρωτοὶ καὶ
θνητοὶ μᾶλλον ἡμῶν, ἢν οἱ θεοί, ὥςπερ τὸ πρόσθεν*[31]), *νί-*
24 *κην ἡμῖν διδῶσιν*[32]). *Ἀλλ'*[33]) *ἴσως γὰρ καὶ ἄλλοι ταῦτ'
ἐνθυμοῦνται, πρὸς τῶν θεῶν*[34]) *μὴ ἀναμένωμεν*[35]) *ἄλλους
ἐφ'*[36]) *ἡμᾶς ἐλθεῖν παρακαλοῦντας ἐπὶ τὰ κάλλιστα ἔργα,
ἀλλ' ἡμεῖς ἄρξωμεν τοῦ*[37]) *ἐξορμῆσαι καὶ τοὺς ἄλλους ἐπὶ
τὴν ἀρετήν. Φάνητε*[38]) *τῶν λοχαγῶν ἄριστοι καὶ τῶν στρα-*
25 *τηγῶν ἀξιοστρατηγότεροι. Κἀγὼ δέ, εἰ μὲν ὑμεῖς ἐθέλετε
ἐξορμᾶν ἐπὶ ταῦτα, ἕπεσθαι ὑμῖν βούλομαι, εἰ δ' ὑμεῖς τάττετέ
με ἡγεῖσθαι, οὐδὲν προφασίζομαι τὴν ἡλικίαν, ἀλλὰ καὶ ἀκ-
μάζειν ἡγοῦμαι*[39]) *ἐρύκειν*[40]) *ἀπ' ἐμαυτοῦ τὰ κακά.*

26 *Ὁ μὲν ταῦτ' ἔλεξεν· οἱ δὲ λοχαγοὶ ἀκούσαντες ταῦτα
ἡγεῖσθαι*[41]) *ἐκέλευον ἅπαντες, πλὴν Ἀπολλωνίδης τις ἦν,*

---

19) in der Mitte, d. h. für Jeden offen. — 20) als Kampfpreise, sc. derjenigen etc. — 21) *ἄν* mit Relat. u. folgendem Conj. s. I. 7, 7, N. 89). — 22) durch Eidbruch beleidigen. — 23) Objects-Gen. wie II. 5, 7, N. 25). — 24) sc. *ἡμῖν*, s. *ἔξεστι*, mit Inf. s. B. p. 449. K. §. 549. vergl. §. 557. R. p. 663 oben. — 25) *πολύ* u. andere adverb. Bestimmungen stehen oft vor der zu ihrem Adj. gehörenden Praepos. — 26) sc. *ἐξεῖναι.* — 27) s. *ψύχος.* — 28) Inf. der näheren Bestimmung s. B. §. 140, 3. K. §. 550. R. p. 656, 6. — 29) *σύν* hat oft die Nebenbeziehung einer hilfreichen Begleitung, s. K. §. 521, 1. R. p. 510, oben. — 30) jene Männer, für: die Feinde. — 31) Adverb. Acc. s. I. 10, 10, N. 67). — 32) Warum *ἤν* mit Conj.? — 33) *ἀλλά* gehört zu *μὴ ἀναμένωμεν.* — 34) Formel der Beschwörung s. II. 1, 17, N. 4). — 35) Conj. adhort. der ersten Person bei Aufmunterungen, s. B. §. 139, An. 7. K. §. 402. R. p. 574, 2, a). M. §. 515. — 36) *ἐπί* mit Acc. in räumlicher Beziehung zur Angabe der Richtung oder Bewegung auf einen Gegenstand hin, s. K. §. 533. — 37) Verba des Anfangens mit Gen. part. s. K. §. 441, 2. R. p. 517, d). — 38) Aor. 2. Imperat. Pass. s. *φαίνω*, im Pass. Lex. 2). — 39) s. Lex. 3). — 40) Inf. des Zweckes s. II. 3, 22, N. 25). — 41) sc. *αὐτῶν* oder *αὐτοῖς*, über den Gen. u. Dat.

βοιωτιάζων τῇ φωνῇ[42])· οὗτος δ' εἶπεν ὅτι φλυαροίη ὅςτις
λέγοι ἄλλως πῶς[43]) σωτηρίας[44]) ἂν τυχεῖν[45]) ἢ βασιλέα πεί-
σας[46]), εἰ δύναιτο[47]), καὶ ἅμα ἤρχετο λέγειν τὰς ἀπορίας.
Ὁ μέντοι Ξενοφῶν μεταξὺ ὑπολαβὼν[48]) ἔλεξεν ὧδε· Ὦ ϑαυ- 27
μασιώτατε ἄνϑρωπε, σύ γε οὐδὲ[49]) ὁρῶν γιγνώσκεις οὐδὲ
ἀκούων μέμνησαι. Ἐν ταὐτῷ[50]) γε μέντοι ἦσϑα τούτοις[51])
ὅτε βασιλεύς, ἐπεὶ Κῦρος ἀπέϑανε[52]), μέγα φρονήσας[53]) ἐπὶ
τούτῳ[54]) πέμπων ἐκέλευε[55]) παραδιδόναι τὰ ὅπλα. Ἐπειδὴ 28
δὲ ἡμεῖς οὐ παραδόντες[56]), ἀλλ' ἐξωπλισμένοι ἐλϑόντες παρε-
σκηνήσαμεν αὐτῷ[57]), τί οὐκ ἐποίησε[58]) πρέσβεις πέμπων καὶ
σπονδὰς αἰτῶν καὶ παρέχων τὰ ἐπιτήδεια, ἔςτε[59]) σπονδῶν
ἔτυχεν; Ἐπεὶ δ' αὖ οἱ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοί, ὥςπερ δὴ 29
σὺ κελεύεις[60]), εἰς λόγους αὐτοῖς[61]) ἄνευ ὅπλων ἦλϑον πι-
στεύσαντες ταῖς σπονδαῖς, οὐ[62]) νῦν ἐκεῖνοι παιόμενοι, κεντού-
μενοι, ὑβριζόμενοι, οὐδὲ ἀποϑανεῖν οἱ τλήμονες[63]) δύνανται;
καὶ μάλ'[64]), οἶμαι, ἐρῶντες τούτου[65])· ἃ σὺ πάντα εἰδὼς
τοὺς μὲν ἀμύνεσϑαι κελεύοντας φλυαρεῖν φῄς, πείϑειν δὲ
πάλιν κελεύεις ἰόντας[66]); Ἐμοὶ δέ, ὦ ἄνδρες, δοκεῖ τὸν 30
ἄνϑρωπον τοῦτον μήτε προςίεσϑαι εἰς ταὐτὸ ἡμῖν αὐτοῖς[67]),
ἀφελομένους[68]) τε[69]) τὴν λοχαγίαν σκεύη ἀναϑέντας ὡς

---

s. II. 2, 8, N. 66). — 42) Böotisch redend (grob, bäurisch) der Mundart nach. — 43) s. oben N. 17). — 44) Gen. partit. s. II. 6, 29, N. 14). — 45) *ἄν* mit Inf. s. I. 9, 8, N. 20). — 46) überredend, gewinnend für die Rückkehr. — 47) Das Subj. liegt in *ὅςτις*. — 48) sc. *τὸν λόγον*, zwischenein aufnehmend die Rede, d. h. ihn unterbrechend. — 49) *οὐδέ — οὐδέ*, auch nicht — und nicht (nie: weder — noch): du weisst auch nicht was du siehst etc. s. K. §. 621, 1. B. p. 437 unten. — 50) für *τῷ αὐτῷ*, mit der Krasis: an demselben Orte. — 51) Dat. aequalit. oder congruentiae s. II. 6, 22, N. 82). — 52) Aor. für Plusqu. s. I. 10, 6, N. 51). — 53) übermüthig seyend. — 54) *ἐπί* kausal, s. II. 4, 8, N. 18). — 55) sc. *ἡμᾶς*. — 56) sc. *αὐτά*. — 57) ihm nahe, gegenüber. — 58) was hat er nicht gethan, Alles versucht. — 59) *ἔςτε* mit Ind. s. oben N. 8). §. 19. — 60) verlangen. — 61) Dat. communionis oder societatis, s. K. §. 497. R. p. 502, 3. — 62) *οὐ — οὐδέ*, nonne — ne-quidem: sind sie nicht, oder: wurden sie nicht geschlagen etc. u. die Unglücklichen können nicht einmal sterben (weil sie gefesselt sind); s. K. §. 621, 2. — 63) als Apposition eingeschoben. — 64) *καὶ μάλα*, u. zwar, s. B. p. 435. — 65) Gen. caussae nach den Verb. des sinnlichen oder geistigen Verlangens, s. K. §. 460, 1, a. R. p. 532, c). — 66) dass wir hingehend überreden, oder gewinnen sc. *βασιλέα*, für: dass wir hingehen u. gewinnen, s. oben I. 3, 14, N. 85). — 67) nicht zuzulassen in dasselbe mit uns, Dat. aequalit. wie N. 51); d. h. ihn aus unserer Mitte entfernen, ihm eine andere Bestimmung anweisen. — 68) sc. *αὐτόν*, doppelter Acc. bei den Verb. des Beraubens, s. K. §. 487, 9. R. p. 488, 4; bei späteren Schriftstellern hat in-

τοιούτῳ χρῆσθαι. Οὗτος γὰρ καὶ τὴν πατρίδα καταισχύνει
καὶ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα, ὅτι Ἕλλην ὢν τοιοῦτός ἐστιν.
31 Ἐντεῦθεν ὑπολαβὼν Ἀγασίας Στυμφάλιος εἶπεν· Ἀλλὰ
τούτῳ γε οὔτε τῆς Βοιωτίας προσήκει[70] οὐδὲν οὔτε τῆς
Ἑλλάδος παντάπασιν, ἐπεὶ ἐγὼ αὐτὸν εἶδον, ὥσπερ Λυδόν,
ἀμφότερα τὰ ὦτα[71] τετρυπημένον[72]. Καὶ εἶχεν[73] οὕτως.
32 Τοῦτον μὲν οὖν ἀπήλασαν[74]· οἱ δ' ἄλλοι παρὰ τὰς τάξεις
ἰόντες, ὅπου μὲν στρατηγὸς σῶος[75] εἴη[76], τὸν στρατηγὸν
παρεκάλουν, ὁπόθεν δὲ οἴχοιτο[77], τὸν ὑποστρατηγόν, ὅπου
33 δ' αὖ λοχαγὸς σῶος εἴη, τὸν λοχαγόν. Ἐπεὶ δὲ πάντες
συνῆλθον, εἰς τὸ πρόσθεν τῶν ὅπλων[78] ἐκαθέζοντο· καὶ
ἐγένοντο οἱ συνελθόντες στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ ἀμφὶ[79] τοὺς
ἑκατόν. Ὅτε δὲ ταῦτα ἦν σχεδὸν μέσαι ἦσαν νύκτες[80].
34 Ἐνταῦθα Ἱερώνυμος Ἠλεῖος πρεσβύτατος ὢν τῶν Προξένου
λοχαγῶν ἤρχετο λέγειν ὧδε· Ἡμῖν, ὦ ἄνδρες στρατηγοὶ καὶ
λοχαγοί, ὁρῶσι τὰ παρόντα[81] ἔδοξε καὶ αὐτοῖς[82] συνελθεῖν
καὶ ὑμᾶς παρακαλέσαι, ὅπως βουλευσαίμεθα[83] εἴ τι δυναί-
μεθα ἀγαθόν[84]. Λέξον[85] δ', ἔφη, καὶ σύ, ὦ Ξενοφῶν,
35 ἅπερ καὶ πρὸς ἡμᾶς[86]. Ἐκ τούτου[87] λέγει τάδε Ξενοφῶν.
Ἀλλὰ[88] ταῦτα μὲν δὴ πάντες ἐπιστάμεθα ὅτι βασιλεὺς καὶ
Τισσαφέρνης οὓς μὲν ἐδυνήθησαν συνειλήφασιν ἡμῶν[89], τοῖς

---

dessen ἀφαιρεῖσθαι gewöhnlich die Sache im Gen. u. die Person im Acc., oder: die Sache im Acc. u. die Person im Gen. bei sich, s. R. p. 489, 3): dass wir ihn der Anführung beraubt u. Gepäck ihm aufgelegt habend, wie einen solchen (Lastträger, σκευοφόρῳ) gebrauchen. — 69) der positive Satz wird an den vorhergehenden negativen durch τε angeknüpft. — 70) προσήκει μοί τινος, s. Lex. 2), a); K. §. 449. R. p. 516, An. 5. — 71) s. οὖς. — 72) Ringe in den durchstochenen Ohren zu tragen, war eine Sitte der Barbaren, sowohl der Sklaven als auch der Freien. — 73) ἔχειν beim Adv. s. II. 3, 18. N. 1). — 74) s. ἐλαύνω. — 75) am Leben. — 76) Ueber den Opt. im relat. Satze s. I. 9, 20, N. ***). — 77) οἴχεσθαι, dahingehen, mildernder Ausdruck für θνήσκειν; Praes. mit Perf.-Bedeutung, s. I. 4, 13, N. 13). — 78) vor dem Lager, s. oben II. 4, 15, N. 41). — 79) ἀμφί mit Artikel bei Zahlen, s. I. 7, 10, N. 3). — 80) Der Plur., weil die Nacht in mehrere Abtheilungen, Nachtwachen, geschieden war. — 81) die gegenwärtige Lage. — 82) sc. ἡμῖν. — 83) Warum der Opt. im Finalsatze? — 84) ἀγαθόν kann zu beiden Sätzen gehören, wie oben II. 1, 8. — 85) Ueber den Aor. Imperat. s. B. §. 137, 5. (eine momentane Handlung heisst: eine in ihrer Vollendung als Moment gedachte, ohne allen Nebenbegriff der Dauer oder Entwickelung). — 86) sc. ἔλεξας. — 87) s. I. 2, 17, N. 31). — 88) ἀλλά zu Anfang der Rede, s. II. 1, 20, N. 19). — 89) ἡμῶν abhängig von dem das Demonstr. in sich schliessenden Relat., dem es nie unmittelbar

δ' ἄλλοις δῆλον ὅτι ἐπιβουλεύουσιν, ὡς, ἢν δύνωνται, ἀπολέσωσιν[90]). Ἡμῖν[91]) δέ γε οἶμαι πάντα ποιητέα, ὡς μήποτ' ἐπὶ[92]) τοῖς βαρβάροις γενώμεθα, ἀλλὰ μᾶλλον, ἢν δυνώμεθα,
ἐκεῖνοι ἐφ' ἡμῖν. Εὖ τοίνυν ἐπίστασθε ὅτι ὑμεῖς, τοσοῦτοί 36
ὄντες ὅσοι νῦν συνεληλύθατε, μέγιστον ἔχετε καιρόν[93]). Οἱ γὰρ στρατιῶται οὗτοι πάντες πρὸς ὑμᾶς ἀποβλέπουσι, κἂν μὲν ὑμᾶς ὁρῶσιν[94]) ἀθύμους, πάντες κακοὶ ἔσονται, εἰ δὲ ὑμεῖς αὐτοί τε παρασκευαζόμενοι φανεροὶ[95]) ἦτε[96]) ἐπὶ τοὺς πολεμίους καὶ τοὺς ἄλλους παρακαλῆτε, εὖ ἴστε ὅτι ἕψονται
ὑμῖν καὶ πειράσονται μιμεῖσθαι[97]). Ἴσως δέ τοι καὶ δίκαιόν 37
ἐστιν ὑμᾶς διαφέρειν τι[98]) τούτων[99]). Ὑμεῖς γάρ ἐστε στρατηγοί, ὑμεῖς ταξίαρχοι καὶ λοχαγοί· καὶ ὅτε εἰρήνη ἦν, ὑμεῖς καὶ χρήμασι καὶ τιμαῖς τούτων ἐπλεονεκτεῖτε[100])· καὶ νῦν τοίνυν, ἐπεὶ πόλεμός ἐστιν, ἀξιοῦν δεῖ[1]) ὑμᾶς αὐτοὺς ἀμείνους τε τοῦ πλήθους εἶναι καὶ προβουλεύειν τούτων[2]) καὶ
προπονεῖν, ἤν που δέῃ[3]). Καὶ νῦν πρῶτον μὲν οἴομαι ἂν 38
ὑμᾶς μέγα ὀνῆσαι[4]) τὸ στράτευμα, εἰ ἐπιμεληθείητε[5]) ὅπως[6]) ἀντὶ τῶν ἀπολωλότων[7]) ὡς τάχιστα στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ ἀντικατασταθῶσιν[8]). Ἄνευ[9]) γὰρ ἀρχόντων οὐδὲν ἂν οὔτε καλὸν οὔτε ἀγαθὸν γένοιτο[10]), ὡς μὲν συνελόντι εἰπεῖν[11]),

---

nachfolgt. — 90) Warum der Conj.? u. was liegt in dem vorhergehenden Conj.? — 91) Dat. der Person bei Adj. verbal. s. II. 2, 11, N. 83). — 92) ἐπί mit Dat. kausal, zur Angabe der Abhängigkeit, s. oben III. 1, 13, N. 76). — 93) ein sehr wichtiger, bedeutender Moment. — 94) warum der Conj.? — 95) Adj. mit Part. statt des Adv. s. I. 9, 11, N. 26). — 96) Dass bei manchen Prosaikern u. so auch hier in manchen Handschriften εἰ mit Conj. (statt des gewöhnlichen ἤν) vorkommt, indem die Idee der Verwirklichung des Bedingten vorwaltet, s. R. p. 608, An. 10. M. §. 525, 6, b). B. §. 139, 6, u. unten die Anmerkung; vergl. III. 2, 22, 78), u. VII. 6, 24, 52). — 97) sc. ὑμᾶς. — 98) τί, adverb. Acc. s. B. p. 445. — 99) διαφέρειν, s. Lex. 2), c). u. oben (II. 3, 15. N. 83). — 100) wie πλέον ἔχειν τινός τινι, mehr haben als Einer an Etwas, Vorzüge haben vor Einem an etc. χρήμασι, an Geld, höherem Solde. — 1) δεῖ mit folgendem Acc. c. Inf. s. II. 6, 9, N. 36). — 2) Gen. causs. bei den Verb. curandi etc. s. K. §. 461. R. p. 532, b). — 3) Warum der Conj.? — 4) s. ὀνίνημι, mit Acc. des leidenden Obj. s. K. §. 476. R. p. 480, 2, a); über den Inf. mit ἄν s. I. 9, 8, N. 20). — 5) Opt. Aor. im hypothet. Satze s. I. 7, 7, N. 83). — 6) ὅπως nach den Verb. der Sorge mit Ind. Fut. u. Conj. Aor. 2. s. I. 4, 16, N. 42). — 7) s. ὄλλυμι. — 8) s. ἀντικαθίστημι. — 9) ἄνευ als Adv. der Trennung mit Gen. separat., s. K. §. 442, 5. R. p. 529, An. 19. — 10) ἄν mit Opt. als Nachsatz der in ἄνευ ἀρχ. liegenden Supposition, s. II. 4, 19, N. 63). — 11) ὡς συνελόντι (sc. λόγῳ) εἰπεῖν, um es mit zusammenfassender Rede, d. h. kurz zu sagen; auch ohne ὡς, welches als relat. Partikel der Vergleichung zu fassen

οὐδαμοῦ, ἐν δὲ δὴ τοῖς πολεμικοῖς παντάπασιν[12]). Ἡ μὲν γὰρ εὐταξία σώζειν δοκεῖ, ἡ δὲ ἀταξία πολλοὺς ἤδη ἀπολώ-
39 λεκεν. Ἐπειδὰν δὲ καταστήσησθε[13]) τοὺς ἄρχοντας ὅσους δεῖ[14]), ἢν καὶ τοὺς ἄλλους στρατιώτας συλλέγητε καὶ παραθαῤῥύνητε[15]), οἶμαι ὑμᾶς πάνυ ἂν ἐν καιρῷ ποιῆσαι[16]).
40 Νῦν μὲν γὰρ ἴσως καὶ ὑμεῖς αἰσθάνεσθε ὡς ἀθύμως μὲν ἦλθον ἐπὶ τὰ ὅπλα, ἀθύμως δὲ πρὸς τὰς φυλακάς· ὥστε[17]) οὕτω γ' ἐχόντων[18]) οὐκ οἶδα ὅ,τι[19]) ἄν τις χρήσαιτο[20])
41 αὐτοῖς, εἴτε νυκτὸς[21]) δέοι[22]) τι[23]) εἴτε καὶ ἡμέρας. Ἢν δέ τις αὐτῶν τρέψῃ[24]) τὰς γνώμας, ὡς[25]) μὴ τοῦτο μόνον ἐννοῶνται τί πείσονται[26]), ἀλλὰ καὶ τί ποιήσουσι, πολὺ εὐ-
42 θυμότεροι ἔσονται. Ἐπίστασθε γὰρ δήπου ὅτι οὔτε πλῆθός ἐστιν οὔτε ἰσχὺς ἡ[27]) ἐν τῷ πολέμῳ τὰς νίκας ποιοῦσα, ἀλλ' ὁπότεροι ἂν σὺν τοῖς θεοῖς[28]) ταῖς ψυχαῖς ἐῤῥωμενέστεροι[29]) ἴωσιν[30]) ἐπὶ τοὺς πολεμίους, τούτους ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ[31]) οἱ
43 ἐναντίοι οὐ δέχονται[32]). Ἐντεθύμημαι[33]) δ' ἔγωγε, ὦ ἄνδρες, καὶ τοῦτο, ὅτι, ὁπόσοι μὲν μαστεύουσι ζῆν ἐκ παντὸς τρόπου[34]) ἐν τοῖς πολεμικοῖς, οὗτοι μὲν*) κακῶς τε καὶ αἰσχρῶς

---

ist, s. B. p. 449, u. §. 140, 2. K. §. 505, a. R. p. 501, oben. M. §. 544. — 12) sc. οὐδὲν ἂν οὔτε etc. — 13) Mit welcher Bedeutung der Conj. Aor. Med.? s. oben N. 5). — 14) sc. καθιστάναι. — 15) Warum diese Conj.? — 16) ἄν mit Inf. s. N. 4) — 17) ὥστε mit Ind. s. I. 7, 7, N. 86). — 18) sc. αὐτῶν: wenigstens wenn sie also sich verhalten, Gen. abs. auch oft ohne Subj. s. I. 8, 18, N. 19). — 19) das Pron. im Acc. des Zweckes bei χρῆσθαι, s. B. §. 131, 7. vergl. II. 1, 6, N. 42). — 20) Opt. nach ἄν mit Relat. für das bedingte Fut. s. I. 5, 9, N. 12). — 21) Gen. der unbestimmten Zeitdauer, s. B. §. 132, 6, 4). vergl. I. 5, 12, N. 30). — 22) sc. χρῆσθαι αὐτοῖς; in dem Opt. liegt die blos subject. gedachte Möglichkeit. — 23) τί wie oben N. 98): etwa. — 24) Was liegt im Aor. Conj. des hypoth. Satzes? s. oben N. 5). — 25) ὡς ist hier als final u. nicht als die Folge ausdrückend zu fassen; daher der Conj. mit μή, während sonst der Inf. hätte folgen müssen. — 26) s. πάσχω. — 27) ἡ gehört als Artikel zum Part. ποιοῦσα, um eine bestimmte Beziehung der ἰσχύς auszudrücken, die wir durch: die welche, ea quae etc. auflösen, s. M. §. 270. K. §. 422, 2. R. p. 441, b). — 28) s. oben III. 1, 23, N. 29). — 29) Ueber den Comparat. mit dem eingeschobenen εσ s. B. §. 65, An. 2. M. §. 124, An. 2. R. p. 150, 2); mit dem Dat. instrument. s. K. §. 509. — 30) ἄν mit Rel. u. Conj. — eine unbestimmte Frequenz s. I. 7, 7, N. 89). — 31) ἐπί mit Acc., um das Ziel der Quantität auszudrücken, adverbialisch: auf Vieles hin, d. h. meistentheils, s. K. §. 533, 2) b); das beigefügte ὡς drückt die Behauptung als Vorstellung aus, unser: wohl. — 32) s. Lex. 2); (sondern lieber die Flucht ergreifen). — 33) s. ἐνθυμέομαι. — 34) ἐκ kausal, von der Gemässheit: auf jede Weise, s. K. §. 519, 3). — *) Bemerke das μέν — μέν bei verdoppeltem Gegensatze, wo dann gewöhnlich

ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀποθνήσκουσιν, ὁπόσοι δὲ τὸν μὲν θάνατον ἐγνώκασι πᾶσι κοινὸν εἶναι καὶ ἀναγκαῖον ἀνθρώποις, περὶ δὲ τοῦ καλῶς ἀποθνήσκειν [35]) ἀγωνίζονται, τούτους ὁρῶ μᾶλλόν πως εἰς τὸ γῆρας ἀφικνουμένους [36]) καὶ ἕως ἂν [37]) ζῶσιν εὐδαιμονέστερον διάγοντας. Ἃ καὶ ἡμᾶς δεῖ [38]) νῦν 44
καταμαθόντας [39]), ἐν τοιούτῳ γὰρ καιρῷ ἐσμέν, αὐτούς [40]) τε ἄνδρας ἀγαθοὺς εἶναι καὶ τοὺς ἄλλους παρακαλεῖν [41]). Ὁ 45
μὲν ταῦτ᾽ εἰπὼν ἐπαύσατο.

Μετὰ τοῦτον δ᾽ εἶπε Χειρίσοφος· Ἀλλὰ [42]) πρόσθεν μέν, ὦ Ξενοφῶν, τοσοῦτον μόνον [43]) σε ἐγίγνωσκον ὅσον ἤκουον Ἀθηναῖον εἶναι [44]), νῦν δὲ καὶ ἐπαινῶ σε ἐφ᾽ [45]) οἷς [46]) λέγεις τε καὶ πράττεις, καὶ βουλοίμην ἂν [47]) ὅτι [48]) πλείστους εἶναι τοιούτους· κοινὸν γὰρ ἂν εἴη τὸ ἀγαθόν. Καὶ νῦν, ἔφη, 46
μὴ μέλλωμεν [49]), ὦ ἄνδρες, ἀλλ᾽ ἀπελθόντες ἤδη αἱρεῖσθε οἱ δεόμενοι [50]) ἄρχοντας, καὶ ἑλόμενοι [51]) ἥκετε εἰς τὸ μέσον τοῦ στρατοπέδου καὶ τοὺς αἱρεθέντας ἄγετε· ἔπειτ᾽ ἐκεῖ συγκαλοῦμεν [52]) τοὺς ἄλλους στρατιώτας. Παρέστω δ᾽ ἡμῖν *), ἔφη, καὶ Τολμίδης ὁ κήρυξ. Καὶ ἅμα ταῦτ᾽ εἰπὼν ἀνέστη, 47
ὡς [53]) μὴ μέλλοιτο [54]), ἀλλὰ περαίνοιτο τὰ δέοντα. Ἐκ τούτου [55]) ᾑρέθησαν ἄρχοντες ἀντὶ μὲν Κλεάρχου Τιμασίων Δαρδανεύς, ἀντὶ δὲ Σωκράτους Ξανθικλῆς Ἀχαιός, ἀντὶ δὲ Ἀγίου Κλεάνωρ Ἀρκάς, ἀντὶ δὲ Μένωνος Φιλήσιος Ἀχαιός, ἀντὶ δὲ Προξένου Ξενοφῶν Ἀθηναῖος.

II. Ἐπεὶ δὲ ᾕρηντο, ἡμέρα τε σχεδὸν ὑπέφαινε καὶ εἰς 1
τὸ μέσον ἧκον οἱ ἄρχοντες. Καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς προφύλακας

δέ — δέ nachfolgt, welches hier nach τούτους des Zwischensatzes wegen fehlt. — 35) um rühmlich zu sterben, für einen rühmlichen Tod. — 36) Das Part. s. I. 7, 17, N. 20). — 37) ἕως ἄν mit Conj. s. II. 3, 2, N. 31). — 38) δεῖ mit Acc. c. Inf. s. II. 6, 9, N. 36). — 39) erlernen, erfahren. — 40) sc. ἡμᾶς. — 41) auffordern sc. ἀγαθοὺς ἄνδρας εἶναι. — 42) ἀλλά s. II. 1, 20, N. 19). — 43) τοσοῦτον μόνον ὅσον, nur so viel, d. h. nur in soweit, insofern, als etc. — 44) sc. σέ; warum der Inf. u. nicht das Part.? s. N. 36). — 45) ἐπί, kausal, mit Dat.: wegen, s. K. §. 532, 3, e). — 46) Attract. des Rel. s. I. 9, 14, N. 46). — 47) ἄν mit Opt., s. II. 4, 19, N. 63). — 48) ὅτι mit welchem Unterschiede von ὡς? s. II. 2, 12, N. 84). — 49) Conj. der Aufforderung s. III. 1, 24, N. 35); μέλλειν, immer nur wollen, daher: zögern. — 50) Apposit.: als Bedürfende, sc. τούτων. — 51) s. αἱρέομαι. — 52) Fut. Attic. s. B. §. 95, An. 12. — *) Ueber den Dat. s. K. §. 492; vergl. I. 1, 1, 12). — 53) ὡς final, warum mit Opt.? — 54) Opt. Passivi. — 55) darauf, s. I. 2, 17, N. 40).

καταστήσαντας[56] συγκαλεῖν τοὺς στρατιώτας. Ἐπεὶ δὲ καὶ
οἱ ἄλλοι στρατιῶται συνῆλθον, ἀνέστη πρῶτον μὲν Χειρίσο-
2 φος ὁ Λακεδαιμόνιος καὶ ἔλεξεν ὧδε· Ὦ ἄνδρες στρατιῶται,
χαλεπὰ μὲν τὰ παρόντα[57], ὁπότε[58] ἀνδρῶν στρατηγῶν τοιού-
των στερόμεθα[59] καὶ λοχαγῶν καὶ στρατιωτῶν, πρὸς δ᾽[60]
ἔτι καὶ οἱ ἀμφὶ Ἀριαῖον[61], οἱ πρόσθεν σύμμαχοι ὄντες,
3 προδεδώκασιν ἡμᾶς· ὅμως δὲ δεῖ ἐκ τῶν παρόντων[62] ἄνδρας
ἀγαθούς τε ἐλθεῖν καὶ μὴ ὑφίεσθαι, ἀλλὰ πειρᾶσθαι ὅπως[63],
ἢν μὲν δυνώμεθα, καλῶς νικῶντες σωζώμεθα· εἰ δὲ μή[64],
ἀλλὰ καλῶς γε[65] ἀποθνήσκωμεν, ὑποχείριοι δὲ μηδέποτε γε-
νώμεθα ζῶντες τοῖς πολεμίοις. Οἴομαι γὰρ ἂν ἡμᾶς τοιαῦτα
4 παθεῖν[66] οἷα τοὺς ἐχθροὺς οἱ θεοὶ ποιήσειαν[67]. Ἐπὶ[68]
τούτῳ Κλεάνωρ Ὀρχομένιος ἀνέστη καὶ ἔλεξεν ὧδε· Ἀλλ᾽
ὁρᾶτε μέν, ὦ ἄνδρες, τὴν βασιλέως ἐπιορκίαν καὶ ἀσέβειαν,
ὁρᾶτε δὲ τὴν Τισσαφέρνους ἀπιστίαν, ὅστις λέγων ὡς γείτων
τε εἴη τῆς Ἑλλάδος καὶ περὶ πλείστου ἂν ποιήσαιτο[69] σῶσαι
ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ[70] τούτοις αὐτὸς ὀμόσας ἡμῖν, αὐτὸς δεξιὰς
δούς, αὐτὸς ἐξαπατήσας συνέλαβε τοὺς στρατηγούς, καὶ οὐδὲ
Δία ξένιον ᾐδέσθη[71], ἀλλὰ Κλεάρχῳ καὶ[72] ὁμοτράπεζος γενό-
μενος, αὐτοῖς τούτοις[73] ἐξαπατήσας τοὺς ἄνδρας ἀπολώλεκεν.
5 Ἀριαῖος δέ, ὃν ἡμεῖς ἠθέλομεν βασιλέα καθιστάναι[74], καὶ

Cap. II, §. 1. 56) Der Acc., da man zu *αὐτοῖς* den Dat. erwarten durfte, s. B. §. 142, An. 2; wie oben I, 2, 1, 77): *λαβόντα*, indem der Autor sogleich zum Acc. c. Inf. übergeht. — 57) unsere Lage. — 58) *ὁπότε*, dieweil, da. — 59) *στέρομαι* Pass. zu *στερέω*, im Sinne des Zustands: ich bin beraubt, mit Gen. s. K. §. 442. R. p. 528, c). — 60) *πρὸς δέ* oft adverbialisch: zudem, überdiess, s. B. p. 423 oben, K. §. 538. — 61) *ἀμφί* mit Artikel u. Acc. s. II, 4, 2, N. 70). — 62) aus den gegenwärtigen Umständen, Gefahren, sonst: gemäss den Umständen, wie auch Einige hier annehmen, u. dazu dem folgenden *ἐλθεῖν* die Bedeutung von *εἶναι* beilegen, während wir es mit Andern im Sinne von *ἐξελθεῖν*, hervorgehen, auffassen. — 63) *ὅπως* final mit Conj., warum? — 64) *εἰ δὲ μή*, s. B. p. 432, An. 10. K. §. 684, 3. — 65) *ἀλλά γε*, doch wenigstens. — 66) *ἄν* mit Inf. s. I. 9, 8, N. 20); Aor. Inf. für Fut. s. II. 3, 20, N. 12). — 67) Ueber diese Form des Opt. s. B. p. 195, 4. Der Opt. als Ausdruck des Wunsches ohne *ἄν* s. K. §. 405, b), An. 2. R. p. 577, b); über den doppelten Acc. s. B. §. 131, 5. — 68) *ἐπί* mit Dat. drückt hier eine Aufeinanderfolge in Raum u. Zeit aus: nach, s. K. §. 532, 1), *β*). M. §. 586, *γ*). R. p. 510. — 69) dass ihm sehr viel daran liege, s. II, 4, 3, N. 75), *ἄν* drückt die Behauptung mehr bedingt aus, s. II, 4, 19, N. 63). — 70) *ἐπί* kausal, mit Dat. zur Angabe des Zwecks oder der Bedingung: desswegen, s. K. §. 532, 3) b) u. c). R. p. 510. — 71) s. *αἰδέομαι*. — 72) *καί*, selbst, sogar. — 73) eben hierdurch, his ipsis rebus. — 74) Das

ἐδώκαμεν [75]) καὶ ἐλάβομεν πιστὰ μὴ προδώσειν ἀλλήλους, καὶ
οὗτος οὔτε τοὺς θεοὺς δείσας [76]) οὔτε Κῦρον τὸν τεθνηκότα
αἰδεσθείς, τιμώμενος μάλιστα ὑπὸ Κύρου ζῶντος, νῦν πρὸς
τοὺς ἐκείνου ἐχθίστους ἀποστὰς [77]) ἡμᾶς [78]) τοὺς Κύρου φί-
λους κακῶς ποιεῖν πειρᾶται. Ἀλλὰ τούτους μὲν οἱ θεοὶ ἀπο- 6
τίσαιντο [79]) · ἡμᾶς δὲ δεῖ [80]) ταῦτα ὁρῶντας μήποτε ἐξαπατη-
θῆναι ἔτι ὑπὸ τούτων, ἀλλὰ μαχομένους ὡς [81]) ἂν δυνώμεθα
κράτιστα τοῦτο ὅ,τι ἂν [82]) δοκῇ τοῖς θεοῖς πάσχειν.

Ἐκ τούτου [83]) Ξενοφῶν ἀνίσταται ἐσταλμένος [84]) εἰς πό- 7
λεμον ὡς ἐδύνατο κάλλιστα, νομίζων, εἴτε νίκην διδοῖεν οἱ
θεοί, τὸν κάλλιστον κόσμον τῷ [85]) νικᾶν πρέπειν, εἴτε τελευ-
τᾶν δέοι, ὀρθῶς ἔχειν [86]) τῶν καλλίστων [87]) ἑαυτὸν ἀξιώσαντα
ἐν τούτοις τῆς τελευτῆς [88]) τυγχάνειν· τοῦ λόγου δὲ ἤρχετο [89])
ὧδε· Τὴν μὲν τῶν βαρβάρων ἐπιορκίαν τε καὶ ἀπιστίαν λέγει [90]) 8
μὲν Κλεάνωρ, ἐπίστασθε δέ, οἶμαι, καὶ ὑμεῖς. Εἰ μὲν οὖν
βουλευόμεθα [91]) πάλιν αὐτοῖς [92]) διὰ φιλίας [93]) ἰέναι, ἀνάγκη [94])
ἡμᾶς πολλὴν ἀθυμίαν ἔχειν, ὁρῶντας καὶ τοὺς στρατηγούς [95]),
οἳ διὰ πίστεως αὐτοῖς ἑαυτοὺς ἐνεχείρισαν, οἷα πεπόνθασιν [96]) ·
εἰ μέντοι διανοούμεθα [97]) σὺν τοῖς ὅπλοις ὧν [98]) τε πεποιή-

---

Factum s. II. 1, 4. — 75) Ergänze zu *ἐδώκαμεν* entweder das relat. *ᾧ*, sowie zum folgenden *ἐλάβομεν*: *παρ᾽ οὗ*, oder wie im selbstständigen Satze: *αὐτῷ* u. *παρ᾽ αὐτοῦ*. — 76) s. *δεῖσαι*. — 77) *ἀφίστημι*, im Aor. 2 intransit. s. Lex. 2). — 78) Acc. des entfernten Obj. s. B. §. 131, 4. — 79) Opt. ohne *ἄν* s. N. 67). — 80) *δεῖ* mit Acc. c. Inf. s. II. 6, 9, N. 36). — 81) *ὡς* Verstärkung des Superl. s. II. 2, 12, N. 84). — 82) *ἄν* mit Relat. u. Conj. s. I. 7, 7, N. 89). — 83) s. oben N. 55). — 84) s. *στέλλω*. — 85) Ausdrücke des Geziemens (*πρέπειν*) mit Dat.: dem, oder: zum Siegen; s. K. §. 501, b). R. p. 505, An. 9. M. §. 386. — 86) *ἔχειν* mit Adv. s. II. 3, 18, N. 1). — 87) Gen. pretii bei den Verb. des Schätzens etc. s. K. §. 469, c). R. p. 526, b). M. §. 364. B. §. 132, 6, 2). — 88) Gen. partit. s. II. 6, 29, N. 14). — 89) *ἄρχεσθαι*, mit Gen. totius, s. K. §. 441, 2. R. p. 517, d). M. §. 335, vergl. über die Bedeutung: II. 6, 13, N. 53). — 90) Das histor. Praesens sehr oft zur lebendigen Veranschaulichung, s. I. 1, 1, N. 3). — 91) s. *βουλεύω* im Med.; Andere wollen hier ohne Noth den Opt. vorziehen. — 92) Dat. communionis nach den Verb. des Umgangs, der Annäherung etc. s. K. §. 497 u. 498. R. p. 502, 3. — 93) *διά* mit Gen. zur Angabe des räumlichen Erstreckens: durchhin, daher auch, wie hier, bildlich in manchen Redensarten: durch Freundschaft hingehen mit Einem, d. h. befreundet seyn mit ihm; doch kann es auch kausal gefasst werden, zur Angabe der Art u. Weise, s. K. §. 525, 1), b), u. 3), f). R. p. 538. M. 580, e). — 94) *ἀνάγκη* ohne Copula, s. I. 3, 5, N. 19). — 95) Das Subj. des relat. Satzes als Obj. des Hauptsatzes, s. I, 6, 5, N. 82). — 96) s. *πάσχω*. — 97) gleich wie *μέλλω*, s. Lex. — 98) Attract. des Relat., s. I, 9, 14, N. 46);

κασι δίκην ἐπιθεῖναι αὐτοῖς καὶ τὸ λοιπὸν[99]) διὰ παντὸς
πολέμου[100]) αὐτοῖς ἰέναι, σὺν τοῖς θεοῖς πολλαὶ ἡμῖν καὶ
9 *καλαὶ ἐλπίδες εἰσὶ σωτηρίας. Τοῦτο δὲ λέγοντος αὐτοῦ πτάρ-*
νυταί[1]) τις· ἀκούσαντες δ' οἱ στρατιῶται πάντες μιᾷ ὁρμῇ[2])
προςεκύνησαν τὸν θεόν[3]). Καὶ Ξενοφῶν εἶπε· Δοκεῖ μοι,
ὦ ἄνδρες, ἐπεὶ περὶ σωτηρίας ἡμῶν λεγόντων οἰωνὸς[4]) τοῦ
Διὸς[5]) τοῦ σωτῆρος ἐφάνη, εὔξασθαι τῷ θεῷ τούτῳ θύσειν[6])
σωτήρια[7]) ὅπου[8]) ἂν πρῶτον εἰς φιλίαν χώραν ἀφικώμεθα,
συνεπεύξασθαι δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς θύσειν κατὰ δύνα-
μιν[9]). Καὶ ὅτῳ δοκεῖ ταῦτ', ἔφη, ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα.
Καὶ ἀνέτειναν ἅπαντες. Ἐκ τούτου εὔξαντο καὶ ἐπαιάνισαν.
Ἐπεὶ δὲ τὰ τῶν θεῶν καλῶς εἶχεν[10]), ἤρχετο πάλιν ὧδε·
10 *Ἐτύγχανον[11]) λέγων ὅτι πολλαὶ καὶ καλαὶ ἐλπίδες ἡμῖν*
εἶεν σωτηρίας. Πρῶτον μὲν γὰρ ἡμεῖς μὲν ἐμπεδοῦμεν τοὺς
τῶν θεῶν ὅρκους, οἱ δὲ πολέμιοι ἐπιωρκήκασί τε καὶ τὰς
σπονδὰς καὶ τοὺς ὅρκους λελύκασιν. Οὕτω δ' ἐχόντων[12])
εἰκὸς[13]) τοῖς μὲν πολεμίοις ἐναντίους εἶναι τοὺς θεούς, ἡμῖν
δὲ συμμάχους, οἵπερ ἱκανοί εἰσι καὶ τοὺς μεγάλους ταχὺ μι-
κροὺς ποιεῖν καὶ τοὺς μικρούς, κἂν ἐν δεινοῖς[14]) ὦσι[15]),
11 *σώζειν εὐπετῶς, ὅταν βούλωνται. Ἔπειτα δέ[16]) — ἀναμνήσω[17])*

---

der Gen. nach den Verb. der Vergeltung, Recht etc. s. K. §. 464. R. p. 553, d). M. §. 369. — 99) Adverb. Acc. s. I. 9, 24, N. 91), u. I. 10, 10, N. 67). — 100) durch jeglichen Kampf, oder wohl besser ist *διὰ παντός*, in temporeller Beziehung adverbialisch sc. *χρόνου*: immerwährend, wie *δι' ὀλίγου* etc. zu übersetzen, s. K. §. 525, 2. R. p. 538, u. vor *πολέμου* ist *διά* zu ergänzen, im Gegensatze von *διὰ φιλίας*. — 1) *πτάρνυμαι* attisch für *πταίρω*. — 2) auf gemeinsamen Antrieb, einmüthig. — 3) Zeus, der beim Niesen als Heil bringend immer angerufen wurde mit: *Ζεῦ σῶσόν*. — 4) Zeichen aus dem Vogelflug, dann auch jedes Vorzeichen. — 5) Ueber den Artikel mit demonstrativer Kraft bei Eigennamen, welchen eine Apposit. mit Artikel folgt, s. K. §. 421, An. 3. R. p. 436, oben. — 6) sc. *ἡμᾶς*. — 7) sc. *ἱερά*, s. *σωτήριος*. — 8) *ὅπου πρῶτον*, ubi primum, sobald als, relat. temporal. Adv. mit *ἄν* u. Conj. Aor. s. I. 4, 15, N. 28). — 9) *κατά* kausal mit Acc. zur Angabe der Gemässheit, oder überhaupt eines Verhältnisses: nach Vermögen, s. K. §. 527, 3), b). R. p. 496. — 10) Da die Angelegenheit der Götter sich gut verhielt, d. h. den Göttern Genüge geleistet worden. — 11) adverb.: so eben, s. II. 4, 15, N. 40). — 12) sc. *τῶν πραγμάτων*, Gen. absol. auch ohne Subj. s. I. 8, 18, N. 19). — 13) ohne Copula, wie oben N. 94). — 14) in Gefahren, Bedrängniss. — 15) Warum der Conj.? — 16) Alsdann aber, — eine Aposiopesis, indem sich der Autor unterbricht, u. den eigentlichen Hauptsatz (die Tapferen werden gerettet) an den eingeschobenen Satz anknüpft; daher auch Andere von *ἀναμνήσω* bis *ἀγαθοί* eine Parenthese bilden. — 17) s. *ἀναμιμνήσκω*, oft mit doppeltem

γὰρ ὑμᾶς καὶ τοὺς τῶν προγόνων τῶν ἡμετέρων κινδύνους,
ἵνα εἰδῆτε [18]) ὡς ἀγαθοῖς [19]) τε ὑμῖν προςήκει εἶναι, σώζονταί
τε σὺν [20]) τοῖς θεοῖς καὶ ἐκ πάνυ δεινῶν οἱ ἀγαθοί. Ἐλθόν-
των μὲν γὰρ Περσῶν [21]) καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς [22]) παμπληθεῖ
στόλῳ [23]) ὡς ἀφανιούντων [24]) τὰς Ἀθήνας, ὑποστῆναι [25])
αὐτοῖς Ἀθηναῖοι τολμήσαντες ἐνίκησαν αὐτούς. Καὶ εὐξά- 12
μενοι [26]) τῇ Ἀρτέμιδι, ὁπόσους ἂν κατακάνοιεν [27]) τῶν πολε-
μίων, τοσαύτας χιμαίρας καταθύσειν τῇ θεῷ, ἐπεὶ οὐκ εἶχον [28])
ἱκανὰς εὑρεῖν, ἔδοξεν αὐτοῖς κατ' ἐνιαυτὸν [29]) πεντακοσίας
θύειν, καὶ ἔτι καὶ νῦν ἀποθύουσιν. Ἔπειτα ὅτε Ξέρξης 13
ὕστερον [30]) ἀγείρας τὴν ἀναρίθμητον στρατιὰν ἦλθεν ἐπὶ τὴν
Ἑλλάδα, καὶ τότε ἐνίκων οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι τοὺς τούτων
προγόνους καὶ κατὰ [31]) γῆν καὶ κατὰ θάλατταν. Ὧν ἔστι
μὲν τεκμήρια ὁρᾶν τὰ τρόπαια [32]), μέγιστον δὲ μαρτύριον ἡ
ἐλευθερία τῶν πόλεων ἐν αἷς ὑμεῖς ἐγένεσθε καὶ ἐτράφητε·
οὐδένα γὰρ ἄνθρωπον δεσπότην, ἀλλὰ τοὺς θεοὺς προςκυ-
νεῖτε. Τοιούτων [33]) μέν ἐστε προγόνων. Οὐ μὲν δὴ τοῦτό 14
γε ἐρῶ [34]) ὡς [35]) ὑμεῖς καταισχύνετε αὐτούς· ἀλλ' οὔπω πολλαὶ
ἡμέραι ἀφ' οὗ [36]) ἀντιταξάμενοι τούτοις τοῖς ἐκείνων ἐκγό-

Acc. s. K. §. 487, e. R. p. 488, 4. M. §. 347, An. 2. — 18) Warum der Conj. im Finalsatze? — 19) Attract. des Inf. (Dat. c. Inf. nach *προςήκει ὑμῖν*), indem die Prädikats-Bestimmungen des Inf., dessen ausgelassenes Subj. zugleich Obj. des vorhergehenden Verb. ist, oft von dem Casu jenes Obj. angezogen werden; oft tritt indessen auch der Acc. c. Inf. ein, s. B. §. 142, 2. K. §. 555, 3. R. p. 661. M. §. 536. — 20) *σύν*, s. III. 1, 23, N. 29). — 21) Die Perser unter Anführung des Datis u. Artaphernes während der Herrschaft des Dareios, — Schlacht bei Marathon. — 22) ihre Bundesgenossen. — 23) in zahlreichem Zuge. — 24) s. B. §. 95, 9; Fut. final mit *ὡς*, die Absicht der Perser subjectiv ausdrückend, d. h. in ihrem Sinne, s. I. 1, 3, N. 22); manche Ausgaben haben nach einigen Handschriften *αὖθις* hinter *ἀφανιούντων* aufgenommen, welches doch wohl unpassend ist. — 25) *ὑφίστημι τινί*, in den intransit. Tempor. s. Lex. 2), c); vergl. M. §. 401, a. Ende. K. §. 498, b). — 26) *εὐξάμενοι*, Nom., da wir eigentlich zu *ἔδοξεν* den Dat. erwarten durften; indessen lässt sich diese Anakoluthie um so mehr entschuldigen, da der temporelle Satz: *ἐπεὶ εἶχον* etc. herauf gezogen werden kann. — 27) *ἄν* mit Rel. u. folgendem Opt. Aor. s. I. 5, 9, N. 12). — 28) *ἔχειν* in der Bedeutung von: können, vermögen, mit Inf. s. K. §. 549. — 29) *κατά* temporell mit Acc.: jährlich. — 30) adverb. Acc. wie oben s. N. 99). — 31) *κατά* zur Angabe des räumlichen Erstreckens, s. K. §. 527, 1), b). R. p. 496. M. §. 581, b. — 32) Siegesdenkmale. — 33) Gen. origin. oder auctoris nach *εἶναι* etc. s. K. §. 444. M. §. 374. R. p. 524, 3, c). — 34) s. *εἴρω* unter *εἰπεῖν*. — 35) *ὡς* als relat. Adv. der Vergleichung: als ob, mit Ind. Praes., wenn das Gleichniss als wirkliches Factum hingestellt wird, s. K. §. 690, An. — 36) *ἀφ' οὗ*, ex quo, seitdem; *ἀπό* in tempo-

νοις, πολλαπλασίους ὑμῶν αὐτῶν ἐνικᾶτε σὺν τοῖς θεοῖς.
15 Καὶ τότε μὲν δὴ περὶ[37] τῆς Κύρου βασιλείας ἄνδρες ἦτε
ἀγαθοί· νῦν δ', ὁπότε περὶ τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὁ ἀγών
ἐστι, πολὺ δήπου ὑμᾶς προςήκει[38] καὶ ἀμείνονας καὶ προ-
16 θυμοτέρους εἶναι. Ἀλλὰ μὴν καὶ θαῤῥαλεωτέρους νῦν πρέπει
εἶναι πρὸς τοὺς πολεμίους. Τότε μὲν γὰρ ἄπειροι ὄντες αὐ-
τῶν τό τε πλῆθος ἄμετρον ὁρῶντες, ὅμως ἐτολμήσατε σὺν
τῷ πατρίῳ[39] φρονήματι ἰέναι[40] εἰς αὐτούς· νῦν δέ, ὁπότε
καὶ πεῖραν ἤδη ἔχετε αὐτῶν, ὅτι θέλουσι, καὶ πολλαπλάσιοι
ὄντες, μὴ δέχεσθαι ὑμᾶς, τί ἔτι ὑμῖν προςήκει τούτους φο-
17 βεῖσθαι. Μηδὲ[41] μέντοι τοῦτο[42] μεῖον δόξητε ἔχειν[43],
εἰ[44] οἱ Κύρειοι πρόσθεν σὺν ὑμῖν ταττόμενοι νῦν ἀφεστή-
κασιν. Ἔτι γὰρ οὗτοι κακίονές εἰσι τῶν ὑφ' ἡμῶν ἡττωμέ-
νων[45]· ἔφευγον γοῦν πρὸς ἐκείνους καταλιπόντες ὑμᾶς.
Τοὺς δὲ ἐθέλοντας φυγῆς[46] ἄρχειν πολὺ κρεῖττον σὺν τοῖς
18 πολεμίοις ταττομένους ἢ ἐν τῇ ὑμετέρᾳ τάξει ὁρᾶν. Εἰ δέ τις
αὖ ὑμῶν ἀθυμεῖ, ὅτι ἡμῖν μὲν οὐκ εἰσὶν ἱππεῖς, τοῖς δὲ
πολεμίοις πολλοὶ πάρεισιν, ἐνθυμήθητε[47] ὅτι οἱ μυρίοι[48]
ἱππεῖς οὐδὲν ἄλλο ἢ μυρίοι εἰσὶν ἄνθρωποι· ὑπὸ μὲν γὰρ
ἵππου ἐν μάχῃ οὐδεὶς πώποτε οὔτε δηχθεὶς[49] οὔτε λακτι-
σθεὶς[50] ἀπέθανεν, οἱ δὲ ἄνδρες εἰσὶν οἱ ποιοῦντες[51] ὅ,τι
19 ἂν ἐν ταῖς μάχαις γίγνηται[52]. Οὔκουν[53] τῶν γε ἱππέων
πολὺ[54] ἡμεῖς ἐπ' ἀσφαλεστέρου ὀχήματός[55] ἐσμεν; Οἱ μὲν
γὰρ ἐφ' ἵππων κρέμανται[56] φοβούμενοι οὐχ ἡμᾶς μόνον

---

reller Beziehung s. K. §. 518, 2). R. p. 536. — 37) *περί* mit Gen. kausal: wegen, für, s. K. §. 530, 2). R. p. 539. — 38) *προςήκει*, hier mit Acc. c. Inf., vergl. oben N. 19). — 39) mit dem den Vätern eigenthümlichen Muthe; Andere lesen: *πατρῴῳ*, mit dem von den Vätern herrührenden, d. h, angestammten Muthe. — 40) *ἰέναι* mit *εἰς*: eindringen in etc. — 41) *μή* beim negativen Bitten u. Befehlen mit Aor. Conj. s. B. §. 148, 3. M. §. 511, 2. K. §. 409, 3. R. p. 647, 3. — 42) *τοῦτο* zu *δόξητε*. — 43) *μεῖον ἔχειν*, geringer sich verhalten, im Nachtheile seyn. — 44) *εἰ* im Sinne von *ὅτι*, weil, um den Umstand weniger sicher u. bestimmt auszudrücken, vergl. M. §. 617, 2. R. p. 601, An. 5. — 45) s. *ἡττᾶσθαι*, mit Perfect-Bedeutung, s. I. 4, 13, N. 13); Andere lesen indessen *ἡττημένων*. — 46) Die Verb. des Anfangens mit Gen. s. III. 1, 24, N. 37). — 47) *ἐνθυμέομαι*, mit passivem Aor. s. B. §. 136, 2, vergl. III. 1, 12, N. 67). — 48) *μυρίοι*, unzählige, s. oben II. 4, 6. — 49) s. *δάκνω*. — 50) *λακτίζω*. — 51) Artikel bei Part. s. III. 1, 42, N. 27). — 52) Warum der Conj.? s. I. 7, 7, N. 89). — 53) *οὐκοῦν* s. II. 5, 24, N. 16). — 54) *πολύ* vor der Präpos., wie oben III. 1, 22, N. 25). — 55) *ὄχημα*, Alles, was trägt, Boden. — 56) *κρέμαμαι*, verkürzte

ἀλλὰ καὶ τὸ καταπεσεῖν [57])· ἡμεῖς δ' ἐπὶ γῆς [58]) βεβηκότες [59]) πολὺ μὲν ἰσχυρότερον παίσομεν, ἤν τις προσίῃ [60]), πολὺ δ' ἔτι μᾶλλον ὅτο ἂν βουλώμεθα τευξόμεθα [62]). Ἑνὶ μόνῳ προέχουσιν [63]) οἱ ἱππεῖς ἡμᾶς· φεύγειν αὐτοῖς ἀσφαλέστερόν ἐστιν ἢ ἡμῖν. Εἰ δὲ δὴ τὰς μὲν μάχας θαῤῥεῖτε [64]), ὅτι δὲ 20
οὐκέτι ἡμῖν Τισσαφέρνης ἡγήσεται [65]) οὐδὲ βασιλεὺς ἀγορὰν παρέξει, τοῦτο ἄχθεσθε [66]), σκέψασθε πότερον κρεῖττον Τισσαφέρνην ἡγεμόνα ἔχειν, ὃς ἐπιβουλεύων ἡμῖν φανερός [67]) ἐστιν, ἢ οὓς [68]) ἂν ἡμεῖς ἄνδρας λαβόντες ἡγεῖσθαι κελεύωμεν, οἳ εἴσονται [69]) ὅτι, ἤν τι [70]) περὶ [71]) ἡμᾶς ἁμαρτάνωσι, περὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς καὶ τὰ σώματα ἁμαρτάνουσι. Τὰ δὲ ἐπιτήδεια 21
πότερον ὠνεῖσθαι κρεῖττον ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἧς [72]) οὗτοι παρεῖχον, μικρὰ μέτρα πολλοῦ ἀργυρίου [73]), μηδὲ τοῦτο ἔτι ἔχοντας [74]), ἢ αὐτοὺς λαμβάνειν, ἤνπερ κρατῶμεν [75]), μέτρῳ χρωμένους ὁπόσῳ [76]) ἂν ἕκαστος βούληται. Εἰ δὲ ταῦτα μὲν 22
γιγνώσκετε ὅτι κρείττονα, τοὺς δὲ ποταμοὺς ἄπορον*) νομίζετε εἶναι καὶ μεγάλως ἡγεῖσθε ἐξαπατηθῆναι διαβάντες, σκέψασθε εἰ [77]) ἄρα τοῦτο καὶ μωρότατον πεποιήκασιν οἱ βάρ-

---

Passiv- oder Med.-Form, nur mit intransit. Bedeutung: hangen, s. κρεμάννυμι. — 57) καταπίπτω. — 58) ohne Artikel im Sinne von Land im Allgemeinen. — 59) s. βαίνω, Lex. 1), d). — 60) προσιέναι, warum der Conj.? — 61) ὅτου, wohin; warum mit ἄν der Conj.? — 62) τυγχάνω. — 63) προέχειν, s. Lex. 2), gewöhnlich mit Gen. der Person u. Dat. oder Acc. der Sache (oft auch mit Präpos.), τινός τινι oder τι oder ἔν τινι; s. K. §. 467. R. p. 507, An. 4. u. p. 515, b); aber auch oft, wie hier, mit Acc. der Person, s. R. p. 516, oben. — 64) Die Verb. des Ausharrens, Vertrauens etc. mit Acc. des Obj. s. K. §. 477, 3). M. §. 414. R. p. 481, b). — 65) ἡγεῖσθαι mit Dat. u. Gen. s. II. 2, 8, N. 66). — 66) ἄχθομαι, m. Acc., Gen. u. Dat. s. K. §. 479. 463. 508. R. p. 482, An. 3. p. 531, 4, a). — 67) φανερός, mit Part. s. I. 9, 11, N. 26). — 68) οὕς, Attract. für: τούτους τοὺς ἄνδρας ἡγεμόνας ἔχειν οὓς ἂν ἡμεῖς λαβόντες κελεύωμεν ἡγεῖσθαι; warum der Conj.? s. I. 7, 7, N. 89). — 69) s. οἶδα. — 70) τι, adverb. Acc. s. III. 1, 37, N. 98). — 71) περί, kausal, zur Angabe der Rücksicht auf Etwas hin: gegen, s. K. §. 530, III. 3). R. p. 497. — 72) Attract. des Rel. s. I. 9, 14, N. 46). — 73) Gen. pretii s. II. 1, 14, N. 93). — 74) sc. ἡμᾶς, zu dem vorhergegangenen Inf. ὠνεῖσθαι. — 75) gebieten. — 76) Attract. des Rel. wie oben N. 72); warum mit ἄν der Conj.? — *) ἄπορον, das Prädik. im Neutr. Sing. auf ein unbestimmtes Subj. im Plur. mascul. bezogen, muss substantivisch aufgefasst werden: etwas Unüberschreitbares, s. B. §. 129, 6. M. §. 437, 4. K. §. 367. R. p. 471, c). — 77) εἰ, ob, wie ἤ, eigentlich nur in Doppelfragen, oft aber wird nur ein Satzglied ausgesprochen, während der Sprechende das andere im Sinne behält, besonders nach den Verb. der Ueberlegung, Berathung, des Wissens etc.: überleget, ob die Barbaren dieses gethan haben, oder nicht, d. h. ob die Barb. dieses nicht gethan ha-

βαροι. Πάντες μὲν γὰρ οἱ ποταμοί, εἰ καὶ[78]) *πρόσω*[79]) *τῶν πηγῶν ἄποροι ὦσι, προϊοῦσι*[80]) *πρὸς τὰς πηγὰς διαβατοὶ*
23 *γίγνονται οὐδὲ τὸ γόνυ βρέχοντες. Εἰ δὲ μήθ' οἱ ποταμοὶ διήσουσιν*[81]), *ἡγεμών τε μηδεὶς [ἡμῖν] φανεῖται, οὐδ' ὥς*[82]) *ἡμῖν*[83]) *γε ἀθυμητέον. Ἐπιστάμεθα γὰρ Μυσούς, οὓς οὐκ ἂν ἡμῶν φαίημεν*[84]) *βελτίους εἶναι, οἳ*[85]) *βασιλέως ἄκοντος*[86]) *ἐν τῇ βασιλέως χώρᾳ πολλάς τε καὶ μεγάλας καὶ εὐδαίμονας πόλεις οἰκοῦσιν, ἐπιστάμεθα δὲ Πισίδας ὡσαύτως· Λυκάονας δὲ καὶ αὐτοὶ εἴδομεν ὅτι*[87]) *ἐν τοῖς πεδίοις τὰ ἐρυμνὰ καταλα-*
24 *βόντες τὴν τούτου*[88]) *χώραν καρποῦνται· καὶ ἡμᾶς δ' ἂν ἔφην*[89]) *ἔγωγε χρῆναι μήπω φανεροὺς*[90]) *εἶναι οἴκαδε ὡρμημένους, ἀλλὰ κατασκευάζεσθαι ὡς αὐτοῦ πού*[91]) *οἰκήσοντας*[92]). *Οἶδα γὰρ ὅτι καὶ Μυσοῖς βασιλεὺς πολλοὺς μὲν ἡγεμόνας ἂν δοίη*[93]), *πολλοὺς δ' ἂν*[94]) *ὁμήρους τοῦ ἀδόλως ἐκπέμψειν*[95]), *καὶ ὁδοποιήσειέ γ' ἂν αὐτοῖς*[96]) *καὶ εἰ σὺν τεθρίπποις βούλοιντο ἀπιέναι. Καὶ ἡμῖν γ' ἂν*[97]) *οἶδ' ὅτι τρισάσμε-*

---

ben, s. K. §. 698, b; daher Andere das *εἰ* in dieser Construction gradehin für: ob nicht, erklären. — 78) *εἰ καί*, koncessiv: wenn auch, obgleich, s. B. p. 434. K. §. 685. Andere nehmen Anstoss an dem folgenden Conj. u. ziehen daher *ἤν* dem *εἰ* vor, welches indessen durch einige Handschriften selbst bei Prosaikern sich vertheidigen lässt, s. R. p. 608, An. 10; vergl. III. 1, 36, 96); u. VII. 6, 24, 52). — 79) *πρόσω*, att. *πόρσω* u. *πόῤῥω*, wie alle Ausdrücke der Entfernung u. Trennung mit Gen., s. R. p. 529, An. 19. K. §. 442, 5. — 80) für die voran Gehenden, d. h. wenn man voran geht. — 81) s. *διίημι*. — 82) *οὐδ' ὥς*, auch so nicht s. I. 8, 21, N. 40). — 83) Dat. der Person bei Adj. verbal. s. II. 2, 11, N. 83). — 84) s. *φημί*, u. über seine Bedeutung B. §. 109, An. 2; Was liegt in dem Opt. nach dem Rel. mit *ἄν*? s. I. 5, 9, N. 12). — 85) statt *οἵ* dürften wir hier *ὅτι* oder *ὡς* erwarten, wozu denn das Subj. sich als Obj. an den Hauptsatz angeschlossen; mit dem Rel. *οἵ* müssen wir übersetzen: wir kennen die Myser, welche etc., eine ungewöhnliche Construction von *ἐπίσταμαι*. — 86) Gen. abs.: wider Willen des Königs, vergl. II. 1, 19, N. 17). — 87) sowie hier *ὅτι* in derselben Construction nach *εἴδομεν* folgt, so dürften wir es auch dort statt *οἵ* erwarten. — 88) d. h. des Königs; Andere lesen *τούτων*, auf Perser bezogen. — 89) *ἂν ἔφην*, ich würde wohl sagen, oder rathen; der Ind. der histor. Zeit mit *ἄν*, als Nachsatz der §. 25. im *ἀλλὰ δέδοικα* liegenden Supposition, welche eine verneinte Wirklichkeit ausspricht, für: wenn ich nicht fürchtete; vergl. oben II. 1, 4, N. 32); Andere lesen indessen auch *φαίην*. — 90) *φανερούς* s. oben N. 67). — 91) irgendwo daselbst. — 92) *ὡς* mit Part. Fut. s. I. 1, 3, N. 22). — 93) *ἄν* mit Opt. als Nachsatz einer Suppos. s. II. 4, 19, N. 63). — 94) sc. *δοίη*, *ἄν* ohne Verb., wenn es schon kurz vorherging, s. M. §. 600, An. 2. — 95) dass er sie truglos wegschicken, entlassen werde. — 96) der noch hier vorkommende Acc. passt nicht in den Zusammenhang. — 97) das *ἄν* gehört zu *ἐποίει*, indem es oft aus dem abhängigen Satze heraus-

νος ταῦτ' ἐποίει, εἰ ἑώρα ἡμᾶς μένειν παρασκευαζομένους[98]).
Ἀλλὰ γὰρ δέδοικα μή, ἂν ἅπαξ μάθωμεν[99]) ἀργοὶ[100]) ζῆν 25
καὶ ἐν ἀφθόνοις*) βιοτεύειν, καὶ Μήδων δὲ καὶ Περσῶν
καλαῖς καὶ μεγάλαις γυναιξὶ καὶ παρθένοις ὁμιλεῖν, μὴ[1])
ὥσπερ οἱ λωτοφάγοι[2]) ἐπιλαθώμεθα τῆς οἴκαδε ὁδοῦ. Δοκεῖ 26
οὖν μοι εἰκὸς καὶ δίκαιον εἶναι πρῶτον εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ
πρὸς τοὺς οἰκείους πειρᾶσθαι ἀφικνεῖσθαι καὶ ἐπιδεῖξαι τοῖς
Ἕλλησιν, ὅτι ἑκόντες πένονται, ἐξὸν[3]) αὐτοῖς τοὺς νῦν οἴκοι
ἀκλήρους πολιτεύοντας ἐνθάδε κομισαμένους[4]) πλουσίους ὁρᾶν.
Ἀλλὰ γάρ[5]), ὦ ἄνδρες, πάντα ταῦτα τἀγαθὰ δῆλον ὅτι τῶν
κρατούντων[6]) ἐστί. Τοῦτο δὴ δεῖ λέγειν πῶς ἂν πορευοί- 27
μεθά[7]) τε ὡς ἀσφαλέστατα καὶ εἰ μάχεσθαι δέοι ὡς κράτιστα
μαχοίμεθα. Πρῶτα[8]) μὲν τοίνυν, ἔφη, δοκεῖ μοι κατακαῦ-
σαι[9]) τὰς ἁμάξας ἃς ἔχομεν, ἵνα μὴ τὰ ζεύγη ἡμῶν στρα-
τηγῇ[10]), ἀλλὰ πορευώμεθα ὅπη[11]) ἂν τῇ στρατιᾷ συμφέρῃ[12])·
ἔπειτα καὶ τὰς σκηνὰς συγκατακαῦσαι. Αὗται γὰρ αὖ[13])
ὄχλον[14]) μὲν παρέχουσιν ἄγειν, συνωφελοῦσι δ' οὐδὲν οὔτε
εἰς τὸ μάχεσθαι οὔτ' εἰς τὸ τὰ ἐπιτήδεια ἔχειν. Ἔτι δὲ καὶ 28
τῶν ἄλλων σκευῶν τὰ περιττὰ ἀπαλλάξωμεν[15]), πλὴν ὅσα
πολέμου ἕνεκεν ἢ σίτων ἢ ποτῶν ἔχομεν, ἵνα ὡς πλεῖστοι

---

tritt, u. sich dem regierenden Hauptsatze anschliesst, s. K. §. 396, 2, An. 1. M. §. 600, An. 3; die Bedingung wie oben N. 89). — 98) Das Part. nach den Verb. der Wahrnehmung s. I. 7, 17, N. 20). — 99) ἄν mit Conj. Aor. für Fut. exact. s. I. 4, 15, N. 28). — 100) Warum der Nom. mit Inf. s. I. 9, 20, N. *). — *) s. Lex.: ἄφθονος, 2). — 1) μή wegen des Zwischensatzes wiederholt; dass es nach den Verb. der Besorgniss beim Verb. fin. als Fragwort, numne, zu fassen ist, s. III. 1, 5, N. 33). — 2) Ueber die Wirkung des Lotos-Genusses, s. Odyss. IX. 94 etc. — 3) ἐξόν, Acc. abs. s. II. 5, 22, N. 4). — 4) statt des Acc. dürften wir hier zu αὐτοῖς den Dat. erwarten; allein der Autor geht nach ἐξόν in die Construction des Acc. c. Inf. über, vergl. I. 2, 1, N. 77) etc. — 5) ἀλλὰ γάρ, at enim; ἀλλά drückt etwas Adversatives zum Vorhergehenden aus, ohne es zu motiviren, u. γάρ fügt den Grund hinzu, etwa: doch, wozu noch weiter davon reden, denn es ist ja offenbar, dass etc. — 6) Gen. possess. s. II. 1, 4, N. 35). — 7) Opt. nach Rel. mit ἄν, als bedingtes Fut. s. I. 5, 9, N. 12). — 8) Andere lesen πρῶτον, dass aber das Neutr. Plur. des Adj. als adverb. Acc. auch in der Prosa nichts Seltenes sey, s. B. §. 128, An. 4; vergl. K. §. 482, An. u. §. 483, An. 2 etc. — 9) s. καίω. — 10) στρατηγεῖν mit Gen., sowie nach den Verb. des Herrschens etc. s. K. § 466, a). Warum der Conj. im Finalsatze? — 11) Nach Andern: ὅποι. — 12) sc. πορεύεσθαι; warum der Conj.? s. I. 7, 7. N. 89). — 13) αὖ, s. B. p. 440. 14) Beschwerde, Last. — 15) s. ἀπαλλάσσω, τι; über den Conj. adhort. s. III. 1, 24, N. 35. —

μὲν ἡμῶν ἐν τοῖς ὅπλοις ὦσιν, ὡς ἐλάχιστοι δὲ σκευοφορῶσι[16].
Κρατουμένων μὲν γὰρ ἐπίστασθε ὅτι πάντα[17] *ἀλλότρια· ἢν*
δὲ κρατῶμεν, καὶ τοὺς πολεμίους δεῖ σκευοφόρους ἡμετέρους
29 *νομίζειν. Λοιπόν*[18] *μοι εἰπεῖν ὅπερ καὶ μέγιστον νομίζω*
εἶναι. Ὁρᾶτε γὰρ[19] *καὶ τοὺς πολεμίους*[20] *ὅτι οὐ πρόσθεν*
ἐξενεγκεῖν[21] *ἐτόλμησαν πρὸς ἡμᾶς πόλεμον πρὶν*[22] *τοὺς στρα-*
τηγοὺς ἡμῶν συνέλαβον, νομίζοντες ὄντων[23] *μὲν τῶν ἀρχόν-*
των καὶ ἡμῶν πειθομένων ἱκανοὺς εἶναι ἡμᾶς περιγενέσθαι
τῷ πολέμῳ· λαβόντες δὲ τοὺς ἄρχοντας ἀναρχίᾳ ἂν[24] *καὶ*
30 *ἀταξίᾳ ἐνόμιζον ἡμᾶς ἀπολέσθαι. Δεῖ*[25] *οὖν πολὺ μὲν τοὺς*
ἄρχοντας ἐπιμελεστέρους γενέσθαι τοὺς νῦν[26] *τῶν πρόσθεν,*
πολὺ δὲ τοὺς ἀρχομένους[27] *εὐτακτοτέρους καὶ πειθομένους*
31 *μᾶλλον τοῖς ἄρχουσι νῦν ἢ καὶ πρόσθεν. Ἢν δέ τις ἀπειθῇ,*
ἢν ψηφίσησθε[28] *τὸν ἀεὶ ὑμῶν ἐντυγχάνοντα*[29] *σὺν τῷ*
ἄρχοντι κολάζειν[30]*, οὕτως οἱ πολέμιοι πλεῖστον ἐψευσμένοι*
ἔσονται· τῇδε γὰρ τῇ ἡμέρᾳ μυρίους ὄψονται ἀνθ' ἑνὸς Κλε-
32 *άρχους τοὺς οὐδ' ἑνὶ ἐπιτρέψοντας*[31] *κακῷ εἶναι*[32]. *Ἀλλὰ*
γὰρ καὶ περαίνειν ἤδη ὥρα· ἴσως γὰρ οἱ πολέμιοι αὐτίκα
παρέσονται. Ὅτῳ[33] *οὖν ταῦτα δοκεῖ καλῶς ἔχειν, ἐπικυρω-*
σάτω[34] *ὡς τάχιστα, ἵνα ἔργῳ περαίνηται. Εἰ δέ τι ἄλλο*
βέλτιον ἢ ταύτῃ[35]*, τολμάτω καὶ ὁ ἰδιώτης*[36] *διδάσκειν*[37]*·*
πάντες γὰρ κοινῆς σωτηρίας[38] *δεόμεθα.*

---

16) Warum diese Conj. im Finalsatze? — 17) Alles, d. h. alles Eigenthum der Besiegten. — 18) sc. *ἐστί*. — 19) denn, nämlich. — 20) Das Subj. des abhängigen Satzes als Obj. des Hauptsatzes s. I. 6, 5, N. 82). — 21) s. *ἐκφέρειν πόλεμον*, inferre bellum. — 22) *πρίν* mit Ind. Praet. s. III. 1, 16, N. 90). — 23) Gen. abs.: so lange seyen etc. — 24) *ἄν* mit Inf. s. I. 9, 8, N. 20). — 25) *δεῖ* mit Acc. c. Inf. s. II. 6, 9, N. 36). — 26) Adv. mit Artikel als Subst. s. II. 2, 20, N. 17). — 27) die Untergebenen, Soldaten. — 28) *ψηφίζω*, beschliessen; dieser Bedingungssatz gehört dem Sinne nach vor den andern, u. was liegt im Aor. Conj.? s. I. 4, 15, N. 28). — 29) sc. *τῷ ἀπειθοῦντι*; über die Bedeutung des Artikels bei Part. s. III. 1, 42, N. 27). — 30) mit dem Anführer ihn bestrafe, d. h.: den Anführer bei der Züchtigung unterstütze. — 31) gestatten. — 32) schlecht zu seyn, d. h. die Gesetze zu überschreiten; das Prädikat des Inf. ist von dem Casu des vorhergehenden Obj. angezogen worden, s. B. §. 142, 2), vergl. III. 2, 11, N. 19). — 33) Andere lesen: *ὅ τι μὲν οὖν τούτων*. — 34) Aor. mit Praes.-Bedeutung; daher der folgende Finalsatz mit Conj. — 35) *ταύτῃ*, adverbialer femininischer Dat.: auf diese Art, sc. *δοκεῖ αὐτῷ*; alsdann dürfte man für *ἄλλο* allerdings *ἄλλῃ*, oder für *ταύτῃ* wohl *ταῦτα* erwarten. Andere lesen daher: *εἰ δέ τίς τι εἶδε τῶν ἄλλων βέλτιον ἢ ταύτῃ*, wo es wenigstens *οἶδε* heissen müsste. — 36) auch als gemeiner Soldat. — 37) sc. *ἡμᾶς*. — 38) Gen. nach den Verb. des Mangelns etc.

Μετὰ ταῦτα Χειρίσοφος εἶπεν· Ἀλλ' εἰ μέν τινος ἄλλου[39]) 33
δεῖ πρὸς[40]) τούτοις οἷς[41]) λέγει Ξενοφῶν, καὶ αὐτίκα[42]) ἐξέσται[43]) ποιεῖν· ἃ δὲ νῦν εἴρηκε[44]) δοκεῖ μοι ὡς τάχιστα ψηφίσασθαι[45]) ἄριστον εἶναι· καὶ ὅτῳ δοκεῖ ταῦτα ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα. Ἀνέτειναν ἅπαντες. Ἀναστὰς δὲ πάλιν εἶπε 34
Ξενοφῶν· Ὦ ἄνδρες, ἀκούσατε ὧν προςδεῖν[46]) δοκεῖ μοι. Δῆλον ὅτι πορεύεσθαι ἡμᾶς δεῖ ὅπου[47]) ἕξομεν τὰ ἐπιτήδεια· ἀκούω δὲ κώμας εἶναι καλὰς οὐ πλεῖον εἴκοσι σταδίων ἀπεχούσας· οὐκ[48]) ἂν οὖν θαυμάζοιμι, εἰ[49]) οἱ πολέμιοι, ὥςπερ 35
οἱ δειλοὶ κύνες τοὺς μὲν παριόντας διώκουσί τε καὶ δάκνουσιν, ἢν δύνωνται, τοὺς δὲ διώκοντας φεύγουσιν, εἰ καὶ αὐτοὶ ἡμῖν ἀπιοῦσιν ἐπακολουθοῖεν. Ἴσως οὖν ἀσφαλέστερον 36
ἡμῖν πορεύεσθαι[50]) πλαίσιον ποιησαμένους τῶν ὅπλων[51]), ἵνα τὰ σκευοφόρα καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἐν ἀσφαλεστέρῳ ᾖ[52]). Εἰ οὖν νῦν ἀποδειχθείη[53]) τίνα χρὴ ἡγεῖσθαι[54]) τοῦ πλαισίου καὶ τὰ πρόσθεν κοσμεῖν καὶ τίνας ἐπὶ τῶν πλευρῶν ἑκατέρων εἶναι, τίνας δ' ὀπισθοφυλακεῖν, οὐκ ἄν, ὁπότε οἱ πολέμιοι ἔλθοιεν, βουλεύεσθαι ἡμᾶς δέοι[55]), ἀλλὰ χρῴμεθ' ἂν εὐθὺς τοῖς τεταγμένοις. Εἰ μὲν οὖν ἄλλος τις βέλτιον ὁρᾷ, 37
ἄλλως ἐχέτω[56])· εἰ δὲ μή, Χειρίσοφος μὲν ἡγείσθω, ἐπειδὴ καὶ Λακεδαιμόνιός ἐστι· τῶν δὲ πλευρῶν ἑκατέρων δύο τῶν πρεσβυτάτων στρατηγὼ ἐπιμελείσθων[57])· ὀπισθοφυλακῶμεν[58]) δ' ἡμεῖς οἱ νεώτατοι, ἐγώ τε καὶ Τιμασίων τὸ νῦν εἶναι[59]).

---

s. I. 10, 12, N. 70). — 39) Gen. materiae, wie oben. — 40) πρός mit Dat. zur Angabe des räumlichen Verweilens: zu. — 41) Attraction des Rel. s. I. 9, 14, N. 46). — 42) auch darnach, in der Folge; als Gegensatz zu dem folgenden νῦν. — 43) Andere lesen hier gegen alle Verbindung das Praes. ἔξεστι. — 44) s. ῥέω unter εἰπεῖν. — 45) s. N. 28). — 46) προςδεῖν, sc. ἡμᾶς; Andere lesen προςδοκᾶν, wozu denn ὧν durch Attract. gehört. — 47) für ἐκεῖσε ὅπου, das Demonstr., oder Adv. der Richtung ist von dem Rel., oder Adv. der Ruhe, angezogen worden, wie oben II. 1, 6, N. 44). — 48) οὐκ beim Opt., wenn die subject. Behauptung object. Gültigkeit hat, d. h. schlechtweg negirt wird. — 49) εἰ wird wegen der folgenden Unterbrechung später wiederholt. — 50) sc. ἡμᾶς. — 51) für ὁπλιτῶν, s. II. 2, 4, N. 58). — 52) Andere lesen εἴη, auf den Aor. ποιησαμένους bezogen, worin jedoch entweder ein Praes. oder ein Perf. liegt. — 53) ἀποδείκνυμι, bestimmen; was liegt in dem Aor. Opt. des hypoth. Satzes? — 54) ἡγεῖσθαι mit Gen. s. I. 9, 31, N. 24). — 55) δεῖ sowie χρή mit Acc. c. Inf. s. II. 6, 9, N. 36). — 56) ἔχειν mit Adv. s. II. 3, 18, N. 1). — 57) Die Imperat. sind den hier noch vorkommenden mildernden Opt. ἡγοῖτο u. ἐπιμελοίσθην vorzuziehen. — 58) Conj. adhortat. der ersten Person, s. III. 1, 24, N. 35). — 59) τὸ νῦν εἶναι, für jetzt; über den absolut

38 Τὸ δὲ λοιπὸν [60]), πειρώμενοι [61]) ταύτης τῆς τάξεως, βουλευ-
σόμεθα ὅ,τι ἂν ἀεὶ κράτιστον δοκῇ [62]) εἶναι. Εἰ δέ τις ἄλλο
ὁρᾷ βέλτιον, λεξάτω. Ἐπεὶ δὲ οὐδεὶς ἀντέλεγεν, εἶπεν· Ὅτῳ
39 δοκεῖ ταῦτα, ἀνατεινάτω τὴν χεῖρα. Ἔδοξε ταῦτα. Νῦν
τοίνυν, ἔφη, ἀπιόντας [63]) ποιεῖν δεῖ τὰ δεδογμένα [64]). Καὶ
ὅςτις τε ὑμῶν τοὺς οἰκείους ἐπιθυμεῖ ἰδεῖν, μεμνήσθω ἀνὴρ
ἀγαθὸς εἶναι [65])· οὐ γάρ ἐστιν [66]) ἄλλως τούτου τυχεῖν [67])·
ὅςτις τε ζῆν ἐπιθυμεῖ, πειράσθω νικᾶν· τῶν μὲν γὰρ νικών-
των [68]) τὸ κατακαίνειν, τῶν δὲ ἡττωμένων τὸ ἀποθνήσκειν
ἐστί· καὶ εἴ τις δὲ [69]) χρημάτων ἐπιθυμεῖ, κρατεῖν πειράσθω·
τῶν γὰρ νικώντων ἐστὶ καὶ τὰ ἑαυτῶν σώζειν καὶ τὰ τῶν
ἡττωμένων λαμβάνειν.

1 III. Τούτων λεχθέντων ἀνέστησαν καὶ ἀπελθόντες κατέ-
καιον τὰς ἁμάξας καὶ τὰς σκηνάς, τῶν δὲ περιττῶν ὅτου [70])
μὲν δέοιτό [71]) τις μετεδίδοσαν ἀλλήλοις, τὰ δὲ ἄλλα εἰς τὸ
πῦρ ἐῤῥίπτουν. Ταῦτα ποιήσαντες ἠριστοποιοῦντο. Ἀριστο-
ποιουμένων δὲ αὐτῶν ἔρχεται Μιθριδάτης σὺν ἱππεῦσιν ὡς
τριάκοντα, καὶ καλεσάμενος τοὺς στρατηγοὺς εἰς ἐπήκοον [72])
2 λέγει ὧδε· Ἐγώ, ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, καὶ Κύρῳ πιστὸς ἦν,
ὡς ὑμεῖς ἐπίστασθε, καὶ νῦν ὑμῖν εὔνους [73])· καὶ ἐνθάδε
εἰμὶ σὺν πολλῷ φόβῳ διάγων [74]). Εἰ οὖν ὁρῴην ὑμᾶς σω-
τήριόν τι βουλευομένους [75]), ἔλθοιμι ἂν πρὸς ὑμᾶς καὶ [76]) τοὺς
θεράποντας πάντας ἔχων. Λέξατε οὖν, ἔφη, πρός με [77]) τί

---

stehenden Inf. s. M. §. 283, 1) u. §. 547. B. p. 452, vergl. I. 6, 9, N. 27). — 60) adverb. Acc.: in der Folge, s. K. §. 481, An. 2.; vergl. I. 10, 10, N. 67). — 61) *πειρᾶσθαι*, im Med. sowie auch im Act. mit Gen. mater. s. K. §. 458. R. p. 527, An. 17. — 62) In wiefern der Conj.? u. in wiefern nach Anderen hier der Opt.? s. I. 7, 7, 89); u. I. 5, 9, 12). — 63) sc. *ἡμᾶς*. — 64) das gut Geschienene, die Beschlüsse, s. *δοκέω*. — 65) *μιμνήσκω* mit folgendem Inf. u. nicht Part., weil in dem Gedanken zugleich die Beziehung des subjectiv Gewollten, Bezweckten, zu Thuenden u. nicht die des blos objectiv Wahrgenommenen statt findet, s. K. §. 567, An. R. p. 669, oben; u. über den Nomin. c. Inf. s. I. 9, 20, N. *). — 66) *ἔστι* mit Inf. s. K. §. 549. B. p. 149; über die Bedeutung u. den Unterschied v. *ἔξεστι* etc. s. oben II. 6, 12, 46). — 67) *τυγχάνω*, mit Gen. s. II. 6, 29, 14). — 68) Gen. possess. s. II. 1, 4, 35). — 69) Andere ziehen *γε* vor.

Cap. III. §. 1. 70) *ὅτου* für *οὗτινος* s. B. §. 77, 3; über den Gen. nach den Verb. des Bedürfens etc. s. II. 5, 32, 42). — 71) Opt. mit Relat. s. II. 5, 32, 48). — 72) *εἰς ἐπήκοον*, s. II. 5, 38, N. 62). — 73) sc. *εἰμί*. — 74) hierher führend, intrans.: kommend. — 75) Part. nach den Verb. der Wahrnehmung, s. I. 7, 17, 20). — 76) *καί*, steigernd: selbst auch. — 77) dass die einsilbige Form *με* gegen die Regel nach *πρός* enkli-

ἐν νῷ [78] ἔχετε ὡς πρὸς φίλον τε καὶ εὔνουν καὶ βουλόμενον
κοινῇ [79] σὺν ὑμῖν τὸν στόλον ποιεῖσθαι. Βουλευομένοις τοῖς 3
στρατηγοῖς ἔδοξεν ἀποκρίνασθαι τάδε [80]· καὶ ἔλεγε Χειρίσο-
φος· Ἡμῖν δοκεῖ, ἤν [81] μέν τις [82] ἐᾷ ἡμᾶς ἀπιέναι οἴκαδε,
διαπορεύεσθαι τὴν χώραν ὡς ἂν δυνώμεθα ἀσινέστατα· ἢν δέ
τις ἡμᾶς τῆς ὁδοῦ [83] ἀποκωλύῃ, διαπολεμεῖν τούτῳ ὡς ἂν
δυνώμεθα κράτιστα. Ἐκ τούτου ἐπειρᾶτο Μιθριδάτης διδά- 4
σκειν [84] ὡς ἄπορον εἴη βασιλέως ἄκοντος [85] σωθῆναι. Ἔνθα
δὴ ἐγιγνώσκετο ὅτι ὑπόπεμπτος [86] εἴη· καὶ γὰρ τῶν Τισσα-
φέρνους τις οἰκείων παρηκολούθει πίστεως ἕνεκα. Καὶ ἐκ 5
τούτου ἐδόκει τοῖς στρατηγοῖς βέλτιον εἶναι δόγμα ποιήσα-
σθαι [87] τὸν πόλεμον ἀκήρυκτον εἶναι ἔςτ' ἐν τῇ πολεμίᾳ εἶεν·
διέφθειρον γὰρ προσιόντες τοὺς στρατιώτας, καὶ ἕνα γε λοχα-
γὸν διέφθειραν, Νίκαρχον Ἀρκάδα, καὶ ᾤχετο [88] ἀπιὼν
νυκτὸς σὺν ἀνθρώποις ὡς εἴκοσι.

Μετὰ ταῦτα ἀριστήσαντες καὶ διαβάντες τὸν Ζάπατον 6
ποταμὸν ἐπορεύοντο τεταγμένοι τὰ ὑποζύγια καὶ τὸν ὄχλον
ἐν μέσῳ ἔχοντες. Οὐ πολὺ δὲ προεληλυθότων αὐτῶν ἐπι-
φαίνεται πάλιν ὁ Μιθριδάτης, ἱππέας ἔχων ὡς διακοσίους
καὶ τοξότας καὶ σφενδονήτας ὡς τετρακοσίους μάλα ἐλαφροὺς
καὶ εὐζώνους. Καὶ προσῄει μὲν ὡς φίλος ὢν πρὸς τοὺς 7
Ἕλληνας, ἐπεὶ δ' ἐγγὺς ἐγένοντο [89], ἐξαπίνης οἱ μὲν αὐτῶν
ἐτόξευον, καὶ ἱππεῖς καὶ πεζοί, οἱ δ' ἐσφενδόνων, καὶ ἐτί-
τρωσκον. Οἱ δὲ ὀπισθοφύλακες τῶν Ἑλλήνων ἔπασχον μὲν
κακῶς, ἀντεποίουν δ' οὐδέν· οἵ τε γὰρ Κρῆτες βραχύτερα [90]
τῶν Περσῶν ἐτόξευον καὶ ἅμα ψιλοὶ ὄντες εἴσω τῶν ὅπλων
κατεκέκλειντο [91], οἵ τε ἀκοντισταὶ βραχύτερα ἠκόντιζον ἢ

---

tisch bleiben könne s. B. §. 72, An. 3). — 78) Die Contracta der zweiten Decl. s. B. §. 36. — 79) die femininischen Dat. im Sinne der Adv. s. B. 115, 4. — 80) Ueber τάδε s. II. 1, 20, 20). — 81) Statt ἤν ziehen Andere εἰ vor mit Ind., wenngleich doch nur etwas Vorgestelltes ausgedrückt wird. — 82) τίς in der Bedeutung von: man, s. B. §. 127, 4. K. §. 358, 1. — 83) Gen. nach den Verb. des Abhaltens etc. s. I. 6, 2, 65). — 84) sc. αὐτούς. — 85) Gen. absol. s. II. 1, 19, 17). — 86) Kundschafter, Spion; Andere lesen: ὕποπτος. — 87) Beschluss fassen. — 88) Das Verb. finit. in der Bedeutung des Adv. s. II. 4, 15, 40). — 89) Der Plur. bezieht sich natürlich auf Mithrid. u. seine Truppen; Andere lesen ἐγένετο, als ob man hier irren könnte, ob die Hellenen oder Perser gemeint seyen. — 90) Der Plur. neutr. im Comparat. ist als substantivisch zu erklären; doch Andere ziehen für diese adverb. Bedeutung das Neutr. Sing. vor. — 91) zogen sich innerhalb, hinter die Hopliten zurück, s. κατακλείω;

8 ὡς[92]) ἐξικνεῖσθαι[93]) τῶν σφενδονητῶν. Ἐκ τούτου[94]) Ξενο-
φῶντι ἐδόκει διωκτέον εἶναι· καὶ ἐδίωκον τῶν τε ὁπλιτῶν
καὶ τῶν πελταστῶν οἳ ἔτυχον[95]) σὺν αὐτῷ ὀπισθοφυλακοῦν-
τες· διώκοντες δὲ οὐδένα κατελάμβανον[96]) τῶν πολεμίων.
9 Οὔτε γὰρ ἱππεῖς ἦσαν τοῖς Ἕλλησιν οὔτε οἱ πεζοὶ τοὺς πε-
ζοὺς ἐκ πολλοῦ[97]) φεύγοντας ἐδύναντο καταλαμβάνειν ἐν ὀλίγῳ
χωρίῳ[98])· πολὺ γὰρ οὐχ οἷόν τε[99]) ἦν ἀπὸ τοῦ ἄλλου στρα-
10 τεύματος διώκειν· οἱ δὲ βάρβαροι ἱππεῖς καὶ φεύγοντες ἅμα
ἐτίτρωσκον εἰς τοὔπισθεν[100]) τοξεύοντες ἀπὸ τῶν ἵππων·
ὁπόσον[1]) δὲ προδιώξειαν οἱ Ἕλληνες, τοσοῦτον πάλιν ἐπανα-
11 χωρεῖν μαχομένους ἔδει[2]). Ὥστε τῆς ἡμέρας ὅλης διῆλθον[3])
οὐ πλέον πέντε καὶ εἴκοσι σταδίων, ἀλλὰ δείλης[4]) ἀφίκοντο
εἰς τὰς κώμας[5]). Ἔνθα δὴ πάλιν ἀθυμία ἦν. Καὶ Χειρί-
σοφος καὶ οἱ πρεσβύτατοι τῶν στρατηγῶν Ξενοφῶντα ᾐτι-
ῶντο[6]) ὅτι ἐδίωκεν ἀπὸ[7]) τῆς φάλαγγος[8]) καὶ αὐτός τε
ἐκινδύνευε καὶ τοὺς πολεμίους[9]) οὐδὲν μᾶλλον[10]) ἐδύνατο
12 βλάπτειν. Ἀκούσας δὲ[11]) ὁ Ξενοφῶν ἔλεγεν ὅτι ὀρθῶς αἰ-
τιῷντο[12]) καὶ αὐτὸ τὸ ἔργον αὐτοῖς μαρτυροίη. Ἀλλ' ἐγώ,
ἔφη, ἠναγκάσθην[13]) διώκειν, ἐπεὶ ἑώρων[14]) ἡμᾶς ἐν τῷ μέ-
νειν κακῶς μὲν πάσχοντας, ἀντιποιεῖν δὲ οὐδὲν δυναμένους.
13 Ἐπειδὴ δὲ ἐδιώκομεν, ἀληθῆ, ἔφη, ὑμεῖς λέγετε[15])· κακῶς
μὲν γὰρ ποιεῖν οὐδὲν μᾶλλον ἐδυνάμεθα τοὺς πολεμίους, ἀνε-

---

dass die Compos. mit *κατά* ihr Obj. regelmässig im Gen. haben, s. K. §. 527, An. u. namentlich die Verb. der Trennung etc. s. K. §. 441. R. p. 528, c). — 92) ἢ ὡς (oder ὥστε) als dass, mit Inf. in dem Adverb.-Satze der Folge oder Wirkung nach einem Compar. im Hauptsatze, s. K. §. 686, 3, An. d); vergl. I. 6, 6, 94). — 93) erreichen, mit Gen. partit. s. I. 5, 10, 23). — 94) s. I. 2, 17, 40). — 95) grade, adverb. bei Part. s. II. 4, 15, 40). — 96) Warum das Imperf.? — 97) *ἐκ πολλοῦ*, von weitem, s. I. 10, 11, 68) — 98) in kleinem Raume. — 99) *οἰόντε* s. B. p. 446. — 100) Ueber die Krasis mit der Koronis s. B. §. 29 u. 15; über den Artikel mit Adv. s. II. 2, 20, 17). — 1) wie weit; über den nach dem Relat. folgenden Opt. s. II. 5, 32, 48). — 2) sc. *αὐτούς*. — 3) *ὥστε* mit Ind. s. I. 7, 7, 86). — 4) Gen. der unbestimmten Zeit, als Theil eines Ganzen, s. I. 5, 12, 30). — 5) die Dörfer, welche Xenophon oben III. 2, 34. erwähnt hatte. — 6) s. *αἰτιάομαι*. — 7) *ἀπό* mit Gen. in räumlicher Beziehung: von weg. — 8) *φάλαγξ*, das Heer im Allgemeinen. — 9) *βλάπτειν* mit doppeltem Acc. s. B. §. 131, 5. K. 484, b). R. p. 480, a) u. 488, 4. — 10) um Nichts mehr. — 11) sc. *ταῦτα*. — 12) *αἰτιῷντο*, der Opt. statt des gewöhnlich hier noch vorkommenden *ᾐτιῶντο*; zwar könnte der Ind. stehen, müsste aber *αἰτιῶνται* heissen. — 13) s. *ἀναγκάζω*. — 14) s. *ὁράω*, mit folgendem Part. s. I. 7, 17, 20). — 15) ihr redet Wahres, habt Recht,

χωροῦμεν δὲ πάνυ χαλεπῶς. Τοῖς οὖν θεοῖς χάρις[16]) ὅτι 14
οὐ σὺν πολλῇ ῥώμῃ, ἀλλὰ σὺν ὀλίγοις ἦλθον, ὥςτε[17]) βλά-
ψαι μὲν μὴ μεγάλα, δηλῶσαι δὲ ὧν[18]) δεόμεθα. Νῦν γὰρ 15
οἱ μὲν πολέμιοι τοξεύουσι καὶ σφενδονῶσιν ὅσον οὔτε οἱ
Κρῆτες ἀντιτοξεύειν δύνανται οὔτε οἱ ἐκ χειρὸς βάλλοντες
ἐξικνεῖσθαι· ὅταν δὲ αὐτοὺς διώκωμεν[19]), πολὺ μὲν οὐχ
οἷόν τε[20]) χωρίον ἀπὸ τοῦ στρατεύματος διώκειν, ὀλίγον
δέ[21]), ἔνθα[22]), οὐδ' εἰ ταχὺς εἴη, πεζὸς πεζὸν ἂν διώκων
καταλάβοι ἐκ τόξου ῥύματος[23]). Ἡμεῖς[24]) οὖν εἰ μέλλομεν 16
τούτους εἴργειν ὥςτε μὴ δύνασθαι βλάπτειν ἡμᾶς[25]) πορευο-
μένους, σφενδονητῶν τε τὴν ταχίστην[26]) δεῖ καὶ ἱππέων.
Ἀκούω δ' εἶναι[27]) ἐν τῷ στρατεύματι ἡμῶν Ῥοδίους, ὧν
τοὺς πολλούς φασιν ἐπίστασθαι σφενδονᾶν, καὶ τὸ βέλος αὐ-
τῶν[28]) καὶ διπλάσιον φέρεσθαι τῶν Περσικῶν σφενδονῶν.
Ἐκεῖναι[29]) γὰρ διὰ τὸ χειροπληθέσι τοῖς λίθοις σφενδονᾶν 17
ἐπὶ βραχὺ[30]) ἐξικνοῦνται, οἱ δέ γε Ῥόδιοι καὶ ταῖς μολυβδί-
σιν ἐπίστανται χρῆσθαι. Ἢν οὖν αὐτῶν ἐπισκεψώμεθα[31]) 18
τίνες πέπανται[32]) σφενδόνας, καὶ τούτῳ[33]) μὲν δῶμεν αὐτῶν[34])
ἀργύριον, τῷ δὲ ἄλλας πλέκειν ἐθέλοντι ἄλλο ἀργύριον τε-

nämlich: uns zu tadeln. — 16) Dank, sc. ἔστω, über das Weglassen der Copula s. R. p. 467, An. 3 etc. K. §. 363, 2 etc. B. §. 124, An. 3. — 17) ὥςτε mit Inf. u. μή s. I. 6, 6, 94). — 18) über den Gen. s. I. 10, 12, 70). — 19) Warum der Conj.? s. I. 7, 7, 89). — 20) ohne Copula wie eben N. 16). — 21) durch ὀλίγον δέ wird der vorher erwähnte Raum näher bestimmt, u. zwar mit besonderem Nachdruck u. Gegensatz; Andere finden es pleonastisch u. lesen: ἐν ὀλίγῳ δὲ οὐδ' etc. — 22) da, d. h. bei dem geringen Raume. — 23) von der Bogenschussweite aus, d. h. wenn der Feind die Weite eines Bogenschusses Vorsprung hat. — 24) ἡμεῖς, der Nom., da wir, zu dem folgenden δεῖ gehörig, den Acc. oder Dat. der Person erwarten durften; indessen der Autor konstruirt es, als zu dem nächsten Verb. μέλλομεν gehörend. — 25) Acc. s. oben N. 9). — 26) adverb. femininischer Acc. s. B. §. 115, 4. R. p. 494, oben. K. §. 482, An. etc. vergl. oben I. 9, 24, 91). — 27) ἀκούω mit Inf. s. I. 7, 17, 20). — 28) αὐτῶν im Sinne des vorhergehenden Rel.; über dieses Anakoluth s. B. p. 458, 4. M. §. 469. — 29) ἐκεῖναι, auf das zunächst Vorhergehende bezogen, vergl. IV. 3, 20, 83). — 30) ἐπί zur Angabe des räumlichen Zieles oder Maasses: kurzhin, d. h. nicht weit; wie oben ἐπὶ πολύ, weithin, s. I. 8, 8, N. 67). — 31) Was liegt in dem Aor. Conj. des hypoth. Satzes? u. was in dem folgenden τίνες s. B. §. 127, 4, An. 6. — 32) Perf. mit Praesens-Bedeutung, s. das ungebräuchliche πάομαι. — 33) τούτῳ für τούτοις, u. zwar der Sing., um ihn dem folgenden τῷ δέ anzuschliessen. — 34) αὐτῶν auf Schleudern bezogen: für dieselben, als Gen. pretii; Andere lesen: τούτων τῷ μὲν αὐτῶν, u. nehmen

λῶμεν[35]), καὶ τῷ σφενδονᾶν ἐντεταγμένῳ[36]) ἐθέλοντι ἄλλην τινὰ ἀτέλειαν εὑρίσκωμεν, ἴσως τινὲς φανοῦνται[37]) ἱκανοὶ
19 ἡμᾶς ὠφελεῖν[38]). Ὁρῶ δὲ καὶ ἵππους ὄντας ἐν τῷ στρατεύματι, τοὺς μέν τινας παρ' ἐμοί, τοὺς δὲ τῷ Κλεάρχῳ[39]) καταλελειμμένους, πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους αἰχμαλώτους σκευοφοροῦντας. Ἂν οὖν τούτους πάντας ἐκλέξαντες σκευοφόρα μὲν ἀντιδῶμεν[40]), τοὺς δὲ ἵππους εἰς[41]) ἱππέας κατασκευάσωμεν, ἴσως καὶ οὗτοί τι[42]) τοὺς φεύγοντας ἀνιάσουσιν[43]).
20 Ἔδοξε ταῦτα. Καὶ ταύτης τῆς νυκτὸς σφενδονῆται μὲν εἰς[44]) διακοσίους ἐγένοντο[45]), ἵπποι δὲ καὶ ἱππεῖς ἐδοκιμάσθησαν[46]) τῇ ὑστεραίᾳ εἰς πεντήκοντα, καὶ στολάδες[47]) καὶ θώρακες αὐτοῖς ἐπορίσθησαν, καὶ ἵππαρχος δὲ ἐπεστάθη Λύκιος ὁ Πολυστράτου, Ἀθηναῖος.

1 IV. Μείναντες δὲ ταύτην τὴν ἡμέραν[48]) τῇ ἄλλῃ ἐπορεύοντο πρωιαίτερον[49]) ἀναστάντες· χαράδραν γὰρ αὐτοὺς[50]) ἔδει διαβῆναι ἐφ' ᾗ ἐφοβοῦντο μὴ[51]) ἐπίθοιντο[52]) αὐτοῖς
2 διαβαίνουσιν οἱ πολέμιοι. Διαβεβηκόσι δὲ αὐτοῖς ἐπιφαίνεται ὁ Μιθριδάτης πάλιν, ἔχων ἱππέας χιλίους, τοξότας δὲ καὶ σφενδονήτας εἰς τετρακισχιλίους· τοσούτους γὰρ ᾔτησε[53]) Τισσαφέρνην καὶ ἔλαβεν, ὑποσχόμενος[54]), ἢν τούτους λάβῃ[55]), παραδώσειν αὐτῷ τοὺς Ἕλληνας, καταφρονήσας, ὅτι ἐν τῇ

τούτων als Gen. pret. etc. — 35) bestimmen. — 36) Die Bestimmung des Inf. im Casu obl. des vorhergehenden Objectes, vergl. III. 2, 31, 32): dem der da will als Eingeschobener schleudern, d. h. der sich freiwillig zum Schleudern einschieben will; Andere: *τῷ σφενδονᾶν ἐν τῷ τεταγμένῳ ἐθέλοντι* (in loco constituto). — 37) s. *φαίνω*, Med. Fut. — 38) Inf. der näheren Bestimmung s. III. 1, 13, 71). — 39) Dat. beim Pass. s. I. 8, 12, 89). — 40) dafür geben, vertauschen. — 41) *εἰς* mit Acc. in kausaler Beziehung zur Angabe des Zwecks u. der Art u. Weise: für Reiter, zum Gebrauche der Reiter, s. K. §. 523, 3). — 42) *τι*, adverb. Acc. s. III. 1, 37, 98). — 43) s. *ἀνιάω*. — 44) *εἰς* bei Zahlen zur Angabe des quantitativen Ziels: an, s. K. §. 523, 1), b). — 45) entstanden, wurden gebildet. — 46) *δοκιμάζω*, s. Lex. 2). — 47) *στολάδες*, lederne Koller, kommt nur hier und IV. 1, 18, vor; Andere lesen daher: *σπολάδες*.

Cap. IV. §. 1. 48) Die Casus der Zeitbestimmungen s. I. 5, 12, 30). — 49) *πρωΐ* für *πρό*; über die Comparative der Partikeln s. B. §. 69, 2, u. 115, An. 6. K. §. 291, c. R. p. 150, 2). M. §. 129. — 50) *δεῖ* mit Acc. c. Inf. s. II. 6, 9, 36). — 51) *μή* nach den Verb. der Furcht, beim Verb. fin. s. I. 9, 24, 53); u. II. 2, 16, 100). — 52) *ἐπιτίθημι* im Med. mit Dat. des Obj. s. II. 4, 3, 81) — 53) Aor. für Plusqu. s. I. 7, 18, 23), u. I. 10, 6, 51); die Verba bitten, fordern etc. gewöhnlich mit doppeltem Acc.; doch *αἰτεῖν* auch mit *παρά* u. Gen. s. II. 3, 18, 98). — 54) *ὑπισχνέομαι* unter *ἔχω*. — 55) Was liegt in dem Conj. Aor.

ἔμπροσθεν[56]) *προσβολῇ ὀλίγους ἔχων ἔπαθε**) *μὲν οὐδέν,*
πολλὰ δὲ κακὰ ἐνόμιζε ποιῆσαι. Ἐπεὶ δὲ οἱ Ἕλληνες διαβε- 3
βηκότες ἀπεῖχον[57]) *τῆς χαράδρας ὅσον*[58]) *ὀκτὼ σταδίους, διέ-*
βαινε καὶ ὁ Μιθριδάτης ἔχων τὴν δύναμιν. Παρήγγελτο[59])
δὲ τῶν τε πελταστῶν οὓς ἔδει διώκειν καὶ τῶν ὁπλιτῶν, καὶ
τοῖς ἱππεῦσιν εἴρητο[60]) *θαῤῥοῦσι*[61]) *διώκειν ὡς ἐφεψομένης*[62])
ἱκανῆς δυνάμεως. Ἐπεὶ δὲ ὁ Μιθριδάτης κατειλήφει[63]), *καὶ* 4
ἤδη σφενδόναι καὶ τοξεύματα ἐξικνοῦντο, ἐσήμηνε[64]) *τοῖς*
Ἕλλησι τῇ σάλπιγγι· καὶ εὐθὺς ἔθεον ὁμόσε οἷς εἴρητο καὶ
οἱ ἱππεῖς ἤλαυνον· οἱ δὲ[65]) *οὐκ ἐδέξαντο*[66]), *ἀλλ' ἔφευγον*
ἐπὶ τὴν χαράδραν. Ἐν ταύτῃ τῇ διώξει τοῖς βαρβάροις τῶν 5
τε πεζῶν ἀπέθανον πολλοὶ καὶ τῶν ἱππέων ἐν τῇ χαράδρᾳ
ζωοὶ ἐλήφθησαν εἰς[67]) *ὀκτωκαίδεκα. Τοὺς δὲ ἀποθανόντας*
αὐτοκέλευστοι οἱ Ἕλληνες ᾐκίσαντο[68]), *ὡς ὅτι*[69]) *φοβερώτα-*
τον τοῖς πολεμίοις εἴη[70]) *ὁρᾶν*[71]). *Καὶ οἱ μὲν πολέμιοι οὕτω* 6
πράξαντες ἀπῆλθον, οἱ δὲ Ἕλληνες ἀσφαλῶς πορευόμενοι τὸ
λοιπὸν τῆς ἡμέρας ἀφίκοντο ἐπὶ τὸν Τίγρητα ποταμόν. Ἐν- 7
ταῦθα πόλις ἦν ἐρήμη μεγάλη, ὄνομα δ' αὐτῇ ἦν Λάρισσα·
ᾤκουν[72]) *δ' αὐτὴν τὸ παλαιὸν*[73]) *Μῆδοι. Τοῦ δὲ τείχους*
ἦν αὐτῆς τὸ εὖρος πέντε καὶ εἴκοσι πόδες, ὕψος δ' ἑκατόν·
τοῦ δὲ κύκλου ἡ περίοδος δύο παρασάγγαι· ᾠκοδόμητο δὲ
πλίνθοις κεραμίαις· κρηπὶς δ' ὑπῆν λιθίνη τὸ ὕψος[74]) *εἴκοσι*
ποδῶν. Ταύτην βασιλεὺς ὁ Περσῶν, ὅτε παρὰ Μήδων τὴν 8
ἀρχὴν ἐλάμβανον Πέρσαι, πολιορκῶν οὐδενὶ τρόπῳ ἐδύνατο
ἑλεῖν· ἥλιον δὲ νεφέλη προκαλύψασα ἠφάνισε[75]), *μέχρις ἐξέ-*
λιπον[76]) *οἱ ἄνθρωποι, καὶ οὕτως ἑάλω*[77]). *Παρὰ ταύτην* 9

des hypoth. Satzes? — 56) Adv. mit Artikel adjectivisch, s. I. 1, 9, 49). — *) s. *πάσχω*. — 57) *ἀπέχω* mit Gen. s. III. 1, 2, 10). — 58) *ὅσον*, soviel wie, etwa, s. I. 8, 6, 57). — 59) Plusqu. Pass. s. *ἀγγέλλω*. — 60) s. *ῥέω* unter *εἰπεῖν*. — 61) Bestimmung des Inf. vom vorhergehenden Casu obl. des Obj. angezogen, s. III. 2, 11, 19), u. III. 2, 31, 32). — 62) s. *ἐφέπω* im Med.; über *ὡς* mit Gen. absol. s. I. 10, 6, 49); vergl. I. 1, 6, 36). — 63) *καταλαμβάνω* sc. *αὐτούς*. — 64) über den Aor. *ἐσήμηνε* s. II. 1, 23, 33), u. über die impersonelle Bedeutung s. II. 2, 4, 52). — 65) *οἱ δέ*, jene aber, d. h. die Feinde. — 66) sc. *αὐτούς*. — 67) *εἰς* s. oben N. 44). — 68) s. *αἰκίζω*, Med. — 69) *ὅτι* mit welchem Unterschiede von *ὡς*? s. I. 1, 6, 33) u. II. 2, 12, 84). — 70) Warum der Opt. im Finalsatze? — 71) Inf. der näheren Bestimmung s. III. 1, 13, 71). — 72) *ᾤκουν*, das Imperf. oft in der Bedeutung des Plusqu. — 73) Adverb. Acc. s. I. 9, 24, 91). — 74) Acc. der näheren Bestimmung, s. I. 7, 15, 15). — 75) s. *ἀφανίζω*; die Leseart: *ἥλιος νεφέλην προκαλύψας* ist wohl mit Recht verdrängt. — 76) sc. *τὴν πόλιν*. — 77) s. *ἁλίσκομαι*,

τὴν πόλιν ἦν πυραμὶς λιθίνη, τὸ μὲν εὖρος ἑνὸς πλέθρου,
τὸ δὲ ὕψος δύο πλέθρων. Ἐπὶ[78]) ταύτης πολλοὶ τῶν βαρ-
10 βάρων ἦσαν ἐκ τῶν πλησίον κωμῶν ἀποπεφευγότες. Ἐντεῦθεν
ἐπορεύθησαν σταθμὸν ἕνα, παρασάγγας ἕξ, πρὸς τεῖχος ἔρη-
μον μέγα πρὸς πόλει κείμενον· ὄνομα δὲ ἦν τῇ πόλει Μέ-
σπιλα· Μῆδοι δ' αὐτήν ποτε ᾤκουν. Ἦν δὲ ἡ μὲν κρηπὶς
λίθου ξεστοῦ κογχυλιάτου[79]), τὸ εὖρος πεντήκοντα ποδῶν
11 καὶ τὸ ὕψος πεντήκοντα. Ἐπὶ δὲ ταύτῃ ἐπῳκοδόμητο πλίν-
θινον τεῖχος, τὸ μὲν εὖρος πεντήκοντα ποδῶν, τὸ δὲ ὕψος
ἑκατόν· τοῦ δὲ κύκλου ἡ περίοδος ἓξ παρασάγγαι. Ἐνταῦθα[80])
ἐλέγετο Μήδεια, γυνὴ βασιλέως, καταφυγεῖν, ὅτε ἀπώλεσαν
12 τὴν ἀρχὴν ὑπὸ[81]) Περσῶν Μῆδοι. Ταύτην δὲ τὴν πόλιν
πολιορκῶν ὁ Περσῶν βασιλεὺς οὐκ ἐδύνατο οὔτε χρόνῳ ἑλεῖν
οὔτε βίᾳ· Ζεὺς δ' ἐμβροντήτους ποιεῖ[82]) τοὺς ἐνοικοῦντας,
καὶ οὕτως ἑάλω.

13 Ἐντεῦθεν δ' ἐπορεύθησαν σταθμὸν ἕνα, παρασάγγας
τέτταρας. Εἰς[83]) τοῦτον δὲ τὸν σταθμὸν Τισσαφέρνης ἐπε-
φάνη[84]), οὕς τε αὐτὸς[85]) ἱππέας ἦλθεν ἔχων[86]) καὶ τὴν
Ὀρόντου δύναμιν τοῦ τὴν βασιλέως θυγατέρα ἔχοντος καὶ
οὓς Κῦρος ἔχων ἀνέβη βαρβάρους καὶ οὓς ὁ βασιλέως ἀδελ-
φὸς[87]) ἔχων βασιλεῖ ἐβοήθει[88]), καὶ πρὸς τούτοις ὅσους βα-
σιλεὺς ἔδωκεν αὐτῷ, ὥστε τὸ στράτευμα πάμπολυ ἐφάνη.
14 Ἐπεὶ δ' ἐγγὺς ἐγένετο, τὰς μὲν τῶν τάξεων εἶχεν ὄπισθεν
καταστήσας, τὰς δὲ εἰς τὰ πλάγια παραγαγὼν ἐμβάλλειν μὲν
οὐκ ἐτόλμησεν οὐδ' ἐβούλετο διακινδυνεύειν, σφενδονᾶν δὲ
15 παρήγγειλε καὶ τοξεύειν. Ἐπεὶ δὲ διαταχθέντες οἱ Ῥόδιοι
ἐσφενδόνησαν καὶ οἱ [Σκύθαι] τοξόται[89]) ἐτόξευσαν καὶ οὐδεὶς

---

im Aor. active Form mit passiver Bedeutung. — 78) *ἐπί* mit Gen. die Richtung auf einen Gegenstand hin ausdrückend, s. K. §. 531, 1), b). R. p. 540, An. 2. — 79) von geglättetem oder gehauenem Muschelmarmor. — 80) dorthin, oder: hierher. — 81) *ὑπό* in kausaler Beziehung bei Pass. u. Intrans. mit Gen. s. B. §. 147, An. 3. K. §. 537, I. 2). R. p. 542, oben. — 82) machte sie vom Donner betäubt, schreckte sie durch Donner; über das Praes. hist. s. I, 1, 1, 3). — 83) *εἰς* in temporeller Beziehung: auf diesen Marsch hin, d. h. während dieses Marsches. — 84) *φαίνω*, s. Lex. 2). — 85) sc. *ἔχων*, welche er selbst habend war, d. h. kommandirte, s. I. 2, 4. — 86) bei sich habend, d. h. begleitet von etc. — 87) s. II, 4, 25. — 88) Das Imperf. wie der vorhergehende u. folgende Aor. im Sinne des Plusqu. — 89) Andere lesen *Σκυθοτοξόται*; allein es waren weder skythische Bogenschützen unter den Hellenen, noch ist zu glauben, dass die kretischen Bogenschützen, welche sie hatten, nicht auf ihre

ἡμάρτανεν ἀνδρός[90]), οὐδὲ[91]) γὰρ εἰ πάνυ προὐθυμεῖτο ῥᾴ-
διον ἦν, καὶ ὁ Τισσαφέρνης μάλα ταχέως ἔξω βελῶν ἀπεχώρει
καὶ αἱ ἄλλαι τάξεις ἀπεχώρησαν. Καὶ τὸ λοιπὸν τῆς ἡμέρας 16
οἱ μὲν ἐπορεύοντο, οἱ δ' εἵποντο· καὶ οὐκέτι ἐσίνοντο[92]) οἱ
βάρβαροι [τῇ τότε ἀκροβολίσει]· μακρότερον γὰρ οἵ [τε] Ῥό-
διοι τῶν Περσῶν ἐσφενδόνων καὶ τῶν πλείστων τοξοτῶν.
Μεγάλα δὲ καὶ τὰ τόξα τὰ Περσικά ἐστιν· ὥςτε χρήσιμα ἦν 17
ὁπόσα ἁλίσκοιτο[93]) τῶν τοξευμάτων τοῖς Κρησί, καὶ διετέ-
λουν[94]) χρώμενοι τοῖς τῶν πολεμίων τοξεύμασι, καὶ ἐμελέ-
των[95]) τοξεύειν ἄνω ἱέντες[96]) μακράν[97]). Εὑρίσκετο δὲ καὶ
νεῦρα πολλὰ ἐν ταῖς κώμαις καὶ μόλυβδος, ὥςτε χρῆσθαι εἰς
τὰς σφενδόνας[98]).

Καὶ ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ, ἐπεὶ κατεστρατοπεδεύοντο οἱ 18
Ἕλληνες κώμαις ἐπιτυχόντες[99]), ἀπῆλθον οἱ βάρβαροι μεῖον
ἔχοντες[100]) ἐν τῇ τότε[1]) ἀκροβολίσει· τὴν δ' ἐπιοῦσαν ἡμέραν
ἔμειναν οἱ Ἕλληνες καὶ ἐπεσιτίσαντο· ἦν γὰρ πολὺς σῖτος[2])
ἐν ταῖς κώμαις. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἐπορεύοντο διὰ τοῦ πεδίου,
καὶ Τισσαφέρνης εἵπετο ἀκροβολιζόμενος. Ἔνθα δὴ οἱ Ἕλλη- 19
νες ἔγνωσαν ὅτι πλαίσιον ἰσόπλευρον πονηρὰ τάξις εἴη πολε-
μίων ἑπομένων. Ἀνάγκη γάρ ἐστιν[3]), ἢν μὲν συγκύπτῃ τὰ
κέρατα τοῦ πλαισίου, ἢ ὁδοῦ στενωτέρας[4]) οὔσης ἢ ὀρέων[5])
ἀναγκαζόντων ἢ γεφύρας[6]), ἐκθλίβεσθαι τοὺς ὁπλίτας καὶ
πορεύεσθαι πονήρως[7]), ἅμα μὲν πιεζομένους, ἅμα δὲ καὶ
ταραττομένους· ὥςτε δυςχρήστους εἶναι ἀνάγκη[8]) ἀτάκτους

---

eigene, sondern auf skythische Weise geschossen; wohl aber sollen die Bogenschützen zu Pferde *Σκύθαι* genannt worden seyn. — 90) seinen Mann, Gen. separat. nach den Verb. Verfehlen etc. s. K. §. 442. R. p. 528, c). — 91) Das in *οὐδέ* liegende *καί*, auch, gehört zum Bedingungs- u. die Negation *οὐ* zum Hauptsatze. — 92) Andere lesen: *ἐπέκειντο*. — 93) Opt. mit Relat. bei unbestimmter Angabe u. unbestimmter Frequenz, s. II. 5, 32, 48). — 94) adverb. bei Part. s. II. 4, 15, 40). — 95) *μελετάω*, s. Lex. b. — 96) wahrscheinlich: *ἅμα ἰόντες*; denn hoch zu schiessen, war ihnen weniger Bedürfniss. — 97) *μακράν*, adverb. Acc. s. B. §. 115, 4. — 98) *εἰς*, zu, für, kausal, zur Angabe des Zwecks, s. K. §, 523, 3), a). — 99) *ἐπιτυγχάνω*, mit Dat., eine Bewegung mit dem Begriffe des Erreichens u. Verweilens. — 100) indem sie sich geringer verhielten, den Kürzeren zogen; *ἔχειν* mit Adv. s. II. 3, 18, 1). — 1) Adv. mit Artikel vor Subst. s. I. 1, 9, 49). — 2) Getreide. — 3) Praes. histor. zur näheren Veranschaulichung. — 4) Andere: *στενοτέρας*. — 5) Nur im Gen. Plur. wird bei den Attikern die Contract. oft unterlassen, s. B. §. 49, An. 3. — 6) Was ist zu ergänzen? — 7) beschwerlich. — 8) sc. *ἐστί*, von *ὥςτε* abhängig (s. I. 7, 7, 86))

20 ὄντας. Ὅταν δ' αὖ διάσχῃ[9]) τὰ κέρατα, ἀνάγκη διασπᾶσθαι
τοὺς τότε ἐκθλιβομένους καὶ κενὸν γίγνεσθαι τὸ μέσον τῶν
κεράτων καὶ ἀθυμεῖν τοὺς ταῦτα πάσχοντας τῶν πολεμίων
ἑπομένων. Καὶ ὁπότε δέοι[10]) γέφυραν διαβαίνειν ἢ ἄλλην
τινὰ διάβασιν, ἔσπευδεν ἕκαστος βουλόμενος φθάσαι[11]) πρῶ-
21 τος[12])· καὶ εὐεπίθετον ἦν ἐνταῦθα τοῖς πολεμίοις. Ἐπεὶ δὲ
ταῦτα ἔγνωσαν οἱ στρατηγοί, ἐποιήσαντο ἓξ λόχους ἀνὰ*) ἑκα-
τὸν ἄνδρας καὶ λοχαγοὺς ἐπέστησαν καὶ ἄλλους πεντηκοντῆ-
ρας[13]) καὶ ἄλλους ἐνωμοτάρχας. Οὗτοι δὲ πορευόμενοι οἱ
λοχαγοὶ[14]), ὁπότε μὲν συγκύπτοι[15]) τὰ κέρατα, ὑπέμενον
ὕστεροι[16]), ὥςτε μὴ ἐνοχλεῖν τοῖς κέρασι, τότε δὲ παρῆγον[17])
22 ἔξωθεν[18]) τῶν κεράτων. Ὁπότε δὲ διάσχοιεν αἱ πλευραὶ τοῦ
πλαισίου, τὸ μέσον ἂν ἐξεπίμπλασαν[19]), εἰ μὲν στενώτερον
εἴη τὸ διέχον[20]), κατὰ λόχους[21]), εἰ δὲ πλατύτερον, κατὰ
πεντηκοστῦς, εἰ δὲ πάνυ πλατύ, κατ' ἐνωμοτίας· ὥςτε ἀεὶ
23 ἔκπλεων[22]) εἶναι[23]) τὸ μέσον. Εἰ δὲ καὶ διαβαίνειν τινὰ δέοι
διάβασιν ἢ γέφυραν, οὐκ ἐταράττοντο, ἀλλ' ἐν τῷ μέρει[24])
οἱ λοχαγοὶ διέβαινον· καὶ εἴ που[25]) δέοι τι[26]) τῆς φάλαγ-

---

u. von ἀνάγκη hängt, wie eben vorher, der Acc. c. Inf. ab, s. K. §. 552, a), vergl. II. 6, 9, 36). — 9) διέχω, s. Lex. 2), intr.; warum der Conj. Aor.? s. I. 7, 7, 89). — 10) Opt. im temporellen Satze für eine unbestimmte Frequenz nach einem histor. Temp. s. I. 5, 1, 55). — 11) s. φθάνω. — 12) Warum nicht πρῶτον? s. I. 5, 14, 43). — *) ἀνά zur Angabe des distributiven Zahlverhältnisses: je, zu, s. K. §. 522, 3). R. p. 494. — 13) πεντηκοντήρ, Anführer von 50 Mann, ein Name, der doch nur bei den Lakedämoniern gebräuchlich war u. bei den Athenäern πεντηκόνταρχος hiess. — 14) οἱ λοχαγοί scheint hier verdächtig; denn man müsste, wie auch Andere annehmen, οὕτω für οὗτοι lesen. — 15) Opt. im temporellen Satze, wie N. 10). — 16) Adject. für Adv. s. I. 5, 15, 43). — 17) zur Seite, nebenher führen oder marschiren. — 18) ἔξωθεν als Adv. der Trennung mit Gen. s. K. §. 442, 5. R. p. 529, An 19. — 19) s. πίμπλημι; dass in dem temporellen Satze mit Opt., um eine unter gewissen Fällen sich wiederholende Thätigkeit auszudrücken, im Hauptsatze zu dem Imperf., seltener zu dem Aor. ἄν treten könne, s. K. §, 671, 2, An., vergl. oben I. 5, 2, 57). — Andere lesen das ungebräuchliche Composit. ἀνεξεπίμπλασαν. — 20) die Lücke. — 21) nach Lochen, d. h. so dass sich die Lochen in ihrer ganzen Tiefe zu 100 Mann, also Ein Mann hoch; nach Pentekostyen, d. h. so dass sich die Lochen in einer Tiefe von 50 Mann, also zwei Mann hoch; nach Enomotien, d. h. so dass sich die Lochen in einer Tiefe von 25 M., also 4 Mann hoch, einschoben. Andere Erklärungen sind viel zu unbestimmt, besonders was die Tiefe anbelangt; oder es müssten ungeheuere Lücken vorausgesetzt werden. — 22) s. ἔκπλεως attisch für ἔκπλεος. — 23) Warum ὥςτε mit Inf.? s. I. 6, 6, 94). — 24) in der Reihe, der Reihe nach, wie es sie traf. — 25) πού, irgendwie. — 26) τι,

γος[27]), ἐπιπαρῆσαν οὗτοι. Τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐπορεύθησαν στα-
θμοὺς τέτταρας[28]). Ἡνίκα δὲ τὸν πέμπτον ἐπορεύοντο σταθμόν, 24
εἶδον βασίλειόν τι καὶ περὶ αὐτὸ κώμας πολλάς, τὴν δὲ ὁδὸν
πρὸς τὸ χωρίον τοῦτο διὰ γηλόφων ὑψηλῶν γιγνομένην[29]),
οἳ καθῆκον ἀπὸ [τοῦ] ὄρους ὑφ' ᾧ ἦν κώμη. Καὶ εἶδον
μὲν τοὺς γηλόφους ἄσμενοι οἱ Ἕλληνες, ὡς εἰκός, τῶν πολε-
μίων ὄντων ἱππέων· ἐπεὶ δὲ πορευόμενοι ἐκ τοῦ πεδίου ἀνέ- 25
βησαν ἐπὶ τὸν πρῶτον γήλοφον καὶ κατέβαινον, ὡς[30]) ἐπὶ
τὸν ἕτερον ἀναβαῖεν, ἐνταῦθα ἐπιγίγνονται οἱ βάρβαροι καὶ
ἀπὸ τοῦ ὑψηλοῦ εἰς τὸ πρανὲς ἔβαλλον, ἐσφενδόνων, ἐτόξευον
ὑπὸ μαστίγων[31])· καὶ πολλοὺς κατετίτρωσκον καὶ ἐκράτησαν 26
τῶν Ἑλλήνων γυμνητῶν καὶ κατέκλεισαν αὐτοὺς εἴσω τῶν
ὅπλων[32])· ὥστε παντάπασι ταύτην τὴν ἡμέραν ἄχρηστοι ἦσαν
ἐν τῷ ὄχλῳ ὄντες καὶ οἱ σφενδονῆται καὶ οἱ τοξόται. Ἐπεὶ 27
δὲ πιεζόμενοι οἱ Ἕλληνες ἐπεχείρησαν διώκειν, σχολῇ[33]) μὲν
ἐπὶ τὸ ἄκρον ἀφικνοῦνται ὁπλῖται ὄντες, οἱ δὲ πολέμιοι ταχὺ
ἀπεπήδων[34]). Πάλιν δὲ ὁπότε ἀπίοιεν[35]) πρὸς τὸ ἄλλο στρά- 28
τευμα, ταὐτὰ ἔπασχον· καὶ ἐπὶ τοῦ δευτέρου γηλόφου ταὐτὰ
ἐγίγνετο, ὥστε ἀπὸ τοῦ τρίτου γηλόφου ἔδοξεν αὐτοῖς μὴ κι-
νεῖν τοὺς στρατιώτας, πρὶν[36]) ἀπὸ τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς τοῦ
πλαισίου ἀνήγαγον πελταστὰς πρὸς τὸ ὄρος. Ἐπεὶ δ' οὗτοι 29
ἐγένοντο ὑπὲρ τῶν ἑπομένων πολεμίων, οὐκέτι ἐπετίθεντο οἱ
πολέμιοι τοῖς καταβαίνουσι, δεδοικότες μὴ ἀποτμηθείησαν[37])
καὶ ἀμφοτέρωθεν αὐτῶν γένοιντο [οἱ πολέμιοι]. Οὕτω τὸ 30
λοιπὸν τῆς ἡμέρας πορευόμενοι, οἱ μὲν[38]) τῇ ὁδῷ[39]) κατὰ
τοὺς γηλόφους, οἱ δὲ[40]) κατὰ τὸ ὄρος ἐπιπαριόντες, ἀφίκοντο

---

s. III. 1, 37, 98), u. III. 1, 40, 23). — 27) Heer; der Gen. hängt wohl von δέοι, dem Verb. des Bedürfens, ab (s. K. §. 453, b.); nach Andern aber von ποῦ. — 28) Es werden nur vier Tagemärsche erwähnt, nicht als ob sie nur auf diesen also geordnet gezogen, sondern weil ihnen erst auf dem fünften etwas Besonderes aufstiess. — 29) geworden, entstanden, d. h. gemacht über etc. — 30) ὡς final, warum mit Opt.? — 31) ὑπό kausal, zur Angabe des Mittels: unter Geisselhieben, d. h. von ihnen angetrieben. — 32) innerhalb, hinter die Hopliten. — 33) adverb. Dat.: s. Lex. 8), b); B. §. 115, 4. — 34) s. ἀποπηδάω; nach Andern: ἀνεπήδων. — 35) Was liegt hier in dem Opt. des temporellen Satzes? — 36) πρίν mit Ind. Praet. s. III. 1, 16, 90). — 37) ἀποτέμνω; was liegt in μή nach den Verb. der Furcht? s. I. 9, 24, 53). — 38) οἱ μέν, das Hauptheer. — 39) auf dem Wege; Dat. der räumlichen Beziehung, des richtungslosen Wo, s. K. §. 491. R. p. 508, e). — 40) οἱ δέ, die Peltasten. —

εἰς τὰς κώμας καὶ ἰατροὺς κατέστησαν[41]) ὀκτώ· πολλοὶ γὰρ
ἦσαν οἱ τετρωμένοι.
31 Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς καὶ τῶν τετρωμένων ἕνεκα
καὶ ἅμα[42]) ἐπιτήδεια πολλὰ εἶχον, ἄλευρα, οἶνον, κριθὰς
ἵπποις συμβεβλημένας[43]) πολλάς. Ταῦτα δὲ συνενηνεγμένα[44])
ἦν τῷ σατραπεύοντι τῆς χώρας. Τετάρτῃ δ' ἡμέρᾳ καταβαί-
32 νουσιν εἰς τὸ πεδίον. Ἐπεὶ δὲ κατέλαβεν[45]) αὐτοὺς Τισσα-
φέρνης σὺν τῇ δυνάμει, ἐδίδαξεν αὐτοὺς ἡ ἀνάγκη κατασκη-
νῆσαι οὗ πρῶτον[46]) εἶδον κώμην καὶ μὴ πορεύεσθαι ἔτι
μαχομένους· πολλοὶ γὰρ ἦσαν ἀπόμαχοι, οἱ τετρωμένοι καὶ
οἱ ἐκείνους φέροντες καὶ οἱ τῶν φερόντων τὰ ὅπλα δεξάμε-
33 νοι. Ἐπεὶ δὲ κατεσκήνησαν καὶ ἐπεχείρησαν αὐτοῖς ἀκροβο-
λίζεσθαι οἱ βάρβαροι πρὸς τὴν κώμην προσιόντες, πολὺ περι-
ῆσαν[47]) οἱ Ἕλληνες· πολὺ γὰρ διέφερεν ἐκ τῆς χώρας ὁρμῶν-
τας[48]) ἀλέξασθαι[49]) ἢ πορευομένους ἐπιοῦσι[50]) τοῖς πολε-
34 μίοις[51]) μάχεσθαι. Ἡνίκα δ' ἦν ἤδη δείλη, ὥρα ἦν ἀπιέναι
τοῖς πολεμίοις· οὔποτε γὰρ μεῖον ἀπεστρατοπεδεύοντο[52]) οἱ
βάρβαροι τοῦ Ἑλληνικοῦ[53]) ἑξήκοντα σταδίων, φοβούμενοι
35 μὴ τῆς νυκτὸς οἱ Ἕλληνες ἐπιθῶνται[54]) αὐτοῖς. Πονηρὸν[55])
γὰρ νυκτός ἐστι στράτευμα Περσικόν. Οἵ τε γὰρ ἵπποι αὐ-
τοῖς δέδενται καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ[56]) πεποδισμένοι εἰσὶ τοῦ

---

41) Aor. 1. oder 2? s. B. p. 223, 1. — 42) in καὶ ἅμα wird der zweite Grund ohne ὅτι (weil) angeknüpft, wie wir auch sagen: nicht nur der Verwundeten wegen, sondern zugleich hatten sie auch etc. — 43) s. συμβάλλω. — 44) συμφέρω. — 45) angreifen. — 46) ubi primum, die korrelat. Adverbialpronomina des Orts u. der Zeit etc. s. K. §. 311. B. §. 116, 4. R. p. 346. — 47) περίειμι, überlegen seyn. — 48) ὁρμάω, intransit.: s. Lex. 2); Andere lesen ὁρμωμένους, u. noch Andere, welche διέφερον lesen, mussten hier den Nom. folgen lassen. — 49) s. ἀλέξω. — 50) ἐπιέναι. — 51) Dat. nach den Verb. kämpfen etc. s. II. 5, 20, 97). — 52) ἀποστρατοπεδεύω τινός; das Imperf. drückt hier eine sich wiederholende Handlung, ein Pflegen aus, mit bestimmter Rücksicht auf den Zeitmoment der Vergangenheit, in welchem sich das Urtheil bildete, s. B. §. 137, 4, unten. K. §. 382. 4. R. p. 566, An. 6. M. §. 503, 1 u. 505. — 53) sc. στρατοπέδου. — 54) Der Conj., in sofern in dem Part. φοβούμενοι, sowie in dem vorhergegangenen Imperf. eigentlich der Begriff des Praes. liegt, u. die Besorgniss auf das Objective gerichtet erscheint, vergl. oben I. 9. 24, 53); in wiefern können Andere den Opt. ἐπιθοῖντο vorziehen? über den nach dem Med. folgenden Dat. s. II. 4, 3, 81). — 55) etwas Schlimmes ist es mit etc.; das Adj. Neutr. Sing. ist als prädikat. Subst. zu fassen, vergl. II. 5, 9, 39), wo in den Grammat. vielleicht mit Unrecht nur von einem Subj. masc. u. fem. generis geredet wird. — 56) meistens,

μὴ φεύγειν ἕνεκα, εἰ λυθείησαν[57])· ἐάν τέ τις θόρυβος γίγνηται[58]), δεῖ ἐπισάξαι[59]) τὸν ἵππον Πέρσῃ ἀνδρὶ[60]) καὶ χαλινῶσαι δὲ[61]) καὶ θωρακισθέντα ἀναβῆναι ἐπὶ τὸν ἵππον. Ταῦτα δὲ πάντα χαλεπὰ νύκτωρ καὶ θορύβου ὄντος ποιεῖν[62]). Τούτου ἕνεκα πόῤῥω ἀπεσκήνουν τῶν Ἑλλήνων.

Ἐπεὶ δὲ ἐγίγνωσκον αὐτοὺς οἱ Ἕλληνες βουλομένους[63]) 36
ἀπιέναι καὶ διαγγελλομένους[64]), ἐκήρυξε[65]) τοῖς Ἕλλησι συσκευάζεσθαι, ἀκουόντων τῶν πολεμίων. Καὶ χρόνον μέν τινα ἐπέσχον[66]) τῆς πορείας οἱ βάρβαροι· ἐπειδὴ δὲ ὀψὲ ἐγίγνετο, ἀπῇσαν· οὐ γὰρ ἐδόκει λυσιτελεῖν αὐτοῖς νυκτὸς πορεύεσθαι καὶ κατάγεσθαι ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. Ἐπειδὴ δὲ 37
σαφῶς ἀπιόντας[67]) ἤδη ἑώρων οἱ Ἕλληνες, ἐπορεύοντο καὶ αὐτοὶ ἀναζεύξαντες καὶ διῆλθον ὅσον[68]) ἑξήκοντα σταδίους. Καὶ γίγνεται τοσοῦτον[69]) μεταξὺ τῶν στρατευμάτων ὥστε τῇ ὑστεραίᾳ οὐκ ἐφάνησαν οἱ πολέμιοι οὐδὲ τῇ τρίτῃ· τῇ δὲ τετάρτῃ νυκτὸς προελθόντες καταλαμβάνουσι χωρίον ὑπερδέξιον οἱ βάρβαροι, ᾗ[70]) ἔμελλον[71]) οἱ Ἕλληνες παριέναι, ἀκρωνυχίαν ὄρους, ὑφ' ἣν[72]) ἡ κατάβασις ἦν εἰς τὸ πεδίον. Ἐπειδὴ 38
δὲ ἑώρα Χειρίσοφος προκατειλημμένην τὴν ἀκρωνυχίαν, καλεῖ Ξενοφῶντα ἀπὸ τῆς οὐρᾶς καὶ κελεύει[73]) λαβόντα τοὺς πελταστὰς παραγενέσθαι εἰς τὸ πρόσθεν[74]). Ὁ δὲ Ξενοφῶν 39
τοὺς μὲν πελταστὰς οὐκ ἦγεν· ἐπιφαινόμενον γὰρ ἑώρα Τισσαφέρνην καὶ τὸ στράτευμα πᾶν· αὐτὸς δὲ προσελάσας[75]) ἠρώτα·

s. III. 1, 42, 31). — 57) s. λύω; zu diesem bedingenden Satze muss als vorhergehend gedacht werden: was wohl geschehen würde etc. — 58) Warum der Conj.? — 59) s. ἐπισάσσω; der Sattel bestand wohl nur in einer Decke. — 60) einem Manne, der ein Perser ist, d. h. einem persischen Manne, wie oben I. 8, 1; über den sehr seltenen Dat. c. Inf. nach δεῖ s. K. §. 557, n. 477, An. 2. R. p. 505, An. 9. M. §. 412. — 61) Andere lesen δεῖ statt δέ, wahrscheinlich um den mit θωρακισθέντα folgenden Uebergang in die Construction des Acc. c. Inf. deutlicher zu machen. — 62) Inf. der näheren Bestimmung nach Ausdrücken der Beschaffenheit, u. zwar im Activ., wo wir das Pass. erwarten, s. III. 1, 13, 71). — 63) Warum das Part.? s. I. 7, 17, 20). — 64) sich einander zuriefen, d. h. die Führer den Soldaten. — 65) Einige Verb. des Betonens im Act. impersonell, s. II. 2, 4, 52). — 66) ἐπέχειν, s. Lex. 4); mit Gen. s. R. p. 528, c). — 67) sc. αὐτούς. — 68) soweit wie, d. h. etwa, s. I. 8, 6, 57). — 69) τοσοῦτον attisch für τοσοῦτο, soviel, d. h. ein so grosser Zwischenraum. — 70) ᾗ, wo, die korrelat. Partikeln s. B. §. 116, 4; vergl. oben N. 46); über das Iota subscr. s. B. §. 115, An. 3. — 71) μέλλω mit Inf. s. I. 9, 28, 3). — 72) Bergspitze, unter welcher hin etc. — 73) sc. αὐτόν. — 74) nach vornhin, d. h. in das Vordertreffen, die Vorlinie; Adv. mit Artikel substant. s. II. 2, 20, 17). — 75) s.

Τί καλεῖς; Ὁ δὲ λέγει αὐτῷ· Ἔξεστιν ὁρᾶν· προκατείληπται γὰρ ἡμῖν[76] *ὁ ὑπὲρ τῆς καταβάσεως λόφος καὶ οὐκ ἔστι*[77]
40 *παρελθεῖν, εἰ μὴ τούτους ἀποκόψομεν. Ἀλλὰ τί οὐκ ἦγες τοὺς πελταστάς; Ὁ δὲ λέγει ὅτι οὐκ ἐδόκει αὐτῷ ἔρημα καταλιπεῖν τὰ ὄπισθεν*[78] *πολεμίων ἐπιφαινομένων. Ἀλλὰ μὴν ὥρα*[79] *γ', ἔφη, βουλεύεσθαι πῶς τις*[80] *τοὺς ἄνδρας ἀπελᾷ*[81]
41 *ἀπὸ τοῦ λόφου. Ἐνταῦθα Ξενοφῶν ὁρᾷ τοῦ ὄρους τὴν κορυφὴν ὑπὲρ αὐτοῦ*[82] *τοῦ ἑαυτῶν στρατεύματος οὖσαν καὶ ἀπὸ ταύτης ἔφοδον ἐπὶ τὸν λόφον ἔνθα ἦσαν οἱ πολέμιοι, καὶ λέγει· Κράτιστον, ὦ Χειρίσοφε, ἡμῖν ἴεσθαι*[83] *ὡς τάχιστα ἐπὶ τὸ ἄκρον· ἐὰν γὰρ τοῦτο λάβωμεν*[84]*, οὐ δυνήσονται μένειν οἱ ὑπὲρ τῆς ὁδοῦ. Ἀλλά, εἰ βούλει*[85]*, μένε ἐπὶ τῷ στρατεύματι, ἐγὼ δ' ἐθέλω πορεύεσθαι· εἰ δὲ χρῄζεις, πορεύου*
42 *ἐπὶ τὸ ὄρος, ἐγὼ δὲ μενῶ αὐτοῦ. Ἀλλὰ δίδωμί σοι*[86]*, ἔφη ὁ Χειρίσοφος, ὁπότερον βούλει ἑλέσθαι*[87]*. Εἰπὼν ὁ Ξενοφῶν ὅτι νεώτερός ἐστιν*[88]*, αἱρεῖται πορεύεσθαι, κελεύει δέ οἱ συμπέμψαι ἀπὸ τοῦ στόματος ἄνδρας· μακρὰν*[89] *γὰρ ἦν*
43 *ἀπὸ τῆς οὐρᾶς λαβεῖν. Καὶ ὁ Χειρίσοφος συμπέμπει τοὺς ἀπὸ τοῦ στόματος πελταστάς· ἔλαβε δὲ τοὺς κατὰ μέσον τοῦ πλαισίου. Συνέπεσθαι δ' ἐκέλευσεν αὐτῷ καὶ τοὺς τριακοσίους οὓς αὐτὸς εἶχε τῶν ἐπιλέκτων*[90] *ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ πλαισίου.*

44 *Ἐντεῦθεν ἐπορεύοντο ὡς*[91] *ἐδύναντο τάχιστα. Οἱ δ' ἐπὶ τοῦ λόφου πολέμιοι ὡς ἐνόησαν αὐτῶν τὴν πορείαν ἐπὶ τὸ ἄκρον, εὐθὺς καὶ αὐτοὶ ὥρμησαν*[92] *ἁμιλλᾶσθαι*[93] *ἐπὶ*

προςελαύνω. — 76) uns, d. h. zu unserem Nachtheile, vergl. I. 3, 16, 8). — 77) es ist nicht vorüber zu kommen, es ist nicht möglich etc. s. III. 3, 39, 66). — 78) die Nachhut, das Hintertreffen. — 79) sc. *ἐστί*, s. I. 3, 5, 19). — 80) *τίς*, s. III. 3, 3, 82). — 81) s. *ἐλαύνω* mit dem attischen Fut., B. p. 280, u. §. 95, An. 12. R. p. 298. K. §. 158, 3; dagegen wollen Andere einen Conj. der zweifelnden Frage darin finden, nach B. §. 139, An. 7. M. §. 515, 2. K. §. 402. R. p. 574 etc. — 82) selbst d. h. grade über etc. — 83) *εἶμι* im Med. s. B. p. 232. — 84) Was liegt im Aor. Conj. des hypoth. Satzes? s. I. 4, 15, 28). — 85) Ueber *βούλει* s. B. p. 196, 3, oben. — 86) ich gestatte dir. — 87) s. *αἱρέω*, Med. — 88) In wiefern der Indic.? s. I. 9, 28, 4). — 89) *μακράν*, adverb. femininischer Acc. s. B. §. 115, 4. K. §. 480, An. 1. R. p. 494, d) oben. — 90) von den Erlesenen, nämlich die Hälfte jener sechs Lochen, von welchen drei (300 M.) an der Spitze, u. drei bei der Nachhut des Heeres marschirten, s. §. 21. — 91) *ὡς* verbunden mit *δύνασθαι*, s. I. 1, 6, 33). — 92) *ὁρμάω*, s. Lex. 2). — 93) wetteifernd

τὸ ἄκρον. Καὶ ἐνταῦθα πολλὴ μὲν κραυγὴ ἦν τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατεύματος διακελευομένων[94]) τοῖς ἑαυτῶν[95]), πολλὴ δὲ [κραυγὴ] τῶν ἀμφὶ Τισσαφέρνην τοῖς ἑαυτῶν διακελευομένων. Ξενοφῶν δὲ παρελαύνων ἐπὶ τοῦ ἵππου παρεκελεύετο· 45
46 Ἄνδρες, νῦν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα νομίζετε ἁμιλλᾶσθαι, νῦν πρὸς παῖδας καὶ γυναῖκας, νῦν ὀλίγον πονήσαντες χρόνον ἀμαχεὶ[96]) τὴν λοιπὴν[97]) πορευσόμεθα. Σωτηρίδας δὲ ὁ Σικυώνιος
47 εἶπεν· Οὐκ ἐξ ἴσου[98]), ὦ Ξενοφῶν, ἐσμέν· σὺ μὲν γὰρ ἐφ᾽ ἵππου ὀχῇ[99]), ἐγὼ δὲ χαλεπῶς κάμνω τὴν ἀσπίδα φέρων. Καὶ ὃς[100]) ἀκούσας ταῦτα καταπηδήσας ἀπὸ τοῦ ἵππου
48 ὠθεῖται αὐτὸν ἐκ τῆς τάξεως καὶ τὴν ἀσπίδα ἀφελόμενος[1]) ὡς ἐδύνατο τάχιστα ἔχων ἐπορεύετο· ἐτύγχανε δὲ καὶ θώρακα ἔχων[2]) τὸν ἱππικόν, ὥστε ἐπιέζετο. Καὶ τοῖς μὲν ἔμπροσθεν[3]) ὑπάγειν[4]) παρεκελεύετο, τοῖς δὲ ὄπισθεν παριέναι μόλις ἑπομένοις. Οἱ δ᾽ ἄλλοι στρατιῶται παίουσι καὶ βάλλουσι καὶ
49 λοιδοροῦσι τὸν Σωτηρίδαν, ἔστε ἠνάγκασαν[5]) λαβόντα τὴν ἀσπίδα πορεύεσθαι. Ὁ δὲ[6]) ἀναβάς[7]), ἕως μὲν βάσιμα[8]) ἦν, ἐπὶ τοῦ ἵππου ἦγεν, ἐπεὶ δὲ ἄβατα ἦν, καταλιπὼν τὸν ἵππον ἔσπευδε πεζῇ[9]). Καὶ φθάνουσιν[10]) ἐπὶ τῷ ἄκρῳ γενόμενοι τοὺς πολεμίους.

V. Ἔνθα δὴ οἱ μὲν βάρβαροι στραφέντες ἔφευγον ᾗ[11]) 1
ἕκαστος ἐδύνατο, οἱ δ᾽ Ἕλληνες εἶχον τὸ ἄκρον. Οἱ δὲ ἀμφὶ Τισσαφέρνην καὶ Ἀριαῖον ἀποτραπόμενοι ἄλλην ὁδὸν ᾤχοντο[12]). Οἱ δὲ ἀμφὶ Χειρίσοφον καταβάντες εἰς τὸ πεδίον

---

darauf losgehen. — 94) sc. στρατιωτῶν, welche in dem Collect. στράτευμα liegen, wie oben II. 1, 6, N. 41). — 95) über den Gen. s. B. §. 127, 7. — 96) ἀμαχεί s. I. 7, 9, 100). — 97) sc. ὁδόν. — 98) ἐκ mit Gen. zur Umschreibung adverb. Ausdrücke der Gemässheit etc. in gleicher Lage, s. B. §. 115, An. 5. R. p. 537. K. §. 519, 3), g). — 99) ὀχέομαι mit ἐπί u. Gen. s. B. p. 421. K. §. 531, I. 1). — 100) über das Rel. mit καί statt des Demonstr. s. B. §. 126, 5. M. §. 484, b). R. p. 464, An. 11. K. §. 650, An. — 1) ἀφαιρέω. — 2) Was liegt in dem Verbo fin., was in dem Part.? s. II. 4, 15, 40). — 3) Adv. mit Art. s. II. 2. 20, 17). — 4) s. Lex. 3). — 5) sc. αὐτόν. — 6) sc. Ξενοφῶν. — 7) sc. ἐπὶ τὸν ἵππον. — 8) Das Adj. im Neutr. Plur. als substant. Prädikat beim Hilfsverbo, s. M. §. 443. — 9) πεζῇ, adverb. femin. Dat. s. B. §. 115, 4. — 10) φθάνειν mit Acc. der Person, s. Lex., adverb. beim Part.: kurz vor; s. B. §. 144, An. 8, vergl. I. 1, 2, 13). —

Cap. V. §. 1. 11) ᾗ, wo, wie, s. oben N. 70). — 12) οἴχομαι beim Part. in der Bedeutung des Adv., s. I. 1, 2, 13); über den folgenden Acc., der auch bei Intrans., namentlich den Verb. der Bewegung steht, s. K. §. 480. R.

ἐστρατοπεδεύσαντο ἐν κώμῃ μεστῇ πολλῶν ἀγαθῶν [13]). Ἦσαν
δὲ καὶ ἄλλαι κῶμαι πολλαί, πλήρεις πολλῶν ἀγαθῶν, ἐν
2 τούτῳ τῷ πεδίῳ παρὰ [14]) τὸν Τίγρητα ποταμόν. Ἡνίκα δ'
ἦν δείλη [15]), ἐξαπίνης [16]) ἐπιφαίνονται οἱ πολέμιοι ἐν τῷ
πεδίῳ, καὶ τῶν Ἑλλήνων κατέκοψάν τινας τῶν ἐσκεδασμέ-
νων [17]) ἐν τῷ πεδίῳ καθ' ἁρπαγήν· καὶ γὰρ νομαὶ πολλαὶ
βοσκημάτων διαβιβαζόμεναι εἰς τὸ πέραν τοῦ ποταμοῦ κατε-
3 λήφθησαν [18]). Ἐνταῦθα Τισσαφέρνης καὶ οἱ σὺν αὐτῷ καίειν
ἐπεχείρησαν τὰς κώμας. Καὶ τῶν Ἑλλήνων μάλα ἠθύμησάν
τινες, ἐννοούμενοι [19]) μὴ τὰ ἐπιτήδεια, εἰ καίοιεν [20]), οὐκ
4 ἔχοιεν ὁπόθεν [21]) λαμβάνοιεν [22]). Καὶ οἱ μὲν ἀμφὶ Χειρίσο-
φον ἀπῄεσαν ἐκ τῆς βοηθείας [23])· ὁ δὲ Ξενοφῶν ἐπεὶ κατέβη,
παρελαύνων τὰς τάξεις, ἡνίκα ἀπὸ [24]) τῆς βοηθείας ἀπήντη-
5 σαν οἱ Ἕλληνες, ἔλεγεν· Ὁρᾶτε, ὦ ἄνδρες Ἕλληνες, ὑφιέν-
τας [25]) τὴν χώραν ἤδη ἡμετέραν εἶναι; Ἃ γὰρ ὅτε ἐσπέν-
δοντο διεπράττοντο [26]), μὴ καίειν τὴν βασιλέως χώραν, νῦν
αὐτοὶ καίουσιν ὡς ἀλλοτρίαν. Ἀλλ' ἐάν που καταλείπωσί [27])
γε αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια, ὄψονται [28]) καὶ ἡμᾶς ἐνταῦθα πορευο-
6 μένους. Ἀλλ', ὦ Χειρίσοφε, ἔφη, δοκεῖ μοι βοηθεῖν ἐπὶ [29])
τοὺς καίοντας ὡς ὑπὲρ [30]) τῆς ἡμετέρας [31]). Ὁ δὲ Χειρίσοφος
εἶπεν· Οὔκουν [32]) ἔμοιγε δοκεῖ· ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς, ἔφη, καίω-
μεν [33]), καὶ οὕτω θᾶττον [34]) παύσονται.
7 Ἐπεὶ δὲ ἐπὶ τὰς σκηνὰς [35]) ἀπῆλθον, οἱ μὲν ἄλλοι

p. 483, 3. M. §. 409, 4. — 13) Gen. der Fülle u. des Mangels s. I. 10, 12, 70). — 14) παρά mit Acc.: längshin s. I. 9, 13, 39). — 15) Ueber δείλη s. I. 8, 8, 65). — 16) vergl. ἐξαίφνης unter den durch Composition mit Präposit. entstandenen Partikeln s. B. §. 115, An. 5. — 17) s. σκεδάννυμι. — 18) s. καταλαμβάνω. — 19) in dem Bedenken liegt zugleich Besorgniss, daher das folgende μὴ οὐ, s. III. 1, 12, 69). — 20) sc. αὐτά. — 21) Orte, woher etc. vergl. II. 4, 5, 97). — 22) Ueber den Opt. nach Relat. s. II. 5, 32, 48). — 23) Es waren also Einige von den Truppen des Cheirisophos zu Hilfe geeilt, u. kehrten jetzt, wohl unverrichteter Sache, zurück; der Autor geht in eine nähere Erklärung hierüber nicht ein; daher finden Andere diese Stelle verdächtig, u. Manche lassen sie ganz weg. — 24) Andere lesen ἐκ u. statt des folgenden οἱ Ἕλληνες lesen sie: οἱ ἀμφὶ Χειρίσοφον, oder οἱ ἄλλοι, oder lassen es ganz weg, u. ergänzen αὐτῷ. — 25) ὑφίημι, s. Lex. 2); sc. πολεμίους; über das Part. s. I. 7, 17, 20). — 26) s. Lex. d); das Factum s. II. 3, 27. — 27) Nach Andern: καταλίπωσι; warum der Conj.? — 28) s. ὁράω. — 29) gegen. — 30) für, wegen. — 31) sc. χώρας. — 32) οὔκουν, als nachdrückliche Verneinung, vergl. oben II. 5, 24, 16). — 33) Conj. adhort. der ersten Person, s. III. 1, 24, 35). — 34) s. ταχύς, B. §. 67, 3. — 35) zu den Zelten, d. h. zu dem Lager; denn die

περὶ[36]) τὰ ἐπιτήδεια ἦσαν, στρατηγοὶ δὲ καὶ λοχαγοὶ[37]) συνῆλθον. Καὶ ἐνταῦθα πολλὴ ἀπορία ἦν. Ἔνθεν[38]) μὲν γὰρ ὄρη ἦν ὑπερύψηλα, ἔνθεν δὲ ὁ ποταμὸς[39]) τοσοῦτος τὸ βάθος[40]) ὡς[41]) μηδὲ τὰ δόρατα ὑπερέχειν[42]) πειρωμένοις[43]) τοῦ βάθους.
Ἀπορουμένοις δ' αὐτοῖς προσελθών τις ἀνὴρ Ῥόδιος εἶπεν· 8
Ἐγὼ θέλω, ὦ ἄνδρες, διαβιβάσαι[44]) ὑμᾶς κατὰ[45]) τετρακισχιλίους ὁπλίτας, ἂν ἐμοὶ ὧν[46]) δέομαι ὑπηρετήσητε[47]) καὶ
τάλαντον μισθὸν πορίσητε. Ἐρωτώμενος δὲ ὅτου[48]) δέοιτο[49]), 9
Ἀσκῶν, ἔφη, δισχιλίων δεήσομαι· πολλὰ δ' ὁρῶ ταῦτα[50]) πρόβατα καὶ αἶγας καὶ βοῦς[51]) καὶ ὄνους, ἃ[52]) ἀποδαρέντα[53])
καὶ φυσηθέντα[54]) ῥᾳδίως ἂν παρέχοι[55]) τὴν διάβασιν. Δεή- 10
σομαι δὲ καὶ τῶν δεσμῶν οἷς χρῆσθε περὶ τὰ ὑποζύγια· τούτοις δ', ἔφη, ζεύξας τοὺς ἀσκοὺς πρὸς ἀλλήλους, ὁρμίσας[56]) ἕκαστον ἀσκὸν λίθους ἀρτήσας[57]) καὶ ἀφεὶς ὥσπερ ἀγκύρας εἰς τὸ ὕδωρ, διαγαγὼν καὶ ἀμφοτέρωθεν δήσας[58]) ἐπιβαλῶ ὕλην[59]) καὶ γῆν ἐπιφορήσω. Ὅτι μὲν οὖν οὐ καταδύσεσθε 11
αὐτίκα μάλα[60]) εἴσεσθε[61])· ὁ γὰρ ἀσκὸς δύο ἄνδρας ἕξει[62])

Zelte waren, wie er III. 3, 1. erzählt, verbrannt. — 36) περί mit Acc. in kausaler Beziehung zur Angabe einer Rücksicht auf Etwas, mit εἶναι, beschäftigt seyn mit Etwas, s. B. p. 420. K. §. 530, III. 3). R. p. 497. — 37) ohne Artikel, d. h. Alles was von Strat. u. Loch. vorhanden war; Andere ziehen indessen den Artikel vor. — 38) von der einen — von der andern Seite. — 39) Der Tigris nämlich. — 40) τὸ βάθος, Acc. der näheren Bestimmung, s. I. 7, 15, 15). — 41) ὡς für ὥςτε mit Inf. s. I. 6, 6, 94). — 42) ὑπερέχειν, intrans.: s. Lex. 2). — 43) πειρᾶσθαι, mit Gen. s. Lex. B), 2), vergl. K. §. 458. R. p. 527, An. 17. — 44) διαβιβάζω. — 45) κατά zur Angabe einer Abtheilung: je 4000 (auf jeden der 2000 Schläuche zwei Mann gerechnet; s. B. p. 422. K. §. 527, 3) d). R. p. 496. — 46) Gen. nach den Verb. des Bedürfens etc. s. I. 10, 12, 70). — 47) s. Lex. 2); was liegt in dem Conj. Aor. des hypoth. Satzes? — 48) ὅτου für οὗτινος, s. B. §. 77, 3. — 49) Andere lesen δεήσοιτο. — 50) ταῦτα; die Pron. demonstr. oft adverb. hinweisend: dort, s. B. §. 127, 1. M. §. 471, 5. K. §. 355, 1. R. p. 457, c). — 51) über den kontrahirten Acc. Plur. βοῦς s. B. §. 48, 2. — 52) Das Relat. auf mehrere Subst. verschiedenen Geschlechtes bezogen, steht im Neutr., indem jene Subst. im Allgemeinen und Ganzen aufgefasst werden, s. K. §. 654, 2. R. p. 463, d). — 53) s. ἀποδείρω. — 54) φυσάω; d. h. die Häute; in der lebendigen, gedrängten Rede wird es auf die Thiere selbst bezogen. — 55) Was liegt in dem Opt. nach dem Rel. mit ἄν? s. I. 5, 9, 12). — 56) ὁρμίζω s. Lex. b); Andere lesen ἁρμόσας, zusammenpassend. — 57) ἀρτάω, anknüpfen. — 58) s. δέω. — 59) Gehölz. — 60) αὐτίκα μάλα, sogleich, auf der Stelle. — 61) s. εἴδω. — 62) ἔχειν τινά τινος, abhalten, verhindern, mit folgendem μή beim Inf., gleichwie bei den Verb. der Furcht, u. anderen schon einen negativen Begriff in sich tragenden Verb., um die negative Absicht mehr noch hervor zu heben, s. K. §. 607, 2. B. §. 148, An. 9. R. p. 720, a). M. §. 533, 3; u.

τοῦ μὴ καταδῦναι· ὥστε[63]) δὲ μὴ ὀλισθάνειν ἡ ὕλη καὶ
12 ἡ γῆ σχήσει[64]). Ἀκούσασι ταῦτα τοῖς στρατηγοῖς τὸ μὲν
ἐνθύμημα χάριεν ἐδόκει εἶναι, τὸ δ' ἔργον[65]) ἀδύνατον· ἦσαν
γὰρ οἱ κωλύσοντες[66]) πέραν πολλοὶ ἱππεῖς, οἳ εὐθὺς τοῖς
πρώτοις οὐδὲν ἂν ἐπέτρεπον[67]) τούτων[68]) ποιεῖν.
13 Ἐνταῦθα τὴν μὲν ὑστεραίαν ἐπανεχώρουν[69]) εἰς τοὔμ-
παλιν[70]) [ἢ] πρὸς Βαβυλῶνα εἰς τὰς ἀκαύστους[71]) κώμας,
κατακαύσαντες[72]) ἔνθεν[73]) ἐξῄεσαν· ὥστε οἱ πολέμιοι οὐ
προσήλαυνον, ἀλλὰ ἐθεῶντο καὶ ὅμοιοι[74]) ἦσαν θαυμάζοντες
14 ὅποι ποτὲ τρέψονται οἱ Ἕλληνες καὶ τί ἐν νῷ ἔχοιεν[75]). Ἐν-
ταῦθα οἱ μὲν ἄλλοι στρατιῶται ἀμφὶ[76]) τὰ ἐπιτήδεια ἦσαν·
οἱ δὲ στρατηγοὶ καὶ οἱ λοχαγοὶ πάλιν συνῆλθον, καὶ συναγα-
γόντες τοὺς αἰχμαλώτους ἤλεγχον[77]) τὴν κύκλῳ πᾶσαν χώραν[78])
15 τίς ἑκάστη εἴη. Οἱ δ' ἔλεγον ὅτι τὰ[79]) μὲν πρὸς μεσημβρίαν
τῆς[80]) ἐπὶ Βαβυλῶνα εἴη καὶ Μηδίαν, δι' ἧσπερ ἥκοιεν[81]),
ἡ δὲ πρὸς ἕω[82]) ἐπὶ Σοῦσά τε καὶ Ἐκβάτανα[83]) φέροι, ἔνθα
θερίζειν καὶ ἐαρίζειν[84]) λέγεται βασιλεύς, ἡ δὲ διαβάντι[85])
τὸν ποταμὸν πρὸς ἑσπέραν ἐπὶ Λυδίαν καὶ Ἰωνίαν φέροι, ἡ
δὲ διὰ τῶν ὀρέων καὶ πρὸς ἄρκτον τετραμμένη[86]) ὅτι εἰς

über den folgenden Gen. nach den Verb. des Abhaltens etc. s. R. §. 528, c). M. §. 353, γ). K. §. 442, 3. B. §. 132, 4, 1); vergl. I. 3, 2, 99). — 63) ὥστε mit Inf. u. der Negation μή s. I. 6, 6, 51); der Folgesatz vor dem Wirkungssatze. — 64) s. ἔχω. — 65) die Ausführung. — 66) Was liegt in dem Part. Fut.? s. I. 10, 6, 45). — 67) gestatten; das histor. Temp. mit ἄν im hypoth. Satze s. II. 1, 4, 32); ergänze: εἰ ἐπεχείρουν. — 68) Gen. abhängig von οὐδέν. — 69) s. ἐπαναχωρέω. — 70) für τὸ ἔμπαλιν; über die Krasis s. B. §. 29, An. 3; mit εἰς Umschreibung des Adv. zur Angabe der Art u. Weise: wiederum, s. B. §. 115, An. 5. K. §. 523, 3), b). — 71) s. καίω. — 72) sc. ταύτας. — 73) woher, aus welchen, für: ἐξ ὧν. — 74) gleich, d. h. gemeinsam, insgesammt. — 75) der Opt. wechselt mit dem Fut. Ind., um hier mehr das blos Mögliche, Gedachte hervorzuheben, vergl. oben I. 9, 18, 4). — 76) ἀμφί mit εἶναι, in kausaler Beziehung zur Angabe eines Beschäftigtseyns um Etwas, s. B. p. 420. K. §. 529, III. 3). vergl. N. 36). — 77) s. ἐλέγχω, erforschen; Lex. 2). — 78) Das Subj. des abhängigen Satzes als Object des Hauptsatzes, vergl. I. 6, 5, 82). — 79) τά sc. ὄντα. — 80) sc. ὁδοῦ, welches oft beim Artikel ausgelassen wird, s. M. §. 282, 4. R. p. 446, ε). — 81) ἥκω mit Perf.-Bedeutung s. I. 4, 13, 13). — 82) über den Acc. ἕω nach der attischen zweiten Declin. s. B. §. 37, An. 2. — 83) Beides Neutr. Plur. — 84) den Sommer u. Frühling zubringen (sieben Monate verweilte er in Babylon). — 85) Dat. abs. bei Zeitangaben: wenn man überschritten hat; eigentlich aber: der (Weg) welcher dem den Fluss überschritten Habenden gegen Abend ist etc., vergl. K. §. 579. B. §. 145, 5. R. p. 680, 3. — 86) s. τρέπω.

Καρδούχους ἄγοι. Τούτους δὲ ἔφασαν οἰκεῖν ἀνὰ τὰ ὄρη 16
καὶ πολεμικοὺς εἶναι καὶ βασιλέως οὐκ ἀκούειν[87], ἀλλὰ καὶ
ἐμβαλεῖν ποτὲ εἰς αὐτοὺς βασιλικὴν στρατιὰν δώδεκα μυριά-
δας[88]· τούτων δὲ οὐδένα ἀπονοστῆσαι διὰ τὴν δυςχωρίαν.
Ὁπότε μέντοι πρὸς τὸν σατράπην τὸν ἐν τῷ πεδίῳ σπεί-
σαιντο[89], καὶ ἐπιμιγνύναι[90] σφῶν τε πρὸς ἐκείνους καὶ
ἐκείνων πρὸς ἑαυτούς. Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ στρατηγοὶ 17
ἐκάθισαν[91] χωρὶς[92] τοὺς ἑκασταχόσε[93] φάσκοντας[94] εἰδέ-
ναι[95], οὐδὲν δῆλον ποιήσαντες ὅποι πορεύεσθαι ἔμελλον.
Ἐδόκει δὲ τοῖς στρατηγοῖς ἀναγκαῖον εἶναι διὰ τῶν ὀρέων
εἰς Καρδούχους ἐμβάλλειν· τούτους γὰρ διελθόντας ἔφασαν
εἰς Ἀρμενίαν ἥξειν, ἧς Ὀρόντας ἦρχε[96] πολλῆς καὶ εὐδαί-
μονος[97]. Ἐντεῦθεν δ' εὔπορον ἔφασαν εἶναι ὅποι τις ἐθέ-
λει[98] πορεύεσθαι. Ἐπὶ[99] τούτοις ἐθύσαντο, ὅπως ὁπήνικα 18
καὶ δοκοίη τῆς ὥρας[100] τὴν πορείαν ποιοῖντο· τὴν γὰρ ὑπερ-
βολὴν τῶν ὀρέων ἐδεδοίκεσαν[1] μὴ προκαταληφθείη· καὶ
παρήγγειλαν, ἐπειδὴ δειπνήσαιεν, συνεσκευασμένους πάντας
ἀναπαύεσθαι[2] καὶ ἕπεσθαι ἡνίκ' ἂν τις παραγγείλῃ[3].

— 87) sie hörten, achteten nicht auf den König; die Negation οὐκ beim Inf. im Serm. obl. s. B. §. 148, 2, d. vergl. II. 2, 1, 37). — 88) eine an das Vorhergehende eng sich anschliessende Apposition. — 89) s. σπένδω, Med. — 90) s. ἐπιμίγνυμι, auch im Act.: Verkehr haben; die folgenden Gen. sind partitiv: Einige von ihnen etc. s. M. §. 323; vergl. I. 5, 10, 23). — 91) καθίζω, transit. s. Lex. — 92) getrennt. — 93) überallhin. — 94) s. B. §. 109, 2. — 95) bekannt seyn. — 96) Ind., Uebergang in die directe Rede. — 97) sc. οὔσης. — 98) In wiefern Andere: ἐθέλοι? — 99) ἐπί mit Dat. zur Angabe der Bedingung, oder der zusammentreffenden Umstände: unter diesen Umständen; oder zur Angabe der Absicht, des Zweckes: in dieser Absicht, s. II. 4, 5, 94). — 100) wann auch, in welcher Zeit auch es gut dünken möge. — 1) s. δεῖσαι, über μή s. I. 9, 24, 53); u. über die Attraction des folgenden Subjectes s. oben N. 78). — 2) s. Lex. Med. — 3) ἂν mit Relat. u. Conj. Aor. s. I. 4, 15, 28).

ΛΟΓΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ.

Δ.

1 I. Ὅσα μὲν δὴ ἐν τῇ ἀναβάσει ἐγένετο μέχρι[1] τῆς μάχης,
καὶ ὅσα μετὰ τὴν μάχην ἐν[2] ταῖς σπονδαῖς ἃς βασιλεὺς καὶ
οἱ σὺν Κύρῳ ἀναβάντες[3] Ἕλληνες ἐσπείσαντο[4], καὶ ὅσα
παραβάντος[5] τὰς σπονδὰς βασιλέως καὶ Τισσαφέρνους ἐπο-
λεμήθη[6] πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ἐπακολουθοῦντος[7] τοῦ Περ-
2 σικοῦ στρατεύματος, ἐν τῷ πρόσθεν[8] λόγῳ δεδήλωται. [Ἐπεὶ
δὲ ἀφίκοντο[9] ἔνθα[10] ὁ μὲν Τίγρης ποταμὸς παντάπασιν
ἄπορος ἦν διὰ τὸ βάθος καὶ μέγεθος, πάροδος δὲ οὐκ ἦν,
ἀλλὰ τὰ Καρδούχια ὄρη ἀπότομα ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ ποταμοῦ
ἐκρέματο[11], ἐδόκει δὴ τοῖς στρατηγοῖς διὰ τῶν ὀρέων πο-
3 ρευτέον[12] εἶναι. Ἤκουον[13] γὰρ τῶν ἁλισκομένων ὅτι εἰ
διέλθοιεν[14] τὰ Καρδούχια ὄρη, ἐν τῇ Ἀρμενίᾳ τὰς πηγὰς
τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ, ἢν μὲν βούλωνται[15], διαβήσονται,
ἢν δὲ μὴ βούλωνται, περιίασι[16]. Καὶ τοῦ Εὐφράτου δὲ
τὰς πηγὰς ἐλέγετο οὐ πρόσω[17] τοῦ Τίγρητος εἶναι[18]. Καὶ
4 ἔστιν οὕτως ἔχον[19]. Τὴν δ' εἰς τοὺς Καρδούχους ἐμβολὴν

Lib. IV. Cap. I. §. 1. 1) *μέχρι* mit Gen. s. III. 1, 1, 2). — 2) *ἐν* in temporeller Beziehung, s. K. §. 520, 2). R. p. 509, 2; vergl. II. 5, 1, 3). — 3) Ueber den synkopirten Aor. u. den Vokal desselben s. B. §. 110, 6. — 4) *σπένδω*; warum das Med.? — 5) *παραβαίνω*, transit. s. Lex. 2), a). — Ueber die Verba desselben Stammes mit dem zu ihnen gehörenden Subst. s. B. §. 131, 3. M. §. 408, 1. R. p. 485, b. — 6) *πολεμεῖν* mit Dat. s. II. 5, 20, 97), u. mit *πρός* s. I. 3, 4, 12). — 7) Warum das Praes. Part.? — 8) Adv. mit Artikel als Adj. s. I. 1, 9, 49). — 9) s. *ἱκνέομαι*. — 10) für *ἐκεῖσε* *ἔνθα*, wie II. 1, 6, 44). — 11) *κρεμάννυμι*. — 12) Ueber die Adj. verbal. s. I. 4, 18, 47). — 13) *ἀκούω* mit Gen. vergl. I. 8, 13, 91). — 14) Was liegt in dem Opt. Aor. des hypoth. Satzes? — 15) Warum der Conj.? — 16) Ueber die Bedeutung des Praes. von *εἶμι* s. B. p. 233, 5; vergl. II. 2, 1, 39); u. wie ist die Folge hier, wie auch durch *διαβήσονται*, ausgedrückt? s. K. §. 680, 2, u. 681, b. R. p. 606, oben, u. 607, C). — 17) *πρόσω* mit Genit. s. III. 2, 22, 79). — 18) Acc. c. Inf. nach Verb. impers. s. I. 8, 6, 62). — 19) *ἔχειν* mit Adv. s. II. 3, 18, 1); Andere lesen noch immer: *οὐ τὸ στενόν*, was doch offenbar keinen

ὧδε ποιοῦνται, ἅμα μὲν λαθεῖν πειρώμενοι, ἅμα δὲ φθάσαι,
πρὶν[20] τοὺς πολεμίους καταλαβεῖν τὰ ἄκρα.] Ἡνίκα δ' ἦν 5
ἀμφὶ[21] τὴν τελευταίαν φυλακὴν[22] καὶ ἐλείπετο τῆς νυκτὸς
ὅσον[23] σκοταίους[24] διελθεῖν τὸ πεδίον, τηνικαῦτα ἀναστάντες
ἀπὸ[25] παραγγέλσεως[26] πορευόμενοι ἀφικνοῦνται ἅμα τῇ[27]
ἡμέρᾳ πρὸς τὸ ὄρος. Ἔνθα δὴ Χειρίσοφος μὲν ἡγεῖτο[28] 6
τοῦ στρατεύματος λαβὼν τὸ ἀμφ' αὑτὸν[29] καὶ τοὺς γυμνή-
τας πάντας, Ξενοφῶν δὲ σὺν τοῖς ὀπισθοφύλαξιν ὁπλίταις[30]
εἵπετο οὐδένα ἔχων γυμνήτην[31]· οὐδεὶς γὰρ ἐδόκει[32] κίν-
δυνος εἶναι μή[33] τις ἄνω πορευομένων[34] ἐκ τοῦ ὄπισθεν[35]
ἐπίσποιτο[36]. Καὶ ἐπὶ μὲν τὸ ἄκρον ἀναβαίνει Χειρίσοφος 7
πρίν[37] τινα αἰσθέσθαι τῶν πολεμίων· ἔπειτα δ' ὑφηγεῖτο·
ἐφείπετο δὲ ἀεὶ τὸ ὑπερβάλλον[38] τοῦ στρατεύματος εἰς τὰς
κώμας τὰς ἐν τοῖς ἄγκεσί τε καὶ μυχοῖς τῶν ὀρέων. Ἔνθα 8
δὴ οἱ μὲν Καρδοῦχοι ἐκλιπόντες τὰς οἰκίας ἔχοντες καὶ γυ-
ναῖκας[39] καὶ παῖδας ἔφευγον ἐπὶ τὰ ὄρη. Τὰ δὲ ἐπιτήδεια
πολλὰ ἦν λαμβάνειν, ἦσαν δὲ καὶ χαλκώμασι παμπόλλοις
κατεσκευασμέναι αἱ οἰκίαι, ὧν οὐδὲν ἔφερον οἱ Ἕλληνες, οὐδὲ
τοὺς ἀνθρώπους ἐδίωκον, ὑποφειδόμενοι[40] εἴ[41] πως ἐθελή-
σειαν οἱ Καρδοῦχοι διιέναι αὐτοὺς ὡς διὰ φιλίας τῆς χώρας[42],
ἐπείπερ βασιλεῖ πολέμιοι ἦσαν· τὰ μέντοι ἐπιτήδεια ὅτῳ[43] 9

---

rechten Sinn gibt. — 20) πρίν mit Acc. c. Inf. s. I. 8, 19, 29). — 21) ἀμφί, temporell: gegen, s. II. 6, 15, 58). — 22) Die Griechen hatten nämlich drei Nachtwachen, die nach den Jahreszeiten kürzer oder länger waren. — 23) Ueber die in ὅσον liegende Attraction u. den folgenden Acc. c. Inf. s. II. 3, 13, 74), u. II. 4, 6, 14). — 24) das Adj. der Zeit für das Adv. s. II. 2, 17, 7). — 25) ἀπό mit Gen. die Veranlassung oder Gemässheit bezeichnend; nach, auf, s. K. §. 518, 3), d) u. g); vergl. II. 5, 32, 46). — 26) παράγγελσις, ein Befehl im Kriege, der, um ihn geheim zu halten, von Hand zu Hand, oder von Mund zu Mund geht; daher auch: die Parole. — 27) ἅμα mit Dat. s. II. 4, 9, 20). — 28) ἡγεῖσθαι mit Gen. u. Dat. s. I. 9, 31, 24), u. II. 2, 8, 66). — 29) sc. στράτευμα, seine Umgebung, Begleitung. — 30) Nachzugs-Hopliten. — 31) In wiefern Andere γυμνῆτα? — 32) sc. αὐτοῖς. — 33) μή, weil in κίνδυνος zugleich Besorgniss, Furcht liegt, mit Opt. s. II. 2, 16, 100). — 34) Gen. absol. Part. ohne eigenes Subj. s. M. §. 561, vergl. I. 8, 18, 19), u. I. 4, 12, 11). — 35) von hintenher. — 36) ἐφέπομαι. — 37) πρίν s. oben N. 20). — 38) sc. μέρος, der jedesmal übersetzende Theil. — 39) ohne Artikel s. I. 4, 8, 91). — 40) sc. αὐτούς. — 41) εἰ, ob, oft elliptisch, sc. πειρώμενοι etc. s. M. §. 526. K. §. 698, An. 2. Andere lassen hinter εἰ hier ἄν folgen, welches nur ausnahmsweise stehen könnte, s. M. §. 525, b, a). — 42) für διὰ τῆς χώρας ὡς διὰ φιλίας, s. I. 3, 14, 89). — 43) Das Relat. im Sing. auf ein Subst. im Plur. bezogen, wenn das Relat.

τις ἐπιτυγχάνοι[44]) ἐλάμβανον· ἀνάγκη γὰρ ἦν. Οἱ δὲ Καρδοῦχοι οὔτε καλούντων ὑπήκουον οὔτε ἄλλο φιλικὸν οὐδὲν
10 ἐποίουν. Ἐπεὶ δὲ οἱ τελευταῖοι τῶν Ἑλλήνων κατέβαινον εἰς τὰς κώμας ἀπὸ τοῦ ἄκρου ἤδη σκοταῖοι[45]), διὰ γὰρ τὸ στενὴν εἶναι τὴν ὁδὸν[46]) ὅλην τὴν ἡμέραν ἡ ἀνάβασις αὐτοῖς ἐγένετο[47]) καὶ κατάβασις εἰς τὰς κώμας, τότε[48]) δὴ συλλεγέντες τινὲς τῶν Καρδούχων τοῖς τελευταίοις ἐπέθεντο, καὶ ἀπέκτεινάν τινας καὶ λίθοις καὶ τοξεύμασι κατέτρωσαν[49]), ὀλίγοι τινὲς[50]) ὄντες· ἐξ ἀπροσδοκήτου[51]) γὰρ αὐτοῖς ἐπέπεσε[52]) τὸ
11 Ἑλληνικόν[53]). Εἰ μέντοι τότε πλείους συνελέγησαν[54]), ἐκινδύνευσεν ἂν[55]) διαφθαρῆναι πολὺ τοῦ στρατεύματος. Καὶ ταύτην μὲν τὴν νύκτα οὕτως ἐν ταῖς κώμαις ηὐλίσθησαν[56])· οἱ δὲ Καρδοῦχοι κύκλῳ πυρὰ πολλὰ ἔκαιον ἐπὶ τῶν ὀρέων καὶ συνεώ-
12 ρων ἀλλήλους[57]). Ἅμα[58]) δὲ τῇ ἡμέρᾳ συνελθοῦσι τοῖς στρατηγοῖς καὶ λοχαγοῖς τῶν Ἑλλήνων ἔδοξε[59]) τῶν τε ὑποζυγίων τὰ ἀναγκαῖα καὶ τὰ δυνατώτατα πορεύεσθαι ἔχοντας[60]), καταλιπόντας τὰ ἄλλα, καὶ ὁπόσα ἦν νεωστὶ αἰχμάλωτα ἀνδράποδα
13 ἐν τῇ στρατιᾷ πάντα ἀφεῖναι[61]). Σχολαίαν γὰρ ἐποίουν[62]) τὴν πορείαν πολλὰ ὄντα τὰ ὑποζύγια καὶ τὰ αἰχμάλωτα, καὶ πολλοὶ δὴ αὐτῶν[63]) οἱ ἐπὶ τούτοις ὄντες[64]) ἀπόμαχοι ἦσαν· διπλάσιά τε τὰ ἐπιτήδεια ἔδει πορίζεσθαι καὶ φέρεσθαι πολλῶν τῶν ἀνθρώπων ὄντων. Δόξαν[65]) δὲ ταῦτα ἐκήρυξαν οὕτω ποιεῖν.

---

kollective Bedeutung hat: auf was (welche) man auch stossen mochte, s. K. §. 625, β). M. §. 475. R. p. 463, b). — 44) Der Opt. im relat. Satze, auf eine historische Zeitform bezogen, für die unbestimmte Frequenz einer Thätigkeit, s. I. 9, 20, ***). — 45) Ueber das Adj. σκοταῖοι s. oben N. 24). — 46) Das Subj. des durch Artikel u. Praep. bestimmten Inf. im Acc. statt der Causal-Conjunctionen s. B. §. 141, 1. R. p. 650, 2. K. §. 561, 2, d. — 47) es war ihnen, d. h. sie waren beschäftigt, brachten sie mit etc. — 48) die Verbindung von διά bis κώμας ist als beweisend eingeschoben, u. mit τότε beginnt der Nachsatz zu ἐπεὶ etc. — 49) s. κατατιτρώσκω. — 50) Das schon angeführte τινές wird hier des Wohlklangs wegen wiederholt. — 51) ex improviso. — 52) s. ἐπιπίπτω; Aor. für Plusqu. s. I. 10, 6, 51). — 53) sc. στράτευμα, für: οἱ Ἕλληνες. — 54) s. συλλέγω. — 55) ἂν mit Ind. einer historischen Zeit im hypothet. Satze s. III. 2, 24, 89), u. II. 1, 4, 32). — 56) s. αὐλίζομαι; über den passiv. Aor. s. B. §. 136, 2; vergl. III. 2, 18, 47). — 57) συνοράω; sie übersahen einander, gaben sich Signale; warum das Imperf.? — 58) ἅμα mit Dat. s. oben N. 27). — 59) ἔδοξε impersonell. — 60) Uebergang in den Acc. c. Inf., da doch der Dat. vorangegangen. — 61) In wiefern der Aor. Inf. s. M. §. 501. R. §. 137, 5. K. §. 386, An. R. p. 570, 2. — 62) es machten langsam, verzögerten den Weg. — 63) von ihnen selbst, d. h. von den Hellenen. — 64) d. h. als Führer. — 65) δόξαν ταῦτα sc. αὐτοῖς, nachdem ihnen dieses gut

Ἐπειδὴ δὲ ἀριστήσαντες ἐπορεύοντο, ὑποστάντες[66]) ἐν 14
στενῷ οἱ στρατηγοί, εἴ τι εὑρίσκοιεν τῶν εἰρημένων[67]) μὴ
ἀφειμένον[68]) ἀφῃροῦντο[69]), οἱ δ' ἐπείθοντο, πλὴν εἴ τίς τι
ἔκλεψεν[70]), οἷον[71]) ἢ παιδὸς ἐπιθυμήσας[72]) ἢ γυναικὸς τῶν
εὐπρεπῶν[73]). Καὶ ταύτην μὲν τὴν ἡμέραν οὕτως ἐπορεύθησαν, τὰ μέν[74]) τι μαχόμενοι, τὰ δὲ καὶ ἀναπαυόμενοι.
Εἰς δὲ τὴν ὑστεραίαν γίγνεται χειμὼν πολύς, ἀναγκαῖον δ' 15
ἦν πορεύεσθαι· οὐ γὰρ ἦν ἱκανὰ τὰ ἐπιτήδεια. Καὶ ἡγεῖτο
μὲν Χειρίσοφος, ὠπισθοφυλάκει δὲ Ξενοφῶν. Καὶ οἱ πολέ- 16
μιοι ἰσχυρῶς ἐπετίθεντο, καὶ στενῶν ὄντων τῶν χωρίων ἐγγὺς
προσιόντες ἐτόξευον καὶ ἐσφενδόνων[75])· ὥστε[76]) ἠναγκάζοντο
οἱ Ἕλληνες ἐπιδιώκοντες καὶ πάλιν ἀναχάζοντες σχολῇ πορεύεσθαι· καὶ θαμινὰ παρήγγειλεν ὁ Ξενοφῶν ὑπομένειν, ὅτε
οἱ πολέμιοι ἰσχυρῶς ἐπικέοιντο[77]). Ἔνθα ὁ Χειρίσοφος ἄλλοτε 17
μὲν[78]) ὅτε παρεγγυῷτο[79]) ὑπέμενε, τότε δὲ οὐχ ὑπέμενεν,
ἀλλ' ἦγε ταχέως καὶ παρηγγύα ἕπεσθαι, ὥστε δῆλον ἦν ὅτι
πρᾶγμά τι[80]) εἴη· σχολὴ δ' οὐκ ἦν ἰδεῖν παρελθόντι[81]) τὸ
αἴτιον τῆς σπουδῆς· ὥστε ἡ πορεία ὁμοία φυγῆς[82]) ἐγίγνετο
τοῖς ὀπισθοφύλαξι. Καὶ ἐνταῦθα ἀποθνήσκει[83]) ἀνὴρ ἀγα- 18
θός, Λακωνικός, Κλεώνυμος, τοξευθεὶς διὰ τῆς ἀσπίδος καὶ
τῆς στολάδος εἰς τὰς πλευράς, καὶ Βασίας Ἀρκάς, διαμπερὲς
[εἰς] τὴν κεφαλήν. Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο ἐπὶ σταθμόν, εὐθὺς 19

---

geschienen, eigentlich: in Ansehung dessen was ihnen gut geschienen, d. h. nachdem sie dieses beschlossen; über diesen Acc. absol. Part., besonders bei impersonellen Verb. s. K. §. 580, a. B. §. 145, An. 7, 2). R. p. 682, 5, wo diese Construction Nom. absol. genannt wird; u. über das Verb. im Sing. beim Subj. im Neutr. Plur. s. K. §. 369, An. 1. — 66) Andere: ἐπιστάντες, weil ὑφίστασθαι beim Xenoph. immer mit dem Begriffe des Widerstehens verbunden sey. — 67) für ἃ εἴρητο sc. ἀφιέναι. — 68) Andere lesen: ἀφιέμενον; warum μή beim Part.? — 69) s. ἀφαιρέω im Med. — 70) heimlich entwenden, durchbringen. — 71) οἷον, wie. — 72) ἐπιθυμεῖν mit Gen. s. II. 6, 21, 77); eigentlich sollte zu ἔκλεψεν, d. h. hinter οἷον, der Acc. folgen: παῖδα etc. u. dann: ἐπιθυμήσας αὐτῶν. — 73) Genit. partit. — 74) τὰ μέν — τὰ δέ, theils — theils. — 75) Warum diese Imperf.? — 76) Warum ὥστε mit Ind.? s. I. 1, 8, 44). — 77) Warum der Opt. im temporellen Satze? s. I. 5, 1, 55). — 78) sonst wohl, koncessiv zu dem folgenden adversativen τότε δέ, jetzt aber. — 79) παρεγγυάω; der Opt. der unbestimmten Frequenz, wie eben. — 80) irgend eine Schwierigkeit. — 81) für: heran zu kommen u. zu sehen. — 82) ὅμοιος sonst gewöhnlich mit Dat.; doch auch als Adj. der Gemeinschaft etc. mit Gen. s. B. §. 133, 2, 2). M. §. 386, An. 2. K. §. 447, u. An. R. p. 504, 5, u. p. 505, An. 10. — 83) das

ὥςπερ εἶχεν[84] ὁ Ξενοφῶν ἐλθὼν πρὸς τὸν Χειρίσοφον
ᾐτιᾶτο αὐτὸν ὅτι οὐχ ὑπέμεινεν, ἀλλ' ἠναγκάζοντο φεύγοντες
ἅμα μάχεσθαι. Καὶ νῦν δύο καλώ τε κἀγαθὼ ἄνδρε τέθνα-
τον[85] καὶ οὔτε ἀνελέσθαι[86] οὔτε θάψαι αὐτὼ ἐδυνάμεθα.
20 Ἀποκρίνεται πρὸς ταῦτα ὁ Χειρίσοφος, Βλέψον, ἔφη, εἰς τὰ
ὄρη καὶ ἰδὲ[87] ὡς ἄβατα πάντα ἐστί· μία δὲ αὕτη ὁδὸς ἣν
ὁρᾷς ὀρθία, καὶ ἐπὶ ταύτῃ ὁρᾶν ἀνθρώπων ἔξεστί[88] σοι
ὄχλον τοσοῦτον, οἳ[89] κατειληφότες φυλάττουσι τὴν ἔκβα-
21 σιν[90]. Ταῦτ'[91] ἐγὼ ἔσπευδον καὶ διὰ τοῦτό σε οὐχ ὑπέ-
μενον, εἴ[92] πως δυναίμην φθάσαι πρὶν[93] κατειλῆφθαι τὴν
ὑπερβολήν· οἱ δ' ἡγεμόνες οὓς ἔχομεν οὔ φασιν[94] εἶναι ἄλλην
22 ὁδόν. Ὁ δὲ Ξενοφῶν λέγει· Ἀλλ' ἐγὼ ἔχω δύο ἄνδρας.
Ἐπεὶ γὰρ ἡμῖν πράγματα[95] παρεῖχον, ἐνηδρεύσαμεν, ὅπερ
ἡμᾶς καὶ ἀναπνεῦσαι ἐποίησε, καὶ ἀπεκτείναμέν τινας αὐτῶν,
καὶ ζῶντας προὐθυμήθημεν[96] λαβεῖν αὐτοῦ τούτου ἕνεκεν,
ὅπως ἡγεμόσιν εἰδόσι[97] τὴν χώραν χρησαίμεθα[98].

23 Καὶ εὐθὺς ἀγαγόντες τοὺς ἀνθρώπους ἤλεγχον διαλα-
βόντες[99] εἴ τινα εἰδεῖεν ἄλλην ὁδὸν ἢ τὴν φανεράν. Ὁ μὲν
οὖν ἕτερος οὐκ ἔφη, καὶ μάλα[100] πολλῶν φόβων προσαγο-
μένων[1]· ἐπειδὴ δὲ οὐδὲν ὠφέλιμον ἔλεγεν, ὁρῶντος τοῦ
24 ἑτέρου κατεσφάγη[2]. Ὁ δὲ λοιπὸς ἔλεξεν, ὅτι οὗτος μὲν διὰ
ταῦτα οὐ φαίη εἰδέναι, ὅτι αὐτῷ τυγχάνει[3] θυγάτηρ ἐκεῖ
παρ' ἀνδρὶ ἐκδεδομένη[4]· αὐτὸς δ' ἔφη ἡγήσεσθαι δυνατὴν[5]
25 καὶ ὑποζυγίοις πορεύεσθαι ὁδόν. Ἐρωτώμενος δ' εἰ εἴη τι

---

histor. Praes. s. I. 1, 1, 3). — 84) ἔχειν s. B. p. 452. — 85) Warum nicht τεθνάτην, wie noch Manche lesen? s. B. p. 285, u. p. 245, 10, u. §. 87, An. 5, a. — 86) s. ἀναιρέω. — 87) Ueber den Accent von ἰδέ s. B. p. 296, u. p. 139, 4, 1), c. R. p. 224, An. 3. K. §. 105, a. u. p. 98, 4. — 88) ἔξεστι mit Dat. u. Inf. s. III. 1, 22, 14). — 89) οἵ auf das kollect. ὄχλον bezogen. — 90) Ausgang, von der Seite nämlich, von welcher die Hellenen aus den Thälern herkamen; für das Ersteigen des Berges aber war es ein Zugang. — 91) ταῦτα, adverb. Acc. für διὰ ταῦτα, s. K. §. 483, An. 2. M. §. 472. R. p. 487, An. 7. — 92) Ueber εἰ mit seiner Ellipse s. oben N. 41). — 93) πρίν mit Inf. s. I. 8, 19, 29). — 94) leugnen s. I. 3, 1, 92). — 95) s. N. 80). — 96) Ueber die Krasis von πρό s. B. §. 120, An. 7, u. §. 86, An. 1. — 97) s. οἶδα. — 98) Warum hier lieber der Opt. als der noch vorkommende Conj.? — 99) s. Lex. 4), sc. αὐτούς. — 100) καὶ vor μάλα u. πάνυ mit besonderem Nachdruck: u. zwar gar sehr, s. B. p. 435. — 1) Gen. abs.: wenngleich — ihm eingeflösst wurde. — 2) κατασφάζω. — 3) Andere: ἐτύγχανε. — 4) an einen Mann (zur Frau) übergeben. — 5) geeignet. —

ἐν αὐτῇ δυςπάριτον[6]) χωρίον, ἔφη εἶναι ἄκρον, ὃ εἰ μή τις προκαταλήψοιτο, ἀδύνατον ἔσεσθαι[7]) παρελθεῖν. Ἐνταῦθα 26
ἐδόκει[8]) συγκαλέσαντας λοχαγοὺς καὶ πελταστὰς[9]) καὶ τῶν ὁπλιτῶν λέγειν τε τὰ παρόντα[10]) καὶ ἐρωτᾶν εἴ τις αὐτῶν ἔστιν[11]) ὅςτις ἀνὴρ ἀγαθὸς ἐθέλει γενέσθαι[12]) καὶ ὑποστὰς[13]) ἐθελοντὴς πορεύεσθαι. Ὑφίστανται τῶν μὲν ὁπλιτῶν Ἀριστώ- 27
νυμος, Μεθυδριεὺς Ἀρκάς, καὶ Ἀγασίας, Στυμφάλιος Ἀρκάς. Ἀντιστασιάζων δὲ αὐτοῖς Καλλίμαχος, Παῤῥάσιος Ἀρκάς, καὶ οὗτος ἔφη ἐθέλειν πορεύεσθαι προςλαβὼν ἐθελοντὰς ἐκ παντὸς τοῦ στρατεύματος· ἐγὼ γάρ, ἔφη, οἶδα ὅτι ἕψονται πολλοὶ τῶν νέων ἐμοῦ ἡγουμένου. Ἐκ τούτου ἐρωτῶσιν εἴ τις καὶ 28
τῶν γυμνητῶν ταξιάρχων[14]) ἐθέλοι συμπορεύεσθαι. Ὑφίσταται Ἀριστέας Χῖος, ὃς πολλαχοῦ πολλοῦ[15]) ἄξιος τῇ στρατιᾷ εἰς τὰ τοιαῦτα ἐγένετο[16]).

II. Καὶ ἦν μὲν δείλη[17]) ἤδη, οἱ δ'[18]) ἐκέλευον αὐτοὺς 1
ἐμφαγόντας[19]) πορεύεσθαι. Καὶ τὸν ἡγεμόνα δήσαντες παραδιδόασιν αὐτοῖς, καὶ συντίθενται[20]) τὴν μὲν νύκτα, ἢν λάβωσι[21]) τὸ ἄκρον, τὸ χωρίον φυλάττειν, ἅμα[22]) δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ σάλπιγγι σημαίνειν· καὶ τοὺς μὲν[23]) ἄνω ὄντας ἰέναι ἐπὶ τοὺς κατέχοντας τὴν φανερὰν ἔκβασιν, αὐτοὶ δὲ συμβοηθήσειν ἐκβαίνοντες[24]) ὡς[25]) ἂν δύνωνται τάχιστα. Ταῦτα 2
συνθέμενοι οἱ μὲν ἐπορεύοντο[26]), πλῆθος[27]) ὡς[28]) διςχίλιοι· καὶ ὕδωρ πολὺ ἦν ἐξ οὐρανοῦ· Ξενοφῶν δὲ ἔχων τοὺς

---

6) Andere: δύςβατον. — 7) durch Attract. des Relat. Acc. c. Inf. im Nebensatze der orat. obl. s. II. 2, 1, 36). — 8) impersonell mit Acc. c. Inf.: man beschloss, versammelnd — zu sagen, für: zu versammeln u. zu sagen. — 9) gleichsam adjectivisch: die peltastischen Lochagen; oder für: τῶν πελταστῶν. — 10) die gegenwärtige Lage. — 11) Warum ἔστιν mit dem Accent auf der ersten Silbe? s. B. p. 231, 3; über den Ind. Praes. in der orat. obl. s. I. 9, 28, 4). — 12) sich zeigen. — 13) s. ὑφίστημι in den intransit. Temp. — 14) von den Gymneten-Taxiarchen, wie oben N. 9). — 15) Gen. pretii s. III. 1, 20, 13). — 16) als Praet. von εἶναι s. B. p. 272.

Cap. II. §. 1. 17) δείλη s. I. 8, 8, 65). — 18) nämlich Cheirisophos u. Xenophon. — 19) s. ἐσθίω. — 20) συντίθημι, Med.: mit Einem festsetzen, verabreden. — 21) Was liegt in dem Conj. Aor. des hypothetischen Satzes? s. I. 4, 15, 28). — 22) ἅμα mit Dat. s. II. 4, 9, 20). — 23) u. dass sie oben seyend (nachdem sie die Höhe erreicht), d. h. Aristonymos u. die Anderen. — 24) Bestimmungen des Inf. im Nom. auf das Subj. des Hauptsatzes sich zurückbeziehend, s. I. 9, 20, *). — 25) ὡς verschieden von ὅτι s. II. 2, 12, 84). — 26) Warum das Imperf.? — 27) πλῆθος, Acc. der näheren Bestimmung, oft ohne Artikel, s. I. 7, 15, 15). — 28) ὡς bei Zahlen: etwa. —

ὀπισθοφύλακας ἡγεῖτο πρὸς τὴν φανερὰν ἔκβασιν[29]), ὅπως
ταύτῃ τῇ ὁδῷ οἱ πολέμιοι προςέχοιεν[30]) τὸν νοῦν καὶ ὡς
3 μάλιστα λάθοιεν οἱ περιιόντες. Ἐπεὶ δὲ ἦσαν ἐπὶ χαράδρᾳ
οἱ ὀπισθοφύλακες, ἣν[31]) ἔδει διαβάντας πρὸς τὸ ὄρθιον ἐκ-
βαίνειν, τηνικαῦτα ἐκυλίνδουν οἱ βάρβαροι ὁλοιτρόχους ἁμα-
ξιαίους καὶ μείζους καὶ ἐλάττους λίθους[32]), οἳ φερόμενοι
πρὸς τὰς πέτρας παίοντες διεσφενδονῶντο· καὶ παντάπασιν
4 οὐδὲ πελάσαι[33]) οἷόν[34]) τ' ἦν τῇ εἰςόδῳ. Ἔνιοι δὲ τῶν
λοχαγῶν, εἰ μὴ ταύτῃ[35]) δύναιντο, ἄλλῃ ἐπειρῶντο· καὶ
ταῦτα ἐποίουν μέχρι σκότος ἐγένετο· ἐπεὶ δὲ ᾤοντο ἀφανεῖς
εἶναι ἀπιόντες[36]), τότε ἀπῆλθον ἐπὶ τὸ δεῖπνον· ἐτύγχανον
δὲ καὶ ἀνάριστοι ὄντες αὐτῶν οἱ ὀπισθοφυλακήσαντες. Οἱ
μέντοι πολέμιοι οὐδ' ἀνεπαύσαντο[37]), δι' ὅλης τῆς νυκτὸς
κυλινδοῦντες τοὺς λίθους· τεκμήρασθαι[38]) δ' ἦν[39]) τῷ ψόφῳ.
5 Οἱ δέ, ἔχοντες τὸν ἡγεμόνα κύκλῳ περιιόντες καταλαμβάνουσι
τοὺς φύλακας ἀμφὶ πῦρ καθημένους· καὶ τοὺς μὲν ἀποκτεί-
ναντες[40]), τοὺς δὲ καταδιώξαντες αὐτοὶ ἐνταῦθ' ἔμενον ὡς
6 κατέχοντες[41]) τὸ ἄκρον. Οἱ δ'[42]) οὐ κατεῖχον[43]), ἀλλὰ
μαστὸς ἦν ὑπὲρ αὐτῶν, παρ'[44]) ὃν ἦν ἡ στενὴ αὕτη ὁδὸς
ἐφ' ᾗ ἐκάθηντο οἱ φύλακες. Ἔφοδος μέντοι αὐτόθεν ἐπὶ
7 τοὺς πολεμίους ἦν οἳ ἐπὶ τῇ φανερᾷ ὁδῷ ἐκάθηντο. Καὶ
τὴν μὲν νύκτα ἐνταῦθα διήγαγον· ἐπεὶ δ' ἡμέρα ὑπέφαινεν,
ἐπορεύοντο σιγῇ συντεταγμένοι ἐπὶ τοὺς πολεμίους· καὶ γὰρ

---

29) s. oben N. 90). — 30) *προςέχειν* mit Dat. des entfernteren Obj. s. Lex. 1), b); warum der Opt.? — 31) Attract.: welche sie überschritten habend, zu der Höhe gelangen mussten, d. h. welche sie überschreiten mussten, um etc. — 32) Andere lassen *λίθους* weg, u. nehmen *μείζους* u. *ἐλάττους* als Apposition zu *ὁλοιτρόχους ἁμαξαίους*, wenngleich *ἐλάττους* schlecht zu den Wagen drückenden Felsmassen passt. — 33) s. *πελάζω*, — 34) *οἷόν τε* mit Inf., s. K. §. 549. M. §. 479, An. 2. B. p. 446; vergl. II. 3, 13, 74). — 35) Adverb. femin. Dat. s. II. 6, 4, 1). — 36) Warum der Nom. beim Inf.? — 37) ruhten, schliefen nicht einmal, mit folgendem Part. s. K. §. 570, 6; Andere lesen *οὐδέν*, welches heissen würde: ganz u. gar nicht, zu keiner Zeit, u. zu dem folgenden *δι' ὅλης* etc. nicht wohl passte. Ueber die Stellung des Adject. in seiner prädikativen Bestimmung mit dem Artikel: *ὅλης τῆς* s. R. p. 434, u. vergl. III. 3, 11: *τῆς ἡμέρας ὅλης*, K. §. 429, 2. — 38) In wiefern Andere: *τεκμαίρεσθαι*? — 39) *ἦν*, impersonell mit Inf. wie N. 34). — 40) Andere: *κατακανόντες*. — 41) als ob sie inne hätten. — 42) sie aber, auf das nächste Subj. sich zurückbeziehend. — 43) sc. *αὐτό*. — 44) *παρά* mit Acc. für die Richtung an dem Orte vorbei: neben hin, längshin, s. K. §. 535, III, *β*). B. p. 420; vergl. I. 9,

ὁμίχλη ἐγένετο, ὥστε ἔλαθον[45] *ἐγγὺς προσελθόντες. Ἐπεὶ δὲ*
εἶδον ἀλλήλους, ἥ τε σάλπιγξ ἐπεφθέγξατο[46] *καὶ ἀλαλάξαντες*
οἱ Ἕλληνες ἵεντο[47] *εἰς τοὺς ἀνθρώπους· οἱ δὲ οὐκ ἐδέξαντο,*
ἀλλὰ λιπόντες τὴν ὁδὸν φεύγοντες ὀλίγοι ἀπέθνησκον· εὔζωνοι
γὰρ ἦσαν. Οἱ δὲ ἀμφὶ[48] *Χειρίσοφον ἀκούσαντες τῆς σάλ-* 8
πιγγος εὐθὺς ἵεντο ἄνω κατὰ τὴν φανερὰν ὁδόν· ἄλλοι δὲ
τῶν στρατηγῶν κατὰ ἀτριβεῖς ὁδοὺς ἐπορεύοντο ᾗ[49] *ἔτυχον*
ἕκαστοι ὄντες, καὶ ἀναβάντες, ὡς ἐδύναντο, ἀνίμων[50] *ἀλλή-*
λους τοῖς δόρασι. Καὶ οὗτοι πρῶτοι συνέμιξαν[51] *τοῖς προ-* 9
καταλαβοῦσι τὸ χωρίον. Ξενοφῶν δέ, ἔχων τῶν ὀπισθοφυ-
λάκων τοὺς ἡμίσεις[52]*, ἐπορεύετο ᾗπερ*[53] *οἱ τὸν ἡγεμόνα*
ἔχοντες· εὐοδωτάτη γὰρ ἦν τοῖς ὑποζυγίοις· τοὺς δὲ ἡμίσεις
ὄπισθεν[54] *τῶν ὑποζυγίων ἔταξε. Πορευόμενοι δ' ἐντυγχά-* 10
νουσι λόφῳ ὑπὲρ τῆς ὁδοῦ κατειλημμένῳ ὑπὸ τῶν πολεμίων,
οὓς ἢ ἀποκόψαι ἦν ἀνάγκη ἢ διεζεῦχθαι[55] *ἀπὸ τῶν ἄλλων*
Ἑλλήνων. Καὶ αὐτοὶ μὲν ἂν ἐπορεύθησαν[56] *ᾗπερ οἱ ἄλλοι,*
τὰ δὲ ὑποζύγια οὐκ ἦν[57] *ἄλλῃ*[58] *ἢ ταύτῃ ἐκβῆναι. Ἔνθα* 11
δὴ παρακελευσάμενοι ἀλλήλοις προσβάλλουσι[59] *πρὸς τὸν λό-*
φον ὀρθίοις τοῖς λόχοις[60]*, οὐ κύκλῳ*[61]*, ἀλλὰ καταλιπόντες*
ἄφοδον τοῖς πολεμίοις, εἰ βούλοιντο φεύγειν. Καὶ τέως μὲν[62] 12
αὐτοὺς ἀναβαίνοντας, ὅπῃ ἐδύναντο ἕκαστος[63]*, οἱ βάρβαροι*
ἐτόξευον καὶ ἔβαλλον, ἐγγὺς δ' οὐ προσίεντο[64]*, ἀλλὰ φυγῇ*
λείπουσι τὸ χωρίον. Καὶ τοῦτόν τε παρεληλύθεσαν οἱ Ἕλληνες

13, 39). — 45) Das Verb. fin. in der Bedeutung des Adv. s. I. 1, 2, 13); warum der Ind. nach *ὥστε*? s. I. 7, 7, 86). — 46) s. *ἐπιφθέγγομαι*, entgegen ertönen, d. h. zum Angriff; Andere ziehen das einfache Verb. vor. — 47) Die Bedeutung des Med. von *εἶμι* s. B. p. 232. — 48) *οἱ ἀμφί τινα*, die Person mit ihren Begleitern, s. K. §. 529, III. 1) u. §. 411, d. R. p. 446, *γ*) u. An. — 49) *ᾗ*, über die Correlat. Adverbpron. s. III. 4, 31, 46). — 50) *ἀνιμάω*. — 51) s. die intransit. Bedeutung von *συμμίγνυμι*. — 52) s. *ἥμισυς*, das partit. Adj. in gleichem Genus mit dem als Ganzes zu fassenden Subst. s. M. §. 442. B. §. 132, 4, An. 2. — 53) Was ist zu *ᾗπερ* zu ergänzen? — 54) *ὄπισθεν* mit Gen. gleich den Verb. der Berührung u. Annäherung, s. K. §. 448, u. 450. R. p. 518, An. 7. — 55) sc. *ἑαυτούς*. — 56) *ἄν* mit Ind. einer histor. Zeit (würden wohl gezogen seyn), vergl. III. 2, 24, 89). — 57) *ἦν* impersonell: es war möglich, s. B. p. 449, vergl. N. 34). — 58) *ἄλλῃ*, sc. *ὁδῷ* s. II. 6, 4, 1. — 59) *προςβάλλω*, intrans. s. Lex. 2). — 60) rectis ordinibus, mit grade gerichteten, gereiheten Lochen, d. h. kolonnenweise nach der Tiefe, so dass also 100 M. hintereinander folgten. — 61) nicht im Umkreis, von allen Seiten. — 62) *τέως μέν*, absol.: eine Weile, Zeit lang; eigentlich: so lange bis sc. sie flohen. — 63) *ἕκαστος* kollect. — 64) s. *προσίημι* im Med. sc. *αὐτούς*. —

καὶ ἕτερον ὁρῶντες[65]) ἔμπροσθεν λόφον κατεχόμενον, ἐπὶ τοῦ-
13 τον αὖθις ἐδόκει πορεύεσθαι. Ἐννοήσας[66]) δ' ὁ Ξενοφῶν,
μή, εἰ ἔρημον καταλίποι τὸν ἡλωκότα[67]) λόφον, καὶ πάλιν
λαβόντες οἱ πολέμιοι ἐπίθοιντο[68]) τοῖς ὑποζυγίοις παριοῦσιν,
ἐπὶ πολὺ[69]) δ' ἦν τὰ ὑποζύγια, ἅτε[70]) διὰ στενῆς τῆς ὁδοῦ
πορευόμενα, καταλείπει ἐπὶ τοῦ λόφου λοχαγοὺς Κηφισόδωρον
Κηφισοφῶντος, Ἀθηναῖον, καὶ Ἀμφικράτην Ἀμφιδήμου, Ἀθη-
ναῖον, καὶ Ἀρχαγόραν Ἀργεῖον, φυγάδα, αὐτὸς δὲ σὺν τοῖς
λοιποῖς ἐπορεύετο ἐπὶ τὸν δεύτερον λόφον, καὶ τῷ αὐτῷ
14 τρόπῳ καὶ τοῦτον αἱροῦσιν. Ἔτι δ' αὐτοῖς τρίτος μαστὸς
λοιπὸς ἦν πολὺ ὀρθιώτατος, ὁ ὑπὲρ τῆς ἐπὶ τῷ πυρὶ κατα-
15 ληφθείσης φυλακῆς τῆς νυκτὸς ὑπὸ τῶν ἐθελοντῶν[71]). Ἐπεὶ
δ' ἐγγὺς ἐγένοντο οἱ Ἕλληνες, λείπουσιν οἱ βάρβαροι ἀμα-
χητὶ[72]) τὸν μαστόν, ὥστε[73]) θαυμαστὸν γενέσθαι πᾶσι, καὶ
ὑπώπτευον δείσαντας αὐτοὺς μὴ κυκλωθέντες*) πολιορκοῖντο
ἀπολιπεῖν[74]). Οἱ δ' ἄρα[75]), ἀπὸ τοῦ ἄκρου καθορῶντες
τὰ ὄπισθεν γιγνόμενα, πάντες ἐπὶ τοὺς ὀπισθοφύλακας ἐχώ-
16 ρουν. Καὶ Ξενοφῶν μὲν σὺν τοῖς νεωτάτοις ἀνέβαινεν ἐπὶ
τὸ ἄκρον, τοὺς δὲ ἄλλους ἐκέλευσεν ὑπάγειν[76]), ὅπως οἱ
τελευταῖοι λόχοι προσμίξειαν[77])· καὶ προελθόντας κατὰ τὴν
17 ὁδὸν ἐν τῷ ὁμαλῷ θέσθαι τὰ ὅπλα[78]) εἶπε. Καὶ ἐν τούτῳ
τῷ χρόνῳ ἦλθεν Ἀρχαγόρας ὁ Ἀργεῖος πεφευγὼς καὶ λέγει
ὡς ἀπεκόπησαν ἀπὸ τοῦ πρώτου λόφου καὶ ὅτι τεθνᾶσι[79])
Κηφισόδωρος καὶ Ἀμφικράτης καὶ ἄλλοι ὅσοι μὴ ἁλόμενοι[80])
κατὰ[81]) τῆς πέτρας πρὸς τοὺς ὀπισθοφύλακας ἀφίκοντο.

---

65) der Nom. für den zu ἐδόκει zu erwartenden Dat. ὁρῶσιν kommt öfters vor, da in δοκεῖν der Begriff des Beschliessens liegt; über dieses Anakoluth s. B. p. 458, 5; vergl. III. 2, 12, 26). — 66) ἐννοεῖν, mit dem Nebenbegriffe der Besorgniss s. Lex. 3), daher μή, wie oben III. 5, 3, 19). — 67) s. das Perf. von ἁλίσκομαι in aktiver Form mit pass. Bedeutung. — 68) Diese attische Form des Opt. Med. s. B. p. 222, An. 18, u. p. 225, 4. — 69) ἐπί mit Acc. zur Angabe der Ausdehnung in Zeit u. Raum, der Quantität u. des Maasses: weithin, s. K. §. 533. 2), b). — 70) ἅτε für ὡς, bei Part., den Grund subjectiv darstellend: gleichwie, in sofern, s. K. §. 584. — 71) Andere: προελθόντων. — 72) s. oben ἀμαχεί, III. 4, 46, 96). — 73) Warum ὥστε mit Inf. s. I. 6, 6, 94). — *) Warum μή s. I. 9, 24, 53). — 74) sc. αὐτόν. — 75) ἄρα drückt die innigste Verbindung zweier Begriffe aus: sofort, sogleich, s. K. §. 630. — 76) ὑπάγειν, intrans. s. Lex. B, 2). — 77) s. die intrans. Bedeutung von προσμίγνυμι. — 78) θεῖσθαι τὰ ὅπλα s. I. 5, 14, 44), u. I. 10, 16, 82). — 79) s. θνήσκω mit seinen abgekürzten Perf.-Formen. — 80) s. ἅλλομαι; warum μή beim Part.? — 81) κατά

Ταῦτα δὲ διαπραξάμενοι οἱ βάρβαροι ἧκον ἐπ' ἀντίπορον[82]) 18
λόφον τῷ μαστῷ· καὶ Ξενοφῶν διελέγετο αὐτοῖς δι' ἑρμηνέως
περὶ σπονδῶν καὶ τοὺς νεκροὺς ἀπῄτει. Οἱ δὲ ἔφασαν ἀπο- 19
δώσειν ἐφ' ᾧ[83]) μὴ καίειν τὰς κώμας. Συνωμολόγει ταῦτα
ὁ Ξενοφῶν. Ἐν ᾧ[84]) δὲ τὸ μὲν ἄλλο στράτευμα παρῄει,
οἱ δὲ ταῦτα διελέγοντο, πάντες οἱ ἐκ τούτου τοῦ τόπου συν-
ερρύησαν[85]). Ἐνταῦθα ἵσταντο οἱ πολέμιοι· καὶ ἐπεὶ ἤρξαντο[86]) 20
καταβαίνειν ἀπὸ τοῦ μαστοῦ πρὸς τοὺς ἄλλους, ἔνθα[87]) τὰ
ὅπλα ἔκειντο, ἵεντο[88]) δὴ οἱ πολέμιοι πολλῷ πλήθει καὶ
θορύβῳ· καὶ ἐπεὶ ἐγένοντο ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ μαστοῦ ἀφ'
οὗ Ξενοφῶν κατέβαινεν, ἐκυλίνδουν πέτρας· καὶ ἑνὸς μὲν
κατέαξαν[89]) τὸ σκέλος, Ξενοφῶντα δὲ ὁ ὑπασπιστὴς ἔχων
τὴν ἀσπίδα ἀπέλιπεν· Εὐρύλοχος δὲ Λουσιεὺς Ἀρκὰς προς- 21
έδραμεν[90]) αὐτῷ ὁπλίτης, καὶ πρὸ ἀμφοῖν προβεβλημένος ἀπε-
χώρει, καὶ οἱ ἄλλοι[91]) πρὸς τοὺς συντεταγμένους[92]) ἀπῆλθον.
Ἐκ δὲ τούτου πᾶν ὁμοῦ ἐγένετο τὸ Ἑλληνικόν, καὶ ἐσκή- 22
νησαν αὐτοῦ[93]) ἐν πολλαῖς καὶ καλαῖς οἰκίαις καὶ ἐπιτηδείοις
δαψιλέσι[94])· καὶ γὰρ οἶνος πολὺς ἦν, ὃν ἐν λάκκοις κονια-
τοῖς εἶχον[95]). Ξενοφῶν δὲ καὶ Χειρίσοφος διεπράξαντο[96]) 23
ὥστε λαβόντες τοὺς νεκροὺς ἀποδοῦναι τὸν ἡγεμόνα· καὶ
πάντα ἐποίησαν τοῖς ἀποθανοῦσιν ἐκ[97]) τῶν δυνατῶν[98]),
ὥσπερ νομίζεται[99]) ἀνδράσιν ἀγαθοῖς. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἄνευ 24
ἡγεμόνος ἐπορεύοντο· μαχόμενοι δ' οἱ πολέμιοι καὶ ὅπῃ εἴη[100])
στενὸν χωρίον προκαταλαμβάνοντες ἐκώλυον τὰς παρόδους.
Ὁπότε μὲν οὖν τοὺς πρώτους κωλύοιεν[1]), Ξενοφῶν ὄπισθεν 25
ἐκβαίνων πρὸς τὰ ὄρη ἔλυε τὴν ἀπόφραξιν τῆς παρόδου τοῖς

---

mit Gen.: von — herab, s. B. p. 422; vergl. IV. 5, 18, 74). — 82) gegenüber liegend. — 83) *ἐπί* mit Dat. kausal zur Angabe der Bedingung, für *ἐπί τούτῳ ὡς?* s. K. §. 532, 3), b). B. p. 445. M. §. 479, a). R. p. 510. — 84) in welcher Zeit, während. — 85) s. *ῥέω*, mit dem Aor. 2. Pass. in aktiver Bedeutung. — 86) sc. *οἱ Ἕλληνες*. — 87) *ἔνθα* relativisch. — 88) Die Bedeutung des Med. von *εἶμι* s. B. p. 232. — 89) s. *ἄγνυμι*. — 90) *τρέχω*. — 91) auch die Andern. — 92) d. h. *τοὺς θεμένους τὰ ὅπλα*, s. §. 16. — 93) *αὐτοῦ*, adverbialisch: daselbst. — 94) wie oben III. 2, 25: *ἐν ἀφθόνοις*, u. VII. 6, 31. — 95) Warum das Imperf.? — 96) Med. s. Lex. d). — 97) *ἐκ* in kausaler Beziehung von der Gemässheit: nach, zufolge, s. K. §. 519, 3), g); vergl. I. 9, 16, 57). — 98) *τὸ δυνατόν*, das Vermögen. — 99) *νομίζεται* mit Inf., wie hier, sc. *ποιεῖν*, es ist üblich. — 100) der Opt. der unbestimmten Frequenz der Handlung im relat. u. temporellen Satze ohne *ἄν*, s. I. 5, 1, 55), u. II. 5, 32, 48). — 1) Opt.

26 *πρώτοις ἀνωτέρω*[2] *πειρώμενος γίγνεσθαι τῶν κωλυόντων, ὁπότε δὲ τοῖς ὄπισθεν ἐπίθοιντο*[3]*, Χειρίσοφος ἐκβαίνων καὶ πειρώμενος ἀνωτέρω γίγνεσθαι τῶν κωλυόντων ἔλυε τὴν ἀπόφραξιν τῆς παρόδου τοῖς ὄπισθεν· καὶ ἀεὶ οὕτως ἐβοήθουν*
27 *ἀλλήλοις καὶ ἰσχυρῶς ἀλλήλων ἐπεμελοῦντο. Ἦν δὲ ὁπότε*[4]
καὶ αὐτοῖς τοῖς ἀναβᾶσι πολλὰ πράγματα[5] *παρεῖχον οἱ βάρβαροι πάλιν καταβαίνουσιν· ἐλαφροὶ γὰρ ἦσαν, ὥστε καὶ ἐγγύθεν*[6] *φεύγοντες*[7] *ἀποφεύγειν· οὐδὲν γὰρ εἶχον ἄλλο ἢ*
28 *τόξα καὶ σφενδόνας. Ἄριστοι δὲ τοξόται ἦσαν· εἶχον δὲ τόξα ἐγγὺς*[8] *τριπήχη*[9]*, τὰ δὲ τοξεύματα πλέον ἢ διπήχη· εἷλκον*[10] *δὲ τὰς νευρὰς ὁπότε τοξεύοιεν*[11]*, πρὸς τὸ κάτω τοῦ τόξου τῷ ἀριστερῷ ποδὶ προσβαίνοντες*[12]*. Τὰ δὲ τοξεύματα ἐχώρει*[13] *διὰ τῶν ἀσπίδων καὶ διὰ τῶν θωράκων. Ἐχρῶντο*[14] *δὲ αὐτοῖς οἱ Ἕλληνες, ἐπεὶ λάβοιεν, ἀκοντίοις, ἐναγκυλῶντες. Ἐν τούτοις τοῖς χωρίοις οἱ Κρῆτες χρησιμώτατοι ἐγένοντο. Ἦρχε δὲ αὐτῶν Στρατοκλῆς Κρής.*

1 III. *Ταύτην δ' αὖ τὴν ἡμέραν ηὐλίσθησαν*[15] *ἐν ταῖς κώμαις ταῖς ὑπὲρ τοῦ πεδίου τοῦ παρὰ*[16] *τὸν Κεντρίτην ποταμόν, εὖρος*[17] *ὡς*[18] *δίπλεθρον, ὃς ὁρίζει τὴν Ἀρμενίαν καὶ τὴν τῶν Καρδούχων χώραν. Καὶ οἱ Ἕλληνες ἐνταῦθα*

---

wie oben *εἴη*. — 2) Ueber die Comparation der Adv. auf *ω* s. B. §. 115, 6. — 3) *ἐπιτίθημι* im Med. mit Dat. der Person, s. II. 4, 3, 81); der Opt. in demselben Sinne wie oben. — 4) sowie *ἔστιν οἵ*, so auch *ἔστιν* mit einem relat. Adv.: est quando, i. e. interdum; s. K. §. 651, An. 2. M. §. 482, An. 2. R. p. 462, An. 9. — 5) s. oben IV. 1, 22, 95). — 6) von nahe her, aus der Nähe. — 7) Warum der Nom. beim Inf. s. I. 9, 20, *). — 8) *ἐγγύς* bei Verhältnissbestimmungen: beinahe, fast. — 9) s. *τρίπηχυς*. — 10) s. *ἕλκω*; über das Augm. s. B. §. 84, 2. — 11) der Opt. wie oben N. 100). — 12) an den unteren Theil des Bogens mit dem linken Fusse heran tretend, d. h. sie stellten den Bogen etwas schief auf die Erde u. fassten mit der linken Hand die Mitte desselben; mit der rechten drückten sie den Pfeil in die Sehne u. indem sie ihn zwischen den Fingern der linken Hand hingleiten liessen, spannten sie mit ihm dieselbe; gleichzeitig aber traten sie, damit der Bogen durch das Anziehen von der Erde nicht weiche, mit dem linken Fusse daran, u. so konnten sie ihn zum Abschiessen beliebig richten u. wenden. Andere wollen eine Art Armbrust unter *τόξον* verstehen; wir begreifen aber nicht, wie Xenoph. in diesem Falle Nichts von dem mittleren Schafte sagen mochte, welcher die gespannte Sehne fest hielt, u. was dann das Herantreten des linken Fusses *πρὸς τὸ κάτω* heissen solle, ist noch unbegreiflicher. — 13) durchdringen. — 14) *χρῆσθαι* mit doppeltem Dat. s. II. 1, 6, 42).

Cap. III. §. 1. 15) s. *αὐλίζομαι*. — 16) *παρά* mit Acc. längshin, s. I. 9, 13, 39). — 17) *εὖρος* s. I. 7, 15, 15). — 18) *ὡς* bei Zahl-

ἀνεπαύσαντο ἄσμενοι ἰδόντες πεδίον· ἀπεῖχε δὲ τῶν ὀρέων ὁ ποταμὸς ὡς ἓξ ἢ ἑπτὰ στάδια τῶν Καρδούχων. Τότε μὲν 2
οὖν ηὐλίσθησαν μάλα ἡδέως καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἔχοντες καὶ πολλὰ τῶν παρεληλυθότων [19] πόνων μνημονεύοντες. Ἑπτὰ γὰρ ἡμέρας, ὅσασπερ ἐπορεύθησαν διὰ τῶν Καρδούχων, πάσας μαχόμενοι διετέλεσαν [20], καὶ ἔπαθον κακὰ ὅσα οὐδὲ τὰ σύμπαντα [21] ὑπὸ βασιλέως καὶ Τισσαφέρνους. Ὡς οὖν ἀπηλλαγμένοι [22] τούτων ἡδέως ἐκοιμήθησαν [23].

Ἅμα [24]) δὲ τῇ ἡμέρᾳ ὁρῶσιν ἱππέας πέραν [25] τοῦ πο- 3
ταμοῦ ἐξωπλισμένους ὡς κωλύσοντας [26] διαβαίνειν, πεζοὺς δ' ἐπὶ ταῖς ὄχθαις παρατεταγμένους ἄνω τῶν ἱππέων ὡς κωλύσοντας εἰς τὴν Ἀρμενίαν ἐκβαίνειν. Ἦσαν δ' οὗτοι 4
Ὀρόντου καὶ Ἀρτούχου, Ἀρμένιοι καὶ Μαρδόνιοι [27] καὶ Χαλδαῖοι μισθοφόροι. Ἐλέγοντο δὲ οἱ Χαλδαῖοι ἐλεύθεροί τε καὶ ἄλκιμοι [28] εἶναι· ὅπλα δ' εἶχον γέῤῥα [29] μακρὰ καὶ λόγχας. Αἱ δὲ ὄχθαι αὗται ἐφ' ὧν παρατεταγμένοι οὗτοι ἦσαν τρία 5
ἢ τέτταρα πλέθρα ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἀπεῖχον· ὁδὸς δὲ μία ἡ ὁρωμένη ἦν ἄγουσα ἄνω ὥςπερ χειροποίητος· ταύτῃ ἐπειρῶντο διαβαίνειν οἱ Ἕλληνες. Ἐπεὶ δὲ πειρωμένοις [30] τό τε ὕδωρ 6
ὑπὲρ τῶν μαστῶν ἐφαίνετο, καὶ τραχὺς [31] ἦν ὁ ποταμὸς μεγάλοις λίθοις καὶ ὀλισθηροῖς, καὶ οὔτ' ἐν τῷ ὕδατι τὰ ὅπλα ἦν [32] ἔχειν· εἰ δὲ μή [33], ἥρπαζεν [34] ὁ ποταμός· ἐπί τε [35] τῆς κεφαλῆς τὰ ὅπλα εἴ τις φέροι, γυμνοὶ ἐγίγνοντο [36] πρὸς τὰ τοξεύματα καὶ τὰ ἄλλα βέλη· ἀνεχώρησαν οὖν [37] καὶ αὐτοῦ ἐστρατοπεδεύσαντο παρὰ [38] τὸν ποταμόν.

---

bestimmungen, s. B. p. 432. — 19) *παρέρχομαι*, s. Lex. 1). — 20) Aor. im Sinne des Plusqu. s. I. 10, 6, 51). — 21) sc. *ἦν ἃ ἔπαθον*. — 22) s. *ἀπαλλάσσω*. — 23) *κοιμάομαι*, s. Lex. 2); mit passivem Aor. — 24) *ἅμα* mit Dat. s. II. 4, 9, 20). — 25) *πέραν* als Adv. der Trennung mit Genit. s. K. §. 442, 5, unterschieden von *πέρα* s. B. §. 117, 1. — 26) *ὡς* mit Part. Fut., die Absicht als Vorstellung eines Andern bezeichnend, s. I. 1, 3, 22). — 27) Andere lesen *Μυγδόνιοι*; indessen werden wohl hier mit Recht die Marder verstanden. — 28) Warum diese Nominat. beim Inf.? — 29) *γέῤῥα* s. I. 8, 9, 70). — 30) sc. *αὐτοῖς*. — 31) *τραχύς*, unsicher. — 32) *ἦν* mit Inf. s. B. p. 449, s. III. 2, 39, 66). — 33) *εἰ δὲ μή*, auf negative Sätze folgend, im Sinne von *εἰ δέ*, adversativ zum Vorhergehenden: wenn man es aber dennoch versuchte etc. s. K. §. 684, 5. B. p. 432, An. 10. M. §. 617, b). — 34) sc. *αὐτά*. — 35) *τέ* korrespondirt mit dem vorhergehenden *οὔτε*. — 36) die Folge des hypoth. Satzes wird hier als bestimmte Behauptung ausgesprochen; daher der Ind. nach *εἰ* mit Opt. s. K. §. 681, b. — 37) Hiermit beginnt der Nachsatz zu dem obigen *ἐπεί*; der Autor

7 Ἔνθα[39] δὲ αὐτοὶ τὴν πρόσθεν νύκτα ἦσαν[40], ἐπὶ τοῦ
ὄρους ἑώρων τοὺς Καρδούχους πολλοὺς[41] συνειλεγμένους[42]
ἐν τοῖς ὅπλοις. Ἐνταῦθα δὴ πολλὴ ἀθυμία ἦν τοῖς Ἕλλησιν,
ὁρῶσι μὲν τοῦ ποταμοῦ τὴν δυςπορίαν[43], ὁρῶσι δὲ τοὺς
διαβαίνειν κωλύσοντας[44], ὁρῶσι δὲ τοῖς διαβαίνουσιν ἐπι-
8 κεισομένους[45] τοὺς Καρδούχους ὄπισθεν. Ταύτην μὲν οὖν
τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα ἔμειναν ἐν πολλῇ ἀπορίᾳ ὄντες.
Ξενοφῶν δὲ ὄναρ εἶδεν· ἔδοξεν ἐν πέδαις δεδέσθαι[46], αὗται
δὲ αὐτῷ αὐτόμαται περιῤῥυῆναι[47], ὥςτε λυθῆναι[48] καὶ
διαβαίνειν[49] ὁπόσον ἐβούλετο. Ἐπεὶ δὲ ὄρθρος ἦν, ἔρχεται
πρὸς τὸν Χειρίσοφον καὶ λέγει ὅτι ἐλπίδας ἔχει καλῶς ἔσε-
9 σθαι[50]· καὶ διηγεῖται αὐτῷ τὸ ὄναρ. Ὁ δὲ ἥδετό τε καὶ
ὡς τάχιστα[51] ἕως ὑπέφαινεν ἐθύοντο πάντες παρόντες οἱ
στρατηγοί· καὶ τὰ ἱερὰ καλὰ ἦν εὐθὺς ἐπὶ[52] τοῦ πρώτου[53].
Καὶ ἀπιόντες ἀπὸ τῶν ἱερῶν οἱ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ
10 παρήγγελλον τῇ στρατιᾷ ἀριστοποιεῖσθαι. Καὶ ἀριστῶντι τῷ
Ξενοφῶντι προςτρέχετον δύο νεανίσκω· ᾔδεσαν[54] γὰρ πάντες
ὅτι ἐξείη[55] αὐτῷ καὶ ἀριστῶντι καὶ δειπνοῦντι προςελθεῖν,
καί, εἰ καθεύδοι, ἐπεγείραντα[56] εἰπεῖν, εἴ τίς τι ἔχοι[57] τῶν
11 πρὸς τὸν πόλεμον. Καὶ τότε[58] ἔλεγον ὅτι τυγχάνοιεν φρύ-
γανα συλλέγοντες ὡς ἐπὶ πῦρ, κἄπειτα κατίδοιεν ἐν τῷ πέραν
ἐν ταῖς πέτραις καθηκούσαις[59] ἐπ' αὐτὸν τὸν ποταμὸν γέ-
ροντά τε καὶ γυναῖκα καὶ παιδίσκας ὥςπερ μαρσίπους ἱμα-
12 τίων[60] κατατιθεμένους ἐν πέτρᾳ ἀντρώδει. Ἰδοῦσι δέ σφισι[61]
δόξαι[62] ἀσφαλὲς εἶναι διαβῆναι· οὐδὲ γὰρ τοῖς πολεμίοις

---

aber fährt fort, als ob ein selbstständiger Satz vorausgegangen sey, s. M. §. 625. — 38) *παρά* s. oben N. 16). — 39) *ἔνθα* relativisch. — 40) das Imperf. im Sinne des Plusqu., wie oben I. 1, 6, 37). — 41) *πολλούς* ist eigentlich Prädikat, als viele etc. — 42) *συλλέγω*. — 43) schwieriger Uebergang. — 44) sc. *Ἀρμενίους*; was liegt in dem Part. Fut. s. I. 10, 6, 45). — 45) *ἐπίκειμαι* mit Dat.: eindringen, verfolgen. — 46) *δέω*. — 47) *ῥέω*, Aor. 2. Pass. mit aktiver Bedeutung, sc. *ἔδοξαν*. — 48) Warum *ὥςτε* mit Inf.? s. I. 6, 6, 94). — 49) hingehen. — 50) gut gehen; indem bei *εἶναι* das Adv. mehr die Lage als die Eigenschaft bezeichnet. — 51) sobald als. — 52) Andere lesen: *ἀπό*, von — an, das Schlachten mehrer Opferthiere voraussetzend. — 53) sc. *ἱερείου*. — 54) sc. *οἶδα*. — 55) *ἔξεστιν* s. B. p. 449. — 56) für: ihn zu wecken u. ihm zu sagen; wovon hängt der Acc. ab? s. II. 6, 12, 46). — 57) sc. *εἰπεῖν*, wie oben II. 1, 9, 61). — 58) *καὶ τότε* wieder anknüpfend nach einer Unterbrechung. — 59) sich hinerstreckend. — 60) mit Kleidern, Genit. in attributiver Beziehung, s. K. §. 453, An. 3. M. §. 355. — 61) sc. *ταῦτα*. — 62) s. *δοκεῖ*; Fortsetzung der orat. obl. —

ἱππεῦσι πρόσβατον[63]) εἶναι κατὰ τοῦτο. Ἐκδύντες[64]) δ' ἔφασαν ἔχοντες τὰ ἐγχειρίδια γυμνοὶ ὡς νευσούμενοι[65]) διαβαίνειν· πορευόμενοι δὲ πρόσθεν διαβαίνειν πρὶν βρέξαι[66]) τὰ αἰδοῖα[67])· καὶ διαβάντες καὶ λαβόντες τὰ ἱμάτια πάλιν ἥκειν.

Εὐθὺς οὖν ὁ Ξενοφῶν αὐτός τε ἔσπενδε καὶ τοῖς νεα- 13
νίσκοις ἐγχεῖν ἐκέλευσε καὶ εὔχεσθαι τοῖς φήνασι[68]) θεοῖς τά τε ὀνείρατα καὶ τὸν πόρον καὶ τὰ λοιπὰ ἀγαθὰ ἐπιτελέσαι. Σπείσας δ' εὐθὺς ἦγε τοὺς νεανίσκους παρὰ τὸν Χειρίσοφον· καὶ διηγοῦνται ταὐτά. Ἀκούσας δὲ καὶ ὁ Χειρίσοφος σπονδὰς ἐποίει. Σπείσαντες δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις παρήγγελλον 14
συσκευάζεσθαι, αὐτοὶ δὲ συγκαλέσαντες τοὺς στρατηγοὺς ἐβουλεύοντο[69]) ὅπως[70]) ἂν κάλλιστα διαβαῖεν καὶ τούς τε ἔμπροσθεν[71]) νικῷεν καὶ ὑπὸ τῶν ὄπισθεν μηδὲν πάσχοιεν κακόν. Καὶ ἔδοξεν αὐτοῖς Χειρίσοφον μὲν ἡγεῖσθαι καὶ δια- 15
βαίνειν ἔχοντα τὸ ἥμισυ τοῦ στρατεύματος, τὸ δ' ἥμισυ ἔτι ὑπομένειν σὺν Ξενοφῶντι, τὰ δὲ ὑποζύγια καὶ τὸν ὄχλον ἐν μέσῳ τούτων διαβαίνειν. Ἐπεὶ δὲ καλῶς ταῦτα εἶχεν[72]) 16
ἐπορεύοντο, ἡγοῦντο δ' οἱ νεανίσκοι, ἐν ἀριστερᾷ ἔχοντες[73]) τὸν ποταμόν· ὁδὸς δὲ ἦν ἐπὶ[74]) τὴν διάβασιν ὡς[75]) τέτταρες στάδιοι. Πορευομένων δ' αὐτῶν ἀντιπαρῄεσαν αἱ τάξεις τῶν 17
ἱππέων. Ἐπειδὴ δὲ ἦσαν κατὰ τὴν διάβασιν καὶ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ, ἔθεντο τὰ ὅπλα[76])· καὶ αὐτὸς πρῶτος Χειρίσοφος στεφανωσάμενος[77]) καὶ ἀποδὺς[78]) ἐλάμβανε τὰ ὅπλα[79]) καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσι παρήγγελλε[80])· καὶ τοὺς λοχαγοὺς ἐκέλευεν ἄγειν τοὺς λόχους ὀρθίους[81]), τοὺς μὲν ἐν ἀριστερᾷ, τοὺς δ' ἐν δεξιᾷ ἑαυτοῦ. Καὶ οἱ μὲν μάντεις ἐσφαγιάζοντο 18

63) Ueber die Adj. verb. s. I. 4, 18, 47), u. II. 2, 11, 83). — 64) Warum diese Nomin. beim folgenden Inf. s. I. 9, 20, *). — 65) s. νέω; ὡς mit Part. Fut. s. I. 1, 3, 22), vergl. oben N. 26). — 66) βρέχω; über πρίν mit Inf. s. I. 8, 19, 29). — 67) die Hüften. — 68) s. φαίνω; welche anzeigten, eine Erscheinung gaben, — so dass also die folgenden Acc. von ἐπιτελέσαι u. dieser Inf. von εὔχεσθαι abhängt. — 69) Warum lieber ἐβουλεύοντο als ἐβουλεύσαντο? — 70) ὅπως, relat. Adverb., mit ἄν u. Opt., um das bedingte Fut. auszudrücken, s. I. 5, 9, 12). — 71) Adv. mit Artikel s. II. 2, 20, 17). — 72) ἔχειν mit Adv. s. II. 3, 18, 1). — 73) ἔχοντες auf das Subj. in ἐπορεύοντο zu beziehen. — 74) nach — hin. — 75) ὡς wie oben N. 18). — 76) θεῖσθαι τὰ ὅπλα s. I. 5, 14, 44), u. I. 10, 16, 82). — 77) Die Spartaner bekränzten sich, wenn sie ins Treffen gingen. — 78) ἀποδύω. — 79) Die Waffen, die sie neben sich gestellt. — 80) sc. ταὐτὰ ποιεῖν. — 81) ὀρθίους s. IV. 2,

εἰς τὸν ποταμόν· οἱ δὲ πολέμιοι ἐτόξευόν τε καὶ ἐσφενδόνων·
19 ἀλλ' οὔπω ἐξικνοῦντο· ἐπεὶ δὲ καλὰ ἦν τὰ σφάγια, ἐπαιάνι-
ζον πάντες οἱ στρατιῶται καὶ ἀνηλάλαξον, συνωλόλυξον δὲ
καὶ αἱ γυναῖκες ἅπασαι. Πολλαὶ γὰρ ἦσαν ἑταῖραι [82]) ἐν τῷ
στρατεύματι.
20 Καὶ Χειρίσοφος μὲν ἐνέβαινε καὶ οἱ σὺν ἐκείνῳ [83])· ὁ δὲ
Ξενοφῶν τῶν ὀπισθοφυλάκων λαβὼν τοὺς εὐζωνοτάτους ἔθει
ἀνὰ κράτος [84]) πάλιν ἐπὶ τὸν πόρον [85]) τὸν κατὰ τὴν ἔκβασιν
τὴν εἰς τὰ τῶν Ἀρμενίων ὄρη, προςποιούμενος [86]) ταύτῃ [87])
21 διαβὰς ἀποκλείσειν τοὺς παρὰ [88]) τὸν ποταμὸν ἱππεῖς. Οἱ δὲ
πολέμιοι, ὁρῶντες μὲν τοὺς ἀμφὶ Χειρίσοφον [89]) εὐπετῶς τὸ
ὕδωρ διαπερῶντας [90]), ὁρῶντες δὲ τοὺς ἀμφὶ Ξενοφῶντα
θέοντας εἰς τοὔμπαλιν [91]), δείσαντες μὴ [92]) ἀποκλεισθείησαν
φεύγουσιν ἀνὰ κράτος ὡς πρὸς τὴν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἔκβα-
σιν ἄνω. Ἐπεὶ δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν ἐγένοντο, ἔτεινον ἄνω πρὸς
22 τὸ ὄρος. Λύκιος δέ, ὁ τὴν τάξιν ἔχων τῶν ἱππέων, καὶ
Αἰσχίνης, ὁ τὴν τάξιν ἔχων τῶν πελταστῶν τῶν ἀμφὶ Χειρί-
σοφον, ἐπεὶ ἑώρων ἀνὰ κράτος φεύγοντας, εἵποντο [93])· οἱ δὲ
στρατιῶται ἐβόων μὴ ἀπολείπεσθαι [94]), ἀλλὰ συνεκβαίνειν ἐπὶ
23 τὸ ὄρος. Χειρίσοφος δ' αὖ [95]) ἐπεὶ διέβη, τοὺς μὲν ἱππέας
οὐκ ἐδίωκεν, εὐθὺς δὲ κατὰ τὰς προςηκούσας ὄχθας ἐπὶ τὸν
ποταμὸν [96]) ἐξέβαινεν ἐπὶ τοὺς ἄνω πολεμίους. Οἱ δὲ [ἄνω],
ὁρῶντες μὲν τοὺς ἑαυτῶν ἱππέας φεύγοντας, ὁρῶντες δ' ὁπλί-
τας σφίσιν ἐπιόντας, ἐκλείπουσι τὰ ὑπὲρ τοῦ ποταμοῦ ἄκρα.
24 Ξενοφῶν δέ, ἐπεὶ τὰ πέραν ἑώρα καλῶς γιγνόμενα*),
ἀπεχώρει τὴν ταχίστην [97]) πρὸς τὸ διαβαῖνον στράτευμα· καὶ
γὰρ οἱ Καρδοῦχοι φανεροὶ [98]) ἤδη ἦσαν εἰς τὸ πεδίον κατα-

11, 60). — 82) Dirnen. — 83) Andere lesen αὐτῷ, aber auch ἐκεῖνος bezieht sich oft auf den zunächst stehenden Begriff, wie oben I. 2, 15, u. II. 6. 19. Ueber die Auslassungen beim Artikel s. I. 7, 4, 67). — 84) ἀνὰ κράτος s. I. 8, 1, 42). — 85) den oben §. 5. erwähnten Weg. — 86) vorgebend, sich stellend. — 87) adverb. Dat. s. II. 6, 4, 1). — 88) παρά s. I. 9, 13, 39). — 89) Cheirisophos mit den Seinigen, s. II. 4, 2, 70). — 90) Warum das Part. u. nicht den Inf. s. I. 7, 17, 20). — 91) Die Krasis s. III. 5, 30, 70). — 92) Was liegt eigentlich in μή nach den Verb. der Furcht? s. I. 9, 24, 53). — 93) sc. αὐτοῖς. — 94) dass sie, die Peltasten, nicht zurückbleiben, sondern nachfolgen sollten, vergl. IV. 5, 16. — 95) αὖ s. B. p. 440. — 96) Die an den Fluss anstossenden Höhen. — *) dass das Jenseits, d. h. Alles über dem Flusse gut von statten ging. — 97) adverb. femininischer Acc. III. 3, 16, 26). — 98) das Adject. beim Part.

βαίνοντες ὡς ἐπιθησόμενοι[99]) τοῖς τελευταίοις. Καὶ Χειρί- 25
σοφος μὲν τὰ ἄνω κατεῖχε, Λύκιος δὲ σὺν ὀλίγοις ἐπιχειρήσας
ἐπιδιῶξαι[100]) ἔλαβε τῶν σκευοφόρων τὰ ὑπολειπόμενα καὶ
μετὰ τούτων ἐσθῆτά τε καλὴν καὶ ἐκπώματα. Καὶ τὰ μὲν 26
σκευοφόρα τῶν Ἑλλήνων καὶ ὁ ὄχλος ἀκμὴν[1]) διέβαινε, Ξενο-
φῶν δὲ στρέψας πρὸς τοὺς Καρδούχους ἀντία τὰ ὅπλα ἔθετο[2]),
καὶ παρήγγειλε τοῖς λοχαγοῖς κατ' ἐνωμοτίας ποιήσασθαι[3])
ἕκαστον τὸν ἑαυτοῦ λόχον, παρ' ἀσπίδας παραγαγόντας [τὴν
ἐνωμοτίαν] ἐπὶ φάλαγγος[4])· καὶ τοὺς μὲν λοχαγοὺς καὶ τοὺς
ἐνωμοτάρχας πρὸς τῶν Καρδούχων ἰέναι, οὐραγοὺς δὲ κατα-
στήσασθαι πρὸς[5]) τοῦ ποταμοῦ. Οἱ δὲ Καρδοῦχοι ὡς ἑώρων 27
τοὺς ὀπισθοφύλακας τοῦ ὄχλου[6]) ψιλουμένους[7]) καὶ ὀλίγους
ἤδη φαινομένους, θᾶττον δὴ ἐπῄεσαν, ᾠδάς τινας ᾄδοντες.
Ὁ δὲ Χειρίσοφος, ἐπεὶ τὰ παρ' αὐτῷ ἀσφαλῶς εἶχε, πέμπει
παρὰ Ξενοφῶντα τοὺς πελταστὰς καὶ σφενδονήτας καὶ τοξότας
καὶ κελεύει ποιεῖν ὅ,τι ἂν παραγγέλλῃ[8]). Ἰδὼν δὲ αὐτοὺς 28
διαβαίνοντας ὁ Ξενοφῶν πέμψας ἄγγελον κελεύει αὐτοῦ[9])
μεῖναι ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ μὴ διαβάντας· ὅταν δ' ἄρξων-
ται[10]) αὐτοὶ[11]) διαβαίνειν, ἐναντίους ἔνθεν καὶ ἔνθεν
σφῶν[12]) ἐμβαίνειν ὡς[13]) διαβησομένους, διηγκυλωμένους[14])
τοὺς ἀκοντιστὰς καὶ ἐπιβεβλημένους τοὺς τοξότας[15])· μὴ

---

s. I. 9, 11, 26). — 99) ὡς mit Part. Fut. s. I. 1, 3, 22); ἐπιτίθημι im Med. mit Dat. der Person s. II. 4, 3, 81). — 100) sc. αὐτούς. — 1) ἀκμήν, adverb. Acc.: eben jetzt, s. B. §. 115, 4. — 2) stellte sich mit entgegen gehaltenen Waffen, liess Front machen gegen sie. — 3) nach Enomotien (vergl. oben III. 4, 22) zu bilden. — 4) παρ' ἀσπίδας, an den Schilden hin, d. h. links hin (sowie ἐπὶ δόρυ rechts hin) in die Phalanx heranführend oder einrückend. Xenoph. wollte nämlich eine Phalanx von 25 M. Tiefe bilden u. darum die λόχους ὀρθίους, die zu 100 M. gereiheten Lochen, in Viertheile brechen u. diese zur Linken sich aneinander anschliessen lassen; so dass die Lochagen u. Enomotarchen die Fronte gegen die Karduchen ausmachten, die hinterste Enomotie aber nahe an dem Flusse sich aufstellte (denn eine dem Flusse zugekehrte Linie konnte sie doch nicht bilden). — 5) πρός mit Genit. drückt hier eine räumliche Berührung oder Annäherung an den Fluss aus: unmittelbar davor, nahe daran, s. K. §. 536, I, 1), b). — 6) die Nachhut des Heerzuges, d. h. die denselben von hinten Schützenden. — 7) ψιλόω, entblössen. — 8) Warum der Conj. nach dem Relat. mit ἄν s. I. 7, 7, 89). — 9) adverb.: daselbst. — 10) Was liegt in dem Aor. Conj. des hypothet. Satzes? s. I. 4, 10, 28). — 11) nämlich Xenoph. mit den Seinigen. — 12) σφῶν zu ἐναντίους. — 13) ὡς wie oben N. 99): als ob sie wollten etc. — 14) διαγκυλόομαι. — 15) sc. τὰ τοξεύματα ἐπὶ ταῖς νευραῖς: nachdem die Wurfspiessträger die Speere an den Schwungriemen gefasst u. die Bogenschützen

29 *πρόσω*[16]) *δὲ τοῦ ποταμοῦ προβαίνειν. Τοῖς δὲ παρ' ἑαυτῷ παρήγγειλεν, ἐπειδὰν σφενδόνη ἐξικνῆται καὶ ἀσπὶς ψοφῇ*[17]), *παιανίσαντας θεῖν [ἀεὶ] εἰς τοὺς πολεμίους· ἐπειδὰν δὲ ἀναστρέψωσιν*[18]) *οἱ πολέμιοι καὶ ἐκ τοῦ ποταμοῦ*[19]) *ὁ σαλπιγκτὴς σημήνῃ τὸ πολεμικόν*[20]), *ἀναστρέψαντας ἐπὶ δόρυ*[21]) *ἡγεῖσθαι μὲν τοὺς οὐραγούς*[22]), *θεῖν δὲ πάντας καὶ διαβαίνειν ὅτι τάχιστα ᾗ*[23]) *ἕκαστος τὴν τάξιν εἶχεν, ὡς μὴ ἐμποδίζειν*[24]) *ἀλλήλους· ὅτι**) *οὗτος ἄριστος ἔσοιτο ὃς ἂν πρῶτος*[25]) *ἐν τῷ πέραν γένηται*[26]).

30 *Οἱ δὲ Καρδοῦχοι, ὁρῶντες ὀλίγους ἤδη τοὺς λοιπούς*[27]), *πολλοὶ γὰρ καὶ τῶν μένειν τεταγμένων*[28]) *ᾤχοντο ἐπιμελησόμενοι οἱ μὲν ὑποζυγίων, οἱ δὲ σκευοφόρων, οἱ δὲ ἑταιρῶν, ἐνταῦθα δὴ*[29]) *ἐπέκειντο*[30]) *θρασέως καὶ ἤρξαντο σφενδονᾶν*
31 *καὶ τοξεύειν. Οἱ δὲ Ἕλληνες παιανίσαντες ὥρμησαν δρόμῳ ἐπ' αὐτούς· οἱ δὲ οὐκ ἐδέξαντο*[31])· *καὶ γὰρ ἦσαν ὡπλισμένοι ὡς μὲν ἐν τοῖς ὄρεσιν*[32]) *ἱκανῶς*[33]) *πρὸς τὸ ἐπιδραμεῖν καὶ*
32 *φεύγειν, πρὸς δὲ τὸ εἰς χεῖρας δέχεσθαι*[34]) *οὐχ ἱκανῶς. Ἐν τούτῳ σημαίνει ὁ σαλπιγκτής· καὶ οἱ μὲν πολέμιοι ἔφευγον πολὺ ἔτι θᾶττον, οἱ δ' Ἕλληνες τὰ ἐναντία*[35]) *στρέψαντες*
33 *ἔφευγον διὰ τοῦ ποταμοῦ ὅτι*[36]) *τάχιστα. Τῶν δὲ πολεμίων οἱ μέν τινες αἰσθόμενοι*[37]) *πάλιν ἔδραμον ἐπὶ τὸν ποταμὸν καὶ τοξεύοντες ὀλίγους ἔτρωσαν*[38]), *οἱ δὲ πολλοὶ καὶ πέραν*
34 *ὄντων τῶν Ἑλλήνων ἔτι φανεροὶ*[39]) *ἦσαν φεύγοντες. Οἱ δὲ ὑπαντήσαντες*[40]) *ἀνδριζόμενοι καὶ προσωτέρω*[41]) *τοῦ καιροῦ*[42])

Geschosse auf die Sehnen gelegt, d. h. kampffertig. — 16) *πρόσω* mit Gen. s. III. 2, 22, 79). — 17) der Schild erklänge, von der Schleuder getroffen. — 18) Aor. Conj. wie N. 10). — 19) d. h. von den vorgeschobenen Leuten des Cheirisophos. — 20) Zeichen zum Angriff. — 21) rechts sich schwenkend. — 22) die Hinteren, die zunächst am Flusse waren. — 23) *ᾗ* korrelat. Partikel s. III. 4, 31, 46). — 24) Als Folgesatz *ὡς* für *ὥστε* mit Inf., oder besser wohl als Finalsatz mit Opt.: *ἐμποδίζοιεν*. — *) *ὅτι* im Sinne von weil; Andere wollen *καὶ ἔφη δέ* ergänzen. — 25) Warum das Adj.? — 26) Warum der Conj.? — 27) sc. *τῶν ὀπισθοφυλάκων*. — 28) auch von den zu bleiben Befehligten. — 29) *ἐνταῦθα δή* mit Nachdruck voran gestellt, als ob der Vordersatz mit *ἐπεί* begonnen. — 30) s. Lex. 2). — 31) sc. *αὐτούς*. — 32) wie in den Gebirgsgegenden. — 33) hinreichend, passend. — 34) in die Hände aufnehmen, zum Handgemenge, Kampf in der Nähe. — 35) adverb. Acc. wie *τοὔμπαλιν*, nach der Gegenseite, s. K. §. 483, An. 2. — 36) *ὅτι* mit welchem Unterschiede von *ὡς* s. II. 2, 12, 84). — 37) sc. *ταῦτα*. — 38) s. *τιτρώσκω*. — 39) *φανεροί* s. I. 9, 11, 26). — 40) nämlich von den Leuten des Cheirisophos. — 41) Die Comparation der Adv. s. B. §. 115, 6. — 42) als die Schicklichkeit, d. h. als es nöthig

προϊόντες ὕστερον[43]) τῶν μετὰ Ξενοφῶντος διέβησαν πάλιν[44])·
καὶ ἐτρώθησάν τινες καὶ τούτων.

IV. Ἐπεὶ δὲ διέβησαν, συνταξάμενοι ἀμφὶ μέσον ἡμέρας 1
ἐπορεύθησαν διὰ τῆς Ἀρμενίας πεδίον[45]) ἅπαν καὶ λείους
γηλόφους οὐ μεῖον ἢ πέντε παρασάγγας· οὐ γὰρ ἦσαν ἐγγὺς[46])
τοῦ ποταμοῦ κῶμαι διὰ τοὺς πολέμους τοὺς πρὸς τοὺς Καρ-
δούχους. Εἰς δὲ ἣν ἀφίκοντο κώμην[47]), μεγάλη τε ἦν καὶ 2
βασίλειόν [τε] εἶχε τῷ σατράπῃ[48]) καὶ ἐπὶ ταῖς πλείσταις
οἰκίαις τύρσεις ἐπῆσαν· ἐπιτήδεια δ' ἦν δαψιλῆ. Ἐντεῦθεν 3
δ' ἐπορεύθησαν σταθμοὺς δύο, παρασάγγας δέκα, μέχρις
ὑπερῆλθον τὰς πηγὰς τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ[49]). Ἐντεῦθεν
δ' ἐπορεύθησαν σταθμοὺς τρεῖς, παρασάγγας πεντεκαίδεκα,
ἐπὶ τὸν Τηλεβόαν ποταμόν. Οὗτος δ' ἦν μέγας μὲν οὔ,
καλὸς δέ· κῶμαι δὲ πολλαὶ περὶ τὸν ποταμὸν ἦσαν. Ὁ δὲ 4
τόπος οὗτος Ἀρμενία ἐκαλεῖτο ἡ πρὸς ἑσπέραν. Ὕπαρχος
δ' ἦν αὐτῆς Τηρίβαζος ὁ καὶ βασιλεῖ φίλος γενόμενος· καὶ
ὁπότε παρείη[50]), οὐδεὶς ἄλλος βασιλέα ἐπὶ τὸν ἵππον ἀνέ-
βαλλεν. Οὗτος προσήλασεν ἱππέας ἔχων, καὶ προπέμψας ἑρμη- 5
νέα εἶπεν[51]) ὅτι βούλοιτο διαλεχθῆναι τοῖς ἄρχουσι. Τοῖς
δὲ στρατηγοῖς ἔδοξεν ἀκοῦσαι· καὶ προσελθόντες εἰς ἐπήκοον[52])
ἠρώτων τί θέλοι. Ὁ δὲ εἶπεν ὅτι σπείσασθαι[53]) βούλοιτο 6
ἐφ' ᾧ[54]) μήτε αὐτὸς[55]) τοὺς Ἕλληνας ἀδικεῖν μήτ' ἐκείνους
καίειν τὰς οἰκίας, λαμβάνειν τε τὰ ἐπιτήδεια, ὅσων δέοιντο[56]).
Ἔδοξε ταῦτα τοῖς στρατηγοῖς καὶ ἐσπείσαντο ἐπὶ τούτοις.

Ἐντεῦθεν ἐπορεύθησαν σταθμοὺς τρεῖς διὰ πεδίου, παρα- 7
σάγγας πεντεκαίδεκα· καὶ Τηρίβαζος παρηκολούθει ἔχων τὴν
ἑαυτοῦ δύναμιν, ἀπέχων ὡς[57]) δέκα σταδίους· καὶ ἀφίκοντο

---

war. — 43) später. — 44) gingen wieder durch, d. h. zurück durch den Fluss.

Cap. IV. §. 1. 45) *πεδίον* zu *ἐπορεύθησαν* wie *ἰέναι ὁδόν*, Acc. des räumlichen Obj., s. K. §. 480. M. 409, 4. R. p. 483, a). — 46) *ἐγγύς* mit Gen. s. II. 4, 1, 64). — 47) der relat. Satz hat das Nomen des Hauptsatzes an sich gezogen, s. B. §. 143, 4. — 48) Dat. commodi statt eines Genit. s. B. §. 133, An. 3. M. §. 389, g. K. §. 503. An. — 49) der Eigenname ist bei *ποταμοῦ* adjectivisch zu fassen, s. II. 4, 13, 34). — 50) der Opt. im temporellen Satze für die unbestimmte Frequenz, s. I. 5, 1, 55). — 51) er liess sagen, wie oben *ἔλεγε*, I. 3, 8, 45). — 52) s. III. 3, 1, 72). — 53) s. *σπένδω*, Med. — 54) *ἐπί* zur Angabe der Bedingung s. IV. 2, 18, 83). — 55) Warum der Nom. beim Inf. s. I. 9, 20, *). — 56) *δεῖσθαι*, mit Gen. s. B. §. 132, 5, 2). K. §. 453, b. R. p. 525, 4. — 57) *ὡς*, s. oben IV. 3, 1, 18). —

εἰς βασίλεια καὶ κώμας πέριξ πολλάς, πολλῶν τῶν ἐπιτη-
8 δείων [58]) μεστάς. Στρατοπεδευομένων δ' αὐτῶν γίγνεται τῆς
νυκτὸς [59]) χιὼν πολλή· καὶ ἕωθεν [60]) ἔδοξε διασκηνῆσαι τὰς
τάξεις καὶ τοὺς στρατηγοὺς κατὰ τὰς κώμας· οὐ γὰρ ἑώρων
πολέμιον οὐδένα καὶ ἀσφαλὲς ἐδόκει εἶναι διὰ τὸ πλῆθος
9 τῆς χιόνος. Ἐνταῦθα εἶχον πάντα [τὰ ἐπιτήδεια] ὅσα ἐστὶν
ἀγαθά, ἱερεῖα [61]), σῖτον, οἴνους παλαιοὺς εὐώδεις, ἀσταφί-
δας, ὄσπρια παντοδαπά. Τῶν δὲ ἀποσκεδαννυμένων [62]) τινὲς
ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου ἔλεγον ὅτι κατίδοιεν στράτευμα καὶ
10 νύκτωρ πολλὰ πυρὰ φαίνοιτο. Ἐδόκει δὴ τοῖς στρατηγοῖς
οὐκ [63]) ἀσφαλὲς εἶναι διασκηνοῦν, ἀλλ' συναγαγεῖν τὸ στρά-
τευμα πάλιν. Ἐντεῦθεν συνῆλθον· καὶ γὰρ ἐδόκει διαιθριά-
11 ζειν [64]). Νυκτερευόντων δ' αὐτῶν ἐνταῦθα ἐπιπίπτει χιὼν
ἄπλετος, ὥστε [65]) ἀπέκρυψε καὶ τὰ ὅπλα καὶ τοὺς ἀνθρώπους
κατακειμένους· καὶ τὰ ὑποζύγια συνεπέδησεν [66]) ἡ χιών· καὶ
πολὺς ὄκνος ἦν ἀνίστασθαι [67])· κατακειμένων [68]) γὰρ ἀλεει-
νὸν [69]) ἦν ἡ χιὼν ἐπιπεπτωκυῖα [70]), ὅτῳ μὴ παραῤῥυείη [71]).
12 Ἐπεὶ δὲ Ξενοφῶν ἐτόλμησε γυμνὸς ἀναστὰς σχίζειν ξύλα, τάχα
ἀναστάς τις καὶ ἄλλος ἐκείνου ἀφελόμενος [72]) ἔσχιζεν. Ἐκ δὲ
13 τούτου καὶ οἱ ἄλλοι ἀναστάντες πῦρ ἔκαιον καὶ ἐχρίοντο· πολὺ
γὰρ ἐνταῦθα εὕρισκον τὸ χρῖσμα [73]), ᾧ ἐχρῶντο ἀντ' ἐλαίου,
σύειον καὶ σησάμινον καὶ ἀμυγδάλινον ἐκ τῶν πικρῶν [74])

---

58) Gen. der Fülle, s. I. 10, 12, 70). — 59) die Casus der Zeitbestimmungen s. I. 5, 12, 30). — 60) von Morgen her, d. h. bei Tagesanbruch. — 61) *ἱερεῖον*, Schlachtvieh, insofern die Griechen von jedem geschlachteten Thiere einen Theil der Gottheit weihten. — 62) *ἀποσκεδάννυμι*, s. Lex. Pass. — 63) *οὐκ* beim Inf. in der orat. obl. im Sinne der graden Rede, s. R. §. 148, 2, d. vergl. II. 2, 1, 37), u. III. 5, 16, 87). — 64) s. *διαιθριάζειν;* Andere übersetzen: sub dio agere u. lesen *συναιθριάζειν*. — 65) Warum *ὥστε* mit Ind. s. I. 1, 8, 44) u. I. 7, 7, 86). — 66) *συμπεδάω*, fesseln, erstarren machen. — 67) der Inf. als nähere Bestimmung des Substant. *ὄκνος*, wie oben II. 4, 3: *φόβος στρατεύειν*, s. B. §. 140, 3; oder vielmehr ist der Inf. Subj. u. das Substant. Prädikat, vergl. III. 1, 13, 71). — 68) Gen. abs. Part. ohne Subj. s. I. 4, 12, 11), u. I. 8, 18, 19). — 69) erwärmend; das Adj. im Neutr. Sing. als Prädikat auf ein Subst. fem. gen. bezogen, s. II. 5, 9, 39). — 70) *ἐπιπίπτω*. — 71) s. *παραῤῥέω;* was liegt in dem Opt. des relat. Satzes? s. II. 5, 32, 48); u. warum *μή?* — 72) sc. *τὴν ἀξίνην; ἀφαιρεῖσθαι* hat als Verb. der Beraubung gewöhnlich die beiden Obj. im Acc., wird aber auch, wie hier, mit dem Gen. der Person u. Acc. der Sache, u. umgekehrt konstruirt, s. R. p. 489. M. §. 418, An. K. §. 487, g. — 73) Salböl. — 74) sc. *ἀμυγδα-*

καὶ τερεβίνθινον. Ἐκ δὲ τῶν αὐτῶν τούτων [75]) καὶ μύρον [76])
εὑρίσκετο.
Μετὰ ταῦτα ἐδόκει πάλιν διασκηνητέον εἶναι [εἰς τὰς 14
κώμας] εἰς στέγας. Ἔνθα δὴ οἱ στρατιῶται σὺν πολλῇ κραυγῇ
καὶ ἡδονῇ ᾔεσαν ἐπὶ τὰς στέγας καὶ τὰ ἐπιτήδεια· ὅσοι δέ,
ὅτε τὸ πρότερον [77]) ἀπῄεσαν, τὰς οἰκίας ἐνέπρησαν [78]), ὑπὸ
τῆς αἰθρίας δίκην ἐδίδοσαν [79]), κακῶς σκηνοῦντες. Ἐντεῦθεν 15
ἔπεμψαν τῆς νυκτὸς Δημοκράτην Τεμενίτην, ἄνδρας δόντες [80]),
ἐπὶ τὰ ὄρη, ἔνθα ἔφασαν οἱ ἀποσκεδαννύμενοι [81]) καθορᾶν
τὰ πυρά· οὗτος γὰρ ἐδόκει καὶ πρότερον πολλὰ ἤδη ἀλη-
θεῦσαι [82]) τοιαῦτα, τὰ ὄντα [83]) τε ὡς ὄντα καὶ τὰ μὴ [84]) ὄντα
ὡς οὐκ ὄντα. Πορευθεὶς [85]) δὲ τὰ μὲν πυρὰ οὐκ ἔφη [86]) 16
ἰδεῖν, ἄνδρα δὲ συλλαβὼν ἧκεν ἄγων ἔχοντα τόξον Περσικὸν
καὶ φαρέτραν καὶ σάγαριν οἵανπερ καὶ αἱ Ἀμαζόνες ἔχουσιν.
Ἐρωτώμενος δὲ [τὸ] [87]) ποδαπὸς εἴη, Πέρσης [88]) μὲν ἔφη 17
εἶναι, πορεύεσθαι δ᾽ ἀπὸ τοῦ Τηριβάζου στρατεύματος, ὅπως [89])
ἐπιτήδεια λάβοι. Οἱ δ᾽ ἠρώτων αὐτὸν τὸ στράτευμα [90]) ὁπό-
σον τε εἴη καὶ ἐπὶ τίνι [91]) συνειλεγμένον. Ὁ δὲ εἶπεν ὅτι 18
Τηρίβαζος εἴη, ἔχων τήν τε ἑαυτοῦ δύναμιν καὶ μισθοφόρους
Χάλυβας καὶ Ταόχους· παρεσκευάσθαι δὲ αὐτὸν [92]) ἔφη, ὡς [93])
ἐπὶ τῇ ὑπερβολῇ τοῦ ὄρους ἐν τοῖς στενοῖς, ᾗπερ μοναχῇ [94])
εἴη πορεία, ἐνταῦθα ἐπιθησόμενον [95]) τοῖς Ἕλλησιν. Ἀκού- 19
σασι τοῖς στρατηγοῖς ταῦτα ἔδοξε τὸ στράτευμα συναγαγεῖν·
καὶ εὐθύς, φύλακας καταλιπόντες καὶ στρατηγὸν ἐπὶ τοῖς
μένουσι Σοφαίνετον Στυμφάλιον, ἐπορεύοντο, ἔχοντες ἡγε-

λῶν. — 75) ἐκ kausal vom Stoffe: aus eben diesen Bestandtheilen; s. K. §. 519, 3), e). — 76) wohlriechendes Pflanzen-Oel, Duftöl. — 77) Adverb. Acc. mit Artikel s. I. 10, 10, 67). — 78) s. πίμπρημι; der Aor. im Sinne des Plusqu. — 79) empfingen von dem freien Himmel ihre Strafe. — 80) mitgebend. — 81) s. oben §. 9. — 82) bewahrheiten, mit Wahrheit berichten. — 83) das Seyende, Wirkliche. — 84) μή im verkürzten relat. Satze s. B. §, 148, f. vergl. II. 2, 14, 94), u. II. 6, 26, 94). — 85) hingegangen sc. u. zurückgekehrt. — 86) s. I. 3, 1, 92). — 87) Der Artikel τό, der auf diese Weise gerne bei Fragen an einen Unbekannten steht, ist als Acc. zu fassen: in Ansehung dessen etc. — 88) Warum der Nom. beim Inf.? — 89) ὅπως final; warum mit Opt.? — 90) Das Subj. des abhängigen Satzes als Obj. des Hauptsatzes s. I. 6, 5, 82). — 91) ἐπὶ τίνι, s. B. p. 421, vergl. II. 4, 5, 94), u. III. 1, 4, 70). — 92) dass er sich gerüstet habe. — 93) ὡς zu dem folgenden ἐπιθησόμενον, Absicht als Vorstellung eines Andern, s. I. 1, 3, 22). — 94) eigentlich adverb. femin. Dat.: wo nur allein; über die Bildung dieser Adv. s. B. §. 116, 9, An. 5. — 95) ἐπιτίθημι im Med. mit Dat.

20 μόνα τὸν ἁλόντα [96]) ἄνθρωπον. Ἐπειδὴ δὲ ὑπερέβαλον [97])
τὰ ὄρη, οἱ πελτασταὶ προϊόντες καὶ κατιδόντες τὸ στρατόπε-
δον οὐκ ἔμειναν [98]) τοὺς ὁπλίτας, ἀλλ' ἀνακραγόντες ἔθεον
21 ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. Οἱ δὲ βάρβαροι ἀκούσαντες τὸν θόρυ-
βον οὐχ ὑπέμειναν, ἀλλ' ἔφευγον· ὅμως [99]) δὲ [καὶ] ἀπέθα-
νόν τινες τῶν βαρβάρων καὶ ἵπποι ἥλωσαν [100]) εἰς [1]) εἴκοσι,
καὶ ἡ σκηνὴ ἡ Τηριβάζου ἑάλω [2]) καὶ ἐν αὐτῇ κλῖναι ἀργυ-
ρόποδες καὶ ἐκπώματα καὶ οἱ ἀρτοκόποι [3]) καὶ [οἱ] οἰνοχόοι
22 φάσκοντες [4]) εἶναι. Ἐπεὶ δὲ ἐπύθοντο ταῦτα οἱ τῶν ὁπλιτῶν
στρατηγοί, δοκεῖ αὐτοῖς ἀπιέναι τὴν ταχίστην [5]) ἐπὶ τὸ στρα-
τόπεδον, μή τις ἐπίθεσις γένοιτο [6]) τοῖς καταλελειμμένοις.
Καὶ εὐθὺς ἀνακαλεσάμενοι τῇ σάλπιγγι ἀπῇσαν καὶ ἀφίκοντο
αὐθημερὸν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον.

1 V. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἐδόκει πορευτέον [7]) εἶναι ὅπῃ [8]) δύ-
ναιντο τάχιστα, πρὶν [9]) συλλεγῆναι τὸ στράτευμα πάλιν καὶ
καταλαβεῖν τὰ στενά. Συσκευασάμενοι δ' εὐθὺς ἐπορεύοντο
διὰ χιόνος πολλῆς ἡγεμόνας ἔχοντες πολλούς· καὶ αὐθημερὸν
ὑπερβαλόντες τὸ ἄκρον ἐφ' ᾧ ἔμελλεν ἐπιτίθεσθαι [10]) Τηρί-
2 βαζος κατεστρατοπεδεύσαντο. Ἐντεῦθεν ἐπορεύθησαν στα-
θμοὺς ἐρήμους τρεῖς, παρασάγγας πεντεκαίδεκα, ἐπὶ τὸν Εὐ-
φράτην ποταμόν [11])· καὶ διέβαινον αὐτὸν βρεχόμενοι πρὸς
τὸν ὀμφαλόν. Ἐλέγοντο δὲ αὐτοῦ αἱ πηγαὶ οὐ [12]) πρόσω
3 εἶναι. Ἐντεῦθεν ἐπορεύοντο διὰ χιόνος πολλῆς καὶ πεδίου
σταθμοὺς τρεῖς, παρασάγγας [πεντεκαί] δέκα. Ὁ δὲ τρίτος [13])
ἐγένετο χαλεπὸς καὶ ἄνεμος βοῤῥᾶς [14]) ἐναντίος [15]) ἔπνει, παν-

---

s. II. 4, 3, 81). — 96) s. *ἁλίσκομαι*. — 97) den Aor. ziehen wir dem hier vorkommenden Imperf. vor, da sie doch wohl nicht im Hinaufsteigen (Imperf.), sondern nachdem sie die Berge überschritten (Aor.), das feindliche Lager erblickten. — 98) *μένω*, trans. mit Acc. — 99) gleichwol. — 100) s. N. 96). — 1) *εἰς* zur Angabe des quantitativen Ziels, s. I. 8, 5, 53). — 2) s. *ἁλίσκομαι*. — 3) Andere lesen: *ἀρτοποιοί*; der Nom. zu *φάσκοντες*. — 4) Die Bedeutung von *φάσκειν* s. B. §. 109, 2. — 5) adverb. Acc. s. III. 3, 16, 26). — 6) *μή* final, nach dem Praes. hist. mit Opt. u. nicht, wie Einige noch lesen, mit Conj. *γένηται*; eigentlich ist *μή* als Fragwort zu fassen: ob nicht, abhängig von einem ausgelassenem Verbo der Besorgniss oder Ungewissheit, vergl. I. 8, 24, 53). — 7) Ueber die Adj. verb. s. I. 4, 18, 47). — 8) Andere lesen *ᾗ*: wie sie am schnellsten könnten, so schnell als möglich. — 9) *πρίν* mit Inf. s. I. 8, 19, 29). — 10) sc. *αὐτοῖς*, s. N. 95). — 11) *ποταμός* mit dem adject. Eigennamen, s. II. 4, 13, 34). — 12) Warum *οὐ* beim Inf.? s. II. 2, 1, 37). — 13) sc. *σταθμός*. — 14) *βοῤῥᾶς* attisch für *βορέας*, als Apposition. — 15) Adj.

τάπασιν ἀποκαίων[16]) πάντα, καὶ πηγνὺς[17]) τοὺς ἀνθρώπους.
Ἔνθα δὴ τῶν μάντεών τις εἶπε σφαγιάσασθαι τῷ ἀνέμῳ· 4
καὶ σφαγιάζεται· καὶ πᾶσι δὴ περιφανῶς ἔδοξε λῆξαι[18]) τὸ
χαλεπὸν τοῦ πνεύματος. Ἦν δὲ τῆς χιόνος τὸ βάθος ὀργυιά·
ὥςτε[19]) καὶ τῶν ὑποζυγίων καὶ τῶν ἀνδραπόδων πολλὰ ἀπώ-
λετο καὶ τῶν στρατιωτῶν ὡς[20]) τριάκοντα. Διεγένοντο δὲ τὴν 5
νύκτα πῦρ καίοντες· ξύλα δ' ἦν ἐν τῷ σταθμῷ πολλά· οἱ
δὲ ὀψὲ προσιόντες ξύλα οὐκ εἶχον. Οἱ οὖν πάλαι ἥκοντες[21])
καὶ πῦρ καίοντες οὐ προσίεσαν[22]) πρὸς τὸ πῦρ τοὺς ὀψίζον-
τας, εἰ μὴ μεταδοῖεν αὐτοῖς πυροὺς ἢ ἄλλο εἴτι ἔχοιεν βρω-
τόν[23]). Ἔνθα δὴ μετεδίδοσαν ἀλλήλοις ὧν[24]) εἶχον ἕκαστοι. 6
Ἔνθα δὲ τὸ πῦρ ἐκαίετο διατηκομένης τῆς χιόνος βόθροι
ἐγίγνοντο μεγάλοι ἔςτε ἐπὶ τὸ δάπεδον· οὗ[25]) δὴ παρῆν[26])
μετρεῖν τὸ βάθος τῆς χιόνος.

Ἐντεῦθεν δὲ τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν ὅλην ἐπορεύοντο διὰ 7
χιόνος· καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐβουλιμίασαν[27]). Ξενο-
φῶν δ' ὀπισθοφυλακῶν καὶ καταλαμβάνων τοὺς πίπτοντας
τῶν ἀνθρώπων ἠγνόει ὅ,τι τὸ πάθος εἴη. Ἐπειδὴ δὲ εἶπέ 8
τις αὐτῷ τῶν ἐμπείρων ὅτι σαφῶς βουλιμιῶσι κἄν τι φάγω-
σιν[28]) ἀναστήσονται, παριὼν[29]) ἐπὶ τὰ ὑποζύγια, εἴ[30]) πού
τι ὁρῴη[31]) βρωτόν, διεδίδου[32]) καὶ διέπεμπε διδόντας[33])
τοὺς δυναμένους παρατρέχειν τοῖς βουλιμιῶσιν. Ἐπειδὴ δέ
τι ἐμφάγοιεν[34]), ἀνίσταντο καὶ ἐπορεύοντο. Πορευομένων 9
δὲ Χειρίσοφος μὲν ἀμφὶ[35]) κνέφας πρὸς κώμην ἀφικνεῖται καὶ
ὑδροφορούσας ἐκ τῆς κώμης γυναῖκας καὶ κόρας πρὸς τῇ

---

für Adv. s. I. 5, 14, 43). — 16) ἀποκαίω, frigore adurere, durch Kälte verzehren. — 17) s. πήγνυμι. — 18) λήγω, intrans.: s. Lex. 2). — 19) ὥςτε mit Indic. s. I. 7, 7, 86). — 20) ὡς bei Zahlen s. IV. 3, 1, 18). — 21) ἥκω, mit Perf.-Bedeutung, s. I. 4, 13, 13). — 22) s. προςίημι. — 23) Andere lesen: ἄλλο τι ὧν ἔχοιεν βρωτῶν; über εἴτι s. B. p. 434. — 24) Attract. für τούτων ἅ, s. I. 9, 14, 46.) — 25) οὗ, adverb. Rel. — 26) πάρεστι s. B. p. 449. — 27) βουλιμιάω, vor Heisshunger umfallen. — 28) s. ἐσθίω; was liegt im Aor. Conj. des hypoth. Satzes? s. I. 4, 15, 28). — 29) nebenher (dem Zuge) gehend. — 30) εἰ oft elliptisch, sc. πειρώμενος, s. IV. 1, 8, 41). — 31) über den attischen Opt. s. B. §. 105, An. 4. — 32) sc. τοῖς δυναμένοις παρατρέχειν; über die Imperf.-Form s. B. §. 107, An. I. 6. — 33) als Gebende, substant. für δώσοντας, s. M. §. 504, 3. — 34) Was liegt in dem Opt. des temporellen Satzes? s. I. 5, 1, 55). — 35) ἀμφί in temporeller Beziehung zur Angabe einer ungefähren Zeitbestimmung, mit Acc.: um, gegen, s. K. §. 529, III. 2).

κρήνῃ[36] *καταλαμβάνει ἔμπροσθεν τοῦ ἐρύματος*[37]. *Αὗται*
10 *ἠρώτων αὐτοὺς τίνες*[38] *εἶεν. Ὁ δ᾽ ἑρμηνεὺς εἶπε Περσιστὶ*
ὅτι παρὰ[39] *βασιλέως πορεύονται πρὸς τὸν σατράπην. Αἱ*
δὲ ἀπεκρίναντο ὅτι οὐκ ἐνταῦθα εἴη, ἀλλ᾽ ἀπέχει[40] *ὅσον*[41]
παρασάγγην. Οἱ δ᾽, ἐπεὶ ὀψὲ ἦν, πρὸς τὸν κωμάρχην συν-
11 *εισέρχονται εἰς τὸ ἔρυμα σὺν ταῖς ὑδροφόροις. Χειρίσοφος*
μὲν οὖν καὶ ὅσοι ἐδυνήθησαν[42] *τοῦ στρατεύματος ἐνταῦθα*
ἐστρατοπεδεύσαντο, τῶν δ᾽ ἄλλων στρατιωτῶν οἱ μὴ[43] *δυ-*
νάμενοι [διατελέσαι] ἐν τῇ ὁδῷ[44] *ἐνυκτέρευσαν ἄσιτοι καὶ*
ἄνευ πυρός· καὶ ἐνταῦθά τινες ἀπώλοντο τῶν στρατιωτῶν.
12 *Ἐφείποντο δὲ τῶν πολεμίων συνειλεγμένοι τινὲς καὶ τὰ μὴ*
δυνάμενα τῶν ὑποζυγίων ἥρπαζον καὶ ἀλλήλοις ἐμάχοντο περὶ
αὐτῶν. Ἐλείποντο δὲ καὶ τῶν στρατιωτῶν οἵ τε διεφθαρ-
μένοι[45] *ὑπὸ τῆς χιόνος τοὺς ὀφθαλμοὺς οἵ τε ὑπὸ τοῦ*
13 *ψύχους τοὺς δακτύλους τῶν ποδῶν ἀποσεσηπότες*[46]. *Ἦν*
δὲ τοῖς μὲν ὀφθαλμοῖς ἐπικούρημα τῆς χιόνος[47] *εἴ τις μέλαν*
τι ἔχων πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν πορεύοιτο, τῶν δὲ ποδῶν[48] *εἴ*
τις κινοῖτο καὶ μηδέποτε ἡσυχίαν ἔχοι καὶ εἰς[49] *τὴν νύκτα*
14 *ὑπολύοιτο*[50]· *ὅσοι δὲ ὑποδεδεμένοι*[51] *ἐκοιμῶντο, εἰσεδύοντο*
εἰς τοὺς πόδας οἱ ἱμάντες καὶ τὰ ὑποδήματα περιεπήγνυντο[52]·
καὶ γὰρ ἦσαν, ἐπειδὴ ἀπέλιπε[53] *τὰ ἀρχαῖα ὑποδήματα, καρ-*
βάτιναι[54] *αὐτοῖς πεποιημέναι ἐκ τῶν νεοδάρτων*[55] *βοῶν.*
15 *Διὰ τὰς τοιαύτας οὖν ἀνάγκας*[56] *ὑπελείποντό τινες τῶν*

— 36) an dem Brunnen, sc. des Dorfes. — 37) vor der Mauer des Dorfes. — 38) *τίς* auch, in der indirecten Frage, s. III. 1, 6, 41). — 39) *παρά* mit Gen. drückt die Entfernung aus der Nähe eines Gegenstandes aus, wie das französ.: de chez quelqu'un, s. II. 3, 17, 92). — 40) Uebergang in die grade Rede, s. I. 9, 28, 4). — 41) *ὅσον*, s. I. 8, 6, 57). — 42) vermochten, d. h. fortzukommen. — 43) Warum *μή*? s. II. 2, 14, 94), u. II. 6, 26, 94). — 44) Lassen wir *διατελέσαι* gelten, so ist wohl die Leseart: *τὴν ὁδόν*, vorzuziehen, ohne dasselbe aber bildet *ἐν τῇ ὁδῷ* einen besseren Gegensatz zu dem Vorhergehenden. — 45) *διαφθείρω*, dass Pass. mit dem Objects-Acc. des Act., wie II. 6, 1, 82). — 46) *ἀποσήπω*. — 47) Objects-Gen.: gegen den Schnee. — 48) der Gen. statt des zu erwartenden Dat. — 49) *εἰς* in temporeller Beziehung zur Angabe der Zeitdauer (bis zum Ende eines bestimmten Zeitabschnitts): auf, für, wie *εἰς τὴν ὑστεραίαν*, s. K. §. 523, 2), b). R. p. 495; vergl. III. 1, 3, 21). — 50) *ὑπολύω*, im Med. sich die Sohlen losbinden. — 51) *ὑποδέω*; mit unterbundenen Sohlen. — 52) Die Plur.-Form beim Neutr. Plur. s. K. §. 369, b. vergl. I. 7, 17, 21). — 53) *ἀπολείπω*, intransit.: deficere, s. Lex. 6), b); Andere lesen *ἐπέλιπε*. — 54) Schuhe von ungegerbtem Leder. — 55) frisch abgezogen. — 56) Beschwerden. —

στρατιωτῶν· καὶ ἰδόντες μέλαν τι χωρίον [57]) διὰ τὸ ἐκλελοι-
πέναι [58]) αὐτόθεν τὴν χιόνα εἴκαζον τετηκέναι [59])· καὶ ἐτετήκει
διὰ κρήνην τινά, ἣ πλησίον ἦν ἀτμίζουσα ἐν νάπῃ. Ἐνταῦθ'
ἐκτραπόμενοι ἐκάθηντο καὶ οὐκ ἔφασαν [60]) πορεύεσθαι [61]).
Ὁ δὲ Ξενοφῶν, ἔχων (τοὺς [62])) ὀπισθοφύλακας, ὡς ᾔσθετο [63]), 16
ἐδεῖτο [64]) αὐτῶν πάσῃ τέχνῃ καὶ μηχανῇ μὴ ἀπολείπεσθαι,
λέγων ὅτι ἕπονται πολλοὶ πολέμιοι συνειλεγμένοι· καὶ τελευ-
τῶν ἐχαλέπαινεν. Οἱ δὲ σφάττειν [65]) ἐκέλευον· οὐδὲ [66]) γὰρ
ἂν δύνασθαι [67]) πορευθῆναι. Ἐνταῦθα ἔδοξε κράτιστον εἶναι
τοὺς ἑπομένους πολεμίους φοβῆσαι [68]), εἴ τις [69]) δύναιτο, 17
μὴ ἐπιπέσοιεν [70]) τοῖς κάμνουσι. Καὶ ἦν μὲν σκότος ἤδη, οἱ
δὲ προσῄεσαν πολλῷ θορύβῳ, ἀμφὶ ὧν [71]) εἶχον διαφερό-
μενοι. Ἔνθα δὴ οἱ μὲν ὀπισθοφύλακες, ἅτε ὑγιαίνοντες, ἐξα- 18
ναστάντες ἔδραμον εἰς τοὺς πολεμίους· οἱ δὲ κάμνοντες, ἀνα-
κραγόντες ὅσον [72]) ἐδύναντο μέγιστον, τὰς ἀσπίδας πρὸς τὰ
δόρατα ἔκρουσαν. Οἱ δὲ πολέμιοι δείσαντες ἧκαν [73]) ἑαυτοὺς
κατὰ [74]) τῆς χιόνος εἰς τὴν νάπην, καὶ οὐδεὶς ἔτι οὐδαμοῦ
ἐφθέγξατο.

Καὶ Ξενοφῶν μὲν καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, εἰπόντες τοῖς ἀσθε- 19
νοῦσιν ὅτι τῇ ὑστεραίᾳ ἥξουσί [75]) τινες ἐπ' αὐτούς *), πο-
ρευόμενοι [76]), πρὶν [77]) τέτταρα στάδια διελθεῖν, ἐντυγχάνουσιν
ἐν τῇ ὁδῷ ἀναπαυομένοις ἐπὶ [78]) τῆς χιόνος τοῖς στρατιώταις

---

57) s. Lex. 1). — 58) ἐκλείπω, intrans.: s. Lex. 2); über den Inf. mit Artikel u. Präpos. s. II. 4, 3, 78). — 59) sc. αὐτήν. — 60) weigerten sich, s. I. 3, 1, 92). — — 61) Inf. Praes. für's Fut. s. I. 3, 7, 41) u. II. 3, 27, *). — 62) τούς fehlt bei Andern. — 63) s. αἰσθάνομαι. — 64) δεῖσθαι mit Gen. s. I. 5, 14, 45). — 65) sc. ἑαυτούς. — 66) οὐδέ beim Inf. s. II. 2, 1, 37). — 67) ἄν beim Inf. s. I. 9, 8, 20). — 68) in Schrecken setzen, abschrecken, verbunden mit dem Begriffe des Verhinderns, Verhütens; daher mit folgendem μή, s. II. 2, 16, 100). — 69) τις, s. III. 3, 3, 82). — 70) s. ἐπιπίπτω; Andere lesen ἐπίοιεν; warum der Opt.? — 71) ὧν, Attract. für τούτων ἅ s. oben N. 24). — 72) ὅσον gleich ὡς Verstärkung des Superl.: so laut sie konnten, s. K. §. 352, 1 u. 2. B. p. 445. — 73) s. ἵημι. — 74) κατά mit Gen.: von, oder über — herab, desuper, s. B. p. 422. K. §. 526, 1, b). R. p. 538, vergl. IV. 7, 14, 23) u. IV. 2, 17, 81). — 75) der Ind. Fut. im object. Satze, um das Ausgesagte als ein mit Gewissheit Erkanntes, als wirkliche Thatsache darzustellen, s. K. §. 641. — *) ἐπί mit Acc. kausal, zur Angabe des Zweckes; zu, nach, mit dem Nebenbegriffe des Holens, vergl. V. 1, 6, *). — 76) d. h. Xenoph. mit den Seinigen. — 77) πρίν mit Inf. s. I. 8, 19, 29). — 78) ἐπί mit Gen. zur Angabe des ruhigen Verweilens auf einem Gegenstande: auf, während der Dat. mehr den Begriff von: an u. bei, mitumfasst,

ἐγκεκαλυμμένοις[79]), καὶ οὐδὲ φυλακὴ οὐδεμία καθειστήκει[80])·
καὶ ἀνίστασαν[81]) αὐτούς. Οἱ δ' ἔλεγον ὅτι οἱ ἔμπροσθεν
20 οὐχ ὑποχωροῖεν. Ὁ δέ, παριὼν καὶ παραπέμπων τῶν πελ-
ταστῶν τοὺς ἰσχυροτάτους, ἐκέλευε σκέψασθαι τί εἴη τὸ κω-
λῦον[82]). Οἱ δὲ ἀπήγγελλον ὅτι ὅλον οὕτως ἀναπαύοιτο τὸ
21 στράτευμα. Ἐνταῦθα καὶ οἱ περὶ Ξενοφῶντα ηὐλίσθησαν[83])
αὐτοῦ ἄνευ πυρὸς καὶ ἄδειπνοι, φυλακὰς οἵας ἐδύναντο
καταστησάμενοι. Ἐπειδὴ δὲ πρὸς[84]) ἡμέραν ἦν, ὁ μὲν Ξενο-
φῶν, πέμψας πρὸς τοὺς ἀσθενοῦντας τοὺς νεωτάτους, ἀνα-
22 στήσαντας[85]) ἐκέλευσεν ἀναγκάζειν[86]) προϊέναι. Ἐν δὲ τούτῳ
Χειρίσοφος πέμπει τῶν ἐκ τῆς κώμης[87]) σκεψομένους[88]) πῶς
ἔχοιεν[89]) οἱ τελευταῖοι. Οἱ δὲ ἄσμενοι ἰδόντες[90]) τοὺς μὲν
ἀσθενοῦντας τούτοις παρέδοσαν κομίζειν[91]) ἐπὶ τὸ στρατό-
πεδον, αὐτοὶ δὲ ἐπορεύοντο· καὶ πρὶν εἴκοσι στάδια διεληλυ-
23 θέναι ἦσαν πρὸς τῇ κώμῃ ἔνθα[92]) Χειρίσοφος ηὐλίζετο. Ἐπεὶ
δὲ συνεγένοντο ἀλλήλοις, ἔδοξε κατὰ τὰς κώμας ἀσφαλὲς εἶναι
τὰς τάξεις σκηνοῦν. Καὶ Χειρίσοφος μὲν αὐτοῦ ὑπέμεινεν,
οἱ δὲ ἄλλοι[93]), διαλαχόντες[94]) ἃς ἑώρων κώμας, ἐπορεύοντο
ἕκαστοι τοὺς ἑαυτῶν ἔχοντες.

Ἔνθα δὴ Πολυκράτης Ἀθηναῖος, λοχαγός, ἐκέλευσεν[95])
24 ἀφιέναι ἑαυτόν· καὶ λαβὼν τοὺς εὐζώνους θέων ἐπὶ τὴν κώ-
μην ἣν εἰλήχει[96]) Ξενοφῶν καταλαμβάνει πάντας ἔνδον τοὺς
κωμήτας καὶ τὸν κωμάρχην· [εὗρον δὲ] καὶ πώλους [εἰς[97])]
δασμὸν βασιλεῖ τρεφομένους [ἑπτακαίδεκα[98])], καὶ τὴν θυγα-

---

s. K. §. 531, 1. — 79) s. *ἐγκαλύπτω*. — 80) Ueber das Augm. temp. u. die Bedeutung des Plusqu. von *ἵστημι* s. B. p. 219, An. 1, 1), u. 223, An. 1. — 81) über das Imperf. mit der Bedeutung des Vorhabens, der Absicht zu einer Thätigkeit, des conatus rei faciendae s. K. §. 382, 2. B. §. 137, An. 10. R. p. 566, oben. M. §. 503, 1. — 82) Andere schreiben *κωλύον*; doch s. B. p. 20; nach R. p. 38, *β*) ist die Quantität des *υ* willkührlich im Praes. u. Imperf., wenn die vorhergehende Silbe lang ist, in den abgeleiteten Temp. aber immer lang. — 83) s. *αὐλίζομαι*; über den pass. Aor. s. B. §. 136, 2. — 84) *πρός* mit Acc. in temporeller Beziehung zur Angabe einer ungefähren Zeitbestimmung: gegen Anbruch des Tages, s. K. §. 536, III. 2). — 85) sc. *αὐτούς*, nachdem sie dieselben etc. — 86) sc. *αὐτούς*. — 87) sc. *τινάς*. — 88) Was liegt im Part. Fut.? s. I. 10, 6, 45). — 89) über *ἔχειν* s. II. 3, 18, 1); warum der Opt.? — 90) sc. *αὐτούς*. — 91) Inf. des Zweckes s. II. 3, 22, 25). — 92) Andere lesen *ᾗ*. — 93) sc. *στρατηγοί*. — 94) s. *διαλαγχάνω*. — 95) sc. *αὐτόν*, i. e. *Ξενοφῶντα*. — 96) *λαγχάνω*. — 97) *εἰς* wird wohl mit Recht hier weggelassen. — 98) die Zahl siebzehn wird von Manchen für unächt gehalten, da Xenoph., wie wir hernach lesen, jedem Stra-

τέρα τοῦ κωμάρχου ἐνάτην ἡμέραν[99]) γεγαμημένην· ὁ δ'
ἀνὴρ αὐτῆς λαγὼς[100]) ᾤχετο[1]) θηράσων[2]) καὶ οὐχ ἥλω[3])
ἐν ταῖς κώμαις[4]). Αἱ δ' οἰκίαι ἦσαν κατάγειοι, τὸ μὲν 25
στόμα[5]) ὥςπερ φρέατος, κάτω δ' εὐρεῖαι· αἱ δὲ εἴςοδοι τοῖς
μὲν ὑποζυγίοις ὀρυκταί[6]), οἱ δὲ ἄνθρωποι κατέβαινον[7]) κατὰ[8])
κλίμακος. Ἐν δὲ ταῖς οἰκίαις ἦσαν αἶγες, οἶες, βόες, ὄρνιθες,
καὶ τὰ ἔκγονα τούτων· τὰ δὲ κτήνη πάντα χιλῷ ἔνδον ἐτρέ-
φοντο[9]). Ἦσαν δὲ καὶ πυροὶ καὶ κριθαὶ καὶ ὄσπρια καὶ 26
οἶνος κρίθινος ἐν κρατῆρσιν. Ἐνῆσαν δὲ καὶ αὐταὶ αἱ κριθαὶ
ἰσοχειλεῖς[10])· καὶ κάλαμοι ἐνέκειντο, οἱ μὲν μείζους, οἱ δὲ
ἐλάττους, γόνατα[11]) οὐκ ἔχοντες· τούτους δ' ἔδει, ὁπότε τις 27
διψῴη[12]), λαβόντα[13]) εἰς τὸ στόμα μύζειν. Καὶ πάνυ ἄκρα-
τος ἦν, εἰ μή τις ὕδωρ ἐπιχέοι· καὶ μάλα ἡδὺ πόμα συμμα-
θόντι[14]) ἦν. Ὁ δὲ Ξενοφῶν τὸν μὲν ἄρχοντα τῆς κώμης 28
ταύτης σύνδειπνον ἐποιήσατο καὶ θαῤῥεῖν αὐτὸν ἐκέλευε,
λέγων ὅτι οὔτε[15]) τῶν τέκνων στερήσοιτο[16]), τήν τε[17]) οἰκίαν
αὐτοῦ ἀντεμπλήσαντες[18]) τῶν ἐπιτηδείων ἀπίασιν[19]), ἢν
ἀγαθόν τι τῷ στρατεύματι ἐξηγησόμενος φαίνηται[20]) ἔςτ'

---

tegen u. Lochagen ein Pferd gab u. für sich selbst eins oder einige behielt. — 99) der Acc. drückt die von der Handlung durchmessene Zeit aus: den neunten Tag, d. h. acht volle Tage, oder wie M. §. 425, d) sagt: vor neun Tagen, s. K. §. 481. — 100) *λαγώς* s. d. att. zweite Declin. B. §. 37. — 1) *οἴχομαι* mit Perf.-Bedeutung, wie mehrere andere Verb. s. K. §. 380. vergl. I. 4, 13, 13). — 2) Part. Fut. s. I. 10, 6, 45). — 3) *ἁλίσκομαι.* — 4) da nur von einem eingenommenen Dorfe die Rede war, so wird *ἐντὸς τῆς κώμης* oder *ἐν τοῖς κωμήταις* zu lesen vorgeschlagen. — 5) Acc.: an dem Eingang (waren sie) *ὥςπερ* sc. *στόμα φρέατος*, einer Cisterne; über den Acc. s. I. 7, 15, 15). — 6) Adj. verb. zu *ὀρύσσω.* — 7) Warum das Imperf.? — 8) *κατά* mit Gen. s. oben N. 74); Andere lesen *ἐπί* mit Gen.; noch Andere: *κατὰ κλίμακας*, per singulas scalas. — 9) Andere: *ἐτρέφετο*; über den Plur. s. I. 7, 17, 21). — 10) Gerstenkörner oben schwimmend (dem Rande gleich). — 11) Knoten, Absätze. — 12) die Bedeutung des Opt. im temporellen Satze s. I. 5, 1, 55). — 13) Wovon hängt der Acc. ab? — 14) s. Lex. *συμμανθάνω.* — 15) *οὔτε* im Sinne der graden Rede, s. II. 2, 1, 37). — 16) Das Fut. Med. wird hier, wie bei einigen andern Verb. noch immer als Pass. aufgefasst, nach B. §. 113, 5. M. §. 496, An. 4. R. p. 553, An. 1; allein das Fut. u. der Aor. Med. haben immer nur reflexive oder intransitive Bedeutung, indem für die passive besondere Formen bestehen, s. K. §. 344, 3. — 17) der positive Satz wird durch *τέ* mit dem negativen *οὔτε* verbunden, s. K. §. 620, 3; vergl. II. 2, 8, 71). — 18) *ἀντιπίμπλημι*, dafür, d. h. zur Belohnung anfüllen. — 19) Das Praes. in der Bedeutung des Fut. s. II. 2, 1, 39); u. über den Uebergang in die orat. rect. s. I. 9, 28, 4). — 20) Andere: *ἐξηγησάμενος*, vorangegangen dem Heere; konstruire: *ἢν φαίνηται ἐξηγησόμενος τῷ στρα-*

29 ἂν [21]) ἐν ἄλλῳ ἔθνει γένωνται. Ὁ δὲ ταῦτα ὑπισχνεῖτο, καὶ φι-
λοφρονούμενος οἶνον [22]) ἔφρασεν ἔνθα ἦν κατορωρυγμένος [23]).
Ταύτην μὲν οὖν τὴν νύκτα διασκηνήσαντες οὕτως ἐκοιμήθη-
σαν ἐν πᾶσιν ἀφθόνοις πάντες οἱ στρατιῶται, ἐν φυλακῇ
ἔχοντες τὸν κωμάρχην καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ ὁμοῦ ἐν ὀφθαλ-
30 μοῖς. Τῇ δ' ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ Ξενοφῶν λαβὼν τὸν κωμάρχην
πρὸς τὸν Χειρίσοφον ἐπορεύετο· ὅπου δὲ παρίοι [24]) κώμην,
ἐτρέπετο πρὸς τοὺς ἐν ταῖς κώμαις καὶ κατελάμβανε πανταχοῦ
εὐωχουμένους καὶ εὐθυμουμένους, καὶ οὐδαμόθεν ἀφίεσαν [25])
31 πρὶν παραθεῖεν [26]) αὐτοῖς ἄριστον· οὐκ ἦν δ' ὅπου οὐ [27])
παρετίθεσαν ἐπὶ τὴν αὐτὴν τράπεζαν κρέα ἄρνεια, ἐρίφεια,
χοίρεια, μόσχεια, ὀρνίθεια, σὺν πολλοῖς ἄρτοις τοῖς μὲν πυ-
32 ρίνοις, τοῖς δὲ κριθίνοις. Ὁπότε δέ τις φιλοφρονούμενός
τῳ [28]) βούλοιτο [29]) προπιεῖν, εἷλκεν ἐπὶ τὸν κρατῆρα, ἔνθεν
ἐπικύψαντα [30]) ἔδει ῥοφοῦντα πίνειν [31]) ὥςπερ βοῦν. Καὶ
τῷ κωμάρχῃ ἐδίδοσαν [32]) λαμβάνειν ὅ,τι βούλοιτο. Ὁ δὲ ἄλλο
μὲν οὐδὲν ἐδέχετο, ὅπου δέ τινα τῶν συγγενῶν ἴδοι, πρὸς
ἑαυτὸν ἀεὶ ἐλάμβανεν [33]).

33 Ἐπεὶ δ' ἦλθον πρὸς Χειρίσοφον, κατελάμβανον καὶ ἐκεί-
νους σκηνοῦντας ἐστεφανωμένους τοῦ ξηροῦ χιλοῦ [στεφά-
νοις*)], καὶ διακονοῦντας Ἀρμενίους παῖδας σὺν ταῖς βαρ-
βαρικαῖς στολαῖς· τοῖς δὲ παισὶν ἐδείκνυσαν ὥςπερ ἐνεοῖς
34 ὅ,τι δέοι ποιεῖν. Ἐπεὶ δ' ἀλλήλους ἐφιλοφρονήσαντο [34]) Χει-
ρίσοφος καὶ Ξενοφῶν, κοινῇ [35]) δὴ ἀνηρώτων τὸν κωμάρχην
διὰ τοῦ περσίζοντος ἑρμηνέως τίς εἴη ἡ χώρα. Ὁ δ' ἔλεγεν

τεύματι ἀγαθόν τι, u. ergänze: ποιήσων; denn sonst müsste φαίνηται zu ἀγαθόν τι gezogen, u. das Part. als ein anakoluth. Nominat. abs. betrachtet werden. — 21) ἔστ' ἄν mit Conj. s. II. 3, 2, 31); u. was liegt in dem Aor. Conj.? s. I. 4, 15, 28). — 22) Das Subj. des abhängigen Satzes als Obj. des Hauptsatzes, s. I. 6, 5, 82). — 23) s. κατορύσσω. — 24) Was liegt in dem Opt.? s. I. 5, 1, 55), u. II. 5, 32, 48). — 25) sc. αὐτούς. — 26) Andere: παραθεῖναι; dann würde aber das Ereigniss nicht als verwirklicht, sondern als Etwas, das geschehen konnte, ausgedrückt werden, s. I. 8, 19, 29). — 27) es war nicht, wo sie nicht etc. d. h. es war kein Ort, wo sie nicht, nusquam non, überall, s. B. p. 448, unten. K. §. 651, An. 2; vergl. I. 8, 20, 34). — 28) das enklitische τῳ für τινί, s. B. §. 77, 2. — 29) der Opt. wie oben N. 24). — 30) Andere: ὑποκύψαντα. — 31) Warum lieber πίνειν als πιεῖν? — 32) s. Lex. 2). — 33) sc. αὐτόν; warum das Imperf.? — *) Andere: στεφάνους, der griech. Acc. — 34) Mit Acc. s. Lex. 1); Aor. für Plusqu. s. I. 7, 18, 23). — 35) adverb.

ὅτι Ἀρμενία. Καὶ πάλιν ἠρώτων τίνι οἱ ἵπποι τρέφοιντο.
Ὁ δ' ἔλεγεν ὅτι βασιλεῖ δασμός· τὴν δὲ πλησίον[36] χώραν ἔφη
εἶναι Χάλυβας[37], καὶ τὴν ὁδὸν[38] ἔφραζεν ᾗ εἴη. Καὶ αὐτὸν 35
τότε μὲν ᾤχετο[39] ἄγων ὁ Ξενοφῶν πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ οἰκέτας, καὶ ἵππον, ὃν εἰλήφει παλαιότερον[40], δίδωσι τῷ κωμάρχῃ ἀναθρέψαντι καταθῦσαι[41], ὅτι ἤκουσεν αὐτὸν ἱερὸν[42] εἶναι τοῦ Ἡλίου, δεδιὼς μὴ[43] ἀποθάνῃ· ἐκεκάκωτο[44] γὰρ ὑπὸ τῆς πορείας· αὐτὸς δὲ τῶν πώλων λαμβάνει[45], καὶ τῶν
ἄλλων στρατηγῶν καὶ λοχαγῶν ἔδωκεν ἑκάστῳ πῶλον. Ἦσαν 36
δ' οἱ ταύτῃ[46] ἵπποι μείονες μὲν τῶν Περσικῶν, θυμοειδέστεροι δὲ πολύ. Ἐνταῦθα δὴ καὶ διδάσκει ὁ κωμάρχης περὶ τοὺς πόδας τῶν ἵππων καὶ τῶν ὑποζυγίων σακκία περιειλεῖν, ὅταν διὰ τῆς χιόνος ἄγωσιν[47]· ἄνευ γὰρ τῶν σακκίων[48] κατεδύοντο[49] μέχρι[50] τῆς γαστρός.

VI. Ἐπεὶ δὲ ἡμέρα[51] ἦν ὀγδόη, τὸν μὲν ἡγεμόνα παρα- 1
δίδωσι Χειρισόφῳ, τοὺς δ' οἰκέτας καταλείπει τῷ κωμάρχῃ, πλὴν[52] τοῦ υἱοῦ ἄρτι ἡβάσκοντος· τοῦτον δ' Ἐπισθένει Ἀμφιπολίτῃ παραδίδωσι φυλάττειν[53], ὅπως[54], εἰ καλῶς ἡγήσαιτο[55], ἔχων καὶ τοῦτον ἀπίοι. Καὶ εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ εἰςεφόρησαν ὡς[56] ἐδύναντο πλεῖστα, καὶ ἀναζεύξαντες

Dat. s. II. 6, 4, 1). — 36) Adv. mit Artikel als Adj. s. I. 1, 9, 49). — 37) das Volk für das Land. — 38) wie oben N. 22). — 39) das Verb. finit. als Adv. beim Part. s. I. 1, 2, 13). — 40) welches er als bejahrteres, ziemlich altes, erhalten hatte, nämlich damals, als die im Heere vorhandenen vertheilt wurden, s. III. 3, 19. — Dass in der Comparation bei den Adj. auf *αιος* das *ο* auch oft wegfällt, s. M. §. 122, An. 2. B. §. 65, An. 3. K. §. 291, mit An. 1. R. p. 149, 1). — 41) um es, nachdem er es genährt, zu opfern, für: um es zu nähren u. zu opfern, Inf. des Zweckes s. II. 3, 22, 25). — 42) *ἱερόν* mit Gen. poss. s. K. §. 445, 3. Kr. schlägt vor: *ἱερέα* zu lesen, auf den Komarchen bezogen, welches allerdings einen bessern Sinn gibt, als dass Xenoph. gehört, sein Pferd, das er schon lange geritten, sey der Sonne geheiligt, u. desswegen wolle er es opfern lassen. Es war überdiess eine gewöhnliche Sitte der Perser, Pferde der Sonne zu opfern, s. Cyrop. VIII. 3, 12. — 43) über *μή* s. I. 8, 24, 53). — 44) s. *ἐκκακέω*. — 45) sc. *τινά*. — 46) die dortigen; über den adverb. Dat. s. II. 6, 4, 1). — 47) intrans., s. B. §. 113, 2. K. §. 338, b; warum der Conj. s. I. 7, 7, 89). — 48) Gen. separ. nach *ἄνευ* s. III. 1, 38, 9). — 49) Uebergang in die orat. rect. — 50) *μέχρι* mit Gen. s. III. 1, 1, 2).

Cap. VI. §. 1. 51) Ueber den ausgelassenen Artikel s. I. 4, 8, 91), u. II. 3, 1, 28). — 52) *πλήν* wie *ἄνευ* mit Gen. separat. s. II. 4, 27, 98). — 53) Inf. des Zweckes, s. II. 3, 22, 25). — 54) *ὅπως* final, warum mit Opt.? — 55) sc. *αὐτοῖς*. — 56) *ὡς*, wodurch ver-

2 ἐπορεύοντο. Ἡγεῖτο [57]) δ' αὐτοῖς ὁ κωμάρχης λελυμένος [58])
διὰ χιόνος· καὶ ἤδη τε ἦν [59]) ἐν τῷ τρίτῳ σταθμῷ καὶ ὁ
Χειρίσοφος αὐτῷ ἐχαλεπάνθη [60]) ὅτι οὐκ εἰς κώμας ἦγεν. Ὁ
δ' ἔλεγεν ὅτι οὐκ [61]) εἶεν ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. Ὁ δὲ Χειρί-
3 σοφος αὐτὸν ἔπαισε μέν, ἔδησε δ' οὔ. Ἐκ δὲ τούτου ἐκεῖνος
τῆς νυκτὸς ἀποδρὰς [62]) ᾤχετο καταλιπὼν τὸν υἱόν. Τοῦτό
γε δὴ [63]) Χειρισόφῳ καὶ Ξενοφῶντι μόνον διάφορον [64]) ἐν τῇ
πορείᾳ ἐγένετο, ἡ τοῦ ἡγεμόνος κάκωσις καὶ ἀμέλεια [65]). Ἐπι-
σθένης δὲ ἠράσθη [66]) τε τοῦ παιδὸς καὶ οἴκαδε κομίσας πιστο-
τάτῳ ἐχρῆτο [67]).
4 Μετὰ τοῦτο σταθμοὺς ἑπτὰ ἐπορεύθησαν, ἀνὰ [68]) πέντε
παρασάγγας τῆς ἡμέρας, παρὰ [69]) τὸν Φᾶσιν ποταμόν [70]),
5 εὖρος [71]) πλεθριαῖον. Ἐντεῦθεν ἐπορεύθησαν σταθμοὺς δύο,
παρασάγγας δέκα· ἐπὶ δὲ τῇ εἰς τὸ πεδίον ὑπερβολῇ ἀπήντη-
6 σαν αὐτοῖς Χάλυβες καὶ Ταόχοι καὶ Φασιανοί. Χειρίσοφος
δ' ἐπεὶ κατεῖδε τοὺς πολεμίους ἐπὶ τῇ ὑπερβολῇ, ἐπαύσατο [72])
πορευόμενος, ἀπέχων ὡς [73]) τριάκοντα σταδίους, ἵνα μὴ κατὰ
κέρας [74]) ἄγων πλησιάσῃ [75]) τοῖς πολεμίοις· παρήγγειλε δὲ
[καὶ] τοῖς ἄλλοις παράγειν [76]) τοὺς λόχους, ὅπως ἐπὶ φάλαγ-
7 γος γένοιτο [77]) τὸ στράτευμα. Ἐπεὶ δὲ ἦλθον οἱ ὀπισθοφύ-
λακες, συνεκάλεσε τοὺς στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς καὶ ἔλεξεν
ὧδε. Οἱ μὲν πολέμιοι, ὡς ὁρᾶτε, κατέχουσι τὰς ὑπερβολὰς

---

schieden von ὅτι? s. I. 1, 6, 33), u. II. 2, 12, 84). — 57) ἡγεῖσθαι mit Dat. u. Gen. s. II. 2, 8, 66), u. I. 9, 31, 24). — 58) frei, ungefesselt. — 59) es war, bei Zeitbestimmungen, wie I. 8, 1, u. II. 1, 7; Andere verwerfen die impersonelle Bedeutung u. beziehen es auf das Subj. κωμάρχης. — 60) χαλεπαίνω, im Med. für ἐχαλέπηνε. — 61) Warum οὐκ beim Opt. s. III. 2, 35, 48). — 62) s. διδράσκω; das Part. in der Bedeutung des verb. fin. s. I. 1, 2, 15). — 63) Andere: τόδε δή. — 64) Streit, Grund zur Misshelligkeit. — 65) Sorglosigkeit um ihn. — 66) s. ἐράω mit seinen passiven Formen; über den folgenden Genitiv causs. s. die Verb. des Verlangens, wie oben III. 1, 29, 65) u. II. 6, 18, 63). — 67) sc. αὐτῷ; über den doppelten Dat. zu χρῆσθαι s. II. 1, 6, 42). — 68) ἀνά distributiv: je, s. III. 4, 21, *). — 69) παρά mit Acc.: längshin, s. I. 9, 13, 39). — 70) ποταμός mit dem adject. Eigennamen, s. II. 4, 13, 34). — 71) εὖρος, adverb. Acc. der Bestimmung s. I. 7, 15, 15). — 72) die Verb. des Aufhörens u. Anfangens mit Part. s. II. 3, 23, 36). — 73) ὡς bei Zahlen s. IV. 3, 1, 18). — 74) in langem schmalen Zuge. — 75) der Conj. im Finalsatze nach einem histor. Temp., indem die Vergangenheit als Gegenwart aufgefasst, oder die beabsichtigte Wirkung als natürliche Folge gedacht wird, vergl. I. 4, 18, 49) u. I. 9, 27, 2). — 76) neben einander führen. — 77) zur Phalanx sich bilde; warum

τοῦ ὄρους· ὥρα[78]) δὲ βουλεύεσθαι ὅπως[79]) ὡς κάλλιστα
ἀγωνιούμεθα[80]). Ἐμοὶ μὲν οὖν δοκεῖ παραγγεῖλαι[81]) μὲν 8
ἀριστοποιεῖσθαι τοῖς στρατιώταις, ἡμᾶς δὲ βουλεύεσθαι εἴτε
τήμερον εἴτε αὔριον δ[οκ]εῖ ὑπερβάλλειν τὸ ὄρος. Ἐμοὶ δέ 9
γε, ἔφη ὁ Κλεάνωρ, δοκεῖ, ἐπὰν τάχιστα[82]) ἀριστήσωμεν,
ἐξοπλισαμένους ὡς τάχιστα ἰέναι ἐπὶ τοὺς ἄνδρας. Εἰ γὰρ
διατρίψομεν τὴν τήμερον ἡμέραν, οἵ τε νῦν ἡμᾶς ὁρῶντες
πολέμιοι θαῤῥαλεώτεροι ἔσονται καὶ ἄλλους εἰκὸς[83]), τούτων
θαῤῥούντων, πλείους προσγενέσθαι[84]).

Μετὰ τοῦτον Ξενοφῶν εἶπεν· Ἐγὼ δ' οὕτω γιγνώσκω[85]). 10
Εἰ μὲν ἀνάγκη ἐστὶ μάχεσθαι, τοῦτο[86]) δεῖ παρασκευάσασθαι
ὅπως[87]) ὡς κράτιστα μαχούμεθα· εἰ δὲ βουλόμεθα ὡς ῥᾷστα[88])
ὑπερβάλλειν, τοῦτό μοι δοκεῖ σκεπτέον[89]) εἶναι ὅπως ἐλάχιστα
μὲν τραύματα λάβωμεν[90]), ὡς ἐλάχιστα δὲ σώματα ἀνδρῶν
ἀποβάλωμεν. Τὸ μὲν οὖν ὄρος ἐστὶ τὸ ὁρώμενον πλέον ἢ 11
ἐφ'[91]) ἑξήκοντα στάδια, ἄνδρες δ' οὐδαμοῦ φυλάττοντες
ἡμᾶς φανεροί εἰσιν, ἀλλ' ἢ[92]) κατ' αὐτὴν τὴν ὁδόν· πολὺ
οὖν κρεῖττον τοῦ ἐρήμου ὄρους[93]) καὶ κλέψαι[94]) τι πειρᾶ-
σθαι[95]) λαθόντας καὶ ἁρπάσαι φθάσαντας[96]), ἢν δυνώμεθα,
μᾶλλον[97]) ἢ πρὸς ἰσχυρὰ χωρία καὶ ἄνδρας παρεσκευασμένους

---

der Opt.? — 78) ohne Copula, s. I. 3. 5, 19). — 79) ὅπως, adverb. relat. — 80) s. ἀγωνίζομαι; über das Fut. att. s. B. §. 95, 7 u. 9. — 81) Warum nicht lieber mit Anderen παραγγέλλειν? — 82) s. oben III. 1, 9, 56); über den folgenden Aor. Conj. s. I. 4, 15, 28). — 83) ohne Copula wie N. 78). — 84) Der Inf. Aor. fürs Fut., weil die künftige Handlung ohne allen Nebenbegriff der Entwickelung u. Dauer nur als Moment in ihrer Vollendung aufgefasst wird, s. I. 2, 2, *), u. II. 3, 20, 12). — 85) denken. — 86) also; über den Acc. τοῦτο als adverb. Ausdruck s. K. §. 475, An. 1. — 87) ὅπως mit Fut. s. I. 4, 16, 42). — 88) ῥᾴδιος s. B. §. 68, 8. — 89) Die Adj. verb. s. I. 4, 18, 47). — 90) Da das Fut. Ind. (μαχούμεθα) in derselben Construction vorausging, so ziehen wir hier den Conj. Aor. 2. dem Opt. vor, indem er, die Vorstellung auf das Objective hinrichtend, dem Fut. Ind. am nächsten kommt, u. daher auch so oft in der Construction des ὅπως mit ihm wechselt s. B. §. 139, 4; vergl. I. 4, 16, 42). Andere lesen λάβοιμεν, u. Kr. schiebt, um diese Leseart zu schützen, ἄν hinter ὅπως ein, wo dann das bedingte Fut. mit überwiegender subjectiver Vorstellung ohne allen Nebenbegriff der Realisirung erscheinen würde, s. I. 5, 9, 12). — 91) ἐπί mit Acc. bei Zahlen das Ziel der Quantität oder des Maases ausdrückend: gegen, an, s. K. §. 533, 2). — 92) ἀλλ' ἤ, ausser, nach einer vorausgegangenen Negation oder Frage mit negativem Sinne, s. K. §. 619, 3. B. p. 446. R. p. 704; e), a). M. §. 613. — 93) Wovon hängt der Gen. ab? — 94) heimlich besetzen. — 95) sc. ἡμᾶς. — 96) s. φθάνω. — 97) μᾶλλον ist Steigerung des schon vorausgehenden Comparat. s. K. §. 352, 1.

12 μάχεσθαι. Πολὺ γὰρ ῥᾷον ὄρθιον[98]) ἀμαχεὶ[99]) ἰέναι ἢ ὁμαλὲς[100]), ἔνθεν καὶ ἔνθεν πολεμίων ὄντων, καὶ νύκτωρ ἀμαχεὶ μᾶλλον ἂν τὰ πρὸ ποδῶν ὁρῴη[1]) τις ἢ μεθ' ἡμέραν[2]) μαχόμενος, καὶ ἡ τραχεῖα[3]) τοῖς ποσὶν ἀμαχεὶ ἰοῦσιν εὐμενεστέρα

13 ἢ [ἡ] ὁμαλὴ τὰς κεφαλὰς[4]) βαλλομένοις. Κλέψαι δὲ οὐκ ἀδύνατόν μοι δοκεῖ εἶναι, ἐξὸν[5]) μὲν νυκτὸς ἰέναι, ὡς[6]) μὴ [δύνασθαι] ὁρᾶσθαι, ἐξὸν δὲ ἀπελθεῖν τοσοῦτον[7]) ὡς μὴ αἴσθησιν παρέχειν[8]). Δοκοῦμεν δ' ἂν[9]) μοι ταύτῃ[10]) προσποιούμενοι[11]) προσβαλεῖν[12]) ἐρημοτέρῳ ἂν τῷ ἄλλῳ ὄρει χρῆσθαι[13])· μένοιεν[14]) γὰρ αὐτοῦ μᾶλλον ἀθρόοι οἱ πολέμιοι.

14 Ἀτὰρ τί ἐγὼ περὶ κλοπῆς συμβάλλομαι[15]); ὑμᾶς γὰρ ἔγωγε, ὦ Χειρίσοφε, ἀκούω τοὺς Λακεδαιμονίους[16]) ὅσοι ἐστὲ τῶν ὁμοίων[17]) εὐθὺς ἐκ παίδων[18]) κλέπτειν μελετᾶν, καὶ οὐκ[19]) αἰσχρὸν εἶναι, ἀλλ' ἀναγκαῖον κλέπτειν ὅσα μὴ[20]) κωλύει

15 νόμος. Ὅπως δὲ ὡς κράτιστα κλέπτητε[21]) καὶ πειρᾶσθε λανθάνειν, νόμιμον ἄρα ὑμῖν ἐστίν, ἐὰν ληφθῆτε[22]) κλέπτοντες, μαστιγοῦσθαι. Νῦν οὖν μάλα σοι καιρός ἐστιν ἐπιδείξασθαι

M. §. 458. — 98) aufwärts. — 99) ἀμαχεί s. III. 4, 46, 96). — 100) in der Ebene. — 1) ἄν mit Opt. Nachsatz einer Supposition s. II. 4, 19, 63); über die attische Form des Opt. s. B. p. 208, An. 4. — 2) μεθ' ἡμέραν, am Tage (interdiu), eigentlich: nach Anbruch des Tages, s. K. §. 534, III. 2). R. p. 498. — 3) sc. ὁδός. — 4) der griech. Acc. der näheren Bestimmung bei Pass. s. B. §. 134, 7. K. §. 490. R. p. 547, 7. — 5) ἐξόν s. II. 5, 22, 4), u. III. 2, 26, 4). — 6) ὡς im Folgesatz gleich ὥστε mit Inf. s. I. 6, 6, 94). — 7) soweit; Andere wollen μέρος στρατεύματος ergänzen, was aber wohl gesucht erscheinen dürfte. — 8) Wahrnehmung gewähren, d. h. dass wir uns nicht bemerkbar machen. — 9) ἄν zu dem folgenden Inf. χρῆσθαι s. I. 9, 8, 20), wegen der Unterbrechung wiederholt, s. II. 5, 20, 99). — 10) ταύτῃ adverb. Dat.: dort, s. II. 6, 4, 1). — 11) Warum der Nom. beim Inf. s. I. 9, 20, *). — 12) intrans.: s. Lex. 2). — 13) treffen oder finden werden, Inf. Praes. für Fut. s. II. 3, 27, *), u. I, 3, 7, 41). — 14) sc. ἄν aus dem Vorhergehenden; der blose Opt. in der Or. obl. ohne einleitende Conjunction konnte hier stehen, da ein obliquer Satz (Inf. mit ἄν statt des Opt. mit ἄν) vorausgegangen, so dass also aus dem grammat. Hauptsatze ein Zwischensatz entsteht, der die Fortsetzung des schon Angeführten bildet, s. K. §. 705, 3, An. R. p. 597, 5, c), aa). M. §. 529, 3. — 15) συμβάλλεσθαι, vorbringen, reden, wie conferre mit u. ohne λόγους, was Andere unnöthig hier ergänzen, s. Lex. Med. — 16) Ueber das zum Personalpronomen als Apposit. zugefügte Nomen mit Artikel s. I. 7, 7, 91). — 17) Gleichberechtigte (zu höheren Staatsämtern). — 18) ἐκ in temporeller Beziehung ein unmittelbares Ausgehen von einem Zeitpunkte ausdrückend: a pueris, von Jugend an; s. K. §. 519, 2. — 19) οὐκ beim Inf. s. II. 2, 1, 37). — 20) μή im relat. Satze, s. II. 2, 14, 94). — 21) Warum der Conj. im Finalsatze? — 22) Was liegt im Aor.

τὴν παιδείαν, καὶ φυλάξασθαι[23]) μέντοι μὴ ληφθῶμεν κλέ-
πτοντες τοῦ ὄρους[24]), ὡς[25]) μὴ πολλὰς πληγὰς λάβωμεν.
Ἀλλὰ μέντοι[26]), ἔφη ὁ Χειρίσοφος, καὶ ἐγὼ ὑμᾶς ἀκούω 16
τοὺς Ἀθηναίους[27]) δεινοὺς εἶναι[28]) κλέπτειν τὰ δημόσια[29])
καὶ[30]) μάλα ὄντος δεινοῦ τοῦ κινδύνου τῷ κλέπτοντι, καὶ
τοὺς κρατίστους μέντοι μάλιστα[31]), εἴπερ[32]) ὑμῖν[33]) οἱ κρά-
τιστοι ἄρχειν ἀξιοῦνται· ὥςτε ὥρα[34]) καὶ σοὶ ἐπιδείκνυσθαι
τὴν παιδείαν. Ἐγὼ μὲν τοίνυν, ἔφη ὁ Ξενοφῶν[35]), ἕτοιμός 17
εἰμι τοὺς ὀπισθοφύλακας ἔχων, ἐπειδὰν δειπνήσωμεν[36]), ἰέναι
καταληψόμενος[37]) τὸ ὄρος. Ἔχω δὲ καὶ ἡγεμόνας· οἱ γὰρ
γυμνῆτες τῶν ἐφεπομένων ἡμῖν κλωπῶν ἔλαβόν[38]) τινας ἐνε-
δρεύσαντες· καὶ τούτων[39]) πυνθάνομαι ὅτι οὐκ ἄβατόν ἐστι
τὸ ὄρος, ἀλλὰ νέμεται καὶ αἰξὶ[40]) καὶ βουσίν· ὥςτε, ἐάνπερ
ἅπαξ λάβωμέν[41]) τι τοῦ ὄρους, βατὰ[42]) καὶ τοῖς ὑποζυγίοις
ἔσται. Ἐλπίζω μέντοι, οὐδὲ[43]) τοὺς πολεμίους μενεῖν ἔτι, 18
ἐπειδὰν ἴδωσιν ἡμᾶς ἐν τῷ ὁμοίῳ[44]) ἐπὶ τῶν ἄκρων· οὐδὲ
γὰρ νῦν ἐθέλουσι καταβαίνειν εἰς τὸ ἴσον[45]) ἡμῖν[46]). Ὁ δὲ 19
Χειρίσοφος εἶπε· Καὶ τί δεῖ[47]) σὲ ἰέναι καὶ λιπεῖν[48]) τὴν

Conj. des hypoth. Satzes? s. I. 4, 15, 28). — 23) *φυλάσσω* im Med. s. Lex. b), mit folgendem *μή*, numne, s. II. 2, 16, 100), u. zwar mit Conj. nach einem Haupttemp., u. warum mit dem Aor.? vergl. oben N. 84). — 24) Gen. partit. s. I. 5, 7, 94), u. I. 5, 10, 23). — 25) *ὡς* final, warum mit *μή* u. dem Conj.? — 26) *ἀλλὰ μέντοι*, verumtamen, Bekräftigung mit Einschränkung u. oft mit einer gewissen Ironie: freilich, jedoch, s. K. §. 594, An. B. p. 438 u. 442. — 27) wie oben N. 16). — 28) Warum nicht das Part.? s. I. 7, 17, 20). — 29) Staatsschatz. — 30) *καί* vor *μάλα* mit besonderem Nachdruck: u. zwar, wenn auch sehr etc. s. B. p. 435. K. §. 613, 5. — 31) sc. *δεινοὺς εἶναι* etc. — 32) *εἴπερ*, siquidem, wenn anders. — 33) Dat. zum Pass. *ἀξιοῦνται* s. I. 8, 12, 89), u. nicht, wie Andere wollen, zu *ἄρχειν*. — 34) ohne Copula, wie oben N. 78). — 35) Sowie Cheirisoph. die Behauptung des Xenoph. über die Sitte der Laked. zugibt, so widerlegt auch nicht Xenoph. die harte Beschuldigung des Cheirisophos gegen die Athenäer. — 36) Was liegt in dem Conj. Aor. des hypoth. Satzes? — 37) Fut. Part. final, s. I. 10, 6, 45). — 38) Aor. für Perf. s. I. 6, 6, 84). — 39) Gen. der Person, von welcher Etwas vernommen wird, s. M. §. 373. K. §. 456, An. 3. R. p. 520, g), An. 11, 1). — 40) Dat. wie oben N. 33). — 41) Conj. Aor. wie N. 36). — 42) Ueber das Neutr. Plur. des Adj. als substant. Prädikat s. III. 4, 49, 8). — 43) *οὐδέ* beim Inf. s. II. 2, 1, 37), die Bedeutung s. III. 1, 27, 49). — 44) auf gleicher Höhe (mit ihnen). — 45) in aequum descendere. — 46) Dat. des Ziels in der Richtung des Strebens, ohne den Gegenstand (wie beim Acc.) zu erreichen, zu treffen, der eigentliche Personen-Casus: zu, gegen uns, s. K. §. 495. R. p. 502, 3; vergl. II. 5, 25, *). — 47) *δεῖ* mit Acc. c. Inf. s. II. 6, 9, 36). — 48) Warum

ὀπισθοφυλακίαν; ἀλλ' ἄλλους πέμψον, ἐὰν μή τινες ἐθελού-
20 σιοι φαίνωνται. Ἐκ τούτου Ἀριστώνυμος Μεθυδριεὺς ἔρχεται ὁπλίτας ἔχων καὶ Ἀριστέας Χῖος γυμνῆτας καὶ Νικόμαχος Οἰταῖος γυμνῆτας[49]· καὶ σύνθημα[50]) ἐποιήσαντο, ὁπότε
21 ἔχοιεν τὰ ἄκρα, πυρὰ καίειν πολλά. Ταῦτα συνθέμενοι ἠρίστων· ἐκ[51]) δὲ τοῦ ἀρίστου προήγαγεν ὁ Χειρίσοφος τὸ στράτευμα πᾶν ὡς[52]) δέκα σταδίους πρὸς τοὺς πολεμίους, ὅπως[53]) ὡς μάλιστα δοκοίη ταύτῃ[54]) προσάξειν[55]).

22 Ἐπειδὴ δὲ ἐδείπνησαν[56]) καὶ νὺξ ἐγένετο, οἱ μὲν ταχθέντες[57]) ᾤχοντο καὶ καταλαμβάνουσι τὸ ὄρος· οἱ δὲ ἄλλοι αὐτοῦ ἀνεπαύοντο. Οἱ δὲ πολέμιοι ὡς ᾔσθοντο ἐχόμενον[58]) τὸ ὄρος, ἐγρηγόρεσαν[59]) καὶ ἔκαιον πυρὰ πολλὰ [διὰ] νυκτός.
23 Ἐπειδὴ δὲ ἡμέρα ἐγένετο, Χειρίσοφος μὲν θυσάμενος ἦγε κατὰ τὴν ὁδόν, οἱ δὲ τὸ ὄρος καταλαβόντες κατὰ τὰ ἄκρα
24 ἐπῄεσαν. Τῶν δ' αὖ πολεμίων τὸ μὲν πολὺ[60]) ἔμενεν ἐπὶ τῇ ὑπερβολῇ τοῦ ὄρους, μέρος δ' αὐτῶν ἀπήντα[61]) τοῖς κατὰ τὰ ἄκρα. Πρὶν[62]) δὲ ὁμοῦ εἶναι τοὺς πολλοὺς[63]) ἀλλήλοις, συμμιγνύουσιν[64]) οἱ κατὰ τὰ ἄκρα, καὶ νικῶσιν οἱ Ἕλληνες
25 καὶ διώκουσιν. Ἐν τούτῳ δὲ καὶ οἱ ἐκ τοῦ πεδίου[65]) οἱ μὲν πελτασταὶ τῶν Ἑλλήνων δρόμῳ ἔθεον πρὸς τοὺς παρατεταγμένους[66]), Χειρίσοφος δὲ βάδην ταχὺ[67]) ἐφείπετο σὺν
26 τοῖς ὁπλίταις. Οἱ δὲ πολέμιοι οἱ ἐπὶ τῇ ὁδῷ ἐπειδὴ τὸ ἄνω ἑώρων ἡττώμενον, φεύγουσι· καὶ ἀπέθανον μὲν οὐ πολλοὶ[68]) αὐτῶν, γέῤῥα[69]) δὲ πάμπολλα ἐλήφθη· ἃ οἱ Ἕλ-
27 ληνες ταῖς μαχαίραις κόπτοντες ἀχρεῖα ἐποίουν. Ὡς δ' ἀνέβησαν, θύσαντες καὶ τρόπαιον στησάμενοι κατέβησαν εἰς

---

lieber den Aor. als das Praes. Inf.? — 49) sc. ἔχων. — 50) s. Lex. c). — 51) ἐκ temporell s. II. 5, 27, 27), u. I. 2, 17, 40). — 52) ὡς bei Zahlen, s. IV. 3, 1, 18). — 53) ὅπως final, warum mit Opt.? — 54) ταύτῃ adverb. Dat. s. II. 6, 4, 1). — 55) Warum der Inf. ohne Subjects-Pron. s. II. 5, 35, 55). — 56) Aor. für Plusqu. s. I. 7, 18, 23). — 57) τάσσω, Lex. b). — 58) eingenommen; warum das Part. u. nicht der Inf. s. I. 7, 17, 20). — 59) ἐγείρω, Plusqu. mit Bedeutung des Imperf. — 60) für πολλοί. — 61) ἀπαντάω. — 62) πρίν mit Acc. c. Inf. s. I. 8, 19, 29); ehe zusammen waren, sich erreichten. — 63) die Hauptheere. — 64) s. Lex. 3), intrans. — 65) die aus der Ebene, d. h. die daselbst Aufgestellten, vergl. I. 2, 3, 85) u. I. 2. 18, 46). — 66) entgegen Gestellte, Gegner. — 67) im Schritt schnell, im Sturmschritt. — 68) das noch hier vorkommende οἱ πολλοί widerlegt sich aus dem Zusammenhange von selbst. — 69) γέῤῥα s. I. 8, 9, 70). —

τὸ πεδίον, καὶ εἰς κώμας πολλῶν καὶ ἀγαθῶν[70]) γεμούσας ἦλθον.

VII. Ἐκ[71]) δὲ τούτων ἐπορεύθησαν εἰς Ταόχους στα- 1
θμοὺς πέντε, παρασάγγας τριάκοντα· καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐπέλιπε· χωρία γὰρ ᾤκουν ἰσχυρὰ οἱ Ταόχοι, ἐν οἷς καὶ τὰ ἐπιτήδεια πάντα εἶχον ἀνακεκομισμένοι[72]). Ἐπεὶ δ' ἀφίκοντο 2
εἰς[73]) χωρίον, ὃ πόλιν μὲν οὐκ εἶχεν οὐδ' οἰκίας, συνεληλυθότες δ' ἦσαν αὐτόσε καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ κτήνη πολλά, Χειρίσοφος μὲν πρὸς τοῦτο προσέβαλλεν[74]) εὐθὺς ἥκων· ἐπειδὴ δὲ ἡ πρώτη τάξις ἀπέκαμνεν, ἄλλη προσῄει καὶ αὖθις ἄλλη· οὐ γὰρ ἦν[75]) ἀθρόοις περιστῆναι[76]), ἀλλὰ ποταμὸς[77]) ἦν κύκλῳ. Ἐπειδὴ δὲ Ξενοφῶν ἦλθε σὺν τοῖς 3
ὀπισθοφύλαξι καὶ πελτασταῖς καὶ ὁπλίταις[78]), ἐνταῦθα δὴ λέγει Χειρίσοφος· Εἰς καλὸν[79]) ἥκεις· τὸ γὰρ χωρίον αἱρετέον[80])· τῇ γὰρ στρατιᾷ οὐκ ἔστι τὰ ἐπιτήδεια, εἰ μὴ ληψόμεθα τὸ χωρίον. Ἐνταῦθα δὴ κοινῇ[81]) ἐβουλεύοντο· καὶ 4
τοῦ Ξενοφῶντος ἐρωτῶντος τί τὸ κωλῦον εἴη εἰςελθεῖν, εἶπεν ὁ Χειρίσοφος· Ἀλλὰ[82]) μία αὕτη ἐστὶ πάροδος ἣν ὁρᾷς· ὅταν δέ τις ταύτῃ πειρᾶται[83]) παριέναι, κυλινδοῦσι λίθους ὑπὲρ ταύτης τῆς ὑπερεχούσης πέτρας[84])· ὃς δ' ἂν καταληφθῇ[85]), οὕτω διατίθεται[86]). Ἅμα δ' ἔδειξεν αὐτῷ συντετριμμένους[87]) ἀνθρώπους καὶ σκέλη[88]) καὶ πλευράς. Ἢν δὲ τοὺς λίθους 5

---

70) Gen. nach den Verb. der Fülle s. I. 10, 12, 70). — Cap. VII. §. 1. 71) ἐκ in räumlicher Beziehung die unmittelbare Entfernung von einem Orte zum andern ausdrückend: aus diesen, sc. Völkerschaften, das Volk für das Gebiet desselben. — 72) über ἔχειν mit dem Part. Perf. s. I. 3, 14, 94). — 73) εἰς im Sinne von πρός, da unter χωρίον der Ort mit seiner Umgebung gedacht wird. — 74) προςβάλλειν intrans. s. oben 12). — 75) ἔστι mit Inf. s. III. 2, 39, 66). — 76) περιίστημι, s. die Bedeutung der intrans. Temp. — 77) sonst: ἀπότομον, auf χωρίον bezogen. — 78) Beides als Apposition zu fassen, oder adjectivisch, s. IV. 1, 26, 9). — 79) wie: εὐκαίρως. — 80) Adj. verb. s. I. 4, 18, 47). — 81) adverb. Dat. s. II. 6, 4, 1). — 82) ἀλλά zu Anfang der Rede bekräftigend, s. II. 1, 20, 19). — 83) Ind. oder Conj.? Ueber den Ausdruck der unbestimmten Frequenz s. I. 7, 7, 89). — 84) über diesen emporragenden Felsen hin. — 85) ἄν mit Rel. u. Conj. Aor. nach einem Praes. s. I. 4, 15, 28): wer aber wird getroffen worden seyn, wo wir sagen: wer getroffen wird; Andere ziehen den Opt. διαληφθείη vor, der jedoch bei dem Praes. des Hauptsatzes unpassend erscheint. — 86) zurichten, in einen Zustand versetzen. — 87) s. συντρίβω. — 88) Acc. der näheren Bestimmung oder des leidenden Obj. bei Pass. s. oben IV. 6,

ἀναλώσωσιν[89]), ἔφη ὁ Ξενοφῶν, ἄλλο τι ἢ[90]) οὐδὲν κωλύει παριέναι; Οὐ γὰρ δὴ ἐκ τοῦ ἐναντίου[91]) ὁρῶμεν εἰ μὴ[92]) ὀλίγους τούτους ἀνθρώπους, καὶ τούτων δύο ἢ τρεῖς ὡπλι-
6 σμένους. Τὸ δὲ χωρίον[93]), ὡς καὶ σὺ ὁρᾷς, σχεδὸν τρία ἡμίπλεθρά ἐστιν ἃ δεῖ βαλλομένους διελθεῖν. Τούτου δὲ ὅσον[94]) πλέθρον δασὺ πίτυσι διαλειπούσαις μεγάλαις, ἀνθ'[95]) ὧν ἑστηκότες ἄνδρες τί ἂν πάσχοιεν[96]) ἢ ὑπὸ τῶν φερομένων λίθων ἢ ὑπὸ τῶν κυλινδουμένων; Τὸ λοιπὸν οὖν ἤδη γίγνεται ὡς[97]) ἡμίπλεθρον, ὃ δεῖ ὅταν λωφήσωσιν[98]) οἱ λίθοι
7 παραδραμεῖν. Ἀλλὰ εὐθύς, ἔφη ὁ Χειρίσοφος, ἐπειδὰν ἀρξώμεθα εἰς τὸ δασὺ[99]) προσιέναι, φέρονται οἱ λίθοι πολλοί[100]). Αὐτὸ[1]) ἄν, ἔφη, τὸ δέον εἴη· θᾶττον[2]) γὰρ ἀναλώσουσι τοὺς λίθους. Ἀλλὰ πορευώμεθα[3]) ἔνθεν[4]) ἡμῖν μικρόν τι παραδραμεῖν ἔσται, ἢν δυνώμεθα, καὶ ἀπελθεῖν ῥᾴδιον[5]), ἢν βουλώμεθα.

8 Ἐντεῦθεν ἐπορεύοντο[6]) Χειρίσοφος καὶ Ξενοφῶν καὶ Καλλίμαχος Παῤῥάσιος, λοχαγός· τούτου γὰρ ἡ ἡγεμονία ἦν τῶν ὀπισθοφυλάκων λοχαγῶν[7]) ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· οἱ δὲ ἄλλοι λοχαγοὶ ἔμενον ἐν τῷ ἀσφαλεῖ. Μετὰ τοῦτο οὖν ἀπῆλθον ὑπὸ τὰ δένδρα ἄνθρωποι εἰς[8]) τοὺς ἑβδομήκοντα, οὐκ ἀθρόοι,
9 ἀλλὰ καθ' ἕνα[9]), ἕκαστος φυλαττόμενος ὡς ἐδύνατο. Ἀγασίας δὲ ὁ Στυμφάλιος καὶ Ἀριστώνυμος Μεθυδριεύς, καὶ οὗτοι τῶν ὀπισθοφυλάκων λοχαγοὶ ὄντες, καὶ ἄλλοι δὲ ἐφέ-

---

12, 4). — 89) *ἀναλίσκω*: was liegt im Aor. Conj.? — 90) etwas Anders als Nichts, d. h. nichts Anders, oder fragend: verhindert denn etwas Anders etc. s. II. 5, 10, 40). — 91) von der Gegenseite her, d. h. uns gegenüber. — 92) ausser, s. K. §. 684, 6 u. 7. — 93) der Raum. — 94) wie viel, etwa, s. I. 8, 6, 57). — 95) *ἀντί* in räumlicher Beziehung: vor, im Antlitz, s. K. §. 516. R. p. 536: **vor** den Bäumen, d. h. gegen die Hellenen hin, oder **hinter** den Bäumen, d. h. von den Barbaren aus gesehen. — 96) *ἄν* mit Opt. als Nachsatz der in dem Part. liegenden Suppos. s. II. 4, 19, 63). — 97) *ὡς*, etwa, s. IV. 3, 1, 18). — 98) intrans.; über den Conj. vergl. N. 89). — 99) der dicht bewachsene Raum, das Gehölz. — 100) *πολλοί*, Prädikat: als viele, d. h. in Menge. — 1) das eben. — 2) s. *ταχύς*, B. §. 67, 3. — 3) Conj. adhort. s. III. 1, 24, 35). — 4) für *ἐκεῖσε ἔνθεν* s. II. 3, 6, 48). — 5) sc. *ἔσται*. — 6) aufbrechen. — 7) es traf ihn die Anführung, die erste Stelle im Zuge unter den die Nachhut führenden Lochagen; dieselbe Construction mit zwei Substant. wie oben IV. 1, 26, 9): *λοχαγοὺς πελταστάς*. — 8) *εἰς* für das quantitative Ziel: an, s. III. 3, 20, 44); Andere lesen *ὡς*, etwa, s. IV. 3, 1, 18). — 9) je einer, d. h. einzeln; *κατά* zur Angabe einer Abtheilung, vergl. III. 5, 8, 45). —

σtασαν[10]) ἔξω τῶν δένδρων· οὐ γὰρ ἦν ἀσφαλῶς ἐν τοῖς
δένδροις ἑστάναι πλεῖον ἢ τὸν ἕνα λόχον. Ἔνθα δὴ Καλλί- 10
μαχος μηχανᾶταί τι· προέτρεχεν ἀπὸ τοῦ δένδρου ὑφ' ᾧ ἦν
αὐτὸς δύο καὶ τρία βήματα· ἐπεὶ δὲ οἱ λίθοι φέροιντο[11]),
ἀνεχάζετο εὐπετῶς· ἐφ' ἑκάστης δὲ προδρομῆς πλέον ἢ δέκα
ἅμαξαι πετρῶν ἀνηλίσκοντο. Ὁ δὲ Ἀγασίας ὡς ὁρᾷ τὸν 11
Καλλίμαχον[12]) ἃ ἐποίει, καὶ τὸ στράτευμα πᾶν θεώμενον[13]),
δείσας μὴ οὐ[14]) πρῶτος[15]) παραδράμοι εἰς τὸ χωρίον, οὔτε
τὸν Ἀριστώνυμον πλησίον ὄντα παρακαλέσας, οὔτε Εὐρύ-
λοχον τὸν Λουσιέα, ἑταίρους ὄντας, οὐδ'[16]) ἄλλον οὐδένα,
χωρεῖ αὐτὸς καὶ παρέρχεται πάντας. Ὁ δὲ Καλλίμαχος ὡς 12
ἑώρα αὐτὸν παριόντα, ἐπιλαμβάνεται[17]) αὐτοῦ τῆς ἴτυος· ἐν
δὲ τούτῳ παρέθει αὐτοὺς Ἀριστώνυμος Μεθυδριεύς, καὶ
μετὰ τοῦτον Εὐρύλοχος Λουσιεύς· πάντες γὰρ οὗτοι ἀντε-
ποιοῦντο ἀρετῆς καὶ διηγωνίζοντο[18]) πρὸς ἀλλήλους· καὶ
οὕτως ἐρίζοντες αἱροῦσι τὸ χωρίον. Ὡς γὰρ ἅπαξ εἰςέδρα-
μον[19]), οὐδεὶς ἔτι πέτρος ἄνωθεν ἠνέχθη[20]). Ἐνταῦθα δὴ
δεινὸν ἦν θέαμα. Αἱ γὰρ γυναῖκες ῥιπτοῦσαι τὰ παιδία 13
εἶτα καὶ ἑαυτὰς ἐπικατεῤῥίπτουν, καὶ οἱ ἄνδρες ὡςαύτως.
Ἔνθα δὴ καὶ Αἰνείας [ὁ[21])] Στυμφάλιος, λοχαγός, ἰδών τινα
θέοντα ὡς ῥίψοντα[22]) ἑαυτόν, στολὴν ἔχοντα καλήν, ἐπι-
λαμβάνεται ὡς [αὐτὸν] κωλύσων· ὁ δὲ αὐτὸν ἐπισπᾶται, καὶ 14
ἀμφότεροι ᾤχοντο κατὰ[23]) τῶν πετρῶν φερόμενοι[24]) καὶ ἀπέ-

---

10) die abgekürzte Form u. intrans. Bedeutung des Plusqu. s. B. p. 223, 1 u. 3. Andere lesen ἐφίστασαν als Imperf. mit trans. Bedeutung u. ergänzen τοὺς λόχους, was jedoch unpassend erscheint. — 11) der Opt. im temporellen Satze nach einem histor. Temp. für die unbestimmte Frequenz der Handlung, s. I. 5, 1, 55). — 12) das Subj. des Nebensatzes ist Obj. des Hauptsatzes geworden, s. I. 6, 5, 82). — 13) Warum das Part. u. nicht der Inf. s. I. 7, 17, 20). — 14) μὴ οὐ mit dem Verb. fin. nach den Verb. der Furcht, s. I. 7, 7, 88). — 15) als der Erste, auf den Agasias bezogen. — 16) noch auch, indem das durch οὐδέ beigeordnete Glied adversative oder augmentative Bedeutung hat, s. K. §. 620, 2. — 17) ἐπιλαμβάνω im Med. s. Lex. 3), mit Gen. part. vergl. I. 5, 7, 94). — 18) mit πρός u. mit Dat. s. Lex. 1). — 19) εἰςτρέχω. — 20) φέρω. — 21) der Artikel bei der näheren Bestimmung, um dieselbe, wie oben §. 9, mehr heraus zu heben, oder als bekannt zu bezeichnen; fehlt er aber, wie bei Μεθυδριεύς, so erscheint die Bestimmung als unwesentlich, u. in beiden Fällen nimmt der Eigenname den Artikel nicht an, es sey denn, dass derselbe mit Hinweisung, als schon erwähnt, ausgedrückt werde, s. K. §. 421, An. 3. M. §. 274. B. p. 436, An. 2. — 22) ὡς mit Part. Fut. s. I. 1, 3, 22). — 23) κατά mit Gen. zur Angabe einer von oben nach unten

θανον. Ἐντεῦθεν[25]) ἄνθρωποι μὲν ὀλίγοι πάνυ[26]) ἐλήφθη-
σαν, βόες δὲ καὶ ὄνοι πολλοὶ[27]) καὶ πρόβατα.
15 Ἐντεῦθεν ἐπορεύθησαν διὰ Χαλύβων[28]) σταθμοὺς ἑπτά,
παρασάγγας πεντήκοντα. Οὗτοι ἦσαν ὧν[29]) διῆλθον ἀλκι-
μώτατοι, καὶ εἰς χεῖρας ᾔεσαν[30]). Εἶχον δὲ θώρακας λινοῦς
μέχρι τοῦ ἤτρου, ἀντὶ δὲ τῶν πτερύγων[31]) σπάρτα πυκνὰ
16 ἐστραμμένα[32]). Εἶχον δὲ καὶ κνημῖδας καὶ κράνη καὶ παρὰ[33])
τὴν ζώνην μαχαίριον ὅσον[34]) ξυήλην Λακωνικήν, ᾧ ἔσφαττον
ὧν[35]) κρατεῖν δύναιντο[36])· καὶ ἀποτέμνοντες[37]) ἂν τὰς κε-
φαλὰς ἔχοντες ἐπορεύοντο· καὶ ᾖδον[38]) καὶ ἐχόρευον ὁπότε
οἱ πολέμιοι ὄψεσθαι αὐτοὺς ἔμελλον[39]). Εἶχον δὲ καὶ δόρυ
17 ὡς[40]) πεντεκαίδεκα πηχῶν μίαν λόγχην[41]) ἔχον. Οὗτοι ἐνέ-
μενον ἐν τοῖς πολίσμασιν· ἐπεὶ δὲ παρέλθοιεν[42]) οἱ Ἕλληνες,

---

gehenden Bewegung: desuper, s. K. §. 526, 1, vergl. IV. 5, 18, 74). — 24) s. II. 4, 15, 40). — 25) *ἐντεῦθεν*, eine Folge anknüpfend: daher. — 26) Mehrere die Adj. näher bestimmende Adv. als: *πάνυ*, *σφόδρα* u. *οὕτως* etc. werden oft ihren Adj. nachgesetzt, gleichsam als verkürzte Nebensätze. — 27) das gemeinsame Adj. zu mehreren Subst. verschiedenen Geschlechtes wird zuweilen nur auf das bedeutsamere derselben bezogen, s. K. §. 375, 2, An. — 28) das Volk für das Land, wie oben IV. 5, 34, 37). — 29) Was liegt zugleich in dem Relat. *ὧν*? — 30) sie gingen in ihre Hände, wurden handgemein mit ihnen; vergl. IV. 3, 31, 34). — 31) *πτέρυγες*, Panzerflügel, die gewöhnlich zur leichteren Bewegung aus Panzerschuppen bestanden, u. den vorderen Panzer an den hinteren befestigten. — 32) *στρέφω*. — 33) *παρά* mit Acc. die räumliche Verbreitung in der Nähe eines Gegenstandes ausdrückend: neben hin, s. I. 9, 13, 39). — 34) *ὅσον*, wie, etwa, s. I. 8, 6, 57). — 35) Was liegt in dem Relat. *ὧν*? — Der Gen. abhängig von *κρατεῖν* auch im Sinne von überwältigen, den es hier doch offenbar hat, gegen die Behauptung der Grammat. s. K. §. 466, An. R. p. 515, An. 4. — 36) Ueber den Opt. im relat. Satze ohne *ἄν* s. II. 5, 32, 48). — 37) Das Part. mit *ἄν* für den Ind. Aor. oder das Imperf. mit *ἄν* im relat. Satze (*ἃς ἂν ἀπέτεμον*); um die bedingte Frequenz der Handlung auszudrücken, s. I. 1, 10, *), vergl. I. 5, 2, 57) u. II. 3, 11, 68): sie zogen umher, die Köpfe habend, die sie etwa abschnitten, d. h. so oft sie welche abschnitten; oder wir ziehen *ἄν* zu *ἐπορεύοντο* u. betrachten es als Nachsatz der im Part. liegenden Supposition: wenn sie abschnitten — so zogen sie, pflegten sie zu ziehen, s. I. 5, 2, 57). — 38) *ᾄδω*. — 39) Ueber *μέλλω* mit Inf. Fut. als Ausdruck des Beabsichtigten, Möglichen etc. (wenn die Feinde sie etwa sehen würden, d. h. wenn sie glauben konnten, dass die Feinde etc.) s. I. 9, 28, 3), u. das Lex. — 40) *ὡς* bei Zahlen s. IV. 3, 1, 18). — 41) eine einzige Spitze, d. h. am oberen Ende, u. nicht zugleich am unteren Ende, dem *στύραξ* oder *σαυρωτήρ*, der sonst auch spitzig war, um die Lanze in die Erde zu stecken, oder auch im Falle der Noth umgekehrt damit kämpfen zu können. — 42) der Opt. im temporellen Satze nach einem historischen Temp. für die

εἵποντο ἀεὶ μαχόμενοι[43]). Ὤικουν[44]) δὲ ἐν τοῖς ὀχυροῖς καὶ
τὰ ἐπιτήδεια ἐν[45]) τούτοις ἀνακεκομισμένοι ἦσαν, ὥστε μη-
δὲν λαμβάνειν[46]) αὐτόθεν τοὺς Ἕλληνας, ἀλλὰ διετράφησαν
τοῖς κτήνεσιν ἃ ἐκ τῶν Ταόχων ἔλαβον[47]). Ἐκ τούτου[48]) 18
οἱ Ἕλληνες ἀφίκοντο ἐπὶ τὸν Ἅρπασον ποταμόν, εὖρος[49])
τεττάρων πλέθρων. Ἐντεῦθεν ἐπορεύθησαν διὰ Σκυθινῶν
σταθμοὺς τέτταρας, παρασάγγας εἴκοσι, διὰ πεδίου εἰς κώ-
μας· ἐν αἷς ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἐπεσιτίσαντο. Ἐντεῦθεν 19
[δὲ] ἦλθον σταθμοὺς τέτταρας, παρασάγγας εἴκοσι, πρὸς
πόλιν μεγάλην καὶ εὐδαίμονα καὶ οἰκουμένην· ἐκαλεῖτο δὲ
Γυμνίας. Ἐκ ταύτης ὁ ἄρχων τῆς χώρας τοῖς Ἕλλησιν ἡγε-
μόνα πέμπει, ὅπως διὰ τῆς ἑαυτῶν[50]) πολεμίας χώρας ἄγοι[51])
αὐτούς. Ἐλθὼν δ' ἐκεῖνος λέγει ὅτι πέντε ἡμερῶν[52]) ἄξει[53]) 20
αὐτοὺς εἰς χωρίον, ὅθεν ὄψονται θάλατταν· εἰ δὲ μή, τεθνά-
ναι[54]) ἐπηγγείλατο. Καὶ ἡγούμενος ἐπεὶ ἐνέβαλεν εἰς τὴν
ἑαυτοῖς[55]) πολεμίαν[56]), παρεκελεύετο αἴθειν καὶ φθείρειν[57])
τὴν χώραν· ᾧ καὶ δῆλον ἐγένετο ὅτι τούτου ἕνεκα ἔλθοι, οὐ
τῆς τῶν Ἑλλήνων εὐνοίας[58]). Καὶ ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸ ἱερὸν 21
ὄρος τῇ πέμπτῃ ἡμέρᾳ· ὄνομα δ' ἦν τῷ ὄρει Θήχης. Ἐπειδὴ
δὲ οἱ πρῶτοι ἐγένοντο ἐπὶ τοῦ ὄρους καὶ κατεῖδον τὴν θά-
λατταν, κραυγὴ πολλὴ ἐγένετο. Ἀκούσας δὲ ὁ Ξενοφῶν καὶ 22
οἱ ὀπισθοφύλακες ᾠήθησαν[59]) καὶ ἔμπροσθεν ἄλλους ἐπιτί-
θεσθαι[60]) πολεμίους· εἵποντο γὰρ καὶ ὄπισθεν οἱ ἐκ τῆς
καιομένης χώρας· καὶ αὐτῶν οἱ ὀπισθοφύλακες ἀπέκτεινάν[61])

---

unbestimmte Frequenz der Handlung s. I. 5, 1, 55). — 43) Andere: μαχούμενοι. — 44) sonst: ᾤχοντο, welches aber zu ἐν nicht passen mochte. — 45) ἐν mit Dat. bei den Verb. der Bewegung, besonders den Perf. u. Plusqu., wenn zugleich der Begriff der erfolgten Ruhe damit verbunden ist, s. K. §. 540, a). — 46) ὥστε mit Inf. s. I. 6, 6, 94). — 47) Aor. für Plusqu. s. I. 7, 18, 23). — 48) ἐκ τούτου s. I. 2, 17, 40). — 49) Acc. der näheren Bestimmung, s. I. 7, 15, 15). — 50) der Plur. ἑαυτῶν, weil in dem einzelnen Subj. die Mehrheit des Volkes gedacht ist, wie oben III. 4, 41; der Gen. ist objectiv: gegen sie, oder: ihnen. — 51) Warum der Opt. im Finalsatze, da doch ein Praes. vorhergeht? s. K. §. 645, II. a). — 52) die Casus der Zeitbestimmungen s. I. 5, 12, 30); dieser Gen. stand sonst unpassend hinter ὅθεν. — 53) Warum das Fut. Ind. u. nicht der Opt.? — 54) θνήσκω; warum der Inf. ohne Subj. s. II. 5, 35, 55). — 55) der Plur. wie oben N. 50). — 56) sc. χώραν. — 57) igni et ferro vastare. — 58) sc. ἕνεκα; die Präposition ist oft in Gegensätzen aus dem Vorhergehenden zu ergänzen. — 59) οἴομαι. — 60) s. II. 4, 3, 81). — 61) Aor. für Plusqu. s. I. 7, 18, 23). —

τέ τινας καὶ ἐζώγρησαν, ἐνέδραν ποιησάμενοι· καὶ γέῤῥα [62]) ἔλαβον δασειῶν βοῶν ὠμοβόεια ἀμφὶ [63]) τὰ εἴκοσιν.

23 Ἐπειδὴ δὲ (ἡ) βοὴ πλείων τε ἐγίγνετο καὶ ἐγγύτερον [64]) καὶ οἱ ἀεὶ ἐπιόντες ἔθεον δρόμῳ ἐπὶ τοὺς ἀεὶ βοῶντας καὶ πολλῷ [65]) μείζων ἐγίγνετο ἡ βοὴ ὅσῳ δὴ πλείους ἐγίγνοντο,
24 ἐδόκει δὴ μεῖζόν τι εἶναι τῷ Ξενοφῶντι· καὶ ἀναβὰς ἐφ' ἵππον καὶ Λύκιον καὶ τοὺς ἱππέας ἀναλαβὼν παρεβοήθει· καὶ τάχα δὴ ἀκούουσι βοώντων τῶν στρατιωτῶν, θάλαττα, θάλαττα, καὶ παρεγγυώντων [66]). Ἔνθα δὴ ἔθεον ἅπαντες καὶ οἱ ὀπισθοφύλακες, καὶ τὰ ὑποζύγια ἠλαύνετο καὶ οἱ ἵπποι.
25 Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο πάντες ἐπὶ τὸ ἄκρον, ἐνταῦθα δὴ περιέβαλλον [67]) ἀλλήλους καὶ στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς [68]) δακρύοντες. Καὶ ἐξαπίνης ὅτου [69]) δὴ παρεγγυήσαντος οἱ στρα-
26 τιῶται φέρουσι λίθους καὶ ποιοῦσι κολωνὸν μέγαν. Ἐνταῦθα ἀνετίθεσαν δερμάτων πλῆθος ὠμοβοείων καὶ βακτηρίας καὶ τὰ αἰχμάλωτα γέῤῥα, καὶ ὁ ἡγεμὼν αὐτός τε κατέτεμνε τὰ
27 γέῤῥα καὶ τοῖς ἄλλοις διεκελεύετο. Μετὰ ταῦτα τὸν ἡγεμόνα ἀποπέμπουσιν οἱ Ἕλληνες δῶρα δόντες ἀπὸ κοινοῦ [70]) ἵππον καὶ φιάλην ἀργυρᾶν καὶ σκευὴν Περσικὴν καὶ δαρεικοὺς δέκα· ᾔτει δὲ μάλιστα τοὺς δακτυλίους [71]), καὶ ἔλαβε πολλοὺς παρὰ [72]) τῶν στρατιωτῶν. Κώμην δὲ δείξας αὐτοῖς οὗ σκηνήσουσι [73]) καὶ τὴν ὁδὸν ἣν πορεύσονται εἰς Μάκρωνας, ἐπεὶ ἑσπέρα ἐγένετο, ᾤχετο τῆς νυκτὸς ἀπιών.

1 VIII. Ἐντεῦθεν ἐπορεύθησαν οἱ Ἕλληνες διὰ Μακρώνων σταθμοὺς τρεῖς, παρασάγγας δέκα. Τῇ πρώτῃ δὲ ἡμέρᾳ *) ἀφίκοντο ἐπὶ τὸν ποταμὸν ὃς ὥριζε [74]) τήν τε τῶν Μακρώνων
2 [χώραν] καὶ τὴν τῶν Σκυθινῶν. Εἶχον δ' ὑπὲρ δεξιῶν [75])

---

62) γέῤῥα s. I. 8, 9, 70). — 63) ἀμφί bei Zahlen, s. II. 6, 15, 59). — 64) näher wurde, d. h. kam; das Adv. als Bestimmung des Prädikats im Verbo. — 65) πολλῷ bei Compar. s. II. 5, 32, 45). — 66) s. παρεγγυάω. — 67) s. Lex. 3). — 68) ohne Artikel s. IV. 1, 8, 39). — 69) s. ὅστις B. §. 77, 3; Gen. absol.: nescio quo adhortato. — 70) aus dem Gemeingute. — 71) die Ringe, d. h. welche sie trugen, mit Artikel, wie so oft, um das Bekannte, Uebliche, Zugehörige, Gebührende auszudrücken. — 72) παρά mit Gen. s. I. 1, 9, 96). — 73) In wiefern das Fut. Ind. u. kein Opt.?

Cap. VIII. §. 1. *) Ueber den Dat. der Zeit vergl. I. 5, 12, 30). — 74) Das Imperf. für das Praes. mit Rücksicht auf den Zeitmoment, in welchem das Urtheil sich bildete: welcher begränzte, (wie wir damals, als wir vorüber zogen, wahrnahmen), s. I. 4, 9, 95). — 75) über die rechte (Hand) hin,

χωρίον οἷον[76]) χαλεπώτατον καὶ ἐξ ἀριστερᾶς ἄλλον ποτα-
μόν, εἰς ὃν ἐνέβαλλεν ὁ ὁρίζων, δι' οὗ[77]) ἔδει διαβῆναι. Ἦν
δὲ οὗτος δασὺς δένδρεσι[78]) παχέσι μὲν οὔ, πυκνοῖς δέ. Ταῦτα
ἐπεὶ προςῆλθον οἱ Ἕλληνες ἔκοπτον[79]), σπεύδοντες ὡς τάχιστα
ἐκ τοῦ χωρίου ἐξελθεῖν. Οἱ δὲ Μάκρωνες ἔχοντες γέῤῥα καὶ 3
λόγχας καὶ τριχίνους χιτῶνας καταντιπέρας[80]) τῆς διαβάσεως
παρατεταγμένοι ἦσαν καὶ ἀλλήλοις διεκελεύοντο καὶ λίθους
εἰς τὸν ποταμὸν ἐῤῥίπτουν[81])· ἐξικνοῦντο δὲ οὐδὲ οὕτως[82])
οὐδ' ἔβλαπτον οὐδένα[83]).

Ἔνθα δὴ προσέρχεται τῷ Ξενοφῶντι τῶν πελταστῶν τις 4
ἀνὴρ Ἀθήνησι φάσκων[84]) δεδουλευκέναι[85]), λέγων ὅτι γι-
γνώσκοι[86]) τὴν φωνὴν τῶν ἀνθρώπων. Καὶ οἶμαι, ἔφη, ἐμὴν
ταύτην[87]) πατρίδα εἶναι· καὶ εἰ μή τι κωλύει, ἐθέλω αὐτοῖς
διαλεχθῆναι. Ἀλλ'[88]) οὐδὲν κωλύει, ἔφη, ἀλλὰ διαλέγου 5
καὶ μάθε πρῶτον αὐτῶν[89]) τίνες εἰσίν. Οἱ δ' εἶπον ἐρωτή-
σαντος[90]) ὅτι Μάκρωνες. Ἐρώτα τοίνυν, ἔφη, αὐτοὺς τί
ἀντιτετάχαται[91]) καὶ χρήζουσιν ἡμῖν πολέμιοι εἶναι. Οἱ δ'
ἀπεκρίναντο· Ὅτι καὶ ὑμεῖς ἐπὶ τὴν ἡμετέραν[92]) ἔρχεσθε. 6
Λέγειν ἐκέλευον οἱ στρατηγοὶ ὅτι οὐ κακῶς γε ποιήσοντες[93])
ἀλλὰ βασιλεῖ πολεμήσαντες ἀπερχόμεθα εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ
ἐπὶ θάλατταν βουλόμεθα ἀφικέσθαι. Ἠρώτων ἐκεῖνοι εἰ 7

---

zur rechten; Andere lesen: ὑπερδέξιον, hoch gelegen, was aber zu dem folgenden ἐξ ἀριστερᾶς wenig passt. — 76) οἷος zur Verstärkung der Superl., wie ὡς, ὅτι u. ᾗ, s. K. §. 352, 2, e). — 77) auf den ἄλλον ποτ. bezogen. — 78) Andere: δένδροις. — 79) entweder um sie für eine Brücke zu gebrauchen, oder zum Durchgehen zu lichten. — 80) Andere: κατ' ἀντιπέραν, vergl. B. §. 117, 1; mit Gen., wie alle Adv. der Trennung, s. K. §. 442, 5. R. p. 537, An. 1. — 81) Kr. vermuthet, dass sie die Steine in den Fluss warfen, um sich darauf zu stellen, u. so mit ihren Geschossen weiter zu reichen, darauf weise das folgende οὕτως hin; allein dann mussten es tüchtige Felsmassen seyn, sonst würden sie ihnen wenig genützt haben; u. sollten dann wirklich diese rohen Völker Anstand nehmen, ihre Füsse ein wenig zu benetzen? — 82) Andere lesen: δὲ οὔ, ohne οὕτως. — 83) Ueber die Häufung der Negationen s. I. 8, 20, 35). — 84) Ueber das Part. φάσκων s. B. §. 109, 2. — 85) Warum der Inf. ohne Subj.? s. II. 5, 35, 55). — 86) in wiefern Andere: γιγνώσκει? — 87) ταύτην ohne folgenden Artikel, weil es Subjects- u. πατρίδα Prädikats-Acc. ist, s. II. 2, 12, 88). — 88) ἀλλά zu Anfang der Rede s. II. 1, 20, 19). — 89) Die Verba der Wahrnehmung etc. mit Gen. des Obj. s. IV. 6, 17, 39). — 90) Gen. absol. ohne Subj. s. I. 8, 18, 19). — 91) Ueber diese Perf.-Form s. B. p. 196, IV. 3. — 92) sc. χώραν, s. M. §. 282, 4). — 93) sc. αὐτούς; was liegt im Fut. Part.? —

δοῖεν ἂν[94]) τούτων τὰ πιστά[95]). Οἱ δ' ἔφασαν καὶ δοῦναι καὶ λαβεῖν ἐθέλειν. Ἐντεῦθεν διδόασιν οἱ Μάκρωνες βαρβαρικὴν λόγχην τοῖς Ἕλλησιν, οἱ δὲ Ἕλληνες ἐκείνοις Ἑλληνικήν· ταῦτα γὰρ ἔφασαν πιστὰ εἶναι· θεοὺς δὲ ἐπεμαρτύραντο ἀμφότεροι.

8 Μετὰ δὲ τὰ πιστὰ εὐθὺς οἱ Μάκρωνες τα δένδρα συνεξέκοπτον τήν τε ὁδὸν ὡδοποίουν ὡς διαβιβάσοντες[96]), ἐν μέσοις ἀναμεμιγμένοι τοῖς Ἕλλησι· καὶ ἀγορὰν οἵαν ἐδύναντο παρεῖχον, καὶ διήγαγον ἐν[97]) τρισὶν ἡμέραις, ἕως [ἔςτε] ἐπὶ
9 τὰ Κόλχων ὅρια κατέστησαν τοὺς Ἕλληνας. Ἐνταῦθα ἦν ὄρος μέγα, προσβατὸν δέ· καὶ ἐπὶ τούτου οἱ Κόλχοι παρατεταγμένοι ἦσαν. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον[98]) οἱ Ἕλληνες ἀντιπαρετάξαντο κατὰ[99]) φάλαγγα, ὡς οὕτως ἄξοντες πρὸς τὸ ὄρος· ἔπειτα δὲ ἔδοξε τοῖς στρατηγοῖς συλλεγεῖσι βουλεύσασθαι
10 ὅπως ὡς κάλλιστα ἀγωνιοῦνται[100]). Ἔλεξεν οὖν Ξενοφῶν ὅτι δοκεῖ παύσαντας[1]) τὴν φάλαγγα λόχους ὀρθίους[2]) ποιῆσαι· ἡ μὲν γὰρ φάλαγξ διασπασθήσεται[3]) εὐθύς· τῇ[4]) μὲν γὰρ ἄνοδον, τῇ δὲ εὔοδον εὑρήσομεν τὸ ὄρος· καὶ εὐθὺς τοῦτο ἀθυμίαν ποιήσει, ὅταν τεταγμένοι εἰς φάλαγγα ταύτην
11 διεσπασμένην ὁρῶσιν[5]). Ἔπειτα ἢν μὲν ἐπὶ πολλοὺς[6]) τεταγμένοι προσάγωμεν, περιττεύσουσιν[7]) ἡμῶν οἱ πολέμιοι καὶ τοῖς περιττοῖς χρήσονται ὅ,τι ἂν βούλωνται· ἐὰν δὲ ἐπ' ὀλίγων τεταγμένοι ἴωμεν, οὐδὲν ἂν εἴη θαυμαστὸν, εἰ διακοπείη ἡμῶν ἡ φάλαγξ ὑπὸ ἀθρόων[8]) πῇ καὶ βελῶν καὶ ἀνθρώπων πολλῶν ἐμπεσόντων[9])· εἰ δέ πῃ τοῦτο ἔσται, τῇ ὅλῃ φάλαγγι
12 κακὸν ἔσται. Ἀλλά μοι δοκεῖ[10]) ὀρθίους τοὺς λόχους ποιησαμένους τοσοῦτον χωρίον κατασχεῖν[11]) διαλιπόντας τοῖς λόχοις

---

94) ἂν mit Opt. Nachsatz einer Supposition (wenn sie es verlangten), s. II. 4, 19, 63). — 95) Bürgschaft s. II. 3, 26, 50); mit Artikel; die nöthige, übliche, vergl. oben 71). — 96) ὡς mit Part. Fut. s. I. 1, 3, 22). — 97) ἐν temporell: während, s. IV. 1, 1, 2). — 98) adverb. Acc. s. I. 10, 10, 67). — 99) κατά mit Acc. zur Angabe der Art u. Weise, s. K. §. 527, 1), d); vergl. I. 8, 9, 72). — 100) Ueber das Fut. secund. s. B. §. 95, 10, An. 16. — 1) auflösen. — 2) ὀρθίους s. IV. 2, 11, 60). — 3) διασπάω; Uebergang in die or. recta. — 4) τῇ, adverb. korrelat: da — dort, bald — bald. — 5) Warum der Conj. s. I. 7, 7, 89). — 6) ἐπί mit Acc. für das Ziel der Quantität: zu, je, als Viele, d. h. in gedrängter Masse, s. K. §. 533; in demselben Sinne mit Gen., wie folgt, s. K. §. 531, I. e). — 7) s. περισσεύω mit Gen. Lex. 1). — 8) dicht geschaart. — 9) welche eindringen werden, s. ἐμπίπτω. — 10) sc. ἡμᾶς. — 11) κατέχειν, Raum einnehmen, s. Lex. 1), d). —

ὅσον[12]) ἔξω[13]) τοὺς ἐσχάτους λόχους γενέσθαι[14]) τῶν πολε-
μίων κεράτων· καὶ οὕτως ἐσόμεθα τῆς τε[15]) τῶν πολεμίων
φάλαγγος ἔξω οἱ ἔσχατοι λόχοι[16]), καὶ ὀρθίους ἄγοντες οἱ
κράτιστοι[17]) ἡμῶν πρῶτοι προσίασιν[18]), ᾗ τε ἂν εὔοδον ᾖ[19]),
ταύτῃ ἕκαστος ἄξει[20]) ὁ λόχος. Καὶ εἴς τε τὸ διαλεῖπον[21]) 13
οὐ ῥᾴδιον ἔσται τοῖς πολεμίοις εἰσελθεῖν, ἔνθεν καὶ ἔνθεν
λόχων ὄντων, διακόψαι τε οὐ ῥᾴδιον ἔσται λόχον ὄρθιον
προσιόντα· ἐάν τέ τις πιέζηται τῶν λόχων, ὁ πλησίον βοη-
θήσει· ἤν τε εἷς πῃ δυνηθῇ[22]) τῶν λόχων ἐπὶ τὸ ἄκρον
ἀναβῆναι, οὐδεὶς μηκέτι μείνῃ[23]) τῶν πολεμίων. Ταῦτα 14
ἔδοξε, καὶ ἐποίουν ὀρθίους τοὺς λόχους. Ξενοφῶν δὲ ἀπιὼν
ἐπὶ τὸ εὐώνυμον[24]) ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ ἔλεγε τοῖς στρατιώταις·
Ἄνδρες, οὗτοί εἰσιν οὓς ὁρᾶτε μόνοι ἔτι ἡμῖν ἐμποδὼν τὸ[25])
μὴ ἤδη εἶναι ἔνθα πάλαι σπεύδομεν[26])· τούτους, ἤν πως
δυνώμεθα, καὶ ὠμοὺς δεῖ[27]) καταφαγεῖν[28]).
Ἐπεὶ δ' ἐν ταῖς χώραις[29]) ἕκαστοι ἐγένοντο καὶ τοὺς 15
λόχους ὀρθίους ἐποιήσαντο[30]), ἐγένοντο μὲν λόχοι τῶν ὁπλι-
τῶν ἀμφὶ[31]) τοὺς ὀγδοήκοντα, ὁ δὲ λόχος ἕκαστος σχεδὸν
εἰς[32]) τοὺς ἑκατόν· τοὺς δὲ πελταστὰς καὶ τοὺς τοξότας τριχῇ
ἐποιήσαντο, τοὺς μὲν τοῦ εὐωνύμου ἔξω, τοὺς δὲ τοῦ δεξιοῦ,
τοὺς δὲ κατὰ μέσον, σχεδὸν ἑξακοσίους ἑκάστους[33]). Ἐκ 16
τούτου παρηγγύησαν οἱ στρατηγοὶ εὔχεσθαι· εὐξάμενοι δὲ
καὶ παιανίσαντες ἐπορεύοντο. Καὶ Χειρίσοφος μὲν καὶ Ξε-

---

12) soviel dass etc.; über ὅσον mit folgendem Acc. c. Inf. s. IV. 1, 5, 23). — 13) ἔξω zum folgenden Genitiv; über die Adv. der Trennung s. oben N. 80). — 14) Inf. Aor. für's Fut. s. II. 3, 20, 12): seyn werden, d. h. reichen werden. — 15) τε mit folgendem καί, nicht nur — sondern auch. — 16) als die letzten Lochen, d. h. mit den letzten etc. Appos. — 17) οἱ κράτιστοι, d. h. die Lochagen, die dann die Fronte bildeten, s. IV. 3, 26, 4). — 18) Das Praes. in der Bedeutung des Fut. s. B. p. 233, 5. — 19) der Conj. nach ἄν mit Relat. s. I. 7, 7, 89). — 20) intrans., s. IV. 5, 36, 47). — 21) Zwischenraum. — 22) Was liegt im Aor. Conj. des hypoth. Satzes? s. I. 4, 15, 28). — 23) der Conj. Aor. bei Versicherungen nach οὐ μή s. II. 2, 12, 86). — 24) Ueber εὐώνυμος s. I. 2, 15, 31). — 25) τό für das unnöthig aufgenommene τοῦ: in Ansehung des etc., vergl. R. p. 651, 3, β); u. über das folgende μή beim Inf. nach Ausdrücken der Verhinderung s. II. 5, 29, 39), u. I. 3, 2, 99). — 26) wohin wir längst streben; das Praes. statt des bei Einigen vorkommenden Imperf., welches heissen würde: vor langer Zeit strebten, als etc. — 27) sc. ἡμᾶς. — 28) s. κατεσθίω. — 29) Platz, Stellung. — 30) Aor. für Plusqu. s. I. 10, 6, 51); u. in wiefern das Med.? — 31) ἀμφί bei Zahlen s. II. 6, 15, 59); sowie 32) εἰς für das quantitative Ziel s. I. 8, 5, 53). — 33) jede

νοφῶν καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς πελτασταὶ τῆς τῶν πολεμίων φά-
17 *λαγγος ἔξω γενόμενοι* [34]) *ἐπορεύοντο· οἱ δὲ πολέμιοι ὡς εἶδον*
αὐτούς, ἀντιπαραθέοντες [35]) *οἱ μὲν ἐπὶ τὸ δεξιόν, οἱ δὲ ἐπὶ*
τὸ εὐώνυμον, διεσπάσθησαν [36]) *καὶ πολὺ τῆς ἑαυτῶν φάλαγγος*
18 *ἐν τῷ μέσῳ κενὸν ἐποίησαν. Ἰδόντες δὲ αὐτοὺς διαχάζον-*
τας [37]) *οἱ κατὰ τὸ Ἀρκαδικὸν* [38]) *πελτασταί, ὧν ἦρχεν Αἰσχί-*
νης ὁ Ἀκαρνάν, νομίσαντες φεύγειν ἀνακραγόντες [39]) *ἔθεον·*
καὶ οὗτοι πρῶτοι [40]) *ἐπὶ τὸ ὄρος ἀναβαίνουσι· συνεφείπετο*
δὲ αὐτοῖς καὶ τὸ Ἀρκαδικὸν ὁπλιτικόν [41]), *ὧν ἦρχε Κλεάνωρ*
19 *ὁ Ὀρχομένιος. Οἱ δὲ πολέμιοι, ὡς ἤρξαντο* [42]) *θεῖν, οὐκέτι*
ἔστησαν, ἀλλὰ φυγῇ ἄλλος ἄλλῃ [43]) *ἐτράπετο. Οἱ δὲ Ἕλληνες*
ἀναβάντες ἐστρατοπεδεύσαντο ἐν πολλαῖς κώμαις καὶ τὰ ἐπι-
20 *τήδεια δὲ πολλὰ ἐχούσαις. Καὶ τὰ μὲν ἄλλα* [44]) *οὐδὲν ἦν*
ὅ,τι καὶ ἐθαύμασαν· τὰ δὲ σμήνη πολλὰ ἦν αὐτόθι, καὶ τῶν
κηρίων [45]) *ὅσοι ἔφαγον τῶν στρατιωτῶν πάντες ἄφρονές τε*
ἐγίγνοντο καὶ ἤμουν [46]) *καὶ κάτω διεχώρει αὐτοῖς* [47]) *καὶ*
ὀρθὸς οὐδεὶς ἐδύνατο ἵστασθαι· ἀλλ᾽ οἱ μὲν ὀλίγον ἐδηδο-
κότες [48]) *σφόδρα μεθύουσιν ἐῴκεσαν* [49]), *οἱ δὲ πολύ, μαινο-*
21 *μένοις, οἱ δὲ καὶ ἀποθνήσκουσιν. Ἔκειντο δὲ οὕτω πολλοὶ*
ὥσπερ [50]) *τροπῆς* [51]) *γεγενημένης, καὶ πολλὴ ἦν ἡ ἀθυμία.*
Τῇ δ᾽ ὑστεραίᾳ ἀπέθανε [52]) *μὲν οὐδείς, ἀμφὶ δὲ τὴν αὐτήν*
που ὥραν ἀνεφρόνουν· τρίτῃ δὲ καὶ τετάρτῃ ἀνίσταντο ὥσπερ
ἐκ φαρμακοποσίας.

22 *Ἐντεῦθεν ἐπορεύθησαν δύο σταθμούς, παρασάγγας ἑπτά,*
καὶ ἦλθον ἐπὶ θάλατταν εἰς Τραπεζοῦντα, πόλιν Ἑλληνίδα [53]),

---

Abtheilung. — 34) geworden, d. h. ihre Stellung habend. — 35) ihnen gegenüber hinlaufend, d. h. an der Fronte hin; Andere lesen: *ἀντιπορεύονται.* — 36) *διασπάω.* — 37) *διαχάζω*, intrans.: auseinander weichen; sonst nur das Med. s. Lex., daher Andere: *διχάζοντας.* — 38) nach der Arkadischen Weise; — diese Peltasten standen in der Mitte. — 39) Andere: *ἀνὰ κράτος*, vergl. I. 8, 1, 42). — 40) Warum nicht *πρῶτον*? — 41) *τὸ ὁπλιτικόν* gleich *οἱ ὁπλῖται*, daher das folgende *ὧν*, vergl. IV. 1, 20, 89). — 42) sc. *οἱ πελτασταί.* — 43) *ἄλλῃ*, adverb. Dat. s. II. 6, 4, 1); der Andere anderwärts hin, d. h. der Eine dahin, der Andere dorthin. — 44) was das Andere anbelangt, im Uebrigen, sonst; adverb. Acc. s. K. §. 483, An. 2. — 45) Gen. partit. nach *ἐσθίω*, s. K. §. 454. — 46) *ἐμέω.* — 47) es ging ihnen nach unten durch, sie bekamen den Durchfall. — 48) *ἐσθίω.* — 49) *εἴκω.* — 50) *ὥσπερ* mit Gen. abs.: als ob etc. s. I. 3, 16, 5). — 51) Niederlage. — 52) Aor. für Plusqu. s. N. 30). — 53) *Ἑλληνίς* femin. Adj. für *ἑλληνική.* —

οἰκουμένην ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ[54]), Σινωπέων ἀποικίαν, ἐν τῇ Κόλχων χώρᾳ. Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας ἀμφὶ τὰς τριάκοντα ἐν ταῖς τῶν Κόλχων κώμαις. Καὶ ἐντεῦθεν ὁρμώ- 23
μενοι ἐληίζοντο τὴν Κολχίδα. Ἀγορὰν δὲ παρεῖχον ἐν[55]) τῷ στρατοπέδῳ Τραπεζούντιοι, καὶ ἐδέξαντό[56]) τε τοὺς Ἕλληνας καὶ ξένια ἔδοσαν βοῦς καὶ ἄλφιτα καὶ οἶνον. Συνδιεπράτ- 24
τοντο[57]) δὲ καὶ ὑπὲρ τῶν πλησίον[58]) Κόλχων τῶν ἐν τῷ πεδίῳ μάλιστα οἰκούντων, καὶ ξένια καὶ παρ'[59]) ἐκείνων ἦλθον βόες. Μετὰ δὲ τοῦτο τὴν θυσίαν ἣν εὔξαντο*) παρε- 25
σκευάζοντο· ἦλθον δ' αὐτοῖς ἱκανοὶ βόες ἀποθῦσαι[60]) τῷ Διὶ τῷ Σωτῆρι καὶ τῷ Ἡρακλεῖ ἡγεμόσυνα[61]) καὶ τοῖς ἄλλοις δὲ θεοῖς ἃ εὔξαντο[62]). Ἐποίησαν δὲ καὶ ἀγῶνα γυμνικὸν ἐν τῷ ὄρει ἔνθαπερ ἐσκήνουν. Εἵλοντο[63]) δὲ Δρακόντιον Σπαρτιάτην, ὃς ἔφυγε παῖς ὢν οἴκοθεν[64]), παῖδα ἄκων κατακ[τ]ανὼν ξυήλῃ πατάξας, δρόμου τ' ἐπιμεληθῆναι καὶ τοῦ ἀγῶνος προστατῆσαι.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ θυσία ἐγένετο, τὰ δέρματα[65]) παρέδοσαν 26
τῷ Δρακοντίῳ καὶ ἡγεῖσθαι ἐκέλευον ὅπου τὸν δρόμον πεποιηκὼς εἴη[66]). Ὁ δὲ δείξας οὗπερ ἑστηκότες[67]) ἐτύγχανον, Οὗτος ὁ λόφος, ἔφη, κάλλιστος τρέχειν ὅποι[68]) ἄν τις βούληται. Πῶς οὖν, ἔφασαν, δυνήσονται παλαίειν ἐν σκληρῷ καὶ δασεῖ οὕτως; Ὁ δ' εἶπε, Μᾶλλόν τι ἀνιάσεται ὁ καταπεσών[69]). Ἠγωνίζοντο δὲ παῖδες μὲν στάδιον[70]) τῶν αἰχμαλώ- 27
των οἱ πλεῖστοι, δόλιχον δὲ Κρῆτες πλείους ἢ ἑξήκοντα ἔθεον, πάλην δὲ καὶ πυγμὴν καὶ παγκράτιον[71]) ἕτεροι. Καὶ καλὴ θέα ἐγένετο· πολλοὶ γὰρ κατέβησαν, καί, ἅτε[72]) θεωμένων

---

54) in, d. h. an dem Pontos, insofern man die Umgebungen des Meeres zugleich mit umfasste. — 55) Andere ohne dieses ἐν. — 56) sc. εἰς τὴν πόλιν. — 57) s. Lex. Med. mit ὑπέρ, für, zu Gunsten, kausal, s. K. §. 528, 2). — 58) Artikel mit Adv. u. Subst. s. I. 6, 3, 74). — 59) παρά bei Intrans. u. Pass. s. I. 9, 1, 96). — *) das Opfer, das sie gelobt s. III. 2, 9. — 60) Inf. der näheren Bestimmung in activer Form, s. III. 1, 13, 71). — 61) sc. ἱερά. — 62) Aor. wie N. 30). — 63) αἱρέω. — 64) Ueber den Accent von οἴκοθεν s. B. §. 116, 1, An. 1. — 65) die Häute zum Vertheilen der Preise. — 66) Opt. mit Rel. s. II. 5, 32, 48). — 67) Ueber die Bedeutung des Perf. ἑστηκώς s. B. p. 223, 2; u. die Construction mit ἐτύγχανον s. II. 4, 15, 40). — 68) für das gewöhnliche ὅπου; warum darnach mit ἄν der Conj.? — 69) καταπίπτω. — 70) Acc.: was das Stadion, die Rennbahn anbelangt. — 71) Allkampf, vorzüglich Ringen mit Faustkampf. — 72) ἅτε gleich ὡς u. ὥσπερ mit Gen. absol. s. I.

28 τῶν ἑταιρῶν, πολλὴ φιλονεικία ἐγίγνετο. Ἔθεον δὲ καὶ ἵπποι καὶ ἔδει αὐτοὺς κατὰ [73]) τοῦ πρανοῦς ἐλάσαντας ἐν τῇ θαλάττῃ ἀναστρέψαντας πάλιν ἄνω πρὸς τὸν βωμὸν [74]) ἄγειν. Καὶ κάτω μὲν οἱ πολλοὶ ἐκυλινδοῦντο· ἄνω δὲ πρὸς τὸ ἰσχυρῶς ὄρθιον [75]) μόλις βάδην [76]) ἐπορεύοντο οἱ ἵπποι· ἔνθα πολλὴ κραυγὴ καὶ γέλως καὶ παρακέλευσις ἐγίγνετο αὐτῶν.

10, 6, 49). — 73) *κατά* mit Gen.: von — herab, s. IV. 5, 18, 74). — 74) der Altar war am Anfang des Stadions u. bei ihm die Schranken, von wo das Laufen begann. — 75) zu der steilen Höhe. — 76) adverb. Acc. s. III. 4, 42, 89).

ΛΟΓΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ.

Ε.

I. Ὅσα μὲν δὴ ἐν [1]) τῇ ἀναβάσει τῇ μετὰ Κύρου ἔπραξαν 1
οἱ Ἕλληνες, καὶ ὅσα ἐν τῇ πορείᾳ [2]) τῇ μέχρις ἐπὶ θάλατταν
τὴν ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ, καὶ ὡς ἐπὶ Τραπεζοῦντα, πόλιν
Ἑλληνίδα [3]), ἀφίκοντο, καὶ ὡς ἀπέθυσαν ἃ εὔξαντο [4]) σω-
τήρια [5]) θύσειν [6]) ἔνθα πρῶτον [7]) εἰς φιλίαν γῆν ἀφίκοιντο [8]),
ἐν τῷ πρόσθεν λόγῳ δεδήλωται. Ἐκ [9]) δὲ τούτου συνελθόντες 2
ἐβουλεύοντο περὶ τῆς λοιπῆς πορείας· ἀνέστη δὲ πρῶτος [10])
Ἀντιλέων Θούριος καὶ ἔλεξεν ὧδε [11])· Ἐγὼ μὲν τοίνυν [12]),
ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἀπείρηκα [13]) ἤδη συσκευαζόμενος καὶ βαδί-
ζων καὶ τρέχων καὶ τὰ ὅπλα φέρων καὶ ἐν τάξει ἰὼν καὶ
φυλακὰς [14]) φυλάττων καὶ μαχόμενος, ἐπιθυμῶ δὲ ἤδη παυ-
σάμενος τούτων τῶν πόνων [15]), ἐπεὶ θάλατταν ἔχομεν, πλεῖν
τὸ λοιπὸν [16]) καὶ ἐκταθεὶς [17]), ὥσπερ Ὀδυσσεύς [18]), καθεύδων
ἀφικέσθαι εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ στρατιῶται 3
ἀνεθορύβησαν ὡς εὖ λέγοι· καὶ ἄλλος ταὐτὰ ἔλεγε, καὶ πάντες
οἱ παρόντες. Ἔπειτα [δὲ] Χειρίσοφος ἀνέστη καὶ εἶπεν ὧδε·

Lib. V. Cap. I. §. 1. 1) *ἐν*, temporell, während, vergl. IV. 1, 2, 2). — 2) *πορεία*, im Gegensatz zu *ἀνάβασις*: der Rückzug. — 3) *Ἑλληνίς* s. IV. 8, 22, 53). — 4) Aor. für Plusqu. s. I. 10, 6, 51). — 5) das Obj. des Hauptsatzes in den relat. Satz übergegangen; über die Stellung desselben s. B. §. 143, 2. — 6) Was liegt in dem Inf.? u. warum das Fut. Inf. u. zwar ohne Subj.? — 7) *ἔνθα πρῶτον*, sobald als, vergl. *ὅπου πρῶτον*, III. 2, 9, 8). — 8) der Opt. Aor. im hypoth. Satze s. IV. 1, 3, 14). — 9) *ἐκ* drückt aus eine Folge nach Zeit u. Ursache; darauf, daher, s. I. 2, 17, 40). — 10) Warum nicht *πρῶτον*? s. I. 5, 14, 43). — 11) *ὧδε* s. II. 5, 15, *). — 12) *τοίνυν*, gewiss nun. — 13) *ἀπείρηκα* Perf. zu *ἀπερῶ*, in der übertragenen Bedeutung: ermüden, s. das Lex., mit folgendem Part., um das Objective, die dauernde Beschaffenheit mehr hervor zu heben, vergl. I. 7, 17, 20); u. warum der Nom.? — 14) Subst. desselben Stammes mit dem Verb. im Acc. als Abstract. zur näheren Bestimmung desselben, s. B. §. 131, 3. R. p. 485, b). K. §. 473, 1. — 15) *παύεσθαι*, s. Lex. 2), b), wie die Verb. des Loslassens etc. mit Gen. s. II. 3, 23, 36). — 16) sc. *τοῦ χρόνου*. — 17) *ἐκτείνω*. — 18) s. Odyss.

4 *Φίλος μοί ἐστιν, ὦ ἄνδρες, Ἀναξίβιος, ναυαρχῶν δὲ [καὶ* [19]*)]*
τυγχάνει. Ἢν οὖν πέμψητέ [20]*) με, οἴομαι ἂν ἐλθεῖν* [21]*) καὶ*
τριήρεις ἔχων καὶ πλοῖα τὰ ἡμᾶς ἄξοντα [22]*)· ὑμεῖς δὲ ἐπείπερ*
πλεῖν βούλεσθε, περιμένετε ἔςτ' ἂν ἐγὼ ἔλθω [23]*)· ἥξω δὲ*
ταχέως. Ἀκούσαντες ταῦτα οἱ στρατιῶται ἥσθησάν [24]*) τε*
καὶ ἐψηφίσαντο πλεῖν αὐτὸν ὡς τάχιστα.

5 *Μετὰ τοῦτον Ξενοφῶν ἀνέστη καὶ ἔλεξεν ὧδε· Χειρί-*
σοφος μὲν δὴ ἐπὶ πλοῖα στέλλεται, ἡμεῖς δὲ ἀναμενοῦμεν.
Ὅσα οὖν μοι δοκεῖ καιρὸς εἶναι ποιεῖν ἐν [25]*) τῇ μονῇ, ταῦτα*
6 *ἐρῶ* [26]*). Πρῶτον μὲν τὰ ἐπιτήδεια δεῖ πορίζεσθαι ἐκ τῆς*
πολεμίας [27]*)· οὔτε γὰρ ἀγορά ἐστιν ἱκανὴ οὔτε ὅτου* [28]*) ὠνη-*
σόμεθα πάρεστιν, εἰ μὴ [29]*) ὀλίγοις τισίν· ἡ δὲ χώρα πολεμία·*
κίνδυνος οὖν πολλοὺς ἀπόλλυσθαι, ἢν ἀμελῶς τε καὶ ἀφυ-
7 *λάκτως πορεύησθε* [30]*) ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια*). Ἀλλά* [31]*) μοι δοκεῖ*
σὺν προνομαῖς [32]*) λαμβάνειν τὰ ἐπιτήδεια, ἄλλως* [33]*) δὲ μὴ*
πλανᾶσθαι, ὡς [34]*) σώζησθε, ἡμᾶς* [35]*) δὲ τούτων ἐπιμελεῖσθαι.*
8 *Ἔδοξε ταῦτα. Ἔτι τοίνυν ἀκούσατε καὶ τάδε. Ἐπὶ λείαν*
γὰρ ὑμῶν ἐκπορεύσονταί τινες· οἴομαι οὖν βέλτιον εἶναι
ἡμῖν εἰπεῖν τὸν μέλλοντα ἐξιέναι, φράζειν δὲ καὶ ὅποι, ἵνα
καὶ τὸ πλῆθος εἰδῶμεν [36]*) τῶν ἐξιόντων καὶ τῶν μενόντων,*
καὶ συμπαρασκευάζωμεν [37]*), ἐάν τι δέῃ, καί, βοηθῆσαί* [38]*)*
τισιν, ἂν καιρὸς ᾖ, εἰδῶμεν ὅποι δεήσει βοηθεῖν, καὶ ἐάν
τις τῶν ἀπειροτέρων ἐγχειρῇ ποι [39]*), συμβουλεύωμεν* [40]*), πει-*
ρώμενοι εἰδέναι τὴν δύναμιν [41]*) ἐφ' οὓς ἂν ἴωσιν* [42]*). Ἔδοξε*
9 *καὶ ταῦτα. Ἐννοεῖτε δὲ καὶ τόδε, ἔφη. Σχολὴ τοῖς πολε-*

XIII. 75 etc. — 19) *καί* ist wohl vor *ναυαρχῶν* zu setzen; über das Part. bei *τυγχάνει* s. II. 4, 15, 40). — 20) Warum der Aor. Conj. im hypoth. Satze? s. I. 7, 7, 83). — 21) *ἄν* mit Inf. s. I. 9, 8, 20), u. über den Inf. Aor. für das Fut. s. II. 3, 20, 22). — 22) *ἄγω*. — 23) vergl. *ἕως ἄν* mit Conj. II. 3, 2, 31); u. über den Conj. Aor. I. 4, 15, 28). — 24) *ἥδομαι*. — 25) *ἐν* temporell, s. oben N. 1). — 26) *εἰπεῖν*. — 27) sc. *γῆς*. — 28) wofür, Gen. pretii, s. III. 1, 20, 13). — 29) *εἰ μή*, ausser. — 30) Warum der Conj.? — *) *ἐπί* mit Acc. s. oben IV. 5, 19, *). — 31) *ἀλλά*, als ob der vorhergehende Satz negativ sey: vielmehr. — 32) mit regelmässigen Auszügen, entgegengesetzt den Plünderungen Einzelner. — 33) *ἄλλως*, anders, hier: sorglos. — 34) *ὡς*, final, warum mit Conj.? — 35) dass wir, d. h. die Strategen, abhängig von *δοκεῖ*. — 36) Warum der Conj.? — 37) sc. *αὐτούς*. — 38) Inf. des Zweckes s. II. 3, 22, 25). — 39) Andere: *πῄ*, gewöhnlich: *τι ποιεῖν*. — 40) Der Conj. noch zu *ἵνα*. — 41) sc. *τούτων*. — 42) *ἄν* mit Rel. u. Conj. s. I. 7, 7, 89); der Plur.

μίοις ληΐζεσθαι· καὶ δικαίως ἡμῖν ἐπιβουλεύουσιν· ἔχομεν
γὰρ τὰ ἐκείνων· ὑπερκάθηνται[43]) δ' ἡμῶν. Φύλακας δή
μοι δοκεῖ δεῖν περὶ τὸ στρατόπεδον εἶναι· ἐὰν οὖν κατὰ
μέρος[44]) φυλάττωμεν καὶ σκοπῶμεν, ἧττον δύναιντ' ἂν[45])
ἡμᾶς θηρᾶν[46]) οἱ πολέμιοι. Ἔτι τοίνυν τάδε ὁρᾶτε. Εἰ μὲν 10
ἠπιστάμεθα[47]) σαφῶς ὅτι ἥξει πλοῖα Χειρίσοφος ἄγων ἱκανά,
οὐδὲν ἂν ἔδει ὧν[48]) μέλλω λέγειν· νῦν δ' ἐπεὶ τοῦτο ἄδηλον,
δοκεῖ μοι πειρᾶσθαι πλοῖα συμπαρασκευάζειν καὶ αὐτόθεν[49]).
Ἢν μὲν γὰρ ἔλθῃ[50]), ὑπαρχόντων[51]) ἐνθάδε[52]) ἐν ἀφθονω-
τέροις πλευσούμεθα[53])· ἐὰν δὲ μὴ ἄγῃ[54]), τοῖς ἐνθάδε χρη-
σόμεθα. Ὁρῶ δὲ ἐγὼ πλοῖα πολλάκις παραπλέοντα[55])· εἰ 11
οὖν αἰτησάμενοι παρὰ Τραπεζουντίων μακρὰ πλοῖα κατάγοιμεν
καὶ φυλάττοιμεν αὐτά, τὰ πηδάλια παραλυόμενοι, ἕως ἂν[56])
ἱκανὰ τὰ ἄξοντα[57]) γένηται, ἴσως ἂν οὐκ ἀπορήσαιμεν[58])
κομιδῆς[59]) οἵας δεόμεθα. Ἔδοξε καὶ ταῦτα. Ἐννοήσατε δ', 12
ἔφη, εἰ εἰκὸς καὶ τρέφειν ἀπὸ κοινοῦ οὓς ἂν καταγάγωμεν[60])
ὅσον ἂν χρόνον ἡμῶν ἕνεκα μένωσι, καὶ ναῦλον συνθέσθαι[61]),
ὅπως ὠφελοῦντες καὶ ὠφελῶνται[62]). Ἔδοξε καὶ ταῦτα. Δοκεῖ 13
τοίνυν μοι, ἔφη, ἢν ἄρα καὶ ταῦτα ἡμῖν μὴ ἐκπεραίνηται[63])
ὥστε ἀρκεῖν πλοῖα, τὰς ὁδοὺς[64]) ἃς δυσπόρους ἀκούομεν
εἶναι ταῖς παρὰ θάλατταν οἰκουμέναις πόλεσιν ἐντείλασθαι[65])

---

auf das kollect. τις bezogen. — 43) ὑπερκάθημαι mit Gen., Perf. mit Praes.-Bedeutung s. B. p. 229. — 44) κατά zur Angabe der Art u. Weise: nach der Reihe, s. K. §. 527, 2), d). Das hier vorkommende μερισθέντες ist wohl mit Recht weggelassen. — 45) Was drückt der hypoth. Satz durch ἐάν mit dem Conj. aus, u. in wiefern kann der Folgesatz durch den Opt. mit ἄν eingeleitet werden? s. K. §. 680, 1, u. 2, b. R. p. 607, C). — 46) θηρᾶν, erjagen, überraschen, täuschen. — 47) Ueber die Bedingung in εἰ mit dem Ind. der histor. Zeit u. über den Folgesatz durch den Ind. der histor. Zeit mit ἄν s. II. 1, 4, 32), oder II. 5, 17, 82); III. 2, 24, 89). — 48) Ueber die Attract. des Rel. s. I. 9, 14, 46). — 49) auch von hier. — 50) sc. πλοῖα ἄγων; was liegt im Aor. Conj. des hypoth. Satzes? — 51) sc. πλοίων; über den Gen. abs. ohne Subj. s. I. 8, 18, 19). — 52) Ueber das durch δε verstärkte ἔνθα s. B. §. 116, 7, u. 79, 4. — 53) πλέω. — 54) sc. πλοῖα. — 55) Was liegt in dem Part. s. I. 7, 17, 20). — 56) ἕως ἄν mit Conj. s. II. 3, 2, 31), u. was liegt in dem Aor. Conj.? — 57) die da führen werden, d. h. die Fahrzeuge. — 58) Was drückt der Folgesatz mit seinem bedingenden Satze hier aus? u. in wiefern konnte οὐκ beim Opt. stehen s. III. 2, 35, 48). — 59) κομιδή, Zufuhr, Transportmittel. — 60) ἄν mit Rel. u. Conj. s. oben 42). — 61) bezahlen. — 62) Warum der Conj. im Finalsatze? — 63) Was liegt in dem Conj.? über den Dat. bei Pass. s. I. 8, 12, 89). — 64) abhängig von ὁδοποιεῖν; die Obj. sind voran gestellt. —

ὁδοποιεῖν· πείσονται γὰρ καὶ διὰ τὸ φοβεῖσθαι καὶ διὰ τὸ
βούλεσθαι ἡμῶν ἀπαλλαγῆναι [66]).
14 Ἐνταῦθα δὴ ἀνέκραγον ὡς οὐ [67]) δέοι ὁδοιπορεῖν. Ὁ
δὲ ὡς ἔγνω [68]) τὴν ἀφροσύνην αὐτῶν, ἐπεψήφισε μὲν οὐδὲν,
τὰς δὲ πόλεις ἑκούσας ἔπεισε ποιεῖν τὰς ὁδούς, λέγων ὅτι
θᾶττον [69]) ἀπαλλάξονται, ἢν εὔποροι γένωνται [70]) αἱ ὁδοί.
15 Ἔλαβον δὲ καὶ πεντηκόντορον παρὰ τῶν Τραπεζουντίων, ᾗ
ἐπέστησαν Δέξιππον, Λακωνικὸν περίοικον. Οὗτος ἀμελήσας
τοῦ συλλαβεῖν πλοῖα ἀποδρὰς [71]) ᾤχετο ἔξω τοῦ Πόντου ἔχων
τὴν ναῦν. Οὗτος μὲν οὖν δίκαια [72]) ἔπαθεν ὕστερον· ἐν
Θράκῃ γὰρ παρὰ Σεύθῃ πολυπραγμονῶν [73]) τι ἀπέθανεν ὑπὸ
16 Νικάνδρου τοῦ Λάκωνος. Ἔλαβον δὲ καὶ τριακόντορον, ᾗ
ἐπεστάθη Πολυκράτης Ἀθηναῖος, ὃς ὁπόσα λαμβάνοι [74]) πλοῖα
κατῆγεν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. Καὶ τὰ μὲν ἀγώγιμα, εἴ τι
ἦγον, ἐξαιρούμενοι φύλακας καθίστασαν, ὅπως σῶα εἴη, τοῖς
17 δὲ πλοίοις χρήσαιντο [75]) εἰς παραγωγήν [76]). Ἐν ᾧ [77]) δὲ
ταῦτα ἦν ἐπὶ λείαν ἐξῄεσαν οἱ Ἕλληνες· καὶ οἱ μὲν ἐνετύγ-
χανον [78]), οἱ δὲ καὶ οὔ. Κλεαίνετος δ᾽ ἐξαγαγὼν καὶ τὸν
ἑαυτοῦ καὶ ἄλλον λόχον πρὸς χωρίον χαλεπὸν αὐτός τε ἀπέ-
θανε καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
1 II. Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐπιτήδεια οὐκέτι ἦν λαμβάνειν ὥστε [79])
ἀπαυθημερίζειν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον, ἐκ τούτου [80]) λαβὼν ὁ
Ξενοφῶν ἡγεμόνας τῶν Τραπεζουντίων ἐξάγει εἰς Δρίλας τὸ
ἥμισυ τοῦ στρατεύματος, τὸ δὲ ἥμισυ φυλάττειν [81]) κατέλιπε
τὸ στρατόπεδον· οἱ γὰρ Κόλχοι, ἅτε [82]) ἐκπεπτωκότες [ἐκ]

---

65) ἐντέλλω. — 66) ἀπαλλάσσω mit Gen. — 67) Warum οὐ beim Opt.? s. N. 58). — 68) γιγνώσκω. — 69) ταχύς, B. §. 67, 3. — 70) Conj. Aor. im hypoth. Satze für? — 71) διδράσκω; das Part. mit dem Begr. des Verbi fin. s. II. 4, 15, 40). — 72) das Gerechte, d. h. die verdiente Strafe. — 73) Händel treibend. — 74) Ueber den Opt. im relat. Satze s. II. 5, 32, 48). — 75) der Opt. anakoluthisch von dem finalen ὅπως abhängig gemacht; Andere: ἐχρήσαντο. — 76) Ueberfahrt an der Küste her. — 77) während. — 78) stiessen auf welche (Dat.); Andere: ἐλάμβανον.

Cap. II. §. 1. 79) ὥστε mit Inf. s. I. 6, 6, 94). — 80) ἐκ τούτου s. I. 2, 17, 40). — 81) Inf. des Zweckes, s. II. 3, 22, 25). — 82) ἅτε bei Part. oder Cas. absol. an der Stelle von ὡς, wenn ein Grund als subjectiv, sey es des Sprechenden selbst oder eines Andern, dargestellt wird, s. K. §. 584; davon abweichend, lässt es Rost p. 678. nur zur Angabe eines object. Grundes dienen, was aber bei unserer Stelle nicht anwendbar ist; denn die Kolcher konnten sich ja auch zerstreut haben; sie sammelten sich aber aus dem subject. Grunde, weil sie aus ihren Wohnungen vertrieben waren, also um

τῶν οἰκιῶν, πολλοὶ ἦσαν ἀθρόοι[83]) καὶ ὑπερεκάθηντο ἐπὶ τῶν ἄκρων. Οἱ δὲ Τραπεζούντιοι ὁπόθεν[84]) μὲν τὰ ἐπιτή- 2
δεια ῥάδιον ἦν λαβεῖν οὐκ ἦγον· φίλοι γὰρ αὐτοῖς[85]) ἦσαν· εἰς τοὺς Δρίλας δὲ προθύμως ἦγον, ὑφ' ὧν κακῶς ἔπασχον, εἰς χωρία τε ὀρεινὰ καὶ δύσβατα καὶ ἀνθρώπους πολεμικωτάτους τῶν ἐν τῷ Πόντῳ*).

Ἐπεὶ δὲ ἦσαν ἐν τῇ ἄνω χώρᾳ οἱ Ἕλληνες, ὁποῖα τῶν 3
χωρίων τοῖς Δρίλαις ἁλώσιμα ἐδόκει εἶναι ἐμπιπράντες[86]) ἀπῄεσαν[87])· καὶ οὐδὲν ἦν λαμβάνειν, εἰ μὴ ὗς καὶ βοῦς ἢ ἄλλο τι κτῆνος τὸ πῦρ διαπεφευγός. Ἓν δ' ἦν χωρίον [ὃ] μητρόπολις αὐτῶν [ἐκαλεῖτο]· εἰς τοῦτο πάντες συνεῤῥυήκεσαν[88]). Περὶ δὲ τοῦτο ἦν χαράδρα ἰσχυρῶς βαθεῖα καὶ πρόσοδοι χαλεπαὶ πρὸς τὸ χωρίον. Οἱ δὲ πελτασταί, προδρα- 4
μόντες[89]) στάδια πέντε ἢ ἓξ τῶν ὁπλιτῶν διαβάντες τὴν χαράδραν, ὁρῶντες πρόβατα πολλὰ καὶ ἄλλα χρήματα, προςέβαλλον πρὸς τὸ χωρίον· συνείποντο δὲ καὶ δορυφόροι[90]) πολλοὶ οἱ ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐξωρμημένοι· ὥςτε ἐγένοντο οἱ διαβάντες πλείους ἢ εἰς[91]) διςχιλίους ἀνθρώπους. Ἐπεὶ δὲ μαχόμενοι 5
οὐκ ἐδύναντο λαβεῖν τὸ χωρίον, καὶ γὰρ τάφρος ἦν περὶ αὐτὸ εὐρεῖα ἀναβεβλημένη καὶ σκόλοπες ἐπὶ τῆς ἀναβολῆς καὶ τύρσεις πυκναὶ ξύλιναι πεποιημέναι, ἀπιέναι δὴ ἐπεχείρουν· οἱ δὲ[92]) ἐπέκειντο[93]) αὐτοῖς. Ὡς δὲ οὐκ ἐδύναντο 6
ἀποτρέχειν*), ἦν γὰρ ἐφ' ἑνὸς[94]) ἡ κατάβασις ἐκ τοῦ χωρίου εἰς τὴν χαράδραν, πέμπουσι πρὸς Ξενοφῶντα, ὃς ἡγεῖτο[95]) τοῖς ὁπλίταις. Ὁ δ'[96]) ἐλθὼν λέγει ὅτι ἔστι χωρίον χρημά- 7

---

sich, wo möglich, desswegen zu rächen; vergl. IV. 2, 13, 70). — 83) in Menge versammelt. — 84) das demonstrat. Adv. der Richtung ist in das relat. übergegangen, für ἐκεῖσε ὁπόθεν, vergl. I. 3, 17, *): ὅθεν für ἐκεῖσε ὅθεν, u. III. 2, 34, 47). — 85) αὐτοῖς auf ὁπόθεν bezogen, insofern darin der Begriff des Landes u. somit auch der der Bewohner liegt. — *) Ueber ἐν vergl. IV. 8, 22, 54). — 86) πίμπρημι. — 87) Das Subject οἱ Δρίλαι zu ἀπῄεσαν ist in den relat. Satz als entferntes Obj. herüber gezogen worden, für: οἱ Δρίλαι ὁποῖα τῶν χωρίων αὐτοῖς etc. — 88) ῥέω. — 89) προτρέχω mit Gen. — 90) δορυφόροι waren keine besondere Truppengattung, sondern Leute mit Stangen versehen, theils zum Fortschleppen der Beute, theils wohl auch zu ihrer Vertheidigung. — 91) εἰς, an, etwa, zur Angabe des quantitativen Ziels bei Zahlen, s. I. 8, 5, 53). — 92) jene aber, d. h. die Feinde, vergl. III. 4, 4, 65). — 93) eindringen, mit Dat. — *) Andere: ἀπελθεῖν. — 94) ἐφ' ἑνός, je Einzeln, so dass nur Einer hinter dem Andern herabgehen konnte, s. K. §. 531, I. 3, e); vergl. I. 2, 15, 29). — 95) ἡγεῖσθαι, mit Dat. u. Gen. s. I. 9, 31, 24), u. II. 2, 8, 66). — 96) ὁ δέ sc. ἄγγελος. —

των πολλῶν μεστόν· τοῦτο οὔτε λαβεῖν δυνάμεθα· ἰσχυρὸν
γάρ ἐστιν· οὔτε ἀπελθεῖν ῥᾴδιον· μάχονται γὰρ ἐπεξεληλυ-
θότες καὶ ἡ ἄφοδος χαλεπή.
8 Ἀκούσας ταῦτα ὁ Ξενοφῶν προσαγαγὼν πρὸς τὴν χαρά-
δραν τοὺς μὲν ὁπλίτας θέσθαι ἐκέλευσε τὰ ὅπλα [97]), αὐτὸς
δὲ διαβὰς σὺν τοῖς λοχαγοῖς ἐσκοπεῖτο πότερον εἴη κρεῖττον
ἀπάγειν καὶ τοὺς διαβεβηκότας ἢ καὶ τοὺς ὁπλίτας διαβιβά-
9 ζειν ὡς ἁλόντος ἂν [98]) τοῦ χωρίου. Καὶ ἐδόκει τὸ μὲν ἀπά-
γειν οὐκ [99]) εἶναι ἄνευ πολλῶν νεκρῶν, ἑλεῖν δ' ἂν [100]) ᾤοντο
καὶ οἱ λοχαγοὶ τὸ χωρίον. Καὶ ὁ Ξενοφῶν συνεχώρησε τοῖς
ἱεροῖς πιστεύσας· οἱ γὰρ μάντεις ἀποδεδειγμένοι [1]) ἦσαν ὅτι
10 μάχη μὲν ἔσται [2]), τὸ δὲ τέλος καλὸν τῆς ἐξόδου. Καὶ τοὺς
μὲν λοχαγοὺς πέμπει διαβιβάσοντας [3]) τοὺς ὁπλίτας, αὐτὸς δ'
ἔμενεν, ἀναχωρίσας ἅπαντας τοὺς πελταστάς, καὶ οὐδένα εἴα [4])
11 ἀκροβολίζεσθαι. Ἐπεὶ δ' ἧκον οἱ ὁπλῖται, ἐκέλευσε τὸν λόχον
ἕκαστον ποιῆσαι [5]) τῶν λοχαγῶν ὡς ἂν κράτιστα οἴηται [6])
ἀγωνιεῖσθαι [7])· ἦσαν γὰρ οἱ λοχαγοὶ πλησίον ἀλλήλων οἳ
πάντα τὸν χρόνον ἀλλήλοις περὶ ἀνδραγαθίας ἀντεποιοῦντο.
12 Καὶ οἱ μὲν ταῦτα ἐποίουν· ὁ δὲ τοῖς πελτασταῖς πᾶσι παρ-
ήγγελλε [8]) διηγκυλωμένους [9]) ἰέναι, ὡς, ὁπόταν σημήνῃ [10]),
ἀκοντίζειν δεῆσον [11]), καὶ τοὺς τοξότας ἐπιβεβλῆσθαι [12]) ἐπὶ
ταῖς νευραῖς, ὡς, ὁπόταν σημήνῃ, τοξεύειν δεῆσον, καὶ τοὺς
γυμνῆτας λίθων ἔχειν μεστὰς τὰς διφθέρας· καὶ τοὺς ἐπιτη-
δείους [13]) ἔπεμψε τούτων ἐπιμεληθῆναι [14]).

---

97) *θέσθαι τὰ ὅπλα*, s. I. 5, 14, 44); u. I. 10, 16, 82). — 98) *ἄν* mit Part. u. zwar mit *ὡς* u. Gen. abs., durch den Opt. mit *ἄν* aufzulösen, um den Grund zur Handlung als Vorstellung eines Andern zu bezeichnen, für: *νομίζων, ὅτι τὸ χωρίον ἁλοίη ἄν*, s. K. §. 395, 3. Vergl. I. 1, 10, *), u. I. 1, 6, 36); — über *ἁλόντος* mit passiver Bedeutung s. *ἁλίσκομαι*. — 99) *οὐκ* beim Inf. s. II. 2, 1, 37). — 100) *ἄν* mit Inf. s. I. 9, 8, 20). — 1) *ἀποδείκνυμι* im Med. s. Lex. 3). — 2) Andere: *εἴη*. — 3) das Part. Fut. final, s. I. 10, 6, 45). — 4) *ἐάω*. — 5) aufstellen; konstruire: *ἕκαστον τῶν λοχ. ποιῆσαι τὸν λόχον*. — 6) wie er wohl glauben möge, der Conj. nach der komparativen Partikel *ὡς* mit *ἄν* in Beziehung auf ein Haupttemp., welches in *ποιῆσαι* liegt, nämlich für: *ὅτι ποιεῖ*, um die Aussage bedingt darzustellen, s. K. §. 690, 3; vergl. I. 7, 7, 89). — 7) das Fut. attic. s. B. §. 95, 9. — 8) In wiefern das Imperf.? u. in wiefern Andere: *παρήγγειλε*? — 9) *διαγκυλόομαι*. — 10) Ueber die Form u. Bedeutung dieses Aor. s. II. 2, 4, 52). — 11) *δεῆσον*, der Acc. absol. des Imperson. mit *ὡς*; als ob, oder: weil man werde müssen etc. s. B. p. 416, An. 7, 2); vergl. IV. 1, 13, 65). — 12) *ἐπιβάλλω* im Pass. s. Lex. 4). — 13) Geschickte, Geeignete. — 14) Inf.

Ἐπεὶ δὲ πάντα παρεσκεύαστο καὶ οἱ λοχαγοὶ καὶ οἱ ὑπο- 13
λοχαγοὶ καὶ οἱ ἀξιοῦντες τούτων[15]) μὴ χείρους εἶναι πάντες παρατεταγμένοι ἦσαν καὶ ἀλλήλους [μὲν δὴ] συνεώρων, μηνοειδὴς[16]) γὰρ ἦν ἡ παράταξις διὰ τὸ χωρίον, ἐπεὶ δ'[17]) 14
ἐπαιάνισαν καὶ ἡ σάλπιγξ ἐφθέγξατο, ἅμα τε τῷ Ἐνυαλίῳ ἠλάλαξαν καὶ ἔθεον δρόμῳ οἱ ὁπλῖται, καὶ τὰ βέλη ὁμοῦ[18]) ἐφέρετο, λόγχαι, τοξεύματα, σφενδόναι[19]) καὶ πλεῖστοι δ' ἐκ τῶν χειρῶν λίθοι· ἦσαν δὲ οἳ καὶ πῦρ προςέφερον. Ὑπὸ[20]) 15
δὲ τοῦ πλήθους τῶν βελῶν ἔλιπον οἱ πολέμιοι τά τε σταυρώματα καὶ τὰς τύρσεις· ὥςτε Ἀγασίας Στυμφάλιος καὶ Φιλόξενος Πελληνεύς, καταθέμενοι τὰ ὅπλα, ἐν χιτῶνι μόνον ἀνέβησαν, καὶ ἄλλος ἄλλον εἷλκε[21]) καὶ ἄλλος ἀναβεβήκει[22])· καὶ ἡλώκει[23]) τὸ χωρίον, ὡς ἐδόκει. Καὶ οἱ μὲν πελτασταὶ 16
καὶ οἱ ψιλοὶ εἰςδραμόντες ἥρπαζον ὅ,τι ἕκαστος ἐδύνατο· ὁ δὲ Ξενοφῶν στὰς κατὰ τὰς πύλας ὁπόσους ἐδύνατο κατεκώλυ[σ]ε[24]) τῶν ὁπλιτῶν ἔξω· πολέμιοι γὰρ ἄλλοι ἐφαίνοντο ἐπ' ἄκροις τισὶν ἰσχυροῖς. Οὐ πολλοῦ δὲ χρόνου μεταξὺ 17
γενομένου[25]) κραυγή τε ἐγίγνετο ἔνδον καὶ ἔφευγον οἱ μὲν καὶ ἔχοντες ἃ ἔλαβον[26]), τάχα δέ τις καὶ τετρωμένος· καὶ πολὺς ἦν ὠθισμὸς ἀμφὶ τὰ θύρετρα. Καὶ ἐρωτώμενοι οἱ ἐκπίπτοντες ἔλεγον ὅτι ἄκρα τις ἔστιν[27]) ἔνδον καὶ οἱ πολέμιοι πολλοί, οἳ παίουσιν ἐκδεδραμηκότες[28]) τοὺς ἔνδον[29]) ἀνθρώπους.

Ἐνταῦθα ἀνειπεῖν ἐκέλευσε Τολμίδην τὸν κήρυκα ἰέναι 18
εἴσω τὸν βουλόμενόν τι λαμβάνειν. Καὶ ἵεντο[30]) πολλοὶ εἴσω, καὶ νικῶσι τοὺς ἐκπίπτοντας[31]) οἱ εἴσω[32]), ὠθούμενοι[33]), καὶ κατακλείουσι τοὺς πολεμίους πάλιν εἰς τὴν ἄκραν. Καὶ 19

---

des Zweckes s. II. 3, 22, 25). — mit Gen. τούτων dafür, d. h. für diese Anordnungen; über den passiv. Aor. s. B. §. 136, 2. — 15) der Gen. abhängig vom folgenden Compar. — 16) Andere: εὐειδής. — 17) für ἐπειδή, u. nachdem etc.; der Nachsatz beginnt mit ἅμα etc. — 18) Andere: ὁμόσε. — 19) Schleudermassen. — 20) ὑπό kausal: wegen, s. III. 1, 3, 26). — 21) ἕλκω, über das Augm. s. B. §. 84, 2. — 22) Ueber das weggelassene Augm. s. B. §. 83, An. 6. — 23) ἁλίσκομαι, das Perf. etc. mit passiver Bedeutung. — 24) hielt zurück; warum lieber κατεκώλυε, als der Aor.? — 25) inzwischen vorübergegangen. — 26) Aor. für Plusqu. s. I. 7, 18, 23). — 27) In wiefern der Ind. u. nicht Opt.? s. I. 9, 28, 4). — 28) ἐκτρέχω. — 29) der Artikel beim Adv. mit Subst. s. I. 6, 3, 74). — 30) die Bedeutung von εἶμι im Med. s. III. 4, 41, 83). — 31) die den Ausfall Machenden (Barbaren). — 32) sc. Ἕλληνες. — 33) fortgeschoben (von

τὰ μὲν ἔξω τῆς ἄκρας πάντα διηρπάσθη καὶ ἐξεκομίσαντο
οἱ Ἕλληνες· οἱ δὲ ὁπλῖται ἔθεντο τὰ ὅπλα[34]), οἱ μὲν περὶ
τὰ σταυρώματα, οἱ δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἐπὶ τὴν ἄκραν φέ-
20 ρουσαν. Ὁ δὲ Ξενοφῶν καὶ οἱ λοχαγοὶ ἐσκόπουν εἰ οἷόν[35])
τε εἴη τὴν ἄκραν λαβεῖν· ἦν γὰρ οὕτω σωτηρία ἀσφαλής,
ἄλλως δὲ πάγχαλεπον ἐδόκει εἶναι ἀπελθεῖν· σκοπουμένοις δὲ
21 αὐτοῖς ἔδοξε παντάπασιν ἀνάλωτον εἶναι τὸ χωρίον. Ἐνταῦθα
παρεσκευάζοντο τὴν ἄφοδον, καὶ τοὺς μὲν σταυροὺς ἕκαστοι
τοὺς καθ' αὑτοὺς[36]) διῄρουν[37]), καὶ τοὺς ἀχρείους[38]) καὶ
φορτία ἔχοντας ἐξεπέμποντο[39]) καὶ τῶν ὁπλιτῶν τὸ πλῆθος,
καταλιπόντες οἱ λοχαγοὶ οἷς ἕκαστος ἐπίστευεν.

22 Ἐπεὶ δὲ ἤρξαντο ἀποχωρεῖν, ἐπεξέθεον[40]) ἔνδοθεν πολ-
λοὶ[41]) γέῤῥα καὶ λόγχας ἔχοντες καὶ κνημῖδας καὶ κράνη
Παφλαγονικά· καὶ ἄλλοι ἐπὶ τὰς οἰκίας ἀνέβαινον τὰς ἔνθεν
23 καὶ ἔνθεν[42]) τῆς εἰς τὴν ἄκραν φερούσης ὁδοῦ· ὥςτε οὐδὲ
διώκειν ἀσφαλὲς ἦν [αὐτοὺς] κατὰ τὰς πύλας τὰς εἰς τὴν
ἄκραν φερούσας· καὶ γὰρ ξύλα μεγάλα ἐπεῤῥίπτουν[43]) ἄνω-
θεν, ὥςτε χαλεπὸν ἦν καὶ μένειν καὶ ἀπιέναι· καὶ ἡ νὺξ
24 φοβερὰ ἦν ἐπιοῦσα. Μαχομένων δὲ αὐτῶν καὶ ἀπορουμέ-
νων[44]), θεῶν τις αὐτοῖς μηχανὴν σωτηρίας δίδωσιν. Ἐξα-
πίνης γὰρ ἀνέλαμψεν οἰκία τῶν ἐν δεξιᾷ, ὅτου[45]) δὴ ἐνά-
ψαντος. Ὡς δ' αὕτη συνέπιπτεν, ἔφευγον οἱ ἀπὸ[46]) τῶν ἐν
25 δεξιᾷ οἰκιῶν. Ὡς δ' ἔμαθεν ὁ Ξενοφῶν τοῦτο παρὰ[47]) τῆς
τύχης, ἐνάπτειν ἐκέλευε καὶ τὰς ἐν ἀριστερᾷ οἰκίας· αἱ δὲ
ξύλιναι ἦσαν, ὥςτε καὶ ταχὺ ἐκαίοντο. Ἔφευγον οὖν καὶ
26 οἱ ἀπὸ τούτων τῶν οἰκιῶν. Οἱ δὲ κατὰ τὸ στόμα[48]) δὴ
ἔτι μόνοι ἐλύπουν καὶ δῆλοι[49]) ἦσαν ὅτι ἐπικείσονται[50])
ἐπὶ τῇ ἐξόδῳ τε καὶ καταβάσει. Ἐνταῦθα παραγγέλλει[51])
φορεῖν ξύλα ὅσοι ἐτύγχανον ἔξω ὄντες τῶν βελῶν εἰς τὸ μέσον

---

den Hineineilenden). — 34) mit den Waffen, s. I. 5, 14, 44). — 35) οἷόν τε, möglich, s. B. p. 446; vergl. über diese Attraction II. 4, 6, 14). — 36) καθ' αὑτούς, ihnen gegenüber, ihnen am nächsten, s. K. §. 527, 1), b). — 37) διαιρέω. — 38) zum Kampfe Untaugliche. — 39) von sich wegschicken. — 40) ἐπεκθέω. — 41) sc. πολέμιοι. — 42) sc. οὔσας. — 43) ἐπιῤῥίπτω u. ἐω. — 44) Der Gen. abs. für den zu dem folgenden δίδωσιν zu erwartenden Dat., vergl. I. 4, 12, 11). — 45) Ueber den Gen. ὅτου s. B. §. 77, 3. — 46) Artikel mit Praepos. s. I. 2, 3, 85). — 47) παρά mit Genitiv s. I. 9, 1, 96). — 48) am Ausgange. — 49) δῆλος, Adj. für Adv. s. I. 9, 11, 26). — 50) s. oben 93), sc. αὐτοῖς. — 51) sc. τούτους. —

ἑαυτῶν καὶ τῶν πολεμίων. Ἐπεὶ δὲ ἱκανὰ ἤδη ἦν, ἐνῆψαν·
ἐνῆπτον δὲ καὶ τὰς παρ' αὐτὸ τὸ χαράκωμα οἰκίας, ὅπως οἱ
πολέμιοι ἀμφὶ ταῦτα ἔχοιεν [52]. Οὕτω μόλις ἀπῆλθον ἀπὸ 27
τοῦ χωρίου, πῦρ ἐν μέσῳ ἑαυτῶν καὶ τῶν πολεμίων ποιη-
σάμενοι. Καὶ κατεκαύθη πᾶσα ἡ πόλις καὶ αἱ οἰκίαι καὶ
αἱ τύρσεις καὶ τὰ σταυρώματα καὶ τἄλλα [53] πάντα πλὴν
τῆς ἄκρας.

Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ἀπῄεσαν οἱ Ἕλληνες, ἔχοντες τὰ ἐπιτή- 28
δεια. Ἐπεὶ δὲ τὴν κατάβασιν ἐφοβοῦντο τὴν εἰς Τραπε-
ζοῦντα, πρανὴς γὰρ ἦν καὶ στενή, ψευδενέδραν ἐποιήσαντο [54]·
καὶ ἀνὴρ Μυσὸς τὸ γένος [55] καὶ τοὔνομα τοῦτο [56] ἔχων, 29
τῶν Κρητῶν λαβὼν τέτταρας ἢ πέντε, ἔμενεν ἐν λασίῳ χωρίῳ
καὶ προςεποιεῖτο τοὺς πολεμίους πειρᾶσθαι λανθάνειν [57]· αἱ
δὲ πέλται αὐτῶν ἄλλη καὶ ἄλλη [58] διεφαίνοντο χαλκαῖ οὖσαι.
Οἱ μὲν οὖν πολέμιοι ταῦτα διορῶντες ἐφοβοῦντο, ὡς ἐνέδραν 30
οὖσαν [59]· ἡ δὲ στρατιὰ ἐν τούτῳ κατέβαινεν. Ἐπεὶ δὲ ἐδόκει
ἱκανὸν ἤδη ὑπεληλυθέναι [60] τῷ Μυσῷ, ἐσήμηνε [61] φεύγειν
ἀνὰ κράτος [62]· καὶ ὃς [63] ἐξαναστὰς φεύγει καὶ οἱ σὺν αὐτῷ.
Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι Κρῆτες, ἁλίσκεσθαι [64] γὰρ ἔφασαν [65] τῷ 31
δρόμῳ, ἐκπεσόντες [66] ἐκ τῆς ὁδοῦ εἰς ὕλην, κατὰ τὰς νάπας
κυλινδούμενοι [67] ἐσώθησαν· ὁ Μυσὸς δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν φεύ-
γων ἐβόα βοηθεῖν· καὶ ἐβοήθησαν αὐτῷ καὶ ἀνέλαβον τετρω-
μένον. Καὶ αὐτοὶ ἐπὶ πόδα [68] ἀνεχώρουν βαλλόμενοι οἱ
βοηθήσαντες καὶ ἀντιτοξεύοντές τινες τῶν Κρητῶν. Οὕτως
ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸ στρατόπεδον πάντες σῶοι ὄντες.

III. Ἐπεὶ δὲ οὔτε ὁ Χειρίσοφος ἧκεν οὔτε πλοῖα ἱκανὰ 1
ἦν οὔτε τὰ ἐπιτήδεια ἦν λαμβάνειν ἔτι, ἐδόκει ἀπιτέον εἶναι.

---

52) ἀμφί mit ἔχειν u. εἶναι s. III. 5, 14, 76); warum der Opt. im Finalsatze? — 53) die Krasis s. B. §. 29, An. 3. — 54) In wiefern das Med.? — 55) Acc. der näheren Bestimmung, s. I. 7, 15, 15). — 56) denselben Namen Mysos. — 57) λανθάνειν mit Acc., sich verborgen halten vor jemand, s. K. §. 477, 4). R. p. 481, b). — 58) adverb. Dat.: hier u. dort, s. II. 6, 4, 1). — 59) ὡς mit Acc. abs.: als ob es sey, d. h. weil sie glaubten, dass es sey etc. s. I. 10, 6, 49). — 60) ὑπολανθάνω. — 61) sc. ὁ Μυσὸς τοῖς σὺν ἑαυτῷ; Andere ziehen unpassend τῷ Μυσῷ zu ἐσήμηνε, als ob demselben von dem Heere ein Zeichen gegeben worden sey. — 62) s. I. 8, 1, 42). — 63) καὶ ὅς von Personen, s. B. §. 126, 5. — 64) Inf. Praes. für Fut. s. II. 3, 27, *). — 65) glauben. — 66) ἐκπίπτω, hinausstürzen. — 67) κυλίνδω, in der att. Prosa: κυλινδέω. — 68) ἐπὶ πόδα, rückwärts gehend; s. das Lex. unter πούς, d).

Καὶ εἰς μὲν τὰ πλοῖα τούς τε ἀσθενοῦντας ἐνεβίβασαν [69])
καὶ τοὺς ὑπὲρ τετταράκοντα ἔτη καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας
καὶ τῶν σκευῶν ὅσα μὴ [70]) *ἀνάγκη ἦν ἔχειν. Καὶ Φιλήσιον*
καὶ Σοφαίνετον τοὺς πρεσβυτάτους τῶν στρατηγῶν εἰςβιβά-
σαντες τούτων ἐκέλευον ἐπιμελεῖσθαι [71])· *οἱ δὲ ἄλλοι ἐπο-*
2 *ρεύοντο* [72])· *ἡ δὲ ὁδὸς ὡδοπεποιημένη ἦν. Καὶ ἀφικνοῦνται*
πορευόμενοι εἰς Κερασοῦντα τριταῖοι [73]), *πόλιν Ἑλληνίδα ἐπὶ*
3 *θαλάττῃ, Σινωπέων ἄποικον* [74]), *ἐν τῇ Κολχίδι χώρᾳ. Ἐν-*
ταῦθα ἔμειναν ἡμέρας δέκα· καὶ ἐξέτασις ἐν τοῖς ὅπλοις [75])
γίγνεται καὶ ἀριθμός· καὶ ἐγένοντο ὀκτακιςχίλιοι καὶ ἑξακό-
σιοι. Οὗτοι ἐσώθησαν ἐκ τῶν ἀμφὶ [76]) *τοὺς μυρίους· οἱ δὲ*
ἄλλοι ἀπώλοντο ὑπό τε τῶν πολεμίων καὶ τῆς χιόνος καὶ
εἴτις [77]) *νόσῳ.*

4 *Ἐνταῦθα καὶ διαλαμβάνουσι τὸ ἀπὸ τῶν αἰχμαλώτων*
ἀργύριον γενόμενον [78]). *Καὶ τὴν δεκάτην* [79]) *ἣν τῷ Ἀπόλλωνι*
ἐξεῖλον καὶ τῇ Ἐφεσίᾳ Ἀρτέμιδι διέλαβον οἱ στρατηγοὶ τὸ
μέρος [80]) *ἕκαστος φυλάττειν* [81]) *τοῖς θεοῖς· ἀντὶ δὲ Χειρισόφου*
5 *Νέων ὁ Ἀσιναῖος ἔλαβε. Ξενοφῶν οὖν τὸ μὲν τοῦ Ἀπόλλω-*
νος [82]) *ἀνάθημα ποιησάμενος* [83]) *ἀνατίθησιν εἰς τὸν ἐν Δελ-*
φοῖς τῶν Ἀθηναίων θησαυρὸν [84]) *καὶ ἐπέγραψε τό τε αὑτοῦ*
ὄνομα καὶ τὸ Προξένου, ὃς σὺν Κλεάρχῳ ἀπέθανε· ξένος
6 *γὰρ ἦν αὐτοῦ. Τὸ δὲ τῆς Ἀρτέμιδος* [85]) *τῆς Ἐφεσίας, ὅτε*
ἀπῄει σὺν Ἀγησιλάῳ ἐκ τῆς Ἀσίας τὴν εἰς Βοιωτοὺς ὁδόν [86]),
καταλείπει [87]) *παρὰ Μεγαβύζῳ τῷ τῆς Ἀρτέμιδος νεωκόρῳ,*
ὅτι αὐτὸς κινδυνεύσων ἐδόκει [88]) *ἰέναι [μετὰ Ἀγησιλάου ἐν*

Cap. III. §. 1. 69) *ἐμβιβάζω.* — 70) In wiefern *μή* im relat. Satze? s. II. 2, 14, 94). — 71) Verba, die den Begr. der Sorge ausdrücken, mit Gen. s. K. §. 461. R. p. 532, b). — 72) sc. *κατὰ γῆν*, oder *πεζῇ*. — 73) das Adj. der Zeit für's Adv. s. B. §. 123, An. 3; vergl. I. 5, 14, 43). — 74) *ἄποικος* sc. *πόλις*, Gründung, Kolonie. — 75) in den Waffen (u. nicht unbewaffnet, wie sonst wohl). — 76) *ἀμφί* bei Zahlen. s. II. 6, 15, 59); Xenoph. gab früher (I. 2, 9, u. 7, 90.) die Gesammtzahl etwa zu 13000 M. an; daher muss *μυρίους* hier als runde Zahl gefasst werden. — 77) *εἴ τις*, mancher, s. B. p. 434, sc. *ἀπώλετο.* — 78) geworden, gelöst. — 79) sc. *μερίδα.* — 80) *τὸ μέρος*, den ihm zugekommenen Theil, seinen Theil. — 81) Inf. des Zweckes, s. II. 3, 22, 25). — 82) sc. *μέρος.* — 83) zu einem Weihgeschenk machen, oder: ein Weihgeschenk daraus machen. — 84) Viele Völker hatten zu Delphi ihre eigenen Schätze oder Schatzkammern zum Bewahren ihrer Geschenke. — 85) sc. *μέρος.* — 86) d. h. gegen die verbündeten Feinde Spartas, in die Schlacht bei Koroneia. — 87) Andere: *κατέλιπε.* — 88) *ἐδόκει* personell; daher die Bestimmungen des Inf. im Nom.: als ein Gefahr laufen

Κορωνείᾳ[89])]· *καὶ ἐπέστειλεν*[90]), *ἣν μὲν αὐτὸς σωθῇ*[91]),
ἑαυτῷ ἀποδοῦναι· εἰ δέ τι πάθοι[92]), *ἀναθεῖναι*[93]) *ποιησά-*
μενον τῇ Ἀρτέμιδι ὅ,τι οἴοιτο χαριεῖσθαι[94]) *τῇ θεῷ. Ἐπεὶ* 7
δ' ἔφευγεν[95]) *ὁ Ξενοφῶν, κατοικοῦντος ἤδη αὐτοῦ ἐν Σκιλ-*
λοῦντι, ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων οἰκισθέντι παρὰ τὴν Ὀλυμ-
πίαν, ἀφικνεῖται Μεγάβυζος εἰς Ὀλυμπίαν θεωρήσων[96]) *καὶ*
ἀποδίδωσι τὴν παρακαταθήκην αὐτῷ. Ξενοφῶν δὲ λαβὼν χω-
ρίον ὠνεῖται τῇ θεῷ ὅπου[97]) *ἀνεῖλεν*[98]) *ὁ θεός*[99]). *Ἔτυχε*[100]) 8
δὲ διὰ μέσου ῥέων τοῦ χωρίου ποταμὸς[1]) *Σελινοῦς. Καὶ*
ἐν Ἐφέσῳ δὲ παρὰ[2]) *τὸν τῆς Ἐφεσίας Ἀρτέμιδος νεὼν*[3])
Σελινοῦς ποταμὸς παραῤῥεῖ, καὶ ἰχθύες δὲ ἐν ἀμφοτέροις
ἔνεισι καὶ κόγχαι· ἐν δὲ τῷ ἐν Σκιλλοῦντι[4]) *χωρίῳ καὶ θῆραι*
πάντων[5]) *ὁπόσα ἐστὶν ἀγρευόμενα*[6]) *θηρία. Ἐποίησε δὲ καὶ* 9
βωμὸν καὶ ναὸν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ[7]) *ἀργυρίου, καὶ τὸ λοιπὸν*[8])
ἀεὶ δεκατεύων τὰ ἐκ τοῦ ἀγροῦ ὡραῖα θυσίαν ἐποίει[9]) *τῇ*
θεῷ, καὶ πάντες οἱ πολῖται καὶ οἱ πρόσχωροι ὁμοῦ ἄνδρες
καὶ γυναῖκες μετεῖχον τῆς ἑορτῆς. Παρέχει δὲ ἡ θεὸς τοῖς
σκηνοῦσιν ἄλφιτα, ἄρτους, οἶνον, τραγήματα καὶ τῶν θυο-
μένων ἀπὸ τῆς ἱερᾶς νομῆς[10]) *λάχος καὶ τῶν θηρευομένων*[11])
δέ. Καὶ γὰρ θήραν ἐποιοῦντο εἰς τὴν ἑορτὴν οἵ τε Ξενο- 10
φῶντος παῖδες καὶ οἱ τῶν ἄλλων πολιτῶν, οἱ δὲ βουλόμενοι
καὶ ἄνδρες συνεθήρων[12])· *καὶ ἡλίσκετο τὰ μὲν ἐξ αὐτοῦ τοῦ*
ἱεροῦ χώρου, τὰ δὲ καὶ ἐκ τῆς Φολόης[13]), *σύες καὶ δορκά-*
δες καὶ ἔλαφοι. Ἔστι[14]) *δὲ ὁ τόπος ᾗ*[15]) *ἐκ Λακεδαίμονος* 11

Werdender, s. I. 9, 20, *); auch in *ἰέναι* liegt eigentlich die Bedeutung des Fut., s. II. 2, 1, 39). — 89) Diese Worte sollten wohl mit Recht wegbleiben. — 90) sc. *αὐτῷ*. — 91) Was liegt im Conj. u. zwar dem Conj. Aor. des hypoth. Satzes? s. I. 7, 7, 83). — 92) Warum hier der Opt., u. nicht *ἣν πάθῃ*? si quid sibi accidisset, i. e. si periisset. — 93) sc. *αὐτό*, es weihen. — 94) *χαρίζομαι*, vergl. V. 2, 11, 7). — 95) *φεύγειν*, verbannt seyn (aus Athen); warum lieber das Imperf., als der hier noch vorkommende Aor.? — 96) Part. Fut. final. — 97) sc. *ὠνεῖσθαι*. — 98) *ἀναιρέω*, sc. *φωνήν*, s. das Lex. 4). — 99) der delphische Gott Apollon. — 100) welcher Begr. liegt im verbo fin. u. welcher im Part.? — 1) sc. *καλούμενος*, s. B. §. 124, 3. — 2) *παρά*, längshin, s. I. 9, 13, 39). 3) s. die attische zweite Declin. B. §. 37. — 4) um, oder bei Skillus, s. K. §. 520; vergl. IV. 8, 22, 54). — 5) sc. *θηρίων*. — 6) gejagt werdende, d. h. die zur Jagd dienen. — 7) geweiht. — 8) *τὸ λοιπόν*, adverb. Acc.: ausserdem, s. I. 10, 10, 67). — 9) Warum das Imperf.? s. III. 4, 34, 52). — 10) heilige Trift. — 11) sc. *θηρίων*. — 12) *συνθηράω*. — 13) Gränzgebirg zwischen Arkadien u. Elis. — 14) Ueber den Accent s. B. p. 231, 3. — 15) kor-

εἰς Ὀλυμπίαν πορεύονται ὡς[16]) εἴκοσι στάδιοι[17]) ἀπὸ τοῦ ἐν
Ὀλυμπίᾳ Διὸς ἱεροῦ. Ἔνι[18]) δ' ἐν τῷ ἱερῷ χώρῳ καὶ λειμὼν
καὶ ἄλση καὶ ὄρη δένδρων μεστά, ἱκανὰ καὶ σῦς καὶ αἶγας
καὶ οἶς καὶ βοῦς τρέφειν[19]) καὶ ἵππους, ὥςτε καὶ τὰ τῶν εἰς
τὴν ἑορτὴν ἰόντων ὑποζύγια εὐωχεῖσθαι[20]). Περὶ δὲ αὐτὸν
12 τὸν ναὸν ἄλσος ἡμέρων δένδρων[21]) ἐφυτεύθη ὅσα ἐστὶ τρωκτὰ
ὡραῖα[22]). Ὁ δὲ ναός, ὡς μικρὸς μεγάλῳ, τῷ ἐν Ἐφέσῳ
εἴκασται[23]), καὶ τὸ ξόανον ἔοικεν[24]), ὡς[25]) κυπαρίττινον,
13 χρυσῷ ὄντι τῷ ἐν Ἐφέσῳ. Καὶ στήλη ἕστηκε[26]) παρὰ[27])
τὸν ναὸν γράμματα ἔχουσα· ΙΕΡΟΣ Ο ΧΩΡΟΣ ΤΗΣ
ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ. ΤΟΝ ΔΕ ΕΧΟΝΤΑ[28]) ΚΑΙ ΚΑΡΠΟΥ-
ΜΕΝΟΝ ΤΗΝ ΜΕΝ ΔΕΚΑΤΗΝ ΚΑΤΑΘΥΕΙΝ[29])
ΕΚΑΣΤΟΥ ΕΤΟΥΣ. ΕΚ ΔΕ ΤΟΥ ΠΕΡΙΤΤΟΥ ΤΟΝ
ΝΑΟΝ ΕΠΙΣΚΕΥΑΖΕΙΝ. ΕΑΝ ΔΕ ΤΙΣ ΜΗ ΠΟΙΗΙ
ΤΑΥΤΑ ΤΗΙ ΘΕΩΙ ΜΕΛΗΣΕΙ[30]).
1 IV. Ἐκ Κερασοῦντος δὲ κατὰ θάλατταν μὲν ἐκομίζοντο
οἵπερ καὶ πρόσθεν[31]), οἱ δ' ἄλλοι κατὰ γῆν ἐπορεύοντο.
2 Ἐπεὶ δὲ ἦσαν ἐπὶ τοῖς Μοσσυνοίκων ὁρίοις, πέμπουσιν εἰς
αὐτοὺς[32]) Τιμησίθεον τὸν Τραπεζούντιον, πρόξενον ὄντα
τῶν Μοσσυνοίκων, ἐρωτῶντες πότερον ὡς διὰ φιλίας[33]) ἢ
ὡς διὰ πολεμίας πορεύσονται[34]) τῆς χώρας. Οἱ δὲ εἶπον
3 ὅτι οὐ διήσοιεν[35])· ἐπίστευον γὰρ τοῖς χωρίοις. Ἐντεῦθεν[36])

---

relat. Pron.: wo, s. III. 4, 32, 46). — 16) ὡς, bei Zahlen: etwa, s. IV. 3, 1, 18). — 17) στάδιοι als Appos. zu τόπος, vergl. I. 7, 14, 15). — 18) Ueber den Accent u. die Bedeutung von ἔνι s. B. §. 117, 3, 2). K. §. 57, An. 2. R. p. 51, c). — 19) Inf. der näheren Bestimmung s. III. 1, 13, 71). — 20) Warum der Inf. nach ὥςτε? s. I. 6, 6, 94). — 21) zahme, d. h. Garten- oder Obstbäume. — 22) ὅσα nach Einigen für ὅσων, oder wohl besser für: τούτων ὅσα ἐστὶ ὡραῖα τρωκτὰ sc. ἐστί, deren reife Früchte sind roh zu essen. — 23) εἰκάζω. — 24) εἴκω. — 25) ὡς, sowie, in wiefern. — 26) die Bedeutung von ἕστηκα s. B. p. 223, 2. — 27) παρά mit Acc. drückt hier die unbestimmte Nähe aus: bei, s. K. §. 535, III. b). — 28) sc. αὐτόν. — 29) Inf. für Bitte, Befehl u. Wunsch, mit dem Subj. im Acc., weil er Obj. eines zu ergänzenden Hauptverbs ist, welches den Begr. einer Begehrung oder eines Wunsches ausdrückt, s. B. §. 142, An. 5. K. §. 554, b. u. c. R. p. 654, An. 6. M. §. 545. — 30) s. μέλω, Lex. 2); Andere μελήσοι; der Opt. Fut. aber nach Kr. nur in or. obl.

Cap. IV. §. 1. 31) s. oben V. 3, 1. — 32) wie oben I. 1, 11, die Bewohner für das Land; daher εἰς. — 33) für διὰ τῆς χώρας ὡς διὰ φιλίας, s. I. 3, 14, 89). — 34) πότερον in der indirecten Frage mit dem Ind. Fut. nach dem Praes., im Sinne der graden Rede, um das Geschehende als Wirklichkeit darzustellen, s. K. §. 700 u. 707. — 35) sc. αὐτούς, s. ἵημι; der Opt. mit οὐ s. III. 2, 35, 48); sonst

λέγει ὁ Τιμησίθεος ὅτι πολέμιοί εἰσιν αὐτοῖς οἱ ἐκ τοῦ ἐπέ-
κεινα [37]). Καὶ ἐδόκει καλέσαι [38]) ἐκείνους, εἰ βούλοιντο συμμα-
χίαν ποιήσασθαι· καὶ πεμφθεὶς ὁ Τιμησίθεος ἧκεν ἄγων τοὺς
ἄρχοντας. Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο, συνῆλθον οἵ τε τῶν Μοσσυ- 4
νοίκων ἄρχοντες καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἑλλήνων· καὶ ἔλεγε [39])
μὲν Ξενοφῶν, ἡρμήνευε δὲ Τιμησίθεος.

Ὦ ἄνδρες Μοσσύνοικοι, ἡμεῖς διασωθῆναι [40]) βουλόμεθα 5
πρὸς τὴν Ἑλλάδα πεζῇ· πλοῖα γὰρ οὐκ ἔχομεν· κωλύουσι δὲ
οὗτοι ἡμᾶς οὓς ἀκούομεν ὑμῖν πολεμίους εἶναι. Εἰ οὖν 6
βούλεσθε, ἔξεστιν ὑμῖν ἡμᾶς λαβεῖν συμμάχους καὶ τιμωρή-
σασθαι εἴ τι [41]) πώποτε ὑμᾶς οὗτοι ἠδίκησαν [42]), καὶ τὸ
λοιπὸν [43]) ὑμῶν ὑπηκόους εἶναι τούτους. Εἰ δὲ ἡμᾶς ἀφήσετε, 7
σκέψασθε πόθεν αὖθις ἂν τοσαύτην δύναμιν λάβοιτε [44]) σύμμα-
χον. Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίνατο ὁ ἄρχων [45]) τῶν Μοσσυνοίκων 8
ὅτι καὶ βούλοιντο ταῦτα καὶ δέχοιντο τὴν συμμαχίαν. Ἄγετε 9
δή, ἔφη ὁ Ξενοφῶν, τί ἡμῶν δεήσεσθε χρήσασθαι [46]), ἂν
σύμμαχοι ὑμῶν γενώμεθα [47]), καὶ ὑμεῖς τί οἷοί [48]) τε ἔσεσθε
ἡμῖν συμπρᾶξαι περὶ τῆς διόδου; Οἱ δὲ εἶπον ὅτι [49]) ἱκανοί 10
ἐσμεν εἰς τὴν χώραν εἰςβάλλειν ἐκ τοῦ ἐπὶ θάτερα [50]) τὴν
τῶν ὑμῖν τε καὶ ἡμῖν πολεμίων, καὶ δεῦρο ὑμῖν πέμψαι ναῦς
τε καὶ ἄνδρας οἵτινες ὑμῖν συμμαχοῦνταί [51]) τε καὶ τὴν ὁδὸν
ἡγήσονται [52]).

Ἐπὶ τούτοις πιστὰ [53]) δόντες καὶ λαβόντες ᾤχοντο. Καὶ 11
ἧκον τῇ ὑστεραίᾳ ἄγοντες τριακόσια πλοῖα μονόξυλα [54]) καὶ
ἐν ἑκάστῳ τρεῖς ἄνδρας, ὧν οἱ μὲν δύο ἐκβάντες εἰς τάξιν

---

ganz anomal: διοίσειεν von διαφέρω. — 36) daher. — 37) die von der Jenseite, d. h. die jenseits von ihnen Wohnenden. — 38) auffordern. — 39) Warum lieber das Imperf., als der hier vorkommende Aor. ἔλεξε? — 40) διασώζω; Andere: διελθεῖν. — 41) adverb. Acc.: etwa, s. III. 1, 37, 98). — 42) Aor. für Perf. s. I. 6, 6, 84). — 43) τὸ λοιπόν s. oben N. 8). — 44) Was liegt in dem Opt. mit ἄν? s. I. 5, 9, 12). — 45) der Vornehmste. — 46) eine doppelte Redeweise: wozu werdet ihr uns nöthig haben zu gebrauchen, sc. ἡμῖν; denn es heisst: δεῖσθαι τινός τι, bedürfen Etwas zu Etwas, u. χρῆσθαι τινί τι, gebrauchen Etwas zu Etwas. — 47) Was liegt im Aor. Conj. des hypoth. Satzes? — 48) welche, d. h. wie beschaffen, wie werdet ihr im Stande seyn, mit Inf. der näheren Bestimmung, s. III. 1, 13, 71). — 49) ὅτι, blos Zeichen des Objectiven, auch in der graden Rede: das, s. I. 6, 8, 12). — 50) für τὰ ἕτερα, s. N. 37). — 51) Fut. secund. s. B. §. 95, 10, An. 16. — 52) ἡγέομαι mit ὁδόν, einen Weg vorangehen. — 53) πιστά s. II. 3, 26, 50). — 54) die aus

12 ἔθεντο τὰ ὅπλα[55]), ὁ δὲ εἷς ἔμενε. Καὶ οἱ μὲν[56]) λαβόντες
τὰ πλοῖα ἀπέπλευσαν, οἱ δὲ μένοντες ἐξετάξαντο ὧδε. Ἔστη-
σαν[57]) ἀνὰ[58]) ἑκατὸν μάλιστα[59]), ὥςπερ οἱ χοροί, ἀντι-
στοιχοῦντες ἀλλήλοις, ἔχοντες γέῤῥα[60]) πάντες λευκῶν βοῶν
δασέα[61]), εἰκασμένα κιττοῦ πετάλῳ, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ παλτὸν
ὡς[62]) ἑξάπηχυ, ἔμπροσθεν μὲν λόγχην ἔχον, ὄπισθεν δὲ
13 αὐτοῦ τοῦ ξύλου σφαιροειδές[63]). Χιτωνίσκους δὲ ἐνδεδύ-
κεσαν[64]) ὑπὲρ[65]) γονάτων, πάχος[66]) ὡς λινοῦ στρωματο-
δέσμου, ἐπὶ τῇ κεφαλῇ[67]) δὲ κράνη σκύτινα οἷαπερ τὰ Πα-
φλαγονικά, κρώβυλον ἔχοντα κατὰ μέσον, ἐγγύτατα τιαροειδῆ·
14 εἶχον δὲ καὶ σαγάρεις σιδηρᾶς. Ἐντεῦθεν ἐξῆρχε μὲν αὐτῶν
εἷς, οἱ δὲ ἄλλοι πάντες ἐπορεύοντο ᾄδοντες ἐν ῥυθμῷ, καὶ
διελθόντες διὰ τῶν τάξεων καὶ διὰ τῶν ὅπλων τῶν Ἑλλήνων
ἐπορεύοντο εὐθὺς πρὸς τοὺς πολεμίους ἐπὶ χωρίον ὃ ἐδόκει
15 ἐπιμαχώτατον εἶναι. Ὠικεῖτο δὲ τοῦτο πρὸ τῆς πόλεως τῆς
μητροπόλεως καλουμένης αὐτοῖς[68]) καὶ ἐχούσης τὸ ἀκρότα-
τον[69]) τῶν Μοσσυνοίκων. Καὶ περὶ[70]) τούτου ὁ πόλεμος
ἦν· οἱ γὰρ ἀεὶ τοῦτ' ἔχοντες ἐδόκουν ἐγκρατεῖς εἶναι καὶ
πάντων Μοσσυνοίκων, καὶ ἔφασαν τούτους οὐ[71]) δικαίως
16 ἔχειν τοῦτο, ἀλλὰ κοινὸν ὂν καταλαβόντας πλεονεκτεῖν. Εἵ-
ποντο δ' αὐτοῖς καὶ τῶν Ἑλλήνων τινές, οὐ ταχθέντες ὑπὸ
τῶν στρατηγῶν ἀλλὰ ἁρπαγῆς ἕνεκεν. Οἱ δὲ πολέμιοι προς-
ιόντων[72]) τέως μὲν ἡσύχαζον· ἐπεὶ δ' ἐγγὺς ἐγένοντο τοῦ
χωρίου, ἐκδραμόντες[73]) τρέπονται[74]) αὐτούς· καὶ ἀπέκτειναν
συχνοὺς τῶν βαρβάρων καὶ τῶν συναναβάντων Ἑλλήνων τινάς,

---

einem einzigen Stamme gemacht waren. — 55) s. I. 5, 14, 44). — 56) οἱ μέν oft auf den näheren Begriff, οἱ δέ auf den entfernteren sich beziehend, vergl. I. 10, 4, 36). — 57) intrans.; also Aor. 1 oder 2? — 58) ἀνά ein distribut. Zahlenverhältniss ausdrückend: je, zu, s. III. 4, 21, *). — 59) μάλιστα bei Bestimmungen der Zahl: ungefähr, s. das Lex. — 60) γέῤῥα s. I. 8, 9, 70). — 61) dicht überzogen mit weisshaarigen Ochsenhäuten. — 62) ὡς bei Zahlbestimmungen s. IV. 3, 1, 18). — 63) hinten am Holze selbst (also ohne Eisen im Gegensatze zu der eisernen Spitze) kugelförmig, sc. ὄν, ὄπισθεν mit Gen. s. K. §. 448, An. 2. u. 450, ddd); Andere machen den Gen. von σφαιροειδές abhängig. — 64) s. δύω. — 65) oberhalb, also die nicht bis zum Knie reichten. — 66) Acc. der näheren Bestimmung, s. I. 7, 15, 15). — 67) ἐφόρουν. — 68) Dat. bei Pass. s. I. 8, 12, 89). — 69) Hauptfeste. — 70) περί kausal: um, wegen, s. K. §. 530, 2); vergl. III. 2, 15, 37), — 71) Inwiefern οὐ beim Inf. s. II. 2, 1, 37). — 72) sc. ἐκείνων, Gen. abs. ohne Subj. s. I. 4, 12, 11). — 73) τρέχω. — 74) τρέπω im

καὶ ἐδίωκον μέχρις*) οὗ εἶδον τοὺς Ἕλληνας βοηθοῦντας·
εἶτα δὲ ἀποτραπόμενοι ᾤχοντο· καὶ ἀποτεμόντες τὰς κεφαλὰς 17
τῶν νεκρῶν ἐπεδείκνυσαν τοῖς τε Ἕλλησι καὶ τοῖς ἑαυτῶν
πολεμίοις, καὶ ἅμα ἐχόρευον νόμῳ τινὶ [75]) ᾄδοντες. Οἱ δὲ 18
Ἕλληνες μάλα ἤχθοντο ὅτι τούς τε πολεμίους ἐπεποιήκεσαν
θρασυτέρους καὶ ὅτι οἱ ἐξελθόντες Ἕλληνες σὺν αὐτοῖς ἐπε-
φεύγεσαν [76]) μάλα [77]) ὄντες συχνοί· ὃ οὔπω πρόσθεν ἐπεποιή-
κεσαν ἐν τῇ στρατείᾳ. Ξενοφῶν δὲ συγκαλέσας τοὺς Ἕλλη- 19
νας εἶπεν· Ἄνδρες στρατιῶται, μηδὲν ἀθυμήσητε [78]) ἕνεκα
τῶν γεγενημένων· ἔστι γὰρ ὅ τι καὶ ἀγαθὸν οὐ μεῖον τοῦ
κακοῦ γεγένηται [79]). Πρῶτον μὲν γὰρ ἐπίστασθε ὅτι οἱ μέλλον- 20
τες ἡμῖν ἡγεῖσθαι τῷ ὄντι [80]) πολέμιοί εἰσιν οἷςπερ καὶ ἡμᾶς [81])
ἀνάγκη· ἔπειτα δὲ καὶ τῶν Ἑλλήνων οἱ ἀφροντιστήσαντες τῆς
σὺν ἡμῖν τάξεως καὶ ἱκανοὶ [82]) ἡγησάμενοι εἶναι σὺν τοῖς
βαρβάροις ταὐτὰ πράττειν ἅπερ σὺν ἡμῖν δίκην δεδώκασιν·
ὥςτε αὖθις [83]) ἧττον τῆς ἡμετέρας τάξεως ἀπολείψονται.
Ἀλλ' ὑμᾶς δεῖ παρασκευάζεσθαι, ὅπως καὶ τοῖς φίλοις οὖσι 21
τῶν βαρβάρων [84]) δόξετε [85]) κρείττους [86]) αὐτῶν εἶναι καὶ τοῖς
πολεμίοις δηλώσετε ὅτι οὐχ ὁμοίοις ἀνδράσι μαχοῦνται [87]) νῦν
τε καὶ [88]) ὅτε τοῖς ἀτάκτοις ἐμάχοντο.

Ταύτην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν οὕτω διέμειναν· τῇ δ' 22
ὑστεραίᾳ θύσαντες, ἐπεὶ ἐκαλλιερήσαντο, ἀριστήσαντες ὀρ-
θίους [89]) τοὺς λόχους ποιησάμενοι καὶ τοὺς βαρβάρους ἐπὶ
τὸ εὐώνυμον [90]) κατὰ ταὐτὰ [91]) ταξάμενοι ἐπορεύοντο, τοὺς
τοξότας μεταξὺ τῶν λόχων ὀρθίων ὄντων ἔχοντες, ὑπολειπο-

Med. s. das Lex. — *) *μέχρις οὗ* s. II. 6, 5, 9). — 75) nach einem gewissen Takte. — 76) *φεύγω*, Plusqu. — 77) das Adv. getrennt von seinem Adj., vergl. IV. 6, 16. — 78) *μή* mit Aor. Conj. bei negativen Bitten u. Aufforderungen s. III. 2, 17, 41). — 79) konstruire: — *ἀγαθὸν γεγένηται — μεῖον ἐστί* etc. — 80) in der That, s. Lex. 6), b). — 81) sc. *πολεμίους εἶναι*. — 82) Warum der Nom. beim Inf. s. I. 9, 20, *). — 83) *αὖθις*, ferner. — 84) konstruire: *τοῖς τῶν βαρβάρων οὖσι φίλοις* sc. *ἡμῖν*, denen von den Barb. die uns befreundet sind; dass die Part. von *εἶναι* u. *καλεῖσθαι* den sie näher bestimmenden Nom. (*φίλοι*) in den Casus verwandeln, in welchem sie selbst stehen, s. B. §. 144, An. 4. vergl. I. 4, 15, 33). — 85) Andere: *δόξητε*; über *ὅπως* mit Fut. u. Conj. Aor. s. I. 4, 16, 42). — 86) ist *κρείττους* Nom. oder Acc. als Bestimmung des Inf.? s. I. 9, 20, *). — 87) das Fut. secund. s. B. §. 95, 10, An. 16. — 88) *τε καὶ ὅτε*, sowie (auch) damals, als etc. s. K. §. 613, 3. — 89) *ὄρθιος*, gereiht, s. IV. 2, 11, 60). — 90) *εὐώνυμος* s. I. 2, 15, 31). — 91) eben so, auf dieselbe Weise;

23 *μένους*[92]) *δὲ μικρὸν τοῦ στόματος τῶν ὁπλιτῶν. Ἦσαν γὰρ
τῶν πολεμίων οἱ εὔζωνοι κατατρέχοντες τοῖς λίθοις ἔβαλλον.
Τούτους οὖν ἀνέστελλον*[93]) *οἱ τοξόται καὶ οἱ πελτασταί. Οἱ
δ' ἄλλοι βάδην ἐπορεύοντο πρῶτον μὲν ἐπὶ τὸ χωρίον, ἀφ'
οὗ τῇ προτεραίᾳ οἱ βάρβαροι ἐτράπησαν καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς·
24 ἐνταῦθα γὰρ οἱ πολέμιοι ἦσαν ἀντιτεταγμένοι. Τοὺς μὲν οὖν
πελταστὰς ἐδέξαντο*[94]) *οἱ βάρβαροι καὶ ἐμάχοντο, ἐπειδὴ δὲ
ἐγγὺς ἦσαν οἱ ὁπλῖται, ἐτράποντο. Καὶ οἱ μὲν πελτασταὶ
εὐθὺς εἵποντο διώκοντες ἄνω πρὸς τὴν μητρόπολιν, οἱ δὲ
25 ὁπλῖται ἐν τάξει εἵποντο. Ἐπεὶ δὲ*[95]) *ἄνω ἦσαν πρὸς ταῖς
τῆς μητροπόλεως οἰκίαις, ἐνταῦθα δὴ οἱ πολέμιοι ὁμοῦ δὴ
πάντες γενόμενοι*[96]) *ἐμάχοντο καὶ ἐξηκόντιζον τοῖς παλτοῖς·
καὶ ἄλλα*[97]) *δόρατα ἔχοντες παχέα, μακρά, ὅσα ἀνὴρ ἂν φέ-
26 ροι*[98]) *μόλις, τούτοις ἐπειρῶντο ἀμύνεσθαι ἐκ χειρός*[99]). *Ἐπεὶ
δὲ οὐχ ὑφίεντο οἱ Ἕλληνες, ἀλλ' ὁμόσε ἐχώρουν, ἔφυγον οἱ
βάρβαροι καὶ ἐντεῦθεν, ἅπαντες λιπόντες τὸ χωρίον. Ὁ δὲ
βασιλεὺς αὐτῶν ὁ ἐν τῷ μόσσυνι τῷ ἐπ' ἄκρου ᾠκοδομη-
μένῳ, ὃν τρέφουσι πάντες κοινῇ*[100]) *αὐτοῦ μένοντα καὶ φυ-
λάττοντα*[1]), *οὐκ ἤθελεν ἐξελθεῖν, οὐδὲ οἱ ἐν τῷ προτέρῳ*[2])
αἱρεθέντι χωρίῳ, ἀλλ' αὐτοῦ σὺν τοῖς μοσσύνοις[3]) *κατεκαύ-
27 θησαν*[4]). *Οἱ δὲ Ἕλληνες διαρπάζοντες τὰ χωρία εὕρισκον
θησαυροὺς*[5]) *ἐν ταῖς οἰκίαις ἄρτων νενημένων*[6]) *πατρίους*[7])
*[περυσινῶν], ὡς ἔφασαν οἱ Μοσσύνοικοι, τὸν δὲ νέον σῖτον
σὺν τῇ καλάμῃ ἀποκείμενον· ἦσαν δὲ ζειαὶ*[8]) *αἱ πλεῖσται.
28 Καὶ δελφίνων τεμάχη ἐν ἀμφορεῦσιν εὑρίσκετο τεταριχευμένα
καὶ στέαρ ἐν τεύχεσι τῶν δελφίνων, ᾧ ἐχρῶντο οἱ Μοσσύ-
νοικοι καθάπερ οἱ Ἕλληνες τῷ ἐλαίῳ*[9])· *κάρυα δὲ ἐπὶ τῶν*

---

die Krasis u. Koronis s. B. §. 74, 2. An. u. §. 29, 2, c. — 92) *ὑπολείπω* im Pass. s. das Lex. — 93) *ἀναστέλλω*, s. Lex. 2). — 94) Ueber den hier mit dem Imperf. wechselnden Aor. s. K. §. 385, 4. R. p. 563, An. 3. M. §. 497, wo unsere Stelle vorkommt. — 95) *ἐπεὶ δέ* entspricht dem in §. 23. vorausgegangenen *πρῶτον μέν*. — 96) *ὁμοῦ γενόμενοι*, zusammen gekommen, versammelt. — 97) Andere: *ἄλλοι*. — 98) *ἄν* mit Rel. u. Opt. s. I. 5, 9, 12). — 99) von der Hand aus, aus der Nähe. — 100) adverb. Dat.: gemeinsam, vergl. II. 6, 4, 1). — 1) wachend, d. h. über den Ort; Andere wollen ohne Noth lieber *φυλάττουσι*. — 2) *προτέρῳ*, adv. von der Zeit, s. Lex. 2); Andere: *πρότερον*. — 3) Da der Nom. *μόσσυνος* zweifelhaft ist, so lesen Andere: *τοῖν μοσσύνοιν*. — 4) *καίω*. — 5) Vorräthe. — 6) *νέω*. — 7) nach väterlicher Sitte, vergl. III. 2, 16, 39). — 8) *ζειαί* als Subj. — 9) *χρῆσθαι* mit doppeltem

ἀνώγαίων ἦν πολλὰ τὰ πλατέα[10]), οὐκ ἔχοντα διαφυὴν οὐδε-
μίαν. Τούτῳ καὶ πλείστῳ[11]) σίτῳ ἐχρῶντο ἕψοντες καὶ ἄρτους 29
ὀπτῶντες. Οἶνος δὲ εὑρίσκετο ὃς ἄκρατος μὲν ὀξὺς ἐφαίνετο
εἶναι ὑπὸ τῆς αὐστηρότητος, κερασθεὶς[12]) δὲ εὐώδης τε
καὶ ἡδύς.

Οἱ μὲν δὲ Ἕλληνες ἀριστήσαντες ἐνταῦθα ἐπορεύοντο 30
τοῦ πρόσω[13]), παραδόντες τὸ χωρίον τοῖς συμμαχήσασι τῶν
Μοσσυνοίκων. Ὁπόσα δὲ καὶ ἄλλα παρῄεσαν χωρία τῶν
σὺν τοῖς πολεμίοις ὄντων[14]), τὰ εὐπροσοδώτατα οἱ μὲν ἔλιπον,
οἱ δὲ ἑκόντες προσεχώρουν. Τὰ δὲ πλεῖστα τοιάδε ἦν τῶν
χωρίων. Ἀπεῖχον αἱ πόλεις ἀπ᾽ ἀλλήλων στάδια ὀγδοήκοντα, 31
αἱ δὲ πλεῖον, αἱ δὲ μεῖον· ἀναβοώντων δὲ ἀλλήλων[15]) συνή-
κουον εἰς τὴν ἑτέραν ἐκ τῆς ἑτέρας πόλεως· οὕτως ὑψηλή
τε καὶ κοίλη ἡ χώρα ἦν. Ἐπεὶ δὲ πορευόμενοι ἐν τοῖς φίλοις 32
ἦσαν, ἐπεδείκνυσαν αὐτοῖς παῖδας τῶν εὐδαιμόνων σιτευτούς,
τεθραμμένους[16]) καρύοις ἑφθοῖς[17]), ἁπαλοὺς καὶ λευκοὺς
σφόδρα καὶ οὐ πολλοῦ[18]) δέοντας ἴσους[19]) τὸ πλάτος[20]) καὶ
τὸ μῆκος εἶναι, ποικίλους δὲ τὰ νῶτα καὶ τὰ ἔμπροσθεν
πάντα ἐστιγμένους ἀνθέμια[21]). Ἐζήτουν δὲ καὶ ταῖς ἑταί- 33
ραις αἷς[22]) ἦγον οἱ Ἕλληνες ἐμφανῶς συγγίγνεσθαι[23])· νό-
μος γὰρ ἦν σφίσιν οὗτος. Λευκοὶ δὲ πάντες οἱ ἄνδρες καὶ
αἱ γυναῖκες. Τούτους ἔλεγον οἱ στρατευσάμενοι βαρβαρω- 34
τάτους διελθεῖν καὶ πλεῖστον τῶν Ἑλληνικῶν νόμων κεχω-
ρισμένους[24]). Ἔν τε γὰρ ὄχλῳ ὄντες ἐποίουν[25]) ἅπερ ἂν
ἄνθρωποι ἐν ἐρημίᾳ ποιήσειαν[26]), ἄλλως δὲ οὐκ ἂν τολ-
μῷεν[27]), μόνοι τε ὄντες ὅμοια ἔπραττον ἅπερ ἂν μετ᾽ ἄλλων
ὄντες[28])· διελέγοντό τε ἑαυτοῖς καὶ ἐγέλων ἐφ᾽ ἑαυτῶν[29])

Dat. s. II. 1, 6, 42). — 10) κάρυα — πλατέα, breite Nüsse, d. h. Kastanien. — 11) sehr viel, in Menge; das Demonstr. τούτῳ ist Attraction zu σίτῳ, (s. K. §. 367. An. 1.) u. πλείστῳ ist Prädikat; Andere wollen τούτοις καὶ πλεῖστον. — 12) κεράννυμι. — 13) τοῦ πρόσω, partit. Gen. s. I. 7, 1, 93); Andere: εἰς τὸ πρόσω. — 14) die es mit den Feinden hielten. — 15) Gen. abhängig von ἀκούω, s. I. 8, 13, 91). — 16) τρέφω. — 17) Adj. verb. zu ἕψω. — 18) Gen. des Mangels s. I. 10, 12, 70). — 19) Acc. c. Inf. nach δεῖ, s. II. 6, 9, 36). — 20) Acc. der näheren Bestimmung, s. I. 7, 15, 15). — 21) στίζω, — ἀνθέμια, Acc., mit Blumen, blumenartig; Andere: ἀνθέμιον. — 22) Attract. des Relat. s. I. 9, 14, 46). — 23) öffentlich zusammenkommen. — 24) χωρίζω. — 25) Warum das Imperf. s. III. 4, 34, 52). — 26) ἄν mit Relat. u. folgendem Opt. s. I. 5, 9, 12). — 27) οὐκ beim Opt. s. III. 2, 35, 48). — 28) sc. ποιήσειαν. — 29) ἐφ᾽ ἑαυτῶν, für sich, s. K. §. 531, I. e). M. §. 584, p. 549.

καὶ ὠρχοῦντο ἐφιστάμενοι ὅπου τύχοιεν[30]), *ὥςπερ ἄλλοις ἐπιδεικνύμενοι.*

1 V. *Διὰ ταύτης τῆς χώρας οἱ Ἕλληνες, διά τε τῆς πολεμίας καὶ τῆς φιλίας, ἐπορεύθησαν*[31]) *ὀκτὼ σταθμούς, καὶ ἀφικνοῦνται εἰς Χάλυβας. Οὗτοι ὀλίγοι ἦσαν καὶ ὑπήκοοι*[32]) *τῶν Μοσσυνοίκων, καὶ ὁ βίος*[33]) *ἦν τοῖς πλείστοις αὐτῶν*
2 *ἀπὸ σιδηρείας. Ἐντεῦθεν ἀφικνοῦνται εἰς Τιβαρηνούς. Ἡ δὲ τῶν Τιβαρηνῶν χώρα πολὺ ἦν πεδινωτέρα καὶ χωρία εἶχεν ἐπὶ θαλάττῃ ἧττον ἐρυμνά. Καὶ οἱ στρατηγοὶ ἔχρῃζον πρὸς τὰ χωρία προςβάλλειν καὶ τὴν στρατιὰν ὀνηθῆναί*[34]) *τι· καὶ τὰ ξένια ἃ ἧκε παρὰ*[35]) *Τιβαρηνῶν οὐκ ἐδέχοντο, ἀλλ' ἐπι-*
3 *μεῖναι κελεύσαντες ἔςτε*[36]) *βουλεύσαιντο ἐθύοντο. Καὶ πολλὰ καταθυσάντων*[37]) *τέλος*[38]) *ἀπεδείξαντο οἱ μάντεις πάντες γνώμην ὅτι οὐδαμῇ προςίοιντο*[39]) *οἱ θεοὶ τὸν πόλεμον. Ἐντεῦθεν*[40]) *δὴ τὰ ξένια ἐδέξαντο, καὶ ὡς διὰ φιλίας*[41]) *πορευόμενοι δύο ἡμέρας ἀφίκοντο εἰς Κοτύωρα, πόλιν Ἑλληνίδα, Σινωπέων ἀποίκους*[42]), *οἰκοῦντας*[43]) *ἐν τῇ Τιβαρηνῶν χώρᾳ.*

4 *Μέχρις ἐνταῦθα ἐπέζευσεν ἡ στρατιά. Πλῆθος τῆς καταβάσεως τῆς ὁδοῦ ἀπὸ τῆς ἐν Βαβυλῶνι μάχης ἄχρις εἰς Κοτύωρα σταθμοὶ ἑκατὸν εἴκοσι δύο*[44]), *παρασάγγαι ἑξακόσιοι καὶ εἴκοσι, στάδιοι μύριοι καὶ ὀκτακιςχίλιοι καὶ ἑξακόσιοι,*
5 *χρόνου πλῆθος ὀκτὼ μῆνες*[45]). *Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τετταράκοντα καὶ πέντε. Ἐν δὲ ταύταις πρῶτον μὲν τοῖς θεοῖς ἔθυσαν καὶ πομπὰς ἐποίησαν κατὰ ἔθνος ἕκαστοι τῶν*

Andere: *ἐφ' ἑαυτοῖς*, über sich. — 30) *τυγχάνω*, intrans. s. das Lex. B), sc. *ὄντες*; vergl. III. 1, 3, 25); — über den Opt. s. II. 5, 32, 48).

Cap. V. §. 1. 31) Ueber den pass. Aor. mit der Bedeutung des Med. s. B. §. 136, 2. — 32) *ὑπήκοος* von *ὑπακούειν* (in der Bedeutung: gehorchen) mit Gen., seltener mit Dat. s. K. §. 456, An. 4. R. p. 522, An. 12. — 33) s. Lex. 2). — 34) *ὀνίνημι*, mit Acc. der Person, Aor. wie N. 31). — 35) *παρά* bei Intrans. u. Pass. mit Gen. s. B. p. 420; vergl. I. 9, 1, 96). — 36) *ἔςτε* wie *ἕως*, *μέχρις* etc. nach einer histor. Zeitform mit Opt., um das Ausgesagte als ein Vorgestelltes auszudrücken, s. K. §. 671; vergl. III. 1, 19, 8). — 37) sc. *αὐτῶν*, s. I. 8, 18, 19). — 38) *τέλος* adverb. Acc. I. 10, 13, 76). — 39) *προςίημι* im Gen. s. Lex. — 40) *ἐντεῦθεν* temporell. — 41) sc. *χώρας*. — 42) *ἄποικος*, ausgewandert, Kolonist, — indem in *πόλις* der Begr. der Einwohner liegt; Andere: *ἀποικίαν*. — 43) wohnend, d. h. liegend; Andere: *ὄντας*. — 44) Ueber die Verbindung der zusammengesetzten Zahlen s. B. §. 70. M. §. 140. K. §. 317, 5. R. p. 158, An. 1. — 45) Nach den einzelnen Tagen berechnet, waren es 213 Tage, also

Ἑλλήνων καὶ ἀγῶνας γυμνικούς. Τὰ δ' ἐπιτήδεια ἐλάμβανον 6
τὰ μὲν ἐκ τῆς Παφλαγονίας, τὰ δ' ἐκ τῶν χωρίων τῶν Κο-
τυωριτῶν· οὐ γὰρ παρεῖχον ἀγοράν, οὐδ' εἰς τὸ τεῖχος τοὺς
ἀσθενοῦντας ἐδέχοντο.
Ἐν τούτῳ ἔρχονται ἐκ Σινώπης πρέσβεις, φοβούμενοι[46]) 7
περὶ[47]) *τῶν Κοτυωριτῶν τῆς τε πόλεως, ἦν γὰρ ἐκείνων*[48])
καὶ φόρους[49]) *ἐκείνοις ἔφερον, καὶ περὶ τῆς χώρας, ὅτι*
ἤκουον δῃουμένην[50]). *Καὶ ἐλθόντες εἰς τὸ στρατόπεδον*
ἔλεγον· προηγόρει[51]) *δὲ Ἑκατώνυμος δεινὸς*[52]) *νομιζόμενος*
εἶναι λέγειν[53])· *Ἔπεμψεν ἡμᾶς, ὦ ἄνδρες στρατιῶται*[54]), *ἡ* 8
τῶν Σινωπέων πόλις ἐπαινέσοντάς[55]) *τε ὑμᾶς, ὅτι ἐνικᾶτε*[56])
Ἕλληνες ὄντες βαρβάρους, ἔπειτα δὲ καὶ συνησθησομένους[57])
ὅτι διὰ πολλῶν τε καὶ δεινῶν, ὡς ἡμεῖς ἀκούομεν, πραγμά-
των[58]) *σεσωσμένοι πάρεστε. Ἀξιοῦμεν δὲ Ἕλληνες ὄντες καὶ* 9
αὐτοὶ ὑφ' ὑμῶν ὄντων Ἑλλήνων ἀγαθὸν μέν τι πάσχειν[59]),
κακὸν δὲ μηδέν[60])· *οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς ὑμᾶς*[61]) *οὐδὲν πώποτε*
ὑπήρξαμεν κακῶς ποιοῦντες[62]). *Κοτυωρῖται δὲ οὗτοι εἰσὶ* 10
μὲν ἡμέτεροι ἄποικοι[63]), *καὶ τὴν χώραν ἡμεῖς αὐτοῖς ταύτην*
παραδεδώκαμεν βαρβάρους ἀφελόμενοι[64])· *διὸ καὶ δασμὸν*
ἡμῖν φέρουσιν οὗτοι τεταγμένον καὶ Κερασούντιοι καὶ Τρα-
πεζούντιοι ὡσαύτως· ὥστε ὅ,τι ἂν τούτους κακὸν ποιήσητε[65])
ἡ Σινωπέων πόλις νομίζει πάσχειν. Νῦν δὲ ἀκούομεν ὑμᾶς 11
εἴς τε τὴν πόλιν βίᾳ παρεληλυθότας ἐνίους[66]) *σκηνοῦν ἐν*
ταῖς οἰκίαις καὶ ἐκ τῶν χωρίων λαμβάνειν ὧν ἂν δέησθε[67])

---

etwa 7¼ Monate. — 46) *φοβούμενοι* nicht nur auf die Gesandten, sondern auch auf die, von welchen sie gesandt wurden, zu beziehen. — 47) *περί* mit Gen. kausal: für, wegen, s. K. §. 530, I. 2); vergl. V. 4, 15, 70). — 48) Gen. poss. s. II. 1, 4, 35). — 49) Andere: *φόρον*. — 50) *δηϊόω*, warum das Part. u. nicht der Inf.? s. I. 7, 17, 20). — 51) *προαγορέω*, s. Lex. — 52) s. Lex. 2); warum der Nom. mit Inf. s. I. 9, 20, *). — 53) Inf. der näheren Bestimmung s. III. 1, 13, 71). — 54) *στρατιῶται*, gleichsam adject., oder als Apposition, s. I. 3, 3, *), vergl. III. 4, 35, 61). — 55) Was liegt in dem Fut. Part. s. I. 10, 6, 45). — 56) Andere: *νικᾶτε*; in wiefern das Imperf.? vergl. III. 4, 34, 52). — 57) s. *ἥδομαι*. — 58) Anstrengungen, Mühsale, Gefahren. — 59) *πάσχειν*, erfahren. — 60) Warum *μηδέν* u. nicht *οὐδέν*? — 61) Ueber den Acc. des entfernten oder leidenden Obj. s. B. §. 131, 4. K. §. 477, 2. R. p. 480, 2, a). — 62) Verba des Anfangens mit Part. s. II. 3, 23, 36). — 63) s. oben N. 42). — 64) *ἀφαιρεῖσθαι* mit doppeltem Acc. s. K. §. 487, g. R. p. 488, 4. — 65) Conj. Aor. nach dem Rel. mit *ἄν* s. I. 4, 15, 28). — 66) *ἐνίους*, Apposition zu *ὑμᾶς*. — 67) Conj. nach *ἄν* mit Rel. nach einem Haupttemp. für die unbestimmte Frequenz, s. I.

12 οὐ πείθοντας. Ταῦτ' οὖν οὐκ ἀξιοῦμεν[68]· εἰ δὲ ταῦτα
ποιήσετε, ἀνάγκη ἡμῖν καὶ Κορύλαν[69]) καὶ Παφλαγόνας καὶ
ἄλλον ὅντινα ἂν δυνώμεθα φίλον ποιεῖσθαι.
13 Πρὸς ταῦτα ἀναστὰς Ξενοφῶν ὑπὲρ[70]) τῶν στρατιωτῶν
εἶπεν· Ἡμεῖς δέ, ὦ ἄνδρες Σινωπεῖς[71]), ἥκομεν ἀγαπῶντες[72])
ὅτι τὰ σώματα διεσωσάμεθα καὶ τὰ ὅπλα· οὐ γὰρ ἦν δυνα-
τὸν ἅμα τε χρήματα ἄγειν[73]) καὶ φέρειν καὶ τοῖς πολεμίοις
14 μάχεσθαι[74]). Καὶ[75]) νῦν ἐπεὶ εἰς τὰς Ἑλληνίδας πόλεις
ἤλθομεν, ἐν Τραπεζοῦντι[76]) μέν, (παρεῖχον γὰρ ἡμῖν ἀγο-
ράν), ὠνούμενοι εἴχομεν τὰ ἐπιτήδεια, καὶ ἀνθ' ὧν[77]) ἐτί-
μησαν ἡμᾶς καὶ ξένια ἔδωκαν τῇ στρατιᾷ, ἀντετιμῶμεν αὐτούς·
καὶ [μὴν] εἴ τις αὐτοῖς φίλος ἦν τῶν βαρβάρων, τούτων[78])
ἀπειχόμεθα· τοὺς δὲ πολεμίους[79]) αὐτῶν ἐφ' οὓς αὐτοὶ
15 ἡγοῖντο[80]) κακῶς ἐποιοῦμεν ὅσον ἐδυνάμεθα. Ἐρωτᾶτε δὲ
αὐτοὺς ὁποίων[81]) τινῶν ἡμῶν ἔτυχον· πάρεισι γὰρ ἐνθάδε
16 οὓς ἡμῖν ἡγεμόνας διὰ φιλίαν ἡ πόλις συνέπεμψεν. Ὅποι
δ' ἂν ἐλθόντες ἀγορὰν μὴ ἔχωμεν[82]), ἄν τε[83]) εἰς βάρβαρον
γῆν ἄν τε εἰς Ἑλληνίδα, οὐχ ὕβρει, ἀλλ' ἀνάγκῃ λαμβάνομεν
17 τὰ ἐπιτήδεια. Καὶ Καρδούχους καὶ Ταόχους καὶ Χαλδαίους,
καίπερ βασιλέως οὐχ ὑπηκόους ὄντας, ὅμως, καὶ μάλα φο-
βεροὺς ὄντας, πολεμίους ἐκτησάμεθα διὰ τὸ ἀνάγκην[84]) εἶναι
18 λαμβάνειν τὰ ἐπιτήδεια, ἐπεὶ ἀγορὰν οὐ παρεῖχον. Μάκρωνας
δέ γε[85]), καίπερ βαρβάρους ὄντας, ἐπεὶ ἀγορὰν οἵαν ἐδύναντο
παρεῖχον, φίλους τε ἐνομίζομεν εἶναι καὶ βίᾳ οὐδὲν ἐλαμβά-

7, 7, 89); Ueber den Gen. s. I. 10, 12, 70). — 68) ἀξιόω, s. Lex. 2). — 69) Korylas, Satrap von Paphlagonien, s. V. 9, 2; das folgende καί im Sinne von: mit. — 70) ὑπέρ, kausal, mit Gen.: für, zu Jemandes Bestem, s. K. §. 528, 2). B. §. 420, vergl. IV. 8, 24, 57). — 71) Ueber Σινωπεῖς vergl. N. 54). 72) ἀγαπάω s. Lex. 2). — 73) ἄγειν s. II. 6, 5, 7). — 74) μάχεσθαι mit Dat. s. K. §. 498, c). — 75) καί steigernd: ja auch, s. R. p. 688, β). K. §. 614. — 76) In wiefern hier ἐν mit Dat., da doch εἰς mit Acc. vorausging? — 77) ἀντί mit Gen. kausal, mit ὧν: wesshalb, s. K. §. 516, b). — 78) τούτων auf das kollect. τις bezogen, s. II. 2, 4, 51). — 79) Acc. des entfernten Obj. s. N. 61). — 80) Opt. im relat. Satze s. II. 5, 32, 48). — 81) ὁποίων ist Prädikat zu ἡμῶν: quales nos experti sint; Aor. für Perf. s. I. 6, 6, 84); — über den Gen. s. II. 6, 29, 14). — 82) Conj. nach Rel. mit ἄν, s. oben 67). — 83) ἄν τε — ἄν τε hypothetisch disjunctiv: sive — sive, immer in Verbindung mit Conj. s. K. §. 623, b). R. p. 692. M. §. 617, 5. — 84) das Subj. des Inf. im Acc. s. B. §. 141. K. §. 561, 2, d. — 85) δέ γε, dagegen aber, als hervorgehobener Gegensatz; über die Makroner

νομεν τῶν ἐκείνων. Κοτυωρίτας[86] *δέ, οὓς ὑμετέρους φατὲ* 19
εἶναι, εἴ τι αὐτῶν εἰλήφαμεν, αὐτοὶ αἴτιοί εἰσιν· οὐ γὰρ ὡς φίλιοι προςεφέροντο ἡμῖν, ἀλλὰ κλείσαντες τὰς πύλας οὔτε εἴσω ἐδέχοντο[87] *οὔτε ἔξω ἀγορὰν ἔπεμπον· ᾐτιῶντο δὲ τὸν παρ' ὑμῶν*[88] *ἁρμοστὴν τούτων αἴτιον εἶναι. Ὃ δὲ λέγεις*[89] 20
βίᾳ παρελθόντας σκηνοῦν[90]*, ἡμεῖς ἠξιοῦμεν τοὺς κάμνοντας εἰς τὰς στέγας δέξασθαι· ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀνέῳγον*[91] *τὰς πύλας, ᾗ*[92] *ἡμᾶς ἐδέχετο αὐτὸ τὸ χωρίον, ταύτῃ εἰςελθόντες ἄλλο μὲν οὐδὲν βίαιον ἐποιήσαμεν, σκηνοῦσι δ' ἐν ταῖς στέγαις οἱ κάμνοντες τὰ ἑαυτῶν δαπανῶντες· καὶ τὰς πύλας φρουροῦμεν, ὅπως μὴ ἐπὶ*[93] *τῷ ὑμετέρῳ ἁρμοστῇ ὦσιν*[94] *οἱ κάμνοντες ἡμῶν, ἀλλ' ἐφ' ἡμῖν ᾖ*[95] *κομίσασθαι*[96] *ὅταν βουλώμεθα. Οἱ δὲ ἄλλοι*[97]*, ὡς ὁρᾶτε, σκηνοῦμεν ὑπαίθριοι*[98] *ἐν τῇ* 21
τάξει[99]*, παρεσκευασμένοι, ἂν μέν τις εὖ ποιῇ*[100]*, ἀντ' εὖ ποιεῖν, ἂν δὲ κακῶς, ἀλέξασθαι. Ἃ δὲ ἠπείλησας*[1] *ὡς,* 22
ἢν ὑμῖν δοκῇ, Κορύλαν καὶ Παφλαγόνας συμμάχους ποιήσεσθε ἐφ' ἡμᾶς, ἡμεῖς δέ, ἢν μὲν ἀνάγκη ᾖ, πολεμήσομεν καὶ ἀμφοτέροις· ἤδη γὰρ καὶ ἄλλοις πολλαπλασίοις ὑμῶν ἐπολεμήσαμεν[2]*· ἂν δὲ δοκῇ ἡμῖν, καὶ φίλον ποιούμεθα*[3] *τὸν Παφλαγόνα*[4]*. Ἀκούομεν δὲ αὐτὸν καὶ ἐπιθυμεῖν*[5] *τῆς ὑμε-* 23
τέρας πόλεως καὶ χωρίων τῶν ἐπιθαλαττίων. Πειρασόμεθα οὖν συμπράττοντες αὐτῷ ὧν ἐπιθυμεῖ φίλοι[6] *γίγνεσθαι.*

---

s. IV. 8, 8. — 86) der Acc. anakoluthisch vorangestellt, indem der Autor die angefangene, durch einen Zwischensatz unterbrochene Construction verlässt, s. K. §. 713. M. §. 631. B. p. 457. R. p. 726, 4, *α*). — 87) sc. *ἡμᾶς*. — 88) *παρά* kausal mit Gen.: von euch, d. h. den ihr eingesetzt, s. K. §. 535, I. 2), vergl. I. 9, 1, 96). — 89) quod autem dicis, der relat. Satz mit Nachdruck voran gestellt, s. M. §. 478. — 90) *σκηνεῖν* u. *σκηνοῦν*, Quartier nehmen, cantonniren; s. unten *ἐν ταῖς στέγαις*; VII, 7, 1: *σκ. εἰς κώμας*. — 91) *οἴγω*. — 92) die korrelat. Partikeln s. III. 4, 32, 46). — 93) *ἐπί* mit Dat. zur Angabe der Abhängigkeit s. III. 1, 13, 76). — 94) Warum der Conj.? — 95) *ἐπί τινι εἶναι*, penes aliquem esse, s. B. p. 421, vergl. N. 93). — 96) sc. *αὐτούς*. — 97) die Apposition zu dem in *σκηνοῦμεν* liegenden Pron. person. immer mit Artikel, s. I. 7, 7, 91). — 98) Adj. für Adv. s. I. 5, 14, 43). — 99) Was liegt hier in dem Artikel? s. IV. 7, 27, 71). — 100) sc. *ἡμᾶς*. — 1) quod autem minatus es, was aber deine Drohung anbelangt; der Acc. steht gleichsam absolut voran, u. *ἡμεῖς δέ* folgt, als ob *σὺ μὲν ἠπείλησας* voran gegangen. — 2) Aor. für Perf. s. I. 6, 6, 84). — 3) *ποιούμεθα*, das Praes. im Sinne des Fut.; daher Andere: *ποιήσομεν*; indessen kann auch die Form selbst schon als Fut. gelten, s. B. §. 95, An. 16. — 4) d. h. den Korylas, den Fürsten der Paphlagonen. — 5) *ἐπιθυμεῖν*, mit Gen. s. II. 6, 21, 77). — 6) Warum der Nom. mit Inf. s. I. 9, 20, *); u. über den Inf. Praes.

24 Ἐκ τούτου μάλα μὲν δῆλοι[7]) ἦσαν οἱ συμπρέσβεις τῷ
Ἑκατωνύμῳ χαλεπαίνοντες τοῖς εἰρημένοις[8]), παρελθὼν δ'
αὐτῶν ἄλλος εἶπεν ὅτι οὐ πόλεμον ποιησόμενοι[9]) ἥκοιεν[10]),
ἀλλὰ ἐπιδείξοντες ὅτι φίλοι εἰσί[11]). Καὶ ξενίοις, ἢν μὲν ἔλ-
θητε[12]) πρὸς τὴν Σινωπέων πόλιν, ἐκεῖ δεξόμεθα[13]), νῦν δὲ
τοὺς ἐνθάδε[14]) κελεύσομεν διδόναι ἃ δύνανται· ὁρῶμεν γὰρ
25 πάντα ἀληθῆ ὄντα[15]) ἃ λέγετε. Ἐκ τούτου ξένιά τε ἔπεμπον
οἱ Κοτυωρῖται, καὶ οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἑλλήνων ἐξένιζον τοὺς
τῶν Σινωπέων πρέσβεις, καὶ πρὸς ἀλλήλους πολλά τε καὶ
ἐπιτήδεια[16]) διελέγοντο[17]) τά τε ἄλλα καὶ περὶ τῆς λοιπῆς
πορείας ἐπυνθάνοντο καὶ ὧν[18]) ἑκάτεροι ἐδέοντο.

1 VI. Ταύτῃ μὲν τῇ ἡμέρᾳ τοῦτο τὸ τέλος ἐγένετο. Τῇ
δὲ ὑστεραίᾳ συνέλεξαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς στρατιώτας· καὶ
ἐδόκει αὐτοῖς περὶ τῆς λοιπῆς πορείας παρακαλέσαντας[19])
τοὺς Σινωπέας βουλεύεσθαι. Εἴτε γὰρ πεζῇ δέοι πορεύεσθαι,
χρήσιμοι ἂν[20]) ἐδόκουν εἶναι οἱ Σινωπεῖς ἡγούμενοι· ἔμπειροι
γὰρ ἦσαν τῆς Παφλαγονίας· εἴτε κατὰ[21]) θάλατταν, προςδεῖν
ἐδόκει Σινωπέων· μόνοι γὰρ ἐδόκουν ἱκανοὶ εἶναι πλοῖα παρα-
2 σχεῖν ἀρκοῦντα τῇ στρατιᾷ. Καλέσαντες οὖν τοὺς πρέσβεις
συνεβουλεύοντο καὶ ἠξίουν Ἕλληνας ὄντας[22]) Ἕλλησι[23]) τούτῳ
πρῶτον καλῶς δέχεσθαι τῷ εὔνους τε εἶναι καὶ τὰ κάλλιστα
συμβουλεύειν.

---

für Fut. s. I. 3, 7, 41). — 7) *δῆλοι* für Adv. mit Part. s. I. 2, 11, 18). — 8) Dat. der Ursache, wie bei *χαλεπῶς φέρειν*, I. 3, 3, 7). — 9) Fut. Part. final s. I. 10, 6, 45). — 10) *ἥκω* mit Perfect-Bedeutung s. I. 4, 13, 13). — 11) Ueber das Praes. Ind. s. I. 9, 28, 4). — 12) Aor. Conj. im hypoth. Satze als Fut. exact. s. I. 4, 15, 28). — 13) sc. *ὑμᾶς*. — 14) Adv. mit Artikel substant. s. II. 2, 20, 17). — 15) Warum das Part. s. I. 7, 17, 20). — 16) Angemessenes, ihre Lage Betreffendes. — 17) Warum das Imperf.? — 18) Ueber den Gen. s. I. 10, 12, 70).

Cap. VI. §. 1. 19) *παρακαλέσαντας* mit seinem Obj. ist Prädikatsbestimmung des Inf. *βουλεύεσθαι*, u. sollte eigentlich, auf das Person.-Obj. (*αὐτοῖς*) des regierenden Hauptverbs sich beziehend, im Dat. stehen, vergl. II. 1, 2, 11); allein sehr oft wird auch jenes Obj. nicht berücksichtigt, vielmehr mit seinem Verbo als ein Ganzes bildend gedacht, u. die Bestimmung des Inf. tritt in den Acc., s. K. §. 558. R. p. 662, An. 2. B. p. 404, An. 2. — 20) *ἄν* mit Inf., s. I. 9, 8, 20); u. warum der Nom. beim Inf. s. I. 9, 20, *). — 21) *κατά* für das räumliche Erstrecken mit Acc. s. III. 2, 13, 31). — 22) d. h. die Sinopeer. — 23) *Ἕλλησι* bildet mit *Ἕλληνας* eine Paronomasie u. hängt von *εὔνους* ab: dadurch, dass sie den Hellenen (ihnen) wohlwollend seyen etc.; suppl. *αὐτούς* zu *δέχεσθαι*, der Inf. Praes. für Fut.

Ἀναστὰς δὲ Ἑκατώνυμος πρῶτον μὲν ἀπελογήσατο περὶ 3
οὗ[24]) εἶπεν ὡς τὸν Παφλαγόνα φίλον ποιήσοιντο, ὅτι οὐχ
ὡς[25]) τοῖς Ἕλλησι[26]) πολεμησόντων σφῶν, εἴποι, ἀλλ᾽ ὅτι,
ἐξὸν[27]) τοῖς βαρβάροις[28]) φίλους εἶναι[29]), τοὺς Ἕλληνας
αἱρήσονται[30]). Ἐπεὶ δὲ συμβουλεύειν ἐκέλευον, ἐπευξάμενος
ὧδε εἶπεν· Εἰ μὲν συμβουλεύοιμι ἃ βέλτιστά μοι δοκεῖ εἶναι, 4
πολλά μοι ἀγαθὰ γένοιτο[31])· εἰ δὲ μή, τἀναντία. Αὕτη γὰρ
ἡ ἱερὰ συμβουλὴ λεγομένη εἶναι[32]) δοκεῖ μοι παρεῖναι· νῦν
γὰρ δὴ ἂν μὲν εὖ συμβουλεύσας φανῶ[33]), πολλοὶ ἔσονται οἱ
ἐπαινοῦντές με, ἂν δὲ κακῶς, πολλοὶ ἔσεσθε οἱ καταρώμενοι.
Πράγματα[34]) μὲν οὖν οἶδ᾽ ὅτι πολὺ πλείω ἕξομεν, ἐὰν κατὰ 5
θάλατταν κομίζησθε[35])· ἡμᾶς γὰρ δεήσει[36]) τὰ πλοῖα πορί-
ζειν· ἢν δὲ κατὰ γῆν[37]) στέλλησθε[38]), ὑμᾶς δεήσει τοὺς μαχο-
μένους εἶναι. Ὅμως δὲ λεκτέα[39]) ἃ γιγνώσκω· ἔμπειρος[40]) 6
γάρ εἰμι καὶ τῆς χώρας τῶν Παφλαγόνων καὶ τῆς δυνάμεως.
Ἔχει γὰρ[41]) ἡ χώρα ἀμφότερα, καὶ πεδία κάλλιστα καὶ ὄρη
ὑψηλότατα. Καὶ πρῶτον μὲν οἶδα εὐθὺς ᾗ[42]) τὴν εἰςβολὴν 7
ἀνάγκη ποιεῖσθαι· οὐ γάρ ἐστιν[43]) ἄλλῃ[44]) ἢ ᾗ[45]) τὰ κέρατα
τοῦ ὄρους τῆς ὁδοῦ καθ᾽ ἑκάτερά[46]) ἐστιν ὑψηλά, ἃ κρα-
τεῖν[47]) κατέχοντες καὶ πάνυ ὀλίγοι δύναιντ᾽ ἄν[48])· τούτων

---

s. I. 3, 7, 41). — 24) Attract. des Pron. relat. s. I. 9, 14, 46). — 25) ὡς mit Gen. abs. s. I. 1, 6, 36). — 26) Dat. zu πολεμεῖν s. II. 5, 20, 97). — 27) ἐξόν Acc. abs. s. II. 5, 22, 4). — 28) der Dat. abhängig von φίλους. — 29) Ueber den Acc. c. Inf. nach ἔξεστι vergl. N. 19), u. III. 2, 26, 4). — 30) s. Lex. 2); warum das Fut. Ind. s. K. §. 641. — 31) Bei γένοιτο als blos mögliche Annahme durften wir ἄν erwarten, s. K. §. 681, a. — 32) Construire: αὕτη γὰρ ἡ συμβουλή, λεγομένη ἱερὰ εἶναι etc., jener sogenannte heilige Rath; das Sprichwort war: ἱερὸν ἡ συμβουλή sc. χρῆμα; — in wiefern αὕτη für sich allein hier als Subj. zu fassen sey, wie Andere annehmen, begreifen wir nicht, da doch παρεῖναι Prädikatsbestimmung ist. — 33) Diese Form u. Bedeutung derselben s. B. p. 306 u. 169, 5; über den hypoth. Satz s. I. 4, 15, 28). — 34) πράγματα s. IV. 1, 17, 80). — 35) κομίζω im Med. s. Lex. 3); — welcher Nebenbegriff liegt in dem Conj. nach ἐάν? — 36) δεῖ mit Acc. c. Inf. s. II. 6, 9, 36). — 37) Der sonst hier noch vorkommende Gen. γῆς ist wohl mit Recht verdrängt. — 38) στέλλω im Med. s. Lex. 3). — 39) Ueber die Adj. verb. s. I. 4, 18, 47); über die ausgelassene Copula s. I. 3, 5, 19). — 40) Adj. des Kundigseyns etc. mit Gen. s. B. §. 132, 5, 1). K. §. 458. R. p. 526, c). — 41) γάρ ist hier einleitend erklärend, explikativ: nämlich, s. K. §. 629, R. p. 706, a). — 42) ᾗ von der Art u. Weise: wie. — 43) sc. ἡ εἰςβολή; Andere: ἔστιν, es ist möglich, sc. τὴν εἰςβολὴν ποιεῖσθαι. — 44) ἄλλῃ, adverb. Dat.: anderwärts, s. II. 6, 4, 1). — 45) ἢ ᾗ, als wo. — 46) nach beiden Seiten des Weges hin. — 47) κρατεῖν, behaupten. — 48) ἄν mit Opt. der bedingte Nachsatz der im Part.

δὲ κατεχομένων οὐδ' ἂν οἱ πάντες ἄνθρωποι δύναιντ' ἂν[49])
διελθεῖν. Ταῦτα δὲ καὶ δείξαιμι ἄν[50]), εἴ μοί τινα βούλεσθε
8 συμπέμψαι. Ἔπειτα δὲ οἶδα καὶ πεδία ὄντα[51]) καὶ ἱππείαν
ἣν αὐτοὶ οἱ βάρβαροι νομίζουσι κρείττω εἶναι ἁπάσης τῆς
βασιλέως ἱππείας. Καὶ νῦν οὗτοι οὐ παρεγένοντο βασιλεῖ
9 καλοῦντι, ἀλλὰ καὶ μεῖζον φρονεῖ[52]) ὁ ἄρχων αὐτῶν. Ἢν
δὲ καὶ δυνηθῆτε[53]) τά τε ὄρη κλέψαι ἢ φθάσαι[54]) λαβόντες
καὶ ἐν τῷ πεδίῳ κρατῆσαι[55]) μαχόμενοι τούς τε ἱππεῖς τού-
των καὶ πεζῶν μυριάδας πλεῖον ἢ δώδεκα, ἥξετε ἐπὶ τοὺς
ποταμούς[56]), πρῶτον μὲν τὸν Θερμώδοντα, εὖρος[57]) τριῶν
πλέθρων, ὃν χαλεπὸν οἶμαι διαβαίνειν, ἄλλως[58]) τε καὶ πο-
λεμίων πολλῶν μὲν ἔμπροσθεν ὄντων, πολλῶν δὲ ὄπισθεν
ἑπομένων· δεύτερον δ' Ἶριν, τρίπλεθρον ὡσαύτως· τρίτον
δ' Ἅλυν, οὐ μείω[59]) δυοῖν σταδίοιν, ὃν οὐκ ἂν δύναισθε[60])
ἄνευ πλοίων διαβῆναι· πλοῖα δὲ τίς ἔσται ὁ παρέχων; Ὡς
δ' αὔτως καὶ ὁ Παρθένιος ἄβατος· ἐφ' ὃν ἔλθοιτε ἄν, εἰ
10 τὸν Ἅλυν διαβαίητε[61]). Ἐγὼ μὲν οὖν οὐ[62]) χαλεπὴν ὑμῖν
εἶναι νομίζω τὴν πορείαν, ἀλλὰ παντάπασιν ἀδύνατον. Ἂν δὲ
πλέητε, ἔστιν[63]) ἐνθένδε μὲν εἰς Σινώπην παραπλεῦσαι ἐκ Σινώ-
πης δὲ εἰς Ἡράκλειαν· ἐξ Ἡρακλείας δὲ οὔτε πεζῇ οὔτε κατὰ θά-
λατταν ἀπορία[64])· πολλὰ γὰρ καὶ πλοῖά ἐστιν[65]) ἐν Ἡρακλείᾳ.
11 Ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἔλεξεν, οἱ μὲν ὑπώπτευον φιλίας ἕνεκα
τῆς Κορύλα[66]) λέγειν· καὶ γὰρ ἦν πρόξενος αὐτῷ· οἱ δὲ καὶ

---

liegenden Supposition, s. I. 9, 3, 1). — 49) ἄν wiederholt s. II. 5, 20, 99); über οὐδέ beim Opt. s. III. 2, 35, 48). — 50) Der Folgesatz durch den Opt. mit ἄν, um eine blos mögliche Annahme auszudrücken, während der bedingende Satz im Ind. steht (Andere: βούλοισθε), s. K. §. 679, b. R. p. 602, A. — 51) Warum das Part. s. I. 7, 17, 20). — 52) auf Höheres sinnen, sc. ἢ ὥστε παραγενέσθαι. — 53) Was liegt im Aor. Conj. des hypoth. Satzes? s. I. 4, 15, 28). — 54) φθάσαι bei dem Part. mit dem Begr. des Adv.: früher, s. III. 4, 49, 10), u. II. 4, 15, 40). — 55) besiegen. — 56) der Artikel mit Hinweisung, etwas Bekanntes ausdrückend, vergl. IV. 7, 27, 71). — 57) Acc. der näheren Bestimmung s. I. 7, 15, 15). — 58) ἄλλως, überdiess. — 59) μείω Acc. s. B. §. 55, 1; Andere μεῖον, was wohl aus μείονα entstanden ist. — 60) ἄν mit Rel. u. Opt., der als bedingtes Fut. zu fassende Nachsatz von der in ἄνευ πλοίων liegenden Supposition, s. I. 9, 3, 1), u. I. 5, 9, 12); — über οὐκ beim Opt. s. oben N. 49). — 61) Die Bedeutung des Aor. Opt. im hypoth. Satze s. B. p. 386, unten die Anm., vergl. N. 53). — 62) οὐ beim Inf. im Sinne der graden Rede s. II. 2, 1, 37). — 63) ἔστιν s. III. 2, 39, 66). — 64) sc. πορεύεσθαι. — 65) Ueber den Accent u. die Bedeutung von ἔστιν s. B. p. 231, 3. — 66) Ueber diesen Gen. s. B. p. 59, An. 3 u. 4.

ὡς δῶρα ληψόμενον[67]) *διὰ τὴν συμβουλὴν ταύτην· οἱ δὲ ὑπώπτευον καὶ τούτου ἕνεκα λέγειν, ὡς μὴ πεζῇ ἰόντες τὴν Σινωπέων χώραν κακόν τι ἐργάζοιντο*[68]). *Οἱ δ᾽ οὖν Ἕλληνες ἐψηφίσαντο κατὰ θάλατταν τὴν πορείαν ποιεῖσθαι. Μετὰ* 12
ταῦτα Ξενοφῶν εἶπεν· Ὦ Σινωπεῖς, οἱ μὲν ἄνδρες ᾕρηνται[69]) *πορείαν ἣν ὑμεῖς συμβουλεύετε· οὕτω δὲ ἔχει*[70])· *εἰ μὲν πλοῖα ἔσεσθαι μέλλει*[71]) *ἱκανὰ ἀριθμῷ, ὡς*[72]) *ἕνα μὴ καταλείπεσθαι ἐνθάδε, ἡμεῖς δὲ*[73]) *πλέοιμεν ἄν· εἰ δὲ μέλλοιμεν*[74]) *οἱ μὲν καταλείψεσθαι, οἱ δὲ πλεύσεσθαι, οὐκ ἂν ἐμβαίημεν εἰς τὰ πλοῖα. Γιγνώσκομεν γὰρ ὅτι, ὅπου μὲν ἂν κρατῶμεν*[75]), 13
δυναίμεθ᾽ ἂν καὶ σώζεσθαι καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἔχειν· εἰ δέ που ἥττους[76]) *τῶν πολεμίων ληφθησόμεθα, εὔδηλον δὴ ὅτι ἐν ἀνδραπόδων χώρᾳ*[77]) *ἐσόμεθα. Ἀκούσαντες ταῦτα οἱ πρέσβεις* 14
πέμπειν ἐκέλευον πρέσβεις. Καὶ πέμπουσι Καλλίμαχον Ἀρκάδα καὶ Ἀρίστωνα Ἀθηναῖον καὶ Σαμόλαν Ἀχαιόν. Καὶ οἱ μὲν ᾤχοντο.

Ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ Ξενοφῶντι, ὁρῶντι μὲν πολλοὺς 15
*ὁπλίτας τῶν Ἑλλήνων, ὁρῶντι δὲ πολλοὺς πελταστάς, πολλοὺς δὲ καὶ τοξότας καὶ σφενδονήτας καὶ ἱππέας δέ, καὶ μάλα ἤδη διὰ τὴν τριβὴν ἱκανούς, ὄντας δ᾽ ἐν τῷ Πόντῳ**), *ἔνθα*[78]) *οὐκ ἂν ἀπ᾽ ὀλίγων χρημάτων τοσαύτη δύναμις παρεσκευάσθη*[79]), *καλὸν*[80]) *αὐτῷ*[81]) *ἐδόκει εἶναι καὶ χώραν καὶ*

Andere lesen: *εἰς Κορύλαν.* — 67) sc. *αὐτὸν λέγειν; ὡς* mit Part. Fut. final, die Absicht als Vorstellung eines Andern. s. I. 1, 3, 22). — 68) Warum der Opt. im Finalsatze? — Ueber den doppelten Acc. vergl. I. 9, 11, 27). — 69) *αἱρέω* im Med. — 70) Ueber *ἔχειν* mit Adv. s. II. 3, 18, 1). — 71) *μέλλω* mit Inf. s. I. 9, 28, 3). — 72) *ὡς* im Sinne von *ὥστε* mit Acc. c. Inf. s. I. 6, 6, 94). — 73) Das *δέ* wird von Manchen vertheidigt, als ob der Nachsatz zugleich als Gegensatz zu fassen sey; von was aber ist nicht deutlich. Andere verwandeln es in *δή*, oder lassen es ganz weg. — 74) Wenn wir es aber treffen sollten, dass Einige etc., oder als Umschreibung des einfachen Fut., so dass *οἱ μέν* die nähere Bestimmung oder Individualisirung des in *μέλλοιμεν* liegenden Subj. ist: wenn wir aber theils etc. — 75) *ἄν* mit relat. Partikel u. folgendem Conj. in Beziehung auf ein Haupttemp. für die unbestimmte Frequenz der Handlung, s. I. 7, 7, 89). — 76) s. B. §. 55. — 77) *ἐν χώρᾳ εἶναι* s. Lex. b). — *) Ueber *ἐν* vergl. IV. 8, 22, 54), u. V. 2, 2, *). — 78) *ἔνθα* etc. wo nicht wohl von geringen Mitteln etc. — 79) der Ind. der historischen Zeit mit *ἄν* als Nachsatz der zu supplirenden Bedingung: wenn es Jemand versucht hätte, d. h. *εἰ* mit dem Ind. der histor. Zeitform, um die verneinte Wirklichkeit auszudrücken, vergl. II. 1, 4, 32). — 80) Das Neutr. des Adj. statt des Adv. ist als substant. Acc. zu fassen. — 81) Ueber

16 δύναμιν τῇ Ἑλλάδι προςκτήσασθαι πόλιν κατοικίσαντας. Καὶ γενέσθαι ἂν[82]) αὐτῷ ἐδόκει[83]) μεγάλη, καταλογιζομένῳ τό τε αὐτῶν[84]) πλῆθος καὶ τοὺς περιοικοῦντας τὸν Πόντον. Καὶ ἐπὶ[85]) τούτοις ἐθύετο, πρίν[86]) τινι εἰπεῖν τῶν στρατιωτῶν, Σιλανὸν παρακαλέσας, τὸν Κύρου μάντιν γενόμενον,
17 τὸν Ἀμβρακιώτην. Ὁ δὲ Σιλανός, δεδιὼς[87]) μὴ[88]) γένηται ταῦτα καὶ καταμείνῃ[89]) πού ἡ στρατιά, ἐκφέρει εἰς τὸ στράτευμα λόγον ὅτι Ξενοφῶν βουλεύεται[90]) καταμεῖναι τὴν στρατιὰν καὶ πόλιν οἰκίσαι καὶ ἑαυτῷ ὄνομα καὶ δύναμιν
18 περιποιήσασθαι[91]). Αὐτὸς δ' ὁ Σιλανὸς ἐβούλετο ὅτι[92]) τάχιστα εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀφικέσθαι· οὓς γὰρ παρὰ[93]) Κύρου ἔλαβε τρισχιλίους δαρεικοὺς ὅτε τὰς δέκα ἡμέρας ἠλήθευσε[94])
19 θυόμενος Κύρῳ, διεσεσώκει. Τῶν δὲ στρατιωτῶν, ἐπεὶ ἤκουσαν, τοῖς μὲν ἐδόκει βέλτιστον εἶναι καταμεῖναι, τοῖς δὲ πολλοῖς οὔ[95]). Τιμασίων δὲ ὁ Δαρδανεὺς καὶ Θώραξ ὁ Βοιώτιος πρὸς ἐμπόρους τινὰς παρόντας τῶν Ἡρακλεωτῶν καὶ Σινωπέων λέγουσιν ὅτι, εἰ μὴ ἐκποριοῦσι[96]) τῇ στρατιᾷ μισθόν, ὥςτε[97]) ἔχειν τὰ ἐπιτήδεια ἐκπλέοντας, ὅτι[98]) κινδυνεύσει μεῖναι τοσαύτη δύναμις ἐν τῷ Πόντῳ· βουλεύεται γὰρ Ξενοφῶν καὶ ἡμᾶς παρακαλεῖ, ἐπειδὰν ἔλθῃ[99]) τὰ πλοῖα,
20 τότε εἰπεῖν ἐξαίφνης τῇ στρατιᾷ· Ἄνδρες, νῦν μὲν ὁρῶμεν ἡμᾶς ἀπόρους ὄντας[100]) καὶ ἐν τῷ ἀπόπλῳ ἔχειν τὰ ἐπιτή-

---

das Pron. person. wenn das Nomen selbst schon genannt ist; s. II. 4, 7, 15). — 82) ἄν mit Inf. s. I. 1, 10, *), u. I. 9, 8, 20); u. zwar Inf. Aor. für Fut. s. I. 2, 2, *), u. II. 3, 20, 12). — 83) personell oder impersonell? — 84) Andere lesen αὑτῶν, da doch eigentlich bei diesen Gen. der substant. Pron. der Artikel entweder vor dem Subst. u. Gen. (τὸ πλῆθος αὐτῶν) oder zwischen dem Gen. u. Subst. (αὐτῶν τὸ πλῆθος) hätte stehen müssen, während er bei den reflex. Pron. entweder vor dem Gen. u. Subst., wie oben, oder vor dem Subst. u. nachfolgendem Gen. zugleich steht: τὸ πλῆθος τὸ αὑτῶν, s. K. §. 353, 3. R. p. 452, 3. — 85) ἐπί mit Dat. zur Angabe des Zweckes, s. III. 5, 18, 99). — 86) πρίν mit Inf. s. I. 8, 19, 29). — 87) δεῖσαι. — 88) μή nach den Verb. der Furcht s. I. 8, 24, 53). — 89) Warum nicht γένοιτο u. καταμείνειε, wie noch Andere lesen? oder sollten diese Verba wohl gar von ἐκφέρει abhängen?! — 90) Andere βούλεται. — 91) das Med., wenngleich des Nachdrucks wegen das reflex. Pron. vorausging, s. B. §. 135, An. 6. K. §. 343, 1. R. p. 552, An. 4; vergl. I. 8, 29. — 92) ὅτι u. ὡς beim Superl. s. I. 1, 6, 33). — 93) παρά bei Pass. u. Intrans. s. I. 9, 1, 96). — 94) s. I. 7, 18. — 95) sc. ἐδόκει. — 96) s. ἐκπορίζω. — 97) ὥςτε mit Inf. s. I. 6, 6, 94). — 98) ὅτι nach einer Unterbrechung wiederholt, sowie μή s. III. 2, 25, 1). — 99) Was liegt in dem Conj. Aor. des hypoth. Satzes? — 100) Das Part.

δεια καὶ οἴκαδε ἀπελθόντας ὀνῆσαί[1] τι τοὺς οἴκοι[2]· εἰ δὲ
βούλεσθε τῆς κύκλῳ χώρας[3] περὶ τὸν Πόντον οἰκουμένης
ἐκλεξάμενοι ὅπη[4] ἂν βούλησθε κατασχεῖν[5] καὶ τὸν μὲν
ἐθέλοντα[6] ἀπιέναι οἴκαδε, τὸν δὲ ἐθέλοντα μένειν αὐτοῦ,
πλοῖα δ'[7] ὑμῖν πάρεστιν, ὥστε ὅπη[8] ἂν βούλησθε ἐξαίφνης
ἂν ἐπιπέσοιτε[9]. Ἀκούσαντες ταῦτα οἱ ἔμποροι ἀπήγγελλον 21
ταῖς πόλεσι· συνέπεμψε δ' αὐτοῖς Τιμασίων ὁ Δαρδανεὺς
Εὐρύμαχόν τε τὸν Δαρδανέα καὶ Θώρακα τὸν Βοιώτιον τὰ
αὐτὰ ταῦτα ἐροῦντας[10]. Σινωπεῖς δὲ καὶ Ἡρακλεῶται ταῦτα
ἀκούσαντες πέμπουσι πρὸς τὸν Τιμασίωνα καὶ κελεύουσι
προστατεῦσαι[11] λαβόντα χρήματα, ὅπως[12] ἐκπλεύσῃ ἡ στρα-
τιά. Ὁ δὲ ἄσμενος ἀκούσας, ἐν συλλόγῳ τῶν στρατιωτῶν 22
ὄντων, λέγει τάδε· Οὐ δεῖ προςέχειν[13] μονῇ, ὦ ἄνδρες,
οὐδὲ τῆς Ἑλλάδος οὐδὲν περὶ πλείονος ποιεῖσθαι[14]. Ἀκούω
δέ τινας θύεσθαι ἐπὶ τούτῳ[15] οὐδ' ὑμῖν λέγοντας. Ὑπι- 23
σχνοῦμαι δὲ ὑμῖν, ἐὰν ἐκπλέητε, ἀπὸ νουμηνίας μισθοφορὰν
παρέξειν Κυζικηνὸν[16] ἑκάστῳ τοῦ μηνός· καὶ ἄξω ὑμᾶς εἰς
τὴν Τρῳάδα, ἔνθεν καὶ εἰμί, φυγάς, καὶ ὑπάρξει[17] ὑμῖν ἡ
ἐμὴ πόλις· ἑκόντες γάρ με δέξονται. Ἡγήσομαι δὲ αὐτὸς ἐγὼ 24
ἔνθεν[18] πολλὰ χρήματα λήψεσθε. Ἔμπειρος δέ εἰμι τῆς Αἰο-
λίδος καὶ τῆς Φρυγίας καὶ τῆς Τρῳάδος καὶ τῆς Φαρναβάζου
ἀρχῆς πάσης, τὰ μὲν[19] διὰ τὸ ἐκεῖθεν εἶναι, τὰ δὲ διὰ τὸ
συνεστρατεῦσθαι ἐν αὐτῇ σὺν Κλεάρχῳ[20] τε καὶ Δερκυλλίδᾳ.

---

nach dem Verb. der Wahrnehmung im object. Satze, s. I. 7, 17, 20), u. zwar hier der Acc. mit dem auf das Subj. des regierenden Verbi sich zurückbeziehenden Pron. person. u. seiner näheren Bestimmung, um das Subj. als Object mehr hervor zu heben, s. K. §. 566, 1. Andere lesen *ὑμᾶς*. — 1) *ὀνίνημι* mit Acc. s. K. §. 476. — 2) Ueber *οἴκοι* s. B. §. 116, 3, u. §. 11, 7, 2). — 3) Gen. partit.: die rings um den Pontus etc. — 4) *ὅπη* von der Art u. Weise, mit *ἄν* u. Conj. s. I. 7, 7, 89). — 5) *κατέχω* s. Lex. 3). — 6) u. dass der, welcher es will, — abhängig von *βούλεσθε*. — 7) *δέ* in der Apodosis des hypoth. Satzes unpassend; daher Andere: *δή*, u. *γε*. — 8) vom Orte, Richtung u. Verweilen ausdrückend. — 9) *ἐπιπίπτω*, der Opt. mit *ἄν* nach *ὥςτε* s. II. 5, 15, 72). — 10) s. *εἰπεῖν*; das Part. Fut. final, s. I. 10, 6, 45). — 11) *προστατεύω*, s. das Lex. 3). 12) *ὅπως* mit Conj. Aor. s. I. 4, 16, 42). — 13) *προςέχειν* s. Lex. c). — 14) vergl. I. 9, 16, 55), u. II. 4, 3, 75). — 15) *ἐπί* mit Dat. kausal, s. III. 2, 4, 70). — 16) sc. *στατῆρα*, eine Goldmünze, s. das Lex. — 17) *ὑπάρχω* s. das Lex. 2), a). — 18) Attraction für *ἐκεῖσε ἔνθεν*, s. II. 3, 6, 48). — 19) Andere: *τῆς μὲν — τῆς δέ*; das Neutr. in Beziehung auf den ganzen vorhergehenden Satz: theils — theils, s. M. §. 288, An. 2. K. §. 616, 5, a. — 20) Vergl. II. 6, 1. —

25 Ἀναστὰς αὖθις Θώραξ ὁ Βοιώτιος, ὃς ἀεὶ περὶ στρατηγίας
Ξενοφῶντι διεμάχετο[21]), ἔφη, εἰ ἐξέλθοιεν[22]) ἐκ τοῦ Πόντου,
ἔσεσθαι αὐτοῖς Χεῤῥόνησον χώραν καλὴν καὶ εὐδαίμονα ὥςτε
τῷ βουλομένῳ[23]) ἐνοικεῖν, τῷ δὲ μὴ[24]) βουλομένῳ ἀπιέναι
οἴκαδε. Γελοῖον δ' εἶναι, ἐν τῇ Ἑλλάδι οὔσης χώρας πολλῆς
26 καὶ ἀφθόνου, ἐν τῇ βαρβάρων μαστεύειν. Ἔςτε δ' ἂν[25]),
ἔφη, ἐκεῖ γένησθε, κἀγὼ καθάπερ Τιμασίων ὑπισχνοῦμαι
ὑμῖν τὴν μισθοφοράν. Ταῦτα δὲ ἔλεγεν εἰδὼς ἃ Τιμασίωνι
οἱ Ἡρακλεῶται καὶ οἱ Σινωπεῖς ἐπαγγέλλοιντο[26]) ὥςτε[27]) ἐκ-
27 πλεῖν. Ὁ δὲ Ξενοφῶν ἐν τούτῳ ἐσίγα. Ἀναστὰς[28]) δὲ Φι-
λήσιος καὶ Λύκων οἱ Ἀχαιοὶ ἔλεγον ὡς δεινὸν εἴη ἰδίᾳ[29]) μὲν
Ξενοφῶντα πείθειν τε καταμένειν καὶ θύεσθαι ὑπὲρ[30]) τῆς
μονῆς [μὴ κοινούμενον[31]) τῇ στρατιᾷ]· εἰς δὲ τὸ κοινὸν[32])
μηδὲν ἀγορεύειν περὶ τούτων. Ὥςτε ἠναγκάσθη ὁ Ξενοφῶν
28 ἀναστῆναι καὶ εἰπεῖν τάδε· Ἐγώ, ὦ ἄνδρες, θύομαι μέν,
ὡς ὁρᾶτε, ὁπόσα δύναμαι καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὑπὲρ ἐμαυτοῦ,
ὅπως[33]) ταῦτα τυγχάνω καὶ λέγων καὶ νοῶν καὶ πράττων
ὁποῖα μέλλει[34]) ὑμῖν τε κάλλιστα καὶ ἄριστα ἔσεσθαι καὶ
ἐμοί. Καὶ νῦν ἐθυόμην περὶ αὐτοῦ τούτου, εἰ ἄμεινον εἴη
ἄρχεσθαι λέγειν εἰς ὑμᾶς καὶ πράττειν[35]) περὶ τούτων ἢ
29 παντάπασι μηδὲ ἅπτεσθαι[36]) τοῦ πράγματος. Σιλανὸς δέ
μοι ὁ μάντις ἀπεκρίνατο, τὸ μὲν μέγιστον[37]), τὰ ἱερὰ καλὰ
εἶναι· ᾔδει γὰρ καὶ ἐμὲ οὐκ ἄπειρον ὄντα[38]) διὰ τὸ ἀεὶ
παρεῖναι τοῖς ἱεροῖς· ἔλεξε δὲ ὅτι ἐν τοῖς ἱεροῖς φαίνοιτό τις

---

21) Warum das Imperf. s. III. 4, 34, 52). — 22) der Opt. Aor. im hypoth. Satze s. IV. 1, 3, 14). — 23) der Dat. hängt noch von dem vorhergehenden ἔσεσθαι ab, Andere wollen εἶναι oder ἐξεῖναι ergänzen. — 24) In wiefern hier μή? vergl. II. 6, 26, 94). — 25) Vergl. ἕως ἄν, ἄχρις ἄν etc. mit Conj. II. 3, 2, 31). — 26) der Opt. in sofern εἰδώς als Imperf. zu fassen ist: was sie versprächen, wozu sie sich erböten; Andere wollen: ὑπισχνοῦντο u. ἐπηγγείλαντο. — 27) ὥςτε, so dass, d. h. im Fall dass, unter der Bedingung dass, mit Inf. s. M. §. 629. K. §. 686, 3, c). R. p. 618, 9, a), β). — 28) das Verb. im Sing. zu mehreren Subj., auf das nächste sich beziehend, s. II. 3, 17, 93). — 29) ἰδίᾳ, für sich, adverb. Dat. s. B. §. 115, 4. — 30) ὑπέρ mit Gen. kausal, gleich περί: für, wegen, s. K. §. 528, 2). — 31) Andere: κοινοῦντα; die Worte: μή — στρατιᾷ scheinen allerdings verdächtig, da derselbe Gedanke sogleich wiederkehrt. — 32) τὸ κοινόν, die Gemeine, öffentliche Versammlung. — 33) ὅπως final, warum mit Conj.? — 34) μέλλω mit Inf. s. I. 9, 28, 3). — 35) πράττειν mit περί τινος s. das Lex. — 36) ἅπτεσθαι mit Gen. s. K. §. 448. — 37) τὸ μέγιστον s. I. 3, 10, 59). — 38) Warum das Part. s. I. 7,

δόλος καὶ ἐπιβουλὴ ἐμοί, ὡς ἄρα[39]) γιγνώσκων ὅτι αὐτὸς
ἐπεβούλευε διαβάλλειν με πρὸς ὑμᾶς. Ἐξήνεγκε[40]) γὰρ τὸν
λόγον ὡς ἐγὼ πράττειν ταῦτα διανοοίμην ἤδη, οὐ πείσας[41])
ὑμᾶς. Ἐγὼ δὲ εἰ μὲν ἀποροῦντας ὑμᾶς ἑώρων[42]), τοῦτ' 30
ἂν ἐσκόπουν ἀφ' οὗ[43]) ἂν γένοιτο[44]) ὥςτε λαβόντας ὑμᾶς[45])
πόλιν τὸν μὲν βουλόμενον[46]) ἀποπλεῖν ἤδη, τὸν δὲ μὴ βου-
λόμενον[47]), ἐπεὶ[48]) κτήσαιτο ἱκανὰ, ὥςτε καὶ τοὺς ἑαυτοῦ
οἰκείους ὠφελῆσαί τι. Ἐπεὶ δὲ ὁρῶ ὑμῖν καὶ τὰ πλοῖα πέμ- 31
ποντας[49]) Ἡρακλεώτας καὶ Σινωπεῖς [ὥςτε ἐκπλεῖν], καὶ
μισθὸν ὑπισχνουμένους ὑμῖν ἄνδρας[50]) ἀπὸ νουμηνίας, καλόν
μοι δοκεῖ εἶναι σωζομένους ἔνθα[51]) βουλόμεθα μισθὸν τῆς
σωτηρίας[52]) λαμβάνειν· καὶ αὐτός τε ἀναπαύομαι[53]) ἐκείνης
τῆς διανοίας καὶ[54]) ὁπόσοι πρὸς ἐμὲ προςῄεσαν, λέγοντες ὡς
χρὴ ταῦτα πράττειν, ἀναπαύεσθαί φημι χρῆναι. Οὕτω γὰρ 32
γιγνώσκω· ὁμοῦ μὲν ὄντες πολλοί, ὥςπερ νυνί, δοκεῖτε ἄν
μοι καὶ ἔντιμοι εἶναι[55]) καὶ ἔχειν τὰ ἐπιτήδεια[56])· ἐν γὰρ
τῷ κρατεῖν ἔστι[57]) καὶ τὸ λαμβάνειν τὰ[58]) τῶν ἡττόνων·
διασπασθέντες δ' ἂν καὶ[59]) κατὰ[60]) μικρὰ γενομένης τῆς δυ-
νάμεως οὔτ' ἂν[61]) τροφὴν δύναισθε λαμβάνειν οὔτε χαί-
ροντες[62]) ἂν ἀπαλλάξετε[63]). Δοκεῖ οὖν μοι ἅπερ ὑμῖν, ἐκ- 33

17, 20). — 39) *ὡς ἄρα*, grade so wie, oder: wie Einer der eben wusste etc. s. K. §. 630, 1; über das Part. s. I. 1, 3, 22). — 40) s. *ἐκφέρειν.* — 41) überreden, d. h. befragen. — 42) *εἰ* mit Imperf. u. im Nachsatz ein histor. Temp. mit *ἄν* s. II. 1, 4, 32). — 43) *ἀπό* mit Gen. kausal: von was, wodurch, s. K. §. 518, 3). — 44) Opt. nach Rel. mit *ἄν* s. I. 5, 9, 12). — 45) *ὑμᾶς* ist das Ganze zu dem folgenden es näher bestimmenden Theilen: *τὸν μέν* — *τὸν δέ*, u. steht in demselben Casu mit diesen, um mehr hervorgehoben zu werden, sonst im Gen. partit., wenn die Theile mehr hervortreten sollen. — 46) der Eine der es will. — 47) sc. *ἀποπλεῖν.* — 48) *ἐπεί*, wenn, nachdem. — 49) In den Part. liegt der Begr. des mehr Objectiven, in einen Zustand Uebergegangenen; daher hier: schicken wollen. — 50) jene Männer s. §. 23, u. 26. — 51) *ἔνθα*, wohin, für *ἐκεῖσε ἔνθα*, vergl. III. 2, 34, 47). — 52) Andere: *πορείας.* — 53) Andere ziehen das einfache *παύομαι* vor. — 54) sc. *τούτοις.* — 55) *ἄν* mit Inf. s. I. 9, 8, 20); — u. warum der Nom. mit Inf. s. I. 9, 20, *). — 56) Was liegt in dem Artikel? — 57) Ueber *ἔστι* s. B. p. 231, 3. — 58) Ueber den Artikel mit Gen. s. I. 3, 9, 54). — 59) *καί* verbindet den Gen. abs. mit dem vorhergehenden Part., wie oben I. 10, 6, 50). — 60) *κατά* mit Acc. kausal zur Angabe des Verhältnisses u. ungefähren Maases s. K. §. 527, 3), b). — 61) *ἄν* wiederholt, s. II. 5, 20, 99), mit Opt. als Nachsatz der in dem Part. liegenden Supposition, s. II. 4, 19, 63); u. zwar mit *οὔτε* s. III. 2, 35, 48). — 62) *χαίρων ἀπαλλάττει* s. Lex. 7), b). — 63) Ueber *ἄν* mit Fut. vergl. II. 5, 13, 66): Andere ziehen *ἀπαλλάξαιτε* vor.

πορεύεσθαι εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐάν τις μείνῃ ἢ ἀπολιπὼν[64] *ληφθῇ πρὶν*[65] *ἐν ἀσφαλεῖ εἶναι πᾶν τὸ στράτευμα, κρίνεσθαι αὐτὸν ὡς ἀδικοῦντα. Καὶ ὅτῳ*[66] *δοκεῖ, ἔφη, ταῦτα, ἀράτω*[67] *τὴν χεῖρα. Ἀνέτειναν ἅπαντες.*

34 *Ὁ δὲ Σιλανὸς ἐβόα καὶ ἐπεχείρει λέγειν ὡς δίκαιον εἴη ἀπιέναι τὸν βουλόμενον. Οἱ δὲ στρατιῶται οὐκ ἠνείχοντο*[68], *ἀλλ' ἠπείλουν αὐτῷ, εἰ λήψονται*[69] *ἀποδιδράσκοντα, ὅτι τὴν*
35 *δίκην ἐπιθήσοιεν. Ἐντεῦθεν ἐπεὶ ἔγνωσαν οἱ Ἡρακλεῶται ὅτι ἐκπλεῖν δεδογμένον εἴη καὶ Ξενοφῶν αὐτὸς ἐπεψηφικὼς εἴη, τὰ μὲν πλοῖα πέμπουσι, τὰ δὲ χρήματα ἃ ὑπέσχοντο Τιμασίωνι καὶ Θώρακι ἐψευσμένοι*[70] *ἦσαν [τῆς μισθοφο-*
36 *ρᾶς*[71]*]. Ἐνταῦθα ἐκπεπληγμένοι*[72] *ἦσαν καὶ ἐδεδίεσαν*[73] *τὴν στρατιὰν οἱ τὴν μισθοφορὰν ὑπεσχημένοι*[74]*. Καὶ παραλαβόντες*[75] *οὗτοι καὶ τοὺς ἄλλους στρατηγοὺς οἷς ἀνεκεκοίνωντο ἃ πρόσθεν ἔπραττον*[76]*, ἅπαντες δ' ἦσαν πλὴν Νέωνος τοῦ Ἀσιναίου, ὃς Χειρισόφῳ ὑπεστρατήγει, Χειρίσοφος δὲ οὔπω παρῆν, ἔρχονται πρὸς Ξενοφῶντα καὶ λέγουσιν ὅτι μεταμέλει*[77] *αὐτοῖς καὶ δοκοίη κράτιστον εἶναι πλεῖν εἰς Φᾶσιν, ἐπεὶ πλοῖα ἐκεῖ*[78] *ἔστι, καὶ κατασχεῖν τὴν Φασιανῶν*
37 *χώραν. Αἰήτου δὲ υἱδοῦς*[79] *ἐτύγχανε βασιλεύων αὐτῶν. Ξενοφῶν δὲ ἀπεκρίνατο ὅτι οὐδὲν ἂν*[80] *τούτων εἴποι εἰς τὴν στρατιάν· ὑμεῖς δὲ συλλέξαντες, ἔφη, εἰ βούλεσθε, λέγετε. Ἐνταῦθα ἀποδείκνυται Τιμασίων ὁ Δαρδανεὺς γνώμην μὴ ἐκκλησιάζειν*[81]*, ἀλλὰ τοὺς ἑαυτοῦ ἕκαστον λοχαγοὺς πρῶτον*[82] *πειρᾶσθαι πείθειν. Καὶ ἀπελθόντες ταῦτ' ἐποίουν.*

1 VII. *Οἱ δὲ στρατιῶται ἀνεπύθοντο ταῦτα πραττόμενα.*

— 64) sc. *τινα*, welches bei Andern vorkommt. — 65) *πρίν* mit Inf. s. I. 8, 19, 29). — 66) *ὅτῳ* s. B. §. 77, 3. — 67) s. *αἴρω*. — 68) *ἀνέχω* im Med., über das doppelte Augm. s. B. §, 86, An. 6. — 69) sc. *αὐτόν*. — 70) *ψεύδω* im Med. mit Acc. s. Lex. 2). — 71) dieser Gen. muss zu *χρήματα* gezogen werden, oder wegfallen. — 72) s. *ἐκπλήσσω*. — 73) Andere ziehen die synkopirte Form *ἐδέδισαν* vor, oder *ἐδεδοίκεσαν*, s. *δεῖσαι*. — 74) nämlich Timasion u. Thorax. — 75) dazu nehmen, berufen. — 76) Ueber das Imperf. s. III. 4, 34, 52). — 77) das Praes. Ind. s. I. 9, 28, 4); Andere: *μεταμέλοι*. — 78) *ἐκεῖ* bezieht Kr. auf Kotyora; Andere lassen es weg, wo man denn *παρέστι* erwarten durfte. — 79) Andere lesen *υἱός*, u. behaupten, dass mehrere Aietes in Kolchis geherrscht, oder dass Aietes der gemeinsame Namen dieser Herrscher gewesen. — 80) *ἂν* mit Opt. als Nachsatz einer zu ergänzenden Supposition, s. I. 9, 3, 1). — 81) sc. *αὐτήν*. — 82) In wiefern können Andere *πρώτους* lesen? s. II. 2, 17, 7); I. 5, 14, 43).

Καὶ ὁ Νέων λέγει ὡς Ξενοφῶν ἀναπεπεικὼς τοὺς ἄλλους
στρατηγοὺς διανοεῖται ἄγειν τοὺς στρατιώτας ἐξαπατήσας πάλιν
εἰς Φᾶσιν. Ἀκούσαντες δ' οἱ στρατιῶται χαλεπῶς ἔφερον· 2
καὶ σύλλογοι ἐγίγνοντο καὶ κύκλοι συνίσταντο καὶ μάλα φο-
βεροὶ[83]) ἦσαν μὴ ποιήσειαν οἷα καὶ τοὺς τῶν Κόλχων κήρυκας
ἐποίησαν[84]) καὶ τοὺς ἀγορανόμους· ὅσοι γὰρ μὴ εἰς τὴν θά-
λατταν κατέφυγον κατελεύσθησαν[85]). Ἐπεὶ δὲ ᾐσθάνετο ὁ 3
Ξενοφῶν, ἔδοξεν αὐτῷ ὡς τάχιστα συναγαγεῖν αὐτῶν ἀγο-
ρὰν[86]) καὶ μὴ ἐᾶσαι συλλεγῆναι αὐτομάτους· καὶ ἐκέλευσε
τὸν κήρυκα συλλέξαι ἀγοράν. Οἱ δ' ἐπεὶ τοῦ κήρυκος[87]) 4
ἤκουσαν, συνέδραμον[88]) καὶ μάλα ἑτοίμως. Ἐνταῦθα Ξενο-
φῶν τῶν μὲν στρατηγῶν[89]) οὐ κατηγόρει ὅτι ἦλθον πρὸς
αὐτόν, λέγει δὲ ὧδε.

Ἀκούω τινὰ διαβάλλειν, ὦ ἄνδρες, ἐμὲ, ὡς ἐγὼ ἄρα[90]) 5
ἐξαπατήσας ὑμᾶς μέλλω[91]) ἄγειν εἰς Φᾶσιν. Ἀκούσατε οὖν
μου πρὸς θεῶν[92])· καὶ ἐὰν μὲν ἐγὼ φαίνωμαι ἀδικῶν, οὐ
χρή με ἐνθένδε ἀπελθεῖν πρὶν ἂν[93]) δῶ τὴν δίκην[94])· ἂν δ'
ὑμῖν φαίνωνται ἀδικοῦντες οἱ ἐμὲ διαβάλλοντες, οὕτως αὐτοῖς
χρῆσθε[95]) ὥσπερ ἄξιον. Ὑμεῖς δ', ἔφη, ἴστε[96]) δήπου ὁπόθεν 6
ὁ ἥλιος ἀνίσχει καὶ ὅποι δύεται· καὶ ὅτι ἐὰν μέν τις εἰς τὴν
Ἑλλάδα μέλλῃ ἰέναι, πρὸς ἑσπέραν δεῖ[97]) πορεύεσθαι· ἢν δέ
τις βούληται εἰς τοὺς βαρβάρους, τοὔμπαλιν[98]) πρὸς ἕω[99]).
Ἔστιν οὖν ὅςτις[100]) τοῦτο[1]) δύναιτ' ἂν ὑμᾶς ἐξαπατῆσαι,
ὡς ὁ ἥλιος ἔνθεν[2]) μὲν ἀνίσχει, δύεται δ' ἐνταῦθα, ἔνθα
δὲ δύεται, ἀνίσχει δ' ἐντεῦθεν; Ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦτό γε ἐπί- 7
στασθε ὅτι βορέας μὲν ἔξω[3]) τοῦ Πόντου εἰς τὴν Ἑλλάδα
φέρει, νότος δὲ εἴσω εἰς Φᾶσιν· καὶ λέγετε, ὅταν ὁ βοῤῥᾶς

Cap. VII. §. 1. 83) Furcht erregen, mit folgendem *μή* (numne) s. I. 8, 24, 53). — 84) *ποιεῖν* mit doppeltem Acc. s. I. 9, 11, 27). — 85) Das Factum wird von §. 13 an erzählt. — 86) Versammlung. — 87) Ueber den Gen. s. I. 8, 13, 91). — 88) *συντρέχω*. — 89) Ueber den Gen. des Obj. bei den Compos. mit *κατά* s. K. §. 527, An. — 90) *ἄρα*, nämlich, vergl. §. 29, 39). — 91) *μέλλω* mit Inf. s. I. 9, 28, 3). — 92) *πρὸς θεῶν* s. II. 1, 17, 4), — 93) *πρὶν ἄν* mit Conj. s. I. 1, 10, 64). — 94) poenam dare; in dem Artikel liegt der Begr.: nöthig, bekannt. — 95) *χρῆσθαι*, verfahren mit Jemand. — 96) s. *οἶδα*. — 97) sc. *αὐτόν*. — 98) *τοὔμπαλιν* s. III. 5, 13, 70). — 99) sc. *δεῖ πορεύεσθαι*; über den Acc. *ἕω* s. B. §. 37, An. 2. — 100) gibt es nun Einen der etc. oder: mag nun wohl Einer etc. vergl. I. 8, 20, 34). — 1) *τοῦτο* adverb. Acc.: darin, so sehr. — 2) *ἔνθεν* auf *πρὸς ἑσπέραν* bezogen. — 3) *ἕξω* mit

πνέῃ, ὡς καλοὶ πλοῖ[4]) *εἰσὶν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τοῦτο οὖν ἔστιν, ὅπως τις ἂν ὑμᾶς ἐξαπατήσαι*[5]) *ὥςτε ἐμβαίνειν, ὁπόταν*
8 *νότος πνέῃ; Ἀλλὰ γὰρ*[6]) *ὁπόταν γαλήνη ᾖ ἐμβιβῶ*[7]). *Οὐκοῦν*[8]) *ἐγὼ μὲν ἐν ἑνὶ πλοίῳ πλεύσουμαι*[9]), *ὑμεῖς δὲ τοὐλάχιστον ἐν ἑκατόν; Πῶς ἂν οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ἢ βιασαίμην σὺν*
9 *ἐμοὶ πλεῖν μὴ*[10]) *βουλομένους, ἢ ἐξαπατήσας ἄγοιμι; Ποιῶ*[11]) *δ' ὑμᾶς ἐξαπατηθέντας καὶ καταγοητευθέντας ὑπ' ἐμοῦ ἥκειν*[12]) *εἰς Φᾶσιν· καὶ δὴ καὶ*[13]) *ἀποβαίνομεν εἰς τὴν χώραν· γνώσεσθε δήπου ὅτι οὐκ ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐστέ· καὶ ἐγὼ μὲν ἔσομαι ὁ ἐξηπατηκὼς εἷς*[14]) *ὑμᾶς, ὑμεῖς δὲ οἱ ἐξηπατημένοι ἐγγὺς*[15]) *μυρίων ἔχοντες ὅπλα. Πῶς ἂν οὖν εἷς ἀνὴρ μᾶλλον δοίη*
10 *δίκην, ἢ οὕτω περὶ αὑτοῦ τε καὶ ὑμῶν βουλευόμενος; Ἀλλ' οὗτοί εἰσιν οἱ λόγοι ἀνδρῶν ἠλιθίων καὶ ἐμοὶ φθονούντων*[16]), *ὅτι ἐγὼ ὑφ' ὑμῶν τιμῶμαι. Καίτοι οὐ*[17]) *δικαίως γ' ἂν μοι φθονοῖεν· τίνα γὰρ αὐτῶν ἐγὼ κωλύω ἢ λέγειν, εἴ τίς τι δύναται ἀγαθόν, ἐν ὑμῖν, ἢ μάχεσθαι, εἴ τις ἐθέλει, ὑπὲρ ὑμῶν τε καὶ ἑαυτοῦ, ἢ ἐγρηγορέναι*[18]) *περὶ τῆς ὑμετέρας ἀσφαλείας ἐπιμελόμενον; Τί γάρ; ἄρχοντας αἱρουμένων [ὑμῶν] ἐγὼ τίνι*[19]) *ἐμποδών εἰμι; Παρίημι*[20]), *ἀρχέτω· μόνον ἀγα-*
11 *θόν τι ποιῶν ὑμᾶς φαινέσθω. Ἀλλὰ γὰρ ἐμοὶ μὲν ἀρκεῖ*[21]) *περὶ τούτων τὰ εἰρημένα*[22])· *εἰ δέ τις ὑμῶν ἢ αὐτὸς*[23]) *ἂν ἐξαπατηθῆναι*[24]) *οἴεται ταῦτα*[25]) *ἢ ἄλλον*[26]) *ἐξαπατῆσαι*
12 *[ταῦτα], λέγων διδασκέτω. Ὅταν δὲ τούτων ἅλις ἔχητε, μὴ ἀπέλθητε*[27]) *πρὶν ἂν ἀκούσητε*[28]) *οἷον ὁρῶ ἐν τῇ στρατιᾷ*

Gen. wie *ἐκ*: aus dem Pontos heraus. — 4) s. *πλόος*. — 5) *ἄν* mit relat. Adv. (wie) u. folgendem Opt. s. I. 5, 9, 12). — 6) at enim; vergl. III. 2, 26, 5). — 7) sc. *ὑμᾶς*; über das Fut. attic. s. B. §. 95, 8. — 8) *οὐκοῦν*, entweder als Fragwort: etwa nicht? oder ironisch: doch wohl, scilicet; s. K. §. 632, An., wo eine doppelte Accentuation des Wortes: *οὔκουν* u. *οὐκοῦν*, verworfen wird, vergl. II. 5, 24, 16). — 9) s. *πλέω*. — 10) Was liegt in *μή* mit dem Part.? — 11) *ποιεῖν* wie *τιθέναι*, den Fall setzen. — 12) Inf. Praes. für Fut. s. I. 3, 7, 41). — 13) *καὶ δὴ καί* u. in der That auch. — 14) *εἷς*, Einer, ein Einzelner. — 15) *ἐγγύς* mit Gen. s. II. 4, 1, 64). — 16) *φθονεῖν* mit Dat. s. K. §. 502. — 17) *οὐ* mit Opt. s. III. 2, 35, 48). — 18) s. *ἐγείρω*. — 19) Andere: *ἐγώ τινι*. — 20) *παρίημι*, s. das Lex. 4). — 21) *ἀρκεῖ*, Impers. s. das Lex. — 22) s. *εἰπεῖν*. — 23) *αὐτός* Bestimmung des Inf. s. I. 9, 20, *). — 24) *ἄν* mit Inf. s. I. 9, 8, 20). — 25) *ταῦτα* adverb. Acc.: darin, also. — 26) *ἄλλον* ist als Obj. zu fassen, u. von dem folgenden Inf. die Partikel *ἄν* zu wiederholen. — 27) *μή* bei negativen Bitten u. Aufforderungen mit Aor. Conj. s. III. 2, 17, 41). — 28) *πρὶν ἄν* mit Conj. s. I. 4,

ἀρχόμενον πρᾶγμα[29]· ὃ εἰ ἔπεισι καὶ ἔσται οἷον ὑποδεικνύ-
σιν[30]), ὥρα[31]) ἡμῖν βουλεύεσθαι ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν, μὴ[32])
κάκιστοί τε καὶ αἴσχιστοι ἄνδρες φανῶμεν καὶ πρὸς θεῶν καὶ
πρὸς ἀνθρώπων, καὶ φιλίων καὶ πολεμίων, καὶ καταφρονη-
θῶμεν.

Ἀκούσαντες ταῦτα οἱ στρατιῶται ἐθαύμασάν τε ὅ,τι εἴη 13
καὶ λέγειν ἐκέλευον. Ἐκ τούτου ἄρχεται πάλιν· Ἐπίστασθέ
που ὅτι χωρία ἦν ἐν τοῖς ὄρεσι βαρβαρικά, φίλια τοῖς Κερα-
σουντίοις, ὅθεν κατιόντες τινὲς καὶ ἱερεῖα ἐπώλουν ἡμῖν καὶ
ἄλλα ὧν[33]) εἶχον, δοκοῦσι δέ μοι καὶ ὑμῶν τινὲς εἰς τὸ ἐγγυ-
τάτω χωρίον τούτων ἐλθόντες ἀγοράσαντές τι πάλιν ἀπελθεῖν.
Τοῦτο καταμαθὼν Κλεάρετος ὁ λοχαγὸς ὅτι καὶ μικρὸν[34]) 14
εἴη καὶ ἀφύλακτον διὰ τὸ φίλιον νομίζειν εἶναι, ἔρχεται ἐπ'
αὐτοὺς νυκτὸς ὡς πορθήσων[35]), οὐδενὶ ἡμῶν εἰπών. Διε- 15
νενόητο δέ, εἰ λάβοι[36]) τὸ χωρίον, εἰς μὲν τὸ στράτευμα
μηκέτι ἐλθεῖν[37]), ἐμβὰς[38]) δ' εἰς πλοῖον ἐν ᾧ ἐτύγχανον οἱ
σύσκηνοι αὐτοῦ παραπλέοντες, καὶ ἐνθέμενος εἴ τε λάβοι ἀπο-
πλέων οἴχεσθαι[39]) ἔξω τοῦ Πόντου. Καὶ ταῦτα συνωμολό-
γησαν αὐτῷ οἱ ἐκ τοῦ πλοίου σύσκηνοι, ὡς ἐγὼ νῦν αἰσθά-
νομαι. Παρακαλέσας οὖν ὁπόσους ἔπειθεν ἦγεν ἐπὶ τὸ χωρίον. 16
Πορευόμενον δ' αὐτὸν φθάνει ἡμέρα γενομένη, καὶ συστάν-
τες[40]) οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ ἰσχυρῶν τόπων βάλλοντες καὶ παίοντες
τόν τε Κλεάρετον ἀποκτείνουσι καὶ τῶν ἄλλων συχνούς· οἱ
δέ τινες καὶ εἰς Κερασοῦντα αὐτῶν ἀποχωροῦσι. Ταῦτα δ' 17
ἦν ἐν[41]) τῇ ἡμέρᾳ ᾗ ἡμεῖς δεῦρο ἐξωρμῶμεν πεζῇ· τῶν δὲ
πλεόντων ἔτι τινὲς ἦσαν ἐν Κερασοῦντι, οὔπω ἀνηγμένοι[42]).
Μετὰ τοῦτο, ὡς οἱ Κερασούντιοι λέγουσιν, ἀφικνοῦνται τῶν
ἐκ τοῦ χωρίου τρεῖς ἄνδρες τῶν γεραιτέρων[43]) πρὸς τὸ κοινὸν
τὸ ἡμέτερον χρῄζοντες ἐλθεῖν. Ἐπεὶ δ' ἡμᾶς οὐ κατέλαβον, 18

10, 64). — 29) *πρᾶγμα*, Wesen, Geist. — 30) sc. *ἔσεσθαι*. — 31) sc. *ἐστί*, s. III. 3, 14, 16). — 32) *μή* mit dem Verb. finit.: numne, s. II. 2, 16, 100). — 33) Ueber die Attraction des Rel. vergl. I. 1, 8, *), u. I. 3, 4, 17). — 34) sc. *χωρίον*. — 35) *ὡς* st. Part. Fut. s. I. 1, 3, 22). — 36) Was liegt in dem Opt. Aor. des hypoth. Satzes? s. IV. 1, 3, 14). — 37) Ueber den Inf. Aor. s. II. 4, 4, 86), u. I. 2, 2, *), oder II. 3, 20, 12). — 38) s. *ἐμβαίνω*, — warum der Nomin. zum Inf. *οἴχεσθαι*, s. I. 9, 20, *). — 39) Ueber die adverb. Bedeutung s. I. 1, 2, 13). — 40) *συνίστημι*; warum der Aor. 2.? — 41) Vergl. V, 1, 1, 1). — 42) s. *ἀνάγω* im Med. — 43) Ueber

πρὸς τοὺς Κερασουντίους ἔλεγον ὅτι θαυμάζοιεν τί ἡμῖν δόξειεν
ἐλθεῖν ἐπ' αὐτούς. Ἐπεὶ μέντοι σφεῖς λέγειν, ἔφασαν[44]),
ὅτι οὐκ[45]) ἀπὸ κοινοῦ γένοιτο τὸ πρᾶγμα, ἥδεσθαί[46]) τε
αὐτοὺς καὶ μέλλειν ἐνθάδε πλεῖν, ὡς ἡμῖν λέξειαν[47]) τὰ
γενόμενα, καὶ τοὺς νεκροὺς κελεύειν[48]) αὐτοὺς θάπτειν[49])
19 λαβόντας τοὺς τούτου[50]) δεομένους. Τῶν δ' ἀποφυγόντων
τινὰς Ἑλλήνων τυχεῖν ἔτι ὄντας[51]) ἐν Κερασοῦντι· αἰσθό-
μενοι δὲ τοὺς βαρβάρους[52]) ὅποι ἴοιεν, αὐτοί τε ἐτόλμησαν
βάλλειν[53]) τοῖς λίθοις[54]) καὶ τοῖς ἄλλοις παρεκελεύοντο. Καὶ
οἱ ἄνδρες ἀποθνήσκουσι τρεῖς ὄντες οἱ πρέσβεις καταλευσθέντες.
20 Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο, ἔρχονται πρὸς ἡμᾶς οἱ Κερασούντιοι
καὶ λέγουσι τὸ πρᾶγμα· καὶ ἡμεῖς οἱ στρατηγοὶ ἀκούσαντες
ἠχθόμεθά τε τοῖς γεγενημένοις καὶ ἐβουλευόμεθα σὺν τοῖς
Κερασουντίοις ὅπως ἂν ταφείησαν[55]) οἱ τῶν Ἑλλήνων νεκροί.
21 Συγκαθήμενοι δ' ἔξωθεν τῶν ὅπλων ἐξαίφνης ἀκούομεν θο-
ρύβου πολλοῦ, Παῖε, παῖε, βάλλε, βάλλε. Καὶ τάχα δὴ
ὁρῶμεν πολλοὺς προσθέοντας, λίθους δ' ἔχοντας ἐν ταῖς χερσί,
22 τοὺς δὲ καὶ ἀναιρουμένους. Καὶ οἱ μὲν Κερασούντιοι, ὡς
ἂν καὶ ἑωρακότες[56]) τὸ παρ' ἑαυτοῖς πρᾶγμα, δείσαντες ἀπο-
χωροῦσι πρὸς τὰ πλοῖα. Ἦσαν δὲ νὴ[57]) Δία καὶ ἡμῶν οἳ
23 ἔδεισαν. Ἔγωγε μὴν ἦλθον πρὸς αὐτοὺς καὶ ἠρώτων ὅ,τι
ἐστὶ[58]) τὸ πρᾶγμα. Τῶν δὲ ἦσαν μὲν οἳ οὐδὲν ᾔδεσαν[59]),
ὅμως δὲ λίθους εἶχον ἐν ταῖς χερσίν. Ἐπεὶ δὲ καὶ εἰδότι
τινὶ ἐνέτυχον, λέγει μοι ὅτι οἱ ἀγορανόμοι δεινότατα ποιοῦσι
24 τὸ στράτευμα[60]). Καὶ ἐν τούτῳ τις ὁρᾷ τὸν ἀγορανόμον

---

diesen Comparat. s. B. §. 65, An. 3. — 44) *σφεῖς λέγειν* (sc. *αὐτοῖς*) *ἔφασαν* (sc. *οἱ Κερασούντιοι*); Andere lesen *σφᾶς*, vergl. III. 1, 17, 100). — 45) *οὐκ* beim Opt. s. III. 2, 35, 48). — 46) Diese Inf., sowie die folgenden *μέλλειν* u. *κελεύειν* hängt von einem ausgelassenen *εἶπον* ab. — 47) Warum im Finalsatze der Opt.? — 48) zugeben, gestatten. — 49) Inf. des Zweckes, s. II. 3, 22, 25). — 50) Genit. s. I. 5, 14, 45). — 51) Die abhängige Rede noch wie oben *ἥδεσθαι*; Andere lassen indessen hier schon die directe Rede beginnen u. lesen: *τινὲς ἔτυχον ὄντες*, während sie bei uns mit *αἰσθόμενοι* anfängt. — 52) Das Subj. des abhängigen Satzes als Object des Hauptsatzes, s. I. 8, 21, 44). — 53) sc. *αὐτούς*. — 54) mit dem Artikel gleichsam hinweisend. — 55) s. *θάπτω*; das relat. Adv. mit *ἄν* u. Opt. für das bedingte Fut. s. I. 5, 9, 12). — 56) *ὡς* mit *ἄν* u. Part. s. I. 1, 10, *). — 57) *νή* als Schwurpartikel mit Acc. s. K. §. 478, 7, u. 594, IV. B. p. 441. — 58) In wiefern der Ind. in der indirecten Frage? vergl. II. 3, 20, 13). — 59) s. *οἶδα*. — 60) *ποιεῖν* mit doppeltem Acc. s. I. 9, 11, 27). —

*Ζήλαρχον πρὸς τὴν θάλατταν ἀποχωροῦντα, καὶ ἀνέκραγεν·
οἱ δὲ ὡς ἤκουσαν, ὥςπερ ἢ συὸς ἀγρίου ἢ ἐλάφου φανέντος* 61)
ἵενται 62) *ἐπ' αὐτόν. Οἱ δ' αὖ Κερασούντιοι ὡς εἶδον ὁρ-* 25
*μῶντας καθ' ἑαυτούς, σαφῶς νομίζοντες ἐπὶ σφᾶς ἵεσθαι,
φεύγουσι δρόμῳ καὶ ἐμπίπτουσιν εἰς τὴν θάλατταν. Συνεις-
έπεσον δὲ καὶ ἡμῶν αὐτῶν τινές, καὶ ἐπνίγετο ὅςτις μὴ* 63)
ἐτύγχανεν ἐπιστάμενος νεῖν. Καὶ τούτους 64) *τί δοκεῖτε;
Ἠδίκουν μὲν οὐδέν, ἔδεισαν δὲ μὴ* 65) *λύττα τις ὥςπερ κυσὶν* 26
*ἡμῖν ἐμπεπτώκοι. Εἰ οὖν ταῦτα τοιαῦτα ἔσται, θεάσασθε
οἵα ἡ κατάστασις ἡμῖν ἔσται τῆς στρατιᾶς. Ὑμεῖς μὲν οἱ* 27
πάντες 66) *οὐκ ἔσεσθε κύριοι οὔτε ἀνελέσθαι πόλεμον ᾧ ἂν
βούλησθε* 67) *οὔτε καταλῦσαι, ἰδίᾳ* 68) *δὲ ὁ βουλόμενος ἄξει
στράτευμα ἐφ' ὅ,τι ἂν ἐθέλῃ. Κἄν* 69) *τινες πρὸς ὑμᾶς ἴωσι
πρέσβεις, ἢ εἰρήνης δεόμενοι ἢ ἄλλου τινός, κατακαίνοντες
τούτους οἱ βουλόμενοι ποιήσουσιν ὑμᾶς τῶν λόγων μὴ ἀκοῦσαι
τῶν πρὸς ὑμᾶς ἰόντων. Ἔπειτα δὲ οὓς μὲν ἂν ὑμεῖς ἅπαντες* 28
ἕλησθε 70) *ἄρχοντας ἐν οὐδεμιᾷ χώρᾳ* 71) *ἔσονται, ὅςτις δ' ἂν
ἑαυτὸν ἕληται στρατηγὸν καὶ ἐθέλῃ λέγειν, Βάλλε, βάλλε, οὗτος
ἔσται ἱκανὸς καὶ ἄρχοντα κατακανεῖν καὶ ἰδιώτην ὑμῶν ὃν
ἂν ἐθέλῃ ἄκριτον, ἢν ὦσιν οἱ πεισόμενοι αὐτῷ, ὥςπερ καὶ
νῦν ἐγένετο. Οἷα δὲ ὑμῖν καὶ διαπεπράχασιν οἱ αὐθαίρετοι* 29
*οὗτοι στρατηγοὶ σκέψασθε. Ζήλαρχος μὲν γὰρ ὁ ἀγορανόμος
εἰ μὲν ἀδικεῖ ὑμᾶς, οἴχεται ἀποπλέων οὐ δοὺς ὑμῖν δίκην·
εἰ δὲ μὴ ἀδικεῖ, φεύγει ἐκ τοῦ στρατεύματος δείσας μὴ* 72)
ἀδίκως ἄκριτος ἀποθάνῃ. Οἱ δὲ καταλεύσαντες τοὺς πρέσβεις 30
διεπράξαντο ὑμῖν μόνοις 73) *μὲν τῶν Ἑλλήνων εἰς Κερασοῦντα
μὴ ἀσφαλὲς εἶναι* 74)*, ἐὰν μὴ σὺν ἰσχύι ἀφικνῆσθε· τοὺς δὲ
νεκροὺς οὓς πρόσθεν αὐτοὶ οἱ κατακανόντες ἐκέλευον θάπτειν,*

---

61) *ὥςπερ* mit Gen. abs. s. I. 3, 16, 5). — 62) die Bedeutung des Med. von *εἶμι* s. B. p. 232. — 63) *μή* im relat. Satze s. II. 4, 14, 94). — 64) sc. *ποιεῖν* oder *εἶναι*: was glaubt ihr von diesen? — 65) *μή* nach den Verb. der Furcht s. II. 2, 16, 100). — 66) Apposition mit Artikel zu einem Pron. person. s. I. 7, 7, 91). — 67) *ἄν* mit Relat. u. Conj. nach einem Haupttemp. s. I. 7, 7, 89). — 68) *ἰδίᾳ*, für sich allein, adverb. Dat. s. B. §. 115, 4. — 69) für *καὶ ἐάν*, in wie fern mit Conj.? — 70) *ἄν* mit Relat. u. Conj. Aor. für Fut. exact. s. I. 4, 15, 28). — 71) in keinem Rang, Ansehen seyn. — 72) Was liegt eigentlich in *μή* mit dem Verb. finit. nach den Verb. der Furcht? — 73) Ueber die Attraction der Prädikatsbestimmungen des Inf. s. III. 2, 11, 19), u. III. 2, 31, 32), u. III. 3, 18, 36). — 74) sc. *ἀφικνεῖ-*

*τούτους διεπράξαντο μηδὲ σὺν κηρυκίῳ ἔτι ἀσφαλὲς εἶναι ἀνε-
λέσθαι. Τίς γὰρ ἐθελήσει κῆρυξ ἰέναι κήρυκας ἀπεκτονώς*[75]*;*
31 *Ἀλλ' ἡμεῖς Κερασουντίων θάψαι αὐτοὺς ἐδεήθημεν*[76]*. Εἰ*[77]
μὲν οὖν καλῶς ἔχει[78] *ταῦτα, δοξάτω ὑμῖν*[79]*, ἵνα ὡς τοιού-
των ἐσομένων*[80] *καὶ φυλακὴν ἰδίᾳ ποιήσῃ*[81] *τις καὶ τὰ*
32 *[ἐρυμνὰ] ὑπερδέξια*[82] *πειρᾶται ἔχων σκηνοῦν. Εἰ μέντοι
δοκεῖ ὑμῖν θηρίων, ἀλλὰ μὴ ἀνθρώπων εἶναι τὰ τοιαῦτα ἔργα,
σκοπεῖτε παῦλάν τινα αὐτῶν· εἰ δὲ μή, πρὸς Διὸς*[83] *πῶς ἢ
θεοῖς θύσομεν ἡδέως, ποιοῦντες ἔργα ἀσεβῆ, ἢ τοῖς πολε-
μίοις πῶς μαχούμεθα*[84]*, ἢν ἀλλήλους κατακαίνωμεν*[85]*;*
33 *Πόλις δὲ φιλία τίς ἡμᾶς δέξεται, ἥτις ἂν ὁρᾷ*[86] *τοσαύτην
ἀνομίαν ἐν ἡμῖν; Ἀγορὰν δὲ τίς ἄξει θαῤῥῶν, ἢν περὶ*[87]
τὰ μέγιστα[88] *τοιαῦτα ἐξαμαρτάνοντες φαινώμεθα; Οὗ*[89]
*δὲ δὴ πάντων οἰόμεθα τεύξεσθαι ἐπαίνου, τίς ἂν ἡμᾶς τοιού-
τους ὄντας ἐπαινέσειεν*[90]*; Ἡμεῖς μὲν γὰρ οἶδ' ὅτι πονηροὺς
ἂν φαίημεν εἶναι τοὺς τὰ τοιαῦτα ποιοῦντας.*
34 *Ἐκ τούτου ἀνιστάμενοι πάντες ἔλεγον τοὺς μὲν τούτων
ἄρξαντας δοῦναι δίκην, τοῦ δὲ λοιποῦ*[91] *μηκέτι ἐξεῖναι ἀνο-
μίας ἄρξαι· ἐὰν δέ τις ἄρξῃ*[92] *ἄγεσθαι αὐτοὺς*[93] *ἐπὶ θα-
νάτῳ*[94]*· τοὺς δὲ στρατηγοὺς εἰς δίκας πάντας καταστῆσαι*[95]*·
εἶναι δὲ δίκας καὶ εἴ τι ἄλλο τις ἠδίκητο ἐξ οὗ*[*] *Κῦρος
ἀπέθανε· δικαστὰς δὲ τοὺς λοχαγοὺς ἐποιήσαντο. Παραι-
νοῦντος δὲ Ξενοφῶντος καὶ τῶν μάντεων συμβουλευόντων
ἔδοξε καὶ καθῆραι*[96] *τὸ στράτευμα. Καὶ ἐγένετο καθαρμός.*

σθαι. — 75) s. *ἀποκτείνω.* — 76) s. *δέομαι*, I. 5, 14, 45). — 77) In wiefern *εἰ* in der indirecten Frage mit Ind.? — 78) *ἔχειν* mit Adv. s. II. 3, 18, 1). — 79) es dünke euch, d. h. bedenket. — 80) *ὡς* mit Gen. abs. s. I. 1, 6, 36). — 81) Warum der Conj. im Finalsatze? — 82) den Acc. abhängig von *ἔχων*. — 83) Vergl. II. 1, 17, 4). — 84) Ueber das Fut. secund. s. B. p. 153. — 85) In wiefern der Conj.? — 86) *ἄν* mit Rel. u. Conj. s. I. 7, 7, 89). — 87) *περί* mit Acc. kausal, zur Angabe der Rücksicht, s. K. §. 530, III. 3). — 88) *τὰ μέγιστα*, das Wichtigste, göttliche u. menschliche Recht. — 89) *οὗ*, als relat. Adv.: wo, von Einigen auf Griechenland bezogen; von Andern als Pron. rel. zu *ἐπαίνου* mit folgender Construction: *τίς ἄν* — *ἐπαινέσειε τὸν ἔπαινον οὗ πάντων οἰόμεθα τεύξεσθαι.* — 90) *ἄν* mit Opt. als Nachsatz der in *τοιούτους ὄντας* liegenden Suppos. s. I. 9, 3, 1). — 91) Zeit-Genit. — 92) *ἐάν* mit Conj. Aor. s. I. 4, 15, 28). — 93) *αὐτούς* auf das kollective *τίς* bezogen, s. I. 4, 8, 88), vergl. I. 9, 16, 56), u. II. 2, 4, 51). — 94) Andere: *θανάτου*; vergl. I. 6, 10, 31). — 95) vor Gericht stellen, ziehen. — *) *ἐξ οὗ*, ex quo, seitdem, vergl. III. 2, 14, 36). — 96) Andere: *καθᾶραι*, s. jedoch B. p. 169, An. 2.

VIII. Ἔδοξε δὲ καὶ τοὺς στρατηγοὺς δίκην ὑποσχεῖν[97]) 1
τοῦ παρεληλυθότος χρόνου. Καὶ διδόντων[98]) Φιλήσιος μὲν
ὦφλε[99]) καὶ Ξανθικλῆς τῆς φυλακῆς[100]) τῶν γαυλικῶν χρη-
μάτων[1]) τὸ μείωμα[2]) εἴκοσι μνᾶς, Σοφαίνετος δέ, ὅτι ἄρ-
χων αἱρεθεὶς[3]) κατημέλει, δέκα μνᾶς. Ξενοφῶντος δὲ κατη-
γόρησάν τινες φάσκοντες[4]) παίεσθαι ὑπ' αὐτοῦ καὶ ὡς ὑβρί-
ζοντος[5]) τὴν κατηγορίαν ἐποιοῦντο. Καὶ ὁ Ξενοφῶν ἀνα- 2
στὰς ἐκέλευσεν εἰπεῖν πρῶτον[6]) τὸν πρῶτον λέξαντα[7]), ποῦ
καὶ ἐπλήγη. Ὁ δὲ ἀποκρίνεται· Ὅπου καὶ τῷ ῥίγει ἀπωλλύ-
μεθα καὶ χιὼν πλείστη ἦν[8]). Ὁ δὲ εἶπεν, Ἀλλὰ μὴν[9]) καὶ 3
χειμῶνός γε ὄντος οἵου[10]) λέγεις, σίτου δὲ ἐπιλελοιπότος, οἴνου
δὲ μηδ' ὀσφραίνεσθαι[11]) παρόντος, ὑπὸ δὲ πόνων πολλῶν
ἀπαγορευόντων, πολεμίων δὲ ἑπομένων, εἰ ἐν τοιούτῳ καιρῷ
ὕβριζον, ὁμολογῶ καὶ τῶν ὄνων ὑβριστότερος[12]) εἶναι, οἷς
φασὶν ὑπὸ τῆς ὕβρεως κόπον οὐκ[13]) ἐγγίγνεσθαι. Ὅμως
δὲ καὶ λέξον, ἔφη, ἐκ[14]) τίνος ἐπλήγης. Πότερον[15]) ᾔτουν[16]) 4
τί σε καὶ ἐπεί μοι οὐκ ἐδίδως ἔπαιον; ἀλλ' ἀπῄτουν; ἀλλὰ
περὶ παιδικῶν[17]) μαχόμενος; ἀλλὰ μεθύων ἐπαρῴνησα; Ἐπεὶ
δὲ τούτων οὐδὲν ἔφησεν, ἐπήρετο αὐτὸν εἰ ὁπλιτεύοι. Οὐκ 5
ἔφη. Πάλιν εἰ πελτάζοι. Οὐδὲ τοῦτ'[18]) ἔφη, ἀλλ' ἡμίονον
ἐλαύνειν ταχθεὶς ὑπὸ τῶν συσκήνων ἐλεύθερος ὤν. Ἐνταῦθα
δὴ ἀναγιγνώσκει τε αὐτὸν καὶ ἤρετο· Ἦ σὺ εἶ ὁ τὸν κάμνοντα 6
ἀπάγων[19]); Ναὶ μὰ Δί'[20]), ἔφη· σὺ γὰρ ἠνάγκαζες· τὰ δὲ
τῶν ἐμῶν συσκήνων σκεύη διέῤῥιψας. Ἀλλ' ἡ μὲν διάῤῥιψις, 7

Cap. VIII. §. 1. 97) *ὑπέχειν*, Rechenschaft ablegen. — 98) sc. *δίκην*, Gen. abs. ohne Subj. s. I. 4, 12, 11). — 99) *ὀφλισκάνω* für das ungewöhnliche *ὄφλω*, gleichbedeutend mit *ὀφείλω* s. das Lex. — 100) Gen. der Ursache bei den Verb. anklagen, schuldig seyn, s. M. §. 369. K. §. 464 etc. R. p. 533, d). — 1) Schiffsgüter. — 2) Acc. der Rücksicht: in Ansehung der Verminderung, oder als Apposit. zu *μνᾶς*. — 3) Vergl. V. 3, 1. — 4) Ueber die Bedeutung dieses Part. s. B. p. 236, 2. — 5) *ὡς* mit Gen. abs., Grund als Vorstellung eines Andern, s. I. 1, 6, 36). — 6) Andere: *τὸν πρῶτον* ohne das folgende *τόν*. — 7) sc. *παίεσθαι*. — 8) Vergl. IV. 5. 3 etc. — 9) *ἀλλὰ μήν*, at vero, aber wahrlich, s. R. p. 688, d). K. §. 594, I. d. — 10) Ueber die Attraction des Relat. s. I. 9, 14, 46). — 11) Inf. des Zweckes, s. II. 3, 22, 25). — 12) Warum der Nom. beim Inf.? s. I. 9, 20, *). — 13) In wiefern *οὐκ* beim Inf.? II. 2, 1, 37). — 14) *ἐκ* mit Gen. kausal, vergl. II. 6, 1, 84), gleichwie *διὰ τί* §. 12. — 15) *πότερον* directe u. indirecte Fragen einleitend, s. K. §. 697. R. p. 642, bb). — 16) *αἰτεῖν* mit doppeltem Acc. s. R. p. 488, 4. K. §. 487. — 17) wegen Liebesgeschichten. — 18) auch das nicht. — 19) Kr. schlägt *ἀγαγών* vor. — 20) die

ἔφη ὁ Ξενοφῶν, τοιαύτη τις ἐγένετο· διέδωκα ἄλλοις ἄγειν
καὶ ἐκέλευσα πρὸς ἐμὲ ἀπαγαγεῖν· καὶ ἀπολαβὼν ἅπαντα σῶα
ἀπέδωκά σοι, ἐπεὶ καὶ σὺ ἐμοὶ ἀπέδειξας τὸν ἄνδρα. Οἷον
8 δὲ τὸ πρᾶγμα ἐγένετο ἀκούσατε, ἔφη· καὶ γὰρ ἄξιον. Ἀνὴρ
κατελείπετο διὰ τὸ μηκέτι δύνασθαι πορεύεσθαι. Καὶ ἐγὼ
τὸν μὲν ἄνδρα τοσοῦτον ἐγίγνωσκον ὅτι εἷς ἡμῶν εἴη· ἠνάγ-
κασα δὲ σὲ τοῦτον ἄγειν, ὡς μὴ ἀπόλοιτο· καὶ γάρ, ὡς ἐγὼ
οἶμαι, πολέμιοι ἡμῖν ἐφείποντο. Συνέφη τοῦτο ὁ ἄνθρωπος.
9 Οὐκοῦν [21]), ἔφη ὁ Ξενοφῶν, ἐπεὶ προὔπεμψά σε, καταλαμ-
βάνω [22]) αὖθις, σὺν τοῖς ὀπισθοφύλαξι προσιών, βόθρον
ὀρύττοντα ὡς κατορύξοντα [23]) τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐπιστὰς
10 ἐπῄνουν σε; Ἐπεὶ δὲ παρεστηκότων ἡμῶν συνέκαμψε τὸ σκέ-
λος ὁ ἀνήρ, ἀνέκραγον οἱ παρόντες ὅτι ζῇ ὁ ἀνήρ· σὺ δ'
εἶπας [24])· Ὁπόσα [25]) γε βούλεται, ὡς [26]) ἔγωγε αὐτὸν οὐκ
ἄξω. Ἐνταῦθα ἔπαισά σε· ἀληθῆ λέγεις· ἔδοξας γάρ μοι
11 εἰδότι ἐοικέναι ὅτι ἔζη. Τί οὖν [27]); ἔφη, ἧττόν τι ἀπέθανεν,
ἐπεὶ ἐγώ σοι ἀπέδειξα αὐτόν; Καὶ γὰρ ἡμεῖς, ἔφη ὁ Ξενο-
φῶν, πάντες ἀποθανούμεθα· τούτου οὖν ἕνεκα ζῶντας ἡμᾶς
12 δεῖ κατορυχθῆναι; Τοῦτον μὲν ἀνέκραγον πάντες ὡς ὀλίγας [28])
παίσειεν· ἄλλους δ' ἐκέλευε λέγειν διὰ τί ἕκαστος ἐπλήγη.
Ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀνίσταντο, αὐτὸς ἔλεγεν·

13 Ἐγώ, ὦ ἄνδρες, ὁμολογῶ παῖσαι δὴ ἄνδρας πολλοὺς
ἕνεκεν ἀταξίας ὅσοις [29]) σώζεσθαι μὲν ἤρκει [30]) δι' ὑμᾶς, ἐν
τάξει τε ἰόντων καὶ μαχομένων [31]) ὅπου δέοι, αὐτοὶ δὲ λι-
πόντες τὰς τάξεις προθέοντες ἁρπάζειν ἤθελον καὶ ὑμῶν πλεο-
νεκτεῖν. Εἰ δὲ τοῦτο πάντες ἐποιοῦμεν, ἅπαντες ἂν [32]) ἀπω-
14 λόμεθα. Ἤδη δὲ καὶ μαλακιζόμενόν τινα καὶ οὐκ ἐθέλοντα
ἀνίστασθαι, ἀλλὰ προϊέμενον ἑαυτὸν τοῖς πολεμίοις καὶ ἔπαισα
καὶ ἐβιασάμην πορεύεσθαι. Ἐν γὰρ τῷ ἰσχυρῷ χειμῶνι καὶ

Schwurpartikeln mit Acc. s. K. §. 478, 7). B. p. 441. — 21) οὐκοῦν s. V. 7, 8, 8). — 22) sc. σε. — 23) ὡς mit Part. Fut. s. I. 1, 3, 22). — 24) Andere: εἶπες; über den Aor. auf α s. B. §. 96, An. 1. u. p. 278). — 25) soviel, so lange. — 26) ὡς kausal: da, denn. — 27) wie nun? — 28) sc. πληγάς, mit zu wenigen Schlägen. — 29) für οἷς. — 30) es gefiel, war ihnen recht. — 31) Gen. abs. für den zu ὑμᾶς zu erwartenden Acc.; vielleicht dass der Autor δι' ὑμῶν, wie auch Einige lesen, im Sinne hatte; indessen die absolute Construction folgt auch zuweilen ohne besonderes Subj. s. M. §. 561; vergl. I. 4, 12, 11), u. I. 8, 18, 19). — 32) ἂν mit Ind. einer historischen Zeit im hypoth. Satze der verneinten Wirklichkeit,

αὐτός ποτε ἀναμένων τινὰς συσκευαζομένους καθεζόμενος
συχνὸν χρόνον κατέμαθον[33]) ἀναστὰς μόλις[34]) καὶ τὰ σκέλη
ἐκτείνας. Ἐν ἐμαυτῷ οὖν πεῖραν λαβών, ἐκ τούτου[35]) καὶ 15
ἄλλον ὁπότε ἴδοιμι[36]) καθήμενον καὶ βλακεύοντα ἤλαυνον·
τὸ γὰρ κινεῖσθαι καὶ ἀνδρίζεσθαι παρεῖχε θερμασίαν τινὰ καὶ
ὑγρότητα, τὸ δὲ καθῆσθαι καὶ ἡσυχίαν ἔχειν ἑώρων ὑπουρ-
γὸν ὂν[37]) τῷ τε ἀποπήγνυσθαι τὸ αἷμα καὶ τῷ ἀποσήπεσθαι
τοὺς τῶν ποδῶν δακτύλους, ἅπερ πολλοὺς καὶ ὑμεῖς ἴστε
παθόντας. Ἄλλον δέ γε ἴσως ὑπολειπόμενόν που διὰ ῥᾳστώ- 16
νην καὶ κωλύοντα καὶ ὑμᾶς τοὺς πρόσθεν[38]) καὶ ἡμᾶς τοὺς
ὄπισθεν πορεύεσθαι ἔπαισα πύξ, ὅπως μὴ λόγχῃ ὑπὸ τῶν
πολεμίων παίοιτο[39]). Καὶ γὰρ οὖν νῦν ἔξεστιν αὐτοῖς σω- 17
θεῖσιν[40]), εἴ τι ὑπ' ἐμοῦ ἔπαθον παρὰ[41]) τὸ δίκαιον, δίκην
λαβεῖν[42]). Εἰ δ' ἐπὶ τοῖς πολεμίοις ἐγένοντο, τί μέγα ἂν
οὕτως ἔπαθον[43]) ὅτου[44]) δίκην ἂν ἠξίουν λαμβάνειν; Ἁπλοῦς
μοι, ἔφη, ὁ λόγος. Ἐγὼ γὰρ εἰ μὲν ἐπ' ἀγαθῷ ἐκόλασά 18
τινα, ἀξιῶ ὑπέχειν δίκην[45]) οἵαν καὶ γονεῖς υἱοῖς καὶ διδά-
σκαλοι παισί. Καὶ γὰρ οἱ ἰατροὶ τέμνουσι καὶ καίουσιν ἐπ'
ἀγαθῷ. Εἰ δὲ ὕβρει νομίζετέ με ταῦτα πράττειν[46]), ἐνθυ- 19
μήθητε ὅτι νῦν ἐγὼ θαῤῥῶ σὺν[47]) τοῖς θεοῖς μᾶλλον ἢ τότε
καὶ θρασύτερός εἰμι νῦν ἢ τότε καὶ οἶνον πλείω πίνω, ἀλλ'
ὅμως οὐδένα παίω· ἐν εὐδίᾳ γὰρ ὁρῶ ὑμᾶς. Ὅταν δὲ χει- 20
μὼν ᾖ καὶ θάλαττα μεγάλη ἐπιφέρηται[48]), οὐχ ὁρᾶτε ὅτι καὶ
νεύματος μόνου ἕνεκα χαλεπαίνει μὲν πρῳρεὺς τοῖς ἐν πρῴρᾳ,
χαλεπαίνει δὲ κυβερνήτης τοῖς ἐν πρύμνῃ; Ἱκανὰ γὰρ ἐν τῷ
τοιούτῳ[49]) καὶ μικρὰ ἁμαρτηθέντα πάντα συνεπιτρῖψαι. Ὅτι 21
δὲ δικαίως ἔπαιον αὐτοὺς καὶ ὑμεῖς κατεδικάσατε τότε· ἔχοντες
ξίφη, οὐ ψήφους, παρέστητε, καὶ ἐξῆν ὑμῖν ἐπικουρεῖν αὐ-

---

s. II. 1, 4, 32), u. III. 2, 24, 89). — 33) Verba der Wahrnehmung mit folgendem Part. s. I. 7, 17, 20). — 34) Andere: μόγις. — 35) ἐκ τούτου nach λαβών des Nachdrucks wegen, wie oben I. 7, 3: διὰ τοῦτο nach νομίζων. — 36) der Opt. im temporellen Satze nach histor. Temp. für die unbestimmte Frequenz, s. I. 5, 1, 55). — 37) dass es zuträglich war, vergl. N. 33). — 38) Adv. mit Artikel s. II. 2, 20, 17). — 39) Warum der Opt. im Finalsatze? — 40) σώζω. — 41) παρά vergl. II. 1, 18, 14), u. II. 4, 5, 95). — 42) Genugthuung nehmen. — 43) Was so Grosses würden sie denn erlitten haben, d. h. wenn sie auch noch so viel Unrecht erlitten hätten; über die Construction s. N. 32). — 44) für οὗτινος, s. B. p. 117: wofür. — 45) Strafe verdienen. — 46) für ὅτι ἔπραττον. — 47) σύν, mit Hilfe, s. III. 1, 23, 29). — 48) hoch gehen; inwiefern der Conj.? — 49) sc. καιρῷ.

τοῖς, εἰ ἐβούλεσθε· ἀλλὰ μὰ Δία [50]) οὔτε τούτοις ἐπεκουρεῖτε
22 οὔτε σὺν ἐμοὶ τὸν ἀτακτοῦντα ἐπαίετε. Τοιγαροῦν ἐξουσίαν
ἐποιήσατε τοῖς κακοῖς αὐτῶν ὑβρίζειν ἐῶντες [51]) αὐτούς. Οἴ-
μαι γάρ, εἰ ἐθέλετε σκοπεῖν, τοὺς αὐτοὺς εὑρήσετε [52]) καὶ
23 τότε κακίστους καὶ νῦν ὑβριστοτάτους. Βοΐσκος γοῦν ὁ
πύκτης ὁ Θετταλὸς τότε μὲν διεμάχετο, ὡς κάμνων, ἀσπίδα
μὴ φέρειν, νῦν δ', ὡς ἐγὼ [53]) ἀκούω, Κοτυωριτῶν πολλοὺς
24 ἤδη ἀποδέδυκεν. Ἢν οὖν σωφρονῆτε, τούτῳ [54]) τἀναντία
ποιήσετε ἢ τοὺς κύνας ποιοῦσι· τοὺς μὲν γὰρ κύνας τοὺς
χαλεποὺς τὰς μὲν ἡμέρας διδέασι, τὰς δὲ νύκτας ἀφιᾶσι, τοῦ-
τον δέ, ἢν σωφρονῆτε, τὴν νύκτα μὲν δήσετε, τὴν δὲ ἡμέραν
25 ἀφήσετε. Ἀλλὰ γάρ [55]), ἔφη, θαυμάζω ὅτι εἰ μέν τινι ὑμῶν
ἀπηχθόμην μέμνησθε [56]) καὶ οὐ σιωπᾶτε, εἰ δέ τῳ [57]) ἢ χειμῶνα
ἐπεκούρησα [58]) ἢ πολέμιον ἀπήρυξα, ἢ ἀσθενοῦντι ἢ ἀπο-
ροῦντι συνεξεπόρισά τι, τούτων δ' οὐδεὶς μέμνηται· οὐδ'
εἴ τινα καλῶς τι ποιοῦντα ἐπῄνεσα, οὐδ' εἴ τιν' ἄνδρα ὄντα
26 ἀγαθὸν ἐτίμησα ὡς ἐδυνάμην, οὐδὲ τούτων μέμνησθε. Ἀλλὰ
μὴν καλόν γε καὶ δίκαιον καὶ ὅσιον καὶ ἥδιον τῶν ἀγαθῶν
μᾶλλον ἢ τῶν κακῶν μεμνῆσθαι.

Ἐκ τούτου μὲν δὴ ἀνίσταντο καὶ ἀνεμίμνησκον. Καὶ περιεγένετο [59]) ὥςτε [60]) καλῶς ἔχειν [61]).

1 IX*). Ἐκ τούτου δὲ ἐν τῇ διατριβῇ οἱ μὲν ἀπὸ τῆς ἀγο-
ρᾶς ἔζων, οἱ δὲ [καὶ] ληιζόμενοι ἐκ τῆς Παφλαγονίας. Ἐκλώ-
πευον δὲ καὶ οἱ Παφλαγόνες εὖ μάλα τοὺς ἀποσκεδαννυμέ-
νους, καὶ τῆς νυκτὸς [62]) δὲ τοὺς πρόσω σκηνοῦντας ἐπει-
ρῶντο κακουργεῖν· καὶ πολεμικώτατα πρὸς ἀλλήλους εἶχον ἐκ
2 τούτων [63]). Ὁ δὲ Κορύλας, ὃς ἐτύγχανε τότε Παφλαγονίας
ἄρχων, πέμπει παρὰ τοὺς Ἕλληνας πρέσβεις ἔχοντας ἵππους

— 50) Ueber die Schwurpartikel s. oben V. 7, 22, 57). — 51) s. ἐάω. — 52) Andere: εὑρήσεσθαι, in der abhängigen Redeweise. — 53) Andere lassen ἐγώ hier weg, was aber in ähnlicher Verbindung oft ohne besondern Nachdruck steht. — 54) für diesen, Dat. der Beziehung; Andere finden indessen in dem Dat. eine Härte u. ziehen den gewöhnlichen Acc. vor. — 55) s. III. 2, 26, 5). — 56) s. die Bedeutung des Perf. Pass. von μιμνήσκω. — 57) für τίνι, s. B. p. 117. — 58) abwehren, schützen gegen. — 59) s. das Lex. 3). — 60) ὥςτε mit Inf. s. I. 6, 6, 94). — 61) ἔχειν mit Adv. s. II. 3, 18, 1). —

*) Früher (vor Schneider) begann mit diesem Cap. das sechste Buch.

Cap. IX. §. 1. 62) Casus der Zeitbestimmungen s. I. 5, 12, 30). — 63) ἐκ mit Gen. kausal. s. II.

καὶ στολὰς καλάς, λέγοντας ὅτι Κορύλας ἕτοιμος εἴη τοὺς
Ἕλληνας μήτ' ἀδικεῖν μήτ'[64] [αὐτὸς] ἀδικεῖσθαι. Οἱ δὲ 3
στρατηγοὶ ἀπεκρίναντο ὅτι περὶ μὲν τούτων σὺν τῇ στρατιᾷ
βουλεύσοιντο, ἐπὶ ξενίᾳ[65]) δὲ ἐδέχοντο αὐτούς· παρεκάλεσαν
δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἀνδρῶν οὓς ἐδόκουν δικαιοτάτους[66] εἶναι.
Θύσαντες δὲ τῶν αἰχμαλώτων[67] βοῦς καὶ ἄλλα ἱερεῖα εὐω- 4
χίαν μὲν ἀρκοῦσαν παρεῖχον, κατακείμενοι δὲ ἐν στιβάσιν ἐδεί-
πνουν καὶ ἔπινον ἐκ κερατίνων ποτηρίων, οἷς ἐνετύγχανον
ἐν τῇ χώρᾳ. Ἐπεὶ δὲ αἱ σπονδαί [τ'] ἐγένοντο καὶ ἐπαιάνι- 5
σαν[68], ἀνέστησαν πρῶτον μὲν Θρᾷκες καὶ πρὸς αὐλὸν ὠρχή-
σαντο σὺν τοῖς ὅπλοις καὶ ἥλλοντο[69] ὑψηλά[70] τε καὶ κούφως
καὶ ταῖς μαχαίραις ἐχρῶντο· τέλος[71] δὲ ὁ ἕτερος τὸν ἕτερον
παίει, ὡς πᾶσι δοκεῖν[72] πεπληγέναι[73] τὸν ἄνδρα· ὁ δ'
ἔπεσε τεχνικῶς[74] πως. Καὶ ἀνέκραγον οἱ Παφλαγόνες. Καὶ 6
ὁ μὲν σκυλεύσας τὰ ὅπλα τοῦ ἑτέρου ἐξῄει ᾄδων τὸν Σιτάλ-
καν[75]· ἄλλοι δὲ τῶν Θρᾳκῶν τὸν ἕτερον ἐξέφερον ὡς τε-
θνεῶτα[76]· ἦν δὲ οὐδὲν πεπονθώς[77]. Μετὰ τοῦτο Αἰνιᾶνες 7
καὶ Μάγνητες ἀνέστησαν, οἳ ὠρχοῦντο τὴν καρπαίαν[78] κα-
λουμένην ἐν τοῖς ὅπλοις. Ὁ δὲ τρόπος τῆς ὀρχήσεως ἦν 8
[ὅδε]· ὁ μὲν παραθέμενος τὰ ὅπλα σπείρει καὶ ζευγηλατεῖ,
πυκνὰ μεταστρεφόμενος ὡς φοβούμενος· λῃστὴς δὲ προσέρ-
χεται· ὁ δ' ἐπειδὰν προΐδηται, ἀπαντᾷ ἁρπάσας τὰ ὅπλα καὶ
μάχεται πρὸ τοῦ ζεύγους· καὶ οὗτοι ταῦτ' ἐποίουν ἐν ῥυθμῷ
πρὸς τὸν αὐλόν· καὶ τέλος ὁ λῃστὴς δήσας τὸν ἄνδρα[79] καὶ
τὸ ζεῦγος ἀπάγει· ἐνίοτε δὲ καὶ ὁ ζευγηλάτης τὸν λῃστήν[80]·
εἶτα παρὰ τοὺς βοῦς ζεύξας ὀπίσω τὼ χεῖρε δεδεμένον[81]
ἐλαύνει.

Μετὰ τοῦτο Μυσὸς εἰσῆλθεν ἐν ἑκατέρᾳ τῇ χειρὶ ἔχων 9

6, 1, 84). — 64) u. nicht, d. h. wenn er nicht, vorausgesetzt dass er nicht. — 65) gastliche Bewirthung. — 66) berechtigt, sc. παρακαλεῖσθαι. — 67) Gen. partit., als Neutr. zu fassen. — 68) Aor. für Plusqu. s. I. 7, 18, 23). — 69) s. ἅλλομαι. — 70) Adj. neutr. für Adv. s. B. p. 358, An. 4; vergl. II. 3, 1, 25). — 71) adverb. Acc. s. I. 10, 13, 76). — 72) ὡς im Sinne von ὥστε mit Inf. s. I. 6, 6, 94). — 73) πλήσσω. — 74) künstlich täuschend. — 75) Wahrscheinlich ein Lobgesang auf einen alten thrakischen Fürsten dieses Namens. — 76) s. θνήσκω mit seinen verkürzten Perfectformen. — 77) πάσχω; über die Umschreibung durch das Part. mit εἶναι s. II. 2, 13, 89). — 78) der Karpäa-Tanz, mit Säen verbunden. — 79) sc. αὐτόν τε. — 80) sc. νικᾷ. — 81) Ueber das ε in δέω s. B. p. 150. —

πέλτην· καὶ τοτὲ μὲν ὡς δύο ἀντιταττομένων[82]) *μιμούμενος*[83])
ὠρχεῖτο, τοτὲ δὲ ὡς πρὸς ἕνα ἐχρῆτο ταῖς πέλταις, τοτὲ δ'
ἐδινεῖτο καὶ ἐξεκυβίστα[84]) *ἔχων τὰς πέλτας, ὥςτε ὄψιν ἔχων*
10 *καλὴν*[85]) *φαίνεσθαι. Τέλος δὲ τὸ Περσικὸν*[86]) *ὠρχεῖτο,*
κρούων[87]) *τὰς πέλτας, καὶ ὤκλαζε καὶ ἐξανίστατο· καὶ ταῦτα*
11 *πάντα ἐν ῥυθμῷ ἐποίει πρὸς τὸν αὐλόν. Ἐπὶ*[88]) *δὲ τούτῳ*
ἐπιόντες οἱ Μαντινεῖς καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν Ἀρκάδων ἀνα-
στάντες ἐξοπλισάμενοι ὡς[89]) *ἐδύναντο κάλλιστα ᾖεσάν τε ἐν*
ῥυθμῷ, [πρὸς] τὸν ἐνόπλιον ῥυθμὸν αὐλούμενοι[90]), *καὶ*
ἐπαιάνισαν καὶ ὠρχήσαντο, ὥςπερ ἐν ταῖς πρὸς τοὺς θεοὺς
προςόδοις[91]). *Ὁρῶντες δὲ οἱ Παφλαγόνες δεινὰ ἐποιοῦντο*[92])
12 *πάσας τὰς ὀρχήσεις ἐν ὅπλοις εἶναι. Ἐπὶ τούτοις ὁρῶν ὁ*
Μυσὸς ἐκπεπληγμένους αὐτοὺς πείσας τῶν Ἀρκάδων τινὰ
πεπαμένον[93]) *ὀρχηστρίδα εἰςάγει*[94]) *σκευάσας ὡς ἐδύνατο κάλ-*
λιστα καὶ ἀσπίδα δοὺς κούφην αὐτῇ. Ἡ δὲ ὠρχήσατο Πυῤῥί-
13 *χην*[95]) *ἐλαφρῶς. Ἐνταῦθα κρότος ἦν πολύς· καὶ οἱ Παφλα-*
γόνες ἤροντο εἰ καὶ [αἱ] γυναῖκες συνεμάχοντο αὐτοῖς. Οἱ
δ' ἔλεγον ὅτι αὗται καὶ αἱ τρεψάμεναι[96]) *εἶεν βασιλέα ἐκ*
τοῦ στρατοπέδου. Τῇ μὲν νυκτὶ ταύτῃ τοῦτο τὸ τέλος ἐγένετο.
14 *Τῇ δ' ὑστεραίᾳ προςῆγον αὐτοὺς εἰς τὸ στράτευμα· καὶ*
ἔδοξε τοῖς στρατιώταις μήτε ἀδικεῖν Παφλαγόνας μήτε ἀδι-
κεῖσθαι. Μετὰ τοῦτο οἱ μὲν πρέσβεις ᾤχοντο· οἱ δ' Ἕλληνες,
ἐπειδὴ πλοῖα ἱκανὰ ἐδόκει παρεῖναι, ἀναβάντες ἔπλεον ἡμέραν
καὶ νύκτα πνεύματι καλῷ, ἐν ἀριστερᾷ ἔχοντες τὴν Παφλα-
15 *γονίαν. Τῇ δ' ἄλλῃ ἀφικνοῦνται εἰς Σινώπην καὶ ὡρμίσαντο*
εἰς Ἁρμήνην[97]) *τῆς Σινώπης. Σινωπεῖς δὲ οἰκοῦσι μὲν ἐν*
τῇ Παφλαγονικῇ, Μιλησίων δ' ἄποικοί εἰσιν. Οὗτοι ξένια
πέμπουσι τοῖς Ἕλλησιν ἀλφίτων [μὲν] μεδίμνους τριςχιλίους,

---

82) *ὡς* mit Gen. abs. s. I. 1, 6, 36); über das indeclinabel gebrauchte *δύο* s. B. §. 70, 2. — 83) sich stellend. — 84) *ἐκκυβιστάω.* — 85) einen schönen Anblick habend, gewährend. — 86) sc. *ὄρχημα*, ein Tanz, der wegen der Kniebeugungen *ὄκλασμα* genannt wurde. — 87) Andere: *κροτῶν.* — 88) *ἐπί* mit Dat. die Aufeinanderfolge ausdrückend, s. III. 2, 4, 68). — 89) *ὡς* zur Verstärkung des Superl. s. II. 2, 12, 84). — 90) sich den Waffen-Rhythmus auf der Flöte vorspielen lassend. — 91) Aufzüge zu den Götter-Tempeln. — 92) *δεινὰ ποιεῖσθαι*, sich höchlich verwundern, s. das Lex. s. v. *δεινός.* — 93) *πάσασθαι.* — 94) sc. *αὐτήν.* — 95) die Pyrrhiche, ein Waffentanz, nach seinem Erfinder Pyrrhichus benannt, die Bewegungen der Kämpfenden vorstellend. — 96) umwenden, vertreiben, — eine scherzhafte Uebertreibung. — 97) in den

οἴνου δὲ κεράμια χίλια καὶ πεντακόσια. Καὶ Χειρίσοφος 16
ἐνταῦθα ἦλθε τριήρη ἔχων [98]. Καὶ οἱ μὲν στρατιῶται προσ-
εδόκων [99] ἄγοντά τί σφισιν ἥκειν· οἱ δ' ἦγε μὲν οὐδέν,
ἀπήγγελλε δὲ ὅτι ἐπαινοίη αὐτοὺς καὶ Ἀναξίβιος ὁ ναύαρχος
καὶ οἱ ἄλλοι, καὶ ὅτι ὑπισχνεῖτο [100] Ἀναξίβιος, εἰ ἀφίκοιντο
ἔξω τοῦ Πόντου, μισθοφορὰν αὐτοῖς ἔσεσθαι.

Καὶ ἐν ταύτῃ τῇ Ἁρμήνῃ ἔμειναν οἱ στρατιῶται ἡμέρας 17
πέντε. Ὡς δὲ τῆς Ἑλλάδος ἐδόκουν ἐγγὺς [1] γίγνεσθαι, ἤδη
μᾶλλον ἢ πρόσθεν εἰσῄει [2] αὐτοὺς ὅπως ἂν καὶ ἔχοντές τι
οἴκαδε ἀφίκοιντο [3]. Ἡγήσαντο οὖν, εἰ ἕνα ἕλοιντο [4] ἄρ- 18
χοντα, μᾶλλον ἂν ἢ πολυαρχίας οὔσης δύνασθαι [5] τὸν ἕνα
χρῆσθαι τῷ στρατεύματι καὶ νυκτὸς καὶ ἡμέρας· καὶ εἴ τι
δέοι λανθάνειν, μᾶλλον ἂν [καὶ] κρύπτεσθαι· καὶ εἴ τι αὖ
δέοι φθάνειν, ἧττον ἂν ὑστερίζειν· οὐ [6] γὰρ ἂν λόγων δεῖν
πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ τὸ δόξαν [7] τῷ ἑνὶ περαίνεσθαι ἄν· τὸν
δ' ἔμπροσθεν [8] χρόνον ἐκ [9] τῆς νικώσης ἔπραττον πάντα
οἱ στρατηγοί. Ὡς δὲ ταῦτα διενοοῦντο, ἐτράποντο ἐπὶ τὸν 19
Ξενοφῶντα· καὶ οἱ λοχαγοὶ ἔλεγον προσιόντες αὐτῷ ὅτι ἡ
στρατιὰ οὕτω γιγνώσκει [10]· καὶ εὔνοιαν ἐνδεικνύμενος ἕκαστός
τις ἔπειθεν αὐτὸν ὑποστῆναι [11] τὴν ἀρχήν. Ὁ δὲ Ξενοφῶν 20
τῇ [12] μὲν ἐβούλετο ταῦτα, νομίζων καὶ τὴν τιμὴν μείζω οὕτως
ἑαυτῷ γίγνεσθαι καὶ πρὸς τοὺς φίλους καὶ εἰς τὴν πόλιν
τοὔνομα μεῖζον ἀφίξεσθαι αὐτοῦ· τυχὸν [13] δὲ καὶ ἀγαθοῦ
τινος ἂν αἴτιος [14] τῇ στρατιᾷ γενέσθαι [15].

Τὰ μὲν δὴ τοιαῦτα ἐνθυμήματα ἐπῆρεν [16] αὐτὸν ἐπι- 21
θυμεῖν αὐτοκράτορα γενέσθαι [17] ἄρχοντα. Ὁπότε δ' αὖ [18]

Hafen Harmene. — 98) Wie sich Cheirisophos entfernt, s, V. 1, 4. — 99) sc. *αὐτόν*. — 100) In wiefern hier der Ind., da doch der Opt. vorausgegangen? — 1) *ἐγγύς* mit Gen. u. Dat. s. II. 4, 1, 64). — 2) es fiel ihnen ein, kam ihnen der Gedanke. — 3) Das relat. Adv. mit *ἄν* u. folgendem Opt. für das bedingte Fut. s. I. 5, 9, 12); Andere wollen hier den Conj. vorziehen, nach I. 4, 16, 42). — 4) *αἱρέω*; über den Aor. Opt. in hypoth. Sätzen s. IV. 1, 3, 14). — 5) *ἄν* mit Inf. s. I. 9, 8, 20). — 6) *οὐ* beim Inf. s. II. 2, 1, 37). — 7) s. *δοκέω*. — 8) Ueber das Adv. s. I. 6, 3, 74). — 9) *ἐκ* kausal s. II. 6, 1, 84). — 10) In wiefern der Ind.? — 11) *ὑφίστημι*. — 12) *τῇ μέν*, eines theils, worauf, statt *τῇ δέ*, in §. 21 *ὁπότε δ' αὖ* folgt. — 13) *τυχόν*, Acc. abs. Aor. 2, Part. adverb., s. das Lex., vergl. IV. 1, 13, 65). — 14) Bestimmungen des Inf. im Nom. s. I. 9, 20, *). — 15) Inf. Aor. fürs Fut. s. II. 3, 20, 12); u. zwar mit *ἄν* s. I. 9, 8, 20). — 16) *ἐπαίρω*. — 17) Inf. Aor. s. II. 4, 4, 86). — 18) *αὖ*

ἐνθυμοῖτο [19]) ὅτι ἄδηλον μὲν παντὶ ἀνθρώπῳ ὅπῃ τὸ μέλλον
ἕξει [20]), διὰ τοῦτο δὲ καὶ κίνδυνος εἴη μὴ [21]) καὶ τὴν προειρ-
22 γασμένην δόξαν ἀποβάλοι [22]), ἠπορεῖτο. Διαπορουμένῳ [23])
δὲ αὐτῷ διακρῖναι ἔδοξε κράτιστον εἶναι τοῖς θεοῖς ἀνακοι-
νῶσαι· καὶ παραστησάμενος δύο ἱερεῖα ἐθύετο τῷ Διὶ τῷ
βασιλεῖ, ὅςπερ αὐτῷ μαντευτὸς [24]) ἦν ἐκ Δελφῶν· καὶ τὸ
ὄναρ [25]) δὴ ἀπὸ τούτου τοῦ θεοῦ ἐνόμιζεν ἑωρακέναι ὃ εἶδεν
ὅτε ἤρχετο ἐπὶ τὸ συνεπιμελεῖσθαι τῆς στρατιᾶς καθίστασθαι [26]).
23 Καὶ ὅτε ἐξ Ἐφέσου δὲ ὡρμᾶτο Κύρῳ συσταθησόμενος [27]),
ἀετὸν ἀνεμιμνήσκετο ἑαυτῷ δεξιὸν [28]) φθεγγόμενον, καθήμε-
νον μέντοι, ὥςπερ [29]) ὁ μάντις προπέμπων [30]) αὐτὸν ἔλεγεν
ὅτι μέγας μὲν οἰωνὸς εἴη καὶ οὐκ ἰδιωτικὸς καὶ ἔνδοξος,
ἐπίπονος μέντοι· τὰ γὰρ ὄρνεα μάλιστα ἐπιτίθεσθαι τῷ ἀετῷ [31])
καθημένῳ· οὐ [32]) μέντοι χρηματιστικὸν [33]) εἶναι τὸν οἰωνόν·
τὸν γὰρ ἀετὸν περιπετόμενον μᾶλλον λαμβάνειν τὰ ἐπιτήδεια.
24 Οὕτω δὴ θυομένῳ αὐτῷ διαφανῶς ὁ θεὸς σημαίνει μήτε
προςδεῖσθαι τῆς ἀρχῆς [34]) μήτε εἰ αἱροῖντο ἀποδέχεσθαι. Τοῦτο
25 μὲν δὴ οὕτως ἐγένετο. Ἡ δὲ στρατιὰ συνῆλθε, καὶ πάντες
ἔλεγον ἕνα αἱρεῖσθαι· καὶ ἐπεὶ τοῦτο ἔδοξε, προεβάλλοντο
αὐτόν [35]). Ἐπειδὴ δὲ ἐδόκει δῆλον εἶναι ὅτι αἱρήσονται αὐτὸν
εἴ τις ἐπιψηφίζοι, ἀνέστη καὶ ἔλεξε τάδε.

26 Ἐγώ, ὦ ἄνδρες, ἥδομαι μὲν ὑπὸ ὑμῶν τιμώμενος [36]),
ἐπείπερ [37]) ἄνθρωπός εἰμι, καὶ χάριν ἔχω καὶ εὔχομαι δοῦναί
μοι τοὺς θεοὺς αἴτιόν τινος ὑμῖν [38]) ἀγαθοῦ γενέσθαι· τὸ
μέντοι ἐμὲ [39]) προκριθῆναι ὑπὸ ὑμῶν ἄρχοντα, Λακεδαιμο-

---

s. IV. 3, 23, 95). — 19) Opt. in temporellen Sätzen s. I. 5, 1, 55). — 20) *ἕχειν* s. II. 3, 18, 1; in wie fern der Ind. Fut.? — 21) *μή*, numne. s. I. 8, 24, 53). — 22) Andere: *ἀποβαλεῖν* ohne vorhergehendes *μή*. — 23) In *ἀπορέω* wird der Begriff des Schwankenden durch *διά* noch verstärkt. — 24) vom Orakel geboten, d. h. *ᾧπερ θύειν αὐτῷ μαντευτὸν ἦν*, s. III. 1, 6. — 25) s. III. 1, 11 u. 12. — 26) sich daran zu machen, zu rüsten zu dem Mitsorgen für etc., über den Gen. s. V. 3, 1, 71). — 27) Ueber das Part. Fut. s. I. 10, 6, 45). — 28) zur rechten Hand, d. h. gegen Osten; denn der Grieche blickte beim Beobachten des Vogelflugs gegen Norden, vergl. I. 2, 15, 31). — 29) Andere: *ὅνπερ*. — 30) s. das Lex. c). — 31) Ueber den Dat. s. II. 4, 3, 81). — 32) *οὐ* beim Inf. s. II. 2, 1, 37). — 33) Reichthum versprechend. — 34) Ueber den Gen. s. I. 5, 14, 45). — 35) sie schlugen ihn für sich (zum Anführer) vor. — 36) Warum der Nom., u. das Part. s. I. 7, 17, 20). — 37) Andere: *εἴπερ*. — 38) Andere: *ὑμῶν*. — 39) das jedoch,

νίου ἀνδρὸς παρόντος, οὔτε[40]) ὑμῖν μοι δοκεῖ συμφέρον
εἶναι, ἀλλ' ἧττον ἂν διὰ τοῦτο τυγχάνειν[41]), εἴ τι δέοισθε
παρ' αὐτῶν· ἐμοὶ δ' αὖ οὐ πάνυ τι[42]) νομίζω τοῦτο ἀσφα-
λὲς εἶναι. Ὁρῶ γὰρ ὅτι καὶ τῇ πατρίδι[43]) μου οὐ πρόσθεν 27
ἐπαύσαντο πολεμοῦντες[44]) πρὶν ἐποίησαν πᾶσαν τὴν πόλιν
ὁμολογεῖν Λακεδαιμονίους καὶ αὐτῶν[45]) ἡγεμόνας εἶναι[46]).
Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ὡμολόγησαν, εὐθὺς ἐπαύσαντο πολεμοῦντες 28
καὶ οὐκέτι πέρα ἐπολιόρκησαν τὴν πόλιν. Εἰ οὖν ταῦτα ὁρῶν
ἐγὼ δοκοίην ὅπου δυναίμην, ἐνταῦθ' ἄκυρον ποιεῖν τὸ ἐκεί-
νων ἀξίωμα, ἐκεῖνο ἐννοῶ[47]) μὴ λίαν ἂν ταχὺ σωφρονι-
σθείην. Ὃ[48]) δ' ὑμεῖς ἐννοεῖτε, ὅτι ἧττον ἂν στάσις εἴη, ἑνὸς 29
ἄρχοντος ἢ πολλῶν[49]), εὖ ἴστε ὅτι ἄλλον μὲν ἑλόμενοι οὐχ
εὑρήσετε ἐμὲ στασιάζοντα· νομίζω γὰρ ὅτι ὅστις ἐν πολέμῳ
ὢν στασιάζει πρὸς ἄρχοντα, τοῦτον πρὸς τὴν ἑαυτοῦ σωτη-
ρίαν στασιάζειν[50])· ἐὰν[51]) δὲ ἐμὲ ἕλησθε, οὐκ[52]) ἂν θαυ-
μάσαιμι, εἴ τινα εὕροιτε καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ ἀχθόμενον[53]).

Ἐπεὶ ταῦτ' ἔλεγε, πολὺ μᾶλλον ἐξανίσταντο, λέγοντες 30
ὡς δέοι[54]) αὐτὸν ἄρχειν. Ἀγασίας δὲ ὁ Στυμφάλιος εἶπεν
ὅτι γελοῖον εἴη, εἰ οὕτως ἔχοι· ὡς[55]) ὀργιοῦνται[56]) Λακε-
δαιμόνιοι καὶ ἐὰν σύνδειπνοι συνελθόντες μὴ Λακεδαιμόνιον
συμποσίαρχον αἱρῶνται[57]). Ἐπεὶ εἰ οὕτω γε τοῦτο ἔχει, ἔφη,
οὐδὲ λοχαγεῖν ἡμῖν ἔξεστιν[58]), ὡς ἔοικεν[59]), ὅτι Ἀρκάδες

---

dass ich etc. — 40) οὔτε korrespondirt mit dem bei ἐμοί folgenden δέ. — 41) sc. δοκεῖτε; über ἄν mit Inf. s. I. 9, 8, 20). — 42) ganz u. gar nicht (in Etwas, τι als Acc.), vergl. I. 8, 14, 1). — 43) πολεμεῖν mit Dat. s. II. 5, 20, 97). — 44) παύεσθαι mit Part. s. II. 3, 23, 36). — 45) αὐτῶν auf πόλις bezogen, im Sinne der Einwohner. — 46) ihre Führer seyen, d. h. die Hegemonie haben, wie es das Ende des peloponnes. Krieges mit sich brachte, s. Xenoph. Hellen. II. 2, 20 etc. Plut. Lysand. 14 etc. — 47) ἐννοῶ mit dem Nebenbegriffe der Furcht; daher μή, u. warum mit Opt. vergl. III. 5, 3, 19). — 48) ὅ wie oben V. 5, 20, 89). — 49) sc. ἀρχόντων. — 50) Acc. c. Inf. ohne Rücksicht auf das vorhergegangene ὅτι; daher Andere das ὅτι ganz weglassen; indessen kommen solche Anakoluthien mit ὅτι u. ὡς, besonders nach einem Zwischensatze öfters vor, s. M. §. 631, p. 604. R. p. 617, An. 3. — 51) ἐάν mit Conj. Aor. s. I. 4, 15, 28). — 52) οὐκ beim Opt. s. III. 2, 35, 48). — 53) ἄχθεσθαι mit Dat. s. K. §. 508, a; sonst häufig mit Gen. u. Acc. s. R. p. 482, An. 3. u. 507, b), sowie 531, 4, a). — 54) δεῖ mit Acc. c. Inf. s. II. 6, 9, 36). — 55) ὡς im Sinne von: denn; Andere lesen εἰ u. lassen das vorhergehende εἰ weg. — 56) Das Fut. attic. s. B. §. 95, 9. — 57) Warum der Conj.? — 58) ἔξεστι mit Dat. c. Inf. s. III. 1, 22, 24); sonst auch der Acc.

ἐσμέν. Ἐνταῦθα δὴ ὡς [60]) εὖ εἰπόντος τοῦ Ἀγασίου ἀνε-
31 θορύβησαν. Καὶ ὁ Ξενοφῶν ἐπεὶ ἑώρα πλείονος [61]) ἐνδέον [62]),
παρελθὼν εἶπεν· Ἀλλ' [63]), ὦ ἄνδρες, ἔφη, ὡς πάνυ εἰδῆτε [64]),
ὀμνύω ὑμῖν θεοὺς [65]) πάντας καὶ πάσας, ἦ μὴν [66]) ἐγώ,
ἐπεὶ τὴν ὑμετέραν γνώμην ᾐσθανόμην, ἐθυόμην εἰ βέλτιον
εἴη ὑμῖν τε ἐμοὶ ἐπιτρέψαι ταύτην τὴν ἀρχὴν καὶ ἐμοὶ [67]) ὑπο-
στῆναι· καί μοι οἱ θεοὶ οὕτως ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐσήμηναν [68])
ὥςτε καὶ ἰδιώτην ἂν γνῶναι [69]) ὅτι ταύτης τῆς μοναρχίας
32 ἀπέχεσθαί με δεῖ. Οὕτω δὴ Χειρίσοφον αἱροῦνται. Χειρί-
σοφος δ' ἐπεὶ ᾑρέθη, παρελθὼν εἶπεν· Ἀλλ', ἔφη, ὦ ἄνδρες,
τοῦτο μὲν ἴστε ὅτι οὐδ' ἂν ἔγωγε ἐστασίαζον [70]), εἰ ἄλλον
εἵλεσθε· Ξενοφῶντα μέντοι, ἔφη, ὠνήσατε [71]) οὐχὶ ἑλόμενοι·
ὡς [72]) καὶ νῦν Δέξιππος ἤδη διέβαλεν αὐτὸν πρὸς Ἀναξίβιον
ὅ,τι ἐδύνατο [73]), καὶ μάλα [74]) ἐμοῦ αὐτὸν σιγάζοντος. Ὁ δ'
ἔφη νομίζειν, αὐτὸν [75]) Τιμασίωνι μᾶλλον συνάρχειν ἐθελῆσαι
Δαρδανεῖ ὄντι τοῦ Κλεάρχου στρατεύματος ἢ ἑαυτῷ [76]) Λά-
33 κωνι ὄντι. Ἐπεὶ μέντοι ἐμὲ εἵλεσθε, ἔφη, καὶ ἐγὼ πειρά-
σομαι ὅ,τι ἂν δύνωμαι [77]) ὑμᾶς ἀγαθὸν ποιεῖν [78]). Καὶ ὑμεῖς
οὕτω παρασκευάζεσθε, ὡς αὔριον, ἐὰν πλοῦς [79]) ᾖ, ἀναξό-
μενοι [80])· ὁ δὲ πλοῦς ἔσται εἰς Ἡράκλειαν· ἅπαντας οὖν δεῖ
ἐκεῖσε πειρᾶσθαι κατασχεῖν [81])· τὰ δ' ἄλλα ἐπειδὰν ἐκεῖσε
ἔλθωμεν [82]) βουλευσόμεθα.

1 X *). Ἐντεῦθεν τῇ ὑστεραίᾳ ἀναγόμενοι πνεύματι ἔπλεον
καλῷ ἡμέρας δύο παρὰ [83]) γῆν. Καὶ [παραπλέοντες ἐθεώρουν
τήν τε Ἰασονίαν ἀκτὴν [84]), ἔνθα ἡ Ἀργὼ λέγεται ὁρμίσασθαι,

---

c. Inf. s. II. 6, 12, 46). — 59) s. εἴκω. — 60) ὡς mit Gen. abs. s. I. 1, 6, 36). — 61) Mehreres, d. h. mehr Gründe. — 62) Ueber dieses Part. s. I. 7, 17, 20). — 63) ἀλλά zu Anfang der Rede, s. II. 1, 20, 19). — 64) Warum der Conj. im Finalsatze? — 65) Ueber den Acc. s. II. 5, 7, 25). — 66) ἦ μήν s. II. 3, 26, 51). — 67) In wiefern Andere: ἐμέ? — 68) ἐσήμηναν s. II. 1, 23, 33). — 69) ὥςτε mit Inf. s. I. 6, 6, 94), u. über ἄν beim Inf. s. I. 9, 8, 20). — 70) ἄν mit Ind. einer histor. Zeit im hypoth. Satze s. II. 1, 4, 32), oder III. 1, 29, 62). — 71) s. ὄνημι, ὀνίνημι. — 72) ὡς wie oben N. 55). — 73) was, oder soviel er vermochte. — 74) καὶ μάλα s. IV. 1, 23, 100). — 75) αὐτόν nämlich Xenophon. — 76) Auf wen bezieht sich ἑαυτῷ? — 77) ἄν nach Relat. mit Conj. s. I. 7, 7, 89). — 78) ποιεῖν mit doppeltem Acc. s. I. 9, 11, 27). — 79) Fahrt, d. h. günstige. — 80) ὡς mit Part. Fut. s. I. 1, 3, 22). — 81) anlegen, Andere: ἥκειν. — 82) ἄν mit Conj. Aor. nach Praes. oder Fut. s. I. 4, 15, 28). —

*) Sonst Lib. VI. Cap. II.

Cap. X. §. 1. 83) παρά mit Acc. s. I. 9, 13, 39). — 84) das Jason'sche Vorgebirg. Die geographischen Bestimmungen werden

καὶ τῶν ποταμῶν τὰ στόματα, πρῶτον μὲν τοῦ Θερμώδοντος, ἔπειτα δὲ τοῦ Ἴριος, ἔπειτα δὲ τοῦ Ἅλυος, μετὰ δὲ τοῦτον τοῦ Παρθενίου· τοῦτον δὲ] παραπλεύσαντες ἀφίκοντο εἰς Ἡράκλειαν πόλιν Ἑλληνίδα Μεγαρέων ἄποικον, οὖσαν δ' ἐν τῇ Μαριανδυνῶν χώρᾳ. Καὶ ὡρμίσαντο παρὰ τῇ Ἀχερουσιάδι Χεῤῥο- 2
νήσῳ, ἔνθα λέγεται ὁ Ἡρακλῆς ἐπὶ τὸν Κέρβερον κύνα καταβῆναι, ᾗ νῦν τὰ σημεῖα δεικνύουσι τῆς καταβάσεως, τὸ βάθος πλέον ἢ ἐπὶ δύο στάδια. Ἐνταῦθα τοῖς Ἕλλησιν οἱ Ἡρακλεῶται 3
ξένια πέμπουσιν ἀλφίτων μεδίμνους τρισχιλίους καὶ οἴνου κεράμια δισχίλια καὶ βοῦς εἴκοσι καὶ οἶς ἑκατόν. Ἐνταῦθα διὰ τοῦ πεδίου ῥεῖ ποταμὸς Λύκος ὄνομα [85]), εὖρος ὡς [86]) δύο πλέθρων.

Οἱ δὲ στρατιῶται συλλεγέντες ἐβουλεύοντο τὴν λοιπὴν 4
πορείαν [87]) πότερον κατὰ γῆν ἢ κατὰ θάλατταν χρὴ πορευθῆναι ἐκ τοῦ Πόντου. Ἀναστὰς δὲ Λύκων Ἀχαιὸς εἶπε· Θαυμάζω [88]) μέν, ὦ ἄνδρες, τῶν στρατηγῶν ὅτι οὐ πειρῶνται ἡμῖν ἐκπορίζειν σιτηρέσιον· τὰ μὲν γὰρ ξένια οὐ μὴ [89]) γένηται τῇ στρατιᾷ τριῶν ἡμερῶν σῖτα [90])· ὁπόθεν δ' ἐπισιτισάμενοι πορευσόμεθα οὐκ ἔστιν, ἔφη. Ἐμοὶ οὖν δοκεῖ αἰτεῖν [91]) τοὺς Ἡρακλεώτας μὴ ἔλαττον ἢ τρισχιλίους Κυζικηνούς [92])· ἄλλος δ' εἶπε, μηνὸς μισθόν [93]), μὴ ἔλαττον ἢ μυρίους· καὶ 5
ἑλομένους πρέσβεις αὐτίκα μάλα, ἡμῶν καθημένων, πέμπειν πρὸς τὴν πόλιν, καὶ εἰδέναι ὅ,τι ἂν ἀπαγγέλλωσι [94]) καὶ πρὸς ταῦτα βουλεύεσθαι. Ἐντεῦθεν [95]) προὐβάλλοντο [96]) πρέσβεις 6
πρῶτον μὲν Χειρίσοφον, ὅτι ἄρχων ᾕρητο· ἔστι δ' οἳ [97]) καὶ Ξενοφῶντα. Οἱ δὲ ἰσχυρῶς ἀπεμάχοντο· ἀμφοῖν γὰρ ταὐτὰ ἐδόκει μὴ ἀναγκάζειν [98]) πόλιν Ἑλληνίδα καὶ φιλίαν ὅ,τι μὴ αὐτοὶ ἐθέλοντες διδοῖεν [99]). Ἐπεὶ δ' οὖν οὗτοι ἐδό- 7

---

hier in einer Reihenfolge angegeben, als ob sie von Kotyora u. nicht von Sinope abgefahren seyen. — 85) Ueber ὄνομα u. εὖρος s. I. 7, 15, 15). — 86) ὡς bei Zahlen: etwa, s. IV. 3, 1, 18). — 87) πορείαν durch Attraction aus dem abhängigen object. Satze herübergezogen, vergl. III. 5, 14, 78). — 88) bewundern an Einem, mit Gen. s. K. §. 459. R. p. 531, 4, a). — 89) οὐ μή bei Versicherungen gewöhnlich mit Ind. Fut. oder Conj. Aor. s. II. 2, 12, 86). — 90) Andere: σιτία. — 91) αἰτεῖν mit doppeltem Acc. s. I. 1, 10, 59); mit παρά u. Gen. s. II. 3, 18, 98). — 92) Ueber den Κυζικηνός s. V. 6, 23, 16). — 93) sc. αἰτεῖν. — 94) ἄν mit Rel. u. Conj. s. I. 7, 7, 89). — 95) ἐντεῦθεν temporell. — 96) Ueber die Krasis vergl. V. 4, 22, 91). — 97) Andere: εἰσὶ δ' οἵ; vergl. aber I. 8, 20, 34). — 98) ἀναγκάζειν mit doppeltem Acc. s. B. §. 131, 5. M. §. 419, b). K. §. 475, b. (wenn das Obj. im Acc. ein Pron. ist, während bei Subst. gewöhnlich die Präpos. ἐπί, πρός, εἰς stehen.) R. p. 487, An. 7.

κουν ἀπρόθυμοι εἶναι, πέμπουσι Λύκωνα Ἀχαιὸν καὶ Καλλί-
μαχον Παῤῥάσιον καὶ Ἀγασίαν Στυμφάλιον. Οὗτοι ἐλθόντες
ἔλεγον τὰ δεδογμένα· τὸν δὲ Λύκωνα ἔφασαν καὶ ἐπαπει-
8 λεῖν, εἰ μὴ ποιήσοιεν[100]) ταῦτα. Ἀκούσαντες δ' οἱ Ἡρα-
κλεῶται βουλεύεσθαι[1]) ἔφασαν· καὶ εὐθὺς τά τε χρήματα ἐκ
τῶν ἀγρῶν συνῆγον καὶ τὴν ἀγορὰν εἴσω ἀνεσκεύασαν, καὶ
αἱ πύλαι ἐκέκλειντο καὶ ἐπὶ τῶν τειχῶν ὅπλα[2]) ἐφαίνετο.
9 Ἐκ τούτου οἱ ταράξαντες ταῦτα τοὺς στρατηγοὺς ᾐτιῶντο
διαφθείρειν τὴν πρᾶξιν· καὶ συνίσταντο οἱ Ἀρκάδες καὶ οἱ
Ἀχαιοί· προειστήκει[3]) δὲ μάλιστα αὐτῶν Καλλίμαχός τε ὁ
10 Παῤῥάσιος καὶ Λύκων ὁ Ἀχαιός. Οἱ δὲ λόγοι ἦσαν αὐτοῖς
ὡς αἰσχρὸν εἴη ἄρχειν ἕνα Ἀθηναῖον Πελοποννησίων καὶ
Λακεδαιμονίων, μηδεμίαν δύναμιν παρεχόμενον εἰς τὴν στρα-
τιάν· καὶ τοὺς μὲν πόνους σφᾶς ἔχειν, τὰ δὲ κέρδη ἄλλους,
καὶ ταῦτα[4]) τὴν σωτηρίαν σφῶν κατειργασμένων[5])· εἶναι
γὰρ τοὺς κατειργασμένους[6]) Ἀρκάδας καὶ Ἀχαιούς, τὸ δ'
ἄλλο στράτευμα οὐδὲν εἶναι. Καὶ ἦν[7]) δὲ τῇ ἀληθείᾳ ὑπὲρ
11 ἥμισυ τοῦ ἄλλου στρατεύματος Ἀρκάδες καὶ Ἀχαιοί. Εἰ οὖν
σωφρονοῖεν οὗτοι, συστάντες καὶ στρατηγοὺς ἑλόμενοι ἑαυτῶν
καθ' ἑαυτούς[8]) τε ἂν τὴν πορείαν ποιοῖντο καὶ πειρῷντο[9])
12 ἀγαθόν τι λαμβάνειν. Ταῦτ' ἔδοξε· καὶ ἀπολιπόντες Χειρί-
σοφον, εἴ τινες ἦσαν παρ' αὐτῷ Ἀρκάδες ἢ Ἀχαιοί, καὶ Ξε-
νοφῶντα[10]) συνέστησαν καὶ λοχαγοὺς[11]) αἱροῦνται ἑαυτῶν
δέκα· τούτους δὲ ἐψηφίσαντο ἐκ τῆς νικώσης[12]) ὅ,τι δοκοίη,
τοῦτο ποιεῖν. Ἡ μὲν οὖν τοῦ παντὸς ἀρχὴ Χειρισόφῳ ἐν-
ταῦθα κατελύθη ἡμέρᾳ ἕκτῃ ἢ ἑβδόμῃ ἀφ' ἧς[13]) ᾑρέθη.
13 Ξενοφῶν μέντοι ἐβούλετο κοινῇ μετ' αὐτοῦ[14]) τὴν πο-

99) Warum der Plur.? vergl. II. 1, 6, 41). — 100) Andere: ποιήσαιεν. — 1) Andere: βουλεύσεσθαι; doch über den Inf. Praes. vergl. I. 3, 7, 41), u. II. 3, 27, *). — 2) ὅπλα für ὁπλῖται s. II. 2, 4, 58). — 3) προΐστημι mit Gen. s. Lex. b); — über die Bedeutung des Plusqu. s. B. p. 223, 2. — 4) καὶ ταῦτα steigernd s. II. 4, 15, 43). — 5) Gen. abs. — 6) seyen diejenigen die Alles gethan. — 7) ἦν auf das zunächst stehende Prädikats-Substant. ἥμισυ bezogen, welchem Andere den Artikel vorsetzen, was jedoch, da es nicht auf schon Erwähntes sich bezieht, nicht nothwendig erscheint; über ἦν vergl. K. §. 373. M. §. 305. R. p. 474, g). — 8) κατά kausal: für sich. — 9) Welches hypoth. Verhältniss ist hier ausgesprochen? u. welche Construction durfte man eigentlich nach dem Vorhergehenden erwarten? — 10) sc. ἀπολιπόντες. — 11) Andere: στρατηγούς. — 12) sc. ψήφου oder γνώμης, nach Stimmenmehrheit. — 13) für ἀπὸ ταύτης ᾗ, eine unregelmässige Attraction. — 14) Andere: αὐτῶν

ρείαν ποιεῖσθαι, νομίζων οὕτως ἀσφαλεστέραν[15]) εἶναι ἢ ἰδίᾳ
ἕκαστον στέλλεσθαι· ἀλλὰ Νέων ἔπειθεν αὐτὸν καθ' ἑαυτὸν[16])
πορεύεσθαι, ἀκούσας τοῦ Χειρισόφου ὅτι Κλέανδρος ὁ ἐν
Βυζαντίῳ ἁρμοστὴς φαίη τριήρεις ἔχων ἥξειν[17]) εἰ Κάλπης
λιμένα· ὅπως οὖν μηδεὶς μετάσχοι[18]), ἀλλ' αὐτοὶ καὶ οἱ 14
αὐτῶν στρατιῶται ἐκπλεύσειαν ἐπὶ τῶν τριήρων, διὰ ταῦτα
συνεβούλευε. Καὶ Χειρίσοφος, ἅμα μὲν ἀθυμῶν τοῖς γεγενη-
μένοις, ἅμα δὲ μισῶν ἐκ τούτου τὸ στράτευμα, ἐπιτρέπει αὐτῷ
ποιεῖν ὅ,τι βούλεται[19]). Ξενοφῶν δὲ ἔτι μὲν[20]) ἐπεχείρησεν 15
ἀπαλλαγεὶς τῆς στρατιᾶς ἐκπλεῦσαι· θυομένῳ δὲ αὐτῷ τῷ Ἡγε-
μόνι Ἡρακλεῖ καὶ κοινουμένῳ πότερα λῷον καὶ ἄμεινον[21]) εἴη
στρατεύεσθαι ἔχοντι τοὺς παραμείναντας τῶν στρατιωτῶν ἢ
ἀπαλλάττεσθαι, ἐσήμηνεν ὁ θεὸς τοῖς ἱεροῖς συστρατεύεσθαι.
Οὕτω γίγνεται τὸ στράτευμα τριχῇ, Ἀρκάδες μὲν καὶ Ἀχαιοὶ 16
πλείους ἢ τετρακισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι, ὁπλῖται πάντες, Χειρι-
σόφῳ δ' ὁπλῖται μὲν εἰς[22]) τετρακοσίους καὶ χιλίους, πελτασταὶ
δὲ εἰς ἑπτακοσίους, οἱ Κλεάρχου Θρᾷκες, Ξενοφῶντι δὲ ὁπλῖται
μὲν εἰς ἑπτακοσίους καὶ χιλίους, πελτασταὶ δὲ εἰς τριακοσίους·
ἱππικὸν δὲ μόνος οὗτος εἶχεν, ἀμφὶ[23]) τοὺς τετταράκοντα ἱππέας.

Καὶ οἱ μὲν Ἀρκάδες διαπραξάμενοι πλοῖα παρὰ τῶν Ἡρα- 17
κλεωτῶν πρῶτοι πλέουσιν, ὅπως ἐξαίφνης ἐπιπεσόντες τοῖς
Βιθυνοῖς λάβοιεν ὅτι[24]) πλεῖστα· καὶ ἀποβαίνουσιν εἰς Κάλ-
πης λιμένα [κατὰ μέσον πως τῆς Θρᾴκης[25])]. Χειρίσοφος 18
δ' εὐθὺς ἀπὸ τῆς πόλεως τῶν Ἡρακλεωτῶν ἀρξάμενος πεζῇ
ἐπορεύετο διὰ τῆς χώρας· ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν Θρᾴκην ἐνέβαλε[26]),
παρὰ[27]) τὴν θάλατταν ᾔει· καὶ γὰρ ἤδη ἠσθένει. Ξενοφῶν 19
δὲ πλοῖα λαβὼν ἀποβαίνει ἐπὶ τὰ ὅρια τῆς Θρᾴκης καὶ τῆς
Ἡρακλεώτιδος καὶ διὰ μεσογαίας ἐπορεύετο.

— 15) Warum Andere: *ἀσφαλέστερον*? — 16) wie oben N. 8). — 17) Warum der Inf. ohne Subj.? s. II. 5, 35, 55). — 18) Warum der Opt. im Finalsatze? — 19) Ind. Praes. in der indirecten Rede, s. I. 9, 28, 4). — 20) *ἔτι μέν*, noch, d. h. eine Zeitlang, wie oben *τέως μέν*, s. IV. 2, 12, 62). — 21) *λῷον καὶ ἄμεινον* zur Verstärkung des Begriffs verbunden, vergl. oben I. 7, 3: *ἀμείνονας* etc. — 22) *εἰς* bei Zahlen für das quantitative Ziel, s. I. 8, 5, 53). — 23) *ἀμφί* mit Artikel bei Zahlen s. I. 7, 10, 3). — 24) *ὅτι* u. *ὡς* zur Verstärkung des Superl., mit welchem Unterschiede? s. I. 1, 6, 33); II. 2, 12, 84). — 25) Bithynien wurde auch asiatisches Thrakien genannt, indem seine Einwohner Stammverwandte der europäischen Thraker waren. — 26) Aor. für Plusqu. s. I. 7, 18, 23). — 27) *παρά* s. I. 9, 13, 39).

ΛΟΓΟΣ ΕΚΤΟΣ*).

ϛʹ.

1 I. Ὃν μὲν οὖν τρόπον [1]) ἥ τε Χειρισόφου ἀρχὴ τοῦ παντὸς
κατελύθη καὶ τῶν Ἑλλήνων τὸ στράτευμα ἐσχίσθη ἐν τοῖς
2 ἐπάνω [2]) εἴρηται. Ἔπραξαν δ' αὐτῶν ἕκαστοι τάδε. Οἱ μὲν
Ἀρκάδες ὡς ἀπέβησαν νυκτὸς [3]) εἰς Κάλπης λιμένα, πορεύον-
ται εἰς [4]) τὰς πρώτας κώμας, στάδια ἀπὸ θαλάττης ὡς πεν-
τήκοντα. Ἐπεὶ δὲ φῶς ἐγένετο ἦγεν ἕκαστος ὁ στρατηγὸς
τὸν ἑαυτοῦ λόχον ἐπὶ κώμην· ὁποία δὲ μείζων κώμη ἐδόκει
3 εἶναι σύνδυο λόχους ἦγον οἱ στρατηγοί. Συνεβάλοντο [5]) δὲ
καὶ λόφον, εἰς ὃν δέοι πάντας ἁλίζεσθαι· καὶ ἅτε [6]) ἐξαίφνης
ἐπιπεσόντες ἀνδράποδά τε πολλὰ ἔλαβον καὶ πρόβατα πολλὰ
4 περιεβάλοντο [7]). Οἱ δὲ Θρᾶκες ἠθροίζοντο οἱ διαφεύγοντες·
πολλοὶ δὲ διέφευγον [8]) πελτασταὶ ὄντες ὁπλίτας ἐξ αὐτῶν τῶν
χειρῶν. Ἐπεὶ δὲ συνελέγησαν [9]), πρῶτον μὲν τῷ Σμίκρητος
λόχῳ, ἑνὸς τῶν Ἀρκάδων στρατηγῶν, ἀπιόντι ἤδη εἰς τὸ
5 συγκείμενον [10]) καὶ πολλὰ χρήματα ἄγοντι ἐπιτίθενται [11]). Καὶ
τέως μὲν [12]) ἐμάχοντο ἅμα πορευόμενοι οἱ Ἕλληνες, ἐπὶ δὲ
διαβάσει χαράδρας τρέπονται [13]) αὐτούς, καὶ αὐτόν τε τὸν
Σμίκρητα ἀποκτιννύασι καὶ τοὺς ἄλλους πάντας· ἄλλου δὲ
λόχου τῶν δέκα στρατηγῶν, τοῦ Ἡγησάνδρου, ὀκτὼ μόνους
6 κατέλιπον· καὶ αὐτὸς Ἡγήσανδρος ἐσώθη. Καὶ οἱ ἄλλοι δὲ

---

*) Nach Andern: Lib. VI. Cap. III. — Lib. VI. Cap. I. §. 1. 1) Acc. der Art u. Weise s. K. §. 475, An. 2; vergl. I. 1, 9, 51). — 2) Adv. mit Artikel s. II. 2, 20, 17). — 3) Zeit-Casus s. I. 5, 12, 30). — 4) εἰς, gegen, die Richtung in der Dauer. — 5) sich besprechen, verabreden, conferre. 6) ἅτε für ὡς bei Part. s. IV. 2, 13, 70), u. V. 2, 1, 82). — 7) περιβάλλειν s. Lex. 3), b), Med. — 8) Aor. für Plusqu. s. I. 7, 18, 23): in wiefern Andere: διέφευγον? — 9) Ueber den Aor. s. λέγω. — 10) σύγκειμαι s. Lex. c), Impers. — 11) ἐπιτίθημι im Med. mit Dat. s. II. 4, 3, 81). — 12) τέως μέν vergl. oben 20). — 13) τρέπειν im Med. sibi oder a se vertere aliquem, d. h. in fugam vertere, fugare, s. V. 4, 16, 74). —

λοχαγοὶ συνῆλθον, οἱ μὲν σὺν πράγμασιν[14]), οἱ δὲ ἄνευ
πραγμάτων· οἱ δὲ Θρᾷκες εὐτυχήσαντες τοῦτο τὸ εὐτύχημα[15]),
συνεβόων τε ἀλλήλους καὶ συνελέγοντο ἐῤῥωμένως τῆς νυκτός.
Καὶ ἅμα [τῇ] ἡμέρᾳ κύκλῳ περὶ τὸν λόφον, ἔνθα οἱ Ἕλλη-
νες ἐστρατοπεδεύοντο, ἐτάττοντο καὶ ἱππεῖς πολλοὶ καὶ πελτα-
σταί, καὶ ἀεὶ πλείονες συνέῤῥεον· καὶ προςέβαλλον πρὸς τοὺς 7
ὁπλίτας ἀσφαλῶς· οἱ μὲν γὰρ Ἕλληνες οὔτε τοξότην εἶχον
οὔτε ἀκοντιστὴν οὔτε ἱππέα· οἱ δὲ[16]) προςθέοντες καὶ προς-
ελαύνοντες ἠκόντιζον· ὁπότε δὲ αὐτοῖς ἐπίοιεν[17]), ῥᾳδίως
ἀπέφευγον· ἄλλοι δὲ ἄλλῃ[18]) ἐπετίθεντο. Καὶ τῶν μὲν[19]) 8
πολλοὶ ἐτιτρώσκοντο, τῶν δὲ οὐδείς· ὥςτε κινηθῆναι οὐκ
ἐδύναντο ἐκ τοῦ χωρίου, ἀλλὰ τελευτῶντες καὶ ἀπὸ τοῦ
ὕδατος εἶργον αὐτοὺς οἱ Θρᾷκες. Ἐπεὶ δὲ ἀπορία πολλὴ ἦν, 9
διελέγοντο περὶ σπονδῶν· καὶ τὰ μὲν ἄλλα ὡμολόγητο αὐτοῖς,
ὁμήρους δὲ οὐκ ἐδίδοσαν[20]) οἱ Θρᾷκες, αἰτούντων τῶν Ἑλλή-
νων, ἀλλ' ἐν τούτῳ ἴσχετο[21]). Τὰ μὲν δὴ τῶν Ἀρκάδων
οὕτως εἶχε.

Χειρίσοφος δὲ ἀσφαλῶς πορευόμενος παρὰ θάλατταν ἀφι- 10
κνεῖται εἰς Κάλπης λιμένα. Ξενοφῶντι δὲ διὰ τῆς μεσογαίας
πορευομένῳ[22]) οἱ ἱππεῖς προκαταθέοντες ἐντυγχάνουσι πρε-
σβύταις πορευομένοις ποι. Καὶ ἐπεὶ ἤχθησαν παρὰ Ξενο-
φῶντα, ἐρωτᾷ αὐτοὺς εἴ που ᾔσθηνται[23]) ἄλλου στρατεύ-
ματος [ὄντος] Ἑλληνικοῦ. Οἱ δὲ ἔλεγον πάντα τὰ γεγενη- 11
μένα, καὶ νῦν ὅτι πολιορκοῦνται ἐπὶ λόφου, οἱ δὲ Θρᾷκες
πάντες περικεκυκλωμένοι εἶεν[24]) αὐτούς. Ἐνταῦθα τοὺς μὲν
ἀνθρώπους τούτους ἐφύλαττον ἰσχυρῶς, ὅπως ἡγεμόνες εἶεν
ὅποι[25]) δέοι· σκοποὺς δὲ καταστήσας[26]) συνέλεξε τοὺς στρα-

14) πράγματα s. IV. 1, 22, 95). — 15) Das Subst. als Abstractum von demselben Stamme mit seinem Verbo, s. K. §. 473. B. §. 131, 3. R. p. 485, b); vergl. V. 1, 2, 14). 16) sc. οἱ πολέμιοι, vergl. III. 4, 4, 65). — 17) Opt. in temporellen Sätzen für die unbestimmte Frequenz, s. I. 5, 1, 55). — 18) Andere anderwärts, d. h. der Eine hier, der Andere dort; über ἄλλῃ s. IV. 2, 4; u. V. 2, 29, 58). — 19) sc. Ἑλλήνων. — 20) das Imperf. mit dem Nebenbegriff: geben wollen, Kr. — 21) daran hielt, oder hing es. — 22) Dat. absol. als Dat. der Rücksicht oder Commodi, s. K. §. 579, vergl. §. 503, An. u. §. 505. M. §. 562, 2). Vergl. R. p. 680, 3, wo die Annahme eines Dat. abs. bestritten wird. — 23) Andere: ᾔσθοντο; mit Gen. s. K. §. 456. R. p. 520, g), An. 11. — 24) der Opt. wechselnd mit Ind. in dem Objectivsatze, jenachdem das Factum aufgefasst wird. — 25) Andere: ὅπου. — 26) Andere schieben δέκα ein, was wohl aus dem δὲ καταστήσας entstanden ist; denn wozu grade

12 *τιώτας καὶ ἔλεξεν· Ἄνδρες στρατιῶται, τῶν Ἀρκάδων οἱ μὲν*
τεθνᾶσιν[27]), *οἱ δὲ λοιποὶ ἐπὶ λόφου τινὸς πολιορκοῦνται.*
Νομίζω δ' ἔγωγε, εἰ ἐκεῖνοι ἀπολοῦνται, οὐδ'[28]) *ἡμῖν εἶναι*
οὐδεμίαν σωτηρίαν, οὕτω μὲν πολλῶν ὄντων πολεμίων, οὕτω
13 *δὲ τεθαῤῥηκότων. Κράτιστον οὖν ἡμῖν ὡς τάχιστα βοηθεῖν*
τοῖς ἀνδράσιν, ὅπως, εἰ ἔτι εἰσὶ σῶοι, σὺν ἐκείνοις μαχώ-
μεθα καὶ μὴ μόνοι λειφθέντες μόνοι καὶ κινδυνεύσωμεν[29]).
14 *Νῦν μὲν οὖν στρατοπεδευσώμεθα*[30]), *προελθόντες ὅσον*[31])
ἂν δοκῇ καιρὸς εἶναι εἰς τὸ δειπνοποιεῖσθαι· ἕως δ' ἂν πο-
ρευώμεθα, Τιμασίων ἔχων τοὺς ἱππεῖς προελαυνέτω, ἐφορῶν[32])
ἡμᾶς καὶ σκοπείτω τὰ ἔμπροσθεν, ὡς μηδὲν ἡμᾶς λάθῃ[33]).
15 *Παρέπεμψε δὲ καὶ τῶν γυμνητῶν ἀνθρώπους εὐζώνους εἰς*
τὰ πλάγια καὶ εἰς τὰ ἄκρα, ὅπως εἴ πού τί ποθεν καθο-
ρῷεν, σημαίνοιεν[34])· *ἐκέλευε δὲ καίειν ἅπαντα ὅτῳ ἐντυγχά-*
16 *νοιεν*[35]) *καυσίμῳ· ἡμεῖς γὰρ ἀποδραίημεν ἂν*[36]) *οὐδαμοῦ*[37])
ἐνθένδε· πολλὴ[38]) *μὲν γάρ, ἔφη, εἰς Ἡράκλειαν πάλιν ἀπιέ-*
ναι, πολλὴ δὲ εἰς Χρυσόπολιν διελθεῖν· οἱ δὲ πολέμιοι πλη-
σίον· εἰς Κάλπης δὲ λιμένα, ἔνθα Χειρίσοφον εἰκάζομεν εἶναι,
εἰ σέσωσται, ἐλαχίστη ὁδός. Ἀλλὰ δὴ ἐκεῖ μὲν οὔτε πλοῖα
ἔστιν οἷς ἀποπλευσούμεθα[39])· *μένουσι*[40]) *δὲ*[41]) *αὐτοῦ οὐδὲ*
17 *μιᾶς ἡμέρας ἔστι τὰ ἐπιτήδεια*[42]). *Τῶν δὲ πολιορκουμένων*
ἀπολομένων, σὺν τοῖς Χειρισόφου μόνοις κάκιόν ἐστι διακιν-
δυνεύειν, ἢ σωθέντων[43]) *πάντας εἰς ταὐτὸν ἐλθόντας κοινῇ*
τῆς σωτηρίας ἔχεσθαι[44]). *Ἀλλὰ χρὴ παρασκευασαμένους τὴν*
γνώμην[45]) *πορεύεσθαι, ὡς νῦν ἢ εὐκλεῶς τελευτῆσαι ἔστιν,*
ἢ κάλλιστον ἔργον ἐργάσασθαι, Ἕλληνας τοσούτους σώσαν-
18 *τας. Καὶ ὁ θεὸς ἴσως ἄγει οὕτως, ὃς τοὺς μεγαληγορήσαν-*
τας ὡς πλεῖον φρονοῦντας[46]) *ταπεινῶσαι βούλεται, ἡμᾶς δὲ*

---

zehn, leuchtet nicht ein. — 27) *θνήσκω.* **— 28)** *οὐ* **beim Inf. s. II. 2, 1, 37). — 29) Andere:** *κινδυνεύωμεν.* **— 30) Andere:** *στρατοπεδευώμεθα,* **Conj. adhort. der ersten Person, s. III. 1, 24, 35). — 31) wie weit, d. h. so weit, als es etwa etc.** *ἄν* **mit Rel. u. Conj. s. I. 7, 7, 89). — 32) uns im Auge behaltend. — 33) Warum der Conj.? — 34) Warum der Opt.? — 35) Opt. mit Rel. ohne** *ἄν* **bei unbestimmter Angabe s. II. 5, 32, 48). — 36)** *ἄν* **mit Opt. als Nachsatz einer Supposition s. I. 9, 3, 1). — 37)** *οὐδαμοῦ* **beim Opt. s. III. 2, 35, 48). — 38) sc.** *ὁδός.* **— 39) s.** *πλέω.* **— 40) sc.** *ἡμῖν.* **— 41)** *δέ* **entspricht dem vorhergehenden** *οὔτε,* **s. K. §. 620, 3, β), um den Gegensatz auszudrücken. — 42) Was liegt in dem Artikel? — 43) sc.** *ἐκείνων,* **welches auch Manche lesen. — 44) sich daran halten, eifrig daran arbeiten. — 45) sich aneignen die Ueberzeugung. — 46) sich**

τοὺς ἀπὸ τῶν θεῶν ἀρχομένους[47]) ἐντιμοτέρους ἐκείνων κατα-
στῆσαι. Ἀλλ' ἕπεσθαι[48]) χρὴ καὶ προςέχειν τὸν νοῦν, ὡς
ἂν τὸ παραγγελλόμενον δύνησθε[49]) ποιεῖν.
Ταῦτ' εἰπὼν ἡγεῖτο. Οἱ δ' ἱππεῖς διασπειρόμενοι ἐφ' 19
ὅσον[50]) καλῶς εἶχεν, ἔκαιον ᾗ ἐβάδιζον· καὶ οἱ πελτασταὶ
ἐπιπαριόντες κατὰ τὰ ἄκρα ἔκαιον πάντα ὅσα καύσιμα ἑώρων,
καὶ ἡ στρατιὰ δέ, εἴ τινι παραλειπομένῳ ἐντυγχάνοιεν· ὥςτε
πᾶσα ἡ χώρα αἴθεσθαι ἐδόκει[51]) καὶ τὸ στράτευμα πολὺ
εἶναι. Ἐπεὶ δὲ ὥρα ἦν κατεστρατοπεδεύσαντο ἐπὶ λόφον 20
ἐκβάντες, καὶ τά τε τῶν πολεμίων πυρὰ ἑώρων, ἀπεῖχον δὲ
ὡς τετταράκοντα σταδίους, καὶ αὐτοὶ ὡς ἐδύναντο πλεῖστα
πυρὰ ἔκαιον. Ἐπεὶ δὲ ἐδείπνησαν τάχιστα, παρηγγέλθη τὰ 21
πυρὰ κατασβεννύναι πάντα. Καὶ τὴν μὲν νύκτα φυλακὰς
ποιησάμενοι ἐκάθευδον· ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ προςευξάμενοι τοῖς
θεοῖς καὶ συνταξάμενοι ὡς εἰς μάχην ἐπορεύοντο ᾗ[52]) ἐδύ-
ναντο τάχιστα. Τιμασίων δὲ καὶ οἱ ἱππεῖς, ἔχοντες τοὺς 22
ἡγεμόνας καὶ προελαύνοντες, ἔλαθον αὐτοὺς ἐπὶ τῷ λόφῳ
γενόμενοι[53]) ἔνθα ἐπολιορκοῦντο[54]) οἱ Ἕλληνες. Καὶ οὐχ
ὁρῶσιν οὔτε τὸ φίλιον στράτευμα οὔτε τὸ πολέμιον, καὶ
ταῦτα ἀπαγγέλλουσι πρὸς τὸν Ξενοφῶντα καὶ τὸ στράτευμα,
γραΐδια δὲ καὶ γερόντια καὶ πρόβατα ὀλίγα καὶ βοῦς κατα-
λελειμμένους. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον[55]) θαῦμα ἦν τί εἴη τὸ 23
γεγενημένον, ἔπειτα δὲ τῶν καταλελειμμένων ἐπυνθάνοντο
ὅτι οἱ μὲν Θρᾷκες εὐθὺς ἀφ' ἑσπέρας ᾤχοντο ἀπιόντες, ἕωθεν
δὲ καὶ τοὺς Ἕλληνας ἔφασαν οἴχεσθαι· ὅπου[56]) δέ, οὐκ[57])
εἰδέναι.
Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἀμφὶ Ξενοφῶντα, ἐπεὶ ἠρίστησαν, 24
συσκευασάμενοι ἐπορεύοντο, βουλόμενοι ὡς τάχιστα συμμῖξαι
τοῖς ἄλλοις εἰς[58]) Κάλπης λιμένα. Καὶ πορευόμενοι ἑώρων τὸν

---

höher dünkend. — 47) ἄρχεσθαι mit ἀπό s. K. §. 441, 2, An. 2; sonst mit blossem Gen. s. R. p. 517, d). — 48) sc. ὑμᾶς. — 49) ἄν mit Rel. u. Conj. s. I, 7, 7, 89). — 50) für: ἐπὶ τόσον ὅσον, auf soweit wie etc. — 51) ὥςτε mit Ind. s. I. 7, 7, 86). — 52) ᾗ zur Verstärkung des Superl. s. I. 3, 15, 1). — 53) waren, ohne es selbst zu merken, zu dem Hügel gekommen, vergl. I. 1, 2, 13). — 54) im Sinne des Plusqu. d. h. zu der schon früher angegebenen Zeit, vergl. I. 4, 2, *). — 55) adverb. Acc. s. I. 10, 10, 67). — 56) ὅπου für ὅποι nach οἴχεσθαι für die Erreichung des Ziels. — 57) In wiefern οὐκ beim Inf.? — 58) εἰς in sofern in συμμῖξαι zugleich die Richtung des Kommens ausgedrückt wird, wie das fran-

στίβον τῶν Ἀρκάδων καὶ Ἀχαιῶν κατὰ τὴν ἐπὶ Κάλπης ὁδόν.
Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο εἰς τὸ αὐτό [59]), *ἄσμενοί τε εἶδον ἀλλήλους*
25 *καὶ ἠσπάζοντο ὥςπερ ἀδελφούς. Καὶ ἐπυνθάνοντο οἱ Ἀρκάδες*
τῶν περὶ Ξενοφῶντα, τί τὰ πυρὰ κατασβέσειαν· ἡμεῖς μὲν
γάρ, ἔφασαν, ᾠόμεθα ὑμᾶς τὸ μὲν πρῶτον, ἐπειδὴ τὰ πυρὰ
οὐχ ἑωρῶμεν, τῆς νυκτὸς ἥξειν ἐπὶ τοὺς πολεμίους· καὶ οἱ
πολέμιοι δέ, ὥς γ' ἡμῖν ἐδόκουν [60]), *τοῦτο δείσαντες ἀπῆλ-*
26 *θον· σχεδὸν γὰρ ἀμφὶ τοῦτον τὸν χρόνον ἀπῄεσαν. Ἐπεὶ δ'*
οὐκ ἀφίκεσθε, ὁ δὲ χρόνος ἐξῆκεν, ᾠόμεθα ὑμᾶς πυθομένους
τὰ παρ' ἡμῖν [61]), *φοβηθέντας οἴχεσθαι ἀποδράντας* [62]) *ἐπὶ*
θάλατταν· καὶ ἐδόκει ἡμῖν μὴ ἀπολιπέσθαι ὑμῶν. Οὕτως οὖν
καὶ ἡμεῖς δεῦρο ἐπορεύθημεν.

1 II. *Ταύτην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν αὐτοῦ ηὐλίζοντο ἐπὶ*
τοῦ αἰγιαλοῦ ἐν [63]) *τῷ λιμένι. Τὸ δὲ χωρίον τοῦτο, ὃ κα-*
λεῖται Κάλπης λιμήν, ἔστι [64]) *μὲν ἐν τῇ Θράκῃ τῇ ἐν τῇ*
Ἀσίᾳ· ἀρξαμένη δὲ ἡ Θράκη αὕτη ἐστὶν ἀπὸ τοῦ στόματος
τοῦ Πόντου μέχρις Ἡρακλείας ἐπὶ δεξιὰ [65]) *εἰς τὸν Πόντον*
2 *εἰςπλέοντι* [66]). *Καὶ τριήρει μέν ἐστιν εἰς Ἡράκλειαν ἐκ Βυ-*
ζαντίου κώπαις ἡμέρας μάλα μακρᾶς πλοῦς [67])· *ἐν δὲ τῷ*
μέσῳ ἄλλη μὲν πόλις οὐδεμία οὔτε φιλία οὔτε Ἑλληνίς, ἀλλὰ
Θρᾷκες οἱ Βιθυνοί· καὶ οὓς ἂν λάβωσι [68]) *τῶν Ἑλλήνων ἢ*
ἐκπίπτοντας ἢ ἄλλως πως [69]) *δεινὰ* [70]) *ὑβρίζειν λέγονται [τοὺς*
3 *Ἕλληνας]. Ὁ δὲ Κάλπης λιμὴν ἐν μέσῳ μὲν κεῖται ἑκατέ-*
ρωθεν πλεόντων [71]) *ἐξ Ἡρακλείας καὶ Βυζαντίου, ἔστι δ' ἐν*
τῇ θαλάττῃ προκείμενον χωρίον, τὸ μὲν [72]) *εἰς τὴν θάλατταν*
καθῆκον αὐτοῦ πέτρα ἀποῤῥώξ, ὕψος [73]) *ὅπῃ ἐλάχιστον οὐ*
μεῖον εἴκοσιν ὀργυιῶν, ὁ δὲ αὐχὴν ὁ εἰς [τὴν] γῆν ἀνήκων
τοῦ χωρίου μάλιστα τεττάρων πλέθρων τὸ εὖρος· τὸ δ' ἐντὸς

---

zös. rejoindre. — 59) eben dahin. — 60) personell, vergl. I. 4, 7, 72). — 61) das bei uns Geschehene; unser Schicksal; Andere unpassend: *παρ' ἡμῶν*. — 62) s. *διδράσκω*.

Cap. II. (sonst IV.) §. 1. 63) *ἐν* in sofern *λιμήν* zugleich die Umgebung des Hafens mit umfasst; Andere: *πρός*. — 64) Warum *ἔστι* betont? s. B. p. 231, 3. — 65) *ἐπὶ δεξιά* gehört zum Vorhergehenden, nicht Folgenden. — 66) Dat. bei Zeitangaben, vergl. III. 2, 22, 80), u. III. 5, 15, 85). — 67) die Fahrt betrug nämlich 750 Stadien. — 68) Was liegt in *ἄν* mit Conj. Aor. s. I. 4, 15, 28). — 69) sc. *ἂν λάβωσι*; Andere ergänzen ohne Noth: *ἐλθόντας*. — 70) Vergl. V. 9, 5, 70). — 71) als Gen. abs.: wenn man etc. — 72) Nähere Bestimmung zu *χωρίον*. — 73) Acc. der Rücksicht, vergl. I. 7, 15, 15).

τοῦ αὐχένος χωρίον ἱκανὸν μυρίοις ἀνθρώποις οἰκῆσαι [74]).
Λιμὴν δ' ὑπ' αὐτῇ τῇ πέτρᾳ, τὸ πρὸς ἑσπέραν αἰγιαλὸν 4
ἔχων. Κρήνη δὲ ἡδέος ὕδατος καὶ ἄφθονος [75]) ῥέουσα ἐπ'
αὐτῇ τῇ θαλάττῃ ὑπὸ τῇ ἐπικρατείᾳ [76]) τοῦ χωρίου. Ξύλα
δὲ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα, πάνυ δὲ πολλὰ καὶ καλὰ ναυπηγήσιμα
ἐπ' αὐτῇ τῇ θαλάττῃ. Τὸ δὲ ὄρος τὸ ἐν τῷ λιμένι εἰς μεσό- 5
γαιαν μὲν ἀνήκει ὅσον [77]) ἐπὶ [78]) εἴκοσι σταδίους, καὶ τοῦτο [79])
γεῶδες καὶ ἄλιθον· τὸ δὲ παρὰ θάλατταν πλέον ἢ ἐπὶ εἴκοσι
σταδίους δασὺ πολλοῖς καὶ παντοδαποῖς καὶ μεγάλοις ξύλοις.
Ἡ δὲ ἄλλη χώρα καλὴ καὶ πολλή, καὶ κῶμαι ἐν αὐτῇ εἰσὶ 6
πολλαὶ καὶ οἰκούμεναι· φέρει γὰρ ἡ γῆ καὶ κριθὰς καὶ πυ-
ροὺς καὶ ὄσπρια πάντα καὶ μελίνας καὶ σήσαμα καὶ σῦκα
ἀρκοῦντα καὶ ἀμπέλους πολλὰς καὶ ἡδυοίνους καὶ τἄλλα πάντα
πλὴν ἐλαιῶν. Ἡ μὲν χώρα ἦν τοιαύτη. Ἐσκήνουν δὲ ἐν 7
τῷ αἰγιαλῷ πρὸς τῇ θαλάττῃ· εἰς δὲ τὸ [80]) πόλισμα ἂν γενό-
μενον [81]) οὐκ ἐβούλοντο στρατοπεδεύεσθαι, ἀλλὰ ἐδόκει καὶ
τὸ ἐλθεῖν ἐνταῦθα ἐξ ἐπιβουλῆς εἶναι, βουλομένων τινῶν
κατοικίσαι πόλιν. Τῶν γὰρ στρατιωτῶν οἱ πλεῖστοι ἦσαν 8
οὐ σπάνει βίου ἐκπεπλευκότες ἐπὶ ταύτην τὴν μισθοφοράν,
ἀλλὰ τὴν Κύρου ἀρετὴν ἀκούοντες, οἱ μὲν καὶ ἄνδρας ἄγον-
τες, οἱ δὲ καὶ προσανηλωκότες [82]) χρήματα, καὶ τούτων ἕτεροι
ἀποδεδρακότες πατέρας καὶ μητέρας, οἱ δὲ καὶ τέκνα κατα-
λιπόντες, ὡς χρήματ' αὐτοῖς κτησάμενοι ἥξοντες [83]) πάλιν,
ἀκούοντες καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς παρὰ Κύρῳ πολλὰ καὶ ἀγαθὰ
πράττειν [84]). Τοιοῦτοι οὖν ὄντες ἐπόθουν εἰς τὴν Ἑλλάδα
σώζεσθαι.

Ἐπειδὴ δὲ ὑστεραίᾳ [85]) ἡμέρα ἐγένετο τῆς εἰς ταὐτὸν *) 9
συνόδου, ἐπ' [86]) ἐξόδῳ ἐθύετο Ξενοφῶν· ἀνάγκη γὰρ ἦν ἐπὶ
τὰ ἐπιτήδεια ἐξάγειν· ἐπενόει δὲ καὶ τοὺς νεκροὺς θάψαι.
Ἐπεὶ δὲ τὰ ἱερὰ ἐγένετο, εἵποντο καὶ οἱ Ἀρκάδες, καὶ τοὺς

— 74) Inf. der näheren Bestimmung, u. zwar im Act. statt des Pass. s. III. 1, 13, 71). — 75) der Nom. zu κρήνη dem ἀφθόνου vorzuziehen. — 76) Gebiet, Bereich. — 77) ὅσον, etwa, s. I. 8, 6, 57). — 78) ἐπί mit Acc. bei Zahlen für das Ziel der Quantität, vergl. IV. 8, 11, 6). — 79) Vergl. II. 4, 15, 43). — 80) sc. χωρίον. — 81) für: ὃ ἂν ἐγένετο; über ἄν mit Part. s. I. 1, 10, *). — 82) s. προςαναλίσκω. — 83) ὡς mit Part. Fut. s. I. 1; 3, 22). — 84) Glück machen, sich Vermögen erwerben. — 85) ohne Artikel, vergl. IV. 6, 1, 51). — *) Ueber das Neutr. ταὐτόν in der Krasis s. B. §. 74, 2. K. §. 306, An. — 86) ἐπί mit Dat. kausal, vergl.

νεκρούς, τοὺς μὲν πλείστους ἔνθαπερ ἔπεσον, ἑκάστους ἔθα-
ψαν· ἤδη γὰρ ἦσαν πεμπταῖοι*) καὶ οὐχ οἷόν τε [87]) ἀναιρεῖν
ἔτι ἦν· ἐνίους δὲ τοὺς ἐκ [88]) τῶν ὁδῶν συνενεγκόντες ἔθαψαν
ἐκ τῶν ὑπαρχόντων [89]) ὡς ἐδύναντο κάλλιστα· οὓς δὲ μὴ [90])
εὕρισκον κενοτάφιον αὐτοῖς [91]) ἐποίησαν μέγα [καὶ πυρὰν
10 μεγάλην] καὶ στεφάνους ἐπέθεσαν. Ταῦτα δὲ ποιήσαντες
ἀνεχώρησαν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον. Καὶ τότε μὲν δειπνήσαντες
ἐκοιμήθησαν. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ συνῆλθον οἱ στρατιῶται πάν-
τες· συνῆγε δὲ μάλιστα Ἀγασίας Στυμφάλιος, λοχαγός, καὶ
Ἱερώνυμος Ἠλεῖος, λοχαγός, καὶ ἄλλοι οἱ πρεσβύτατοι τῶν
11 Ἀρκάδων. Καὶ δόγμα ἐποιήσαντο, ἐάν τις τοῦ λοιποῦ [92])
μνησθῇ [93]) δίχα τὸ στράτευμα ποιεῖν, θανάτῳ αὐτὸν ζημιοῦ-
σθαι, καὶ κατὰ χώραν [94]) ἀπιέναι ᾗπερ πρόσθεν εἶχε τὸ στρά-
τευμα καὶ ἄρχειν τοὺς πρόσθεν στρατηγούς. Καὶ Χειρίσοφος
μὲν ἤδη τετελευτήκει, φάρμακον πιὼν πυρέττων· τὰ δ᾿
ἐκείνου [95]) Νέων ὁ Ἀσιναῖος παρέλαβε.

12 Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Ξενοφῶν ἐξαναστὰς εἶπεν· Ὦ ἄνδρες
στρατιῶται, τὴν μὲν πορείαν, ὡς ἔοικε [96]), [δῆλον ὅτι] πεζῇ
ποιητέον [97])· οὐ γὰρ ἔστι πλοῖα· ἀνάγκη δὲ πορεύεσθαι ἤδη·
οὐ γὰρ ἔστι μένουσι τὰ ἐπιτήδεια. Ἡμεῖς [98]) μὲν οὖν, ἔφη,
θυσόμεθα· ὑμᾶς δὲ δεῖ παρασκευάζεσθαι ὡς μαχουμένους εἴ
13 ποτε καὶ ἄλλοτε· οἱ γὰρ πολέμιοι ἀνατεθαῤῥήκασιν. Ἐκ τού-
του ἐθύοντο οἱ στρατηγοί, μάντις δὲ παρῆν Ἀρηξίων Ἀρκάς·
ὁ δὲ Σιλανὸς ὁ Ἀμβρακιώτης [99]) ἤδη ἀποδεδράκει πλοῖον
μισθωσάμενος ἐξ Ἡρακλείας. Θυομένοις δὲ ἐπὶ τῇ ἀφόδῳ
οὐκ ἐγίγνετο τὰ ἱερά [100]). Ταύτην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν ἐπαύ-
14 σαντο. Καί τινες ἐτόλμων λέγειν ὡς ὁ Ξενοφῶν βουλόμενος
τὸ χωρίον οἰκίσαι πέπεικε τὸν μάντιν λέγειν ὡς τὰ ἱερὰ οὐ
15 γίγνεται ἐπὶ ἀφόδῳ. Ἐντεῦθεν κηρύξας Ξενοφῶν τῇ αὔριον [1])

III. 2, 4, 70). — *) Ueber die Adj. der Zeitbestimmungen statt der Adv. s. B. p. 346, An. 3. Vergl. I. 5, 14, 43). — 87) οἷόν τε s. IV. 2, 4, 34). — 88) τοὺς ἐκ vergl. I. 2, 3, 85). — 89) Vergl. III. 2, 3, 62). — 90) Warum μή im relat. Satze? s. II. 2, 14, 94). — 91) αὐτοῖς dem betonten οὕς folgend, vergl. III. 2, 3, 12). — 92) sc. χρόνου. — 93) s. μιμνήσκω; warum der Conj.? — 94) Nach der Stelle hin, in die Abtheilung. — 95) seine Stelle als Führer. — 96) s. εἴκω. — 97) sc. ἡμῖν. — 98) ἡμεῖς auf die Lochagen zu beziehen. — 99) Ueber den Artikel vergl. B. §. 124, 3. — 100) ohne καλά; denn in γίγνεσθαι liegt schon der Begriff: sich günstig zeigen, wie oben §. 9, vergl. II. 2, 3, 45). — 1) sc. ἡμέρᾳ: s. I. 6,

παρεῖναι ἐπὶ τὴν θυσίαν τὸν βουλόμενον, καὶ μάντις εἴ τις εἴη παραγγείλας παρεῖναι [2]) *ὡς συνθεασόμενον τὰ ἱερά, ἔθυε· καὶ ἐνταῦθα παρῆσαν πολλοί. Θυομένων δὲ πάλιν εἰς τρὶς* [3]) 16
ἐπὶ τῇ ἀφόδῳ, οὐκ ἐγίγνετο τὰ ἱερά. Ἐκ τούτου χαλεπῶς εἶχον οἱ στρατιῶται· καὶ γὰρ τὰ ἐπιτήδεια ἐπέλιπεν ἃ ἔχοντες ἦλθον [4]) *καὶ ἀγορὰ οὐδεμία παρῆν.*

Ἐκ τούτου συνελθόντων, εἶπε πάλιν Ξενοφῶν· Ὦ ἄνδρες, 17
ἐπὶ μὲν τῇ πορείᾳ, ὡς ὁρᾶτε, τὰ ἱερὰ οὔπω γίγνεται· τῶν δ' ἐπιτηδείων [5]) *ὁρῶ ὑμᾶς δεομένους* [6])· *ἀνάγκη οὖν μοι δοκεῖ εἶναι θύεσθαι περὶ αὐτοῦ τούτου* [7]). *Ἀναστὰς δέ τις εἶπε·* 18
Καὶ εἰκότως ἄρα [8]) *ἡμῖν οὐ γίγνεται τὰ ἱερά· ὡς* [9]) *γὰρ ἐγώ, ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου* [10]) *χθὲς ἥκοντος πλοίου, ἤκουσά τινος ὅτι Κλέανδρος ὁ ἐκ Βυζαντίου ἁρμοστὴς μέλλει* [11]) *ἥξειν, πλοῖα ἔχων καὶ τριήρεις. Ἐκ τούτου δὲ ἀναμένειν μὲν πᾶσιν ἐδόκει·* 19
ἐπὶ δὲ τὰ ἐπιτήδεια *) *ἀνάγκη ἦν ἐξιέναι. Καὶ ἐπὶ τούτῳ πάλιν ἐθύετο εἰς τρίς, καὶ οὐκ ἐγίγνετο τὰ ἱερά. Καὶ ἤδη καὶ ἐπὶ σκηνὴν ἰόντες τὴν Ξενοφῶντος ἔλεγον ὅτι οὐκ ἔχοιεν τὰ ἐπιτήδεια. Ὁ δ' οὐκ ἂν ἔφη* **) *ἐξαγαγεῖν* [12]), *μὴ* [13]) *γιγνομένων τῶν ἱερῶν.*

Καὶ πάλιν τῇ ὑστεραίᾳ ἐθύετο· καὶ σχεδόν τι [14]) *πᾶσα* 20
ἡ στρατιὰ διὰ τὸ μέλειν [15]) *ἅπασιν ἐκυκλοῦντο* [16]) *περὶ τὰ ἱερά· τὰ δὲ θύματα ἐπελελοίπει. Οἱ δὲ στρατηγοὶ ἐξῆγον μὲν οὔ, συνεκάλεσαν δέ. Εἶπεν οὖν ὁ Ξενοφῶν· Ἴσως οἱ* 21
πολέμιοι συνειλεγμένοι εἰσὶ καὶ ἀνάγκη μάχεσθαι· εἰ οὖν, καταλιπόντες τὰ σκεύη ἐν τῷ ἐρυμνῷ χωρίῳ [17]), *ὡς εἰς μάχην παρεσκευασμένοι ἴοιμεν, ἴσως ἂν τὰ ἱερὰ μᾶλλον προχωροίη ἡμῖν. Ἀκούσαντες δ' οἱ στρατιῶται ἀνέκραγον ὡς οὐδὲν* 22
δέον [18]) *εἰς τὸ χωρίον ἄγειν, ἀλλὰ θύεσθαι ὡς τάχιστα. Καὶ*

3, 74). — 2) sc. *αὐτόν*. — 3) bis zu drei Malen. — 4) Aor. für Plusqu. s. I. 7, 18, 23). — 5) Ueber den Gen. s. IV. 4, 6, 56). — 6) Ueber das Part. s. I. 7, 17, 20). — 7) eben dieses. *περί* kausal, s. III. 2, 15, 37). — 8) Ueber *ἄρα* vergl. IV. 2, 15, 75), u. II. 4, 6, 4). — 9) *ὡς* scheint überflüssig zu stehen. — 10) zufällig. — 11) Ueber *μέλλω* mit Inf. s. I. 9, 28, 3). — *) *ἐπί* mit Acc. in kausalem Sinne, vergl. IV. 5, 19, *), u. V. 1, 6, *). — **) *οὐκ ἔφη* s. I. 3, 1, 92). — 12) Was liegt in *ἄν* mit Inf.? s. I. 9, 8, 20), u. über die Form des Inf. s. B. §. 85, An. 2. — 13) Warum hier *μή*? s. II. 3, 5, 44). — 14) fast wohl; das limitirende *τί* s. B. p. 445. — 15) Ueber den Inf. mit Praepos. s. II. 4, 3, 78). — 16) In wiefern der Plur.? Andere: *ἐκυκλοῦτο*. — 17) s. §. 3. 4. 7. — 18) Ueber das Part. neutr. vergl. II. 5, 22, 4); *ἐξόν*; Andere lesen

πρόβατα μὲν οὐκέτι ἦν, βοῦς[19]) δὲ ὑπὸ ἁμάξης πριάμενοι ἐθύοντο· καὶ Ξενοφῶν Κλεάνορος[20]) ἐδεήθη τοῦ Ἀρκάδος προθυμεῖσθαι[21]), εἴ τι ἐν τούτῳ εἴη[22]). Ἀλλ' οὐδ' ὧς ἐγένετο[23]).

23 Νέων δὲ ἦν μὲν στρατηγὸς κατὰ τὸ Χειρισόφου μέρος· ἐπεὶ δὲ ἑώρα τοὺς ἀνθρώπους[24]) ὡς εἶχον δεινῶς τῇ ἐνδείᾳ, βουλόμενος αὐτοῖς χαρίσασθαι, εὑρών τινα ἄνθρωπον Ἡρακλεώτην, ὃς ἔφη κώμας ἐγγὺς εἰδέναι ὅθεν εἴη λαβεῖν τὰ ἐπιτήδεια, ἐκήρυξε τὸν βουλόμενον ἰέναι*) ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια, ὡς ἡγεμόνος ἐσομένου[25]). Ἐξέρχονται δὴ σὺν δορατίοις καὶ ἀσκοῖς καὶ θυλάκοις καὶ ἄλλοις ἀγγείοις εἰς δισχιλίους ἀνθρώ-
24 πους. Ἐπειδὴ δὲ ἦσαν ἐν ταῖς κώμαις καὶ διεσπείροντο ὡς ἐπὶ τὸ λαμβάνειν, ἐπιπίπτουσιν αὐτοῖς οἱ Φαρναβάζου[26]) ἱππεῖς πρῶτοι[27])· βεβοηθηκότες γὰρ ἦσαν τοῖς Βιθυνοῖς, βουλόμενοι σὺν τοῖς Βιθυνοῖς, εἰ δύναιντο, ἀποκωλῦσαι τοὺς Ἕλληνας μὴ ἐλθεῖν*) εἰς τὴν Φρυγίαν· οὗτοι οἱ ἱππεῖς ἀποκτείνουσι τῶν ἀνδρῶν οὐ μεῖον [ἢ[28])] πεντακοσίους· οἱ δὲ
25 λοιποὶ ἐπὶ τὸ ὄρος ἀνέφυγον. Ἐκ τούτου ἀπαγγέλλει τις ταῦτα τῶν ἀποπεφευγότων εἰς τὸ στρατόπεδον. Καὶ ὁ Ξενοφῶν, ἐπειδὴ οὐκ ἐγεγένητο τὰ ἱερὰ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ, λαβὼν βοῦν ὑπὸ ἁμάξης, οὐ γὰρ ἦν ἄλλα ἱερεῖα, σφαγιασάμενος ἐβοήθει, καὶ οἱ ἄλλοι οἱ μέχρι πεντήκοντα[29]) ἐτῶν πάντες.
26 Καὶ ἀναλαβόντες τοὺς λοιποὺς ἄνδρας εἰς τὸ στρατόπεδον ἀφικνοῦνται. Καὶ ἤδη μὲν[30]) ἀμφὶ ἡλίου δυσμὰς ἦν καὶ οἱ Ἕλληνες μάλ' ἀθύμως ἔχοντες ἐδειπνοποιοῦντο· καὶ ἐξαπίνης διὰ τῶν λασίων τῶν Βιθυνῶν τινες ἐπιγενόμενοι τοῖς προφύλαξι, τοὺς μὲν κατέκανον, τοὺς δὲ ἐδίωξαν μέχρις εἰς
27 τὸ στρατόπεδον. Καὶ κραυγῆς γενομένης εἰς τὰ ὅπλα πάντες

δέοι, ohne Noth. — 19) Andere: βοῦν. — 20) Ueber den Gen. s. I. 5, 14, 45). — 21) darauf achten. Kr. will προθύεσθαι. — 22) ob etwas (Günstiges) daran sey. — 23) sc. τὰ ἱερά. — 24) Das Subj. des abhängigen Satzes ist Obj. des Hauptsatzes geworden, s. I. 6, 5, 82). — *) dass gehe, d. h. gehen könne. — 25) ὡς mit Part. Fut. s. I. 1, 3, 22); ergänze: mit dem Versprechen, dass ein Führer etc. — 26) Pharnabazos hatte die Satrapie Phrygien, zu welcher auch das bithynische Thracien gehörte. — 27) Ueber das Adj. πρῶτοι s. I. 5, 14, 43). — 28) der Comparat. vor einem Zahlwort oft ohne ἤ s. M. §. 455, An. 4; besonders bei gewissen Neutris, s. K. §. 625, An. 1. — 29) Andere: τριάκοντα, welches aber nur eine geringe Anzahl ausgemacht haben würde. — 30) Kr. will: ἤδη τε.

ἔδραμον οἱ Ἕλληνες· καὶ διώκειν μὲν καὶ κινεῖν τὸ στρατό-
πεδον νυκτὸς οὐκ ἀσφαλὲς ἐδόκει εἶναι· δασέα γὰρ ἦν τὰ
χωρία· ἐν δὲ τοῖς ὅπλοις ἐνυκτέρευον, φυλαττόμενοι ἱκανοῖς
φύλαξι.

III. Τὴν μὲν νύκτα οὕτω διήγαγον· ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ 1
οἱ στρατηγοὶ εἰς τὸ ἐρυμνὸν χωρίον ἡγοῦντο· οἱ δὲ εἵποντο
ἀναλαβόντες τὰ ὅπλα καὶ τὰ σκεύη. Πρὶν [31]) δὲ ἀρίστου
ὥραν εἶναι ἀπετάφρευσαν ᾗ ἡ εἴσοδος ἦν εἰς τὸ χωρίον καὶ
ἀπεσταύρωσαν ἅπαν, καταλιπόντες τρεῖς πύλας. Καὶ πλοῖον
ἐξ Ἡρακλείας ἧκεν ἄλφιτα ἄγον καὶ ἱερεῖα καὶ οἶνον. Πρωὶ 2
δ' ἀναστὰς Ξενοφῶν ἐθύετο ἐπεξόδια [32])· καὶ γίγνεται τὰ
ἱερὰ ἐπὶ τοῦ πρώτου ἱερείου. Καὶ ἤδη τέλος ἐχόντων τῶν
ἱερῶν ὁρᾷ ἀετὸν αἴσιον ὁ μάντις Ἀρηξίων Παῤῥάσιος καὶ
ἡγεῖσθαι κελεύει τὸν Ξενοφῶντα. Καὶ διαβάντες τὴν τάφρον 3
τὰ ὅπλα τίθενται [33]) καὶ ἐκήρυξαν ἀριστήσαντας ἐξιέναι τοὺς
στρατιώτας σὺν τοῖς ὅπλοις, τὸν δὲ ὄχλον καὶ τὰ ἀνδράποδα
αὐτοῦ καταλιπεῖν. Οἱ μὲν δὴ ἄλλοι πάντες ἐξῄεσαν, Νέων 4
δὲ οὔ· ἐδόκει γὰρ κάλλιστον εἶναι τοῦτον [34]) φύλακα κατα-
λιπεῖν τῶν ἐπὶ τῷ στρατοπέδῳ [35]). Ἐπειδὴ δ' οἱ λοχαγοὶ
καὶ οἱ στρατιῶται ἀπέλιπον [36]) αὐτόν, αἰσχυνόμενοι μὴ ἐφέ-
πεσθαι, τῶν ἄλλων ἐξιόντων, κατέλιπον αὐτοῦ τοὺς ὑπὲρ
πέντε καὶ τετταράκοντα ἔτη. Καὶ οὗτοι μὲν ἔμενον, οἱ δ'
ἄλλοι ἐπορεύοντο. Πρὶν δὲ πεντεκαίδεκα στάδια διεληλυθέναι 5
ἐνέτυχον ἤδη νεκροῖς· καὶ τὴν οὐρὰν τοῦ κέρατος [37]) ποιη-
σάμενοι [38]) κατὰ τοὺς πρώτους φανέντας νεκρούς, ἔθαπτον
πάντας ὁπόσους ἐπελάμβανε [39]) τὸ κέρας. Ἐπειδὴ δὲ τοὺς 6
πρώτους ἔθαψαν, προαγαγόντες καὶ τὴν οὐρὰν αὖθις ποιη-
σάμενοι κατὰ τοὺς πρώτους τῶν ἀτάφων, ἔθαπτον τὸν αὐτὸν
τρόπον*) ὁπόσους ἐπελάμβανεν ἡ στρατιά. Ἐπεὶ δὲ εἰς τὴν
ὁδὸν ἧκον τὴν ἐκ τῶν κωμῶν, ἔνθα ἔκειντο ἀθρόοι, συνε-
νεγκόντες αὐτοὺς ἔθαψαν.

Cap. III. (sonst V.) §. 1. 31) *πρίν* mit Inf. s. I. 8, 19, 29). — 32) sc. *ἱερά.* — 33) Vergl. I. 5, 14, 44), u. I. 10, 16, 82). — 34) denselben. — 35) Dessen was in u. bei dem Lager; Andere ziehen den Gen., wieder Andere *ἐν* mit Dat. vor. — 36) Ueber Aor. s. I. 7, 18, 23). — 37) des Flügels, d. h. des gleichsam als Flügel vorrückenden Heeres. — 38) nachdem sie sich gemacht etc. d. h. nachdem sie mit dem Hintertheile erreicht etc. — 39) erreichte, d. h. an welchen sich hin ausdehnte. — *) Acc. der Art u. Weise, s. VI. 1, 1, 1). —

7 Ἤδη δὲ πέρα[40]) μεσούσης τῆς ἡμέρας προαγαγόντες τὸ
στράτευμα ἔξω τῶν κωμῶν, ἐλάμβανον τὰ ἐπιτήδεια, ὅ,τι[41])
τις ὁρῴη[42]), ἐντὸς τῆς φάλαγγος· καὶ ἐξαίφνης ὁρῶσι τοὺς
πολεμίους ὑπερβάλλοντας κατὰ[43]) λόφους τινὰς ἐκ τοῦ ἐναν-
τίου, τεταγμένους ἐπὶ[44]) φάλαγγος, ἱππέας τε πολλοὺς καὶ πε-
ζούς· καὶ γὰρ Σπιθριδάτης καὶ Ῥαθίνης ἧκον παρὰ[45]) Φαρνα-
8 βάζου ἔχοντες τὴν δύναμιν[46]). Ἐπεὶ δὲ κατεῖδον τοὺς Ἕλλη-
νας οἱ πολέμιοι, ἔστησαν, ἀπέχοντες αὐτῶν ὅσον[47]) πεντεκαί-
δεκα σταδίους. Ἐκ τούτου εὐθὺς ὁ Ἀρηξίων ὁ μάντις τῶν Ἑλ-
λήνων σφαγιάζεται· καὶ ἐγένετο ἐπὶ τοῦ πρώτου[48]) καλὰ τὰ
9 σφάγια. Ἔνθα δὴ ὁ Ξενοφῶν λέγει· Δοκεῖ μοι, ὦ ἄνδρες
στρατηγοί, ἐπιτάξασθαι[49]) τῇ φάλαγγι λόχους φύλακας[50]),
ἵνα, ἤν που δέῃ, ὦσιν[51]) οἱ ἐπιβοηθήσοντες τῇ φάλαγγι καὶ
οἱ πολέμιοι τεταραγμένοι ἐμπίπτωσιν εἰς τεταγμένους καὶ ἀκε-
10 ραίους. Συνεδόκει ταῦτα πᾶσιν. Ὑμεῖς μὲν τοίνυν, ἔφη,
προηγεῖσθε τὴν[52]) πρὸς τοὺς ἐναντίους, ὡς μὴ ἑστήκωμεν[53]),
ἐπεὶ ὤφθημεν[54]) καὶ εἴδομεν τοὺς πολεμίους· ἐγὼ δὲ ἥξω,
τοὺς τελευταίους λόχους[55]) καταχωρίσας, ᾗπερ ὑμῖν δοκεῖ.

11 Ἐκ τούτου οἱ μὲν ἥσυχοι[56]) προῆγον[57]), ὁ δέ, τρεῖς
ἀφελὼν τὰς τελευταίας τάξεις ἀνὰ[58]) διακοσίους ἄνδρας, τὴν
μὲν ἐπὶ τὸ δεξιὸν[59]) ἐπέτρεψεν[60]) ἐφέπεσθαι ἀπολιπόντας[61])
ὡς[62]) πλέθρον· Σαμόλας Ἀχαιὸς ταύτης ἦρχε τῆς τάξεως[63])·
τὴν δ' ἐπὶ τῷ μέσῳ ἐχώρισεν[64]) ἕπεσθαι· Πυῤῥίας Ἀρκὰς
ταύτης ἦρχε· τὴν δὲ μίαν ἐπὶ τῷ εὐωνύμῳ[65])· Φρασίας

---

40) *πέρα* als Adv. der Trennung mit Gen., vergl. II. 4, 27, 98). — 41) Ueber *ὅ,τι* s. B. §. 15, 2; u. über den Sing. desselben, bezogen auf den vorhergehenden Plur. s. IV. 1, 9, 43). — 42) der Opt. ohne *ἄν* im relat. Satze für die unbestimmte Frequenz s. II. 5, 32, 48). — 43) *κατά* für das räumliche Erstrecken, vergl. III. 2, 13, 31). — 44) *ἐπί* st. Gen. kausal, zur Angabe einer gewissen Abhängigkeit: zur Phalanx, als Phal., s. K. §. 531, I. 3), e). — 45) *παρά* bei Intrans. s. I. 9, 1, 96). — 46) Heer, vergl. II. 4, 8. — 47) *ὅσον* s. I. 8, 6, 57). — 48) sc. *ἱερείου* s. IV. 3, 9, 53). — 49) *ἐπιτάσσω* s. Lex. 2). — 50) Reserve-(Rückhalts-)Lochen. — 51) Warum der Conj.? sc. *τινές*. — 52) sc. *ὁδόν*, vergl. III. 5, 15, 80). — 53) die Bedeutung des Perf. s. B. p. 223, 2. — 54) s. *ὁράω*. — 55) synonym mit *λόχους φύλακας*. — 56) Adj. besonders der Zeit als Prädikatsbestimmungen für Adv. s. I. 5, 14, 43). — 57) Verb. trans. mit intrans. Bedeutung s. IV. 5, 36, 47). — 58) *ἀνά* distributiv s. III. 4, 21, *). — 59) sc. *κέρας* s. I. 2, 15, 30). — 60) auftragen, befehlen. — 61) *ἀπολιπόντας* auf das kollective *τάξιν* bezogen. — 62) *ὡς*, etwa, vergl. IV. 3, 1, 18). — 63) Wie ist dieser Gen. zu fassen? — 64) *χωρίζω*, aufstellen, einen Platz anweisen; Andere: *ἔπεμψεν* mit *ἐπί* u. Acc. — 65) sc.

Ἀθηναῖος ταύτῃ ἐφειστήκει[66]). *Προϊόντες δέ, ἐπεὶ ἐγένοντο* 12
οἱ[67]) *ἡγούμενοι ἐπὶ νάπει μεγάλῳ καὶ δυςπόρῳ, ἔστησαν ἀγνοοῦντες εἰ διαβατέον εἴη τὸ νάπος. Καὶ παρεγγυῶσι*[68]) *στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς παριέναι ἐπὶ τὸ ἡγούμενον*[69]). *Καὶ* 13
ὁ Ξενοφῶν θαυμάσας ὅ,τι τὸ ἴσχον[70]) *εἴη τὴν πορείαν καὶ ταχὺ ἀκούων τὴν παρεγγυήν, ἐλαύνει ᾗ*[71]) *[ἐδύνατο] τάχιστα. Ἐπεὶ δὲ συνῆλθον, λέγει Σοφαίνετος, πρεσβύτατος ὢν τῶν στρατηγῶν, ὅτι οὐκ ἄξιον*[72]) *εἴη διαβαίνειν τοιοῦτον ὂν τὸ νάπος.*

Καὶ ὁ Ξενοφῶν σπουδῇ ὑπολαβὼν[73]) *ἔλεξεν· Ἀλλ'*[74]) 14
ἴστε μέν με, ὦ ἄνδρες, οὐδένα πω κίνδυνον προξενήσαντα[75]) *ὑμῖν ἐθελούσιον*[76])· *οὐ γὰρ δόξης ὁρῶ δεομένους ὑμᾶς εἰς*[77]) *ἀνδρειότητα, ἀλλὰ σωτηρίας. Νῦν δὲ οὕτως ἔχει· ἀμαχεὶ*[78]) 15
μὲν ἐνθένδε οὐκ ἔστιν ἀπελθεῖν· ἢν γὰρ μὴ ἡμεῖς ἴωμεν[79]) *ἐπὶ τοὺς πολεμίους, οὗτοι ἡμῖν, ὅταν ἀπίωμεν, ἕψονται καὶ ἐπιπεσοῦνται. Ὁρᾶτε δὴ πότερον κρεῖττον ἰέναι ἐπὶ τοὺς* 16
ἄνδρας προβαλλομένους[80]) *τὰ ὅπλα ἢ μεταβαλλομένους*[81]) *ὄπισθεν ἡμῶν*[82]) *ἐπιόντας τοὺς πολεμίους θεάσασθαι. Ἴστε* 17
γε μέντοι ὅτι τὸ μὲν ἀπιέναι ἀπὸ πολεμίων οὐδενὶ καλῷ ἔοικε, τὸ δὲ ἐφέπεσθαι καὶ τοῖς κακίοσι θάῤῥος ἐμποιεῖ. Ἐγὼ γοῦν ἥδιον ἂν σὺν ἡμίσεσιν ἐποίμην[83]) *ἢ σὺν διπλασίοις ἀποχωροίην. Καὶ τούτους*[84]) *οἶδ' ὅτι, ἐπιόντων μὲν ἡμῶν, οὐδ' ὑμεῖς ἐλπίζετε αὐτοὺς δέξασθαι*[85]) *ἡμᾶς, ἀπιόν-*

κέρατι; über *εὐώνυμος* s. I. 2, 15, 31). — 66) Ueber Bedeutung u. Augm. s. B. p. 223, 1 u. 2; u. p. 219, An. I., 7. — 67) Artikel bei Part. s. III. 1, 42, 27). 68) zurufen, einen Auftrag oder Befehl geben, der von Mann zu Mann weiter geht. — 69) Vorlinie, Vorderzug. — 70) *ἴσχω*, vergl. N. 68). — 71) *ᾗ* gleich *ὡς* beim Superl. s. I. 3, 15, 1). — 72) nicht der Mühe (des Redens) werth, etwas Unbedeutendes; Andere: *βουλῆς οὐκ ἄξιον, εἰ διαβατέον ἐστί* etc. In wiefern *οὐκ* beim Opt. s. III. 2, 35, 48). — 73) *ὑπολαμβάνω* sc. *τὸν λόγον*, s. Lex. b). — 74) *ἀλλά* zu Anfang der Rede s. II. 1, 20, 19). — 75) *προξενέω* s. Lex. 4); u. warum das Part.? — 76) auf *με* zu beziehen, von *ἴστε* abhängig, s. I. 7, 17, 20). — 77) *εἰς* in Ansehung s. I. 9, 16, 51), u. II. 6, 30, 17). — 78) *ἀμαχεί* s. III. 4, 46, 96). — 79) Warum der Conj., u. welche Bedeutung liegt im Praes.? — 80) vorhalten, sc. *ἡμᾶς*, s. I. 2, 17, 37). — 81) *μεταβάλλω* s. Lex. 4). — 82) Gen. bei *ὄπισθεν* s. IV. 2, 9, 54). — 83) *ἄν* mit Opt. als Nachsatz einer Supposition s. I. 9, 3, 1). — 84) *τούτους* ist als Subj. des von *ἐλπίζετε* abhängigen Satzes in den Hauptsatz als Object herangezogen u. wegen des Zwischensatzes durch das folgende *αὐτούς* wiederholt worden, wie wir sagen: ich weiss von ihnen, dass ihr hoffet, dass sie etc. s. K. §. 357, 3. M. §. 464. R. p. 458; vergl. II. 4, 7: *βασιλέα* wiederholt durch *αὐτόν*. — 85) Inf. Aor. für Fut.

18 τῶν δὲ πάντες ἐπιστάμεθα ὅτι τολμήσουσιν ἐφέπεσθαι. Τὸ
δὲ [86]) διαβάντας ὄπισθεν νάπος χαλεπὸν ποιήσασθαι, μέλλον-
τας μάχεσθαι, ἆρ' [87]) οὐχὶ καὶ ἁρπάσαι [88]) ἄξιον; Τοῖς μὲν
γὰρ πολεμίοις ἔγωγε βουλοίμην ἂν [89]) εὔπορα πάντα φαίνεσθαι,
ὥστε ἀποχωρεῖν· ἡμᾶς δὲ καὶ ὑπὸ [90]) τοῦ χωρίου δεῖ [91]) δι-
19 δάσκεσθαι ὅτι οὐκ ἔστι [92]) μὴ νικῶσι [93]) σωτηρία. Θαυμάζω
δ' ἔγωγε καὶ τὸ νάπος τοῦτο [94]) εἴ *) τις μᾶλλον φοβερὸν
νομίζει εἶναι τῶν ἄλλων ὧν διαπεπορεύμεθα χωρίων. Πῶς
μὲν γὰρ διαβατὸν [95]) τὸ πεδίον, εἰ μὴ νικήσομεν τοὺς ἱππέας;
πῶς δὲ [96]) ἃ διεληλύθαμεν ὄρη, ἢν πελτασταὶ τοσοίδε ἐφέ-
20 πωνται [97]); Ἢν δὲ δὴ καὶ σωθῶμεν ἐπὶ θάλατταν, πόσον τι
νάπος ὁ Πόντος; ἔνθα οὔτε πλοῖα ἔστι τὰ ἀπάξοντα [98]) οὔτε
σῖτος ᾧ θρεψόμεθα μένοντες· δεήσει δέ, ἢν θᾶττον ἐκεῖ
21 γενώμεθα [99]), θᾶττον ἐξιέναι πάλιν ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια. Οὐ-
κοῦν [100]) νῦν κρεῖττον ἠριστηκότας μάχεσθαι ἢ αὔριον ἀνα-
ρίστους; Ἄνδρες, τά τε ἱερὰ ἡμῖν καλὰ οἵ τε οἰωνοὶ αἴσιοι
τά τε σφάγια κάλλιστα· ἴωμεν [1]) ἐπὶ τοὺς ἄνδρας. Οὐ δεῖ
ἔτι τούτους, ἐπεὶ ἡμᾶς πάντας [2]) εἶδον, ἡδέως δειπνῆσαι οὐδ'
ὅπου ἂν [3]) ἐθέλωσι σκηνῆσαι.

22 Ἐντεῦθεν οἱ λοχαγοὶ ἡγεῖσθαι ἐκέλευον καὶ οὐδεὶς ἀντέ-
λεγε. Καὶ ὃς [4]) ἡγεῖτο, παραγγείλας διαβαίνειν ᾗ ἕκαστος
ἐτύγχανε τοῦ νάπους [5]) ὤν [6])· θᾶττον γὰρ ἂν [7]) ἀθρόον ἐδόκει

---

vergl. I. 2, 2, *), u. II. 3, 20, 12). — 86) sc. ἡμᾶς: das aber, dass wir etc. — ist es nicht werth etc. — 87) ἆρα vergl. IV. 2, 15, 75). — 88) rauben, d. h. begierig, gewaltsam ergreifen; über Inf. der näheren Bestimmung u. zwar im Act. vergl. III. 1, 3, 71). — 89) ἂν mit Opt. s. N. 83). — 90) Andere: ἀπό; welches bei Intrans. u. Pass. wohl vorkommt, aber besonders nur, wenn die Handlung von Menschen ausgeht, mit dem Nebenbegriff: von Seiten, s. K. §. 518, 3), c). R. p. 545, 3, b). — 91) δεῖ mit Dat. u. Accusat. der Person; s. III, 4, 35; VII, 1, 41. — 92) ἔστι vergl. III. 2, 39, 66). — 93) μή beim Part. im konditionalen oder relativen Sinne: den nicht Siegenden, d. h. denen, welche nicht etc. oder: wenn sie nicht etc. d. h. nur den Siegenden; vergl. II. 3, 5, 44), oder II. 6, 26, 94). — 94) das Obj. des abhängigen Satzes ist in den Hauptsatz herangezogen. — *) εἰ nach θαυμάζω im Sinne von ὅτι s. B. p. 433. R. p. 601, An. 5; vergl. III. 2, 17, 44). — 95) Andere: δυςδιάβατον, u. Manche selbst mit οὐ, da doch die folgende Frage positiv ist. — 96) sc. διαβατά. — 97) Warum der Conj.? 98) sc. ἡμᾶς. — 99) Was liegt im Conj. Aor.? — 100) Ueber οὐκοῦν s. V. 7, 8, 8), oder II. 5, 24, 16). — 1) Conj. adhort. der ersten Person, s. III. 1, 24, 35). — 2) Andere: πάντως. — 3) ἂν im relat. Satze mit Conj. s. I. 7, 7, 89). — 4) καὶ ὅς fürs Demonstr. s. III. 4, 48, 100). — 5) der Gen. abhängig von διαβαίνειν. — 6) Ueber das Part. s. I. 1, 2, 13). — 7) ἂν mit Inf. s. I. 9, 8, 20).

οὕτω πέραν γενέσθαι [8] τὸ στράτευμα ἢ εἰ κατὰ [9] τὴν γέφυ-
ραν, ἣ ἐπὶ τῷ νάπει ἦν, ἐξεμηρύοντο [10]. Ἐπεὶ δὲ διέβη- 23
σαν [11], παριὼν παρὰ [12] τὴν φάλαγγα ἔλεγεν· Ἄνδρες, ἀνα-
μιμνήσκεσθε ὅσας δὴ [*] μάχας σὺν τοῖς θεοῖς ὁμόσε [**] ἰόντες
νενικήκατε καὶ οἷα πάσχουσιν οἱ [13] πολεμίους φεύγοντες, καὶ
τοῦτο ἐννοήσατε ὅτι ἐπὶ ταῖς θύραις τῆς Ἑλλάδος ἐσμέν.
Ἀλλ' ἕπεσθε ἡγεμόνι τῷ Ἡρακλεῖ καὶ ἀλλήλους παρακαλεῖτε 24
ὀνομαστί. Ἡδύ τοι [14] ἀνδρεῖόν τι καὶ καλὸν νῦν εἰπόντα
καὶ ποιήσαντα μνήμην ἐν τοῖς ἐθέλει [15] παρέχειν ἑαυτοῦ.

Ταῦτα παρελαύνων ἔλεγε καὶ ἅμα ὑφηγεῖτο [16] ἐπὶ φά- 25
λαγγος καὶ τοὺς πελταστὰς ἑκατέρωθεν ποιησάμενοι [17] ἐπο-
ρεύοντο ἐπὶ τοὺς πολεμίους. Παρήγγελτο [18] δὲ τὰ μὲν δόρατα
ἐπὶ τὸν δεξιὸν ὦμον ἔχειν, ἕως σημαίνοι [19] τῇ σάλπιγγι·
ἔπειτα δὲ εἰς προςβολὴν [20] καθέντας [21] ἕπεσθαι βάδην καὶ
μηδένα δρόμῳ διώκειν [22]. Ἐκ τούτου σύνθημα παρῄει [23]
Ζεὺς Σωτήρ, Ἡρακλῆς Ἡγεμών. Οἱ δὲ πολέμιοι ὑπέ-
μενον, νομίζοντες καλὸν ἔχειν τὸ χωρίον. Ἐπεὶ δ' ἐπλησίαζον, 26
ἀλαλάξαντες [24] οἱ Ἕλληνες πελτασταὶ ἔθεον ἐπὶ τοὺς πολε-
μίους πρίν [25] τινα κελεύειν· οἱ δὲ πολέμιοι ἀντίοι ὥρμησαν,
οἵ θ' ἱππεῖς καὶ τὸ στῖφος τῶν Βιθυνῶν· καὶ τρέπονται [26]
τοὺς πελταστάς. Ἀλλ' ἐπεὶ ὑπηντίαζεν ἡ φάλαγξ τῶν ὁπλι- 27
τῶν ταχὺ πορευομένη καὶ ἅμα ἡ σάλπιγξ ἐφθέγξατο καὶ
ἐπαιάνιζον [27] καὶ μετὰ ταῦτα ἠλάλαζον καὶ ἅμα τὰ δόρατα
καθίεσαν [28], ἐνταῦθα οὐκέτι ἐδέξαντο οἱ πολέμιοι, ἀλλὰ

— 8) Inf. Aor. für Fut. s. I. 2, 2, *); vergl. N. 85). — 9) κατά für das räumliche Erstrecken s. III. 2, 13, 31). — 10) s. ἐκμηρύω. — 11) Aor. für Plusqu. s. I. 7, 18, 23). — 12) παρά s. I. 9, 13, 39). — *) νικᾶν mit Acc. der Sache s. K. §. 473, 2. Lex. 2), b). — **) ὁμόσε mit ἰέναι, ἔρχεσθαι etc. s. Lex. — 13) Artikel bei Part. s. III. 1, 42, 27). — 14) τοί besonders bei Anführung von Allgemeinsätzen u. Sentenzen, s. K. §. 597, 1. — 15) bei welchen er es wünscht. — 16) sc. αὐτοῖς. — 17) sc. οἱ Ἕλληνες oder οἱ στρατηγοί: nachdem sie sich gebildet, aufgestellt. — 18) Andere noch immer: παρηγγέλλετο. — 19) σημαίνοι impersonell s. II. 2, 4, 52). — 20) zum Angriff; Andere: εἰς προβολήν, zum Vorhalten, welcher Begriff aber vorzüglich in καθιέναι (die Lanzen fällen liegt. — 21) sc. αὐτά. — 22) δρόμῳ διώκειν im Sinne von: δρόμῳ θεῖν, wie I. 8, 18, 23); denn μηδένα ist Subj. zum Inf. — 23) Vergl. I. 8, 16, 9): παρέρχεται. — 24) das Kriegsgeschrei erheben, vergl. IV. 2, 7. — 25) πρίν mit Inf. s. I. 8, 19, 29). — 26) τρέπειν im Med. s. VI. 1, 5, 13), u. V. 4, 16, 74). — 27) den Schlachtgesang anstimmen, welchem dann gewöhnlich beim Angriff das Kampfgeschrei

28 ἔφευγον. *Καὶ Τιμασίων μὲν ἔχων τοὺς ἱππέας[29]) ἐφείπετο,*
καὶ ἀπεκτίννυσαν ὅσουσπερ ἐδύναντο, ὡς[30]) ὀλίγοι[31]) ὄντες.
Τῶν δὲ πολεμίων τὸ μὲν εὐώνυμον[32]) εὐθὺς διεσπάρη, καθ'[33])
ὃ οἱ Ἕλληνες ἱππεῖς ἦσαν, τὸ δὲ δεξιόν, ἅτε[34]) οὐ σφόδρα
29 *διωκόμενον, ἐπὶ λόφου συνέστη. Ἐπεὶ δὲ εἶδον οἱ Ἕλληνες*
ὑπομένοντας αὐτούς, ἐδόκει ῥᾷστόν τε καὶ ἀκινδυνότατον[35])
εἶναι ἰέναι ἤδη ἐπ' αὐτούς. Παιανίσαντες οὖν εὐθὺς ἐπέ-
κειντο· οἱ δ' οὐχ ὑπέμειναν. Καὶ ἐνταῦθα οἱ πελτασταὶ
ἐδίωκον μέχρι τὸ δεξιὸν αὖ διεσπάρη· ἀπέθανον δὲ ὀλίγοι·
τὸ γὰρ ἱππικὸν φόβον παρεῖχε[36]) τὸ τῶν πολεμίων πολὺ ὄν.
30 *Ἐπεὶ δὲ εἶδον οἱ Ἕλληνες τό τε Φαρναβάζου ἱππικὸν ἔτι*
συνεστηκὸς[37]) καὶ τοὺς Βιθυνοὺς ἱππέας πρὸς τούτους συνα-
θροιζομένους καὶ ἀπὸ λόφου τινὸς καταθεωμένους τὰ γιγνό-
μενα, ἀπειρήκεσαν[38]) μέν, ὅμως δ' ἐδόκει καὶ ἐπὶ τούτους
ἰτέον εἶναι οὕτως ὅπως[39]) δύναιντο, ὡς μὴ τεθαῤῥηκότες
31 *ἀναπαύσαιντο. Συνταξάμενοι δὴ πορεύονται. Ἐντεῦθεν οἱ*
πολέμιοι ἱππεῖς φεύγουσι κατὰ[40]) τοῦ πρανοῦς ὁμοίως ὥσπερ
ὑπὸ ἱππέων διωκόμενοι· νάπος γὰρ αὐτοὺς ὑπεδέχετο· ὃ οὐκ
ᾔδεσαν οἱ Ἕλληνες, ἀλλὰ προαπετράποντο διώκοντες· ὀψὲ γὰρ
32 *ἦν. Ἐπανελθόντες δὲ ἔνθα[41]) ἡ πρώτη συμβολὴ ἐγένετο*
στησάμενοι) τρόπαιον ἀπῄεσαν ἐπὶ θάλατταν περὶ[42]) ἡλίου*
δυσμάς· στάδιοι δ' ἦσαν ὡς ἑξήκοντα ἐπὶ τὸ στρατόπεδον.

1 IV. *Ἐντεῦθεν οἱ μὲν πολέμιοι εἶχον ἀμφὶ[43]) τὰ ἑαυτῶν*
καὶ ἀπήγοντο καὶ τοὺς οἰκέτας καὶ τὰ χρήματα ὅπη[44]) ἐδύ-
ναντο προσωτάτω[45])· οἱ δὲ Ἕλληνες ἀνέμενον μὲν Κλέανδρον

---

folgte. — 28) s. oben N. 20). — 29) Andere: *ἱππεῖς*. — 30) *ὡς* mit Part. s. I. 1, 3, 22). — 31) *ὀλίγοι* s. V. 10, 16: *ἀμφὶ τοὺς τετταράκοντα*. — 32) Ueber *εὐώνυμος* s. I. 2, 15, 31). — 33) *κατά*, e regione, vergl. I. 8, 21, 38). — 34) *ἅτε* gleich *ὡς* bei Part. s. IV. 2, 13, 70), u. V. 2, 1, 82). — 35) Das Neutr. des Adject. als adverb. Acc. zu fassen, s. B. §. 115, 4. — 36) sc. *τοῖς Ἕλλησι*. — 37) die Bedeutung dieses Perf. s. B. p. 223, 2. — 38) für: *καίπερ ἀπειρηκότες ὅμως*. — 39) *ὅπως* relat. Adv.: auf welche Art. — 40) *κατά*, desuper, s. IV. 5, 18, 74). — 41) für *ἐκεῖσε ἔνθα* s. V. 6, 31, 51). — *) Die Bedeutung des Aor. 1. Med. s. B. p. 223, An. 1. — 42) *περί* mit Acc. in temporeller Beziehung zur Angabe einer ungefähren Zeitbestimmung, wie *ἀμφί*: gegen, s. K. §. 530, III. 2).

Cap. IV. (sonst VI.), §. 1. 43) *ἀμφί* mit *ἔχειν* kausal zur Angabe eines geistigen Verweilens, Bemühens um Etwas, vergl. III. 5, 14, 76). — 44) *ὅπη* wie *ὡς* beim Superl. mit *δύνασθαι*, verschieden von *ὅτι*, s. I. 1, 6, 33); — Andere: *ὅποι*. — 45) Die Comparation der Adv. auf *ω* s. B. §. 115, 6. —

καὶ τὰς τριήρεις καὶ τὰ πλοῖα ὡς ἥξοντα[46]), ἐξιόντες δ'
ἑκάστης ἡμέρας[47]) σὺν τοῖς ὑποζυγίοις καὶ τοῖς ἀνδραπόδοις
ἐφέροντο ἀδεῶς ἤδη πυρούς, κριθάς, οἶνον, ὄσπρια, μελίνας,
σῦκα· πάντα γὰρ ἀγαθὰ εἶχεν ἡ χώρα πλὴν ἐλαίου[48]). Καὶ 2
ὁπότε μὲν καταμένοι[49]) τὸ στράτευμα ἀναπαυόμενον, ἐξῆν
ἐπὶ λείαν ἰέναι, καὶ ἐλάμβανον οἱ ἐξιόντες· ὁπότε δὲ ἐξίοι
πᾶν τὸ στράτευμα, εἴ τις χωρὶς ἀπελθὼν λάβοι τι, δημό-
σιον[50]) ἔδοξεν*) εἶναι. Ἤδη δὲ ἦν πολλὴ πάντων ἀφθονία· 3
καὶ γὰρ ἀγοραὶ πάντοθεν ἀφικνοῦντο ἐκ τῶν Ἑλληνίδων
πόλεων καὶ οἱ παραπλέοντες ἄσμενοι κατεῖχον[51]), ἀκούοντες
ὡς οἰκίζοιτο πόλις καὶ λιμὴν εἴη. Ἔπεμπον δὲ καὶ οἱ πολέμιοι 4
ἤδη οἱ πλησίον οἰκοῦντες πρὸς Ξενοφῶντα, ἀκούοντες ὅτι
οὗτος πολίζει τὸ χωρίον, ἐρωτῶντες ὅ,τι δέοι[52]) ποιοῦντας
φίλους εἶναι. Ὁ δ' ἐπεδείκνυεν αὐτοὺς τοῖς στρατιώταις.
Κἂν[53]) τούτῳ[54]) Κλέανδρος ἀφικνεῖται δύο τριήρεις ἔχων, 5
πλοῖον δ' οὐδέν. Ἐτύγχανε δὲ τὸ στράτευμα ἔξω ὄν, ὅτε
ἀφίκετο, [καὶ] ἐπὶ λείαν τινὲς οἰχόμενοι[55]), ἄλλοι[56]) εἰς τὸ
ὄρος· καὶ εἰλήφεσαν πρόβατα πολλά· ὀκνοῦντες[57]) δὲ μὴ
ἀφαιρεθεῖεν, τῷ Δεξίππῳ λέγουσιν, ὃς ἀπέδρα[58]) τὴν πεντη-
κόντορον ἔχων ἐκ Τραπεζοῦντος, καὶ κελεύουσι διασώσαντα
τὰ πρόβατα τὰ μὲν αὐτὸν λαβεῖν, τὰ δὲ σφίσιν αὐτοῖς[59])
ἀποδοῦναι.

Εὐθὺς δ' ἐκεῖνος ἀπελαύνει τοὺς περιεστῶτας[60]) τῶν 6
στρατιωτῶν καὶ λέγοντας ὅτι δημόσια [ταῦτ'] εἴη· καὶ τῷ
Κλεάνδρῳ[61]) εὐθὺς ἐλθὼν λέγει ὅτι ἁρπάζειν[62]) ἐπιχειροῦσιν.
Ὁ δὲ κελεύει τὸν ἁρπάζοντα ἄγειν πρὸς αὐτόν. Καὶ ὁ μὲν 7
λαβὼν ἄγει τινά· περιτυχὼν δ' Ἀγασίας ἀφαιρεῖται· καὶ γὰρ
ἦν αὐτῷ ὁ ἀγόμενος λοχίτης. Οἱ δ' ἄλλοι οἱ παρόντες τῶν

---

46) *ὡς* mit Part. Fut. s. I. 1, 3, 22). — 47) die Zeit-Casus s. I. 5, 12, 30). — 48) s. oben VI. 2, 6. — 49) der Opt. im temporellen Satze, s. I. 5, 1, 55). — 50) Gemeingut. — *) es dünkte, d. h. es war beschlossen. — 51) Andere: *κατῆγον*. — 52) für *ὅτι δέοι ποιεῖν ὥςτε* etc. — 53) Andere: *καὶ ἐν*. — 54) sc. *χρόνῳ*. — 55) sc. *ἐτύγχανον*. — 56) Andere ergänzen hinter *ἄλλοι* noch *ἄλλῃ*. — 57) *ὀκνέω*, säumen, mit dem Nebenbegr. der Besorgniss, daher *μή*, s. I. 8, 24, 53). — 58) s. *διδράσκω*; über den Aor. in der Bedeutung des Plusqu. s. I. 7, 18, 23); das Factum s. V. 1, 15; vergl. V. 9, 32). — 59) Andere ziehen dieses *αὐτοῖς* zu *διασώσαντα*, während es bei *σφίσιν* für die reflexive Bedeutung sehr gewöhnlich ist. — 60) Ueber die Bedeutung u. Form des Perf. Act. s. B. p. 223, 2. — 61) Dat. des Ziels in der Richtung, vorzüglich bei Personen, s. IV. 6, 18, 46). — 62) sc. *τὰ*

στρατιωτῶν ἐπιχειροῦσι βάλλειν τὸν Δέξιππον, ἀνακαλοῦντες
τὸν προδότην[63]). Ἔδεισαν δὲ καὶ τῶν τριηριτῶν πολλοὶ καὶ
8 ἔφευγον εἰς τὴν θάλατταν, καὶ Κλέανδρος δ' ἔφευγε. Ξενο-
φῶν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι στρατηγοὶ κατεκώλυόν[64]) τε καὶ τῷ Κλε-
άνδρῳ ἔλεγον ὅτι οὐδὲν εἴη πρᾶγμα[65]), ἀλλὰ τὸ δόγμα[66])
9 εἴη αἴτιον τὸ τοῦ στρατεύματος ταῦτα γενέσθαι[67]). Ὁ δὲ
Κλέανδρος ὑπὸ τοῦ Δεξίππου τε ἀνερεθιζόμενος καὶ αὐτὸς
ἀχθεσθεὶς ὅτι ἐφοβήθη, ἀποπλευσεῖσθαι[68]) ἔφη καὶ κηρύξειν
μηδεμίαν πόλιν δέχεσθαι αὐτούς, ὡς πολεμίους. Ἦρχον[69])
δὲ τότε πάντων τῶν Ἑλλήνων οἱ Λακεδαιμόνιοι.
10 Ἐνταῦθα πονηρὸν ἐδόκει τὸ πρᾶγμα εἶναι τοῖς Ἕλλησι
καὶ ἐδέοντο μὴ ποιεῖν ταῦτα. Ὁ δ' οὐκ ἂν ἄλλως ἔφη
γενέσθαι[70]), εἰ μή τις ἐκδώσει τὸν ἄρξαντα[71]) βάλλειν καὶ
11 τὸν ἀφελόμενον[72]). Ἦν δὲ ὃν ἐξήτει[73]) Ἀγασίας, διὰ τέλους[74])
φίλος τῷ Ξενοφῶντι· ἐξ οὗ[75]) καὶ διέβαλεν αὐτὸν ὁ Δέξιπ-
πος. Ἐντεῦθεν ἐπειδὴ ἀπορία ἦν, συνήγαγον τὸ στράτευμα
οἱ ἄρχοντες· καὶ ἔνιοι μὲν αὐτῶν παρ' ὀλίγον ἐποιοῦντο[76])
τὸν Κλέανδρον, τῷ δὲ Ξενοφῶντι οὐκ ἐδόκει φαῦλον εἶναι
τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' ἀναστὰς ἔλεξεν·
12 Ὦ ἄνδρες στρατιῶται, ἐμοὶ δ' οὐ φαῦλον δοκεῖ εἶναι
τὸ πρᾶγμα, εἰ ἡμῖν οὕτως ἔχων τὴν γνώμην Κλέανδρος ἄπει-
σιν ὥσπερ λέγει. Εἰσὶ μὲν γὰρ ἤδη ἐγγὺς αἱ Ἑλληνίδες πό-
λεις· τῆς δὲ Ἑλλάδος Λακεδαιμόνιοι προεστήκασιν· ἱκανοὶ δέ
εἰσι καὶ εἷς ἕκαστος Λακεδαιμονίων ἐν ταῖς πόλεσιν ὅ,τι βού-
13 λονται διαπράττεσθαι. Εἰ οὖν οὗτος πρῶτον μὲν ἡμᾶς Βυ-

πρόβατα. — 63) In dem Artikel liegt der Nebenbegriff: den bekannten, verabscheuungswürdigen, vergl. M. §. 268. K. §. 417, e. R. p. 434, A. α). B. §. 124, An. 2, 2). — 64) sc. στρατιώτας. 65) keine Sache von Bedeutung; in wiefern οὐδέν beim Opt. s. III. 2, 35, 48). — 66) Vergl. oben §. 2. — 67) der Inf. hängt von αἴτιον ab, oder ergänzt vielmehr in object. Beziehung den Begriff desselben, s. K. §. 549. R. p. 656, 6. B. §. 140, 3. — 68) s. πλέω. — 69) hatten die Hegemonie, die Vorherrschaft nach dem pelopon. Kriege. — 70) Ueber den Inf. mit ἄν s. I. 9, 8, 20); der Inf. Aor. fürs Fut. s. I. 2, 2, *); u. über οὐκ s. I. 3, 1, 92). — 71) ἄρχεσθαι als Verb. des Anfangens gewöhnlich mit Part., wenn das Subj. schon im Beginnen der Thätigkeit begriffen war, u. mit Inf., wenn die Thätigkeit erst beginnen soll, s. K. §. 570, An. 2. — 72) sc. τὸν ἄνδρα. — 73) Andere: ἐζήτει. — 74) s. Lex. τέλος, 6), b). — 75) ἐκ kausale Beziehung s. I. 9, 16, 57); IV. 2, 23, 97). — 76) ποιεῖσθαι mit παρά zur Angabe einer Vergleichung, παρ' ὀλίγον, μικρόν, für gering achten, s. K. §. 535, III. c); vergl. I. 9, 16, 55);

ξαντίου ἀποκλείσει, ἔπειτα δὲ τοῖς ἄλλοις ἁρμοσταῖς παραγγελεῖ
εἰς τὰς πόλεις μὴ δέχεσθαι ὡς ἀπιστοῦντας Λακεδαιμονίοις
καὶ ἀνόμους ὄντας, ἔτι *) δὲ πρὸς Ἀναξίβιον τὸν ναύαρχον
οὗτος ὁ λόγος περὶ ἡμῶν ἥξει, χαλεπὸν ἔσται καὶ μένειν καὶ
ἀποπλεῖν· καὶ γὰρ ἐν τῇ γῇ ἄρχουσι Λακεδαιμόνιοι καὶ ἐν
τῇ θαλάττῃ τὸν νῦν χρόνον. Οὔκουν **) δεῖ οὔτε ἑνὸς ἀνδρὸς 14
ἕνεκα οὔτε δυοῖν ἡμᾶς τοὺς ἄλλους τῆς Ἑλλάδος ἀποσχέ-
σθαι ***), ἀλλὰ πειστέον[77] ὅ,τι ἂν κελεύωσι[78]· καὶ γὰρ αἱ
πόλεις ἡμῶν ὅθεν ἐσμὲν πείθονται αὐτοῖς. Ἐγὼ μὲν οὖν, 15
καὶ γὰρ ἀκούω Δέξιππον λέγειν πρὸς Κλέανδρον ὡς οὐκ ἂν
ἐποίησεν[79] Ἀγασίας ταῦτα, εἰ μὴ ἐγὼ αὐτὸν ἐκέλευσα[80], ἐγὼ
οὖν[81] ἀπολύω καὶ ὑμᾶς τῆς αἰτίας καὶ Ἀγασίαν, ἂν αὐτὸς
Ἀγασίας φήσῃ[82] ἐμέ τι[83] τούτων αἴτιον εἶναι, καὶ κατα-
δικάζω ἐμαυτοῦ, εἰ ἐγὼ πετροβολίας ἢ ἄλλου τινὸς βιαίου[84]
ἐξάρχω[85], τῆς ἐσχάτης δίκης ἄξιος εἶναι[86], καὶ ὑφέξω[87]
τὴν δίκην. Φημὶ δέ, καὶ εἴ τινα ἄλλον αἰτιᾶται, ἑαυτὸν 16
χρῆναι παρασχεῖν Κλεάνδρῳ κρῖναι[88]· οὕτω γὰρ ἂν ὑμεῖς
ἀπολελυμένοι τῆς αἰτίας εἴητε[89]. Ὡς δὲ νῦν ἔχει[90], χαλε-
πόν, εἰ, οἰόμενοι ἐν τῇ Ἑλλάδι καὶ ἐπαίνου καὶ τιμῆς τεύ-
ξεσθαι[1], ἀντὶ δὲ τούτων μηδ' ὅμοιοι τοῖς ἄλλοις ἐσόμεθα,
ἀλλ' εἰρξόμεθα[2] ἐκ τῶν Ἑλληνίδων πόλεων.

Μετὰ ταῦτα ἀναστὰς Ἀγασίας εἶπεν· Ἐγώ, ὦ ἄνδρες, 17
ὄμνυμι[3] θεοὺς καὶ θεὰς ἦ μὴν[4] μήτε ἐμὲ Ξενοφῶντα κε-
λεῦσαι ἀφελέσθαι τὸν ἄνδρα, μήτε ὑμῶν ἄλλον μηδένα[5]·

II. 4, 3, 75). — *) gehört noch zum Vordersatze, ergänze: εἰ: wenn dann auch noch etc. — **) Ueber οὔκουν s. V. 7, 8, 8). — ***) Andere ziehen das Pass. ἀπέχεσθαι vor, wo dann τοὺς ἄλλους als Apposition zum Pron. person. zu fassen ist, vergl. I. 7, 7, 91). — 77) sc. ἡμῖν. — 78) ἄν im relat. Satze mit Conj. s. I. 7, 7, 89). — 79) ἄν mit Ind. einer histor. Zeit als Nachsatz des bedingenden Satzes mit Ind. einer histor. Zeit s. II. 1, 4, 32), — 80) sc. ποιεῖν ταῦτα. — 81) ἐγὼ οὖν des Zwischensatzes wegen wiederholt. — 82) ἄν mit Conj. Aor. s. I. 4, 15, 28); — über die Bedeutung des Aor. von φημί s. B. §. 109, An. 2. — 83) τι als adverb. Acc. s. III. 1, 37, 98); III. 1, 40, 23). — 84) Gewaltthat. — 85) Das Praes. Ind. in der lebendigen Rede, im Sinne des Perf.: wenn ich ein Solcher bin, der anfängt mit dem Steinwerfen etc. — 86) Warum der Nom. mit Inf. s. I. 9, 20, *). — 87) s. ὑπέχω mit δίκην, Genugthuung geben. — 88) Inf. des Zweckes, s. II. 3, 22, 25). — 89) ἄν mit Opt. als Nachsatz einer Supposit. s. I. 9, 3, 1). — 90) ἔχειν vergl. II. 3, 18, 1). — 1) s. τυγχάνω mit Gen. s. II. 6, 29, 14). — 2) s. εἵργω. — 3) ὄμνυμι mit Acc. s. II. 5, 7, 25). — 4) ἦ oft mit μήν, zur Betheuerung, s. II.

ἰδόντι δέ μοι ἄνδρα ἀγαθὸν ἀγόμενον τῶν ἐμῶν λοχιτῶν ὑπὸ Δεξίππου, ὃν ὑμεῖς ἐπίστασθε ἡμᾶς προδόντα[6], *δεινὸν ἔδοξεν*
18 *εἶναι· καὶ ἀφειλόμην, ὁμολογῶ. Καὶ ὑμεῖς μὲν μὴ ἐκδῶτε*[7]· *ἐγὼ δὲ ἐμαυτόν, ὥςπερ Ξενοφῶν λέγει, παρασχήσω*[8] *κρίναντι Κλεάνδρῳ ὅ,τι ἂν βούληται*[9] *ποιῆσαι· τούτου ἕνεκα μήτε πολεμεῖτε*[10] *Λακεδαιμονίοις, σώζοισθέ*[91] *τε ἀσφαλῶς ὅπη*[92] *θέλει ἕκαστος. Συμπέμψατε μέντοι [μοι] ὑμῶν αὐτῶν*[93] *ἑλόμενοι πρὸς Κλέανδρον, οἵτινες, ἐάν τι ἐγὼ παρα-*
19 *λείπω, καὶ λέξουσιν ὑπὲρ ἐμοῦ*[94] *καὶ πράξουσιν. Ἐκ τούτου ἔδωκεν*[95] *ἡ στρατιὰ οὕςτινας βούλοιτο προελόμενον*[96] *ἰέναι. Ὁ δὲ προείλετο τοὺς στρατηγούς. Μετὰ ταῦτα ἐπορεύοντο πρὸς Κλέανδρον Ἀγασίας καὶ οἱ στρατηγοὶ καὶ ὁ ἀφαιρεθεὶς ἀνὴρ ὑπὸ Ἀγασίου. Καὶ ἔλεγον οἱ στρατηγοί·*

20 *Ἔπεμψεν ἡμᾶς ἡ στρατιὰ πρὸς σέ, ὦ Κλέανδρε, καὶ κελεύουσί*[97] *σε, εἴτε πάντας αἰτιᾷ, κρίναντα σεαυτὸν*[98] *χρῆσθαι ὅ,τι ἂν βούλῃ, εἴτε ἕνα τινὰ ἢ δύο ἢ καὶ πλείους αἰτιᾷ, τούτους ἀξιοῦσι παρασχεῖν σοι ἑαυτοὺς εἰς κρίσιν. Εἴ τι*[99] *οὖν ἡμῶν τινὰ αἰτιᾷ, πάρεσμέν σοι ἡμεῖς· εἴτε καὶ ἄλλον τινά, φράσον· οὐδεὶς γάρ σοι ἀπέσται ὅστις ἂν ἡμῖν ἐθελήσῃ*[100] *πείθεσθαι. Μετὰ ταῦτα παρελθὼν ὁ Ἀγασίας*
21 *εἶπεν· Ἐγώ εἰμι, ὦ Κλέανδρε, ὁ ἀφελόμενος, Δεξίππου ἄγον-*
22 *τος*[1], *τοῦτον τὸν ἄνδρα καὶ παίειν κελεύσας Δέξιππον. Τοῦτον μὲν γὰρ οἶδα ἄνδρα ἀγαθὸν ὄντα*[2], *Δέξιππον δὲ αἱρεθέντα*[3] *οἶδα ὑπὸ τῆς στρατιᾶς ἄρχειν*[4] *τῆς πεντηκοντόρου*

3, 26, 51). — 5) Ueber Häufung der Negationen s. I. 8, 20, 35). — 6) Warum das Part.? s. I. 7, 17, 20); was liegt in dem vorhergehenden Relat.? — 7) sc. *με*; über *μή* beim verneinenden Bitten mit Aor. Conj. s. B. §. 148, 3. M. §. 511, 2. vergl. III. 2, 17, 41). — 8) s. *παρέχω*. — 9) *ἄν* mit Relat. u. Conj. s. I. 7, 7, 89). — 10) Praes. Ind. oder Imperat.? s. N. 87). — 91) der Opt. als Wunsch; Andere: *σώζεσθε*. — 92) Andere: *ὅποι*. — 93) Gen. partit. sc. *τινας*; vergl. I. 5, 7, 88). — 94) *ὑπέρ* mit Gen. s. IV. 8, 24, 57); V. 5, 13, 70). — 95) gestatten. — 96) *προελόμενον* ist objectiv von *ἔδωκεν*: dass er auswähle etc. Andere lassen es weg, da es doch für das Folgende als nothwendig erscheinen muss. — 97) das Praes. nach dem vorausgegangenen Aor. öfters in der lebendigen Rede, vergl. I. 9, 25, 98). — u. in wiefern der Plur. s. II. 1, 6, 41). — 98) Das reflex. Pron. wiederholt oft nach einem Zwischensatze das schon genannte personale. — 99) Andere: *εἴτε*; über *τι* vergl. oben N. 83). — 100) Andere: *ἐθέλῃ* u. *ἐθελήσει*; warum der Conj.? — 1) sc. *αὐτόν*. — 2) Warum das Part. s. I. 7, 17, 20). — 3) gewählt. — 4) Inf. des Zweckes, s. II. 3, 22, 25); über

ἧς[5]) ᾐτησάμεθα παρὰ[6]) Τραπεζουντίων ἐφ' ᾧτε[7]) πλοῖα
συλλέγειν[8]) ὡς σωζοίμεθα, καὶ ἀποδράντα Δέξιππον[9]) καὶ
προδόντα τοὺς στρατιώτας μεθ' ὧν ἐσώθη. Καὶ τούς τε 23
Τραπεζουντίους ἀπεστερήκαμεν[10]) τὴν πεντηκόντορον καὶ κα-
κοὶ[11]) δοκοῦμεν εἶναι διὰ τοῦτον, αὐτοί τε τὸ ἐπὶ τούτῳ[12])
ἀπολώλαμεν[13]) πάντες. Ἤκουε*) γάρ, ὥσπερ ἡμεῖς, ὡς
ἄπορον εἴη πεζῇ ἀπιόντας τοὺς ποταμούς τε διαβῆναι καὶ
σωθῆναι εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τοῦτον οὖν τοιοῦτον ὄντα ἀφει-
λόμην[14]). Εἰ δὲ σὺ ἦγες ἢ ἄλλος τις τῶν παρὰ σοῦ**) καὶ 24
μὴ τῶν παρ' ἡμῶν ἀποδράντων, εὖ ἴσθι ὅτι οὐδὲν ἂν τού-
των ἐποίησα[15]). Νόμιζε δ', ἐὰν ἐμὲ νῦν ἀποκτείνῃς, δι'
ἄνδρα δειλόν τε καὶ πονηρὸν ἄνδρα ἀγαθὸν ἀποκτείνων[16]).

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Κλέανδρος εἶπεν ὅτι Δέξιππον μὲν 25
οὐκ ἐπαινοίη[17]), εἰ ταῦτα πεποιηκὼς εἴη· οὐ μέντοι ἔφη νομί-
ζειν[18]) οὐδ', εἰ παμπόνηρος ἦν Δέξιππος, βίαν χρῆναι πάσχειν
αὐτόν, ἀλλὰ κριθέντα, ὥσπερ καὶ ὑμεῖς νῦν ἀξιοῦτε, τῆς
δίκης λαχεῖν[19]). Νῦν μὲν οὖν ἄπιτε καταλιπόντες τόνδε τὸν 26
ἄνδρα[20])· ὅταν δ' ἐγὼ κελεύσω, πάρεστε πρὸς τὴν κρίσιν.
Αἰτιῶμαι δὲ οὔτε τὴν στρατιὰν οὔτε ἄλλον οὐδένα ἔτι, ἐπεί
γε οὗτος αὐτὸς ὁμολογεῖ, ἀφελέσθαι τὸν ἄνδρα. Ὁ δὲ ἀφαι- 27
ρεθεὶς[21]) εἶπεν· Ἐγώ, ὦ Κλέανδρε, εἰ καὶ οἴει[22]) με ἀδι-
κοῦντά τι ἄγεσθαι[23]), οὔτε ἔπαιον οὐδένα[24]) οὔτε ἔβαλλον,

---

das Factum s. V. 1, 15. — 5) Attraction des Rel. s. I. 9, 14, 46). — 6) παρά bei Intrans. u. Pass. s. I. 9, 1, 96). — 7) ἐφ' ᾧτε für ἐπὶ τούτῳ ὅ oder ὡς für ὥστε, Zweck u. Bedingung ausdrückend, s. B. p. 421, u. 445. M. §. 479, a); vergl. III. 5, 18, 99). — 8) Inf. des Zweckes wie N. 4). — 9) das wiederholte Δέξιππον kann nach den Zwischensätzen nicht auffallen. — 10) ἀποστερεῖν mit doppeltem Acc. s. K. §. 487, g; andere Constructionen s. in der Anm. — 11) Warum Nom. c. Inf. s. I. 9, 20, *). — 12) τὸ ἐπὶ τούτῳ, soviel an diesem lag, soviel auf diesen ankam, s. M. §. 283, 1). — 13) der Ind. in der Lebendigkeit. — *) Die Bedeutung von ἀκούω, s. I. 9, 28, 6). — 14) sc. τὸν ἄνδρα; über den doppelten Acc. s. V. 5, 10, 64). — **) Ueber die in παρὰ σοῦ liegende Attraction s. II. 2, 1, 34), u. I. 1, 5, 28). — 15) εἰ mit Ind. einer histor. Zeit u. im Nachsatz der Ind. einer histor. Zeit mit ἄν, s. II. 1, 4, 32); III. 2, 24, 89). — 16) Andere: ἀποκτενῶν; das Part. statt des sonst nach νομίζειν gewöhnlichen Inf., um den Begriff mehr noch als Object hin zu stellen; u. warum der Nom.? vergl. II. 1, 13, 88). — 17) οὐκ beim Opt. s. III. 2, 35, 48). — 18) Warum der Inf. ohne Subj.? s. II. 5, 35, 55): über οὐκ ἔφη s. I. 3, 1, 92). — 19) Andere: τυχεῖν. — 20) d. h. den Agasias. — 21) der befreite Soldat, d. h. welchen Agasias dem Dexippos entrissen. — 22) οἴει s. II. 1, 13, 89). — 23) dass ich weggeführt worden, — Inf. Praes. s. K. §. 379, An. — 24) Häufung der Negationen s. I. 8, 20, 35). —

ἀλλ' εἶπον ὅτι δημόσια εἴη τὰ πρόβατα· ἦν γὰρ τῶν στρα-
τιωτῶν δόγμα, εἴ τις, ὁπότε ἡ στρατιὰ ἐξίοι [25]), ἰδίᾳ ληίζοιτο,
28 δημόσια εἶναι τὰ ληφθέντα. Ταῦτ' εἶπον· καὶ ἐκ τούτου
με λαβὼν οὗτος ἦγεν, ἵνα μὴ φθέγγοιτο μηδείς, ἀλλ' αὐτὸς
λαβὼν τὸ μέρος [26]) διασώσειε τοῖς λῃσταῖς παρὰ τὴν ῥήτραν [27])
τὰ χρήματα. Πρὸς ταῦτα ὁ Κλέανδρος εἶπεν· Ἐπεὶ τοίνυν
τοιοῦτος εἶ, κατάμενε, ἵνα καὶ περὶ σοῦ βουλευσώμεθα.

29 Ἐκ τούτου οἱ μὲν ἀμφὶ *) Κλέανδρον ἠρίστων· τὴν δὲ
στρατιὰν συνήγαγε [28]) Ξενοφῶν καὶ συνεβούλευε πέμψαι ἄν-
30 δρας πρὸς Κλέανδρον παραιτησομένους περὶ τῶν ἀνδρῶν. Ἐκ
τούτου ἔδοξεν αὐτοῖς πέμψαντας [29]) στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς
καὶ Δρακόντιον τὸν Σπαρτιάτην καὶ τῶν ἄλλων οἳ ἐδόκουν
ἐπιτήδειοι εἶναι, δεῖσθαι Κλεάνδρου κατὰ πάντα τρόπον [30])
31 ἀφεῖναι τὼ ἄνδρε. Ἐλθὼν οὖν ὁ Ξενοφῶν λέγει· Ἔχεις μέν,
ὦ Κλέανδρε, τοὺς ἄνδρας καὶ ἡ στρατιά σοι ἐφεῖτο [31]) ὅ,τι
ἐβούλου ποιῆσαι καὶ περὶ τούτων καὶ περὶ ἑαυτῶν ἁπάντων·
νῦν δέ σε αἰτοῦνται καὶ δέονται δοῦναί σφισι τὼ ἄνδρε καὶ
μὴ κατακαίνειν· πολλὰ γὰρ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ περὶ
32 τὴν στρατιὰν ἐμοχθησάτην. Ταῦτα δέ σου [32]) τυχόντες ὑπι-
σχνοῦνταί σοι ἀντὶ τούτων, ἐὰν βούλῃ ἡγεῖσθαι αὐτῶν [33])
καὶ ἐὰν οἱ θεοὶ ἵλεῳ [34]) ὦσιν, ἐπιδείξειν σοι καὶ ὡς κόσμιοί
εἰσι καὶ ὡς ἱκανοί, τῷ ἄρχοντι πειθόμενοι, τοὺς πολεμίους
33 σὺν [35]) τοῖς θεοῖς μὴ φοβεῖσθαι. Δέονται δέ σου καὶ τοῦτο
παραγενόμενον καὶ ἄρξαντα ἑαυτῶν πεῖραν λαβεῖν καὶ Δε-
ξίππου καὶ σφῶν τῶν ἄλλων, οἷος ἕκαστός ἐστι καὶ τὴν ἀξίαν
34 ἑκάστοις νεῖμαι [36]). Ἀκούσας ταῦτα ὁ Κλέανδρος, Ἀλλὰ ναὶ
μὰ [37]) τὼ σιώ [38]), ἔφη, ταχύ τοι ὑμῖν ἀποκρινοῦμαι. Καὶ
τώ τε ἄνδρε ὑμῖν δίδωμι καὶ αὐτὸς παρέσομαι· καὶ ἐὰν οἱ

---

25) der Opt. in temporellen Sätzen s. I. 5, 1, 55). — 26) seinen Antheil (den sie ihm versprochen). — 27) Vergl. *παρὰ τὴν δόξαν*, II. 1, 18, 14), u. II. 4, 5, 95). — *) Ueber *οἱ ἀμφί* u. *περί τινα* s. IV. 3, 21, 89), u. II. 4, 2, 70). — 28) Warum lieber der Aor., als *συνῆγε*, wie Andere lesen? — 29) die gewöhnliche Construction des Part. für *πέμψαι καὶ δεῖσθαι*. — 30) wie oben IV. 5, 16: *πάσῃ τέχνῃ καὶ μηχανῇ*; u. VI. 1, 1, 1). — 31) Andere: *ὑφεῖτο*; s. Lex. *ἐφίημι*, 2). — 32) Ueber den Gen. s. II. 6, 29, 14). — 33) Wie ist der Gen. zu fassen? s. I. 9, 31, 24). — 34) s. die attische 2te Declin. B. §. 37. — 35) Ueber *σύν* vergl. III. 1, 23, 29). — 36) suum cuique tribuere. — 37) *ναὶ μά* bejahende Schwurpartikel mit Acc. s. V. 8, 6, 20). — 38) *τὼ Σιώ*, lakonisch für *τὼ θεώ*, Dioscuri:

θεοὶ παραδιδῶσί τι[39]) ἐξηγήσομαι[40]) εἰς τὴν Ἑλλάδα. Καὶ πολὺ οἱ λόγοι οὗτοι ἀντίοι εἰσὶν ἢ οὓς ἐγὼ περὶ ὑμῶν ἐνίων[41]) ἤκουον[42]), ὡς τὸ στράτευμα ἀφίστατε ἀπὸ Λακεδαιμονίων.

Ἐκ τούτου οἱ μὲν ἐπαινοῦντες ἀπῆλθον ἔχοντες τὼ ἄνδρε· 35
Κλέανδρος δὲ ἐθύετο ἐπὶ*) τῇ πορείᾳ καὶ συνῆν Ξενοφῶντι φιλικῶς καὶ ξενίαν συνεβάλοντο. Ἐπεὶ δὲ καὶ ἑώρα αὐτοὺς τὸ παραγγελλόμενον εὐτάκτως ποιοῦντας, καὶ μᾶλλον ἔτι ἐπεθύμει ἡγεμὼν γενέσθαι αὐτῶν. Ἐπεὶ μέντοι θυομένῳ αὐτῷ 36
ἐπὶ[43]) τρεῖς ἡμέρας οὐκ ἐγίγνετο τὰ ἱερά**), συγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς εἶπεν· Ἐμοὶ μὲν οὐκ ἐθέλει γενέσθαι τὰ ἱερὰ ἐξάγειν[44])· ὑμεῖς μέντοι μὴ ἀθυμεῖτε τούτου ἕνεκα· ὑμῖν γάρ, ὡς ἔοικε, δέδοται[45]) ἐκκομίσαι τοὺς ἄνδρας· ἀλλὰ πορεύεσθε. Ἡμεῖς δὲ ὑμᾶς, ἐπειδὰν ἐκεῖσε[46]) ἥκητε[47]), δεξόμεθα ὡς ἂν δυνώμεθα κάλλιστα.

Ἐκ τούτου ἔδοξε τοῖς στρατιώταις δοῦναι αὐτῷ τὰ δη- 37
μόσια πρόβατα· ὁ δέ, δεξάμενος πάλιν αὐτοῖς ἀπέδωκε. Καὶ αὐτὸς μὲν ἀπέπλει. Οἱ δὲ στρατιῶται διαθέμενοι τὸν σῖτον ὃν ἦσαν συγκεκομισμένοι καὶ τἆλλα ἃ εἰλήφεσαν ἐξεπορεύοντο διὰ τῶν Βιθυνῶν. Ἐπεὶ δὲ οὐδενὶ ἐνετύγχανον[48]) πορευό- 38
μενοι τὴν ὀρθὴν ὁδόν, ὥςτε ἔχοντές τι[49]) εἰς τὴν φιλίαν διεξελθεῖν, ἔδοξεν αὐτοῖς τοὔμπαλιν[50]) ὑποστρέψαντας ἐλθεῖν[51]) μίαν ἡμέραν καὶ νύκτα. Τοῦτο δὲ ποιήσαντες ἔλαβον πολλὰ καὶ ἀνδράποδα καὶ πρόβατα· καὶ ἀφίκοντο ἑκταῖοι[52]) εἰς Χρυσόπολιν τῆς Καλχηδονίας· καὶ ἐκεῖ ἔμειναν ἡμέρας ἑπτὰ λαφυροπωλοῦντες.

Castor u. Pollux. — 39) einigermassen, s. III. 1, 37, 98). — 40) sc. ὑμῖν oder ὑμῶν, s. I. 9, 31, 24). — 41) ἐνίων als Apposit. zu ὑμῶν: über euch Einige, d. h. über Einige von euch. — 42) die Bedeutung von ἀκούω s. I. 9, 28, 6). — *) ἐπί kausal, vergl. VI. 2, 9, 86). — 43) ἐπί zur Angabe der Ausdehnung über einen Zeitraum: während, s. K. § 533, 2), b). — **) γίγνεσθαι τὰ ἱερά s. II. 2, 3, 45), u. VI. 2, 13, 100). — 44) sc. ὑμᾶς, Inf. der näheren Bestimmung, s. III. 1, 13, 71). — 45) sc. ὑπὸ θεῶν. — 46) dorthin, d. h. nach Byzantion, vergl. VII. 1, 7. — 47) Die Bedeutung von ἥκω s. I. 4, 13, 13); u. warum der Conj.? — 48) auf Nichts, d. h. auf keine Beute stossen. — 49) vergl. V. 9, 17, a. Ende. — 50) τοὔμπαλιν s. III. 5, 13, 70). — 51) zu kommen, d. h. aus zu ziehen, Streifzug zu machen. — 52) Ueber das Adject. vergl. II. 2, 17, 7).

ΛΟΓΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ.

Z.

1 I. Ὅσα μὲν δὴ ἐν[1]) τῇ ἀναβάσει τῇ μετὰ Κύρου ἔπραξαν οἱ Ἕλληνες μέχρι τῆς μάχης[2]), καὶ ὅσα ἐπεὶ Κῦρος ἐτελεύτησεν[3]) ἐν τῇ πορείᾳ μέχρις εἰς τὸν Πόντον[4]) ἀφίκοντο, καὶ ὅσα ἐκ τοῦ Πόντου πεζῇ ἐξιόντες καὶ ἐκπλέοντες ἐποίουν[5]), μέχρις ἔξω τοῦ στόματος ἐγένοντο ἐν Χρυσοπόλει[6]) τῆς Ἀσίας,
2 πάντα ἐν τῷ πρόσθεν λόγῳ δεδήλωται. Ἐκ τούτου δὲ Φαρνάβαζος φοβούμενος τὸ στράτευμα[7]) μὴ[8]) ἐπὶ τὴν αὐτοῦ ἀρχὴν[9]) στρατεύηται[10]), πέμψας πρὸς Ἀναξίβιον τὸν ναύαρχον, (ὁ δ' ἔτυχεν ἐν Βυζαντίῳ ὤν), ἐδεῖτο[11]) διαβιβάσαι τὸ στράτευμα ἐκ τῆς Ἀσίας καὶ ὑπισχνεῖτο πάντα ποιήσειν[12])
3 αὐτῷ ὅσα δέοι[13]). Καὶ Ἀναξίβιος μετεπέμψατο τοὺς στρατηγοὺς καὶ λοχαγοὺς τῶν στρατιωτῶν εἰς Βυζάντιον καὶ ὑπισχνεῖτο, εἰ διαβαῖεν, μισθοφορὰν ἔσεσθαι τοῖς στρατιώταις.
4 Οἱ μὲν δὴ ἄλλοι ἔφασαν βουλευσάμενοι ἀπαγγέλλειν[14]). Ξενοφῶν δὲ εἶπεν αὐτῷ ὅτι ἀπαλλάξοιτο ἤδη ἀπὸ τῆς στρατιᾶς καὶ βούλοιτο ἀποπλεῖν. Ὁ δὲ Ἀναξίβιος ἐκέλευσεν αὐτόν, συνδιαβάντα, ἔπειτα οὕτως[15]) ἀπαλλάττεσθαι. Ἔφη οὖν ταῦτα ποιήσειν.

5 Σεύθης δὲ ὁ Θρᾷξ πέμπει Μηδοσάδην καὶ κελεύει Ξενοφῶντα συμπροθυμεῖσθαι, ὅπως διαβῇ[16]) τὸ στράτευμα, καὶ

Lib. VII. Cap. I. §. 1. 1) Vergl. V. 1, 1, 1). — 2) die Schlacht bei Kunaxa. — 3) Aor. für Plusqu. s. I. 7, 18, 23). — 4) d. h. der Pontos mit seiner Umgebung, daher: an, in die Nähe des Pont., vergl. oben *λιμήν*: VI. 1, 2, u. VI. 2, 1, 63); u. IV. 8, 22, 54). — 5) Andere: *ἐποίησαν*. — 6) s. VI. 4, 38). — 7) Das Subj. des abhängigen Satzes als Obj. des Hauptsatzes s. I. 8, 21, 44); u. I. 6, 5, 82). — 8) *μή*, numne, s. I. 8, 24, 53). — 9) Andere: *χώραν*. — 10) Ueber den Conj., selbst nach einem histor. Temp., um das Object der Furcht in seiner möglichen Verwirklichung mehr hervorzuheben, vergl. I. 8, 24, 53). — 11) sc. *αὐτοῦ* s. I. 5, 14, 45). — 12) Warum kein Subj. beim Inf. s. II. 5, 35, 55). — 13) sc. *ποιεῖν Φαρνάβαζον*. — 14) sc. *αὐτῷ*; Andere: *ἀπαγγελεῖν*; doch s. II. 3, 27, *); V. 10, 8, 1). — 15) *οὕτως* auf sein alsdann eingetretenes Verhältniss hinweisend. — 16) *ὅπως* mit Conj. Aor. selbst nach einem histor.

ἔφη αὐτῷ ταῦτα συμπροθυμηθέντι ὅτι οὐ μεταμελήσει[17]. *Ὁ* 6
*δ' εἶπεν· Ἀλλὰ τὸ μὲν στράτευμα διαβήσεται· τούτου ἕνεκα
μηδὲν τελείτω*[18] *μήτε ἐμοὶ μήτε ἄλλῳ μηδενί· ἐπειδὰν δὲ
διαβῇ*[19], *ἐγὼ μὲν ἀπαλλάξομαι, πρὸς δὲ τοὺς διαμένοντας
καὶ ἐπικαιρίους*[20] *ὄντας προσφερέσθω*[21] *ὡς ἂν αὐτῷ δοκῇ
ἀσφαλές.*

Ἐκ τούτου διαβαίνουσι πάντες εἰς τὸ Βυζάντιον οἱ στρα- 7
*τιῶται. Καὶ μισθὸν μὲν οὐκ ἐδίδου ὁ Ἀναξίβιος, ἐκήρυξε
δὲ λαβόντας τὰ ὅπλα καὶ τὰ σκεύη τοὺς στρατιώτας ἐξιέναι,
ὡς ἀποπέμψων*[22] *τε ἅμα καὶ ἀριθμὸν ποιήσων. Ἐνταῦθα
οἱ στρατιῶται ἤχθοντο, ὅτι οὐκ εἶχον ἀργύριον ἐπισιτίζε-
σθαι*[23] *εἰς τὴν πορείαν, καὶ ὀκνηρῶς συνεσκευάζοντο. Καὶ* 8
*ὁ Ξενοφῶν, Κλεάνδρῳ τῷ ἁρμοστῇ ξένος γεγενημένος, προσ-
ελθὼν ἠσπάζετο αὐτὸν ὡς ἀποπλευσούμενος ἤδη. Ὁ δὲ αὐτῷ
λέγει· Μὴ ποιήσῃς*[24] *ταῦτα· εἰ δὲ μή*[25], *ἔφη, αἰτίαν ἕξεις,
ἐπεὶ καὶ νῦν τινὲς ἤδη σὲ αἰτιῶνται ὅτι οὐ ταχὺ ἐξέρπει τὸ
στράτευμα. Ὁ δ' εἶπεν· Ἀλλ' αἴτιος μὲν ἔγωγε οὐκ εἰμὶ* 9
τούτου, οἱ δὲ στρατιῶται αὐτοί[26], *ἐπισιτισμοῦ δεόμενοι καὶ
οὐκ ἔχοντες*[27], *διὰ τοῦτο*[28] *ἀθυμοῦσι πρὸς τὴν ἔξοδον.
Ἀλλ' ὅμως, ἔφη, ἐγώ σοι συμβουλεύω ἐξελθεῖν μὲν ὡς πο-* 10
ρευσόμενον[29], *ἐπειδὰν δ' ἔξω γένηται*[30] *τὸ στράτευμα, τότε
ἀπαλλάττεσθαι. Ταῦτα τοίνυν, ἔφη ὁ Ξενοφῶν, ἐλθόντες
πρὸς Ἀναξίβιον διαπραξόμεθα*[31]. *Οὕτως ἐλθόντες ἔλεγον
ταῦτα. Ὁ δὲ ἐκέλευσεν οὕτω ποιεῖν*[32] *καὶ ἐξιέναι τὴν ταχί-* 11
στην[33] *συνεσκευασμένους, καὶ προσανειπεῖν, ὃς ἂν μὴ παρῇ*[34]
εἰς τὴν ἐξέτασιν καὶ τὸν ἀριθμόν, ὅτι αὐτὸς αὐτὸν αἰτιά-

Temp. s. I. 4, 16, 42). — 17) *μεταμέλει*, mit Dat. der Person, mit dem oft ein Part. verbunden ist, s. das Lex., vergl. II. 6, 9, 31). — 18) sc. *Σεύθης*; s. *τελέω*, Lex. 3). — 19) Was liegt im Conj. Aor. des hypoth. Satzes? — 20) Die Vornehmsten, Befehlshaber, s. Lex. 2); vergl. II. 3, 11, 67). — 21) s. Lex. 3), a). — 22) *ὡς* mit Part. Fut. s. I. 1, 3, 22). — 23) Inf. des Zweckes, s. II. 3, 22, 25). — 24) *μή* bei verneinenden Bitten mit Conj. Aor. s. III. 2, 17, 41). — 25) im Sinne von *εἰ δέ* nach einem negativen Satze, s. IV. 3, 6, 33). — 26) sc. *αἴτιοί εἰσιν*. — 27) *καὶ οὐκ ἔχοντες* wird von Andern als überflüssig weggelassen. — 28) *διὰ τοῦτο* mit Nachdruck auf den eben genannten Grund hinweisend. — 29) als ob du fortziehen wolltest, d. h. mit dem Heere. — 30) Ueber den Aor. Conj. vergl. N. 19). — 31) Das Fut. Ind. in der Aufforderung; Andere: *διαπραξώμεθα*, s. B. p. 398, An. 7 u. 8. — 32) sc. *αὐτούς*. — 33) *τὴν ταχίστην*, s. III. 3, 16, 26). — 34) *ἂν*

12 σεται[35]). Ἐντεῦθεν ἐξῄεσαν, οἵ τε[36]) στρατηγοὶ πρῶτοι καὶ οἱ ἄλλοι. Καὶ ἄρδην πάντες πλὴν[37]) ὀλίγων ἔξω ἦσαν, καὶ Ἐτεόνικος εἱστήκει[38]) παρὰ τὰς πύλας, ὡς[39]), ὁπόταν ἔξω γένωνται[40]) πάντες, ἀποκλείσων[41]) τὰς πύλας καὶ τὸν μοχλὸν
13 ἐμβαλῶν. Ὁ δὲ Ἀναξίβιος συγκαλέσας τοὺς στρατηγοὺς καὶ τοὺς λοχαγοὺς ἔλεξε· Τὰ μὲν ἐπιτήδεια, ἔφη, λαμβάνετε ἐκ τῶν Θρακίων κωμῶν· (εἰσὶ δὲ αὐτόθι πολλαὶ κριθαὶ καὶ πυροὶ καὶ τἄλλα τὰ ἐπιτήδεια[42])) λαβόντες[43]) δὲ πορεύεσθε εἰς τὴν
14 Χεῤῥόνησον, ἐκεῖ δὲ Κυνίσκος ὑμῖν μισθοδοτήσει. Ἐπακούσαντες δέ τινες τῶν στρατιωτῶν ταῦτα, ἢ καὶ τῶν λοχαγῶν τις διαγγέλλει[44]) εἰς τὸ στράτευμα. Καὶ οἱ μὲν στρατηγοὶ ἐπυνθάνοντο περὶ τοῦ Σεύθου πότερα πολέμιος εἴη ἢ φίλος[45]), καὶ πότερα διὰ τοῦ ἱεροῦ ὄρους[46]) δέοι πορεύεσθαι ἢ κύκλῳ
15 διὰ μέσης τῆς Θρᾴκης. Ἐν ᾧ[47]) δὲ οὗτοι ταῦτα διελέγοντο, οἱ στρατιῶται ἀναρπάσαντες τὰ ὅπλα θέουσι δρόμῳ πρὸς τὰς πύλας, ὡς πάλιν εἰς τὸ τεῖχος εἰσιόντες[48]). Ὁ δὲ Ἐτεόνικος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ὡς εἶδον προσθέοντας τοὺς ὁπλίτας, συγ-
16 κλείουσι τὰς πύλας καὶ τὸν μοχλὸν ἐμβάλλουσιν. Οἱ δὲ στρατιῶται ἔκοπτον τὰς πύλας καὶ ἔλεγον ὅτι ἀδικώτατα πάσχοιεν ἐκβαλλόμενοι[49]) εἰς τοὺς πολεμίους· καὶ κατασχίσειν[50]) τὰς
17 πύλας ἔφασαν, εἰ μὴ ἑκόντες ἀνοίξουσιν. Ἄλλοι δ' αὐτῶν ἔθεον ἐπὶ θάλατταν καὶ παρὰ[51]) τὴν χηλὴν[52]) τοῦ τείχους ὑπερβαίνουσιν εἰς τὴν πόλιν, ἄλλοι δὲ οἳ ἐτύγχανον ἔνδον ὄντες τῶν στρατιωτῶν[53]) ὡς ὁρῶσι τὰ ἐπὶ ταῖς πύλαις πράγματα[54]),

---

im relat. Satze mit Conj. s. I. 7, 7, 89), u. warum μή? — 35) sich selbst die Schuld beimessen, d. h. es bereuen. — 36) οἵ τε etc. ist Apposit. zu dem in ἐξῄεσαν liegenden Subj.: u. zwar zuerst (als die ersten) die etc. — 37) πλήν als Adv. der Trennung mit Gen. s. II. 4, 27, 98). — 38) Die Bedeutung s. B. p. 223, 2; u. das Augm. p. 219, An. 7, 1). — 39) ὡς mit Part. Fut., Absicht als Vorstellung eines Andern, s. I. 1, 3, 22). — 40) Aor. Conj. im hypoth. Satze, vergl. N. 30); Andere: ὁπότε γένοιτο, s. I. 5, 1, 55). — 41) Andere: συγκλείσων. — 42) τὰ ἐπιτήδεια, als Appos. zu dem substant. τἄλλα: u. Anderes, als Lebensmittel. — 43) sc. αὐτά. — 44) διαγγέλλει auf das nächste Subj. τις bezogen. — 45) sc. τοῖς Λακεδαιμονίοις. — 46) Dieser heil. Berg lag von Byzantion in südwestlicher Richtung nach dem Chersones hin. — 47) sc. χρόνῳ. — 48) εἰσιόντες, das Praes. Part. in der Bedeutung des Fut. s. B. p. 233, 6; vergl. I. 10, 6, 49). — 49) hinausgestossen. — 50) Warum der Inf. ohne Subject? s. II. 5, 35, 55). — 51) παρά s. I. 9, 13, 39). — 52) χηλή s. Lex. 2), d). — 53) Gen. partit. zu ἄλλοι. — 54) πράγματα s. Lex. 2), c). —

διακόψαντες ταῖς ἀξίναις τὰ κλεῖθρα ἀναπεταννύουσι τὰς πύ-
λας, οἱ δ' εἰςπίπτουσιν.
Ὁ δὲ Ξενοφῶν ὡς εἶδε τὰ γιγνόμενα, δείσας μὴ [55] ἐφ' 18
ἁρπαγὴν τράποιτο τὸ στράτευμα καὶ ἀνήκεστα κακὰ γένοιτο
τῇ πόλει καὶ ἑαυτῷ καὶ τοῖς στρατιώταις, ἔθει καὶ συνεις-
πίπτει εἴσω [56] τῶν πυλῶν σὺν τῷ ὄχλῳ. Οἱ δὲ Βυζάντιοι 19
ὡς εἶδον τὸ στράτευμα βίᾳ εἰςπῖπτον, φεύγουσιν ἐκ τῆς ἀγο-
ρᾶς, οἱ μὲν εἰς τὰ πλοῖα, οἱ δὲ οἴκαδε [57]), ὅσοι δὲ ἔνδον [58])
ἐτύγχανον ὄντες ἔξω [59]), οἱ δὲ καθεῖλκον [60]) τὰς τριήρεις,
ὡς [61]) ἐν ταῖς τριήρεσι σώζοιντο, πάντες δὲ ᾤοντο ἀπολω-
λέναι [62]), ὡς ἑαλωκυίας [63]) τῆς πόλεως. Ὁ δὲ Ἐτεόνικος εἰς
τὴν ἄκραν ἀποφεύγει. Ὁ δὲ Ἀναξίβιος καταδραμὼν [64]) ἐπὶ 20
θάλατταν ἐν ἁλιευτικῷ πλοίῳ περιέπλει εἰς τὴν ἀκρόπολιν,
καὶ εὐθὺς μεταπέμπεται ἐκ Καλχηδόνος φρουρούς· οὐ γὰρ
ἱκανοὶ ἐδόκουν εἶναι οἱ ἐν τῇ ἀκροπόλει σχεῖν [65]) τοὺς ἄνδρας.
Οἱ δὲ στρατιῶται ὡς εἶδον τὸν Ξενοφῶντα, προςπίπτουσιν 21
αὐτῷ πολλοὶ καὶ λέγουσι· Νῦν σοι ἔξεστιν, ὦ Ξενοφῶν,
ἀνδρὶ γενέσθαι [66]). Ἔχεις πόλιν, ἔχεις τριήρεις, ἔχεις χρή-
ματα, ἔχεις ἄνδρας τοσούτους [67]). Νῦν ἄν, εἰ βούλοιο, σύ
τε ἡμᾶς ὀνήσαις [68]) καὶ ἡμεῖς σὲ μέγαν ποιήσαιμεν. Ὁ δ' 22
ἀπεκρίνατο· Ἀλλ' εὖ τε λέγετε καὶ ποιήσω ταῦτα· εἰ δὲ τού-
των ἐπιθυμεῖτε, θέσθε τὰ ὅπλα [69]) ἐν τάξει ὡς τάχιστα· βου-
λόμενος αὐτοὺς κατηρεμίσαι [70])· καὶ αὐτός τε παρηγγύα [71])
ταῦτα καὶ τοὺς ἄλλους ἐκέλευσε παρεγγυᾶν [καὶ τίθεσθαι τὰ
ὅπλα]. Οἱ δὲ αὐτοὶ ὑφ' ἑαυτῶν [72]) ταττόμενοι, οἵ τε ὁπλῖται 23

---

55) μή nach den Verb. der Furcht, numne, s. I. 8, 24, 53); vergl. N. 10). — 56) εἴσω mit Gen. s. I. 2, 21, *). — 57) οἴκαδε s. B. §. 116, 2, An. 2. — 58) im Innern (ihrer Wohnungen). — 59) sc. ἔθεον. — 60) Ueber das Augm. s. B. §. 84, 2. — 61) ὡς final, warum mit Opt.? — 62) s. ὄλλυμι mit seinem der Bedeutung nach zum Med. gehörenden Perf. 2. — 63) s. ἁλίσκομαι mit seinen activen Formen in passiver Bedeutung, u. über ὡς mit Gen. abs. s. I. 1, 6, 36); — oder I. 10, 6, 49). — 64) s. τρέχω. — 65) ἔχειν s. Lex. 2), e): sustinere; über den Inf. der näheren Bestimmung s. III. 1, 13, 71). — 66) ἔξεστι mit Dat. c. Inf. s. III. 1, 22, 24); u. über die Attract. des Inf. in Hinsicht der auf das vorhergehende Obj. sich beziehenden Bestimmung s. B. §. 142, 2); vergl. III. 2, 11, 19); III. 2, 31, 32); I. 1, 2, 11). — 67) eine solche Mannschaft, mit Hinweisung. — 68) s. ὀνίνημι, mit Acc. s. K. §. 476, 1); vergl. III. 1, 38, 4); was liegt in dem Opt. mit ἄν des hypoth. Nachsatzes? — 69) τίθεσθαι τὰ ὅπλα s. I. 5, 14, 44); oder I. 10, 16, 82). — 70) Andere: κατηρεμῆσαι. — 71) s. παρεγγυάω. — 72) ὑπό

ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ εἰς[73]) ὀκτὼ ἐγένοντο καὶ οἱ πελτασταὶ ἐπὶ
24 τὸ κέρας ἑκάτερον παραδεδραμήκεσαν[74]). Τὸ δὲ χωρίον
οἷον[75]) κάλλιστον ἐκτάξασθαί[76]) ἐστι τὸ Θρᾴκιον[77]) καλού-
μενον, ἔρημον οἰκιῶν καὶ πεδινόν. Ἐπεὶ δὲ ἔκειτο τὰ ὅπλα
καὶ κατηρεμίσθησαν, συγκαλεῖ Ξενοφῶν τὴν στρατιὰν καὶ λέγει
τάδε·

25 Ὅτι μὲν ὀργίζεσθε, ὦ ἄνδρες στρατιῶται, καὶ νομίζετε
δεινὰ πάσχειν ἐξαπατώμενοι οὐ θαυμάζω. Ἐὰν δὲ τῷ θυμῷ
χαριζώμεθα[78]) καὶ Λακεδαιμονίους τε τοὺς παρόντας τῆς
ἐξαπάτης τιμωρησώμεθα[79]) καὶ τὴν πόλιν τὴν οὐδὲν αἰτίαν
26 διαρπάσωμεν, ἐνθυμήθητε[80]) ἃ ἔσται ἐντεῦθεν. Πολέμιοι μὲν
ἐσόμεθα ἀποδεδειγμένοι Λακεδαιμονίοις τε καὶ τοῖς συμμάχοις.
Οἷος δ' ὁ πόλεμος ἂν γένοιτο[81]) εἰκάζειν δὴ πάρεστιν[82]),
ἑωρακότας καὶ ἀναμνησθέντας[83]) τὰ νῦν δὴ[84]) γεγενημένα.
27 Ἡμεῖς γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι[85]) εἰσήλθομεν εἰς τὸν πόλεμον τὸν
πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ τοὺς συμμάχους ἔχοντες τριή-
ρεις τὰς μὲν ἐν θαλάττῃ, τὰς δ' ἐν τοῖς νεωρίοις οὐκ ἐλάτ-
τους τριακοσίων, ὑπαρχόντων δὲ πολλῶν χρημάτων ἐν τῇ
πόλει[86]) καὶ προσόδου[87]) οὔσης κατ' ἐνιαυτὸν[88]) ἀπό τε τῶν
ἐνδήμων καὶ ἐκ τῆς ὑπερορίας οὐ μεῖον χιλίων ταλάντων,
ἄρχοντες δὲ τῶν νήσων ἁπασῶν καὶ ἔν τε τῇ Ἀσίᾳ πολλὰς
ἔχοντες πόλεις καὶ ἐν τῇ Εὐρώπῃ ἄλλας τε πολλὰς καὶ αὐτὸ
τοῦτο τὸ Βυζάντιον ὅπου νῦν ἐσμὲν ἔχοντες, κατεπολεμή-
28 θημεν οὕτως ὡς πάντες ὑμεῖς ἐπίστασθε. Νῦν δὲ δὴ τί ἂν
οἰόμεθα παθεῖν[89]), Λακεδαιμονίων μὲν καὶ τῶν Ἀχαιῶν συμ-

---

mit Gen. kausal, s. Lex. A), b): sua sponte. — 73) εἰς zur Angabe des quantitativen Ziels, auch bei distributiver Zahlbestimmung, vergl. II. 4, 26, 89). — 74) s. τρέχω; über das weggefallene Augm. s. B. §. 83, An. b. — 75) οἷον zur Verstärkung des Superl., vergl. IV. 8, 2, 76). — 76) Inf. der näheren Bestimmung, s. N. 65). — 77) Ein freier Platz nach den thrakischen Thoren hin; über καλούμενον vergl. II. 4, 12. 26). — 78) χαρίζομαι s. Lex. b); warum der Conj.? — 79) τιμωρεῖσθαι, mit Acc. der Person u. Gen. causs. s. K. §. 464, a; Was liegt in dem Conj. Aor.? — 80) Ueber den passiv. Aor. mit medialer Bedeutung s. B. §. 136, 2; vergl. III. 2, 18, 47); Andere: ἐνθυμεῖσθε. — 81) ἄν mit Opt. als Nachsatz einer zu ergänzenden Supposition, s. I. 9, 3, 1). — 82) πάρεστιν s. B. p. 449; mit Acc. c. Inf. sc. ἡμᾶς. — 83) s. μιμνήσκω. — 84) νῦν δή, jetzt eben, d. h. im pelopon. Kriege. — 85) Ueber den Artikel bei der Appos. zu einem Pron. person. s. I. 7, 7, 91). — 86) Auf der Burg lagen (nach Thukyd. II. 13.) 6000 Talente gemünzten Geldes. — 87) s. Lex. 2). — 88) s. III. 2, 12, 29). — 89) ἄν mit Inf. s. I. 9, 8, 20), u. zwar Aor. für Fut. s. I. 2, 2, *), u. II.

μάχων ὑπαρχόντων, Ἀθηναίων δέ, καὶ ὅσοι ἐκείνοις τότε
ἦσαν σύμμαχοι, πάντων προςγεγενημένων, Τισσαφέρνους δὲ
καὶ τῶν ἐπὶ θαλάττῃ ἄλλων βαρβάρων πάντων πολεμίων ἡμῖν
ὄντων, πολεμιωτάτου δὲ αὐτοῦ τοῦ ἄνω[90]) βασιλέως[91]), ὃν
ἤλθομεν ἀφαιρησόμενοί[92]) τε τὴν ἀρχὴν καὶ ἀποκτενοῦντες,
εἰ δυναίμεθα. Τούτων δὴ πάντων ὁμοῦ ὄντων, ἔστι[93]) τις
οὕτως ἄφρων ὅςτις οἴεται ἂν ἡμᾶς περιγενέσθαι[94]); Μὴ[95]) 29
πρὸς θεῶν[96]), μαινώμεθα, μηδ' αἰσχρῶς ἀπολώμεθα, πολέ-
μιοι ὄντες καὶ ταῖς πατρίσι καὶ τοῖς ἡμετέροις αὐτῶν[97]) φί-
λοις τε καὶ οἰκείοις. Ἐν γὰρ ταῖς πόλεσίν εἰσι πάντες ταῖς
ἐφ' ἡμᾶς στρατευσομέναις· καὶ δικαίως[98])· εἰ βάρβαρον μὲν
πόλιν οὐδεμίαν[99]) ἠθελήσαμεν κατασχεῖν, καὶ ταῦτα[100]) κρα-
τοῦντες, Ἑλληνίδα δὲ εἰς ἣν πρώτην ἤλθομεν πόλιν, ταύ-
την[1]) ἐξαλαπάξομεν. Ἐγὼ μὲν τοίνυν εὔχομαι, πρὶν*) ταῦτα 30
ἐπιδεῖν ὑφ' ὑμῶν γενόμενα, μυρίας ἐμέ[2]) γε κατὰ[3]) γῆς
ὀργυιὰς γενέσθαι. Καὶ ὑμῖν δὲ συμβουλεύσω Ἕλληνας ὄντας
τοῖς τῶν Ἑλλήνων προεστηκόσι πειθομένους πειρᾶσθαι τῶν
δικαίων τυγχάνειν[4]). Ἐὰν δὲ μὴ δύνησθε ταῦτα, ἡμᾶς δεῖ
ἀδικουμένους τῆς γοῦν Ἑλλάδος μὴ στέρεσθαι. Καὶ νῦν μοι 31
δοκεῖ πέμψαντας Ἀναξιβίῳ εἰπεῖν ὅτι[5]) ἡμεῖς οὐδὲν βίαιον
ποιήσοντες παρεληλύθαμεν εἰς τὴν πόλιν, ἀλλ' ἢν μὲν δυνώμεθα
παρ' ὑμῶν ἀγαθόν τι εὑρίσκεσθαι[6])· εἰ δὲ μή, ἀλλὰ[7]) δηλώσον-
τες ὑμῖν ὅτι οὐκ ἐξαπατώμενοι, ἀλλὰ πειθόμενοι ἐξερχόμεθα.

3, 20, 12). — 90) *ἄνω*, oben, auf die Herrschaft des Perserkönigs in Oberasien hinweisend. — 91) sc. *ὄντος*. — 92) *ἀφαιρεῖσθαι* mit doppeltem Acc. s. IV. 4, 12, 72); was liegt im Part. Fut.? — 93) *ἔστι* vor Relat. s. I. 8, 20, 34), u. über *ὅςτις* auf *τίς* bezogen s. II. 5, 12, 54). — 94) *ἄν* mit Inf. wie N. 89). — 95) *μή* bei negativen Bitten s. N. 24). — 96) *πρὸς θεῶν* s. II. 1, 17, 4). — 97) die Apposit. zum Pron. poss. steht immer im Gen., weil jenes Pron. die Stelle des Pron. person. vertritt: gegen unsere Freunde selbst, s. K. §. 434, 3. M. §. 466, 1. R. p. 476, 3. — 98) *δικαίως* auf *στρατευσομέναις* bezogen, nach Andern auf *ἀπολώμεθα*. — 99) *οὐδεμίαν* für *μηδεμίαν* im konditionalen Satze, in sofern es nur ein einzelnes Wort des Satzes negirt, §. 603, An. R. p. 713, An. 2. — 100) *καὶ ταῦτα*, beschränkend, s. II. 4, 15, 43). — 1) Das Demonstr. auf das vorhergehende Relat. mit Nachdruck hinweisend, s. II. 3, 20, 18). — *) *πρίν* mit Inf. s. I. 8, 19, 29). — 2) Das Pron. im Acc. beim Inf., wenngleich es auf das vorhergehende Subj. sich bezieht, um es mehr hervor zu heben, vergl. V. 6, 20, 100). — 3) *κατά* mit Gen.: von oben nach unten, desuper, infra. — 4) *τυγχάνω* mit Gen. s. II. 6, 29, 14). — 5) *ὅτι* blos als Zeichen des Objectiven, selbst vor der angeführten Rede, vergl. I. 6, 8, 18). — 6) s. II. 1, 8, 57). —

32 Ταῦτα ἔδοξε· καὶ πέμπουσιν Ἱερώνυμόν τε Ἠλεῖον ἐροῦντα[8])
ταῦτα καὶ Εὐρύλοχον Ἀρκάδα καὶ Φιλήσιον Ἀχαιόν. Οἱ μὲν
ταῦτα ᾤχοντο ἐροῦντες.
33 Ἔτι δὲ καθημένων[9]) τῶν στρατιωτῶν προςέρχεται Κοι-
ρατάδης Θηβαῖος, ὃς οὐ φεύγων τὴν Ἑλλάδα περιῄει, ἀλλὰ
στρατηγιῶν[10]) καὶ ἐπαγγελλόμενος[11]), εἴ τις ἢ πόλις ἢ ἔθνος
στρατηγοῦ δέοιτο· καὶ τότε[12]) προςελθὼν ἔλεγεν ὅτι ἕτοιμος
εἴη ἡγεῖσθαι[13]) αὐτοῖς εἰς τὸ Δέλτα[14]) καλούμενον[15]) τῆς
Θρᾴκης, ἔνθα πολλὰ καὶ ἀγαθὰ λήψοιντο· ἔςτε δ' ἂν μό-
λωσιν[16]), εἰς ἀφθονίαν[17]) παρέξειν[18]) ἔφη καὶ σιτία καὶ
34 ποτά. Ἀκούουσι ταῦτα τοῖς στρατιώταις[19]) καὶ τὰ παρὰ
Ἀναξιβίου ἅμα ἀπαγγελλόμενα· ἀπεκρίνατο γὰρ ὅτι πειθομέ-
νοις αὐτοῖς οὐ μεταμελήσει[20]), ἀλλὰ τοῖς τε οἴκοι[21]) τέλεσι
ταῦτα ἀπαγγελεῖ καὶ αὐτὸς βουλεύσοιτο περὶ αὐτῶν ὅ,τι δύ-
35 ναιτο ἀγαθόν· ἐκ τούτου οἱ στρατιῶται τόν τε Κοιρατάδην
δέχονται στρατηγὸν καὶ ἔξω τοῦ τείχους ἀπῆλθον. Ὁ δὲ
Κοιρατάδης συντίθεται αὐτοῖς εἰς τὴν ὑστεραίαν παρέσεσθαι
ἐπὶ τὸ στράτευμα ἔχων[22]) καὶ ἱερεῖα καὶ μάντιν καὶ σιτία
36 καὶ ποτὰ τῇ στρατιᾷ. Ἐπεὶ δὲ ἐξῆλθον[23]), ὁ Ἀναξίβιος
ἔκλεισέ τε τὰς πύλας καὶ ἐκήρυξεν, ὃς ἂν ἁλῷ[24]) ἔνδον ὢν
37 τῶν στρατιωτῶν, ὅτι πεπράσεται. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ὁ Κοιρα-
τάδης μὲν ἔχων τὰ ἱερεῖα καὶ τὸν μάντιν ἧκε, καὶ ἄλφιτα
φέροντες εἵποντο αὐτῷ εἴκοσιν ἄνδρες καὶ οἶνον[25]) ἄλλοι

---

7) doch, wenigstens. — 8) s. εἰπεῖν; das Part. Fut. final. — 9) Die Volks- u. Soldaten-Versammlungen geschahen gewöhnlich sitzend, vergl. V. 10, 5. — 10) s. στρατηγιάω. — 11) sich anbietend. — 12) καὶ τότε, das Specielle anknüpfend, vergl. IV. 3, 11, 58). — 13) ἡγεῖσθαι mit Dat. s. II. 2, 8, 66). — 14) Das Delta (auch Derkon, Delkon), eine thrakische Landschaft eine Tagereise oberhalb Byzantion, vergl. VII. 5, 1. — 15) καλούμενον mit seinem immer eingeschobenen Prädikate, vergl. II. 4, 12, 26). — 16) s. βλώσκω; über ἔςτ' ἂν gleich ἕως ἂν mit Conj. s. II. 3, 2, 31). — 17) εἰς ἀφθονίαν gleich ἀφθόνως s. oben εἰς καλόν: IV. 7, 3, 79). — 18) Warum der Inf. ohne Subj.? — 19) der Dat., als ob folgen würde: ἔδοξε δέχεσθαι etc., anakoluthisch wegen der folgenden Parenthese; Andere daher: οἱ στρατιῶται. — 20) μεταμελήσει s. II. 6, 9, 31); das Fut. Ind. wechselnd mit dem folgenden Opt., je nachdem das Factum als Erscheinung in der Wirklichkeit oder nur als möglich gedacht dargestellt wird. — 21) Was ist bei οἴκοι in Hinsicht der Endung u. des Accentes zu bemerken? s. B. §. 116, 3. — 22) Warum der Nom. zum Inf.? s. I. 9, 20, *). — 23) Aor. fürs Plusqu. s. I. 7, 18, 23). — 24) s. ἁλίσκομαι mit seinen activen Formen in passiver Bedeutung; ἂν im relat. Satze mit Conj. Aor. s. I. 4,

εἴκοσιν ἄνδρες καὶ ἐλαιῶν[26] τρεῖς καὶ σκορόδων εἷς ἀνὴρ ὅσον[27] ἐδύνατο μέγιστον φορτίον καὶ ἄλλος κρομμύων. Ταῦτα δὲ καταθέμενος ὡς ἐπὶ δάσμευσιν ἐθύετο. Ξενοφῶν δὲ μετα- 38
πεμψάμενος Κλέανδρον ἐκέλευέν οἱ διαπρᾶξαι ὅπως[28] εἰς τὸ τεῖχός [τε] εἰςέλθοι καὶ ἀποπλεύσαι ἐκ Βυζαντίου. Ἐλθὼν 39
δ' ὁ Κλέανδρος, Μάλα μόλις, ἔφη, διαπραξάμενος ἥκω· λέγειν[29] γὰρ Ἀναξίβιον ὅτι οὐκ[30] ἐπιτήδειον εἴη τοὺς μὲν στρατιώτας πλησίον[31] εἶναι τοῦ τείχους, Ξενοφῶντα δὲ ἔνδον· τοὺς Βυζαντίους δὲ στασιάζειν καὶ πονηροὺς εἶναι πρὸς ἀλλήλους· ὅμως δὲ εἰςιέναι[32], ἔφη[33], ἐκέλευεν, εἰ μέλλοις[34] σὺν ἑαυτῷ ἐκπλεῖν. Ὁ μὲν δὴ Ξενοφῶν ἀσπασάμενος τοὺς 40
στρατιώτας, εἴσω τοῦ τείχους ἀπῄει σὺν Κλεάνδρῳ. Ὁ δὲ Κοιρατάδης τῇ μὲν πρώτῃ ἡμέρᾳ οὐκ ἐκαλλιέρει[35] οὐδὲ διεμέτρησεν οὐδὲν τοῖς στρατιώταις· τῇ δ' ὑστεραίᾳ τὰ μὲν ἱερεῖα εἱστήκει παρὰ τὸν βωμὸν καὶ Κοιρατάδης ἐστεφανωμένος ὡς θύσων[36]· προςελθὼν δὲ Τιμασίων ὁ Δαρδανεὺς καὶ Νέων ὁ Ἀσιναῖος καὶ Κλεάνωρ ὁ Ὀρχομένιος, ἔλεγον Κοιρατάδῃ μὴ θύειν, ὡς οὐχ ἡγησόμενον[37] τῇ στρατιᾷ, εἰ μὴ δώσει τὰ ἐπιτήδεια. Ὁ δὲ κελεύει διαμετρεῖσθαι[38]. Ἐπεὶ 41
δὲ πολλῶν ἐνέδει[39] αὐτῷ, ὥςτε[40] ἡμέρας σῖτον[41] ἑκάστῳ γενέσθαι τῶν στρατιωτῶν, ἀναλαβὼν τὰ ἱερεῖα ἀπῄει καὶ τὴν στρατηγίαν ἀπειπών[42].

II. Νέων δὲ ὁ Ἀσιναῖος καὶ Φρυνίσκος ὁ Ἀχαιὸς καὶ 1
Φιλήσιος ὁ Ἀχαιὸς καὶ Ξανθικλῆς ὁ Ἀχαιὸς καὶ Τιμασίων ὁ Δαρδανεὺς ἐπέμενον ἐπὶ τῇ στρατιᾷ, καὶ εἰς κώμας τῶν Θρᾳκῶν προελθόντες τὰς κατὰ[43] Βυζάντιον ἐστρατοπεδεύοντο.

15, 28). — 25) sc. φέροντες. — 26) s. ἐλαία Lex. 2); der Gen. abhängig von ὅσον φορτίον. — 27) ὅσον zur Verstärkung des Superl. s. IV. 5, 18, 72). — 28) ὅπως im Sinne von ὅτι, Objects-Conjunction, s. K. §. 640. — 29) Uebergang in die oblique Rede. — 30) οὐκ beim Opt. s. III. 2, 35, 48). — 31) πλησίον mit dem Begriffe der Annäherung zu einem Theile eines Ganzen, daher mit Gen. s. R. p. 518, An. 7. — 32) sc. σέ. — 33) sc. Κλέανδρος. — 34) μέλλοις für das gewöhnliche μέλλοι, sc. Ξενοφῶν, wo dann dort nicht σέ, sondern αὐτόν zu suppliren seyn würde. — 35) καλλιερέω, perlitare. — 36) ὡς mit Part. Fut. s. I. 1, 3, 22). — 37) ἡγεῖσθαι mit Dat. s. II. 2, 8, 66): weil er nicht führen werde (wie sie nämlich glaubten); über den Acc. abs. mit ὡς vergl. I. 1, 6, 36). — 38) s. διαμετρέω, Lex. Med. a. Ende, sc. αὐτά. — 39) s. ἐνδέω, Lex. 2), mit Gen. materiae, K. §. 453, b. — 40) ὥςτε mit Inf. s. I. 6, 6, 94). — 41) Tages-Vorrath; d. h. Lebensmittel auf einen Tag. — 42) s. ἀπεῖπον Lex. 4).
Cap. II. §. 1. 43) κατά in räum-

2 *Καὶ οἱ στρατηγοὶ ἐστασίαζον, Κλεάνωρ μὲν καὶ Φρυνίσκος*
πρὸς Σεύθην βουλόμενοι ἄγειν[44]*· ἔπειθε γὰρ αὐτούς, καὶ*
ἔδωκε τῷ μὲν ἵππον, τῷ δὲ γυναῖκα· Νέων δὲ εἰς Χεῤῥό-
νησον[45]*, οἰόμενος, εἰ ὑπὸ Λακεδαιμονίοις*[46] *γένοιντο, παν-*
τὸς ἂν προεστάναι[47] *τοῦ στρατεύματος· Τιμασίων δὲ προὐ-*
θυμεῖτο πέραν εἰς τὴν Ἀσίαν πάλιν διαβῆναι, οἰόμενος ἂν
3 *οἴκαδε*[48] *κατελθεῖν*[49]*. Καὶ οἱ στρατιῶται ταῦτα ἐβου-*
λεύοντο[50]*. Διατριβομένου δὲ τοῦ χρόνου, πολλοὶ τῶν στρα-*
τιωτῶν, οἱ μὲν τὰ ὅπλα ἀποδιδόμενοι κατὰ τοὺς χώρους
ἀπέπλεον ὡς ἐδύναντο, οἱ δὲ καὶ [διδόντες τὰ ὅπλα κατὰ
4 *τοὺς χώρους] εἰς τὰς πόλεις κατεμιγνύοντο. Ἀναξίβιος δ᾽*
ἔχαιρεν ἀκούων διαφθειρόμενον[51] *τὸ στράτευμα· τούτων*
γὰρ γιγνομένων ᾤετο μάλιστα χαρίζεσθαι Φαρναβάζῳ.

5 *Ἀποπλέοντι δὲ Ἀναξιβίῳ ἐκ Βυζαντίου συναντᾷ Ἀρίσταρ-*
χος ἐν Κυζίκῳ διάδοχος[52] *Κλεάνδρῳ, Βυζαντίου δὲ ἁρμο-*
στής· ἐλέγετο δὲ ὅτι καὶ ναύαρχος διάδοχος Πῶλος ὅσον οὐ[53]
6 *παρείη*[54] *ἤδη εἰς Ἑλλήσποντον. Καὶ ὁ Ἀναξίβιος τῷ μὲν Ἀρι-*
στάρχῳ ἐπιστέλλει ὁπόσους ἂν εὕροι[55] *ἐν Βυζαντίῳ τῶν Κύρου*
στρατιωτῶν ὑπολελειμμένους ἀποδόσθαι[56]*· ὁ δὲ Κλέανδρος οὐ-*
δένα ἐπεπράκει[57]*, ἀλλὰ καὶ τοὺς κάμνοντας ἐθεράπευεν, οἰκτεί-*
ρων καὶ ἀναγκάζων οἰκίᾳ δέχεσθαι[58]*· Ἀρίσταρχος δ᾽ ἐπεὶ ἦλθε*
7 *τάχιστα*[59]*, οὐκ ἐλάττους τετρακοσίων ἀπέδοτο. Ἀναξίβιος*
δὲ παραπλεύσας εἰς Πάριον[60] *πέμπει παρὰ Φαρνάβαζον*[61]

---

licher Beziehung bei den Historikern oft: e regione, gegenüber, in der Nähe. — 44) *ἄγειν* mit transit. u. intransit. Bedeutung s. IV. 5, 36, 47). — 45) sc. *βουλόμενος ἄγειν*. — 46) unter den Lakedämoniern, d. h. in einem ihnen unterworfenen Lande, weil er ein Lakedämonier war. — 47) Die Praes.-Bedeutung u. abgekürzten Formen des Perf. in den Neben-Modis s. B. p. 223, 3; über *ἄν* mit Inf. s. I. 9, 8, 20); Inf. Praes. für Fut. s. II. 3, 27, *); oder V. 10, 8, 1). — 48) Was ist von *οἴκαδε* zu merken? — 49) Inf. Aor. für Fut. s. I. 2, 2, *). — 50) Andere: *ἐβούλοντο*. — 51) In wiefern das Part.? s. I. 7, 17, 20). — 52) *διάδοχος*, wie die Verba, Adj. u. Adv. des Folgens, mit Dat. s. K. §. 499). — 53) *ὅσον οὐ*, tantum non, nur eben nicht (aber in kurzer Zeit), d. h. beinahe, fast schon, s. B. p. 445; Andere: *ὅσον οὔπω*, was jedoch zu dem folgenden *ἤδη* nicht passt. — 54) *παρεῖναι* mit *εἰς* u. Acc., indem die Bewegung noch in der Richtung fortdauernd gedacht wird. — 55) *ἄν* im relat. Satze mit Opt. für das bedingte Fut. s. I. 5, 9, 12). — 56) *ἀποδίδωμι*, s. Lex. 3), Med. — 57) *πιπράσκω*. — 58) sc. *αὐτούς*. — 59) *ἐπεὶ τάχιστα*, quum primum, sobald als. — 60) Parion in Asien, an der Propontis zwischen Kyzikos u. Lampsakos. — 61) *παρά* drückt mit Acc. die Richtung oder Bewegung in die Nähe

κατὰ[62]) τὰ συγκείμενα[63]). Ὁ δ' ἐπεὶ ᾔσθετο Ἀρίσταρχόν τε ἥκοντα εἰς Βυζάντιον ἁρμοστὴν καὶ Ἀναξίβιον οὐκέτι ναυαρχοῦντα, Ἀναξιβίου μὲν ἠμέλησε[64]), πρὸς Ἀρίσταρχον δὲ διεπράττετο[65]) τὰ αὐτὰ περὶ τοῦ Κυρείου στρατεύματος ἅπερ καὶ[66]) πρὸς Ἀναξίβιον.

Ἐκ τούτου ὁ Ἀναξίβιος καλέσας Ξενοφῶντα κελεύει πάσῃ 8
τέχνῃ καὶ μηχανῇ πλεῦσαι ἐπὶ τὸ στράτευμα ὡς τάχιστα, καὶ συνέχειν τε τὸ στράτευμα καὶ συναθροίζειν τῶν διεσπαρμένων[67]) ὡς ἂν πλείστους δύνηται, καὶ παραγαγόντα[68]) εἰς τὴν Πέρινθον[69]) διαβιβάζειν εἰς τὴν Ἀσίαν ὅτι[70]) τάχιστα· καὶ δίδωσιν αὐτῷ τριακόντορον καὶ ἐπιστολὴν καὶ ἄνδρα συμπέμπει κελεύσοντα[71]) τοὺς Περινθίους ὡς τάχιστα Ξενοφῶντα προπέμψαι τοῖς ἵπποις*) ἐπὶ τὸ στράτευμα[72]). Καὶ 9
ὁ μὲν Ξενοφῶν διαπλεύσας ἀφικνεῖται ἐπὶ τὸ στράτευμα· οἱ δὲ στρατιῶται ἐδέξαντο ἡδέως[73]) καὶ εὐθὺς εἵποντο ἄσμενοι, ὡς διαβησόμενοι[74]) ἐκ τῆς Θρᾴκης εἰς τὴν Ἀσίαν.

Ὁ δὲ Σεύθης ἀκούσας ἥκοντα[75]) πάλιν Ξενοφῶντα, 10
πέμψας πρὸς αὐτὸν [κατὰ θάλατταν] Μηδοσάδην, ἐδεῖτο τὴν στρατιὰν ἄγειν πρὸς ἑαυτόν, ὑπισχνούμενος αὐτῷ ὅ,τι ᾤετο λέγων πείσειν[76]). Ὁ δ' ἀπεκρίνατο αὐτῷ ὅτι οὐδὲν οἷόν τε[77]) εἴη τούτων γενέσθαι[78]). Καὶ ὁ μὲν ταῦτα ἀκούσας 11
ᾤχετο. Οἱ δὲ Ἕλληνες ἐπεὶ ἀφίκοντο εἰς Πέρινθον, Νέων μὲν ἀποσπάσας[79]) ἐστρατοπεδεύσατο χωρίς, ἔχων ὡς ὀκτακοσίους ἀνθρώπους· τὸ δ' ἄλλο στράτευμα πᾶν ἐν τῷ αὐτῷ[80]) παρὰ[81]) τὸ τεῖχος τὸ Περινθίων ἦν.

---

einer Person aus. — 62) κατά mit Acc. zur Angabe der Gemässheit (secundum), s. K. §. 527, 3), b). — 63) Die Uebereinkunft; er verlangte das versprochene Geld, s. VII. 1, 2. — 64) ἀμελεῖν, als Verb. der Sorge, mit Gen. s. K. §. 461. — 65) διαπράσσω, s. Lex. d) Med. — 66) Vergl. III. 1, 34, 86). — 67) s. διασπείρω, Gen. partit. zu πλείστους. — 68) sc. αὐτούς. — 69) Perinthos, eine thrakische Stadt an der Propontis. — 70) ὅτι, mit welchem Unterschied von ὡς? s. I. 1, 6, 33). — 71) Was liegt im Part. Fut.? — *) der Artikel mit dem Begriffe der Nothwendigkeit, s. K. §. 420, a, b). B. §. 124, An. 2, 2); vergl. VII. 7, 27, 71). — 72) Das Heer war noch bei Selymbria, nordostwärts von Perinthos, s. §. 28). — 73) sc. αὐτόν. — 74) ὡς mit Part. Fut. s. I. 1, 3, 22). — 75) Ueber die Perfect-Bedeutung von ἥκω s. I. 4, 13, 13); über das Part. im Object.-Satze s. I. 7, 17, 20). — 76) sc. αὐτόν; warum fehlt das Subj. des Inf.? — 77) οἷόν τε mit Inf. s. IV. 2, 3, 34). — 78) Inf. Aor. für Fut. s. I. 2, 2, *), oder II. 3, 20, 12). — 79) ἀποσπάω, sc. τοὺς ἑαυτοῦ; Andere: ἑαυτόν. — 80) zusammen, an demselben Orte. — 81) παρά s. I. 9, 13, 39).

12 *Μετὰ ταῦτα Ξενοφῶν μὲν ἔπραττε*[82] *περὶ πλοίων, ὅπως*
ὅτι τάχιστα διαβαῖεν [*εἰς τὴν Ἀσίαν*]. *Ἐν δὲ τούτῳ*[83] *ἀφι-*
κόμενος Ἀρίσταρχος, ὁ ἐκ Βυζαντίου ἁρμοστής[84], *ἔχων δύο*
τριήρεις, πεπεισμένος ὑπὸ Φαρναβάζου τοῖς τε ναυκλήροις
ἀπεῖπε μὴ διάγειν[85], *ἐλθών τε ἐπὶ τὸ στράτευμα εἶπε τοῖς*
13 *στρατιώταις μὴ περαιοῦσθαι εἰς τὴν Ἀσίαν. Ὁ δὲ Ξενοφῶν*
*ἔλεγεν ὅτι**) *Ἀναξίβιος ἐκέλευσε καὶ ἐμὲ πρὸς τοῦτο*[86] *ἔπεμψεν*
ἐνθάδε. Πάλιν δ' Ἀρίσταρχος ἔλεξεν· Ἀναξίβιος μὲν τοίνυν
οὐκέτι ναύαρχος, ἐγὼ δὲ τῇδε ἁρμοστής· εἰ δέ τινα ὑμῶν
λήψομαι ἐν τῇ θαλάττῃ, καταδύσω. Ταῦτ' εἰπὼν ᾤχετο εἰς
14 *τὸ τεῖχος. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ μεταπέμπεται τοὺς στρατηγοὺς*
καὶ λοχαγοὺς τοῦ στρατεύματος. Ἤδη δὲ ὄντων[87] *πρὸς τῷ*
τείχει, ἐξαγγέλλει τις τῷ Ξενοφῶντι ὅτι, εἰ εἴσεισι, συλλη-
φθήσεται καὶ ἢ αὐτοῦ τι πείσεται[88] *ἢ καὶ Φαρναβάζῳ παρα-*
δοθήσεται. Ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα τοὺς μὲν προπέμπεται[89],
15 *αὐτὸς δὲ εἶπεν ὅτι θῦσαί τι βούλοιτο. Καὶ ἀπελθὼν ἐθύετο,*
εἰ προεῖεν[90] *αὐτῷ οἱ θεοὶ πειρᾶσθαι πρὸς Σεύθην ἄγειν τὸ*
στράτευμα. Ἑώρα γὰρ οὔτε διαβαίνειν ἀσφαλὲς ὄν[91], *τριή-*
ρεις ἔχοντος τοῦ κωλύσοντος[92], *οὔτ' εἰς Χεῤῥόνησον ἐλθὼν*[93]
κατακλεισθῆναι[94] *ἐβούλετο καὶ τὸ στράτευμα ἐν πολλῇ σπάνει*
πάντων γενέσθαι· ἔνθα δὴ[95] *πείθεσθαι*[96] *μὲν ἀνάγκη*[97]
τῷ ἐκεῖ ἁρμοστῇ, τῶν δὲ ἐπιτηδείων οὐδὲν ἔμελλεν[98] *ἕξειν*
τὸ στράτευμα.

16 *Καὶ ὁ μὲν ἀμφὶ ταῦτ' εἶχεν*[99]*· οἱ δὲ στρατηγοὶ καὶ* [*οἱ*]
λοχαγοὶ ἥκοντες παρὰ[100] *τοῦ Ἀριστάρχου, ἀπήγγελλον ὅτι*

— 82) *πράττειν περί τινος*, **für Etwas Sorge tragen.** — 83) **sc.** *χρόνῳ.* — 84) **s. oben §. 5.** — 85) **Das negative Verb. mit wiederholter Negation beim Inf. s. I. 3, 2, 99); vergl. VI. 2, 24, *).** — *) *ὅτι* **auch bei der directen Rede als blosses Zeichen des Objectiven, s. I. 6, 8, 12) u. 18).** — 86) *πρός* **kausal, zur Angabe der Gemässheit: dem gemäss, deshalb, s. K. §. 536, III. 3), b); vergl. II. 5, 42, 79).** — 87) **Gen. abs. part. ohne Subj. s. I. 4, 12, 11).** — 88) **s.** *πάσχω.* — 89) **in dem Med. liegt der Begriff: von sich weg.** — 90) *προϊέναι τινί τι*, **Einem Etwas zulassen, gestatten, für** *ἐφιέναι.* — 91) **Warum das Part.? s. N. 75).** — 92) **sc.** *Ἀριστάρχου;* **was liegt im Fut. Part.?** — 93) **Warum der Nom. beim Inf.? s. I. 9, 20, *).** — 94) **Inf. Aor. nach den Verb. wollen etc. s. II. 4, 4, 86).** — 95) *δή* **für** *δέ*: **da aber, d. h. bei Perinthos.** — 96) **sich fügen.** — 97) *ἀνάγκη* **sc.** *ἦν*, **vergl. I. 3. 5, 19).** — 98) *μέλλω* **mit Inf. s. I. 9, 28, 3).** — 99) *ἀμφί* **mit** *ἔχειν* **u.** *εἶναι* **s. III. 5, 14, 76); VI. 4, 1, 43).** — 100) *παρά* **mit Gen. in räumlicher Beziehung, s. II.**

νῦν μὲν ἀπιέναι σφᾶς κελεύει, τῆς δείλης[1]) *δὲ ἥκειν· ἔνθα*
καὶ δήλη μᾶλλον ἐδόκει [εἶναι] ἡ ἐπιβουλή. Ὁ οὖν Ξενο- 17
φῶν, ἐπεὶ ἐδόκει τὰ ἱερὰ γενέσθαι[2]) *καὶ ἑαυτῷ καὶ τῷ στρα-*
τεύματι ἀσφαλῶς πρὸς Σεύθην ἰέναι[3]), *παραλαβὼν Πολυ-*
κράτην τὸν Ἀθηναῖον λοχαγὸν καὶ παρὰ τῶν στρατηγῶν
ἑκάστου ἄνδρα, πλὴν παρὰ Νέωνος, ᾧ ἕκαστος ἐπίστευεν,
ᾤχετο τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὸ Σεύθου στράτευμα ἑξήκοντα στάδια.
Ἐπεὶ δ' ἐγγὺς ἦσαν αὐτοῦ, ἐπιτυγχάνει πυροῖς ἐρήμοις[4]). 18
Καὶ τὸ μὲν πρῶτον[5]) *ᾤετο μετακεχωρηκέναι ποι τὸν Σεύθην·*
ἐπειδὴ δὲ θορύβου[6]) *τε ᾔσθετο καὶ σημαινόντων*[7]) *ἀλλήλοις*
τῶν περὶ Σεύθην, κατέμαθεν ὅτι τούτου ἕνεκα τὰ πυρὰ προ-
κεκαυμένα[8]) *εἴη τῷ Σεύθῃ*[9]) *πρὸ τῶν νυκτοφυλάκων, ὅπως*
οἱ μὲν φύλακες μὴ ὁρῷντο[10]), *ἐν τῷ σκότει ὄντες, μήτε ὅπου*
εἰσὶν μήθ' ὅποι ἴοιεν[11]), *οἱ δὲ προσιόντες μὴ λανθάνοιεν,*
ἀλλὰ διὰ τὸ φῶς καταφανεῖς εἶεν· ἐπεὶ δὲ ᾔσθετο[12]), *προ-* 19
πέμπει τὸν ἑρμηνέα ὃν ἐτύγχανεν ἔχων, καὶ εἰπεῖν κελεύει
Σεύθῃ ὅτι Ξενοφῶν πάρεστι βουλόμενος συγγενέσθαι αὐτῷ.
Οἱ δὲ ἤροντο εἰ ὁ Ἀθηναῖος ὁ ἀπὸ τοῦ στρατεύματος[13]).
Ἐπειδὴ δὲ ἔφη [οὗτος[14]) *εἶναι], ἀναπηδήσαντες ἐδίωκον*[15])· 20
καὶ ὀλίγον ὕστερον[16]) *παρῆσαν πελτασταὶ ὅσον*[17]) *διακόσιοι,*
καὶ παραλαβόντες Ξενοφῶντα καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἦγον πρὸς
Σεύθην. Ὁ δ' ἦν ἐν τύρσει, μάλα φυλαττόμενος, καὶ ἵπποι 21
περὶ αὐτὴν κύκλῳ ἐγκεχαλινωμένοι[18])· *διὰ γὰρ τὸν φόβον*
τὰς μὲν ἡμέρας ἐχίλου τοὺς ἵππους, τὰς δὲ νύκτας ἐγκεχαλι-
νωμένοις[19]) *ἐφυλάττετο. Ἐλέγετο*[20]) *γὰρ καὶ πρόσθεν Τήρης* 22
ὁ τούτου πρόγονος ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ πολὺ ἔχων στράτευμα
ὑπὸ τούτων τῶν ἀνδρῶν[21]) *πολλοὺς ἀπολέσαι καὶ τὰ σκευο-*

3, 17, 92). — 1) *δείλη* s. I. 8, 8, 65); über den Gen. der Zeitbestimmung s. I. 5, 12, 30). — 2) *γενέσθαι* im Sinne von *καλὰ εἶναι*, wie oben; vergl. II. 2, 3, 45). — 3) *ἰέναι*, Inf. des Zweckes zu *γενέσθαι*, wie in der angeführten Stelle. — 4) leer, d. h. ohne Menschen. — 5) adverb. Acc. s. I. 10, 10, 67). — 6) Gen. des Objects als partitiv, vergl. I. 5, 10, 23), u. I. 5, 7, 94). — 7) Zeichen geben. — 8) s. *καίω*. — 9) Dat. bei Pass. s. I. 8, 12, 89). — 10) Warum der Opt.? u. *μή*? — 11) Der Opt. wechselnd mit Praes. Ind. in der Orat. obl. s. I. 9, 28, 4); — Andere: *μήθ' ὅπου εἶεν μήθ' ὅ,τι ποιοῖεν*. — 12) sc. *ταῦτα*. — 13) aus dem Lager, sc. *ἐστί*. — 14) Warum der Nom. c. Inf. s. VII. 2, 15, 93). — 15) sc. *πόδας* oder *ἵππους*, s. Lex. *διώκω* b). — 16) paulo post, adverb. Acc. — 17) *ὅσον* s. I. 8, 6, 57). — 18) s. *ἐγκαλινόω*. — 19) mit aufgezäumten (Pferden), d. h. zum Kampfe bereit. — 20) personell. — 21) von diesen (hinweisend) Männern d. h. Einwohnern. –

φόρα ἀφαιρεθῆναι· ἦσαν δ' οὗτοι Θυνοί, πάντων λεγόμενοι
εἶναι μάλιστα[22]) νυκτὸς πολεμικώτατοι.
23 Ἐπεὶ δ' ἐγγὺς ἦσαν, ἐκέλευσεν εἰςελθεῖν Ξενοφῶντα ἔχοντα
δύο οὓς βούλοιτο. Ἐπειδὴ δὲ ἔνδον ἦσαν, ἠσπάζοντο μὲν
πρῶτον ἀλλήλους καὶ κατὰ τὸν Θράκιον νόμον κέρατα οἴνου
24 προὔπινον[23])· παρῆν δὲ καὶ Μηδοσάδης τῷ Σεύθῃ, ὅςπερ
ἐπρέσβευεν[24]) αὐτῷ πάντοσε. Ἔπειτα δὲ Ξενοφῶν ἤρχετο
λέγειν· Ἔπεμψας πρός ἐμέ *), ὦ Σεύθη, εἰς Καλχηδόνα πρῶ-
τον Μηδοσάδην τουτονί[25]), δεόμενός μου[26]) συμπροθυμη-
θῆναι διαβῆναι τὸ στράτευμα ἐκ τῆς Ἀσίας, καὶ ὑπισχνούμε-
νος, εἰ ταῦτα πράξαιμι, εὖ ποιήσειν[27]), ὡς ἔφη Μηδοσάδης
25 οὑτοσί. Ταῦτα εἰπὼν ἐπήρετο τὸν Μηδοσάδην εἰ ἀληθῆ
ταῦτ' εἶπεν[28]). Ὁ δ' ἔφη[29]). Αὖθις[30]) ἦλθε Μηδοσάδης
οὗτος, ἐπεὶ ἐγὼ διέβην πάλιν ἐπὶ τὸ στράτευμα ἐκ Παρίου,
ὑπισχνούμενος, εἰ ἄγοιμι τὸ στράτευμα πρὸς σέ, τἄλλα[31]) τέ
σοι φίλῳ[32]) χρήσασθαι[33]) καὶ ἀδελφῷ καὶ τὰ ἐπὶ θαλάττῃ μοι
26 χωρία ὧν[34]) σὺ κρατεῖς ἔσεσθαι παρὰ[35]) σοῦ. Ἐπὶ τούτοις
πάλιν ἐπήρετο τὸν Μηδοσάδην εἰ ἔλεγε ταῦτα. Ὁ δὲ συνέφη καὶ
ταῦτα. Ἴθι[36]) νυν[37]), ἔφη, ἀφήγησαι[38]) τούτῳ τί[39]) σοι ἀπε-
27 κρινάμην ἐν Καλχηδόνι[40]) πρῶτον. Ἀπεκρίνω[41]) ὅτι τὸ στρά-
τευμα διαβήσοιτο εἰς Βυζάντιον καὶ οὐδὲν τούτου ἕνεκα δέοι τε-
λεῖν οὔτε σοὶ οὔτε ἄλλῳ· αὐτὸς δὲ ἐπεὶ διαβαίης[42]), ἀπιέναι[43])
ἔφησθα· καὶ ἐγένετο οὕτως ὥςπερ σὺ ἔλεγες. Τί γὰρ[44]) ἔλε-
28 γον, ἔφη, ὅτε κατὰ Σηλυβρίαν[45]) ἀφίκου; Οὐκ ἔφησθα[46]) οἷόν

---

22) *μάλιστα* zu *νυκτός* gehörig. — 23) Ueber die Krasis von *προ* s. B. §. 86, An. 1. — 24) s. Lex. 4). — *) Nach B. §. 72, An. 3: *πρός με*; wovon jedoch K. §. 62, 3, a), u. R. p. 54, c) Nichts anführen. — 25) Das Iota demonstr. s. B. §. 80, 2. — 26) Ueber den Gen. s. I. 5, 14, 45). — 27) sc. *ἐμέ*; das Fut. Inf. drückt neben dem Begriffe der Dauer zugleich das Verhältniss der Zukunft aus, s. K. §. 386. An. R. p. 567, An. 7, b). 28) Andere: *εἴη*. — 29) bejahen, s. K. §. 701, 6. — 30) zum zweiten Male, s. §. 10. — 31) *τἄλλα* adverb. Acc. s. B. p. 447; vergl. IV. 8, 20, 44). — 32) Ueber den doppelten Dat. zu *χρῆσθαι* s. II. 2, 6, 42). — 33) sc. *ἐμέ*; Inf. Aor. für's Fut. s. I. 2, 2, *); Andere lesen indessen: *σε φίλῳ μοι χρήσεσθαι*. — 34) Gen. s. IV. 7, 16, 35). — 35) *παρά* s. I. 9, 1, 96). — 36) wie *ἄγε* als Adv. s. Lex. — 37) *νυν* im Sinne von *δή*. — 38) *ἀφηγέομαι* s. Lex. 3). — 39) *τί* auch indirect s. III. 1, 6, 41). — 40) Andere: *Χαλκηδόνι*. — 41) Aor. 1. Med. — 42) Opt. im temporellen Satze, s. I. 5, 1, 55). — 43) Die Bedeutung von *εἶμι* s. B. p. 233, 5; vergl. I. 10, 6, 49), u. II. 2, 1, 39). — 44) *τί γάρ* für *τί δέ* oder *τί γάρ;* *τί* nach Kr.; über den Accent des interrog. *τί* s. B. §. 77, 1, u. §. 13. An. 2. — 45) Andere:

τε[47]) εἶναι, ἀλλ' εἰς Πέρινθον ἐλθόντας διαβαίνειν[48]) εἰς τὴν
Ἀσίαν. Νῦν τοίνυν, ἔφη ὁ Ξενοφῶν, πάρειμι[49]) καὶ ἐγὼ καὶ οὗ- 29
τος Φρυνίσκος, εἷς τῶν στρατηγῶν, καὶ Πολυκράτης οὗτος, εἷς
τῶν λοχαγῶν· καὶ ἔξω εἰσὶν[50]) ἀπὸ[51]) τῶν στρατηγῶν ὁ πιστό-
τατος ἑκάστῳ, πλὴν[52]) Νέωνος τοῦ Λακωνικοῦ. Εἰ οὖν βού- 30
λει[53]) πιστοτέραν εἶναι τὴν πρᾶξιν[54]), καὶ ἐκείνους κάλεσαι[55]).
Τὰ δὲ ὅπλα[56]) σὺ ἐλθὼν εἰπέ[57]), ὦ Πολύκρατες, ὅτι ἐγὼ κελεύω
καταλιπεῖν· καὶ αὐτὸς ἐκεῖ καταλιπὼν τὴν μάχαιραν εἴςιθι.

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Σεύθης εἶπεν ὅτι οὐδενὶ ἂν ἀπιστή- 31
σειεν Ἀθηναίων· καὶ γὰρ ὅτι συγγενεῖς[58]) εἶεν εἰδέναι[59]) καὶ
φίλους εὔνους ἔφη νομίζειν. Μετὰ ταῦτα δ' ἐπεὶ εἰςῆλθον
οὓς ἔδει[60]), πρῶτον Ξενοφῶν ἐπήρετο Σεύθην ὅ,τι δέοιτο
χρῆσθαι[61]) τῇ στρατιᾷ. Ὁ δὲ εἶπεν ὧδε[62])· Μαισάδης ἦν 32
μοι πατήρ· ἐκείνου δ' ἦν[63]) ἀρχὴ Μελανδέπται[64]) καὶ Θυνοὶ
καὶ Τρανίψαι. Ἐκ ταύτης οὖν τῆς χώρας, ἐπεὶ τὰ Ὀδρυσῶν
πράγματα[65]) ἐνόσησεν, ἐκπεσὼν ὁ πατὴρ αὐτὸς μὲν ἀπο-
θνήσκει νόσῳ, ἐγὼ δ' ἐξετράφην ὀρφανὸς παρὰ Μηδόκῳ τῷ
νῦν βασιλεῖ. Ἐπεὶ δὲ νεανίσκος ἐγενόμην, οὐκ ἐδυνάμην, ζῆν 33
εἰς ἀλλοτρίαν τράπεζαν ἀποβλέπων· καὶ ἐκαθεζόμην ἐνδί-
φριος[66]) αὐτῷ ἱκέτης δοῦναί μοι ὁπόσους δυνατὸς εἴη ἄνδρας,
ὅπως καὶ τοὺς ἐκβαλόντας[67]) ἡμᾶς, εἴ τι[68]) δυναίμην, κακὸν
ποιοίην καὶ ζῴην μὴ[69]) εἰς τὴν ἐκείνου τράπεζαν ἀποβλέπων

Σηλυμβρίαν. — 46) οὐ bei φημί s. I. 3, 1, 92). — 47) οἷόν τε mit Inf. s. IV. 2, 3, 34). — 48) sc. ὑμᾶς; Inf. Praes. für Fut. s. II. 3, 27, *), u. I. 3, 7, 41). — 49) Ueber den Accent der Composita s. B. §. 121, 9. — 50) Der Plur. auf das kollect. ὁ πιστότατος ἑκάστῳ bezogen. — 51) ἀπό kausal, vom Urheber mit dem Nebenbegriff: von Seiten (als ob die Führer sie gleichsam gesandt), s. K. §. 518, 3), c). — 52) πλήν mit Gen. s. II. 4, 27, 98). — 53) Ueber βούλει s. III. 4, 41, 85). — 54) Verhandlung. — 55) Die Bedeutung des Med. s. Lex. 1). — 56) Das Obj. des Nachdrucks wegen vorangestellt. — 57) Ueber den Accent des Aor. 2. Imper. s. B. p. 193, 4, 1), c. — 58) Manche beziehen diese Verwandtschaft auf Tereus, der sich mit Pandīon's Tochter, Prokne von Athen, vermählt. — 59) Der Inf. abhängig von ἔφη: er wisse auch, sagte er etc. — 60) sc. εἰςελθεῖν. — 61) Wozu er nöthig habe zu gebrauchen etc. Das Pron. ὅ,τι als Accus. des Zweckes zu χρῆσθαι, s. II. 1, 6, 42); über den Inf. χρῆσθαι zu δέοιτο vergl. V. 4, 9, 46). — 62) Ueber ὧδε s. II. 5, 15, *). — 63) ἦν auf das nächste Prädikats-Subst. u. nicht auf den Subjects-Plur. bezogen, s. K. §. 373; vergl. V. 10, 10, 7). — 64) Andere: Μελανδῖται. — 65) s. πρᾶγμα Lex. 2). — 66) s. Lex. 2); das Flehen bei Tische von besonderer Bedeutung. — 67) ποιεῖν mit doppeltem Acc. s. I. 9, 11, 27). — 68) τι adverb. Acc. s. III. 1, 37, 98). — 69) μή beim Part. im

34 ὥςπερ κύων. Ἐκ τούτου μοι δίδωσι τοὺς ἄνδρας καὶ τοὺς ἵππους οὓς ὑμεῖς ὄψεσθε, ἐπειδὰν ἡμέρα γένηται [70]). Καὶ νῦν ἐγὼ ζῶ τούτους ἔχων, ληιζόμενος τὴν ἐμαυτοῦ πατρῴαν χώραν. Εἰ δέ μοι ὑμεῖς παραγένοισθε [71]), οἶμαι ἂν [72]) σὺν [73]) τοῖς θεοῖς ῥᾳδίως ἀπολαβεῖν [74]) τὴν ἀρχήν. Ταῦτ' ἐστὶν ἃ ἐγὼ ὑμῶν δέομαι [75]).

35 Τί οὖν ἄν, ἔφη ὁ Ξενοφῶν, σὺ δύναιο [76]), εἰ ἔλθοιμεν, τῇ τε στρατιᾷ διδόναι καὶ τοῖς λοχαγοῖς καὶ τοῖς στρατηγοῖς
36 λέξον [77]), ἵνα οὗτοι ἀπαγγείλωσιν. Ὁ δ' ὑπέσχετο τῷ μὲν στρατιώτῃ Κυζικηνόν [78]), τῷ δὲ λοχαγῷ διμοιρίαν, τῷ δὲ στρατηγῷ τετραμοιρίαν, καὶ γῆν ὁπόσην ἂν βούλωνται [79])
37 καὶ ζεύγη καὶ χωρίον ἐπὶ θαλάττῃ τετειχισμένον. Ἐὰν δέ, ἔφη ὁ Ξενοφῶν, ταῦτα πειρώμενοι μὴ διαπράξωμεν [80]), ἀλλά τις φόβος ἀπὸ Λακεδαιμονίων [81]) ᾖ, δέξῃ εἰς τὴν σαυτοῦ [82]),
38 ἐάν τις ἀπιέναι βούληται παρὰ σέ; Ὁ δ' εἶπε· Καὶ ἀδελφούς γε ποιήσομαι [83]) καὶ ἐνδιφρίους καὶ κοινωνοὺς ἁπάντων ὧν [84]) ἂν δυνώμεθα κτήσασθαι. Σοὶ δέ, ὦ Ξενοφῶν, καὶ θυγατέρα [85]) δώσω καὶ εἴ τις σοὶ ἔστι [86]) θυγάτηρ, ὠνήσομαι [87]) Θρᾳκίῳ νόμῳ· καὶ Βισάνθην οἴκησιν δώσω, ὅπερ [88]) ἐμοὶ κάλλιστον χωρίον ἐστὶ τῶν ἐπὶ θαλάττῃ.

1 III. Ἀκούσαντες ταῦτα καὶ δεξιὰς δόντες καὶ λαβόντες ἀπήλαυνον· καὶ πρὸ [89]) ἡμέρας ἐγένοντο ἐπὶ τῷ στρατοπέδῳ

---

relat. hypoth. Sinne, so dass eine innere Beziehung zu dem Hauptsatze statt findet: als Einer der nicht etc. für: ohne zu etc. — 70) Was liegt im Conj. Aor.? — 71) Warum der Opt.? — 72) ἄν mit Inf. s. I. 9. 8, 20). — 73) σύν s. III. 1, 23, 29). — 74) Inf. Aor. für? s. I. 2, 2, *). — 75) δεῖσθαι mit ἅ s. II. 3 29, 61); vergl. 3, 5; über den Gen. vergl. IV. 4, 6, 56). — 76) Was liegt in dem hypoth. Satze: εἰ mit Opt. u. im Nachsatze der Opt. mit ἄν? — 77) der Imper. Aor. mit Praesens-Bedeutung, daher der Conj. im folgenden Finalsatze, s. K. §. 644, 2; u. §. 408, 2. R. p. 625. — 78) Κυζικηνός sc. στατήρ, eine Kyzikenische Goldmünze, 28 attische Drachmen, s. V. 6, 23, 16). — 79) Der Conj. im relat. Satze mit ἄν nach einem Aor. des Hauptsatzes (im Sinne des Perf.) s. K. §. 661. R. p. 630, 3); vergl. I. 7, 7, 89). — 80) Was liegt im Aor. Conj. des hypoth. Satzes? — 81) ἀπό mit Gen. von der Ursache, Veranlassung, metus ab aliquo, s. K. §. 518, 3), d). R. p. 536. Andere: ὑπό. — 82) sc. ἀρχήν; über den Gen. des reflex. Pron. s. B. §. 127, 7. — 83) sc. αὐτούς. — 84) Die Attraction des Relat. s. I. 9, 14, 46); u. über den folgenden Conj. mit ἄν s. N. 79). — 85) θυγατέρα, über den Accent s. B. §. 47, An. 2. — 86) ἔστι, warum Paroxyt.? s. B. p. 231, 3. — 87) sc. αὐτήν. — 88) Das Relat. richtet sich oft durch Attraction im Genus u. Numerus nach dem prädikativen Subst. s. K. §. 653, 2, 6. §. 143, 7. R. p. 463, c).

Cap. III. §. 1. 89) πρό mit Gen. in temporeller Beziehung, s. K.

καὶ ἀπήγγειλαν ἕκαστοι τοῖς πέμψασιν[90]). Ἐπεὶ δὲ ἡμέρα 2
ἐγένετο, ὁ μὲν Ἀρίσταρχος πάλιν ἐκάλει[91]) τοὺς στρατηγοὺς
καὶ λοχαγούς· τοῖς δ' ἔδοξε τὴν μὲν πρὸς Ἀρίσταρχον ὁδὸν
ἐᾶσαι[92]), τὸ δὲ στράτευμα συγκαλέσαι. Καὶ συνῆλθον πάντες
πλὴν οἱ Νέωνος· οὗτοι δὲ ἀπεῖχον ὡς[93]) δέκα στάδια. Ἐπεὶ 3
δὲ συνῆλθον, ἀναστὰς Ξενοφῶν εἶπε τάδε· Ἄνδρες, διαπλεῖν
μὲν ἔνθα[94]) βουλόμεθα Ἀρίσταρχος ὅδε, τριήρεις ἔχων κω-
λύει· ὥςτε εἰς πλοῖα οὐκ ἀσφαλὲς ἐμβαίνειν· οὗτος δὲ ὁ αὐ-
τὸς εἰς Χεῤῥόνησον κελεύει βίᾳ διὰ τοῦ ἱεροῦ[95]) ὄρους πο-
ρεύεσθαι· ἢν δὲ κρατήσαντες[96]) τούτου ἐκεῖσε ἔλθωμεν[97]),
οὔτε πωλήσειν ἔτι φησὶν ὑμᾶς, ὥςπερ ἐν Βυζαντίῳ, οὔτε
ἐξαπατήσεσθαι ἔτι ὑμᾶς, ἀλλὰ λήψεσθαι μισθὸν μᾶλλον, οὔτε
περιόψεσθαι[98]) ἔτι, ὥςπερ νυνί, δεομένους *) τῶν ἐπιτηδείων.
Οὗτος μὲν ταῦτα λέγει· Σεύθης δέ φησιν, ἂν πρὸς ἐκεῖνον[99]) 4
ἴητε[100]), εὖ ποιήσειν ὑμᾶς[1]). Νῦν οὖν σκέψασθε πότερον
ἐνθάδε μένοντες τοῦτο[2]) βουλεύσεσθε ἢ εἰς τὰ ἐπιτήδεια[3])
ἐπανελθόντες. Ἐμοὶ μὲν οὖν δοκεῖ, ἐπεὶ ἐνθάδε οὔτε ἀργύ- 5
ριον ἔχομεν ὥςτε ἀγοράζειν, οὔτε ἄνευ ἀργυρίου ἐῶσι[4]) λαμ-
βάνειν τὰ ἐπιτήδεια, ἐπανελθόντας εἰς τὰς κώμας ὅθεν οἱ
ἥττους[5]) ἐῶσι λαμβάνειν, ἐκεῖ ἔχοντας τὰ ἐπιτήδεια **), ἀκού-
οντας ὅ,τι τις[6]) ὑμῶν δεῖται[7]), αἱρεῖσθαι[8]) ὅ,τι ἂν ὑμῖν
δοκῇ[9]) κράτιστον εἶναι. Καὶ ὅτῳ[10]), ἔφη, ταῦτα δοκεῖ, 6

---

§. 517, 2). — 90) Die Bedeutung der Participialien des Aor. s. K. §. 386. B. §. 137, 6. — 91) berufen, zu sich bescheiden. — 92) Ueber das *α* in *ἐάω* s. B. §. 95, 5. — 93) *ὡς* bei Zahlen s. IV. 3, 1, 18). — 94) für *ἐκεῖσε ἔνθα* s. V. 6, 31, 51). — 95) vergl. VII. 1, 14, 46). — 96) *κρατεῖν* mit Gen. s. IV. 7, 16, 35). — 97) Warum der Conj. Aor.? — 98) *περιοράω* s. Lex. 3) Med. — *) Andere: *ἐνδεομένους*, s. *ἐνδέω* Lex. 3) Med. — 99) *ἐκεῖνος* oft auf das nächste Nomen bezogen, vergl. IV. 3, 20, 83). — 100) Warum nicht *εἰ* mit Opt.? — 1) Ueber den Acc. s. I. 9, 11, 27). — 2) dieses oder darüber, d. h. ob sie dem Seuthes oder Aristarchos folgen wollten. — 3) zu den im folgenden Paragraphen erwähnten Dörfern, aber nicht wohl in jene in der Nähe von Byzantion, wo sie früher gewesen (VII. 2, 1.); denn dort würden sie wieder in die Gewalt des Aristarchos gerathen seyn. — 4) sie erlauben, d. h. Aristarchos, der auch über die Umgegend von Perinthos, wo sie standen, zu gebieten hatte. — 5) d. h. die uns nicht gewachsenen Bewohner. — **) Welcher Begriff liegt hier in dem Artikel? s. IV. 7, 27, 71). — 6) *τις*, Einer, nämlich Seuthes u. Aristarchos. — 7) *δεῖσθαί τί τινος*, Einen zu Etwas bedürfen, d. h. gebrauchen wollen, wie es §. 8. erklärt wird, vergl. V. 4, 9, 46). — 8) s. Lex. 2); der Inf. zu dem vorhergehenden Acc., abhängig von *δοκεῖ*. — 9) *ἄν* mit Conj. im relat. Satze, s. I. 7, 7, 89). — 10) Ueber die Neben-

ἀράτω[11]) τὴν χεῖρα. Ἀνέτειναν ἅπαντες. Ἀπιόντες τοίνυν, ἔφη, συσκευάζεσθε, καὶ ἐπειδὰν παραγγείλῃ[12]) τις, ἕπεσθε τῷ ἡγουμένῳ.

7 Μετὰ τοῦτο Ξενοφῶν μὲν ἡγεῖτο, οἱ δ' εἵποντο. Νέων
δὲ καὶ παρ' Ἀριστάρχου[13]) ἄλλοι ἔπειθον ἀποτρέπεσθαι· οἱ
δ' οὐχ ὑπήκουον. Ἐπεὶ δ' ὅσον[14]) πεντήκοντα σταδίους
προεληλύθεσαν, ἀπαντᾷ[15]) Σεύθης. Καὶ ὁ Ξενοφῶν ἰδὼν
αὐτὸν προσελάσαι[16]) ἐκέλευσεν, ὅπως ὅτι[17]) πλείστων ἀκουόν-
των εἴποι[18]) αὐτῷ[19]) ἃ ἐδόκει συμφέρειν. Ἐπεὶ δὲ προς-
8 ῆλθεν, εἶπεν ὁ Ξενοφῶν· Ἡμεῖς πορευόμεθα ὅπου μέλλει
ἕξειν[20]) τὸ στράτευμα τροφήν· ἐκεῖ δ' ἀκούοντες καὶ σοῦ
καὶ τῶν[21]) τοῦ Λακωνικοῦ αἱρησόμεθα[22]) ἃ ἂν κράτιστα
δοκῇ[23]) εἶναι. Ἢν οὖν ἡμῖν ἡγήσῃ[24]) ὅπου[25]) πλεῖστά ἐστιν
9 ἐπιτήδεια, ὑπὸ σοῦ νομιοῦμεν[26]) ἐξενίσθαι[27]). Καὶ ὁ Σεύ-
θης εἶπεν· Ἀλλὰ[28]) οἶδα κώμας πολλὰς ἀθρόας καὶ πάντα
ἐχούσας τὰ ἐπιτήδεια, ἀπεχούσας ἡμῶν ὅσον[29]) διελθόντες
10 ἂν ἡδέως ἀριστῴητε[30]). Ἡγοῦ τοίνυν, ἔφη ὁ Ξενοφῶν. Ἐπεὶ
δ' ἀφίκοντο εἰς αὐτὰς τῆς δείλης, συνῆλθον οἱ στρατιῶται
καὶ εἶπε Σεύθης τοιάδε· Ἐγώ, ὦ ἄνδρες, δέομαι ὑμῶν στρα-
τεύεσθαι σὺν ἐμοί, καὶ ὑπισχνοῦμαι ὑμῖν τοῦ μηνὸς δώ-
σειν[31]) Κυζικηνόν, λοχαγοῖς δὲ καὶ στρατηγοῖς τὰ νομιζό-
μενα[32])· ἔξω δὲ τούτων τὸν ἄξιον τιμήσω. Σῖτα δὲ καὶ
ποτά, ὥςπερ καὶ νῦν, ἐκ τῆς χώρας λαμβάνοντες ἕξετε· ὁπόσα
δ' ἂν ἁλίσκηται[33]) ἀξιώσω[34]) αὐτὸς ἔχειν, ἵνα ταῦτα διατι-
11 θέμενος ὑμῖν τὸν μισθὸν πορίζω[35]). Καὶ τὰ μὲν φεύγοντα

---

form ὅιῳ s. B. §. 77, 3. — 11) s. αἴρω. — 12) Warum der Conj. Aor.? — 13) παρά mit Gen. kausal, zur Angabe des Urhebers, besonders von Abgesandten, Angehörigen, der Parthei eines Andern gebraucht, s. K. §. 535, I. 2). — 14) ὅσον s. I. 8, 6. 57). — 15) sc. αὐτοῖς. — 16) s. προςελαύνω. — 17) ὅτι verschieden von ὡς bei Superl. s. I. 1, 6, 33). — 18) Warum der Opt.? — 19) αὐτῷ auf den Xenoph. bezogen. — 20) μέλλω mit Inf. s. I. 9, 28, 3). — 21) τῶν nach Kr. als Neutr., nach Andern auf die παρ' Ἀριστάρχου ἄλλοι zu beziehen. — 22) s. oben N. 8). — 23) Warum der Conj.? s. I. 7, 7, 89). — 24) Was liegt hier im Conj. Aor.? — 25) für ἐκεῖσε ὅπου s. III. 2, 34, 47). — 26) Das Fut. attic. s. B. §. 95, 9. — 27) Andere: ξενίζεσθαι. — 28) ἀλλά zu Anfang der Rede, s. II. 1, 20, 19). — 29) für τόσον ὅσον, soweit als, soweit dass etc. — 30) ἄν im relat. Satze mit Opt. für das bedingte Fut. s. I. 5, 9, 12); Andere: ἀριστῷτε. — 31) Warum ohne Subjectspron.? s. II. 5, 35, 55). — 32) s. oben VII. 2, 36. — 33) Ueber den Conj. s. N. 23). — 34) ἀξιόω s. Lex. 2). — 35) Ind.

καὶ ἀποδιδράσκοντα ἡμεῖς ἱκανοὶ ἐσόμεθα διώκειν[36]) καὶ
μαστεύειν· ἢν δέ τις ἀνθιστῆται, σὺν ὑμῖν πειρασόμεθα χει-
ροῦσθαι[37]). Ἐπήρετο ὁ Ξενοφῶν· Πόσον δὲ ἀπὸ θαλάττης 12
ἀξιώσεις συνέπεσθαί σοι τὸ στράτευμα; Ὁ δ' ἀπεκρίνατο·
Οὐδαμῇ πλεῖον ἑπτὰ ἡμερῶν[38]), μεῖον δὲ πολλαχῇ.

Μετὰ ταῦτα ἐδίδοτο[39]) λέγειν τῷ βουλομένῳ· καὶ ἔλεγον 13
πολλοὶ κατὰ[40]) ταὐτά, ὅτι παντὸς ἄξια[41]) λέγει Σεύθης·
χειμὼν γὰρ εἴη[42]) καὶ οὔτε οἴκαδε[43]) ἀποπλεῖν τῷ τοῦτο
βουλομένῳ δυνατὸν εἴη, διαγενέσθαι τε[44]) ἐν φιλίᾳ[45]) οὐχ
οἷόν[46]) τ' εἴη, εἰ δέοι ὠνουμένους[47]) ζῆν, ἐν δὲ τῇ πολεμίᾳ
διατρίβειν καὶ τρέφεσθαι ἀσφαλέστερον μετὰ Σεύθου ἢ μό-
νους, ὄντων ἀγαθῶν[48]) τοσούτων· εἰ δὲ μισθὸν προςλή-
ψοιντο, εὕρημα[49]) ἐδόκει εἶναι. Ἐπὶ τούτοις εἶπε Ξενοφῶν· 14
Εἴ τις ἀντιλέγει[50]), λεγέτω· εἰ δὲ μή, ἐπιψηφίζεσθε[51]) ταῦτα.
Ἐπεὶ δὲ οὐδεὶς ἀντέλεγεν, ἐπεψήφισε[52])· καὶ ἔδοξε ταῦτα.
Εὐθὺς δὲ Σεύθῃ εἶπε [ταῦτα], ὅτι συστρατεύσοιντο αὐτῷ.

Μετὰ τοῦτο οἱ μὲν ἄλλοι κατὰ[53]) τάξεις ἐσκήνησαν, 15
στρατηγοὺς δὲ καὶ λοχαγοὺς ἐπὶ δεῖπνον Σεύθης ἐκάλεσε, πλη-
σίον κώμην ἔχων. Ἐπεὶ δ' ἐπὶ θύραις ἦσαν ὡς ἐπὶ δεῖπνον 16
παριόντες[54]), ἦν τις Ἡρακλείδης Μαρωνείτης[55])· οὗτος προς-
ιὼν ἑνὶ ἑκάστῳ οὕςτινας[56]) ᾤετο ἔχειν τι δοῦναι[57]) Σεύθῃ,
πρῶτον μὲν πρὸς Παριανούς[58]) τινας, οἳ παρῆσαν φιλίαν

---

oder Conj.? — 36) Inf. der näheren Bestimmung s. III. 1, 13, 71). — 37) χειρόω, s. Lex. Med. — 38) Tagemärsche. — 39) διδόναι, potestatem facere, vergl. II. 3, 25, 45); III. 4, 42, 86). — 40) κατά, kausal, zur Angabe der Gemässheit u. Rücksicht, s. K. §. 527, 3). b). — 41) Gen. des Preises, wie πολλοῦ ἄξιον. — 42) der blosse Opt. in der orat. obl., wenn schon ein obliquer Satz mit Opt., Ind. oder Inf. vorhergegangen, s. K. §. 704. An., vergl. IV. 6, 13, 14); u. über den vorhergehenden Ind. in der orat. obl. s. I. 9, 28, 4). — 43) Ueber οἴκαδε s. B. §. 116, An. 2. — 44) Ueber οὔτε wechselnd mit τέ (selten καί) neque — que, s. K. §. 620, 2. — 45) sc. χώρᾳ. — 46) οἷόν τε s. IV. 2, 3, 34). — 47) sc. τὰ ἐπιτήδεια. — 48) Güter oder Vortheile würde unpassend seyn; daher mit Recht wohl: ἐχθρῶν. — 49) etwas Gefundenes, ein Fund. — 50) widersprechen, d. h. etwas dagegen haben. — 51) Andere: ἐπιψηφιζέτω u. ἐπιψηφίζετε, s. das Lex. Med. — 52) Andere: ἐπεψήφισαν u. ἐπεψηφίσαντο. — 53) κατά für die Art u. Weise. vergl. I. 8, 9, 72). — 54) das Part. Praes. im Sinne des Fut. s. B. p. 233, 6; vergl. I. 10, 6, 49); u. II. 3, 29, 63). — 55) aus Maroneia, einer thrakischen Stadt, zwischen Abdera u. Doriskos am ägeischen Meere. — 56) Der Plur. auf das kollect. ἑκάστῳ bezogen; was liegt in dem Relat. u. wovon hängt der Acc. ab? — 57) Inf. des Zweckes, s. II. 3, 22, 25). — 58) Männer aus Parion in Asien an der Pro-

διαπραξόμενοι[59]) πρὸς Μήδοκον, τὸν Ὀδρυσῶν βασιλέα, καὶ
δῶρα ἄγοντες αὐτῷ τε καὶ τῇ γυναικί, ἔλεγεν ὅτι Μήδοκος
μὲν ἄνω εἴη δώδεκα ἡμερῶν ἀπὸ θαλάττης ὁδόν[60]), Σεύθης
δ' ἐπειδὴ τὸ στράτευμα τοῦτο εἴληφεν, ἄρχων ἔσοιτο ἐπὶ
17 θαλάττῃ. Γείτων οὖν ὢν ἱκανώτατος ἔσται ὑμᾶς καὶ εὖ καὶ
κακῶς ποιεῖν[61]). Ἢν οὖν σωφρονῆτε[62]), τούτῳ δώσετε ὅ,τι
ἄγετε· καὶ ἄμεινον ὑμῖν διακείσεται ἢ ἐὰν Μηδόκῳ τῷ πρόσω
18 οἰκοῦντι δῶτε. Τούτους μὲν οὕτως ἔπειθεν. Αὖθις δὲ Τι-
μασίωνι τῷ Δαρδανεῖ προσελθών, ἐπεὶ ἤκουεν[63]) αὐτῷ εἶναι
καὶ ἐκπώματα καὶ τάπιδας βαρβαρικάς, ἔλεγεν ὅτι νομίζοιτο*),
ὁπότε ἐπὶ δεῖπνον καλέσαι[64]) Σεύθης, δωρεῖσθαι[65]) αὐτῷ
τοὺς κληθέντας. Οὗτος δ' ἢν μέγας ἐνθάδε γένηται[66]), ἱκα-
νὸς ἔσται σε καὶ οἴκαδε καταγαγεῖν[67]) καὶ ἐνθάδε πλούσιον
19 ποιῆσαι. Τοιαῦτα προὐμνᾶτο[68]), ἑκάστῳ προσιών. Προσελ-
θὼν δὲ καὶ Ξενοφῶντι ἔλεγε· Σὺ καὶ πόλεως μεγίστης[69]) εἶ
καὶ παρὰ Σεύθῃ τὸ σὸν ὄνομα μέγιστόν ἐστι, καὶ ἐν τῇδε
τῇ χώρᾳ ἴσως ἀξιώσεις[70]) καὶ τείχη λαμβάνειν, ὥσπερ καὶ
ἄλλοι τῶν ὑμετέρων ἔλαβον[71]), καὶ χώραν· ἄξιον[72]) οὖν σοι
20 καὶ μεγαλοπρεπέστατα[73]) τιμῆσαι Σεύθην. Εὔνους δέ σοι
ὢν παραινῶ· εὖ οἶδα γὰρ ὅτι ὅσῳ ἂν μείζω τούτων[74]) δω-
ρήσῃ[75]), τοσούτῳ μείζω ὑπὸ τούτου ἀγαθὰ πείσῃ[76]). Ἀκούων
ταῦτα ὁ Ξενοφῶν ἠπόρει· οὐ[77]) γὰρ δὴ διαβεβήκει ἔχων ἐκ
Παρίου εἰ μὴ[78]) παῖδα καὶ ὅσον[79]) ἐφόδιον.

---

pontis zwischen Kyzikos u. Lampsakos, vergl. VII. 2, 7, 60). — 59) *διαπράσσω* s. Lex. d) Med. mit *πρός*; was liegt im Part. Fut.? — 60) Acc. des räumlichen Obj. als adverbiale nähere Bestimmung, s. K. §. 480, An. 2 etc. R. p. 494, d), u. 483, 3, a). — 61) *ποιεῖν* mit Acc. der Person, s. I. 9, 11, 27). — 62) Warum der Conj. mit *ἤν*? — 63) Andere: *ἤκουσεν*. — *) s. Lex. *νομίζεται* in *νομίζω*. — 64) Der Opt. im temporellen Satze für die unbestimmte Frequenz, s. I. 5, 1, 55); — Andere: *καλέσαιτο*. — 65) Die Construction von *δωρεῖσθαι* s. K. §. 476, An. 2. — 66) Was liegt im Conj. Aor. des hypoth. Satzes? — 67) zurückführen: denn er war verbannt, s. V. 6, 23. — 68) sc. *Σεύθῃ*; s. *προμνάομαι*, für Einen werben; daher *τοιαῦτα* adverb. Acc. der näheren Bestimmung; über die Krasis s. B. §. 86, An. 1. — 69) Gen. orig. s. K. §. 444. R. p. 524, c). — 70) *ἀξιόω* s. Lex. 2). — 71) Aor. für Perf. s. I. 6, 6, 84). — 72) würdig, anständig, d. h. kommt Dir zu. — 73) Superl. Plur. im Neutr. s. B. §. 115, 5; eigentlich adverb. Acc. — 74) als diese, auf die Anderen hinweisend; Andere: *τούτῳ*, auf *Σεύθης* bezogen. — 75) Conj. Aor. mit *ἄν* im relat. Satze, s. I. 7, 7, 89). — 76) s. *πάσχω*. — 77) *οὐ* zu *ἔχων*, mit dem allgemeinen negat. Begr.: Nichts. — 78) *εἰ μή* vergl. IV. 7, 5, 92). — 79) *ὅσον* mit

Ἐπεὶ δὲ εἰςῆλθον ἐπὶ τὸ δεῖπνον τῶν τε Θρᾳκῶν οἱ 21
κράτιστοι τῶν τότε παρόντων καὶ οἱ στρατηγοὶ καὶ λοχαγοὶ
τῶν Ἑλλήνων καὶ εἴ τις πρεσβεία παρῆν ἀπὸ πόλεως, τὸ
δεῖπνον μὲν ἦν καθημένοις [80]) κύκλῳ· ἔπειτα δὲ τρίποδες [81])
εἰςηνέχθησαν [82]) πᾶσιν, οὗτοι δ' ὅσον [83]) εἴκοσι, κρεῶν [84])
μεστοὶ νενεμημένων· καὶ ἄρτοι ζυμῖται [85]) μεγάλοι προςπεπε-
ρονημένοι ἦσαν πρὸς τοῖς κρέασι. Μάλιστα δ' αἱ τράπεζαι [86]) 22
κατὰ τοὺς ξένους ἀεὶ ἐτίθεντο· νόμος γὰρ ἦν. * * Καὶ πρῶ-
τος τοῦτο [87]) ἐποίει Σεύθης· ἀνελόμενος τοὺς παρακειμένους
αὐτῷ ἄρτους διέκλα [88]) κατὰ [89]) μικρὸν καὶ διεῤῥίπτει οἷς
αὐτῷ ἐδόκει, καὶ τὰ κρέα ὡςαύτως, ὅσον [90]) μόνον γεύσασθαι
ἑαυτῷ καταλιπών. Καὶ οἱ ἄλλοι δὲ κατὰ [91]) ταὐτὰ ἐποίουν 23
καθ' οὓς καὶ αἱ τράπεζαι ἔκειντο. Ἀρκὰς δέ τις Ἀρύστας
ὄνομα [92]), φαγεῖν [93]) δεινός, τὸ μὲν διαῤῥιπτεῖν εἴα χαίρειν [94]),
λαβὼν δὲ εἰς τὴν χεῖρα ὅσον τριχοίνικον [95]) ἄρτον καὶ κρέα
θέμενος ἐπὶ τὰ γόνατα ἐδείπνει. Κέρατα δὲ οἴνου περιέφε- 24
ρον [96]), καὶ πάντες ἐδέχοντο· ὁ δ' Ἀρύστας, ἐπεὶ παρ' αὐτὸν
φέρων τὸ κέρας ὁ οἰνοχόος ἧκεν, εἶπεν ἰδὼν τὸν Ξενοφῶντα
οὐκέτι δειπνοῦντα, Ἐκείνῳ, ἔφη, δός· σχολάζει γὰρ ἤδη,
ἐγὼ δὲ οὐδέπω. Ἀκούσας ὁ Σεύθης τὴν φωνὴν ἠρώτα τὸν 25
οἰνοχόον τι λέγοι [97]). Ὁ δὲ οἰνοχόος εἶπεν· ἑλληνίζειν γὰρ
ἠπίστατο. Ἐνταῦθα μὲν δὴ γέλως ἐγένετο.

---

seinem Demonstr. verschmolzen: wie viel hinreichend war. — 80) sc. *αὐτοῖς*: ihnen im Sitzen, d. h. fand statt, indem sie sassen. — 81) s. *τρίπους*, Lex. a. Ende: verschieden von *τράπεζα*, der wahrscheinlich vier Füsse hatte, von *τετράπεζα*. — 82) s. *εἰςφέρω*. — 83) *ὅσον* bei Zahlen s. I. 8, 6, 57); sc. *ἦσαν* oder *εἰςηνέχθησαν*; so dass also *πᾶσιν* für Alle im Ganzen u. nicht für Jeden heisst; Andere wollen ohne Noth *ὅσον εἴκοσι* weglassen. — 84) *κρεῶν*, über die kontrahirte Form s. B. §. 54, 2. — 85) Andere: *ζυμῆτες*. — 86) *τράπεζαι*, Tische mit den Speisen, u. Speisen selbst. — 87) Kr. will *τοῦτο* auf etwas vorhergegangenes hinter *ἦν* Ausgelassenes, etwa: *τούτους διανέμειν*, beziehen, da es auf das Folgende bezogen, in anderer Stellung allerdings *τόδε* heissen müsste; vielleicht dürften wir auch *οὕτω* annehmen? — 88) Die Brote in platter Form wurden gebrochen. — 89) *κατά* zur Angabe eines ungefähren Maasses. — 90) *ὅσον* mit Inf. für: *τοσοῦτον μόνον ὥςτε*, vergl. *οἷος* II. 3, 13, 74), u. II. 4, 6, 14). — 91) *κατά* zur Angabe der Art u. Weise, s. N. 53). — 92) *ὄνομα* adverb. Acc. der Bestimmung, s. I. 7. 15, 15). — 93) Inf. der näheren Bestimmung, s. III. 1, 13, 71). — 94) *χαίρειν ἐᾶν τι*, Etwas fahren lassen, sich nicht darum kümmern, s. Lex. s. v. *χαίρω* 8), b). — 95) *χοῖνιξ* das Maas für eine Tagekost, s. das Lex.; daher hier: ein Brot so gross wie für die Kost von drei Tagen. — 96) sc. *οἱ περιφέροντες*; warum das Im-

26 Ἐπειδὴ δὲ προὐχώρει [98]) ὁ πότος, εἰςῆλθεν ἀνὴρ Θρᾷξ
ἵππον ἔχων λευκόν· καὶ λαβὼν κέρας μεστὸν εἶπε· Προπίνω
σοι, ὦ Σεύθη, καὶ τὸν ἵππον τοῦτον δωροῦμαι, ἐφ' οὗ καὶ
διώκων ὃν ἂν ἐθέλῃς [99]) αἱρήσεις καὶ ἀποχωρῶν οὐ μὴ [100])
27 δείσῃς τὸν πολέμιον. Ἄλλος παῖδα εἰςαγαγὼν οὕτως ἐδωρή-
σατο προπίνων, καὶ ἄλλος ἱμάτια τῇ γυναικί. Καὶ Τιμασίων
προπίνων ἐδωρήσατο φιάλην τε ἀργυρᾶν καὶ τάπιδα ἀξίαν
28 δέκα μνῶν. Γνήσιππος δέ τις Ἀθηναῖος ἀναστὰς εἶπεν ὅτι
ἀρχαῖος εἴη νόμος κάλλιστος τοὺς μὲν ἔχοντας [1]) διδόναι τῷ
βασιλεῖ τιμῆς ἕνεκα, τοῖς δὲ μὴ ἔχουσι [2]) διδόναι τὸν βασιλέα,
29 ἵνα κἀγώ, ἔφη, σοὶ ἔχω *) δωρεῖσθαι καὶ τιμᾶν. Ὁ δὲ Ξε-
νοφῶν ἠπορεῖτο ὅ,τι ποιήσει [3])· καὶ γὰρ ἐτύγχανεν ὡς τιμώ-
μενος ἐν τῷ πλησιαιτάτῳ δίφρῳ Σεύθῃ καθήμενος. Ὁ δὲ
Ἡρακλείδης ἐκέλευσεν αὐτῷ τὸ κέρας ὀρέξαι τὸν οἰνοχόον. Ὁ
δὲ Ξενοφῶν, ἤδη γὰρ ὑποπεπωκὼς [4]) ἐτύγχανεν, ἀνέστη θαῤῥα-
30 λέως δεξάμενος τὸ κέρας καὶ εἶπεν· Ἐγὼ δέ [5]) σοι, ὦ Σεύθη,
δίδωμι ἐμαυτὸν καὶ τοὺς ἐμοὺς τούτους ἑταίρους φίλους
εἶναι [6]) πιστούς, καὶ οὐδένα ἄκοντα, ἀλλὰ πάντας μᾶλλον
31 ἔτι ἐμοῦ σοι βουλομένους φίλους εἶναι. Καὶ νῦν πάρεισιν οὐδέν
σε προςαιτοῦντες [7]), ἀλλὰ καὶ προϊέμενοι [8]) καὶ πονεῖν ὑπὲρ [9])
σοῦ καὶ προκινδυνεύειν [ἐθέλοντες]· μεθ' ὧν, ἐὰν [10]) οἱ θεοὶ
θέλωσι, πολλὴν χώραν τὴν μὲν ἀπολήψῃ, πατρῴαν οὖσαν,
τὴν δὲ κτήσῃ, πολλοὺς δὲ ἵππους, πολλοὺς δὲ ἄνδρας καὶ
γυναῖκας καλὰς κτήσῃ, οὓς [11]) οὐ λῄζεσθαι δεήσει, ἀλλ' αὐτοὶ
32 φέροντες παρέσονται πρὸς σὲ δῶρα. Ἀναστὰς ὁ Σεύθης
συνεξέπιε καὶ κατεσκεδάσατο [12]) τῶν μετ' αὐτοῦ τὸ κέρας.
Μετὰ ταῦτα εἰςῆλθον [13]) κέρασί τε οἵοις σημαίνουσιν [14]) αὐ-

---

perf.? — 97) In wiefern Andere: λέγει? — 98) Die Krasis s. B. § 86, An. 1. — 99) Warum ἄν im relat. Satze mit Conj.? — 100) οὐ μή bei Versicherungen s. II. 2, 12, 86). — 1) sc. τί. — 2) Warum μή beim Part.? s. II. 3 5. 44). — *) Was wird ἔχω für ein Modus seyn? — 3) Warum Andere: ποιήσοι? — 4) ὑποπίνω. — 5) ἐγὼ δέ als Gegensatz zu dem was Andere vor ihm geschenkt. — 6) Inf. des Zweckes, s. II. 3, 22, 25). — 7) αἰτεῖν mit doppeltem Acc. s. I. 1, 10, 59). — 8) προΐημι s. Lex. Med. im guten Sinne. — 9) ὑπέρ s. IV. 8, 24, 57); V. 5, 13, 70). — 10) Warum ἐάν mit Conj.? — 11) In wiefern das Masc. des Relat.? s. K. §. 654, 2. — 12) Dass die Compos. von κατά mit dem Gen. des Obj. konstruirt werden, s. K. §. 527, An. — Andere lesen συγκατεσκέδασε mit folgendem Dat. τῷ, oder als Med. mit μετὰ τοῦτο. — 13) Das Subj. in den folgenden Part. — 14) σημαίνω wie III. 4, 4, 64): Signale

λοῦντες καὶ σάλπιγξιν ὠμοβοΐναις ῥυθμούς τε καὶ οἷον μα-
γάδι[15]) σαλπίζοντες. Καὶ αὐτὸς Σεύθης ἀναστὰς ἀνέκραγέ 33
τε πολεμικὸν καὶ ἐξήλατο[16]) ὥςπερ βέλος φυλαττόμενος μάλα
ἐλαφρῶς. Εἰςήεσαν δὲ καὶ γελωτοποιοί.
Ὡς δ' ἦν ἥλιος ἐπὶ δυσμαῖς, ἀνέστησαν οἱ Ἕλληνες καὶ 34
εἶπον ὅτι ὥρα [εἴη] νυκτοφύλακας καθιστάναι καὶ σύνθημα
παραδιδόναι. Καὶ Σεύθην ἐκέλευον παραγγεῖλαι ὅπως εἰς
τὰ Ἑλληνικὰ στρατόπεδα μηδεὶς τῶν Θρᾳκῶν εἴςεισι[17]) νυ-
κτός· οἵ τε γὰρ[18]) πολέμιοι Θρᾷκες ἡμῖν καὶ ὑμεῖς οἱ φίλοι.
Ὡς δ' ἐξήεσαν, συνανέστη ὁ Σεύθης, οὐδέν τι[19]) μεθύοντι 35
ἐοικώς. Ἐξελθὼν δ' εἶπεν αὐτοὺς τοὺς στρατηγοὺς ἀποκαλέ-
σας· Ὦ ἄνδρες, οἱ πολέμιοι ἡμῶν οὐκ ἴσασί πω τὴν ἡμετέραν
συμμαχίαν· ἢν οὖν ἔλθωμεν[20]) ἐπ' αὐτοὺς πρὶν φυλάξα-
σθαι[21]) ὥςτε μὴ ληφθῆναι[22]), ἢ παρασκευάσασθαι ὥςτε ἀμύ-
νασθαι, μάλιστα ἂν λάβοιμεν[23]) καὶ ἀνθρώπους καὶ χρήματα.
Συνεπῄνουν ταῦτα οἱ στρατηγοὶ καὶ ἡγεῖσθαι[24]) ἐκέλευον. 36
Ὁ δ' εἶπε· Παρασκευασάμενοι ἀναμενεῖτε[25])· ἐγὼ δέ, ὁπόταν
καιρὸς ᾖ[26]), ἥξω παρ' ὑμᾶς καὶ τοὺς πελταστὰς καὶ ὑμᾶς
ἀναλαβὼν ἡγήσομαι σὺν τοῖς θεοῖς. Καὶ ὁ Ξενοφῶν εἶπε· 37
Σκέψαι τοίνυν, εἴπερ νυκτὸς πορευσόμεθα, εἰ*) ὁ Ἑλληνικὸς
νόμος κάλλιον ἔχει[27])· μεθ' ἡμέραν[28]) μὲν γὰρ ἐν ταῖς πο-
ρείαις ἡγεῖται τοῦ στρατεύματος[29]), ὁποῖον ἂν ἀεὶ πρὸς τὴν
χώραν συμφέρῃ[30]), ἐάν τε[31]) ὁπλιτικόν, ἐάν τε πελταστικόν,
ἐάν τε ἱππικόν· νύκτωρ δὲ νόμος τοῖς Ἕλλησίν ἐστιν ἡγεῖσθαι

---

geben. — 15) μαγάδις s. das Lex.; jedenfalls ein Instrument zum Takthalten u. Einfallen in bestimmten Momenten, welchem hier die Schlauchtrompeten beim Tanze verglichen werden; über die ionische Form des Dat. s. R. p. 119, oben. — 16) s. ἅλλομαι. — 17) εἴςεισι im Sinne des Fut. nach ὅπως, s. I. 4, 16, 42). — 18) Denn Thraker sind für uns sowohl die Feinde, als etc. — 19) Adverb. Acc.: in keiner Hinsicht; in wiefern Andere: ἔτι? — 20) Was liegt im Aor. Conj. des hypoth. Satzes? — 21) πρίν mit Inf. s. I. 8, 19, 29). — 22) ὥςτε mit Inf., zugleich Absicht u. Zweck in sich schliessend, s. K. §. 686, 3, b), vergl. I. 6, 6, 94). — 23) Die Folge in der Apodosis nach ἐάν mit Conj. zuweilen durch den Opt. mit ἄν als blosse Vermuthung ungewiss ausgedrückt, s. K. §. 680, 2, b. — 24) Wie heisst das ausgelassene Object zum Inf.? — 25) Andere: ἀναμένετε: aber das Fut. als gemilderter Imperat. häufig, s. K. §. 389, 2. M. §. 511, 4. — 26) Warum der Conj.? s. I. 7, 7, 89). — *) εἰ, ob in Doppelfragen, III. 2, 22, 77). — 27) ἔχειν mit Adv. s. II. 3, 18, 1). — 28) μεθ' ἡμέραν s. IV. 6, 12, 2). — 29) ἡγεῖσθαι mit Gen. s. I. 9, 31, 24). — 30) s. Lex. 3), b); über den Conj. vergl. 26). — 31) ἐάν τε in positiven disjunct.

38 τὸ βραδύτατον· οὕτω γὰρ ἥκιστα διασπᾶται τὰ στρατεύματα
καὶ ἥκιστα λανθάνουσιν ἀποδιδράσκοντες ἀλλήλους*)· οἱ δὲ
διασπασθέντες πολλάκις καὶ περιπίπτουσιν ἀλλήλοις καὶ ἀγνο-
39 οῦντες κακῶς ποιοῦσι[32]) καὶ πάσχουσιν. Εἶπεν οὖν Σεύθης·
Ὀρθῶς τε λέγετε καὶ ἐγὼ τῷ νόμῳ τῷ ὑμετέρῳ πείσομαι.
Καὶ ὑμῖν μὲν ἡγεμόνας δώσω τῶν πρεσβυτάτων τοὺς ἐμπει-
ροτάτους τῆς χώρας, αὐτὸς δ' ἐφέψομαι τελευταῖος[33]) τοὺς
ἵππους ἔχων· ταχὺ γὰρ πρῶτος, ἂν δέῃ[34]), παρέσομαι. Σύν-
θημα[35]) δ' εἶπον[36]) Ἀθηναίαν**) κατὰ τὴν συγγένειαν[37]).
Ταῦτ' εἰπόντες ἀνεπαύοντο.
40 Ἡνίκα δ' ἦν ἀμφὶ μέσας νύκτας***), παρῆν Σεύθης ἔχων
τοὺς ἱππέας τεθωρακισμένους καὶ τοὺς πελταστὰς σὺν τοῖς
ὅπλοις. Καὶ ἐπεὶ παρέδωκε[38]) τοὺς ἡγεμόνας, οἱ μὲν ὁπλῖ-
ται ἡγοῦντο, οἱ δὲ πελτασταὶ εἵποντο, οἱ δ' ἱππεῖς ὠπισθο-
41 φυλάκουν. Ἐπεὶ δ' ἡμέρα ἦν, ὁ Σεύθης παρήλαυνεν εἰς
τὸ πρόσθεν καὶ ἐπῄνεσε τὸν Ἑλληνικὸν νόμον· πολλάκις γὰρ
ἔφη νύκτωρ αὐτός[39]), καὶ σὺν ὀλίγοις πορευόμενος, ἀποσπα-
σθῆναι σὺν τοῖς ἵπποις ἀπὸ τῶν πεζῶν· νῦν δ', ὥςπερ δεῖ,
ἀθρόοι πάντες ἅμα τῇ ἡμέρᾳ φαινόμεθα. Ἀλλὰ ὑμεῖς μὲν
περιμένετε αὐτοῦ καὶ ἀναπαύεσθε, ἐγὼ δὲ σκεψάμενός τι
42 ἥξω. Ταῦτ' εἰπὼν ἤλαυνε δι' ὄρους ὁδόν τινα λαβών. Ἐπεὶ
δ' ἀφίκετο εἰς χιόνα πολλήν, ἐσκέψατο ἐν τῇ ὁδῷ εἰ εἴη ἴχνη
ἀνθρώπων ἢ προηγούμενα[40]) ἢ ἐναντία. Ἐπεὶ δὲ ἀτριβῆ
43 ἑώρα τὴν ὁδόν, ἧκε ταχὺ πάλιν καὶ ἔλεγεν· Ἄνδρες, καλῶς
ἔσται, ἢν θεὸς θέλῃ[41])· τοὺς γὰρ ἀνθρώπους[42]) λήσομεν ἐπι-
πεσόντες. Ἀλλ' ἐγὼ μὲν ἡγήσομαι[43]) τοῖς ἵπποις, ὅπως, ἄν
τινα ἴδωμεν[44]), μὴ διαφυγὼν σημήνῃ[45]) τοῖς πολεμίοις· ὑμεῖς

Sätzen, wie *εἴτε — εἴτε*, s. das Lex. u. K. §. 623). — *) latere aliquem, s. Lex. 1). K. §. 477, 4. R. p. 481, b). — 32) sc. *ἀλλήλους*. — 33) Adj. besonders der Zeit für Adv. s. I. 5, 14, 43). — 34) Warum der Conj.? — 35) *σύνθημα* s. VI. 3, 25. — 36) *εἶπον*, sie bestimmten, d. h. Seuthes mit den Strategen. — **) s. Lex. *Ἀθηνᾶ*; Andere unpassend *Ἀθηναῖοι*. — 37) Ueber die Verwandtschaft s. oben VII. 2, 31, 58). — ***) Vergl. II. 2, 8 u. III. 1, 33, 80). — 38) Aor. im Sinne des Plusqu. s. I. 7, 18, 23). — 39) Bestimmung des Inf. s. I. 9, 20, *); das folgende *καί* im steigernden Sinne von: auch, selbst. — 40) vorwärts gehende; Andere: *πρόσω ἡγούμενα*. — 41) Warum der Conj.? — 42) Ueber den Acc. bei *λανθάνω* s. oben §. 38, *); u. über die adverb. Bedeutung s. I. 1, 2, 13); u. welches Obj. ist eigentlich zum folgenden Part. zu ergänzen? — 43) *ἡγεῖσθαι* mit Dat. vorangehen, s. II. 2, 8, 66). — 44) Warum der Conj. Aor.? — 45) Die Form s. II. 1, 23, 33), u.

δ' ἕπεσθε· κἂν λειφθῆτε[46]), τῷ στίβῳ τῶν ἵππων ἕπεσθε.
Ὑπερβάντες δὲ τὰ ὄρη ἥξομεν εἰς [τὰς] κώμας πολλάς τε καὶ
εὐδαίμονας.

Ἡνίκα δ' ἦν μέσον[47]) ἡμέρας, ἤδη τε ἦν ἐπὶ τοῖς ἄκροις 44
καὶ κατιδὼν τὰς κώμας ἧκεν ἐλαύνων πρὸς τοὺς ὁπλίτας καὶ
ἔλεγεν· Ἀφήσω ἤδη καταθεῖν[48]) τοὺς μὲν ἱππέας εἰς τὸ πε-
δίον, τοὺς δὲ πελταστὰς ἐπὶ τὰς κώμας. Ἀλλ' ἕπεσθε ὡς[49])
ἂν δύνησθε τάχιστα, ὅπως, ἐάν τις ὑφιστῆται[50]), ἀλέξησθε.
Ἀκούσας ταῦτα ὁ Ξενοφῶν κατέβη ἀπὸ τοῦ ἵππου. Καὶ 45
ὃς[51]) ἤρετο· Τί καταβαίνεις, ἐπεὶ σπεύδειν δεῖ; Οἶδα, ἔφη,
ὅτι οὐκ ἐμοῦ μόνου δέῃ[52])· οἱ δ' ὁπλῖται θᾶττον δραμοῦν-
ται[53]) καὶ ἥδιον, ἐὰν καὶ ἐγὼ πεζὸς ἡγῶμαι[54]). Μετὰ ταῦτα 46
ᾤχετο καὶ Τιμασίων μετ' αὐτοῦ ἔχων ἱππέας ὡς[55]) τετταρά-
κοντα τῶν Ἑλλήνων. Ξενοφῶν δὲ παρηγγύησε[56]) τοὺς εἰς[57])
τριάκοντα ἔτη παριέναι ἀπὸ τῶν λόχων εὐζώνους. Καὶ αὐτὸς
μὲν ἐτρόχαζε τούτους ἔχων, Κλεάνωρ δ' ἡγεῖτο[58]) τῶν ἄλλων
Ἑλλήνων. Ἐπεὶ δ' ἐν ταῖς κώμαις ἦσαν, Σεύθης ἔχων ὅσον 47
πεντήκοντα ἱππέας προσελάσας εἶπε· Τάδε δή, ὦ Ξενοφῶν,
ἃ σὺ ἔλεγες[59])· ἔχονται οἱ ἄνθρωποι· ἀλλὰ γὰρ[60]) οἱ ἱππεῖς
ἔρημοι οἴχονταί μοι*) ἄλλος ἀλλαχῇ διώκων, καὶ δέδοικα
μὴ[61]) συστάντες ἀθρόοι πού κακόν τι ἐργάσωνται**) οἱ πολέ-
μιοι. Δεῖ δὲ καὶ ἐν ταῖς κώμαις καταμένειν τινὰς ἡμῶν·
μεσταὶ γάρ εἰσιν ἀνθρώπων. Ἀλλ' ἐγὼ μέν, ἔφη ὁ Ξενο- 48
φῶν, σὺν οἷς[62]) ἔχω τὰ ἄκρα καταλήψομαι· σὺ δὲ Κλεάνορα
κέλευε διὰ τοῦ πεδίου παρατεῖναι τὴν φάλαγγα παρὰ[63]) τὰς

---

warum der Conj.? — 46) s. *λείπω*, Lex. 2); der Conj. wie 44). — 47) *μέσον* substant. ohne Artikel wie I. 8, 8, u. IV. 4, 1. — 48) Inf. des Zweckes, s. II. 3, 22, 25). — 49) *ὡς* beim Superl. verschieden von *ὅτι* s. I. 1, 6, 33); u. II. 2, 12, 84); warum *ἄν* mit Conj. s. I. 7, 7, 89). — 50) *ὑφίστημι* s. Lex. c); warum Conj.? — 51) *καὶ ὅς* s. V. 2, 30, 63). — 52) *δεῖσθαι* mit Gen. s. IV. 4, 6, 56). — 53) s. *τρέχω*. — 54) Warum nicht *εἰ* mit Opt.? u. warum das Adj.? — 55) *ὡς* s. IV. 3, 1, 18). — 56) s. *παρεγγυάω*. — 57) *εἰς* zur Angabe des temporellen Ziels: bis zu, s. K. §. 523, 2), a), Lex. 2). — 58) *ἡγεῖσθαι* mit Gen. s. oben 29). — 59) sc. *ἐστίν* oder *γίγνεται*; Einige beziehen diese Worte auf den Rath Xenophon's in §. 37 u. 38, was freilich nicht vollkommen passt; daher Andere eine Aeusserung desselben voraussetzen, die nicht erwähnt worden. — 60) *ἀλλὰ γάρ* s. III. 2, 26, 5). — *) Dat. ethic. s. I. 7, 4, 62). — 61) *μή* nach den Verb. der Furcht s. I. 8, 24, 53). — **) sc. *αὐτούς*, s. *ἐργάζομαι* Lex. 4). — 62) Attract. des Rel. s. I. 9, 14, 46). — 63) *παρά* mit

κώμας. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα ἐποίησαν[64]), συνηλίσθησαν ἀνδράποδα μὲν ὡς χίλια, βόες δὲ δισχίλιοι καὶ ἄλλα πρόβατα μυρία[65]). Καὶ τότε μὲν δὴ αὐτοῦ ηὐλίσθησαν.

1 IV. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ κατακαύσας ὁ Σεύθης τὰς κώμας παντελῶς καὶ οὐδεμίαν οἰκίαν λιπών, ὅπως φόβον ἐνθείη[66]) καὶ τοῖς ἄλλοις οἷα[67]) πείσονται, ἂν μὴ πείθωνται, ἀπῄει
2 πάλιν. Καὶ τὴν μὲν λείαν ἀπέπεμψε διατίθεσθαι[68]) Ἡρακλείδην εἰς Πέρινθον, ὅπως ἂν μισθὸς γένηται[69]) τοῖς στρατιώταις· αὐτὸς δὲ καὶ οἱ Ἕλληνες ἐστρατοπεδεύοντο ἀνὰ τὸ
3 Θυνῶν πεδίον. Οἱ δ' ἐκλιπόντες*) ἔφευγον εἰς τὰ ὄρη. Ἦν δὲ χιὼν πολλὴ καὶ ψῦχος οὕτως ὥστε τὸ ὕδωρ ὃ ἐφέροντο ἐπὶ δεῖπνον ἐπήγνυτο[70]) καὶ ὁ οἶνος ἐν τοῖς ἀγγείοις, καὶ τῶν Ἑλλήνων πολλῶν καὶ ῥῖνες ἀπεκαίοντο[71]) καὶ ὦτα[72]).
4 Καὶ τότε δῆλον ἐγένετο οὗ ἕνεκα οἱ Θρᾷκες τὰς ἀλωπεκίδας ἐπὶ ταῖς κεφαλαῖς φοροῦσι καὶ τοῖς ὠσί, καὶ χιτῶνας οὐ μόνον περὶ τοῖς στέρνοις, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῖς μηροῖς, καὶ ζειρὰς μέχρι τῶν ποδῶν ἐπὶ τῶν ἵππων ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ
5 χλαμύδας. Ἀφιεὶς δὲ τῶν αἰχμαλώτων[73]) ὁ Σεύθης εἰς τὰ ὄρη ἔλεγεν[74]) ὅτι, εἰ μὴ καταβήσονται οἰκήσοντες καὶ πείσονται[75]), ὅτι**) κατακαύσει καὶ τούτων τὰς κώμας καὶ τὸν σῖτον, καὶ ἀπολοῦνται[76]) τῷ λιμῷ[77]). Ἐκ τούτου κατέβαινον καὶ γυναῖκες καὶ παῖδες καὶ οἱ πρεσβύτεροι· οἱ δὲ νεώτε-
6 ροι ἐν ταῖς ὑπὸ[78]) τὸ ὄρος κώμαις ηὐλίζοντο. Καὶ ὁ Σεύθης καταμαθὼν ἐκέλευσε τὸν Ξενοφῶντα τῶν ὁπλιτῶν τοὺς νεω-

---

Acc. s. I. 9, 13, 39). — 64) Aor. für Plusqu. wie N. 38). — 65) πρόβατα μυρία (Andere: μύρια) bildet eine Apposit. zu dem substant. ἄλλα, vergl. VII. 1, 13, 42); den Accent von μυρία u. seine davon abhängende Bedeutung s. K. §. 317, 4. B. §. 70, p. 107, mit der unten stehenden Anm.

Cap. IV. §. 1. 66) Warum der Opt.? — 67) οἷα abhängig von dem in φόβον liegenden Begriff des Erwägens, vergl. I. 7, 4, 62). — 68) Inf. des Zweckes, s. N. 48); die Bedeutung s. Lex. Med. — 69) ὅπως mit Conj. im Finalsatze, selbst nach einer histor. Zeit, s. II. 5, 28, 36), u. zwar mit ἄν, um das Factum als möglich, bedingt, gleichsam als Nachsatz einer Supposition, auszudrücken, vergl. II. 5, 16, 80); Andere ziehen ohne Noth γένοιτο vor. — *) s. Lex. absol. ἐκλείπειν εἰς. — 70) s. πήγνυμι Lex. 3); über den Ind. nach ὥστε s. I. 1, 8, 44). — 71) frigore adurere, s. Lex. — 72) s. B. p. 91. — 73) Genit. partit. sc. τινάς. — 74) λέγειν s. I. 3, 8, 45). — 75) s. πείθω. — **) Ueber das wiederholte ὅτι vergl. V. 6, 19, 98); ähnlich μή s. III. 2, 25, 1). — 76) s. ὄλλυμι. — 77) sonst auch ὑπὸ τοῦ λιμοῦ s. I 5, 5, 76). — 78) ὑπό, unter, mit Acc. zur Angabe der Richtung nach dem räum-

τάτους λαβόντα συνεπισπέσθαι[79]). *Καὶ ἀναστάντες τῆς νυκτὸς*
*ἅμα τῇ ἡμέρᾳ παρῆσαν**) *εἰς τὰς κώμας. Καὶ οἱ μὲν πλεῖστοι*
ἐξέφυγον· πλησίον γὰρ ἦν τὸ ὄρος· ὅσους δὲ ἔλαβε κατηκόν-
τισεν ἅπαντας ἀφειδῶς ὁ Σεύθης.

Ἐπισθένης δ' ἦν τις Ὀλύνθιος παιδεραστής, ὃς ἰδὼν 7
καλὸν παῖδα ἡβάσκοντα ἄρτι[80]), *πέλτην ἔχοντα, μέλλοντα*[81])
ἀποθνήσκειν, προσδραμὼν Ξενοφῶντα ἱκέτευσε βοηθῆσαι παιδὶ
καλῷ. Καὶ ὃς[82]) *προσελθὼν τῷ Σεύθῃ δέεται*[83]) *μὴ ἀπο-* 8
κτεῖναι τὸν παῖδα, καὶ τοῦ Ἐπισθένους διηγεῖται τὸν τρόπον,
καὶ ὅτι λόχον ποτὲ συνελέξατο σκοπῶν οὐδὲν ἄλλο ἢ εἴ τινες
εἶεν καλοί, καὶ μετὰ τούτων ἦν ἀνὴρ ἀγαθός. Ὁ δὲ Σεύθης 9
ἤρετο· Ἦ[84]) *καὶ ἐθέλοις ἄν*[85]), *ὦ Ἐπίσθενες, ὑπὲρ*[86]) *τού-*
του ἀποθανεῖν; Ὁ δ' ἐπανατείνας τὸν τράχηλον, Παῖε, εἶπεν,
εἰ κελεύει ὁ παῖς καὶ μέλλει χάριν εἰδέναι. Ἐπήρετο ὁ Σεύθης 10
τὸν παῖδα εἰ παίσειεν[87]) *αὐτὸν ἀντ' ἐκείνου***). *Οὐκ εἴα ὁ*
παῖς, ἀλλ' ἱκέτευε μηδὲ[88]) *ἕτερον κατακαίνειν. Ἐνταῦθα δὴ*
*ὁ Ἐπισθένης περιλαβὼν τὸν παῖδα εἶπεν· Ὥρα****) *σοι, ὦ*
Σεύθη, περὶ τοῦδέ μοι διαμάχεσθαι· οὐ γὰρ μεθήσω τὸν
παῖδα. Ὁ δὲ Σεύθης γελῶν ταῦτα μὲν εἴα· ἔδοξε δ' αὐτῷ 11
αὐτοῦ αὐλισθῆναι, ἵνα μηδ' ἐκ τούτων τῶν κωμῶν οἱ ἐπὶ
τοῦ ὄρους τρέφοιντο. Καὶ αὐτὸς μὲν ἐν τῷ πεδίῳ ὑποκατα-
βὰς ἐσκήνου· Ξενοφῶν δέ, ἔχων τοὺς ἐπιλέκτους, ἐν τῇ ὑπὸ
τὸ ὄρος ἀνωτάτω κώμῃ, καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες ἐν τοῖς ὀρει-
νοῖς[89]) *καλουμένοις Θρᾳξὶ πλησίον κατεσκήνησαν.*

Ἐκ τούτου ἡμέραι οὐ πολλαὶ διετρίβοντο καὶ οἱ ἐκ τοῦ 12
ὄρους Θρᾷκες καταβαίνοντες πρὸς τὸν Σεύθην περὶ σπονδῶν
καὶ ὁμήρων διεπράττοντο. Καὶ ὁ Ξενοφῶν ἐλθὼν ἔλεγε τῷ
Σεύθῃ ὅτι ἐν πονηροῖς τόποις σκηνῷεν[90]) *καὶ πλησίον εἶεν*

---

lichen Ziele (sich hinerstreckend). — 79) s. *συνεφέπομαι.* — *) *παρεῖναι* mit *εἰς* u. Acc., die Handlung noch in der Richtung begriffen, vergl. I. 2, 2, 84). — 80) Vergl. IV. 6, 1. — 81) *μέλλω* mit Inf. s. I. 9, 28, 3). — 82) *καὶ ὅς* s. V. 2, 30, 63). — 83) Andere: *δεῖται*; s. B. p. 215. — 84) *ἦ*, num? s. B. p. 434. K. §. 695. — 85) *ἄν* mit Opt. als Nachsatz einer Supposition s. I. 9, 3, 1). — 86) *ὑπέρ* s. VII. 3, 31, 9). — 87) Ueber den Opt. Aor. in der obliquen Rede vergl. I. 10, 5, 44). — **) *ἐκείνου* auf den nächsten Begriff, also den Knaben, sich beziehend, vergl. IV. 3, 20, 83), u. VII. 3, 4, 99). — 88) *μηδέ*, auch nicht. — ***) s. Lex. 3). — 89) Bemerke die Stellung des Prädikats, vor *καλουμένοις* eingeschoben, vergl. VII. 1, 33, 15) u. II. 4, 12, 26). — 90) Warum Andere: *σκηνοῖεν*?

οἱ πολέμιοι· ἥδιον δ' ἂν[91]) ἔξω αὐλίζεσθαι ἔφη ἐν ἐχυροῖς
ἂν χωρίοις μᾶλλον ἢ ἐν τοῖς στεγνοῖς*) ὥστε ἀπολέσθαι[92]).
13 Ὁ δὲ θαῤῥεῖν ἐκέλευε καὶ ἔδειξεν ὁμήρους παρόντας αὐτῶν.
Ἐδέοντο δὲ καὶ τοῦ Ξενοφῶντος καταβαίνοντές τινες τῶν
ἐκ[93]) τοῦ ὄρους συμπρᾶξαί σφισι τὰς σπονδάς. Ὁ δ' ὡμο-
λόγει καὶ θαῤῥεῖν ἐκέλευε καὶ ἠγγυᾶτο μηδὲν αὐτοὺς κακὸν
πείσεσθαι[94]) πειθομένους Σεύθῃ. Οἱ δ' ἄρα[95]) ταῦτ' ἔλεγον
κατασκοπῆς ἕνεκα.
14 Ταῦτα μὲν τῆς ἡμέρας ἐγένετο· εἰς δὲ τὴν ἐπιοῦσαν
νύκτα ἐπιτίθενται**) ἐλθόντες ἐκ τοῦ ὄρους οἱ Θυνοί. Καὶ
ἡγεμὼν μὲν ἦν ὁ δεσπότης ἑκάστης τῆς οἰκίας· χαλεπὸν γὰρ
ἦν ἄλλως τὰς οἰκίας, σκότους ὄντος, ἀνευρίσκειν ἐν ταῖς
κώμαις· καὶ γὰρ αἱ οἰκίαι κύκλῳ περιεσταύρωντο μεγάλοις
15 σταυροῖς τῶν προβάτων ἕνεκα. Ἐπεὶ δ' ἐγένοντο κατὰ τὰς
θύρας ἑκάστου τοῦ οἰκήματος, οἱ μὲν εἰσηκόντιζον, οἱ δὲ
τοῖς σκυτάλοις ἔβαλλον, ἃ ἔχειν ἔφασαν ὡς ἀποκόψοντες[96])
τῶν δοράτων τὰς λόγχας, οἱ δ' ἐνεπίμπρασαν[97]), καὶ Ξενο-
φῶντα ὀνομαστὶ[98]) καλοῦντες ἐξιόντα ἐκέλευον ἀποθνήσκειν,
16 ἢ αὐτοῦ ἔφασαν κατακαυθήσεσθαι αὐτόν. Καὶ ἤδη τε διὰ
τοῦ ὀρόφου ἐφαίνετο πῦρ καὶ ἐντεθωρακισμένοι οἱ περὶ Ξενο-
φῶντα ἔνδον ἦσαν, ἀσπίδας καὶ μαχαίρας καὶ κράνη ἔχοντες,
καὶ Σιλανὸς Μακέστιος, ἐτῶν[99]) ὡς ὀκτωκαίδεκα ὤν, σημαίνει
τῇ σάλπιγγι· καὶ εὐθὺς ἐκπηδῶσιν ἐσπασμένοι τὰ ξίφη καὶ
17 οἱ ἐκ τῶν ἄλλων σκηνωμάτων. Οἱ δὲ Θρᾷκες φεύγουσιν,
ὥσπερ δὴ τρόπος αὐτοῖς, ὄπισθεν περιβαλλόμενοι τὰς πέλτας·
καὶ αὐτῶν ὑπεραλλομένων τοὺς σταυροὺς ἐλήφθησάν τινες
κρεμασθέντες[100]), ἐνισχομένων[1]) τῶν πελτῶν [ἐν] τοῖς σταυ-
ροῖς· οἱ δὲ καὶ ἀπέθανον διαμαρτόντες τῶν ἐξόδων· οἱ δὲ
18 Ἕλληνες ἐδίωκον ἔξω τῆς κώμης. Τῶν δὲ Θυνῶν ὑποστρα-
φέντες τινὲς ἐν τῷ σκότει τοὺς παρατρέχοντας παρ' οἰκίαν

— 91) ἂν mit Inf. s. I. 9, 8, 20); über das nachher wiederholte ἄν, das Andere weglassen, s. II. 5, 20, 99). — *) Warum mit Artikel? vergl. IV. 2, 27, 71). — 92) ὥστε mit Inf. s. I. 6, 6, 94), vergl. VII. 3, 35, 22). — 93) τῶν ἐκ s. I. 2, 3, 85). — 94) s. πάσχω. — 95) ἄρα s. IV. 2, 15, 75). — **) s. ἐπιτίθημι Lex. 7), Med. b). — 96) ὡς mit Part. Fut. s. I. 1, 3, 22). — 97) s. πίμπρημι. — 98) Vergl. ἀμαχητί IV. 2, 15, 72). — 99) Ueber den Gen. s. III. 2, 13, 33); — warum wird wohl Xen. das jugendliche Alter des Silanos erwähnen? — 100) s. κρεμάννυμι. — 1) s. ἔχω, ἴσχω; die Schilde hatten nämlich

καιομένην ἠκόντιζον [2]) εἰς τὸ φῶς ἐκ τοῦ σκότους· καὶ ἔτρωσαν Ἱερώνυμόν τε καὶ Ἐνοδίαν [3]) τὸν λοχαγὸν καὶ Θεαγένην δὲ Λοκρὸν τὸν λοχαγόν· ἀπέθανε δὲ οὐδείς· κατεκαύθη
μέντοι καὶ ἐσθής τινῶν καὶ σκεύη. Σεύθης δὲ ἧκε βοηθή- 19
σων σὺν ἑπτὰ ἱππεῦσι τοῖς πρώτοις [4]) καὶ τὸν σαλπιγκτὴν ἔχων τὸν Θρᾴκιον. Καὶ ἐπείπερ ᾔσθετο [5]), ὅσονπερ χρόνον ἐβοήθει, τοσοῦτον καὶ τὸ κέρας ἐφθέγγετο αὐτῷ· ὥστε καὶ τοῦτο φόβον συμπαρεῖχε [6]) τοῖς πολεμίοις. Ἐπεὶ δ' ἦλθον, ἐδεξιοῦτό τε καὶ ἔλεγεν ὅτι οἴοιτο τεθνεῶτας πολλοὺς εὑρήσειν [7]).

Ἐκ τούτου ὁ Ξενοφῶν δεῖται τοὺς ὁμήρους τε αὐτῷ 20
παραδοῦναι καὶ ἐπὶ τὸ ὄρος, εἰ βούλεται [8]), συστρατεύεσθαι·
εἰ δὲ μή, αὐτὸν ἐᾶσαι. Τῇ οὖν ὑστεραίᾳ παραδίδωσιν ὁ 21
Σεύθης τοὺς ὁμήρους, πρεσβυτέρους ἄνδρας, τοὺς κρατίστους, ὡς ἔφασαν, τῶν ὀρεινῶν, καὶ αὐτὸς ἔρχεται σὺν τῇ δυνάμει. Ἤδη δὲ εἶχε καὶ τριπλασίαν δύναμιν [9]) ὁ Σεύθης· ἐκ γὰρ τῶν Ὀδρυσῶν ἀκούοντες ἃ πράττοι ὁ Σεύθης πολλοὶ
κατέβαινον συστρατευσόμενοι [10]). Οἱ δὲ Θυνοὶ ἐπεὶ εἶδον 22
ἀπὸ τοῦ ὄρους πολλοὺς μὲν ὁπλίτας, πολλοὺς δὲ πελταστάς, πολλοὺς δὲ ἱππεῖς, καταβάντες ἱκέτευον σπείσασθαι*), καὶ πάντα ὡμολόγουν ποιήσειν καὶ τὰ πιστὰ [11]) λαμβάνειν ἐκέ-
λευον**). Ὁ δὲ Σεύθης καλέσας τὸν Ξενοφῶντα ἐπεδείκνυεν 23
ἃ λέγοιεν, καὶ οὐκ ἂν ἔφη [12]) σπείσεσθαι [13]), εἰ Ξενοφῶν βούλοιτο τιμωρήσασθαι [14]) αὐτοὺς τῆς ἐπιθέσεως. Ὁ δ' εἶπεν·
Ἀλλ' ἔγωγε ἱκανὴν νομίζω καὶ νῦν δίκην ἔχειν [15]), εἰ οὗτοι 24
δοῦλοι ἔσονται ἀντ' ἐλευθέρων. Συμβουλεύειν μέντοι ἔφη αὐτῷ τὸ λοιπὸν [16]) ὁμήρους λαμβάνειν τοὺς δυνατωτάτους

Riemen für den linken Arm. — 2) *ἠκόντιζον* mit doppelten Bestimmungen: des näheren Obj. mit Acc. u. der Praep. mit ihrem Casus. — 3) Andere: *Εὐοδέα*. — 4) den vordersten, die ihm zunächst waren. — 5) d. h. die Gefahr der Griechen. — 6) Warum Andere *συμπαρέσχε*? — 7) Warum der Inf. ohne Subj. u. warum lieber das Fut. als Praes.? — 8) Ueber das Praes. Ind. s. I. 9, 28, 4). — 9) d. h. als vor der Ankunft der Griechen. — 10) Was liegt im Fut. Part.? — *) s. *σπένδω*, Lex. Med. — 11) *πιστά* s. II. 3, 26, 50). — **) s. Lex. *κελεύω*, die Bedeutung bei Niederen, Flehenden. — 12) *οὐκ ἔφη* s. I. 3, 1, 92). — 13) *ἄν* mit Inf. s. R. p. 590, *β*); vergl. I. 9, 8, 20). — 14) *τιμωρεῖσθαι τινά τινος* s. VII. 1, 25, 79). — 15) Bei *δίκην ἔχειν*, in der Bedeutung wie II. 5, 38, 63), dürften wir wohl *τούτους* vermissen; besser also: Genugthuung haben, auf Xenophon bezogen, um so mehr, da *οὗτοι* nachfolgt. — 16) Ad-

κακόν τι ποιεῖν, τοὺς δὲ γέροντας οἴκοι ἐᾶν. Οἱ μὲν οὖν
ταύτῃ[17]) *πάντες δὴ προςωμολόγουν.*
1 V. *Ὑπερβάλλουσι*[18]) *δὲ πρὸς τοὺς ὑπὲρ Βυζαντίου Θρᾷ-*
κας εἰς τὸ Δέλτα καλούμενον[19]), *αὕτη*[20]) *δ' ἦν οὐκέτι ἀρχὴ*
Μαισάδου, ἀλλὰ Τήρους τοῦ Ὀδρύσου, [*ἀρχαίου τινός*],
2 *καὶ ὁ Ἡρακλείδης ἐνταῦθα ἔχων τὴν τιμὴν**) *τῆς λείας πα-*
ρῆν. Καὶ Σεύθης ἐξαγαγὼν ζεύγη ἡμιονικὰ τρία, οὐ γὰρ
ἦν[21]) *πλείω, τὰ δὲ ἄλλα βοεικά, καλέσας Ξενοφῶντα ἐκέ-*
λευσε λαβεῖν[22]), *τὰ δὲ ἄλλα διανεῖμαι τοῖς στρατηγοῖς καὶ*
3 *λοχαγοῖς. Ξενοφῶν δὲ τάδ' εἶπεν· Ἐμοὶ μὲν τοίνυν ἀρκεῖ*[23])
καὶ αὖθις[24]) *λαβεῖν· τούτοις δὲ τοῖς στρατηγοῖς δωροῦ οἳ*
4 *σὺν ἐμοὶ ἠκολούθησαν καὶ λοχαγοῖς. Καὶ τῶν* [*μὲν ἡμιο-*
νικῶν[25])] *ζευγῶν λαμβάνει ἓν μὲν Τιμασίων ὁ Δαρδανεύς,*
ἓν δὲ Κλεάνωρ ὁ Ὀρχομένιος, ἓν δὲ Φρυνίσκος ὁ Ἀχαιός·
τὰ δὲ βοεικὰ ζεύγη τοῖς λοχαγοῖς κατεμερίσθη. Τὸν δὲ μισθὸν
ἀποδίδωσιν, ἐξεληλυθότος ἤδη τοῦ μηνός, εἴκοσι μόνον ἡμε-
5 *ρῶν· ὁ γὰρ Ἡρακλείδης ἔλεγεν ὅτι οὐ πλεῖον ἐμπολῆσαι. Ὁ*
οὖν Ξενοφῶν ἀχθεσθεὶς εἶπεν· Δοκεῖς μοι, ὦ Ἡρακλείδη,
οὐχ ὡς δεῖ κήδεσθαι[26]) *Σεύθου· εἰ γὰρ ἐκήδου*[27]), *ἧκες ἂν*
φέρων πλήρη τὸν μισθὸν καὶ προςδανεισάμενος, εἰ μὴ ἄλλως
*ἐδύνω***), *καὶ ἀποδόμενος τὰ ἑαυτοῦ*[28]) *ἱμάτια.*
6 *Ἐντεῦθεν ὁ Ἡρακλείδης ἠχθέσθη τε καὶ ἔδεισε μὴ*[29]) *ἐκ*
τῆς Σεύθου φιλίας ἐκβληθείη, καὶ ὅ,τι ἐδύνατο ἀπὸ ταύτης
7 *τῆς ἡμέρας Ξενοφῶντα διέβαλλε πρὸς Σεύθην. Οἱ μὲν δὴ*
στρατιῶται Ξενοφῶντι ἐνεβάλουν ὅτι οὐκ εἶχον τὸν μισθόν·
Σεύθης δὲ ἤχθετο αὐτῷ ὅτι ἐντόνως τοῖς στρατιώταις ἀπῄτει

---

verb. Acc. vergl. I. 3, 10, 59). — 17) *ταύτῃ*, adverb. Dat. loc. vergl. II. 6. 4, 1).

Cap. V. §. 1. 18) *ὑπερβάλλουσι* als Dat. abhängig von dem folgenden *παρῆν*; über den Dat. abs. vergl. III. 5, 15, 85). Andere setzen hinter *τινος* ein Punkt, u. wie ist dann *ὑπερβάλλουσι* zu fassen? — 19) Vergl. oben N. 89). — *) s. *τιμή* Lex. d). — 20) In wiefern das Femin. *αὕτη*? s. R. p. 458, e); vergl. VII. 2, 38, 88). — 21) sc. *αὐτῷ*. — 22) sc. *τὰ μὲν αὐτόν*. — 23) s. *ἀρκέω* Lex. 4). — 24) *καὶ αὖθις*, noch später, in der Zukunft. — 25) Dieses *μὲν ἡμιονικῶν* wird wohl hier mit Recht von Kr. im Gegensatze zu dem folgenden *βοεικά* ergänzt. — 26) s. *κήδω* Med. mit Gen. Lex. 3). 27) *εἰ* mit Ind. einer histor. Zeit u. im Nachsatz der Ind. einer histor. Zeit mit *ἄν* s. II. 1, 4, 32). — **) s. *δύναμαι*, Praes. u. Impf. wie *ἵσταμαι*. — 28) *ἑαυτοῦ* für *σαυτοῦ*, im Sinne eines allgemeinen Reflexivi, auf das in *ἐδύνω* gleichsam liegende *τις* bezogen: wenn man nicht anders konnte etc. s. B. §. 127, An. 5. K. §. 354, 2. M. §. 489, II. R. p. 455, An. 4.

τὸν μισθόν. Καὶ τέως[30]) μὲν ἀεὶ ἐμέμνητο ὡς, ἐπειδὰν ἐπὶ 8
θάλατταν ἀπέλθῃ[31]), παραδώσειν[32]) αὐτῷ Βισάνθην καὶ
Γάνον καὶ Νέον τεῖχος· ἀπὸ δὲ τούτου τοῦ χρόνου οὐδενὸς
ἔτι τούτων ἐμέμνητο. Ὁ [μὲν] γὰρ Ἡρακλείδης καὶ τοῦτο[33])
διαβεβλήκει ὡς οὐκ[34]) ἀσφαλὲς εἴη τείχη παραδιδόναι ἀνδρὶ
δύναμιν ἔχοντι.

Ἐκ τούτου ὁ μὲν Ξενοφῶν ἐβουλεύετο τί χρὴ ποιεῖν 9
περὶ τοῦ ἔτι ἄνω στρατεύεσθαι· ὁ δ' Ἡρακλείδης εἰςαγαγὼν
τοὺς ἄλλους στρατηγοὺς πρὸς Σεύθην λέγειν τε ἐκέλευεν αὐ-
τοὺς ὅτι οὐδὲν ἂν ἧττον σφεῖς*) ἀγάγοιεν[35]) τὴν στρατιὰν
ἢ Ξενοφῶν, τόν τε μισθὸν ὑπισχνεῖται αὐτοῖς ἐντὸς ὀλίγων
ἡμερῶν ἔκπλεων παρέσεσθαι δυοῖν μηνοῖν[36]), συστρατεύεσθαί
τε ἐκέλευε. Καὶ ὁ Τιμασίων εἶπεν· Ἐγὼ μὲν τοίνυν οὐδ', 10
ἂν πέντε μηνῶν μισθὸς μέλλῃ[37]) εἶναι, στρατευσαίμην ἂν
ἄνευ Ξενοφῶντος. Καὶ ὁ Φρυνίσκος καὶ ὁ Κλεάνωρ συνωμο-
λόγουν τῷ Τιμασίωνι. Ἐντεῦθεν ὁ Σεύθης ἐλοιδόρει τὸν 11
Ἡρακλείδην ὅτι οὐ παρακαλεῖ[38]) καὶ Ξενοφῶντα. Ἐκ δὲ
τούτου παρακαλοῦσιν αὐτὸν μόνον. Ὁ δέ, γνοὺς τοῦ Ἡρα-
κλείδου τὴν πανουργίαν, ὅτι βούλοιτο αὐτὸν διαβάλλειν πρὸς
τοὺς ἄλλους στρατηγούς, παρέρχεται λαβὼν τούς τε στρατη-
γοὺς πάντας καὶ τοὺς λοχαγούς. Καὶ ἐπεὶ πάντες ἐπείσθη- 12
σαν**), συνεστρατεύοντο καὶ ἀφικνοῦνται ἐν δεξιᾷ ἔχοντες
τὸν Πόντον διὰ τῶν Μελινοφάγων καλουμένων[39]) Θρᾳκῶν
εἰς τὸν Σαλμυδησσόν. Ἔνθα τῶν εἰς τὸν Πόντον πλεουσῶν
νεῶν[40]) πολλαὶ ὀκέλλουσι καὶ ἐκπίπτουσι***)· τέναγος γάρ ἐστιν
ἐπὶ πάμπολυ[41]) τῆς θαλάττης. Καὶ οἱ Θρᾷκες οἱ κατὰ ταῦτα[42]) 13

— 29) Warum *μή* s. I. 8, 24, 53). — 30) *τέως* s. IV. 2, 12, 62). — 31) Warum der Conj. Aor.? — 32) Andere: *παραδώσει*; allein *ὡς* wie *ὅτι* mit Inf. häufig, s. V. 9, 29, 50). — 33) *τοῦτο* in sofern *διαβάλλειν* den Begriff: verläumderisch äussern, in sich trägt. — 34) In wiefern *οὐκ* beim Opt.? — *) *σφεῖς* in reflex. Beziehung, in sofern die Sprechenden in dem abhängigen Satze selbst Subj. sind, s. B. §. 127, An. 3. — 35) *ἄν* mit Opt. im object. Satze, als Nachsatz einer Suppos. s. I. 9, 3, 1). — 36) *μηνοῖν* als Bestimmung zu *μισθόν*. — 37) Wie ist die Bedingung durch *ἄν* oder *ἐάν* mit Conj. u. wie die Folge durch *ἄν* mit Opt. zu fassen? s. K. §. 680, 1, u. b. Ueber den folgenden Inf. s. I. 9, 28, 3). — 38) Ueber den Ind. Praes. s. I. 9, 28, 4). — **) s. *πείθω* im Pass. — 39) Ueber *καλουμένων* mit seinem Prädikate s. VII. 4, 11, 89). — 40) *νεῶν* s. B. p. 91. — ***) *ἐκπίπτω* s. Lex. a) von Seefahrern: ejici. — 41) Vergl. IV. 2, 13, 69). — 42) *ταῦτα* adverb. demonstr. Acc. des Orts

οἰκοῦντες στήλας ὁρισάμενοι τὰ καθ' αὑτοὺς ἕκαστοι ἐκπί-
πτοντα λήϊζονται· τέως δ' ἐλέγοντο [πρὶν ὁρίσασθαι] ἁρπά-
14 *ζοντες πολλοὶ ὑπ' ἀλλήλων ἀποθνήσκειν. Ἐνταῦθα εὑρίσκοντο*
πολλαὶ μὲν κλῖναι, πολλὰ δὲ κιβώτια, πολλαὶ δὲ βίβλοι γε-
γραμμέναι, καὶ τἆλλα πολλὰ ὅσα ἐν ξυλίνοις τεύχεσι ναύκλη-
ροι ἄγουσιν. Ἐντεῦθεν ταῦτα[43]) *καταστρεψάμενοι ἀπῄεσαν*
15 *πάλιν. Ἔνθα δὴ Σεύθης εἶχε στράτευμα ἤδη πλέον τοῦ Ἑλλη-*
νικοῦ· ἔκ τε γὰρ Ὀδρυσῶν πολὺ ἔτι πλείους καταβεβήκεσαν
καὶ οἱ ἀεὶ πειθόμενοι συνεστρατεύοντο. Κατηυλίσθησαν δ'
ἐν τῷ πεδίῳ ὑπὲρ Σηλυβρίας ὅσον πεντήκοντα σταδίους ἀπέ-
16 *χοντες τῆς θαλάττης. Καὶ μισθὸς μὲν οὐδείς πω*) ἐφαίνετο·*
πρὸς δὲ τὸν Ξενοφῶντα οἵ τε στρατιῶται παγχαλέπως εἶχον,
ὅ τε Σεύθης οὐκέτι οἰκείως διέκειτο, ἀλλ' ὁπότε συγγενέ-
σθαι[44]) *αὐτῷ βουλόμενος ἔλθοι*[45]), *πολλαὶ ἤδη ἀσχολίαι*
ἐφαίνοντο.
1 VI. *Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, σχεδὸν ἤδη δύο μηνῶν ὄντων,*
*ἀφικνοῦνται Χαρμῖνός τε ὁ Λάκων καὶ Πολύνικος παρὰ**)*
Θίβρωνος, καὶ λέγουσιν ὅτι Λακεδαιμονίοις δοκεῖ στρατεύεσθαι
[ὡς] ἐπὶ Τισσαφέρνην[46]), *καὶ Θίβρων ἐκπέπλευκεν ὡς πολε-*
μήσων[47]), *καὶ δεῖται ταύτης τῆς στρατιᾶς*[48]) *καὶ λέγει***) ὅτι*
Δαρεικὸς ἑκάστῳ ἔσται μισθὸς τοῦ μηνός, καὶ τοῖς λοχαγοῖς
2 *διμοιρία*[49]), *τοῖς δὲ στρατηγοῖς τετραμοιρία. Ἐπεὶ δ' ἦλθον*
οἱ Λακεδαιμόνιοι, εὐθὺς ὁ Ἡρακλείδης, πυθόμενος ὅτι ἐπὶ[50])
*τὸ στράτευμα ἥκουσι****), λέγει τῷ Σεύθῃ ὅτι κάλλιστον γεγέ-*
νηται· οἱ μὲν γὰρ[51]) *Λακεδαιμόνιοι δέονται τοῦ στρατεύμα-*
τος, σὺ δὲ οὐκέτι δέῃ· ἀποδιδοὺς δὲ τὸ στράτευμα χαριεῖ[52])
αὐτοῖς, σὲ δὲ οὐκέτι ἀπαιτήσουσι[53]) *τὸν μισθόν, ἀλλ' ἀπαλ-*

---

s. III. 5, 9, 50), u. über *κατά* s. III. 2, 13, 31). — 43) *ταῦτα* sc. *χωρία*. — *) *πω* den Verneinungen sich anschliessend, s. I. 2, 26, **). — 44) Inf. des Zweckes s. II. 3, 22, 25). — 45) Opt. im temporellen Satze s. I. 5, 1, 55).
Cap. VI. §. 1. **) *παρά* mit Gen. s. II. 3, 17, 92). — 46) Zum Schutze der kleinasiatischen Griechen, die von Tissaphernes bedroht wurden, s. Xen. hist. Graec. III. 1, 3. — 47) Was liegt in *ὡς* mit Part. Fut.? — 48) *δεῖσθαι* mit Gen. s. IV. 4, 6, 56). — ***) Ueber diese Praes. Ind. s. K. §. 641, An. B. §. 137, An. 7. R. p. 615, 6; — die Bedeutung von *λέγω* s. Lex. b). — 49) Vergl. VII. 3, 36. — 50) *ἐπί* in demselben kausalen Sinne wie oben IV. 5, 19, *); V. 1, 6, *), u. VI. 2, 19, *): nach, mit dem Nebenbegriffe des Holens. — ****) Die Bedeutung von *ἥκω* s. I. 4, 13, 13). — 51) Andere lassen ohne Noth *γάρ* weg. — 52) s. *χαρίζομαι*, vergl. das Fut. att. B. p. 188, u. p. 151, 9. — 53) In wiefern der Plur.? *αἰτεῖν*; mit doppeltem

λάξονται ἐκ τῆς χώρας. Ἀκούσας ταῦτα ὁ Σεύθης κελεύει 3
παράγειν [54])· καὶ ἐπεὶ εἶπον ὅτι ἐπὶ [55]) τὸ στράτευμα ἥκουσι, λέγει ὅτι τὸ στράτευμα ἀποδίδωσι, φίλος τε καὶ σύμμαχος βούλεται εἶναι· καλεῖ τε αὐτοὺς ἐπὶ ξένια [56]) καὶ ἐξένιζε μεγαλοπρεπῶς. Ξενοφῶντα δὲ οὐκ ἐκάλει οὐδὲ τῶν ἄλλων στρατηγῶν οὐδένα. Ἐρωτώντων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων τίς [57]) 4
ἀνὴρ εἴη Ξενοφῶν, ἀπεκρίνατο ὅτι τὰ μὲν ἄλλα [58]) εἴη οὐ κακός [59]), φιλοστρατιώτης δέ, καὶ διὰ τοῦτο χεῖρόν ἐστιν αὐτῷ [60]). Καὶ οἱ [61]) εἶπον· Ἀλλ' ἦ [62]) δημαγωγεῖ ὁ ἀνὴρ τοὺς ἄνδρας; Καὶ ὁ Ἡρακλείδης, Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Ἆρ' οὖν, 5
ἔφασαν, μὴ [63]) καὶ ἡμῖν ἐναντιώσεται *) τῆς ἀπαγωγῆς; Ἀλλ' [64]) ἢν ὑμεῖς, ἔφη ὁ Ἡρακλείδης, συλλέξαντες αὐτοὺς ὑπόσχησθε τὸν μισθόν, ὀλίγον ἐκείνῳ προσσχόντες [65]) ἀποδραμοῦνται [66]) σὺν ὑμῖν. Πῶς ἂν οὖν, ἔφασαν, ἡμῖν συλλε- 6
γεῖεν [67]); Αὔριον ὑμᾶς, ἔφη ὁ Ἡρακλείδης, πρωῒ ἄξομεν πρὸς αὐτούς· καὶ οἶδα, ἔφη, ὅτι ἐπειδὰν ὑμᾶς ἴδωσιν [68]), ἄσμενοι συνδραμοῦνται. Αὕτη μὲν ἡ ἡμέρα οὕτως ἔληξε.

Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἄγουσιν ἐπὶ τὸ στράτευμα τοὺς Λάκωνας 7
Σεύθης τε καὶ Ἡρακλείδης, καὶ συλλέγεται ἡ στρατιά. Τὼ δὲ Λάκωνε ἐλεγέτην ὅτι [69]) Λακεδαιμονίοις δοκεῖ πολεμεῖν Τισσαφέρνει τῷ ὑμᾶς ἀδικήσαντι· ἢν οὖν ἴητε σὺν ἡμῖν, τόν τε ἐχθρὸν τιμωρήσεσθε [70]) καὶ Δαρεικὸν ἕκαστος οἴσει [71]) τοῦ μηνὸς ὑμῶν, λοχαγὸς δὲ τὸ διπλοῦν, στρατηγὸς δὲ τὸ τετραπλοῦν. Καὶ οἱ στρατιῶται ἄσμενοί τε ἤκουσαν καὶ εὐθὺς 8
ἀνίσταταί τις τῶν Ἀρκάδων τοῦ Ξενοφῶντος κατηγορήσων [72]).

Acc. s. I. 1, 10, 59). — 54) sc. αὐτούς, d. h. die lakedämonischen Gesandten. — 55) ἐπί wie N. 50). — 56) ξένια, wie IV. 8, 23, u. V. 5, 2; Andere ziehen ohne Noth ξενίᾳ vor, wie V. 9, 3, 65). — 57) τίς auch in der indirecten Frage s. III. 1, 6, 41). — 58) ἄλλα adverb. Acc. vergl. I. 7, 4, 61). — 59) Warum hier οὐ? — 60) χεῖρον εἶναί τινι, schlechter stehen um oder für Einen. — 61) Ueber καί mit Relat. III. 4, 48, 100). — 62) ἀλλ' ἦ, Frage mit Betheuerung, eine Einwendung in der Form der Frage ausdrückend: doch nicht etwa? s. K. §. 695, 1, u. 696, 4. — 63) ἆρα, Fragpartikel des Zweifels, mit οὐ, wenn mit Bestimmtheit eine bejahende, u. mit μή, wenn eine verneinende Antwort erwartet wird, wie hier: wird er dann nicht etc. s. K. §. 695, 3. — *) ἐναντιόομαι mit περί τινος u. auch ohne Praep. s. Lex. — 64) ἀλλά zu Anfang der Rede s. II. 1, 20, 19). — 65) προςέχω, Lex. c). — 66) s. τρέχω. — 67) s. λέγω mit seinem Aor. Pass.; über den Opt. mit ἄν s. I. 6, 8, 17). — 68) Was liegt hier in dem Aor. Conj.? — 69) ὅτι beim Anführen der directen Rede s. I. 6, 8, 12) u. 18). — 70) τιμωρεῖν mit Acc. s. VII. 1, 25, 79). — 71) s. φέρω. — 72) Die Con-

Παρῆν δὲ καὶ Σεύθης βουλόμενος εἰδέναι τί πραχθήσεται,
καὶ ἐν ἐπηκόῳ[73] *εἱστήκει ἔχων τὸν*[74] *ἑρμηνέα· συνίει*[75] *δὲ*
9 *καὶ αὐτὸς Ἑλληνιστὶ τὰ πλεῖστα. Ἔνθα δὴ λέγει ὁ Ἀρκάς·*
Ἀλλ' ἡμεῖς μέν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, καὶ πάλαι ἂν ἦμεν[76] *παρ'*
ὑμῖν, εἰ μὴ Ξενοφῶν ἡμᾶς δεῦρο πείσας ἀπήγαγεν, ἔνθα δὴ
ἡμεῖς μὲν τὸν δεινὸν χειμῶνα στρατευόμενοι καὶ νύκτα καὶ
ἡμέραν οὐδὲν πεπάμεθα[77]*· ὁ δὲ τοὺς ἡμετέρους πόνους*[78]
ἔχει· καὶ Σεύθης ἰδίᾳ[79] *μὲν ἐκεῖνον πεπλούτικεν, ἡμᾶς δὲ*
10 *ἀποστερεῖ τὸν μισθόν· ὥστε*[80] *ὅ γε*[81] *πρῶτος λέγων ἐγὼ*
μέν, ἔφη, εἰ τοῦτον ἴδοιμι καταλευσθέντα καὶ δόντα δίκην[82]
ὧν[83] *ἡμᾶς περιεῖλκε, καὶ τὸν μισθὸν ἂν*[84] *μοι δοκῶ**) *ἔχειν*
καὶ οὐδὲν ἂν ἔτι τοῖς πεπονημένοις ἄχθεσθαι. Μετὰ τοῦτον
ἄλλος ἀνέστη ὁμοίως καὶ ἄλλος. Ἐκ δὲ τούτου Ξενοφῶν
ἔλεξεν ὧδε·

11 *Ἀλλὰ*[85] *πάντα μὲν ἄρα*[86] *ἄνθρωπον ὄντα προσδοκᾶν*
δεῖ, ὁπότε γε καὶ ἐγὼ νυνὶ ὑφ' ὑμῶν αἰτίας[87] *ἔχω ἐν ᾧ*
πλείστην προθυμίαν ἐμαυτῷ[88] *γε δή μοι δοκῶ*[89] *συνειδέναι*
περὶ ὑμᾶς παρεσχημένος[90]*. Ἀπετραπόμην μέν γε ἤδη οἴκαδε*
ὡρμημένος, οὐ μὰ[91] *τὸν Δία οὔ τι πυνθανόμενος ὑμᾶς εὖ*

---

struction der Compos. mit *κατά* s. K. §. 527, An. Das Part. Fut. s. I. 10, 6, 45). — 73) *ἐν ἐπηκόῳ* vergl. III. 3, 1, 72). — 74) Was wird in dem Artikel liegen? s. I. 2, 9, 8) u. IV. 7, 27, 71). — 75) s. *συνίημι*, Lex. 2); über die Form des Imperf. s. B. p. 229, 3. K. §. 186, An. 2. — 76) *ἄν* mit Ind. der histor. Zeit s. II. 1, 4, 32). — 77) s. das defect. *πάομαι*; Andere unpassend: *πεπαύμεθα*. — 78) unsere Mühen, d. h. den Lohn für unsere Anstrengungen. — 79) *ἰδίᾳ*, separatim, vergl. V. 6, 27, 29). — 80) *ὥστε* mit dem Ind. *δοκῶ* s. I. 1, 8, 44). — 81) *ὅ γε* etc. der wenigstens, Appos. zu *ἐγὼ μέν*. — 82) *δίκην διδόναι* s. II. 6, 21, 79). — 83) Das Relat. ist in dem Cas. des Demonstr. übergegangen u. bildet so einen Adjectivsatz statt des durch *ὅτι* (weil) eingeleiteten Adverbialsatzes, s. K. §. 665, 1. — 84) *ἄν* mit Inf. s. I. 9, 8, 20), u. zwar Inf. Praes. für Fut. s. II. 3, 27, *). — *) s. Lex. 2), a). — 85) *ἀλλά* zu Anfang der Rede, einen oft nur leisen Gegensatz zum Vorhergehenden bildend, mit dem durch ein anderes betontes Wort von ihm getrennten *μέν*, soviel als *μήν*, vergl. I. 7, 6, *); II. 1, 4, 29); u. II. 1, 20, 19). — 86) *ἄρα* drückt als Folgerungs- u. Verbindungspartikel hier Ueberraschung u. Befremden aus über das was Xenoph. nimmer befürchtet hatte, etwa unser eben, doch, also: Wahrlich, man muss doch als Mensch etc. s. K. §. 630, 2; vergl. IV. 2, 15, 75). — 87) *αἰτία* s. Lex. 2). — 88) *ἐμαυτῷ* zu *συνειδέναι* s. Lex. *σύνοιδα*. — 89) videor mihi s. I. 7, 4, 62). — 90) s. *παρέχω*, Lex. 6), a); über die Form des Perf. s. B. p. 283; u. warum das Part. u. der Nom.? — 91) *μά*, Schwurpartikel mit Acc. s. K. §. 478, 7. B. p. 441. R. p. 492, An. 14. mit *οὐ* negativ, s. Lex. 2), durch das folgende *οὔ τι* mehr noch verstärkt: in keiner Hinsicht, ganz u. gar

πράττειν [92]), ἀλλὰ μᾶλλον ἀκούων ἐν ἀπόροις εἶναι, ὡς ὠφελήσων εἴ τι [93]) δυναίμην. Ἐπεὶ δὲ ἦλθον, Σεύθου τουτουὶ [94]) 12
πολλοὺς ἀγγέλους πρὸς ἐμὲ πέμποντος καὶ πολλὰ ὑπισχνουμένου ἐμοί, εἰ πείσαιμι ὑμᾶς πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν, τοῦτο μὲν οὐκ ἐπεχείρησα ποιεῖν, ὡς αὐτοὶ ὑμεῖς ἐπίστασθε, ἦγον δὲ ὅθεν [95]) ᾤόμην τάχιστ᾽ ἂν [96]) ὑμᾶς εἰς τὴν Ἀσίαν διαβῆναι. Ταῦτα γὰρ καὶ βέλτιστα ἐνόμιζον ὑμῖν εἶναι καὶ ὑμᾶς ᾔδειν βουλομένους [97]). Ἐπεὶ δ᾽ Ἀρίσταρχος ἐλθὼν σὺν τριήρεσιν 13
ἐκώλυε [98]) διαπλεῖν ἡμᾶς, ἐκ τούτου, ὅπερ [99]) εἰκὸς δήπου ἦν, συνέλεξα ὑμᾶς, ὅπως βουλευσαίμεθα [100]) ὅ,τι χρὴ ποιεῖν. Οὐκοῦν ὑμεῖς ἀκούοντες μὲν Ἀριστάρχου ἐπιτάττοντος ὑμῖν 14
εἰς Χεῤῥόνησον πορεύεσθαι, ἀκούοντες δὲ Σεύθου πείθοντος ἑαυτῷ συστρατεύεσθαι, πάντες μὲν ἐλέγετε σὺν Σεύθῃ ἰέναι, πάντες δ᾽ ἐψηφίσασθε ταῦτα· Εἴ [1]) τι οὖν ἐγὼ ἐνταῦθα ἠδίκησα, ἀγαγὼν ὑμᾶς ἔνθα [2]) πᾶσιν ὑμῖν ἐδόκει, εἴπατε. Ἐπεί 15
γε μὴν [3]) ψεύδεσθαι [4]) ἤρξατο Σεύθης περὶ [5]) τοῦ μισθοῦ, εἰ μὲν ἐπαινῶ [6]) αὐτόν, δικαίως ἄν με καὶ αἰτιῷσθε καὶ μισοῖτε· εἰ δὲ πρόσθεν αὐτῷ πάντων μάλιστα φίλος ὢν νῦν πάντων διαφορώτατός εἰμι, πῶς ἂν ἔτι δικαίως, ὑμᾶς αἱρούμενος [7]) ἀντὶ Σεύθου, ὑφ᾽ ὑμῶν αἰτίαν ἔχοιμι [8]) περὶ ὧν [9]) πρὸς τοῦτον διαφέρομαι [10]); Ἀλλ᾽ εἴποιτε ἂν ὅτι ἔξεστι [11]) 16
καὶ τὰ ὑμέτερα ἔχοντα [12]) παρὰ [13]) Σεύθου τεχνάζειν. Οὐ-

---

nicht; οὔ τοι, wie Andere lesen, würde heissen: doch nicht gar. — 92) πράσσω mit εὖ, scheinbar intransitiv, s. Lex. 2). — 93) τι adverb. Acc. s. III. 1, 37, 98). — 94) Das Iota demonstr. s. B. §. 80, 2. — 95) Ueber ὅθεν s. I. 3, 17, *). — 96) In wiefern ἄν mit Inf.? — 97) Das Part. wie N. 90). — 98) κωλύω mit Inf. selten ohne μή, wie auch IV. 3, 3, u. VII. 6, 25; aber nicht VII. 6, 29; s. K. §. 607, 2. — 99) ὅπερ etc. ist Nebenbestimmung zu συνέλεξα. — 100) Warum der Opt.? In wiefern Andere: βουλευσόμεθα u. βουλευσώμεθα? vergl. I. 4, 16, 42). — 1) Andere haben hier eine directe Frage ohne εἰ u. εἴπατε — 2) ἔνθα vergl. V. 6, 31, 51). — 3) Der Zusammenhang erfordert also zu konstruiren: wohl mögt ihr mich, wenn ich den Seuthes, nachdem er etc. Andere: ἐπεὶ δὲ ὑμῖν. — 4) s. ψεύδω Lex. 2), b). — 5) περί kausal, vergl. III. 2, 15, 37). — 6) Der Ind. Praes., um die Bedingung als rein object., in der Gegenwart noch fortbestehend, auszudrücken; während die Folge immerhin als blosse Vermuthung mit subject. Ungewissheit durch den Opt. mit ἄν bezeichnet werden kann, s. K. §. 679, b. — 7) Ueber αἱρεῖσθαί τι ἀντί τινος s. I. 7, 3, 57), u. I. 7, 4, 69). — 8) αἰτίαν ἔχειν, s. Lex. 2); über den Opt. mit ἄν s. I. 6, 8, 17): worin wird die Supposition liegen? — 9) für τούτων περὶ ὧν. — 10) διαφέρεσθαι πρός τινα περί τινος, s. Lex. 2), b). — 11) Ueber ἔξεστι vergl. II. 6, 12, 46). — 12) sc. ἐμέ. — 13) παρά mit Gen.

κοῦν[14]) *δῆλον τοῦτό γε ὅτι, εἴπερ ἐμοὶ ἐτέλει τι Σεύθης,*
οὐχ οὕτως ἐτέλει δήπου ὡς ὧν[15]) *τε ἐμοὶ δοίη στέροιτο*[16])
καὶ ἄλλα ὑμῖν ἀποτίσειεν; Ἀλλ' οἶμαι, εἰ ἐδίδου[17]), *ἐπὶ*
τούτῳ[18]) *ἂν ἐδίδου ὅπως ἐμοὶ δοὺς μεῖον μὴ ἀποδοίη*[19]) *ὑμῖν*
17 *τὸ πλεῖον. Εἰ τοίνυν οὕτως ἔχειν*[20]) *οἴεσθε, ἔξεστιν*[21]) *ὑμῖν*
αὐτίκα μάλα ματαίαν ταύτην τὴν πρᾶξιν ἀμφοτέροις ἡμῖν
ποιῆσαι, ἐὰν πράττητε[22]) *αὐτὸν τὰ χρήματα. Δῆλον γὰρ*
ὅτι Σεύθης, εἰ ἔχω τι παρ' αὐτοῦ[23]), *ἀπαιτήσει με*[24]), *καὶ*
ἀπαιτήσει μέντοι δικαίως, ἐὰν μὴ βεβαιῶ τὴν πρᾶξιν[25]) *αὐτῷ*
18 *ἐφ' ᾗ*[26]) *ἐδωροδόκουν. Ἀλλὰ πολλοῦ μοι δοκῶ δεῖν τὰ*
ὑμέτερα ἔχειν[27])· *ὀμνύω γὰρ ὑμῖν θεοὺς*[28]) *ἅπαντας καὶ*
πάσας μηδ' ἃ ἐμοὶ ἰδίᾳ ὑπέσχετο Σεύθης ἔχειν· πάρεστι δὲ
19 *καὶ αὐτὸς καὶ ἀκούων σύνοιδέ μοι εἰ ἐπιορκῶ. Ἵνα δὲ μᾶλλον*
θαυμάσητε, συνεπόμνυμι μηδὲ ἃ οἱ ἄλλοι στρατηγοὶ ἔλαβον[29])
20 *εἰληφέναι, μὴ τοίνυν μηδὲ*[30]) *ὅσα τῶν λοχαγῶν ἔνιοι. Καὶ*
τί δὴ ταῦτ' ἐποίουν; Ὤιμην, ὦ ἄνδρες, ὅσῳ μᾶλλον συμ-
φέροιμι[31]) *τούτῳ τὴν τότε πενίαν, τοσούτῳ μᾶλλον αὐτὸν*
φίλον μοι ἔσεσθαι ὁπότε δυνασθείη[32]). *Ἐγὼ δὲ ἅμα τε ὁρῶ*
αὐτὸν εὖ πράττοντα[33]), *καὶ γιγνώσκω δὴ αὐτοῦ τὴν γνώ-*
21 *μην. Εἴποι δή τις ἂν*[34]), *οὔκουν αἰσχύνῃ*[35]) *οὕτω μωρῶς*
ἐξαπατώμενος; Ναὶ μὰ[36]) *Δία, ᾐσχυνόμην*[37]) *μέντοι*[38]), *εἰ*

---

kausal, zur Angabe des Urhebers; von, wie oben nach *λαμβάνειν* s. III. 4, 8; vergl. I. 9, 1, 96). — 14) Ueber *οὐκοῦν* vergl. II. 5, 24, 16). — 15) Attraction des Relat. s. I. 7, 3, 53); u. über den folgenden Opt. im relat. Satze s. II. 5, 32, 48). — 16) *στέρομαι* s. die passive Nebenform zu *στερέω*, mit Gen. s. K. §. 442. — 17) sc. *τι ἐμοί*; über den Ind. der histor. Zeiten im hypoth. Satze s. oben §. 9, 76). — 18) *ἐπί* mit Dat. für Zweck u. Bedingung s. II. 4, 5, 94); u. II. 4, 8, 18). — 19) Warum der Opt. im Finalsatze u. warum *μή*? — 20) *ἔχειν* mit Adv. s. II. 3, 18, 1). — 21) *ἔξεστιν* s. N. 11). — 22) *πράττειν* mit Acc. der Person u. Sache, s. Lex. 3), b); u. warum *ἐάν* mit Conj.? — 23) *παρά* mit Gen. s. N. 13). — 24) Ueber *αἰτεῖν* mit Acc. s. I. 1, 10, 59). — 25) s. Lex. *βεβαιόω*. — 26) *ἐπί* mit Dat. s. N. 18). — 27) multum abesse ut habeam; über den Gen. *πολλοῦ* bei *δεῖν* vergl. V. 4, 32, 18), u. VII. 1, 41, 39). — 28) *ὀμνύω* mit Acc. s. II. 5, 7, 25). — 29) Aor. für Perf. s. I. 6, 6, 84). — 30) imo nequidem, ja nicht einmal. — 31) *συμφέρειν τί τινι*, s. Lex. 2). — 32) den Opt. im temporellen Satze s. I. 5, 1, 55). — 33) *εὖ πράσσειν* s. VII. 6, 11, 92). — 34) *ἄν* mit Opt. als Nachsatz einer Suppos. s. I. 6, 8, 17). — 35) *αἰσχύνεσθαι*, wie die übrigen Verba der Gemüthsstimmungen u. Affecte, mit Part., wenn der die Scham bewirkende Gegenstand noch fortdauernd ist, verschieden vom Inf. s. K. §. 569, An. — 36) *ναὶ μά* s. V. 8, 6, 20). — 37) Ueber die Ellipse des hier in der Apodosis beim Ind. der histor. Zeitform zu erwartenden *ἄν*, indem das Prädi-

ὑπὸ πολεμίου γε ὄντος ἐξηπατήθην· φίλῳ δὲ ὄντι ἐξαπατᾶν
αἴσχιόν μοι δοκεῖ εἶναι ἢ ἐξαπατᾶσθαι. Ἐπεί[39]), εἴ γε[40]) 22
πρὸς φίλους ἐστὶ φυλακή, πᾶσαν οἶδα ὑμᾶς διαφυλαξαμένους
ὡς[41]) μὴ παρασχεῖν τούτῳ πρόφασιν δικαίαν μὴ ἀποδιδόναι
ὑμῖν ἃ ὑπέσχετο· οὔτε γὰρ ἠδικήσαμεν τοῦτον οὐδέν, οὔτε
κατεβλακεύσαμεν τὰ τούτου, οὔτε μὴν[42]) κατεδειλιάσαμεν
οὐδὲν ἐφ' ὅ,τι[43]) ἡμᾶς οὗτος παρεκάλεσεν. Ἀλλά, φαίητε 23
ἄν[44]), ἔδει τὰ ἐνέχυρα[45]) τότε λαβεῖν, ὡς μηδ', εἰ ἐβούλετο,
ἐδύνατο ἂν[46]) ταῦτα ἐξαπατᾶν. Πρὸς ταῦτα δὲ ἀκούσατε ἃ
ἐγὼ οὐκ ἄν ποτε εἶπον[47]) τούτου ἐναντίον[48]), εἰ μή μοι
παντάπασιν ἀγνώμονες ἐδοκεῖτε εἶναι ἢ λίαν εἰς ἐμὲ ἀχάριστοι.
Ἀναμνήσθητε[49]) γὰρ ἐν ποίοις τισὶν ὄντες πράγμασιν[50]) ἐτυγ- 24
χάνετε[51]), ἐξ ὧν ὑμᾶς ἐγὼ ἀνήγαγον πρὸς Σεύθην. Οὐκ
εἰς μὲν Πέρινθον, εἰ προςίητε[52]) τῇ πόλει, Ἀρίσταρχος ὑμᾶς
ὁ Λακεδαιμόνιος οὐκ[53]) εἴα εἰςιέναι ἀποκλείσας τὰς πύλας;
ὑπαίθριοι[54]) δ' ἔξω ἐστρατοπεδεύετε; μέσος δὲ χειμὼν ἦν;
ἀγορᾷ δὲ ἐχρῆσθε σπάνια μὲν ὁρῶντες τὰ ὤνια, σπάνια δ'
ἔχοντες ὅτων[55]) ὠνήσεσθε; ἀνάγκη δὲ ἦν μένειν ἐπὶ Θρᾴ- 25
κης[56]); τριήρεις γὰρ ἐφορμοῦσαι ἐκώλυον διαπλεῖν· εἰ δὲ μένοι
τις, ἐν πολεμίᾳ εἶναι[57]); ἔνθα πολλοὶ μὲν ἱππεῖς ἦσαν ἐναν-
τίοι, πολλοὶ δὲ πελτασταί. Ἡμῖν δὲ ὁπλιτικὸν[58]) μὲν ἦν ᾧ 26

---

kat als wirkliche Thatsache hingestellt wird, s. K. §. 683, 1. B. §. 139, An. 9, 1). R. p. 588, An. 2. — 38) *μέντοι*, allerdings. — 39) *ἐπεί* einen Grund ausdrückend: indem, sintemal. — 40) *εἴ γε* etc. wenn anders, wenigstens wenn etc. — 41) *ὡς* mit Inf. entweder im Sinne von *ὥςτε* als Folgesatz, oder als blosses Zeichen der Objectivität, wie öfters auch *ὅτι* beim Inf., vergl. V. 9, 29, 50). — 42) *οὔτε μήν*, neque vero; über die Bekräftigung von *μήν* s. III. 1, 17, 93). — 43) *ἐπί* mit Acc. kausal, Zweck u. Absicht ausdrückend, s. K. §. 533, 3), a). — 44) Was liegt in *ἄν* mit Opt.? s. I. 9, 3, 1). — 45) Warum mit Artikel, den Andere unpassend weglassen? vergl. VII. 2, 8, *). — 46) *ὡς* sowie *ἵνα* (seltener *ὅπως*) mit dem Ind. der histor. Zeitformen, wenn eine nicht erreichte, oder nicht zu erreichende Absicht ausgedrückt werden soll, s. K. §. 649; u. zwar mit *ἄν*, welches Andere auch weglassen, um die Aussage als bedingt möglich hervor zu heben, s. K. §. 642, 2. M. §. 520. R. p. 628, 12. — 47) Was liegt auch hier in dem Ind. der histor. Zeit mit *ἄν*? s. II. 1, 4, 32). — 48) Die Adverb. der Nähe mit Gen. partit. s. K. §. 450, ddd). R. p. 518, An. 7. — 49) s. *μιμνήσκω*. — 50) *πράγματα* s. II. 1, 16, 2). — 51) Warum das Imperf.? — 52) Ueber *εἰ* mit Conj. s. III. 1, 36, 96); Andere ziehen den Opt. vor, noch Andere lesen: *προςῆτε πόλιν* ohne *εἰ*. — 53) Ueber das wiederholte *οὐκ* vergl. III. 1, 29, 62). — 54) Ueber das Adj. *ὑπαίθριοι* vergl. II. 2, 17, 7). — 55) *ὅτων* vergl. *ὅτου* III. 1, 20, 14); warum mit Ind. Fut.? — 56) And. ziehen ohne Noth den Dat. vor. — 57) sc. *ἀνάγκη ἦν*. — 58) für

ἀθρόοι μὲν ἰόντες ἐπὶ τὰς κώμας ἴσως ἂν ἐδυνάμεθα[59] σῖτον
λαμβάνειν οὐδέν τι ἄφθονον, ὅτῳ[60] δὲ διώκοντες ἂν[61] ἢ
ἀνδράποδα ἢ πρόβατα κατελαμβάνομεν οὐκ ἦν ἡμῖν· οὔτε
γὰρ ἱππικὸν οὔτε πελταστικὸν ἔτι ἐγὼ συνεστηκὸς[62] κατέλα-
27 βον παρ' ὑμῖν. Εἰ οὖν, ἐν τοιαύτῃ ἀνάγκῃ ὄντων ὑμῶν,
μηδ' ὁντιναοῦν[63] μισθὸν προςαιτήσας, Σεύθην σύμμαχον
ὑμῖν προςέλαβον, ἔχοντα καὶ ἱππέας καὶ πελταστάς, ὧν ὑμεῖς
προςεδεῖσθε, ἦ[64] κακῶς ἂν[65] ἐδόκουν ὑμῖν βεβουλεῦσθαι
28 [πρὸ ὑμῶν[66]]; Τούτων γὰρ δήπου κοινωνήσαντες καὶ σῖτον
ἀφθονώτερον ἐν ταῖς κώμαις εὑρίσκετε διὰ τὸ ἀναγκάζεσθαι
τοὺς Θρᾷκας κατὰ σπουδὴν μᾶλλον[67] φεύγειν, καὶ προβά-
29 των καὶ ἀνδραπόδων μετέσχετε. Καὶ πολέμιον οὐκέτι οὐδένα
ἑωρῶμεν ἐπειδὴ τὸ ἱππικὸν ἡμῖν προςεγένετο· τέως δὲ θαῤῥα-
λέως ἡμῖν ἐφείποντο οἱ πολέμιοι καὶ ἱππικῷ καὶ πελταστικῷ,
κωλύοντες μηδαμῇ[68] κατ' ὀλίγους[69] ἀποσκεδαννυμένους τὰ
30 ἐπιτήδεια ἀφθονώτερα ἡμᾶς πορίζεσθαι. Εἰ δὲ δὴ ὁ συμ-
παρέχων ὑμῖν ταύτην τὴν ἀσφάλειαν μὴ πάνυ πολὺν μισθὸν
προςετέλει τῆς ἀσφαλείας[70], τοῦτο δὴ τὸ πάθημα τὸ σχέτλιον
καὶ διὰ τοῦτο οὐδαμῇ οἴεσθε χρῆναι ζῶντα ἐμὲ ἀνεῖναι[71];
31 Νῦν δὲ δὴ πῶς ἀπέρχεσθε; οὐ[72] διαχειμάσαντες μὲν ἐν
ἀφθόνοις τοῖς ἐπιτηδείοις, περιττὸν δ' ἔχοντες [τοῦτο] εἴ τι
ἐλάβετε παρὰ Σεύθου; Τὰ γὰρ τῶν πολεμίων ἐδαπανᾶτε.
Καὶ ταῦτα πράττοντες οὔτε ἄνδρας ἐπείδετε ὑμῶν αὐτῶν
32 ἀποθανόντας οὔτε ζῶντας[73] ἀπεβάλετε. Εἰ δέ τι καλὸν[74]
πρὸς τοὺς ἐν τῇ Ἀσίᾳ βαρβάρους ἐπέπρακτο ὑμῖν[75], οὐ καὶ
ἐκεῖνο σῶν[76] ἔχετε καὶ πρὸς ἐκείνοις[77] νῦν ἄλλην εὔκλειαν

ὁπλῖται, oder sc. στράτευμα. — 59) Worin liegt die Bedingung zu ἄν mit der histor. Zeit des Ind.? u. was drückt der hypoth. Satz hier aus? — 60) ὅτῳ auf das folgende οὐκ ἦν sc. τί (d. h. ἱππεῖς) bezogen. — 61) Wohin wird ἄν gehören? — 62) bestehend, d. h. im Stande, zu Etwas tauglich; die Zeitbedeutung s. B. p. 223, 3. — 63) Ueber das angehängte οὖν s. B. §. 116, 9. — 64) Andere lassen das interrogat. ἦ weg. — 65) ἄν zum Inf. s. I. 9, 8, 20). — 66) Kr. will πρὸ ὑμῶν als Erklärung zu ὑμῖν u. dieses nicht von ἐδόκουν abhängig betrachten; sollte aber denn das Eine oder Andere nicht überflüssig erscheinen? — 67) mehr, d. h. als es sonst geschehen seyn würde. — 68) Ueber die Negation nach κωλύειν s. II. 5, 29, 39). — 69) κατά für die Art u. Weise, vergl. I. 8, 9, 72). — 70) Vergl. μισθὸν τῆς σωτηρίας V. 6, 31, 52). — 71) s. ἀνίημι Lex. 2); Andere: ἐᾶν εἶναι. — 72) sc. ἀπέρχεσθε. — 73) d. h. durch Gefangenschaft. — 74) etwas Ruhmvolles. — 75) den Dat. bei Pass. s. I. 8, 12, 89). — 76) für σάον. — 77) ἐκείνοις auf das kollect. τὶ καλόν bezogen, vergl.

προςειλήφατε καὶ τοὺς ἐν τῇ Εὐρώπῃ Θρᾷκας ἐφ' οὓς ἐστρατεύσασθε κρατήσαντες; Ἐγὼ μὲν ὑμᾶς φημὶ [78]) δικαίως ἂν [79]) ὦν [80]) ἐμοὶ χαλεπαίνετε, τούτων τοῖς θεοῖς χάριν εἰδέναι ὡς ἀγαθῶν. Καὶ τὰ μὲν δὴ ὑμέτερα τοιαῦτα. Ἄγετε δὲ πρὸς 33
θεῶν [81]) καὶ τὰ ἐμὰ σκέψασθε ὡς ἔχει. Ἐγὼ γὰρ ὅτε μὲν πρότερον ἀπῇρα [82]) οἴκαδε, ἔχων μὲν ἔπαινον πολὺν πρὸς ὑμῶν ἀπεπορευόμην, ἔχων δὲ δι' ὑμᾶς καὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων εὔκλειαν. Ἐπιστευόμην [83]) δὲ ὑπὸ Λακεδαιμονίων· οὐ γὰρ ἄν με ἔπεμπον [84]) πάλιν πρὸς ὑμᾶς. Νῦν δὲ ἀπέρ- 34
χομαι πρὸς μὲν Λακεδαιμονίους ὑφ' ὑμῶν διαβεβλημένος, Σεύθῃ δὲ ἀπηχθημένος ὑπὲρ ὑμῶν, ὃν ἤλπισ' [85]) ἂν εὖ ποιήσας [86]) μεθ' ὑμῶν ἀποστροφὴν καὶ ἐμοὶ καλὴν καὶ παισίν, εἰ γένοιντο [87]), καταθήσεσθαι [88]). Ὑμεῖς δ', ὑπὲρ ὧν ἐγὼ 35
ἀπήχθημαί τε πλεῖστα καὶ ταῦτα [89]) πολὺ κρείττοσιν ἐμαυτοῦ, πραγματευόμενός τε οὐδὲ νῦν πω πέπαυμαι [90]) ὅ,τι δύναμαι ἀγαθὸν ὑμῖν [91]), τοιαύτην ἔχετε γνώμην περὶ ἐμοῦ. Ἀλλ' [92]) 36
ἔχετε μέν με οὔτε φεύγοντα λαβόντες οὔτε ἀποδιδράσκοντα· ἢν δὲ ποιήσητε [93]) ἃ λέγετε, ἴστε ὅτι ἄνδρα κατακανόντες ἔσεσθε [94]) πολλὰ μὲν δὴ πρὸ ὑμῶν ἀγρυπνήσαντα, πολλὰ δὲ σὺν ὑμῖν πονήσαντα καὶ κινδυνεύσαντα καὶ ἐν τῷ μέρει καὶ παρὰ τὸ μέρος [95]), θεῶν δ' ἵλεων ὄντων, καὶ τρόπαια βαρβάρων [96]) πολλὰ δὴ σὺν ὑμῖν στησάμενον, ὅπως δέ γε τῶν Ἑλλήνων μηδενὶ πολέμιοι γένοισθε [97]), πᾶν ὅσον ἐγὼ ἐδυνάμην [98])

I. 4, 8, 88). — 78) Die Bedeutung von φημί im Praes. s. B. §. 109, 2, 2). — 79) ἄν zum Inf. s. N. 65). — 80) sonst auch mit Dat. s. V. 5, 24, 8). — 81) πρός mit Gen. Beschwörungsformel, s. II. 1, 17, 4). — 82) s. ἀπαίρω, Lex. 2). — 83) s. πιστεύω, Lex. 3). — 84) ἄν mit Ind. der histor. Zeitform, als Nachsatz der aus dem Vorigen zu ergänzenden Bedingung: εἰ ἠπίστουν; u. welche Möglichkeit liegt darin? s. R. p. 587. ββ); vergl. oben 47). — 85) Andere: ἤλπιζον. — 86) ποιεῖν mit Acc. der Person s. I. 9, 11, 27). — 87) Andere: εἰ γένοιτο, si fors ita voluerit. — 88) s. κατατίθημι, Lex. 3), durch das vorhergehende ἄν bedingt, s. I. 9, 8, 20). — 89) καὶ ταῦτα s. II. 4, 15, 43). — 90) s. παύω, Lex. 2). — 91) ἀγαθὸν ὑμῖν von πραγματευόμενος abhängig. — 92) ἀλλά zu Anfang der Rede, s. I. 7, 6, *). — 93) Was liegt im Aor. Conj. des hypoth. Satzes? — 94) Umschreibung des einfachen Fut. durch εἶναι mit Part., um das Prädikat mit mehr Nachdruck hervor zu heben, s. K. §. 362, 3. M. §. 498. R. p. 569, 12. — 95) et ex officio et praeter officium; über παρά vergl. παρὰ τὴν δόξαν, s. II. 1, 18, 14), u. II. 4, 5, 95). — 96) βαρβάρων, Objects-Gen.: über die Barb. — 97) In wiefern Andere: γένησθε im Finalsatze? — 98) Uebergang in die erste Person, da er im Uebrigen von sich als Object re-

37 πρὸς ὑμᾶς[99]) διατεινάμενον[100]). Καὶ γὰρ οὖν νῦν ὑμῖν ἔξεστιν[1]) ἀνεπιλήπτως πορεύεσθαι ὅπη ἂν ἔλησθε[2]) καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν[3]). Ὑμεῖς δέ, ὅτι[4]) πολλὴ ὑμῖν εὐπορία φαίνεται καὶ πλέετε ἔνθα[5]) δὴ ἐπιθυμεῖτε πάλαι, δέονται δὲ ὑμῶν οἱ τὸ μέγιστον[6]) δυνάμενοι, μισθὸς δὲ φαίνεται, ἡγεμόνες δὲ ἥκουσι Λακεδαιμόνιοι οἱ κράτιστοι νομιζόμενοι εἶναι, νῦν δὴ καιρὸς δοκεῖ ὑμῖν εἶναι[7]) ὡς τάχιστα
38 ἐμὲ κατακανεῖν. Οὐ μὴν[8]), ὅτε γε ἐν τοῖς ἀπόροις ἦμεν, ὦ πάντων μνημονικώτατοι[9])· ἀλλὰ καὶ πατέρα ἐμὲ ἐκαλεῖτε καὶ ἀεὶ ὡς εὐεργέτου μεμνῆσθαι ὑπισχνεῖσθε. Οὐ μέντοι ἀγνώμονες οὐδὲ οὗτοί[10]) εἰσιν οἱ νῦν ἥκοντες ἐφ' ὑμᾶς· ὥστε[11]), ὡς ἐγὼ οἶμαι, οὐδὲ[12]) τούτοις δοκεῖτε βελτίονες εἶναι τοιοῦτοι ὄντες περὶ ἐμέ[13]). Ταῦτ' εἰπὼν ἐπαύσατο.

39 Χαρμῖνος δὲ ὁ Λακεδαιμόνιος ἀναστὰς εἶπεν οὑτωσί· Ἀλλ' ἐμοὶ μέντοι, ὦ ἄνδρες, οὐ δικαίως γε δοκεῖτε τῷ ἀνδρὶ τούτῳ χαλεπαίνειν· ἔχω[14]) γὰρ καὶ αὐτὸς αὐτῷ μαρτυρῆσαι. Σεύθης γάρ, ἐρωτῶντος ἐμοῦ καὶ Πολυνίκου περὶ Ξενοφῶντος, τίς[15]) ἀνὴρ εἴη, ἄλλο μὲν οὐδὲν εἶχε μέμψασθαι, ἄγαν δὲ φιλοστρατιώτην ἔφη αὐτὸν εἶναι· διὸ καὶ χεῖρον αὐτῷ εἶναι[16]) πρὸς ἡμῶν τε τῶν Λακεδαιμονίων[17]) καὶ πρὸς αὐτοῦ.
40 Ἀναστὰς ἐπὶ τούτῳ Εὐρύλοχος Λουσιάτης Ἀρκὰς εἶπε· Δοκεῖ δέ μοι, ὦ ἄνδρες Λακεδαιμόνιοι, τοῦτο[18]) ὑμᾶς πρῶτον ἡμῶν στρατηγῆσαι[19]), παρὰ Σεύθου ἡμῖν τὸν μισθὸν ἀναπρᾶξαι

---

dete. — 99) gegen euch, d. h. gegen eueren Willen; anspielend auf das in VI. 4, 11 etc. u. VII. 1, 18, etc. Erwähnte. — 100) s. διατείνω, Lex. 3). — 1) ἔξεστι s. II. 6, 12, 46), u. III. 1, 22, 24). — 2) ἄν im relat. Satze mit Conj. s. I. 7, 7. 89); u. was liegt im Aor.? — 3) Vergl. III. 2, 13, 31). — 4) ὅτι, weil, dem hier vorkommenden ὅτε wohl vorzuziehen, indem so das Ganze mit Ironie als Grund zu ihrem ungerechten Verfahren dargestellt wird. — 5) ἔνθα s. V. 6, 31, 51). — 6) Der Artikel, den Andere hier weglassen, gibt dem Superl. noch mehr Steigerung. — 7) Zu dem vorhergehenden ὑμεῖς dürfte man hier etwa: καιρὸν νομίζετε εἶναι erwarten, oder es müsste auch dort ὑμῖν heissen; indessen bei der mit Heftigkeit ausgesprochenen Rede ist wohl der Anfang vergessen u. eine Anakoluthie entstanden, vergl. III. 2, 11, 26); IV. 2, 12, 65). — 8) sc. οὕτως ἐδόκει ὑμῖν. — 9) ist als Ironie zu fassen. — 10) die lakedäm. Abgesandten Charminos u. Polynikos. — 11) ὥστε mit Ind. s. I. 1, 8, 44). — 12) οὐδέ — οὐδέ s. III. 1, 27, 49). — 13) Ueber περί mit Acc. in kausaler Beziehung, s. III. 2, 20, 71). — 14) ἔχω, Lex. 3). — 15) τίς in der indirecten Frage, s. III. 1, 6, 41). — 16) χεῖρον εἶναι s. oben VII. 6, 4, 60). — 17) πρός mit Gen. kausal, vergl. III. 1, 5, 35); u. über die Appos. zum Pron. person. s. I. 7. 7, 91). — 18) τοῦτο adverb. Acc.: in soweit, in der Hinsicht. — 19) στρατηγεῖν mit

ἢ ἑκόντος ἢ ἄκοντος, καὶ μὴ πρότερον ἡμᾶς ἀπαγαγεῖν. Πο- 41
λυκράτης δὲ Ἀθηναῖος εἶπεν ἀναστὰς ὑπὲρ[20]) Ξενοφῶντος·
Ὁρῶ γε μήν, ἔφη, ὦ ἄνδρες, καὶ Ἡρακλείδην ἐνταῦθα πα-
ρόντα, ὃς παραλαβὼν τὰ χρήματα ἃ ἡμεῖς ἐπονήσαμεν, ταῦτα
ἀποδόμενος[21]) οὔτε Σεύθῃ ἀπέδωκεν οὔτε ἡμῖν τὰ γενό-
μενα[22]), ἀλλ' αὐτὸς κλέψας πέπαται[23]). Ἢν οὖν σωφρο-
νῶμεν, ἑξόμεθα αὐτοῦ[24])· οὐ γὰρ δὴ οὗτός γε, ἔφη, Θρᾴξ
ἐστιν, ἀλλ' Ἕλλην ὢν Ἕλληνας ἀδικεῖ.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ Ἡρακλείδης μᾶλλον ἐξεπλάγη· καὶ 42
προσελθὼν τῷ Σεύθῃ λέγει· Ἡμεῖς ἢν σωφρονῶμεν[25]), ἄπιμεν
ἐντεῦθεν ἐκ τῆς τούτων ἐπικρατείας[26]). Καὶ ἀναβάντες ἐπὶ
τοὺς ἵππους ᾤχοντο ἀπελαύνοντες εἰς τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον.
Καὶ ἐντεῦθεν Σεύθης πέμπει Ἀβροζέλμην τὸν ἑαυτοῦ ἑρμηνέα 43
πρὸς Ξενοφῶντα καὶ κελεύει αὐτὸν καταμεῖναι παρ' ἑαυτῷ
ἔχοντα χιλίους ὁπλίτας· καὶ ὑπισχνεῖται αὐτῷ ἀποδώσειν τά
τε χωρία τὰ ἐπὶ θαλάττῃ καὶ τὰ ἄλλα ἃ ὑπέσχετο[27]). Καὶ
ἐν ἀποῤῥήτῳ ποιησάμενος λέγει[28]) ὅτι ἀκήκοε Πολυνίκου[29])
ὡς, εἰ ὑποχείριος ἔσται Λακεδαιμονίοις, σαφῶς ἀποθανοῖτο
ὑπὸ Θίβρωνος. Ἐπέστελλον δὲ ταῦτα καὶ ἄλλοι πολλοὶ [ξένοι] 44
τῷ Ξενοφῶντι ὡς διαβεβλημένος εἴη καὶ φυλάττεσθαι δέοι.
Ὁ δὲ ἀκούων ταῦτα δύο ἱερεῖα λαβὼν ἐθύετο τῷ Διὶ τῷ
βασιλεῖ πότερά οἱ λῷον καὶ ἄμεινον[30]) εἴη μένειν παρὰ Σεύθῃ
ἐφ' οἷς[31]) Σεύθης λέγει, ἢ ἀπιέναι σὺν τῷ στρατεύματι.
Ἀναιρεῖ[32]) δὲ αὐτῷ ἀπιέναι.

VII. Ἐντεῦθεν Σεύθης μὲν ἀπεστρατοπεδεύσατο προ- 1
σωτέρω[33])· οἱ δὲ Ἕλληνες ἐσκήνησαν εἰς κώμας ὅθεν ἔμελλον
πλεῖστα ἐπισιτισάμενοι ἐπὶ θάλατταν ἥξειν[34]). Αἱ δὲ κῶμαι

Gen. s. III. 2, 27, 10). — 20) *ὑπέρ* s. IV. 8, 24, 57). — 21) *ἀποδίδωμι* s. Lex. 3) Med. — 22) das Erlöste. — 23) s. das nur im Aor. u. Perf. vorkommende *πάομαι*. — 24) *ἔχειν* mit Gen. u. zwar im Med.: sich an Etwas halten, s. Lex. 2). — 25) Warum der Conj.? — 26) Der Bereich. — 27) Aor. für Plusqu. s. I. 7, 18, 23); die Versprechungen s. VII. 2, 25, u. 38. — 28) insgeheim u. unter der Bedingung des Verschweigens sagen, s. Lex. s. v. *ἀπόῤῥητος*, 2). — 29) Ueber den Gen. s. I. 8, 13, 91). — 30) *λῷον καὶ ἄμεινον*, zur Verstärkung des Begriffs mit einander verbunden, vergl. V. 10, 15, 21), u. I. 7, 3, *). — 31) *ἐπί* mit Dat. zur Angabe der Bedingung s. III. 5, 18, 99), u. IV. 2, 19, 83). — 32) sc. *ὁ Ζεύς*, sonst *ἀναιρέω* gewöhnlich nur von Orakelsprüchen, s. III. 1, 6, 47).

Cap. VII. §. 1. 33) die Comparation der Partikeln s. B. §. 115, 6; vergl. III. 4, 1, 49). — 34) *μέλλω* mit Inf. s. I. 9, 28, 3). —

2 αὗται ἦσαν δεδομέναι ὑπὸ Σεύθου Μηδοσάδῃ. Ὁρῶν οὖν
ὁ Μηδοσάδης δαπανώμενα[35] τὰ ἑαυτοῦ ἐν ταῖς κώμαις ὑπὸ
τῶν Ἑλλήνων χαλεπῶς ἔφερε[36]· καὶ λαβὼν ἄνδρα Ὀδρύσην
δυνατώτατον τῶν ἄνωθεν καταβεβηκότων καὶ ἱππέας ὅσον[37]
πεντήκοντα ἔρχεται καὶ προκαλεῖται Ξενοφῶντα ἐκ τοῦ Ἑλλη-
νικοῦ στρατεύματος. Καὶ ὃς[38] λαβών τινας τῶν λοχαγῶν
3 καὶ ἄλλους τινὰς τῶν ἐπιτηδείων προςέρχεται. Ἔνθα δὴ λέγει
ὁ Μηδοσάδης· Ἀδικεῖτε, ὦ Ξενοφῶν, τὰς ἡμετέρας κώμας
πορθοῦντες. Προλέγομεν οὖν ὑμῖν, ἐγώ τε ὑπὲρ Σεύθου[39]
καὶ ὅδε ὁ ἀνὴρ παρὰ Μηδόκου[40] ἥκων τοῦ ἄνω βασιλέως[41],
ἀπιέναι ἐκ τῆς χώρας· εἰ δὲ μή, οὐκ ἐπιτρέψομεν ὑμῖν[42],
ἀλλ' ἐὰν ποιῆτε κακῶς τὴν ἡμετέραν χώραν, ὡς πολεμίους
ἀλεξόμεθα[43].
4 Ὁ δὲ Ξενοφῶν ἀκούσας ταῦτα εἶπεν· Ἀλλὰ σοὶ μὲν
τοιαῦτα λέγοντι καὶ ἀποκρίνασθαι χαλεπόν· τοῦδε δ' ἕνεκα
τοῦ νεανίσκου λέξω, ἵν' εἰδῇ[44] οἷοί τε ὑμεῖς ἐστε καὶ οἷοι
5 ἡμεῖς. Ἡμεῖς μὲν γάρ, ἔφη, πρὶν φίλοι γενέσθαι[45] ὑμῖν,
ἐπορευόμεθα διὰ ταύτης τῆς χώρας, ὅποι ἐβουλόμεθα, ἣν
μὲν ἐθέλοιμεν[46] πορθοῦντες, ἣν δ' ἐθέλοιμεν [κατα]καίοντες·
6 καὶ σὺ ὁπότε πρὸς ἡμᾶς ἦλθες[47] πρεσβεύων, ηὐλίζου παρ'
ἡμῖν οὐδένα φοβούμενος τῶν πολεμίων· ὑμεῖς δὲ οὐκ ἦτε εἰς
τήνδε τὴν χώραν, ἤ, εἴ ποτε ἔλθοιτε, ὡς ἐν κρειττόνων[48]
7 χώρᾳ ηὐλίζεσθε ἐγκεχαλινωμένοις τοῖς ἵπποις. Ἐπεὶ δὲ ἡμῖν
φίλοι ἐγένεσθε καὶ δι' ἡμᾶς σὺν θεοῖς ἔχετε τήνδε τὴν χώ-
ραν, νῦν δὴ ἐξελαύνετε[49] ἡμᾶς ἐκ τῆς χώρας, ἣν παρ' ἡμῶν

---

35) Warum das Part. u. nicht der Inf.? s. I. 7, 17, 20). — 36) Vergl. I. 3, 3, 7). — 37) *ὅσον* bei Zahlbestimmungen s. I. 8, 6, 57). — 38) Das Rel. für Demonstr. auf eine Person sich beziehend, s. III. 4, 48, 100), u. V. 2, 30, 63). — 39) *ὑπέρ* mit Gen. vergl. IV. 8, 24, 57), oder V. 5, 36, 47). — 40) Ueber Medokos s. VII. 2, 32; *παρά* mit Gen. in räumlicher Beziehung s. II. 3, 17, 92). — 41) dem oberen Herrscher, d. h. der die Höhen (die Bergthraker) beherrscht; über das Adv. mit Artikel vor Subst. s. I. 6, 3, 74). — 42) wie oben I. 2, 19, 49), sc. *διαρπάσαι*. — 43) Andere: *ἀλεξησόμεθα* von *ἀλέξω*, aber auch *ἀλεξόμεθα* kommt als Fut. besonders poetisch vor, s. K. §. 168, 2. R. p. 277. — 44) Warum der Conj.? — 45) *πρίν* mit Inf. u. warum mit Nom. s. I. 8, 19, 29). — 46) Opt. im relat. Satze bei unbestimmter Angabe u. unbestimmter Frequenz, s. II. 5, 32, 48). — 47) In wiefern Andere den Opt.? Medosades war mehrmals zu ihnen geschickt, s. VII. 1, 5, u. 2, 10. — 48) Ueberlegene, Mächtigere, vergl. I. 2, 26. — 49) Das Praes. wie das Imperf. oft zur Bezeichnung des Vorhabens, der Absicht, des Conatus rei faciendae, s. K. §. 382, 2;

ἑκόντων [50]) κατὰ κράτος παρελάβετε· ὡς γὰρ αὐτὸς οἶσθα, οἱ
πολέμιοι οὐκ ἦσαν ἱκανοὶ ἡμᾶς ἐξελαύνειν. Καὶ οὐχ ὅπως [51]) 8
δῶρα δοὺς καὶ εὖ ποιήσας ἀνθ' ὧν [52]) εὖ ἔπαθες, ἀξιοῖς
ἡμᾶς ἀποπέμψασθαι, ἀλλ' ἀποπορευομένους ἡμᾶς οὐδ' ἐναυ-
λισθῆναι [53]), ὅσον δύνασαι *), ἐπιτρέπεις. Καὶ ταῦτα λέγων 9
οὔτε θεοὺς [54]) αἰσχύνῃ οὔτε τόνδε τὸν ἄνδρα, ὃς νῦν μέν σε
ὁρᾷ πλουτοῦντα, πρὶν δὲ ἡμῖν φίλον γενέσθαι [55]) ἀπὸ λῃ-
στείας τὸν βίον ἔχοντα, ὡς αὐτὸς ἔφησθα. Ἀτὰρ τί καὶ 10
πρὸς ἐμὲ λέγεις ταῦτα; ἔφη· οὐ γὰρ ἐγὼ ἔτι ἄρχω, ἀλλὰ
Λακεδαιμόνιοι, οἷς ὑμεῖς παρεδώκατε τὸ στράτευμα ἀπαγα-
γεῖν, οὐδὲ ἐμὲ παρακαλέσαντες, ὦ θαυμαστότατοι [56]), ὅπως [57]),
ὥςπερ ἀπηχθανόμην αὐτοῖς, ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦγον [58]), οὕτω
καὶ χαρισαίμην νῦν ἀποδιδούς.

Ἐπεὶ ταῦτα ἤκουσεν ὁ Ὀδρύσης, εἶπεν· Ἐγὼ μέν, ὦ 11
Μηδόσαδες, κατὰ [59]) τῆς γῆς καταδύομαι ὑπὸ [60]) τῆς αἰσχύ-
νης ἀκούων ταῦτα. Καὶ εἰ μὲν πρόσθεν ἠπιστάμην, οὐδ'
ἂν συνηκολούθησά [61]) σοι· καὶ νῦν ἄπειμι. Οὐδὲ γὰρ ἂν
Μήδοκός με ὁ βασιλεὺς ἐπαινοίη [62]), εἰ ἐξελαύνοιμι τοὺς εὐερ-
γέτας. Ταῦτ' εἰπὼν ἀναβὰς ἐπὶ τὸν ἵππον ἀπήλαυνε καὶ σὺν 12
αὐτῷ οἱ ἄλλοι ἱππεῖς πλὴν [63]) τεττάρων ἢ πέντε. Ὁ δὲ Μη-
δοσάδης, ἐλύπει γὰρ αὐτὸν ἡ χώρα πορθουμένη, ἐκέλευε τὸν
Ξενοφῶντα καλέσαι τὼ Λακεδαιμονίω. Καὶ ὃς [64]) λαβὼν 13
τοὺς ἐπιτηδειοτάτους προςῆλθε τῷ Χαρμίνῳ καὶ τῷ Πολυνίκῳ
καὶ ἔλεξεν ὅτι καλεῖ αὐτοὺς Μηδοσάδης, προερῶν ἅπερ αὐτῷ,

---

vergl. VI. 1, 9, 20). — 50) a nobis assentientibus; Andere: ἐχόντων; das folgende κατὰ κράτος will Kr. zu ἡμᾶς ziehen; allein auch in obiger Verbindung möchte es vielleicht den nicht unpassenden Sinn gewähren: die ihr mit Gewalt übernommen, d. h. ohne dass man euch gern zuliess u. anerkannte, von uns, die wir euch freiwillig unterstützten; über κατὰ κράτος vergl. I. 8, 1, 42). — 51) οὐχ ὅπως elliptisch für οὐκ ἐρῶ ὅτι oder ὅπως, ich will nicht sagen dass etc. oder: weit entfernt dass, d. h. non solum non, s. K. §. 615, u. An. B. §. 150. M. §. 623. R. p. 697, γ). — 52) ἀνθ' ὧν, diese Attraction sowie das folgende εὖ πάσχειν s. I. 3, 4, 17) u. 18). — 53) Andere: καταυλισθῆναι. — *) δύνασαι s. B. p. 276. K. §. 185, 3. — 54) Ueber den Acc. s. II. 3, 22, 24). — 55) πρίν mit Inf. s. N. 45). — 56) Andere vermuthen: θαυμασιώτατοι, wie III. 1, 27. — 57) ὅπως zu παρακαλέσαντες, warum mit Opt.? — 58) sc. τὸ στράτευμα. — 59) κατά mit Gen. desuper, s. IV. 5, 18, 74). — 60) ὑπό mit Gen. kausal, s. III. 1, 3, 26): ὑπὸ λύπης. — 61) ἄν mit Ind. der histor. Zeit im hypoth. Satze s. II. 1, 4. 32). — 62) Warum der Opt. mit ἄν? über οὐδέ s. III. 2, 35, 48). — 63) πλήν als Adv. der Trennung mit Gen. s. II. 4, 27, 98). — 64) καὶ ὅς

14 ἀπιέναι ἐκ τῆς χώρας. Οἶμαι ἂν οὖν, ἔφη, ὑμᾶς ἀπολαβεῖν[65]) τῇ στρατιᾷ τὸν ὀφειλόμενον μισθόν, εἰ εἴποιτε ὅτι δεδέηται[66]) ὑμῶν ἡ στρατιὰ συναναπρᾶξαι τὸν μισθὸν ἢ παρ' ἑκόντος ἢ παρ' ἄκοντος Σεύθου[67])· καὶ ὅτι τούτων τυχόντες προθύμως ἂν συνέπεσθαι[68]) ὑμῖν φασί· καὶ ὅτι δίκαια ὑμῖν δοκοῦσι λέγειν· καὶ ὅτι ὑπέσχεσθε αὐτοῖς τότε ἀπιέναι[69]),
15 ὅταν τὰ δίκαια[70]) ἔχωσιν οἱ στρατιῶται. Ἀκούσαντες οἱ Λάκωνες, ταῦτα ἔφασαν ἐρεῖν καὶ ἄλλα ὁποῖα ἂν δύνωνται κράτιστα· καὶ εὐθὺς ἐπορεύοντο ἔχοντες πάντας τοὺς ἐπικαιρίους[71]). Ἐλθὼν δὲ ἔλεξε Χαρμῖνος· Εἰ μέν τι σύ ἔχεις, ὦ Μηδόσαδες, πρὸς ἡμᾶς λέγειν[72])· εἰ δὲ μή, ἡμεῖς πρὸς σὲ
16 ἔχομεν[73]). Ὁ δὲ Μηδοσάδης μάλα δὴ ὑφειμένως· Ἀλλ' ἐγὼ μέν, ἔφη, λέγω καὶ Σεύθης τὰ αὐτά, ὅτι ἀξιοῦμεν τοὺς φίλους ἡμῖν γεγενημένους μὴ κακῶς πάσχειν ὑφ' ὑμῶν. Ὅ,τι γὰρ ἂν τούτους κακῶς ποιῆτε[74]) ἡμᾶς ἤδη ποιεῖτε· ἡμέτεροι
17 γάρ εἰσιν. Ἡμεῖς τοίνυν, ἔφασαν οἱ Λάκωνες, ἀπίοιμεν ἂν[75]), ὁπότε τὸν μισθὸν ἔχοιεν οἱ ταῦτα ὑμῖν καταπράξαντες· εἰ δὲ μή, ἐρχόμεθα μὲν καὶ νῦν βοηθήσοντες[76]) τούτοις καὶ τιμωρησόμενοι ἄνδρας οἳ τούτους παρὰ[77]) τοὺς ὅρκους ἠδίκησαν[78]). Ἢν δὲ δὴ καὶ ὑμεῖς τοιοῦτοι ἦτε[79]), ἐνθένδε[80])
18 ἀρξόμεθα τὰ δίκαια λαμβάνειν[81]). Ὁ δὲ Ξενοφῶν εἶπεν· Ἐθέλοιτε δ' ἂν[82]), ὦ Μηδόσαδες, τούτοις ἐπιτρέψαι, ἐπειδή φατε φίλους εἶναι ὑμῖν, ἐν ὧν τῇ χώρᾳ ἐσμέν, ὁπότερα ἂν ψηφίσωνται[83]), εἴθ' ὑμᾶς προσῆκεν[84]) ἐκ τῆς χώρας ἀπιέναι

---

s. III. 4, 48, 100). — 65) *ἄν* zum Inf. s. I. 9, 8, 20), u. zwar Inf. Aor. für Fut. s. II. 2, 2, *), u. I. 3, 20, 12). — 66) *δεῖσθαι* mit Gen. s. I. 5, 14, 45); Andere: *δέοιτο*. — 67) Ueber *παρά* mit Gen. s. II. 3, 17, 92). — 68) dieselbe Construction wie 65). — 69) Was liegt für ein Zeitbegriff in *ἀπιέναι*? s. I. 10, 6, 49); u. warum also der folgende Conj.? s. I. 7, 7, 89). — 70) Warum der Artikel bei *δίκαια*? s. IV. 7, 27, 71). — 71) Vergl. VII. 1, 6, 20). — 72) sc. *λέγε δή*, indem die Apodosis als leicht zu ergänzender Gedanke bei zwei durch *εἰ μέν — εἰ δὲ μή* entgegen gesetzten Bedingungssätzen oft weggelassen wird, s. K. §. 684, 3. M. §. 617, a). R. p. 732, 8. — 73) sc. *λέγειν*, vergl. II. 1, 9, 61). — 74) Warum *ἄν* im relat. Satze mit Conj. s. 69). — 75) Vergl. 62). — 76) Das Fut. Part. s. I. 10, 6, 45). — 77) *παρά* mit Acc. vergl. II. 1, 18, 14). — 78) Aor. für Perf. s. I. 6, 6, 84). — 79) Warum *ἤν* mit Conj. u. nicht *εἰ* mit Opt.? — 80) von daher, d. h. von euch. — 81) Vergl. §. 14, 70); doch hier wohl Anspielung auf *δίκην λαμβάνειν*. — 82) *ἄν* mit Opt. im Folgesatz auf einen bedingenden im Ind. vergl. V. 6, 7, 50). — 83) *ἄν* mit Conj. Aor. in der indirecten Frage, vergl. I. 4, 15, 28). — 84) Vielleicht *προσήκει*? vergl.

εἴτε ἡμᾶς; Ὁ δὲ ταῦτα μὲν οὐκ ἔφη[85])· ἐκέλευε δὲ μάλιστα 19
μὲν[86]) αὐτὼ ἐλθεῖν τὼ Λάκωνε παρὰ Σεύθην περὶ τοῦ μισθοῦ, καὶ οἴεσθαι[87]) ἂν Σεύθην πεῖσαι· εἰ δὲ μή, Ξενοφῶντα σὺν αὐτῷ πέμπειν, καὶ συμπράξειν ὑπισχνεῖτο. Ἐδεῖτο δὲ τὰς κώμας μὴ κάειν. Ἐντεῦθεν πέμπουσι τὸν Ξενοφῶντα καὶ 20
σὺν αὐτῷ οἳ ἐδόκουν ἐπιτηδειότατοι εἶναι. Ὁ δὲ ἐλθὼν λέγει πρὸς τὸν Σεύθην·

Οὐδὲν ἀπαιτήσων[88]), ὦ Σεύθη, πάρειμί σε[89]), ἀλλὰ 21
διδάξων, ἢν δύνωμαι, ὡς οὐ δικαίως μοι ἠχθέσθης[90]) ὅτι ὑπὲρ[91]) τῶν στρατιωτῶν ἀπῄτουν σε ἃ ὑπέσχου αὐτοῖς προθύμως· σοὶ γὰρ ἔγωγε οὐχ[92]) ἧττον ἐνόμιζον εἶναι συμφέρον[93]) ἀποδοῦναι ἢ ἐκείνοις ἀπολαβεῖν. Πρῶτον[94]) μὲν γὰρ 22
οἶδα μετὰ τοὺς θεοὺς εἰς τὸ φανερὸν[95]) σε τούτους καταστήσαντας, ἐπεί γε βασιλέα σε ἐποίησαν πολλῆς χώρας καὶ πολλῶν ἀνθρώπων· ὥςτε οὐχ οἷόν τ᾽ ἐστί[96]) λανθάνειν οὔτε ἤν τι καλὸν οὔτε ἤν τι αἰσχρὸν ποιήσῃς[97]). Τοιούτῳ δὲ ὄντι 23
ἀνδρὶ μέγα[98]) μέν μοι δοκεῖ εἶναι μὴ δοκεῖν ἀχαρίστως ἀποπέμψασθαι ἄνδρας εὐεργέτας, μέγα δὲ εὖ ἀκούειν[99]) ὑπὸ ἑξακιςχιλίων ἀνθρώπων, τὸ δὲ μέγιστον μηδαμῶς ἄπιστον σαυτὸν καταστῆσαι ὅ,τι λέγεις. Ὁρῶ γὰρ τῶν μὲν ἀπίστων 24
ματαίους καὶ ἀδυνάτους καὶ ἀτίμους τοὺς λόγους πλανωμένους[100])· οἳ δ᾽ ἂν φανεροὶ[1]) ὦσιν[2]) ἀλήθειαν ἀσκοῦντες, τούτων οἱ λόγοι, ἤν τι δέωνται[3]), οὐδὲν μεῖον δύνανται ἀνύσασθαι, ἢ ἄλλων ἡ βία· ἤν τέ τινα σωφρονίζειν βούλωνται, γιγνώσκω τὰς τούτων ἀπειλὰς οὐχ ἧττον σωφρονιζούσας,

---

III. 2, 15, 38). — 85) gab es nicht zu, s. I. 3, 1, 92). — 86) am besten, am schicklichsten. — 87) sc. ἔφη; das folgende ἂν zum Inf. πεῖσαι, vergl. N. 65). — 88) Was liegt im Fut. Part.? — 89) σε abhängig von ἀπαιτήσων, vergl. I. 1, 10, 59). — 90) s. ἄχθομαι, über die passive Aor.-Form s. III. 1, 12, 67). — 91) ὑπέρ mit Gen. s. IV. 8, 24, 57). — 92) οὐ beim Inf., um einen einzelnen Begriff zu bestimmen, s. K. §. 604, An. 2. — 93) συμφέρον (Part.) ἐστί = συμφέρει, s. Lex. 3), c); mit Dat. u. Acc. c. Inf. s. K. §. 557. — 94) Der zweite Grund folgt eigentlich erst §. 28. — 95) in das Sichtbare, d. h. in einen glänzenden Rang. — 96) οἷόν τ᾽ ἐστί mit Inf. s. IV. 2, 3, 34), u. über ὥςτε mit Ind. s. I. 1, 8, 44). — 97) Was liegt im Conj. Aor. des hypoth. Satzes? — 98) für das Adv. μεγάλως, s. Lex. μέγας, 5). — 99) εὖ ἀκούειν, bene audire, laudari. — 100) abirren, s. das Lex.; warum das Part. s. I. 7, 17, 20). — 1) Ueber das Adj. statt des Adv. beim Part. s. I. 9, 11, 26). — 2) der Conj. im relat. Satze mit ἄν s. I. 3, 7, 89). — 3) δεῖσθαι mit Acc. eines object. Pron. im Neutr. s. II. 3, 29, 61).

ἢ ἄλλων τὰς ἤδη κολάσεις[4])· ἥν τέ τῳ τι ὑπισχνῶνται οἱ
τοιοῦτοι ἄνδρες, οὐδὲν μεῖον διαπράττονται, ἢ οἱ ἄλλοι παρα-
25 χρῆμα διδόντες. Ἀναμνήσθητι δὲ καὶ σὺ τί προτελέσας ἡμῖν
συμμάχους ἡμᾶς ἔλαβες. Οἶσθ'[5]) ὅτι οὐδέν· ἀλλὰ πιστευθεὶς
ἀληθεύσειν ἃ ἔλεγες ἐπῆρας[6]) τοσούτους ἀνθρώπους συστρα-
τεύεσθαί τε καὶ συγκατεργάσασθαί σοι ἀρχὴν οὐ τριάκοντα
μόνον ἀξίαν ταλάντων[7]), ὅσα οἴονται δεῖν οὗτοι νῦν ἀπολα-
26 βεῖν, ἀλλὰ πολλαπλασίων. Οὐκοῦν τοῦτο μὲν πρῶτον τὸ
πιστεύεσθαί σε, τὸ καὶ τὴν βασιλείαν σοι κατειργασμένον,
27 τούτων τῶν χρημάτων ὑπὸ σοῦ πιπράσκεται; Ἴθι δὴ ἀναμνή-
σθητι πῶς μέγα ἡγοῦ[8]) τότε καταπράξασθαι ἃ νῦν κατα-
στρεψάμενος ἔχεις. Ἐγὼ μὲν εὖ οἶδ' ὅτι εὔξω[9]) ἂν τὰ νῦν
πεπραγμένα μᾶλλόν σοι[10]) καταπραχθῆναι[11]) ἢ πολλαπλάσια
28 τούτων τῶν χρημάτων γενέσθαι[12]). Ἐμοὶ τοίνυν μεῖζον βλά-
βος καὶ αἴσχιον δοκεῖ εἶναι τὸ ταῦτα νῦν μὴ κατασχεῖν ἢ
τότε μὴ λαβεῖν, ὅσῳπερ χαλεπώτερον ἐκ πλουσίου πένητα γε-
νέσθαι, ἢ ἀρχὴν μὴ[13]) πλουτῆσαι, καὶ ὅσῳ λυπηρότερον ἐκ
29 βασιλέως ἰδιώτην φανῆναι, ἢ ἀρχὴν μὴ βασιλεῦσαι. Οὐκοῦν
ἐπίστασαι μὲν ὅτι οἱ νῦν σοι ὑπήκοοι γενόμενοι οὐ φιλίᾳ τῇ
σῇ[14]) ἐπείσθησαν ὑπὸ σοῦ ἄρχεσθαι, ἀλλ' ἀνάγκῃ, καὶ ὅτι
ἐπιχειροῖεν ἂν[15]) πάλιν ἐλεύθεροι[16]) γίγνεσθαι, εἰ μή τις αὐ-
30 τοὺς φόβος κατέχοι; Ποτέρως οὖν οἴει[17]) μᾶλλον ἂν φοβεῖ-
σθαί[18]) τε αὐτοὺς καὶ σωφρονεῖν τὰ πρὸς σέ, εἰ ὁρῷέν σοι
τοὺς στρατιώτας οὕτω διακειμένους ὡς νῦν τε μένοντας ἄν[19]),
εἰ σὺ κελεύοις, αὖθίς τ' ἂν ταχὺ ἐλθόντας, εἰ δέοι, ἄλλους[20])

---

u. VII. 2, 34, 75); u. warum der Conj.? — 4) Andere: ἢ ἄλλων τὸ ἤδη κολάζειν. — 5) Andere: οἶδ'. — 6) s. ἐπαίρω. — 7) Gen. des Werthes, eben so das folgende χρημάτων, s. II. 1, 14, 93). — 8) für wie bedeutend du es hieltest. — 9) εὔχομαι. — 10) Dat. commodi. — 11) Inf. mit ἄν s. I. 9, 8, 20). — 12) zu Theil werden, sc. σοί. — 13) Adverb. Acc. mit Negation s. B. §. 115, 4, u. Lex. ἀρχή 3), b). — 14) Ueber das Pron. poss. u. den dabei nöthigen Artikel s. B. §. 124, 3; u. 127, 7. K. §. 423, β); u. §. 353, 1. — 15) Welche hypoth. Verbindung findet hier statt? — 16) Warum der Nom. beim Inf. s. I. 9, 20, *). — 17) Ueber οἴει s. II. 1, 13, 89). — 18) Welche Construction des Verbi fin. liegt im Inf. mit ἄν? s. 11). — 19) ἄν mit Part. bildet den Nachsatz zu der folgenden Supposition, s. I. 1, 10, *); u. über das Part. mit ὡς nach οὕτω διακεῖσθαι etc. im attributiven Satze s. M. §. 569, 2. R. p. 617, An. 3; vergl. die beim Gen. u. Acc. abs. angeführten Stellen: I. 1, 6, 36). — 20) ἄλλους etc. von εἰ ὁρῷεν im Sinne

τε τούτων[21]) περὶ σοῦ ἀκούοντας πολλὰ ἀγαθὰ ταχὺ ἂν σοι,
ὁπότε βούλοιο[22]), παραγενέσθαι[23]), ἢ εἰ[24]) καταδοξάσειαν
μήτ' ἂν ἄλλους σοι[25]) ἐλθεῖν δι' ἀπιστίαν ἐκ τῶν νῦν γεγε-
νημένων, τούτους τε[26]) αὐτοῖς[27]) εὐνουστέρους εἶναι ἢ σοί;
Ἀλλὰ μὴν οὐδὲν πλήθει γε ἡμῶν λειφθέντες[28]) ὑπεῖξάν[29]) 31
σοι, ἀλλὰ προστατῶν ἀπορίᾳ. Οὐκοῦν νῦν καὶ τοῦτο κίν-
δυνος[30]) μὴ λάβωσι προστάτας αὐτῶν τινὰς τούτων οἳ νο-
μίζουσιν ὑπὸ σοῦ ἀδικεῖσθαι, ἢ καὶ τούτων κρείττονας τοὺς
Λακεδαιμονίους, ἐὰν οἱ μὲν στρατιῶται ὑπισχνῶνται προθυμό-
τερον αὐτοῖς συστρατεύεσθαι, ἐὰν τὰ παρὰ σοῦ νῦν ἀνα-
πράξωσιν[31]), οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι διὰ τὸ δέεσθαι τῆς στρατιᾶς
συναινέσωσιν αὐτοῖς ταῦτα; Ὅτι γε μὴν οἱ νῦν ὑπό σοι 32
Θρᾷκες γενόμενοι[32]) πολὺ ἂν προθυμότερον ἴοιεν[33]) ἐπί σε
ἢ σύν σοι οὐκ ἄδηλον· σοῦ μὲν γὰρ κρατοῦντος, δουλεία
ὑπάρχει αὐτοῖς, κρατουμένου δέ σου, ἐλευθερία. Εἰ δὲ καὶ 33
τῆς χώρας προνοεῖσθαι[34]) ἤδη τι δεῖ, ὡς σῆς οὔσης, ποτέρως
ἂν οἴει ἀπαθῆ κακῶν αὐτὴν εἶναι μᾶλλον, εἰ οὗτοι οἱ στρα-
τιῶται ἀπολαβόντες ἃ ἐγκαλοῦσιν, εἰρήνην καταλιπόντες οἴ-
χοιντο, ἢ εἰ οὗτοί τε μένοιεν ὡς ἐν πολεμίᾳ[35]), σύ τε ἄλλους
πειρῷο πλείονας τούτων ἔχων ἀντιστρατοπεδεύεσθαι δεομένους
τῶν ἐπιτηδείων; Ἀργύριον δὲ ποτέρως ἂν πλεῖον ἀναλωθείη, 34
εἰ τούτοις τὸ ὀφειλόμενον ἀποδοθείη, ἢ εἰ ταῦτά τε ὀφείλοιτο
ἄλλους τε κρείττονας τούτων δέοι[36]) μισθοῦσθαι; Ἀλλὰ γὰρ[37]) 35
Ἡρακλείδῃ, ὡς πρὸς ἐμὲ ἐδήλου, πάμπολυ τοῦτο δοκεῖ τὸ
ἀργύριον εἶναι. Ἦ μὴν[38]) πολύ γέ ἐστιν ἔλαττον νῦν σοι

---

von *εἰ νομίζοιεν* abhängig. — 21) *τούτων* zu *ἀκούοντας*: von diesen, d. h. den Hellenen. — 22) Opt. im temporellen Satze, s. I. 5, 1, 55). — 23) Inf. Aor. für Fut. s. I. 2, 2, *); über *ἄν* s. 18). — 24) *ἢ εἰ* ist der Gegensatz zu dem obigen komparativen *μᾶλλον ἂν φοβεῖσθαι, εἰ ὁρῷεν* etc. — 25) Dat. des Ziels in der Richtung, s. IV. 6, 18, 46). — 26) u. diese, d. h. die Hellenen; das *τε* korrespondirt mit dem vorhergehenden *μήτε*, vergl. II. 2, 8, 71). — 27) *αὐτοῖς* auf die *ὑπήκοοι* bezogen. — 28) s. *λείπω*, Lex. 2), c), mit Gen. wie bei andern Verb. des Nachstehens etc. s. K. §. 467, g). R. p. 528, c), ε). — 29) s. *ὑπείκω*, Lex. 2). — 30) *κίνδυνος ἐστί* mit folgendem *μή* s. IV. 1, 6, 32); als Prädikat zu dem Subj. *τοῦτο*. — 31) im Falle sie (die Lakedämonier) ihre Forderungen an dich etc. Was liegt im Conj. Aor. dieses die vorhergehende Supposition beschränkenden hypoth. Satzes? s. I. 4, 15, 28). — 32) wie oben *ὑπήκοοι*. — 33) Was liegt in *ἄν* mit Opt.? s. I. 6, 8, 17). — 34) sc. *σέ*. — 35) sc. *χώρᾳ*. — 36) sc. *σέ*. — 37) *ἀλλὰ γάρ*, at enim; aber freilich; adversativ u. erklärend, vergl. III. 2, 26, 5). — 38) *ἦ μήν* s. II. 3, 26, 51). —

καὶ λαβεῖν τοῦτο καὶ ἀποδοῦναι, ἢ πρὶν ἡμᾶς ἐλθεῖν[39])
36 πρὸς σὲ τὸ δέκατον τούτου μέρος. Οὐ γὰρ ἀριθμός ἐστιν
ὁ ὁρίζων τὸ πολὺ καὶ τὸ ὀλίγον, ἀλλ' ἡ δύναμις τοῦ τε ἀπο-
διδόντος καὶ τοῦ λαμβάνοντος. Σοὶ δὲ νῦν ἡ κατ' ἐνιαυ-
τὸν[40]) πρόσοδος πλείων ἔσται ἢ ἔμπροσθεν τὰ παρόντα[41])
37 πάντα ἃ ἐκέκτησο. Ἐγὼ μέν, ὦ Σεύθη, ταῦτα ὡς φίλου
ὄντος σοῦ[42]) προενοούμην, ὅπως σύ τε ἄξιος δοκοίης[43]) εἶναι
ὧν[44]) οἱ θεοί σοι ἔδωκαν ἀγαθῶν, ἐγώ τε μὴ διαφθαρείην
38 ἐν τῇ στρατιᾷ. Εὖ γὰρ ἴσθι ὅτι νῦν ἐγὼ οὔτ' ἂν ἐχθρὸν[45])
βουλόμενος κακῶς ποιῆσαι δυνηθείην[46]) σὺν ταύτῃ τῇ στρα-
τιᾷ, οὔτ' ἄν, εἴ σοι πάλιν βουλοίμην βοηθῆσαι, ἱκανὸς ἂν[47])
39 γενοίμην. Οὕτω γὰρ πρὸς ἐμὲ ἡ στρατιὰ διάκειται. Καίτοι
αὐτόν σε μάρτυρα σὺν τοῖς θεοῖς εἰδόσι ποιοῦμαι ὅτι οὔτε ἔχω
παρὰ σοῦ ἐπὶ[48]) τοῖς στρατιώταις οὐδέν, οὔτε ᾔτησα[49]) πώ-
ποτε εἰς τὸ ἴδιον τὰ ἐκείνων, οὔτε ἃ ὑπέσχου μοι ἀπῄτησα·
40 ὄμνυμι δέ σοι μηδὲ ἀποδιδόντος[50]) δέξασθαι ἂν[51]), εἰ μὴ
καὶ οἱ στρατιῶται ἔμελλον[52]) τὰ ἑαυτῶν συναπολαμβάνειν.
Αἰσχρὸν γὰρ ἦν[53]) τὰ μὲν ἐμὰ διαπεπρᾶχθαι, τὰ δ' ἐκείνων
περιιδεῖν[54]) ἐμὲ κακῶς ἔχοντα[55]), ἄλλως τε καὶ τιμώμενον
41 ὑπ' ἐκείνων. Καίτοι Ἡρακλείδῃ γε λῆρος πάντα δοκεῖ εἶναι
πρὸς[56]) τὸ ἀργύριον ἔχειν ἐκ παντὸς τρόπου[57])· ἐγὼ δέ, ὦ
Σεύθη, οὐδὲν νομίζω ἀνδρὶ ἄλλως[58]) τε καὶ ἄρχοντι κάλλιον
εἶναι κτῆμα οὐδὲ λαμπρότερον ἀρετῆς καὶ δικαιοσύνης καὶ
42 γενναιότητος. Ὁ γὰρ ταῦτα ἔχων πλουτεῖ μὲν ὄντων φίλων

---

39) *πρίν* mit Inf. s. I. 8, 19, 26). — 40) *κατ' ἐνιαυτόν* s. III. 2. 12, 29). — 41) s. *πάρειμι* Lex. d). 42) *ὡς* mit Gen. abs. s. I. 1, 6, 36). — 43) Warum *ὅπως* mit Opt.? — 44) Attract. des Rel. s. I. 7; 3, 53). — 45) *ποιεῖν* mit Acc. der Person s. I. 9, 11, 27). — 46) *ἄν* mit Opt. ist Nachsatz von welcher Suppos.? s. I. 6, 8, 17); u. in wiefern *οὔτε* s. III. 2, 35, 48). — 47) *ἄν* nach einem Zwischensatze wiederholt, s. II. 5, 20, 99). — 48) *ἐπί* mit Dat. kausal: für, wegen, vergl. III. 2, 4, 70), u. II. 4, 5, 94). — 49) Aor. für Perf. s. I. 6, 6, 84). — 50) sc. *σοῦ*, Gen. abs. für: *εἰ ἀπεδίδους*. — 51) Was liegt für ein Verb. fin. in dem Inf. mit *ἄν*, nach *εἰ* mit dem Ind. eines histor. Temp., um die verneinte Wirklichkeit auszudrücken? s. II. 1, 4, 32). — 52) *μέλλω* mit Inf. s. I. 9, 28, 3). — 53) Das Prädikat ist durch das Imperf. als wirkliche Thatsache hingestellt, wenngleich der Satz die hypoth. Apodosis, wobei *ἄν* zu erwarten war, zu der folgenden infinitivisch ausgedrückten Protasis bildet, vergl. VII. 6, 21, 37). — 54) s. *περιεῖδον* Lex. 2). — 55) *ἔχειν* mit Adv. s. II. 3. 18, 1). — 56) *πρός* mit Acc. kausal, zur Angabe der Vergleichung: gegen, s. K. §. 536, III), 3), c). — 57) Vergl. III. 1, 43, 34); auch *κατὰ πάντα τρόπον* s. IV. 4, 30, 30). — 58) *ἄλ-*

πολλῶν, πλουτεῖ δὲ [καὶ] ἄλλων βουλομένων γενέσθαι, καὶ
εὖ μὲν πράττων ἔχει τοὺς συνησθησομένους, ἐὰν δέ τι
σφαλῇ[59]), οὐ σπανίζει τῶν βοηθησόντων. Ἀλλὰ γὰρ εἰ μήτε 43
ἐκ τῶν ἐμῶν ἔργων κατέμαθες ὅτι σοι ἐκ τῆς ψυχῆς φίλος
ἦν, μήτε ἐκ τῶν ἐμῶν λόγων δύνασαι τοῦτο γνῶναι, ἀλλὰ
τοὺς τῶν στρατιωτῶν λόγους πάντως[60]) κατανόησον· παρῆ-
σθα γὰρ καὶ ἤκουες ἃ ἔλεγον οἱ ψέγειν ἐμὲ βουλόμενοι. Κα- 44
τηγόρουν[61]) μὲν γάρ μου πρὸς Λακεδαιμονίους, ὡς σὲ περὶ
πλείονος ποιοίμην[62]) ἢ Λακεδαιμονίους, αὐτοὶ δ' ἐνεκάλουν[63])
ἐμοὶ ὡς μᾶλλον μέλοι[64]) μοι, ὅπως τὰ σὰ καλῶς ἔχοι[65]) ἢ
ὅπως τὰ ἑαυτῶν· ἔφασαν δέ με καὶ δῶρα ἔχειν παρὰ σοῦ.
Καίτοι τὰ δῶρα ταῦτα πότερον οἴει[66]) αὐτούς, κακόνοιάν 45
τινα ἐνιδόντας μοι πρὸς σέ, αἰτιᾶσθαί με ἔχειν παρὰ σοῦ, ἢ
προθυμίαν πολλὴν περὶ σὲ κατανοήσαντας; Ἐγὼ μὲν οἶμαι 46
πάντας ἀνθρώπους νομίζειν εὔνοιαν δεῖν ἀποκεῖσθαι[67]) τούτῳ
παρ' οὗ ἂν δῶρά τις λαμβάνῃ[68]). Σὺ δὲ πρὶν μὲν ὑπηρε-
τῆσαί[69]) τί σοι ἐμὲ ἐδέξω ἡδέως καὶ ὄμμασι καὶ φωνῇ καὶ
ξενίοις, καὶ ὅσα ἔσοιτο[70]) ὑπισχνούμενος οὐκ ἐνεπίμπλασο *)·
ἐπεὶ δὲ κατέπραξας ἃ ἐβούλου καὶ γεγένησαι, ὅσον[71]) ἐγὼ
ἐδυνάμην, μέγιστος, νῦν οὕτω με ἄτιμον ὄντα ἐν τοῖς στρα-
τιώταις τολμᾷς περιορᾶν. Ἀλλὰ μὴν ὅτι[72]) σοι δόξει ἀπο- 47
δοῦναι πιστεύω καὶ τὸν χρόνον διδάξειν σε καὶ αὐτόν γέ σε
οὐχὶ ἀνέξεσθαι[73]) τοὺς σοὶ προεμένους[74]) εὐεργεσίαν ὁρῶντά
σοι ἐγκαλοῦντας. Δέομαι οὖν σού, ὅταν ἀποδιδῷς, προθυ-
μεῖσθαι ἐμὲ παρὰ τοῖς στρατιώταις τοιοῦτον[75]) ποιῆσαι οἷόν
περ καὶ παρέλαβες.

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Σεύθης κατηράσατο τῷ αἰτίῳ τοῦ[76]) 48

λως s. Lex. 2). — 59) σφάλλω, s. Lex. Pass. — 60) Andere: πάντας. — 61) die Construction der Composita mit κατά s. V. 7, 4, 89). — 62) περὶ πλείονος ποιεῖσθαι s. I. 9, 16, 55). — 63) ἐγκαλεῖν τινί τι s. Lex. — 64) Andere: μέλει. — 65) ὅπως nach den Verb. der Sorge etc. in der Erzählung auch mit Opt. s. B. §. 139, 4, An. 2; vergl. I. 4, 16, 42). — 66) num existimas; die Form οἴει s. II. 1, 13, 89). — 67) aufbewahren; Andere: ἀποδείκνυσθαι. — 68) ἄν mit Rel. u. Conj. s. I. 7, 7, 89). — 69) πρίν mit Inf. s. I. 8, 19, 29). — 70) Opt. im relat. Satze s. II. 5, 32, 48). — *) ἐμπίπλημι, sättigen, befriedigen. — 71) ὅσον Verstärkung des Superl. s. IV. 5, 18, 72), vergl. ὡς: I. 1, 6, 33). — 72) ὅτι σοι δόξει abhängig von διδάξειν σε. — 73) ἀνέχω, Med. erdulden. s. Lex., mit folgendem Part. s. K. §. 570. R. p. 664, 1, b); u. in wiefern οὐ beim Inf. s. II. 2, 1, 37). — 74) s. προΐημι, s. Lex. Med. — 75) einen solchen, d. h. so angesehen, einflussreich. — 76) des-

μὴ πάλαι ἀποδεδόσθαι τὸν μισθόν· καὶ πάντες τὸν Ἡρακλεί-
δην [τοῦτον] ὑπώπτευσαν εἶναι· ἐγὼ γάρ, ἔφη, οὔτε διενοή-
49 θην πώποτε ἀποστερῆσαι, ἀποδώσω τε. Ἐντεῦθεν πάλιν εἶπεν
ὁ Ξενοφῶν· Ἐπεὶ τοίνυν διανοῇ ἀποδιδόναι [77]), νῦν ἐγώ σου
δέομαι δι' ἐμοῦ ἀποδιδόναι καὶ μὴ περιιδεῖν με διὰ σὲ ἀνο-
μοίως ἔχοντα ἐν τῇ στρατιᾷ νῦν τε καὶ ὅτε [78]) πρὸς σὲ ἀφι-
50 κόμεθα. Ὁ δ' εἶπεν· Ἀλλ' οὔτ' ἐν τοῖς στρατιώταις ἔσῃ δι'
ἐμὲ ἀτιμότερος, ἄν τε μένῃς παρ' ἐμοί, χιλίους μόνους ὁπλίτας
51 ἔχων, ἐγώ σοι τά τε χωρία [79]) ἀποδώσω καὶ τὰ ἄλλα πάντα
ἃ ὑπεσχόμην. Ὁ δὲ πάλιν εἶπε· Ταῦτα μὲν ἔχειν οὕτως οὐχ
οἷόν τε [80])· ἀπόπεμπε δὲ ἡμᾶς. Καὶ μήν [81]), ἔφη ὁ Σεύθης,
καὶ ἀσφαλέστερόν γέ σοι οἶδα ὂν [82]) παρ' ἐμοὶ μένειν ἢ ἀπιέναι.
52 Ὁ δὲ πάλιν εἶπεν· Ἀλλὰ τὴν μὲν σὴν πρόνοιαν ἐπαινῶ· ἐμοὶ
δὲ μένειν οὐχ οἷόν τε· ὅπου δ' ἂν ἐγὼ ἐντιμότερος ὦ [83]),
νόμιζε καὶ σοὶ τοῦτο ἀγαθὸν ἔσεσθαι. Ἐντεῦθεν λέγει Σεύ-
53 θης· Ἀργύριον μὲν οὐκ ἔχω, ἀλλ' ἢ [84]) μικρόν τι, καὶ τοῦτό
σοι δίδωμι, τάλαντον· βοῦς δὲ ἑξακοσίους καὶ πρόβατα εἰς [85])
τετρακισχίλια καὶ ἀνδράποδα εἰς εἴκοσι καὶ ἑκατόν. Ταῦτα
λαβὼν καὶ τοὺς τῶν ἀδικησάντων σε ὁμήρους [86]) προσλαβὼν
54 ἄπιθι. Γελάσας ὁ Ξενοφῶν εἶπεν· Ἢν οὖν μὴ ἐξικνῆται [87])
ταῦτα εἰς τὸν μισθόν, τίνος τάλαντον [88]) φήσω ἔχειν; Ἆρ'
οὐκ, ἐπειδὴ καὶ ἐπικίνδυνόν μοί ἐστιν, ἀπιόντα γε [89]) ἄμει-
νον [90]) φυλάττεσθαι τοὺς πέτρους [91]); Ἤκουες δὲ τὰς ἀπειλάς.
Τότε μὲν δὴ αὐτοῦ ἔμειναν [92]).

55 Τῇ δ' ὑστεραίᾳ ἀπέδωκέ τε αὐτοῖς ἃ ὑπέσχετο καὶ τοὺς
ταῦτα ἐλάσοντας συνέπεμψεν. Οἱ δὲ στρατιῶται τέως μὲν [93])
ἔλεγον ὡς Ξενοφῶν οἴχοιτο πρὸς Σεύθην οἰκήσων καὶ ἃ ὑπέ-
σχετο αὐτῷ ἀποληψόμενος· ἐπεὶ δὲ αὐτὸν ἥκοντα εἶδον, ἥσθη-
56 σάν τε καὶ προσέθεον. Ξενοφῶν δ' ἐπεὶ εἶδε Χαρμῖνόν τε

---

sen, oder daran dass etc. — 77) sc. τὸν μισθόν. — 78) ὅτε mit Einschluss des Demonstr. τότε. — 79) τὰ χωρία s. VII. 2, 38; u. 5, 8. — 80) οἷόν τε s. IV. 2, 3, 34). — 81) καὶ μήν, s. I. 7, 5, 70). — 82) Warum das Part. nach οἶδα? s. I. 7, 17, 20). — 83) Was liegt hier im Conj.? — 84) ἀλλ' ἤ nach vorausgegangener Negation s. K. §. 619, 3. R. p. 704, e), α). 85) εἰς für das quantitative Ziel s. III. 3, 20, 44). — 86) ὁμήρους s. VII. 4, 21 etc. — 87) ἐξικνέομαι s. Lex. 2). — 88) wessen Talent, d. h. für wen das Talent etc. — 89) wenigstens weggehend. — 90) sc. ἐστί. — 91) πέτρους s. VII. 6, 10; über den Acc. s. φυλάσσω. Lex. Med. b). — 92) d. h. Xenoph. u. die beiden Lakedämonier. — 93) τέως μέν

καὶ Πολύνικον, Ταῦτα, ἔφη, καὶ σέσωσται δι' ὑμᾶς τῇ στρα-
τιᾷ καὶ παραδίδωμι αὐτὰ ἐγὼ ὑμῖν· ὑμεῖς δὲ διαθέμενοι διά-
δοτε τῇ στρατιᾷ. Οἱ μὲν οὖν παραλαβόντες καὶ λαφυροπώλας
καταστήσαντες ἐπώλουν[94]), καὶ πολλὴν εἶχον αἰτίαν[95]). Ξε- 57
νοφῶν δὲ οὐ προςήει[96]), ἀλλὰ φανερὸς[97]) ἦν οἴκαδε[98]) παρα-
σκευαζόμενος[99])· οὐ γάρ πω ψῆφος αὐτῷ ἐπῆκτο[100]) Ἀθήνησι
περὶ φυγῆς. Προςελθόντες δὲ αὐτῷ οἱ ἐπιτήδειοι ἐν τῷ στρα-
τοπέδῳ ἐδέοντο μὴ ἀπελθεῖν πρὶν ἀπαγάγοι τὸ στράτευμα καὶ
Θίβρωνι παραδοίη.

VIII. Ἐντεῦθεν διέπλευσαν εἰς Λάμψακον· καὶ ἀπαντᾷ 1
τῷ Ξενοφῶντι Εὐκλείδης, μάντις Φλιάσιος, ὁ Κλεαγόρου
υἱός, τοῦ τὰ ἐνύπνια ἐν Λυκείῳ[1]) γεγραφότος. Οὗτος συν-
ήδετο τῷ Ξενοφῶντι ὅτι ἐσέσωστο καὶ ἠρώτα αυτὸν πόσον
χρυσίον ἔχει. Ὁ δ' αὐτῷ ἐπομόσας[2]) εἶπεν, ἦ μὴν[3]) ἔσεσθαι 2
μηδὲ ἐφόδιον ἱκανὸν οἴκαδε ἀπιόντι, εἰ μὴ ἀπόδοιτο[4]) τὸν
ἵππον καὶ ἃ ἀμφ' αὐτὸν εἶχεν. Ὁ δ' αὐτῷ οὐκ ἐπίστευεν. 3
Ἐπεὶ δέ, πεμψάντων Λαμψακηνῶν ξένια τῷ Ξενοφῶντι,
θύων[5]) τῷ Ἀπόλλωνι παρεστήσατο[6]) τὸν Εὐκλείδην, ἰδὼν
τὰ ἱερὰ ὁ Εὐκλείδης εἶπεν ὅτι πείθοιτο αὐτῷ μὴ εἶναι χρή-
ματα. Ἀλλ' οἶδα, ἔφη, ὅτι κἂν μέλλῃ[7]) ποτὲ γενήσεσθαι[8]),
φαίνεταί τι ἐμπόδιον, ἐὰν μηδὲν ἄλλο, σὺ σαυτῷ[9]). Συνω-
μολόγει ταῦτα ὁ Ξενοφῶν. Ὁ δὲ εἶπεν· Ἐμπόδιος γάρ σοι 4
ὁ Ζεύς, ὁ Μειλίχιός, ἐστι· καὶ ἐπήρετο εἰ ἤδη ποτὲ θύσειεν,
ὥςπερ οἴκοι, ἔφη, εἰώθειν[10]) ἐγὼ ὑμῖν θύεσθαι καὶ ὁλοκαυ-
τεῖν. Ὁ δ' οὐκ ἔφη[11]) ἐξ ὅτου[12]) ἀπεδήμησε τεθυκέναι
τούτῳ τῷ θεῷ. Συνεβούλευσεν οὖν αὐτῷ θύεσθαι καθὰ[13])

---

s. IV. 2, 12, 62). — 94) sc. αὐτά. — 95) s. αἰτία Lex. 2). — 96) d. h. zu den beiden Lakedämoniern, um nicht verdächtig zu erscheinen. — 97) φανερός s. I. 9, 11, 26). — 98) d. h. ὡς οἴκαδε ἀπιών. — 99) Warum das Part. mit εἶναι? s. II. 2, 13, 89). — 100) ψῆφον ἐπάγειν s. Lex. ψῆφος d); über Xenophons Verbannung s. V. 3, 7. — 1) Die Traumbilder im Lykeion, — Titel eines Werkes, oder Gemälde. — 2) s. ἐπόμνυμι. — 3) ἦ μήν, Schwurpartikel, s. II. 3, 26, 51). — 4) s. ἀποδίδωμι, Lex. 3) Med. — 5) Andere: ἐπεὶ δ' ἔπεμψαν Λαμψακηνοί — καὶ ἔθυε etc. — 6) παρίστημι, Aor. 1. Med. immer transit. Bedeutung, s. B. p. 223, 1. — 7) μέλλω mit Inf. s. I. 9, 28, 3). — 8) Andere: ἔσεσθαι. — 9) durch allzu grosse Uneigennützigkeit. — 10) s. ἔθω. — 11) οὐ φημί s. I. 3, 1, 92). 12) ἐκ in temporeller Beziehung: ex quo, vergl. II. 5, 27, 27); IV. 6, 21, 51); gleich ἀφ' ου; III. 2, 14, 36). — 13) καθά gleich καθάπερ, prout, zur Angabe der Gemässheit (secundum), s. K.

5 εἰώθει· καὶ ἔφη συνοίσειν [14]) ἐπὶ τὸ βέλτιον. Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ὁ Ξενοφῶν προελθὼν εἰς Ὀφρύνιον ἐθύετο καὶ ὡλοκαύτει
6 χοίρους τῷ πατρίῳ νόμῳ καὶ καλλιερεῖται [15]). Καὶ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀφικνεῖται Βίτων καὶ ἅμα Εὐκλείδης χρήματα δώσοντες τῷ στρατεύματι, καὶ ξενοῦνται [16]) τε τῷ Ξενοφῶντι καὶ (τὸν) ἵππον ὃν ἐν Λαμψάκῳ ἀπέδοτο [17]) πεντήκοντα δαρεικῶν [18]), ὑποπτεύοντες αὐτὸν δι' ἔνδειαν πεπρακέναι [19]), ὅτι ἤκουον αὐτὸν ἥδεσθαι τῷ ἵππῳ [20]), λυσάμενοι [25]) ἀπέδοσαν καὶ τὴν τιμὴν οὐκ ἤθελον ἀπολαβεῖν.

7 Ἐντεῦθεν ἐπορεύοντο διὰ τῆς Τρῳάδος· καὶ ὑπερβάντες τὴν Ἴδην εἰς Ἄντανδρον ἀφικνοῦνται πρῶτον, εἶτα, παρὰ [26])
8 θάλατταν πορευόμενοι, τῆς Λυδίας εἰς Θήβης πεδίον. Ἐντεῦθεν δι' Ἀτραμυττίου καὶ Κερτονίου ὁδεύσαντες παρ' Ἀταρνέα εἰς Καΐκου πεδίον ἐλθόντες, Πέργαμον καταλαμβάνουσι τῆς Μυσίας.

Ἐνταῦθα δὴ ξενοῦται Ξενοφῶν παρ' Ἑλλάδι τῇ Γογγύλου τοῦ Ἐρετριέως γυναικὶ καὶ Γοργίωνος καὶ Γογγύλου
9 μητρί. Αὕτη αὐτῷ φράζει ὅτι Ἀσιδάτης ἐστὶν ἐν τῷ πεδίῳ ἀνὴρ Πέρσης [27])· τοῦτον ἔφη αὐτόν, εἰ ἔλθοι τῆς νυκτὸς σὺν τριακοσίοις ἀνδράσι, λαβεῖν ἂν [28]) αὐτόν τε καὶ γυναῖκα καὶ παῖδας [29]) καὶ τὰ χρήματα· εἶναι δὲ πολλά. Ταῦτα δὲ καθηγησομένους ἔπεμψε τόν τε αὑτῆς ἀνεψιὸν καὶ Δαφνα-
10 γόραν, ὃν περὶ πλείστου ἐποιεῖτο [30]). Ἔχων οὖν ὁ Ξενοφῶν τούτους παρ' ἑαυτῷ ἐθύετο. Καὶ Βασίας ὁ Ἠλεῖος μάντις παρὼν εἶπεν ὅτι κάλλιστα εἶεν τὰ ἱερὰ αὐτῷ καί οἱ [31]) ὁ ἀνὴρ
11 ἂν ἁλώσιμος εἴη [32]). Δειπνήσας οὖν ἐπορεύετο τούς τε λοχαγοὺς τοὺς μάλιστα φίλους λαβὼν καὶ πιστοὺς γεγενημένους διὰ παντός [33]), ὅπως εὖ ποιήσαι [34]) αὐτούς. Συνεξέρχονται δὲ αὐτῷ καὶ ἄλλοι βιασάμενοι εἰς [35]) ἑξακοσίους· οἱ δὲ λοχαγοὶ

§. 527, 3), b); Andere: *καὶ ἅ.* — 14) *συμφέρω*, Lex. 4). — 15) Andere: *ἐκαλλιέρει.* — 16) s. *ξενόω*, Lex. Med. *τινί.* — 17) s. oben 4). — 18) Gen. pretii s. III. 1, 20, 13). — 19) *πιπράσκω.* — 20) *ἥδεσθαι* mit Dat. des Grundes, s. K. § 508, a. — 25) sc. *αὐτόν.* — 26) *παρά* s. I. 9, 13, 39). — 27) Vergl. I. 6, 1, 58), u. I. 8, 1, 40). — 28) Inf. mit *ἄν* s. I. 9, 8, 20), u. zwar Aor. für Fut. s. I. 2, 2, *), u. II. 3, 20, 12). — 29) ohne Artikel, vergl. I. 4, 8, 91). — 30) *περί* s. I. 9, 16, 55). — 31) *οἱ* für *αὐτῷ*, vergl. III. 1, 5, 34; Andere lassen es weg. — 32) *ἄν* mit Opt. als Nachsatz einer Supposition s. I. 6, 8, 17). — 33) *διά* mit Gen., Zeitbeziehung ausdrückend, sc. *χρόνου*, vergl. VI. 4, 11, 74). — 34) Warum der Opt. im Finalsatze? über den Acc. s. I. 9, 11, 27). — 35) *εἰς* für

ἀπήλαυνον, ἵνα μὴ μεταδοῖεν τὸ μέρος ὡς ἑτοίμων[36]) δὴ
χρημάτων.
Ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο περὶ μέσας νύκτας[37]), τὰ μὲν πέριξ 12
ὄντα ἀνδράποδα τῆς τύρσιος καὶ χρήματα τὰ πλεῖστα ἀπέδρα
αὐτούς[38]), παραμελοῦντας, ὡς τὸν Ἀσιδάτην αὐτὸν λάβοιεν
καὶ τὰ ἐκείνου. Πυργομαχοῦντες δὲ ἐπεὶ οὐκ ἐδύναντο λαβεῖν 13
τὴν τύρσιν, ὑψηλὴ γὰρ ἦν καὶ μεγάλη καὶ προμαχεῶνας καὶ
ἄνδρας πολλοὺς καὶ μαχίμους ἔχουσα, διορύττειν ἐπεχείρησαν
τὸν πύργον. Ὁ δὲ τοῖχος ἦν ἐπ᾽ ὀκτὼ πλίνθων γηίνων[39]) 14
τὸ εὖρος[40]). Ἅμα δὲ τῇ ἡμέρᾳ διωρώρυκτο· καὶ ὡς τὸ
πρῶτον διεφάνη, ἐπάταξεν ἔνδοθεν βουπόρῳ τις ὀβελίσκῳ
διαμπερὲς τὸν μηρὸν τοῦ ἐγγυτάτω· τὸ δὲ λοιπὸν[41]) ἐκτο-
ξεύοντες ἐποίουν μηδὲ παριέναι ἔτι ἀσφαλὲς εἶναι. Κεκραγό- 15
των δὲ αὐτῶν καὶ πυρσευόντων ἐκβοηθοῦσιν Ἰταβέλιος μὲν
ἔχων τὴν ἑαυτοῦ δύναμιν, ἐκ Κομανίας δὲ ὁπλῖται Ἀσσύριοι
καὶ Ὑρκάνιοι ἱππεῖς, καὶ οὗτοι βασιλέως μισθοφόροι, ὡς
ὀγδοήκοντα, καὶ ἄλλοι πελτασταὶ εἰς ὀκτακοσίους, ἄλλοι δ᾽
ἐκ Παρθενίου, ἄλλοι δ᾽ ἐξ Ἀπολλωνίας καὶ ἐκ τῶν πλησίον
χωρίων καὶ ἱππεῖς.
Ἐνταῦθα δὴ ὥρα ἦν πῶς ἔσται ἡ ἄφοδος σκοπεῖν· καὶ 16
λαβόντες ὅσοι ἦσαν βόες καὶ πρόβατα ἤλαυνον καὶ τὰ ἀνδρά-
ποδα ἐντὸς πλαισίου ποιησάμενοι[42]), οὐ τοῖς χρήμασιν οὕτω
προσέχοντες τὸν νοῦν, ἀλλὰ μὴ[43]) φυγὴ εἴη ἡ ἄφοδος, εἰ
καταλιπόντες τὰ χρήματα ἀπίοιεν, καὶ οἵ τε πολέμιοι θρασύ-
τεροι εἶεν καὶ οἱ στρατιῶται ἀθυμότεροι· νῦν δὲ ἀπῄεσαν,
ὡς περὶ[44]) τῶν χρημάτων μαχούμενοι. Ἐπεὶ δὲ ἑώρα Γογγύ- 17
λος ὀλίγους μὲν τοὺς Ἕλληνας, πολλοὺς δὲ τοὺς ἐπικειμέ-
νους, ἐξέρχεται καὶ αὐτὸς βίᾳ[45]) τῆς μητρὸς τὴν ἑαυτοῦ
δύναμιν ἔχων, βουλόμενος συμμετασχεῖν τοῦ ἔργου· συνεβοήθει

---

das quantitative Ziel, s. III. 3, 20, 44). — 36) der gleichsam bereit (liegenden) etc. Andere wollen hierin einen Gen. abs. mit zu ergänzendem ὄντων erkennen. — 37) περί mit Acc. für die ungefähre Zeitbestimmung s. I. 7, 1, 40). — 38) ἀποδιδράσκω mit Acc. s. K. §. 477, 3). — 39) ἐπί mit Gen. eine Abhängigkeit des Einen vom Andern ausdrückend, s. V. 2, 6, 94); IV. 8, 11, 6). — 40) Acc. der Bestimmung, s. I. 7, 15, 15). — 41) τὸ λοιπόν, s. II. 2, 5, 60). — 42) sich machen, aufnehmen; wohl nur auf die Sklaven zu beziehen. — 43) μή, indem das προσέχειν τὸν νοῦν zugleich den Begriff der Besorgniss in sich trägt, vergl. I. 8, 24, 53). — 44) περί mit Gen. kausal, s. III. 2, 15, 37). — 45) βίᾳ

δὲ καὶ Προκλῆς ἐξ Ἁλισάρνης καὶ Τευθρανίας ὁ ἀπὸ Δαμα-
18 ράτου. Οἱ δὲ περὶ Ξενοφῶντα ἐπεὶ πάνυ ἤδη ἐπιέζοντο ὑπὸ
τῶν τοξευμάτων καὶ σφενδονῶν, πορευόμενοι κύκλῳ, ὅπως
τὰ ὅπλα [46]) ἔχοιεν πρὸ [47]) τῶν τοξευμάτων, μόλις διαβαίνουσι
19 τὸν Κάϊκον ποταμόν [48]) τετρωμένοι ἐγγὺς οἱ ἡμίσεις. Ἐν-
ταῦθα καὶ Ἀγασίας ὁ Στυμφάλιος, λοχαγός, τιτρώσκεται,
τὸν πάντα χρόνον μαχόμενος πρὸς τοὺς πολεμίους. Καὶ
διασώζονται ἀνδράποδα ὡς διακόσια ἔχοντες καὶ πρόβατα
ὅσον [49]) θύματα.

20 Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ θυσάμενος ὁ Ξενοφῶν ἐξάγει νύκτωρ
πᾶν τὸ στράτευμα, ὅπως ὅτι μακροτάτην [50]) ἔλθοι [51]) τῆς
Λυδίας, εἰς τὸ [52]) μὴ διὰ τὸ ἐγγὺς εἶναι φοβεῖσθαι [53]), ἀλλ'
21 ἀφυλακτεῖν. Ὁ δὲ Ἀσιδάτης ἀκούσας ὅτι πάλιν ἐπ' αὐτὸν [54])
τεθυμένος εἴη Ξενοφῶν καὶ παντὶ τῷ στρατεύματι ἥξοι, ἐξαυ-
λίζεται εἰς κώμας ὑπὸ τὸ Παρθένιον πόλισμα ἐχούσας [55]).
22 Ἐνταῦθα οἱ περὶ [56]) Ξενοφῶντα συμπεριτυγχάνουσιν αὐτῷ
καὶ λαμβάνουσιν αὐτὸν καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας καὶ τοὺς
ἵππους καὶ πάντα τὰ ὄντα· καὶ οὕτω τὰ πρότερα ἱερὰ ἀπέβη.
23 Ἔπειτα πάλιν ἀφικνοῦνται εἰς Πέργαμον. Ἐνταῦθα τὸν θεὸν
οὐκ ᾐτιάσατο [57]) ὁ Ξενοφῶν· συνέπραττον γὰρ καὶ οἱ Λά-
κωνες καὶ οἱ λοχαγοὶ καὶ οἱ ἄλλοι [στρατηγοὶ καὶ οἱ] στρα-
τιῶται, ὥστ' ἐξαίρετα λαβεῖν [58]) καὶ ἵππους καὶ ζεύγη καὶ
ἄλλα· ὥστε ἱκανὸν εἶναι καὶ ἄλλον ἤδη εὖ ποιεῖν.

24 Ἐν τούτῳ [59]) Θίβρων παραγενόμενος παρέλαβε τὸ στρά-
τευμα καὶ συμμίξας τῷ ἄλλῳ Ἑλληνικῷ ἐπολέμει [60]) πρὸς
Τισσαφέρνην καὶ Φαρνάβαζον.

25 [Ἄρχοντες δὲ οἵδε τῆς βασιλέως χώρας ὅσην ἐπήλθομεν·
Λυδίας Ἀρτίμας, Φρυγίας Ἀρτακάμας, Λυκαονίας καὶ Καπ-
παδοκίας Μιθριδάτης, Κιλικίας Συέννεσις, Φοινίκης καὶ

τινός s. Lex. 2). — 46) die Schilde. — 47) vor, d. h. entgegen. — 48) ποταμός mit dem adject. Eigennamen, s. II. 4, 13, 34). — 49) ὅσον s. VII. 3, 20, 79). — 50) Vergl. μακράν: III. 4, 42, 89). — 51) s. ἔρχομαι Lex. 2), b) mit Gen. — 52) εἰς τὸ etc. Andere: ὥστε. — 53) sc. τὸν Πέρσην. — 54) ἐπί kausal, zur Angabe der Absicht mit Acc. s. K. §. 533, 3); für: ἐπὶ τῷ ἰέναι ἐπ' αὐτόν. — 55) s. ἔχω Lex. 4), d). — 56) οἱ περί mit Acc. vergl. II. 4, 2, 70). — 57) machte ihm keine Vorwürfe, sondern war wohl zufrieden. — 58) ὥστε mit Inf. s. I. 6, 6, 94). — 59) ἐν τούτῳ s. I. 10, 6, 46). — 60) πολεμεῖν mit ἐπί s. I. 3, 4, 12), u. mit Dat. s. II. 5, 20, 97).

Ἀραβίας Δέρνης, Συρίας καὶ Ἀσσυρίας Βέλεσυς, Βαβυλῶνος Ῥωπάρας, Μηδείας Ἀρβάκας, Φασιανῶν καὶ Ἑσπεριτῶν Τηρίβαζος· Καρδοῦχοι δὲ καὶ Χάλυβες καὶ Χαλδαῖοι καὶ Μάκρωνες καὶ Κόλχοι καὶ Μοσσύνοικοι καὶ Κοῖται καὶ Τιβαρηνοὶ αὐτόνομοι· Παφλαγονίας Κορύλας, Βιθυνῶν Φαρνάβαζος, τῶν ἐν Εὐρώπῃ Θρᾳκῶν Σεύθης [61])].

Ἀριθμὸς δὲ συμπάσης τῆς ὁδοῦ τῆς ἀναβάσεως καὶ κατα- 26
βάσεως σταθμοὶ διακόσιοι δεκαπέντε, παρασάγγαι χίλιοι ἑκατὸν πεντήκοντα πέντε, στάδια τρισμύρια τετρακισχίλια ἑξακόσια πεντήκοντα [62]). Χρόνου πλῆθος τῆς ἀναβάσεως καὶ καταβάσεως ἐνιαυτὸς καὶ τρεῖς μῆνες.

— 61) diese ganze eingeschlossene Stelle wird für unächt gehalten. — 62) der Hinzug nämlich wird von Ephesos aus berechnet, der Rückzug bis nach Kotyora; denn nach Lib. II. 2, 6 betrug der Feldzug von Ephesos bis zur Schlacht bei Kunaxa 535 Parasangen oder 16050 Stadien, u. nach V. 5, 4. betrug der Rückzug von dem Schlachtfelde bis Kotyora 620 Parasangen oder 18600 Stadien, also 535 + 620 = 1155 Parasangen, u. 16050 + 18600 = 34650 Stadien, wie oben angeführt wird.

Druck von C. P. Melzer in Leipzig.